KAIS.KÖN.HOF-BIBLIOTHEK
27.965-B
ALT-

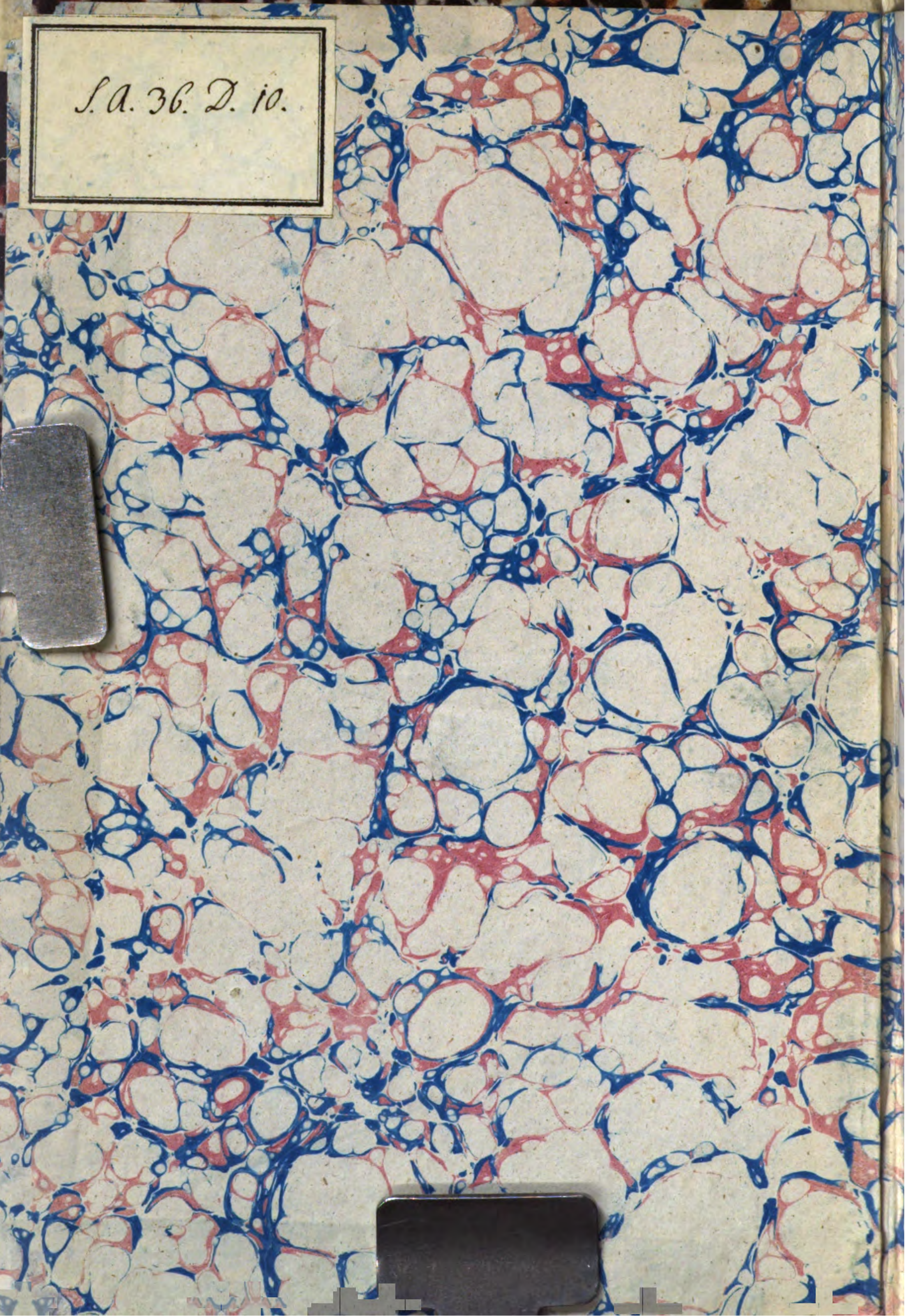

S.A. 36. D. 10.

27965-B.

Obći
ZAGREBAČKI
KOLENDAR

za godinu

1847.

Tečaj drugi.

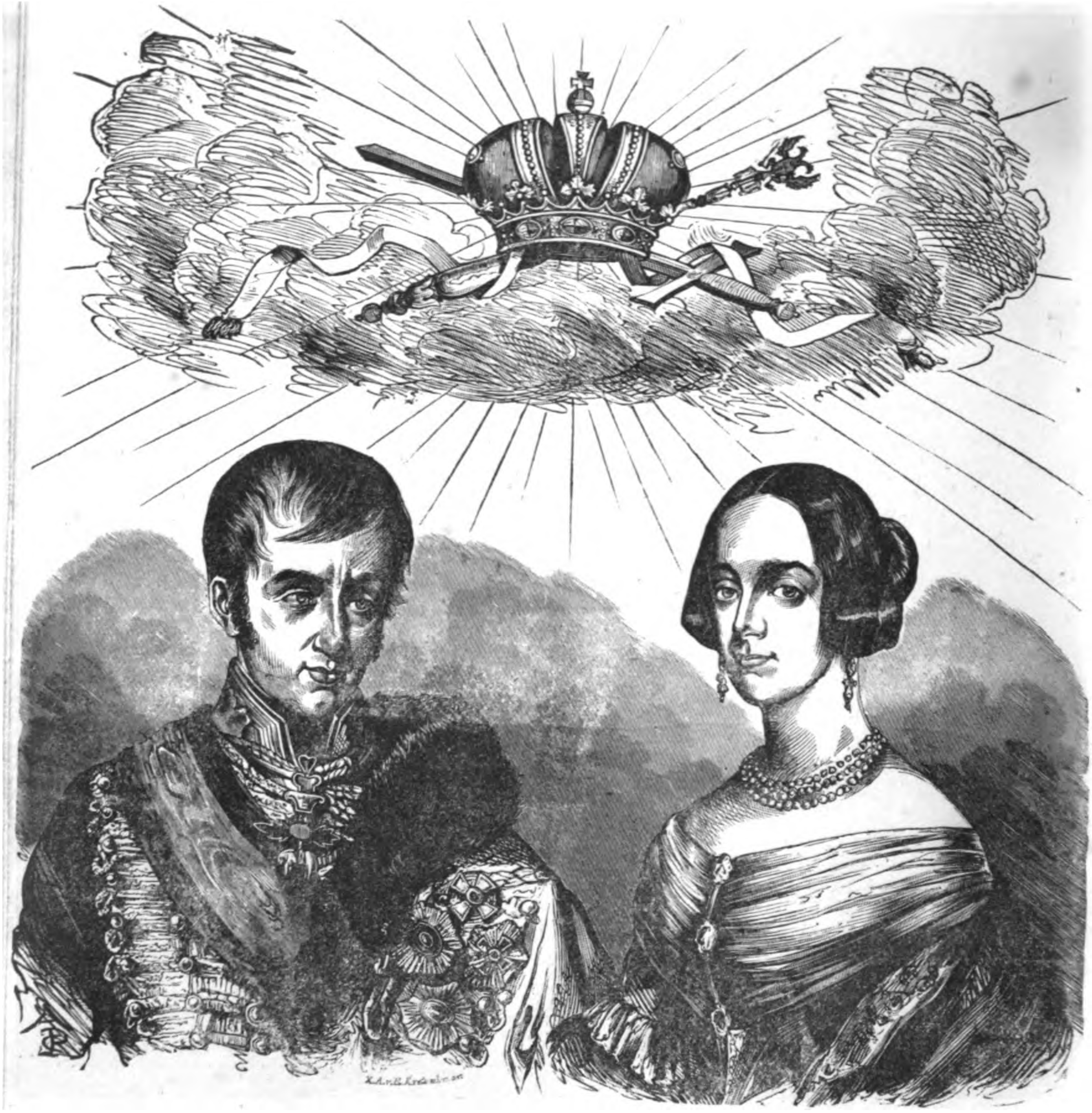

OBĆI
ZAGREBAČKI
KOLENDAR

za godinu

1847.

Godina 2.

Slavoljub Verbančić, *urednik.*

Lavoslav Župan, *izdatelj.*

CARTE
MOR
410002

U ZAGREBU
tiskom Franje Suppana, c. k. pov. knjigotiskara i knjigotàržca.

1. SĚČANJ,

Prezimec, Malobožičnak (slovensko-hàrvatski).
Prosinc, prosimic, pervnik, novoletnik (slovenski).
Leden (slovačko-česki).
Styczen (poljski).
Genvarj, Januar (ruski).

JANUARIUS.

Gennajo (talianski).
Janvier, Nivôse (francezki).
Enev (španjolski).
January (eglezki).
Eismonat, Starrmonat, Kältemond (němački).
Boldog-asszony hava, télhó (madjarski).

Dani	*Katolikah*	*Evangelikah*	*Pravoslavnih*
	Sěčanj.		*Prosinac.*
P.	**1** Nova godina (Obrěz. G. N. Isusa). Klaro. ☺	Nova godina.	**20** Ignat Bog. †
S.	**2** Adelhardo, Pridimir, Blag.	Abel i Set.	**21** Juliana M. †
1.	C Nove godine. Mat. II. 19—28. Ustani i uzmi děte i mater njegovu i pojdi u zemlju Israelsku.		Mat. Zač. 106.
N.	**3** Genoveva, Boguvlast, Goldina.	Enok	**22** F pr. Rožd. H. †
P.	**4** Isabella, Rigoberto, Tito bisk.	Lot	**23** 10 Muč. v krit. †
U.	**5** Milica, Šimun, Cjelimir.	Šimun	24 Evgeni. M. †
S.	**6** Sv. 3 kralja (Bogojavljenje). Svetozar, Melanio	Bogojavljenje	**25** Božić. (Rožd. H.
Č.	7 Alderiko, Berzava, Artur.	Rajmun.	**26** Sobor. Bog.
P.	8 Severin, Bogoljub, Častimir.	Světoslav.	**27** Stefan Arh.
S.	**9** Ljuboslav. Basilisa, Erminoldo. ☾	Davrovit	28 **20,000** Muč.
2.	C Vodokarsnà 1. Luka II. 42—52. Isus 12 godinah stàr zaostade u Jeruzolimu i naučaše.		Mate. Zač. 17.
N.	10 Vilhelmo, Slavimir, Pavo 1. pustinjak.	Pavo 1. pust.	**29** FpoR.H. 14h m
P.	**11** Matilda, Bogoljub, Zdravko.	Blagovita	30 Anisi. M.
U.	**12** Alfredo, Blagoslav bisk., Honorata.	Ranjhold	**31** Melani. P.
S.	13 Bogomir, Radovan, Veronika.	Radovan	1 **1847** Sěč. O. G.
Č.	14 Srěćko, Firmino, Milorad.	Srěćko	2 Silvest. P.
P.	15 Isidor Aleksandrinski, Obrad, Mavro.	Mavro	3 Malah. i Gord.
S.	16 Henriko, Častimil, Otto.	Vilim	4 Sob. **70** Ap.
3.	C Vodokàrsna 2. Ivan II. 1—11. O piru u Kani Galilejskoj.		Ivana Zač. 5.
N.	**17** Ime Isusa, Antun pustinjak, Leonila. ●	Antun Pust.	5 **E Pr. Bogj.** (Pr.)
P.	**18** **Tàrpimir**, Slavodrug, Priska.	Priska	**6** Bogojavl. Gosp.
U.	**19** Pomnimir, Meziles, Agricio.	Sara	**7** Ivan Kr.
S.	**20** Fabian i Sebastian, Boguvlast, Alkuna.	Fabian i Seb.	8 Gjorgje i Emili.
Č.	21 Sadovid (***Fructuosus***). Janja (***Agnes***).	Ljubica	9 Polievk. M.
P.	**22** Anastas. Teodolinda kralj, Vincencio.	Anastasia	10 Gàrgur E.
S	23 Zaručenje B. D. Marie. Rajmundo, Zemibor. ☽	Emerentia	11 Teodos. Prep.
4.	C Vodokàrsna 3. Mat. VII. 1—13. Ozdravljenje gubavca.		Marka Zač. 7.
N.	24 Častibog. Babila biskup. Milorad.	Častibog	**12** ETriod. OMit. i F.
P.	**25** Obratjenje sv. Pavla. Anania. Zoroljub.	Obratj. Pavla	**13** Ermil. i Strat.
U.	**26** Nutibor. Veslav. Polikarpo biskup.	Svemil	**14** Sava Ar. S.
S.	**27** Ivan zlatousti. Devota. Todorik.	Ivan zlatoust	**15** Pavao Tiv.
Č.	**28** Ciril Aleksandrinski. Dragutin veliki.	Dragutin vel.	**16** Petr. Ap. ver.
P.	**29** Franjo Sales. Ostroilo. Slavomil.	Boleslav	**17** Antonia V.
S	**30** Adelgunda. Martina. Umilun.	Adelgunda	18 Atan. i Kir.
5	C Sedamdesetača. Mat. XX. 1—16. Vinogradski poslenici i domačin.		Marka Zač. 37.
N.	**31** Ljubovit. Marcela. Ljudevita. ☺	Virgilio	**19** E1. Bl. Sina Mak.

Dnevnik.

Dan.		Dohodak.		Trošak.	

Bilježnica.

Dani	Mozejci 5607. IV. Tebeth.	Muhamedanci 1263. 1. Moharem.	Sunca Izh. U.	Sunca Izh. M.	Sunca Zah. U.	Sunca Zah. M.	Duljina Dana U.	Duljina Dana M.	Měsec stoji	Pravo podne U.	Pravo podne M.	Pravo podne S.	Nebeske i zračne proměne, i osobitije opazke za svakdanji život.
1	13	13 2. Džuma	7	54	4	6	8	14	♊	12	3	51	○ pun měsec po podne u 3 ur. 44 min. Větar i zima sve jednako do 9. o. m.
2	14 15 Sab.	14	7	53	4	7	8	15	♋	12	4	19	
3	15	15	7	53	4	7	8	16	♋	12	4	47	
4	16	16 Jeruz. Kib'.	7	52	4	8	8	17	♌	12	5	14	Sajam u Sisku.
5	17	17	7	52	4	8	8	18	♌	12	5	42	Svetjenje vode.
6	18	18	7	51	4	9	8	19	♌	12	6	8	Danas se otvara sloboda ženitbe i trajat će do 17. Velj.
7	19	19	7	50	4	10	8	20	♍	12	6	34	
8	20	20 3. Džuma	7	49	4	11	8	22	♍	12	7	0	Priprave za veselo pirovanje.
9	21 16 Sab.	21	7	48	4	12	8	24	♎	12	7	25	☾ Zadnji četvàrt u 7 ur. 42 min. u věčer.
10	22	22	7	47	4	13	8	26	♎	12	7	50	
11	23	23	7	46	4	14	8	28	♏	12	8	14	zima sve jednako do 17. oblačno, špriši sněg.
12	24	24	7	45	4	15	8	30	♏	12	8	37	
13	25	25	7	44	4	16	8	32	♐	12	9	0	o. d. god. 1322 sklopiše varoši Šibenik i Trogir savez proti banu Mladenu i njegovoj bratji, dignuvši rat proti njima.
14	26	26	7	43	4	17	8	34	♐	12	9	22	
15	27	27 4. Džuma	7	42	4	18	8	36	♑	12	9	43	
16	28 17 Sab.	28	7	41	4	19	8	38	♑	12	10	4	
17	1 1. Sebath	29	7	40	4	20	8	40	♑	12	10	24	● mladi měsec u 1 ur. 18 min. noćju. Magla i sněg.
18	2	30	7	39	4	21	8	42	♒	12	10	43	
19	3	1 Safar	7	38	4	22	8	44	♒	12	11	2	Zima.
20	4	2	7	37	4	23	8	46	♒	12	11	19	Sajam u Osěku.
21	5 Elias	3	7	36	4	24	8	48	♓	12	11	36	Vedro i zima.
22	6	4 5. Džuma	7	35	4	25	8	50	♓	12	11	52	Sajam u Tàrnavi.
23	7 18. Sab. Elizej	5	7	34	4	26	8	52	♈	12	12	8	☽ pàrvi četvàrt u 5 ur. 18 min. u većer. — Sve jednako lěpi i bistri dani.
24	8	6	7	33	4	27	8	56	♈	12	12	22	
25	9 Blagdan dervah	7	7	31	4	29	8	59	♈	12	12	36	
26	10	8	7	30	4	30	9	2	♉	12	12	49	o. d. g. 1699 utvàrdjen je medj Leopoldom i Turskim Carem mir na 25 godinah u doljnih Karlovcih.
27	11	9	7	28	4	32	9	4	♉	12	13	1	
28	12 Eman	10	7	27	4	33	9	7	♉	12	13	13	
29	13	11 6. Džuma	7	25	4	35	9	10	♊	12	13	24	
30	14 19 Sab. Eos.	12	7	23	4	37	9	14	♊	12	13	33	
31	15 Blagdan Ves.	13	7	21	4	39	9	18	♋	12	13	42	○ p. měs. u 9 ur. 30 m. pr. p.

Starinska věžbanja o Sěčnju.

Ako je Vinkovo sunčano i lèpo, nadat se je izobilju vina.

Ako ovaj mèsec neima smàrzljavice ni snèga, znaj da će time biti obilan Ožujak i Travanj.

Radnje težačke.

Dok tàrpi sanik vozi iz šume dàrva; ako si namislio ove godine cigle peći, sada je vrème da pribavljaš dàrva; ako nije smàrznuta zemlja, možeš panjeve iskopavati.

Nosi na polje blato iz ribnjaka, listja sagnjila iz gajah, blato càrno iz potokah, jer to veoma zemlju goji.

Izgoni ovce, ako bi i veliki snèg bio, na otvoreni zrak, te će ti biti čvàrstije i zdravije. – Dobro bi učinio da livade pospeš pepelom, jer bi ti trava bila obilna i svilomekana.

---

1. o. m. god. 1586 bio je u Zagrebu, Požunu i Beču strašan potres, u Beču su se tornjevi nèkojih càrkvah porušili.

17. o. m. god. 1467 umro je slavni Jure Kastriotić Skenderbeg u 63 godini svoje dobe, pisao se je kraljem od Albanie i Epira. Mnoge je taj bojeve s Turci vodio, koje je sve krasno starac Kačić opisao.

2. VELJAČA,

Svečen, Veljak (*slovensko-hàrvatski.*)
Svićan, drujnik (*slovenski*).
Unor (*slovačko-česki*).
Luty (*poljski*).
Februar, Fevralj (*ruski*).

FEBRUARIUS.

Febbrajo (*talianski*).
Février, Pluviôse (*francezki*).
Febrero (*španjolski*).
February (*englezki*).
Hornung, Wechselmond, Eismond (*němački*).
Böjtelő-hava, téluto (*madjarski*).

Dani	*Katolikah* — **Veljača**	*Evangelikah*	*Pravoslavnih.* — *Sěčanj.*
P.	1 Ignacio. Pavao. Eruberto.	Brigita.	20 Evtimi. V.
U.	2 Svetlo Marinje (Svěčnica). Drěnka. Cvětoje.	Světlo Mar.	21 Maksim. I.
S.	3 Nerodim. Flodvaldo. Blaž.	Vlastimil.	22 Timote. i Anast.
Č.	4 Gilberto. Andria Kors. Veronika.	Veronika.	23 Kliment E.
P.	5 Adelaida. Krutimir. Agata. Jaromir.	Dragomira.	24 Kseni. P.
S.	6 Ljubivoj (Amandus). Dorotea. Totila.	Dorotea	25 Gàrgur B.
6	C Šesdesetača. Luk. VIII. 4—15. Selajac i sěme posejano.		Marka Zač. 40.
N.	7 Rikardo. Romualdo. Božidar *(Theodor)*.	Rikard.	26 E2 Mjasop. Ks.
P.	8 Ostromir. Marina. Stěpan Gradmondski. ☾	Ivan od Mate	27 Ivana Zl. Moči
U.	9 Apolonia. Ansberto. Prugin. Alto.	Apolonia	28 Jevrem S.
S.	10 Gabriela. Vilelmo. Zlatinka. Erlulf.	Eufrazia	29 Ignatij. Moći
Č.	11 Željko *(Deziderius)*. Božidara. Adolfo.	Eufrozina	30 Vel. Jerark.
P.	12 Damjan. Selimir. Žurislava. Eulalia.	Eulalia	31 Kiro i Jov.
S.	13 Jordan. Gàrgur II P. Sobjeslav.	Jordan	1 Veljača. Trif. M.
7.	C Pedesetača. Luk. XVIII. 31 — 43. Ozdravljenje slěpca.		Marka Zač. 47.
N.	14 Orgost. Jakov Muč., Pavao Muč. jap.	Valentin	2 F3Sür.Běl.)Sr.G.
P.	15 Miriboj *(Siegfried)*. Faustina. Oprud.	Jovita.	3 Simeon G. †
U.	16 Ilia. Ljuboslava. Tanko.	Dalibor	4 Isidor P. †
S.	17 Čista Srěda (pepelnica). Konstantina. ● †	Konstantin	5 Agat M †
Č.	18 Šimun bisk. Flavian. Vukadin. Mnogomil.	Konkordia.	6 Vukol E. †
P.	19 Ana. Konrado. Bratimir. Sabina. †	Konrad	7 Parten. E. †
S.	20 Euhario. Niva. Kolerin	Eleuter	8 Teod. S. i Zah. †
8.	C Čista. Mat. IV. 1 — 11. Isusa u pustinji vrag napastuje.		Ivana Zač. 41.
N.	21 Eleonora. Randoaldo. Unimir.	Eleonora	9 E4.V.Post.1. †
P.	22 Prestolje Sv. Petra Antiok. Ivana. Činislav. ☽	P. S. P. Ant.	10 Haralamp. M. †
U.	23 Čistan *(Reinhold)*. Margareta. Basilio.	Seren.	11 Vlas. S. †
S.	24 Matija Apost. Roberto. Libor. Kvat. †	Matija Ap.	12 Meleti. B. †
Č.	25 Albercio. Valburga. Terasio.	Alexander	13 Martin i S S. †
P.	26 Aleksandro. Atanazia. Jaroslav. †	Branislav.	14 Aiksenti P. †
S.	27 Leandro. Baldomir. Markvardo. †	Božidar.	15 Onisim Ap. †
9.	C Pačista. Mat. XVII. 1 – 9. Isus se preobražuje.		Ivana Zač. 1.
N.	28 Osvaldo. Dositej. Iveta.	Leander B.	16 E5. V. Post. 2. †

Dnevnik.

Dan.		Dohodak.	Trošak.

Bilježnica.

Veljaća.

Dani	Mozejci 5607.	Muhamedanci 1263.	Sunca Izh.	Sunca Zah.	Duljina Dana.	Mesec stoji u	Pravo podne			Nebeske i zračne proměne i osobitije opazke za svakdanji život.
	V. Šebath.	2. Safar.	U. M	U. M.	U. M.		U	M.	S.	
1	16	14	7 20	4 41	9 22	♋	12	13	51	Stalno i studeno.
2	17	15	7 18	4 43	9 26	♌	12	13	58	Ako na današnji dan pada sněg, postat će na skoro toplii dani. — Vètar.
3	18	16	7 16	4 45	9 30	♌	12	14	5	
4	19 Ezechiel	17	7 15	4 46	9 33	♌	12	14	10	
5	20	18 7. Dzuma	7 14	4 47	9 35	♍	12	14	15	Gospodarom valja sěmenje za sijanje pripravljati.
6	21 20 Sab.	19	7 12	4 49	9 38	♍	12	14	20	
7	22	20	7 11	4 50	9 41	♎	12	14	23	Zima, zněg.
8	23 Post 10 St	21	7 9	4 51	9 43	♎	12	14	25	☾ zadnji četvárt u 2. ur. 40 m. poslě podne. Oblačno
9	24	22	7 8	4 53	9 46	♏	12	14	27	
10	25	23	7 6	4 55	9 50	♏	12	14	28	i zima. Burno, kiša i sněg.
11	26	24	7 4	4 57	9 54	♐	12	14	28	U to doba bolje je viděti gladna vuka, nego čověka u sred polja u košulji.
12	27	25 8. Dzuma	7 2	4 59	9 57	♐	12	14	29	
13	28 21 Sab.	26	7 0	5 0	10 0	♑	12	13	26	
14	29 Smàrt Anth.	27	6 59	5 2	10 4	♑	12	14	24	vedro, stalno vrème.
15	30	28	6 57	5 4	10 8	♒	12	14	21	sve lěpši dani. Stražnji dani pokladah, valja ih veselo provesti.
16	31	29	6 56	5 6	10 11	♒	12	14	18	
17	1 Adar.	1 Rebi elavel	6 54	5 7	10 14	♓	12	14	13	● Mladac u pòd. 12 ur. 27 m.
18	2	2	6 52	5 9	10 18	♓	12	14	8	Kakovo je bilo vrěme jučer, onakovo će biti uz cěli post. — Močvarno i sněg.
19	3	3 9. Džuma	6 50	5 11	10 22	♈	12	14	2	
20	4 22 Sab.	4	6 48	5 13	10 26	♈	12	14	56	
21	5 Jakob	5	6 46	5 15	10 30	♈	12	13	49	
22	6	6	6 45	5 16	10 33	♉	12	13	41	☽ 1. četvárt jutrom u 5 ur. 6. min.
23	7 Post.	7	6 43	5 18	19 36	♉	12	13	33	
24	8 Blagdan kiše	8	6 42	5 19	10 39	♊	12	13	24	o. d g. 1390 bi Stèpan Lacković, ban Hàrvatski u saboru u Križevcih, na komade izsèčen, i na prozor na ulicu bačen, šnjim je ovom prilikom bilo 30 drugih plemićah izsèčeno.
25	9	9	6 40	5 21	10 42	♊	12	13	15	
26	10 Jafet	10 10. Džuma	6 38	5 23	10 45	♋	12	13	4	
27	11 23. Sab.	11 Sveta noć	6 37	5 24	10 48	♋	12	12	53	
28	12 Jaso	12 Narodj Muh.	6 35	5 26	10 51	♌	12	12	42	

Starinska věžbanja o Veljači.

Ako na Svèčnicu sjaje sunce, tada se nadaj ljutoj i oštroj zimi.
Sveti Matia tare led ako ga najde, ako nenajde zlo i naopako, jer će ga doněti.
Kakovo je vrème u oči stolice sv. Petra, onakovo običaje biti cělih 40 danah.
Ako žabe ovaj měsec jako regetju, znaj da će nastati lěpo i toplo vrème.

Radnje težačke.

Gradi i popravljaj puteve i plotove. Priredi i popravi poljsko orudje. Nezaboravi na kolje za târsje, pazi da mladu šumu neskvariš. Ako zemlja nije smârznuta sij grašak, ovome neće, ako nastane zima ništa nauditi. Nasadjuj guske i kokoši. Ako gdě možeš napustiti vodu na livade, napusti ju, jer to krěpi i plodi. Na koncu měseca škopi ovnove, pretači vino. Pazi na ribišta, da ih voda neprodere, glibom nezaduši. Pripravljaj sěmenje za sijanje.

Oj mamice, dušmanice,
Popale te tri groznice,
Tri groznice do zorice,
Što me nedaš za Ivana,
Za Ivana, za Milana.

Ja l' za Ivu rodjenoga,
Zeta svoga sudjenoga,
Dok sam mogla tajila sam,
Al od sele viruj Bogu
Tajiti ga ja nemogu.

3. OŽUJAK,

Sušec, Gergurjevčak (*slovensko-hàrvatski*).
Sušic, postnik, brezen, tretnik (*slovenski*).
Brezen (*slovačko-česki*).
Marzec (*poljski*).
Mart (*ruski*).

MARTIUS.

Marzo (*talianski*).
Mars, Ventôse (*francezki*).
Marzo (*spanjolski*).
March (*englezki*).
Thaumonat, Windmond, Knospenm. (*němački*).
Böjtmás'hava, tavaszelő (*madjarski*).

Dani	Katolikah		Evangelikah	Pravoslavnih	
	Ožujak.			*Veljača.*	
P.	1 David. Bělan (*Albin*). Gorimir.		Branibor	17 Teodor T.	†
U.	2 Dragutin dobri. Prostoljub (*Simplicio*).	○	Karlo F.	18 Lav. P. R.	†
S.	3 Asterio. Miroslav (*Friedrich*). Kunig.	†	Kunigunda	19 Archip. Ap.	†
Č.	4 Kažimir Poljski kr., Basino bisk. tarst.		Adrian	20 Lav. E.	†
P.	5 Eusebio. Ljepozar. Koletta.	†	Fridolin	21 Timot. P.	†
S.	6 Fridolin. Janja. Milivoj.	†	Fridrik	22 Evgenij. M.	†
10.	C Bezimena. Luk. XI. 4 — 15. Isus vraga iztěruje iz němoga.			Ivana Zač. 65.	
N.	7 Bruno. Toma Akv. Ružica.		Bogomil	23 E6. V. Post. 3.	†
P.	8 Blažena (*Beata*). Velimir. Pavao Teb.		Filemon.	24 Obr. Gl. Iv. Kr.	†
U.	9 Ciril i Metod. Rebeka. Franja Uďova.		Çiril i Metod	25 Tarasij P.	†
S.	10 Bonifacio. Aleksandro. 40 Muć. Kajo.	☾ †	Škender	26 Porfiri. E.	†
Č.	11 Tomislav. Heraklio. Danica.		Ružoslava	27 Prokop. D.	†
P.	12 Gàrgur IX. Istidar. Rugiulo.	†	Gàrgur IX.	28 Vasil. S.	†
S.	13 Ružena (*Rozina*). Nicefor. Družica.	†	Salamon	1 Ožujak. Ev. P.	†
11.	C Srědoposna. Ivan VI. 1 — 15. Isus nahranjuje 5000 ljudih.			Marka Zač. 69.	
N.	14 Djelimir. Matilda. Hildeberto.		Eutik.	2 E7. V. Post. 4.	†
P.	15 Nedozor. Saturnio. Sofia.		Longin.	3 Evtrop. M.	†
U.	16 Heriberto. Zlatibor. Ravina.		Cirjak.	4 Geras Pr.	†
S.	17 Agrikol. Deržavin. Gertruda.	† ●	Gertruda.	5 Konon M.	†
Č.	18 Slavoljub. Aleksandro. Pauna.		Anselmo	6 42 Mučen.	†
P.	19 Josip. Ljubomil (*Amantius*). Alkmundo.	†	Jaroslav.	7 Sv. v. Her.	†
S.	20 Ambrozio. Jačim. Luneta	†	Rupreht.	8 Teofilak. E	†
12.	C Gluha. Ivan VIII. 46 — 50. Židovi hoće, da Isusa kamenuje.			Ivana Zač. 14.	
N.	21 Vukadin (*Lupicin*). Benko. Enduno.		Benedik	9 E8. V. Post. 5.	†
P.	22 Dobroljub (*Benignus*). Bogohval (*Gottdank*)		Kazimir	10 Kodrat i Druž.	†
U.	23 Nikola Fr. Krešimir. Teodosia.	☽	Eberhard.	11 Sofron. P.	†
S.	24 Gabriel. Romulo. Podivin.	†	Teodor	12 Teofan. Pr.	†
Č.	25 Blagovèst B. D. M., Dula, Ireneo.		Blagovèst	13 Nikifor. Pr. M.	†
P.	26 Manojlo. Radovit. Olimpia.	†	Emanuel	14 Venedik P.	†
S.	27 Ruprehto. Vrelovoj. Jaslav.	†	Augusta	15 Agapi. M.	†
13.	C Cvětna Mat. XXI. 1 — 9. Isus slavno uveden u Jerusolim.			Ivana Zač. 12.	
N.	28 Cvětovi. Janja. Zežamil. Andjelika.		Cvětovi.	16 E9. Cvětna	†
P.	29 Jonas M. Augusta. Lubor.		Jonas	17 Aleksia Č. B.	†
U.	30 Gvido. Rikardo Belka.		Kvida	18 Kiril Arh.	†
S.	31 Klonimir. Amadeo. Balbina.	† ○	Benjamin	19 Hris. i Dar	†

Dnevnik.

Dan.		Dohodak.	Trošak.

Bilježnica.

Ožujak.

Dani	Mozejci 5607. VI. Adar.	Muhamedanci 1263. Rebielavel.	Sunca Izh. U.	Sunca Izh. M.	Sunca Zah U.	Sunca Zah M.	Duljina Dana U.	Duljina Dana M.	Měsec stoji u	Pravo podne U.	Pravo podne M.	Pravo podne S.	Nebeske i zračne proměne, i osobitije opazke za svakdanji život.
1	13 Post Esth.	13	6	34	5	27	10	54	♌	12	12	30	Hladno, sajam u Aradu.
2	14 Fur.Ham s.	14	6	32	5	29	10	57	♍	12	12	18	○ pun měsec jutr. u 4. 14 m.
3	15 Šušan Fur.	15	6	31	5	30	11	0	♍	12	12	5	Větar.
4	16	16	6	29	5	32	11	4	♍	12	11	52	Ožujački vět. Travjanski sněg
5	17	17 11. Džuma	6	27	5	34	11	7	♎	12	11	38	vedro.
6	18 24. Sab.	18	6	26	5	35	11	10	♎	12	11	24	Sunce.
7	19	19	6	24	5	37	11	14	♏	12	11	10	Oblačno.
8	20	20	6	22	5	39	11	17	♏	12	10	55	Kiša.
9	21 Jonas	21	6	21	5	40	11	20	♐	12	10	40	Kakovo je vrěme danas, ta-
10	22	22	6	19	5	42	11	24	♐	12	10	24	kovo će biti većinom o. m.
11	23	23	6	17	5	44	11	27	♑	12	10	9	☾ Manjak jutr. u 5. ur. 44 m.
12	24	24 12 Džuma	6	16	5	45	11	30	♑	12	9	52	Sada će nastati već vrěme za
13	25 25. Sab.	25	6	14	5	47	11	34	♒	12	9	36	sijanje.
14	26 Jezaja.	26	6	12	5	49	11	38	♒	12	9	19	Větar, sněg i kiša.
15	27 Hazod.	27	6	10	5	51	11	42	♓	12	9	2	o. d. g. 1645. pogorio je malo
16	28 Rev.E.Ant.	28	6	8	5	53	11	46	♓	12	8	45	ne sav Zagreb.
17	29	29	6	6	5	55	11	50	♓	12	8	27	● mlad měsec u 10 ur. 16 m.
18	1 Nizan.	30	6	4	5	57	11	54	♈	12	8	9	u večer. — Mutno.
19	2 Smárt dětce	1Rebiel-aker	6	2	5	59	11	58	♈	12	7	51	Ako je danas lěpi dan, nadaj
20	3 26 S. [Aron.	2 [13. Dž.	6	1	6	0	12	1	♉	12	7	33	se plodnoj i zdravoj godini.
21	4 Lukas.	3	6	0	6	1	12	3	♉	12	7	15	Danas počima prolětje, u ju-
22	5	4	5	58	6	3	12	6	♉	12	6	57	tro u 6 ur. 40 m.
23	6	5	5	56	6	5	12	10	♊	12	6	38	☽ Párvi četvárt u 6 ur. 46 m.
24	7 Mathez	6	5	54	6	7	12	14	♊	12	6	20	večer.
25	8	7	5	53	6	8	12	17	♋	12	6	1	Nekupuj više svěćah.
26	9 Methusal.	8 14. Džuma	5	51	6	10	12	20	♋	12	5	43	Sajam u Koprivnici.
27	10 27.Sb. post	9	5	49	6	12	12	24	♌	12	5	24	Skradnje vrěme za radnju
28	11 Menase.	10	5	47	6	14	12	28	♌	12	5	5	poljsku.
29	12	11	5	45	6	16	12	31	♍	12	4	47	Toplie vrěme.
30	13	12	5	44	6	17	12	34	♍	12	4	29	Na vártu je sve zeleno.
31	14 Več. Fezaha.	13	5	42	6	19	12	38	♎	12	4	10	○ p. měsec u 10 u. 22 m. več.

Radnje težačke měseca Ožujka.

Ovaj je měsec najpoglavitii za radnju težaku. Ovoga měseca težak dovàršuje rězat vinograde i voćke, i okopavat ih. Sije jaro žito i lan jari, sadi i razsadjuje iz sěmeništah: murve, orahe, loze, i svaku vàrstu voćke. Razbija grumenje po pšenici, ore zemlje za kukuruz; sije travu dětelinu, slani grah, i grah jari. Čoban škopi janjce. Domaćica nasadjuje kokoši. Razsadjuju se sva zelja, i siju se sva, izvan ona, koja su ozimna. Po vàrtih ima dosta radnje; i zlo onomu, koi nije lěpo pripravio zemlju uzkopanu i očištjenu. Sade se tikve, pasulj i grah ložnjak. Siju se salate lětne svake vàrste. Razsadjuju se kupusi glavati, jagode i càrveni luk. S voćakah obriže se sva suvarika; nek su stabla čista, kano izčešljane děvojke; za da sok uzlazi u mladice žive, a da se netrati zalud u suvariku.

Ovoga měseca god. 1311 oteo se je Zadar izpod vladanja mletačkoga, i izabrao je za svoga poglavara bana Pavla Šubića i njegove sinove.

22. o. m. god. 1471 umro je u Pragu kralj česki Juraj Podiebrad.

»*Oj děvojko věro i nevěro.*«

Ljubovnikah věrnost prilična je,
Čudno ptici (o kojoj se baje:
Sama sebe potle neg izgori,
Da se opet od svog luga tvori,)
Nitko nebi rekao: »lažeš, nije« —;
Dal nitko neumi kazat gdi je! —

4. TRAVANJ,

Traven, Jurjevčak (*slovensko-hàrvatski*).
Mali traven, šternik (*slovenski*).
Duben (*slovačko-česki*).
Kwiecien (*poljski*).
Aprèlj, Aprilis (*ruški*).

APRILIS.

Avrile (*talianski*).
Avril, Germinal (*francezki*).
Abril (*španjolski*).
April (*englezki*).
Keimemonat, Ostermond, Lenz, Frühjahr (*němački*).
Sz-Györgyhava, tavaszhó (*madjarski*).

Dani	*Katolikah*		*Evangelikah*	*Pravoslavnih*
	Travanj.			*Ožujak.*
Č.	1 Vel. Čet. Gomir. Hugo. Ema.		Veliki Čet.	**20** Obit. S. Save †
P.	**2** Vel. Petak. Franjo od P. Rozamunda. Muživoj.		„ Petak	**21** Jakov E. †
S.	3 Vel. Sub. Dario. Žarkoljub. Oprud.		„ Subota	**22** Vasilij P. †
14.	C. Uzkàrsna. Mark. XVI. 1 – 7. Isus uzkàrsne.			**Ivana Zač. 34.**
N.	4 Uskàrs. Plato. Duhomir. Rozimila.		Uzkàrs.	**23** E.S.iV.P.Vosk.H
P.	5 Uzkàrsni Pond. Vinko. Milica. Juliana.		Uzkàrs. Pond.	**24** Voskres. P.
U.	6 Vilibaldo. Bolemil. Nebodar (***Coelestinus***).		Ireneo.	**25** Voskr. V. Blagov.
S.	7 Herman. Alberto. Sàrdcovoj.		Eberhard.	**26** Sob. Arh. Gav.
Č.	8 Dionisio. Radimir. Albreht.	☾	Valter.	**27** Matrona M.
P.	9 Dimitrije. Bogoslav. Euberto.		Dimitrja.	**28** Ilarion i Stev. Č
S.	10 Antonia. Žižko. Ezekiel.		Daniel	**29** Marko E.
15.	C. Mladouzkàrsna. Ivan. XX. 10 – 31. Isus ulazi kroz zatvorena vrata.			**Ivana Zač. 56.**
N.	11 Udalrik. Godoberta. Valtruda.		Izak	**30** E. Tomina. Iv. L.
P.	**12** Julio. Domamil. Alferio.		Julio	**31** Ipat. E.
U.	13 Hermenegilda. Natul. Silorad.		Emilia	1 Travanj. M. E. P.
S.	14 Jadviga. Valerian. Tiburcio.		Bogovoj	**2** Tito Čudot.
Č.	15 Bogoboj (***Fürchtegott***). Basilea. Anastas.	●	Gorislav	3 Nikit. I.
P.	16 Aron. Kordula. Imovlad.		Lambert	4 Josip i Geor. M.
S.	17 Rudolfo. Stěpan. Jelisava.		Eberhard	5 Teodul i Agatop.
16.	C. Po Uzkàrsu 2. Ivan. X. 11 — 16. Ja sam pastir dobar.			**Ivana Zač. 27.**
N.	18 Andrija H. Aja. Miril.		Valerian	6 E. Müron Evt. A.
P.	19 Rastimir (***Crescentius***). Konrad. Ovida.		Ema	7 Gjuro M.
U.	**20** Hildegunda. Budil. Teotin.		Božidar	8 Erodian
S.	**21** Bruno. Ljuboslav. Anselmo.		Bogoboj	9 Evpsih.
Č.	**22** Leonida. Nataniel. Sinogor.	☽	Kaj. P.P.	10 Terentij M. i Dr.
P.	**23** Vojtěh (***Adalberto bisk.***) Mileva.		Vojtěh.	11 Antin E.
S.	**24** Gjurgjevo. Žežeman. Čudomil.		Gjorgje	**12** Vasilij E.
17.	C. Po Uzkàrsu 3. Ivan. XVI. 17—22. Do mala ćete me viděti opet.			**Mate Zač. 38.**
N.	**25** Marko Ev. Dobrotiva (***Bonadona.***) Anian.		Marko Ev.	13 E. Ktazslab Art. S.
P.	**26** Basileo. Litoman. Tugomir.		Marcelin	14 Martin P. R.
U.	**27** Tertulian. Mamivoj. Stanko.		Anastazia	15 Aristar. P. i T.
S.	**28** Živko. Božidara. Pamfilia.		Živko. M.	16 Agap. I. i H.
Č.	**29** Roberto. Antonia. Markomir.		Sibila	17 Simeon Per.
P.	**30** Kata Sien. Eutropio. Polanin.	○	Eutropia.	18 Ivan Uč. G. D.

Dnevnik.

Dan.		Dohodak.		Trošak.	

Bilježnica.

Travanj.

Dani	Mozejci 5607. VII. Nizan.	Muhamedanci 1263. 4. Rebi el-aker.	Sunca. Izh. U.	M.	Zah. U.	M.	Duljina Dana. U.	M.	Měsec u	Pravo podne U.	M.	S.	Nebeske i zračne proměne, i osobitie opazke za svakdanji život.
1	15 Počet Fez.	14	5	41	6	20	12	41	♎	12	2	32	Kakovo je vrěme danas, takovo će biti i 8. o. m.
2	16 2. Fez.	15 15. Džuma	5	39	6	22	12	44	♏	12	3	34	
3	17 28. Sab.	16	5	37	6	24	12	48	♏	12	3	16	hladno i vedro.
4	18	17	5	35	6	26	12	52	♏	12	2	58	Sunce.
5	19	18	5	33	6	28	12	56	♐	12	2	40	Sajam u Požegi i Vinkovcih.
6	20	19	5	31	6	30	13	0	♐	12	2	25	Kiša, hladno.
7	21 7. Fez.	20	5	30	6	31	13	3	♐	12	2	6	
8	22 Kon Fez	21	5	29	6	32	13	5	♑	12	1	49	☾ Manjak u 4 ur. 32 m. več.
9	23 Izruk.	22 16. Džuma	5	27	6	34	13	8	♑	12	1	32	Sad kiša, sad sunce.
10	24 29. Sab.	23	5	25	6	36	13	12	♒	12	1	15	Loze plaču.
11	25	24	5	23	6	38	13	16	♒	12	0	59	Mandalé cvatu, a kukovača kuka.
12	26 Post	25	5	22	6	39	13	19	♒	12	0	43	Nestalno vrěme.
13	27 Nehemia	26	5	20	6	41	13	22	♓	12	0	27	Hladna jutra i večeri.
14	28	27	5	18	6	43	13	25	♓	12	0	2	Polja se počmu zeleniti.
15	29	28	5	17	6	44	13	28	♈	11	59	57	● Mlad měs. u 7 u 27 m. jutr.
16	30 Rosod	29 17. Džuma	5	15	6	46	13	32	♈	11	59	42	Sajam u Rumi.
17	1 Ijar 30 Sb.	1 Džemadi-el-avel	5	13	6	48	13	35	♉	11	59	28	Jagode počimlju cvětati.
18	2 Nabah	2	5	12	6	49	13	38	♉	11	59	14	Toplie vrěme nu nestalno.
19	3	3	5	10	6	50	13	42	♊	11	59	0	Sunce.
20	4 Nikan	4	5	8	6	53	13	46	♊	11	58	47	Kiša.
21	5 Post	5	5	6	6	55	13	50	♋	11	58	34	Mutno.
22	6	6	5	4	6	57	13	54	♋	11	58	21	☽ Pàrva četvart u 10 ur. 14 min. jutrom.
23	7 Càrkv. posv.	7 18. Džuma	5	3	6	58	13	57	♌	11	58	10	
24	8 31. Sab.	8 Narod. Alie	5	1	7	0	14	0	♌	11	57	58	Gjurgjev danak, ajdučki sastanak. n. pot. Saj. u Osěku.
25	9 Noe	9	4	59	7	2	14	3	♌	11	57	47	U koliko su dosada žabe kreketale, u toliko će odsada šutiti.
26	10	10	4	58	7	3	14	6	♍	11	57	37	Saj. u Zagr.
27	11 R. D.	11	4	56	7	5	14	10	♍	11	57	27	Sunce.
28	12 Post	12	4	54	7	7	14	14	♍	11	57	17	Loze su sasvim zelene.
29	13	13	4	52	7	9	14	17	♎	11	57	8	Sve ugodnie vrěme.
30	14 Četàrt Per.	14 19. Džuma	4	51	7	10	14	20	♎	11	57	0	○ Pun měs. u 2 u. 28. m. noć.

Radnje težačke měseca Travnja.

Prigledajte vino, pretočite ga, i čuvajte ga u vinicam hladnim, ako ga ne prodate. Nadam se da ste jur obrèzali voćke i uzkopali vinograde, ako niste, uradite odmah. Ako niste okresali voćke i masline, dokrešite ovoga měseca. Okopajte svako rastje, i plite. Navàrčite murve i loze.

Tko ima gradit i popravljat, sad je vrěme. Ako je zemlia uzvištala od leda, oblim biljam poravnajte i sbijte ju. Posijte sěništa izradjena, posadite kukuruze i krumpire. Okolo 15. o. m. otresite s kàrpah jaja bubinska, i hranite u městu hladnu, za metnut ih, da se legu o Markovu. Vàrtlar pripravlja, tikvište i ljubeničište, uzkopajuć ih duboko na početku ovog měseca, ako nije pàrvo. Plije i okopava sva zelja presadjena, i ona koja goji za sěmena. Na pòla měseca sadi krumpire, a poslě može pasulj kad hoće.

---

31. o. m. god. 1725 bi učinjen pod Karlom IV. mir u Beču, kojim je kraljevstvo Napolitansko, Sicilie, Milanska krajina i Belgia pripala Austrii.

Měseca Travnja god. 1520. Petar Berislov, glasoviti ban kralj. Dal. Hàrv. i Slav., koji je toli godinah Hàrvatsku sam s Hàrvati branio, i uvěk Turke raztěrao i pobio, pade sa vitezovi hàrvatskimi iz nenada u zasěde turske kod *Korenice* potoka, gdě i dično pogine.

Gjurgjev dan i děvojka.

Děvojka je Gjurgjev dan molila:
Gjurgjev danče, kad mi opet dojdeš,
Kod matere mene da nenajdeš:
Il' udata, ili ukopata;
Prij' udata nego ukopata.

5. SVIBANJ,

Rožnjak, Filipovčak (*slovensko-hàrvatski*).
Velki traven, majnik, petnik (*slovenski*).
Kwěten, Maj (*slovačko-česki*).
Maj (*poljski*).
Maj (*ruski*).

MAJUS.

Maggio (*talianski*).
Mai, Floréal (*francezki*).
Mago (*španjolski*).
May (*eglezki*).
Laubmonat, Blüthenmonat (*němački*).
Tavaszutó, pünkösdhava (*madjarski*).

Dani	Katolikah		Evangelikah	Pravoslavnih
		Svibanj.		*Travanj.*
S.	1	Filip i Jakov Apost. Walburga. Amador.	Filip i Jak. Ap.	19 Jovan Vet.
18.		C. Pouzkàrsu 4. Ivan XVI. 5—16. Idem k onome, koi me je poslao.		Mat. Zač. 9.
N.	2	Anastas. Vladovit. Gauberto.	Vladovit	20 ESamarj. Teod.
P.	3	Našastje Sv. Križa. Ničislav. Hildeberto. Mladen	Naš. Sv. Križ.	21 Januar i Al.
U.	4	Florian. Vitomil. Glateo.	Florian Muč.	22 Teodor S.
S.	5	Tihomil *(Pio V papa)*. Mezon.	Bogovoj	23 Gjurgjevo
Č.	6	Ivan Dam. Protogenes bisk. Zadarski.	Ivan pr. vr. L.	24 Sava Strat.
P.	7	Stanislav. Gysela. Petrumil. ☾	Bogomir.	25 Marko Ev.
S.	8	Miholjice. Viktor Muč. Sestrogor.	Stanislav	26 Vasil A. S.
19.		C. Pouzkàrsu 5. Ivan XVI. 23—30. Ako budete šta molili u ime moje od Otca, dati će vam.		Mate. Zač. 18.
N.	9	Gàrgur Naz. Silorad. Dobroslava *(Benigna)*.	Hiob	27 ESlěp. Simeon
P.	10	Izidor. Antonin. Blagozvan *(Beatus)*. } Molitveni dani.	Vladislav	28 Jason i Sos.
U.	11	Adolfo. Tješimir. Mamerto.	Bojoljub	29 9 Mučenik.
S.	12	Svevlad *(Pankratius)*. Domitila. Akileo	Svevlad	30 Jakov brat I.
Č.	13	Spasovo *(Zastupljenje)*. Litorad. Gliceria.	Spasovo	1 Svib. Voz. G. (Sp.
P.	14	Bonifacio bisk. Dula. Erimberto. ●	Kristian	2 Atanas. P. A.
S	15	Sofia. Andria M. Pavao Mis.	Prostoljub	3 Timot. i I.
20.		C. Spasovna. Ivan XVI. 26 i 27, XVII. 1—4. Kada dojde utěšitelj.		Mate. Zač. 25.
N.	16	Ivan Nepom. Sara. Šimon kar.	Ivan Nepom.	4 ESvj. Otc. Pelag.
P.	17	Raso. Paškal. Ubaldo B.	Jodok	5 Irina M.
U.	18	Ascelina. Sobjeslav. Kuniberto.	Libor	6 Jov. Mnogosp.
S.	19	Ivo. Isaura. Prudencio.	Božitěh	7 Našastje č. †
Č.	20	Bernardin Fr. Zizmor, Bandelio.	Atanas	8 Ivan E. i Ar.
P.	21	Srěćko. Goderiko. Alvar.	Goderik	9 Moći S. Nik.
S	22	Milan. Helena. Julia. ☽	Emil	10 Simon A.
21.		C. Duhovna. Ivan XIV. 25—31. Tko me ljubi, Otac će moj ljubiti njega.		Mat. Zač. 28.
N.	23	Duhovi *(Trojaki)*. Zelimir *(Desiderius)*.	Duhovi	11 EPjat. Soš. s. Dh.
P.	24	Duhovi. Unimir. Darko. Ivan.	Duhovi	12 Duhov. Pon.
U.	25	Verban P. Dionisio. Maksimilian Jer.	Gàrgur papa	13 Duhov. Ut.
S.	26	Augustin. Koto. Zakaria.	Filip Ner.	14 Isidor M.
Č.	27	Cvětoje *(Florentin)*. Beda. Mandalina.	Ivan	15 Pahom. V.
P.	28	Vilelmo. Gomir. Cerauno.	Jaroboj	16 Teodor.
S	29	Konstantin, Ciril M. Teodozia.	Maksimilian	17 Andronik A.
22		C. Trojstvena. Mat. II. 18—20. Data mi je sva oblast na nebu i zemlji.	Ivan III. Josip i Nikodem.	Mat. Zač. 29.
N.	30	Trojstvo. Milica. Ferdinand. Samovit. ☺	Trojstvo	18 E 1. Vs. Svj.
P.	31	Petronila. Andjela, Zlatocvjet.	Angjela	19 Patrik. E.

Dnevnik.

Dan.		Dohodak.	Trošak.

Bilježnica.

Svibanj.

Dani	Mozejci 5607.	Muhamedanci 1263.	Sunca Izh.		Sunca Zah		Duljina Dana.		Měsec stoji u	Pravo podne			Nebeske i zračne proměne, i osobitije opazke za svakdanji život.
	VIII. Ijar	5. Džemadielavel	U.	M.	U.	M.	U.	M.		U.	M.	S.	
1	15 32. Sab.	15 Alie Smart	4	50	7	11	14	23	♏	11	56	52	Slavnost prolètja.
2	16 Okozias.	16	4	48	7	13	14	26	♏	11	56	45	Vedro nebo, krasno i ugodno.
3	17	17	4	47	7	14	14	28	♐	11	56	38	Znamen. dan za bratju Poljsku
4	18 Lag beom.	18	4	46	7	15	14	30	♐	11	56	32	Vašar u Krapini, Sisku, Iva-
5	19	19	4	45	7	16	14	32	♑	11	56	26	niću i Beču. Mokar Svib.
6	20	20 Carigrad po-	4	43	7	18	14	35	♑	11	56	21	daje mnogo sěna i slame.
7	21 Filip	21 20. Dž. [bědj.	4	42	7	19	14	38	♒	11	56	17	☾ posl. četv. u 11 u. 32m. n.
8	22 33. Sab.	22	4	41	7	20	14	41	♒	11	56	13	Sajam u Karlovcu i Vugrovci.
9	23 Obladanje G.	23	4	39	7	22	14	44	♓	11	56	10	Sada je sva narav u cvětu.
10	24	24	4	37	7	24	14	47	♓	11	56	7	Obdan vrućina. mala kiša.
11	25	25	4	36	7	25	14	50	♈	11	56	5	Ako 12. 13. i 14. ov. měseca
12	26 Pavao	26	4	34	7	27	14	54	♈	11	56	3	nepada kiša, biti će kažu
13	27	27	4	33	7	28	14	57	♉	11	56	2	stari obilno dobra vina.
14	28	28 21 Džuma	4	31	7	30	15	1	♉	11	56	1	● mladi měsec u 4 ur. 29 m.
15	29 34. Sab.	29	4	30	7	31	15	3	♊	11	56	1	poslě pôdne.
16	1 Sivan	30	4	29	7	32	15	5	♊	11	56	2	Krasan dan za šetnju.
17	2 Halibola	1 Džemadielak.	4	28	7	33	15	7	♋	11	56	3	Sve sami lèpi i ugodni dani.
18	3	2 Gabriel s Mu-	4	27	7	34	15	9	♋	11	56	5	Sada nastaje već doba za ku-
19	4	3 [ham.	4	25	7	36	15	12	♌	11	56	7	pelj. Mnogo pticah ima već
20	5	4	4	24	7	37	15	15	♌	11	56	10	lětajuće mlade.
21	6 Tjed. blag	5 22. Džuma	4	23	7	38	15	17	♌	11	56	13	Sajam kod Sv. Ivana.
22	7 35. Sab.	6	4	22	7	39	15	18	♍	11	56	17	☽ parva četv. u 3 ur 4 m. jut.
23	8 Sem.	7	4	22	7	39	15	19	♍	11	56	21	Mokri Duhovi, mastan Božic.
24	9	8	4	21	7	41	15	21	♍	11	56	26	Kiša.
25	10	9 Elbubek ro-	4	20	7	41	15	22	♎	11	56	32	Mutno.
26	11 Simeon	10 [djen	4	29	7	42	15	24	♎	11	56	38	o. d. god. 1751 pao je u Hraš-
27	12	11	4	18	7	43	15	26	♏	11	56	44	ćini blizu Zagreba iz zraka
28	13 Samson	12 23 Džum.	4	17	7	44	15	28	♏	11	56	51	kamen 71 funtih težak, i ču-
29	14 36. Sab	13	4	16	7	45	15	30	♏	11	56	58	va se u muzeumu Bečkom.
30	15 Poběda M	14	4	15	7	45	15	31	♐	11	57	6	○ p. měs. u 3 ur. 51 m. jut.
31	16	15	4	14	7	46	15	32	♐	11	57	15	Ovaj dan g. 1848 bi znamenita restauratia u Zagrebu.

Radnje težačke měseca Svibnja.

Ovaj mèsec valja: razkopavati vinograde, okopavati kukuruz i to u suvo, jer u mokro škodi, navàrčati voćke, i prigledati navàrnute. Da mladice nesmetaju jedna drugoj, odrèzati one, koje nakrivo predu. Podmetati krave bikovim, dajući kravam zeleni, da bude obilnie mlèka — pribavljati za svoju potrèbu sir i maslo — škopiti teoce — strići ovce — čuvati i šikati pčele — běliti platno — sijati na svàrhi mèseca salate, koje će biti dobre Sàrpnja i Kolovoza.

2. Svibanj god. 1596 u vrěme turskog rata nèki Franjo Ilinić, kojeg su se pradèdi iz Mostara u Slavoniu oko godine 1480 preselili, zaište od Rustan Age Sladovića poturice svoju otetu i zaplěnjenu ženu, na što, kad bi se Rustan razsàrdio i tàrgnuo šablju, da našeg Franju probode, ovaj mu otme šablju, sveže ga, obèsi niz prozor, i srètno sa žěnom iz tvàrdjave čalkovačke izmakne.

Prolětje evo nami se javlja,
Narod se čisti, krěpko ozdravlja;
Sàrce mu toplo igra i poje,
Poje i šalje pěsmice svoje:

Budit ćutjenja, k narodu ganut,
Narodnom slasti želje nadanut,
Misli uresit narodnim resim,
Narodnost dignut s praha k nebesim.

Preradović.

6. LIPANJ,

Klasen, Ivančak (*slovensko-hàrvatski.*)
Rožencvet, šestnik (*slovenski*).
Červen (*slovačko-česki*).
Czerwiec (*poljski*).
Junij (*ruski*).

JUNIUS.

Giugno (*talianski*).
Juin, Prairèal (*francezki*).
Junio (*španjolski*).
June (*englezki*).
Grasmond, Rosenmond, Wonnemond (*nèmački*).
Ivanhava, nyarelő (*madjarski*).

Dani		*Katolikah*	*Evangelikah*	*Pravoslavnih.*	
		Lipanj.			*Svibanj.*
U.	1	Konrad. Veleslav. Kuno.	Konrad	20	Talal. M.
S.	2	Petar R. Blondina. Erasmo M.	Efraim	21	Konst. i E.
Č.	3	Brašančevo (Tèlovo). Andria. Netul. Klotilda.	Lifarda	22	Vasilisk. M.
P.	4	Želimir (*Optatus*). Kvirin. Karpatio.	Karpatski	23	Mihail. E.
S.	5	Dobromil (*Bonifacius*). Ilidio. Zlatica.	Božitěh	24	Simeona D.
23		C Duhovah 2. Luk. XIV. 6—24. Od velike večere.	Luka XVI, Od Lazara i bogata gazde.		Mat. Zač. 33.
N.	6	Ilia. Norberto. Aleksandro. ☾	Benignus	25	E 2 Obr. gl. Pr.
P.	7	Bogumil. Roberto. Lukrecia.	Lukretia	26	Karp.
U	8	Medardo. Vilelmo. Otokar.	Medard.	27	Terap.
S.	9	Filip. Stanka. Pelagia	Felician	28	Nikit.
Č.	10	Margarita. Bardo B. Ljuborad.	Omfrio	29	Teodosia D. M.
P.	11	Leo III. papa. Barnaba. Marcian.	Damijana	30	Isak
S.	12	Ivan F. Basilides. Ljubica.	Bazilio	31	Ermi. i Er. Ap.
24.		C Duhovah 3 Luk. XIV. 6—24. Od izgubljene ovce.	Luka XIV. Od velike večere.		Mat. Zač. 58.
N.	13	Antun Pad. Tobija. Sulislav. ●	Tobia	1	E 3. Lipanj Just
P.	14	Celin. Geroldo. Vukailo.	Antonia	2	Nikif.
U.	15	Vid Rastica (*Crescentia*). Landolino.	Vid. Muč.	3	Lukilian
S.	16	Zlatan (*Aurelinus*). Julita. Gebhardo.	Pravoslava	4	Mitrof,
Č.	17	Laura. Botulfo. Rainero.	Volkmar	5	Dorotea
P.	18	Marcela. Marina. Arnulfo.	Marcela	6	Visar.
S.	19	Minelina. Gervazio i Protazio.	Gerv. i Prot.	7	Teodot.
25.		C Duhovah 4. Luk. V. 1—11. Od ribarenja.	Luka V. Izgubljena ovca.		Mat. Zač. 59.
N.	20	Adalberto. Vladimir. Bersaba. ☽	Silver	8	E 4. Teodor
P.	21	Vèkoslav. Aron. Loisa.	Alban	9	Kiril A.
U.	22	Bèlan. Branimir. Akario.	Akat.	10	Timot.
S	23	Zeno. Ljuborad. Edilrude.	Vasul	11	Bartol.
Č.	24	Ivan kàrst. Edvardo, Agilberto.	Ivan kàrstit.	12	Onufr.
P.	25	Metimir. Prosper. Galician.	Eulog.	13	Akil. M.
S.	26	Ivan i Pavao Muč. Jeremia. Rudolfo.	Jeremia	14	Elis. Pr.
26.		C Duhovah 5. Mat. V. 20—24. Od pravednosti Farizejske.			Mat. Zač. 72.
N.	27	Ladislav kr. Ratislav (*Crescentio*). Benvenuto	Ladislav kr.	15	E 5. Lazar Knez
P.	28	Plutarho. Potemiana Muč. Skoron. Leo. ○	Jozue	16	Tihon †
I.	29	Petar i Pavao Apost. Famia. Ema.	Petar i Pav.	17	Manuilo †
S.	30	Uspoměna Pavla. Milica. Donat.	Usp. sv. Pav.	18	Leont. †

Dnevnik.

Dan.		Dohodak.		Trošak.	

Bilježnica.

Lipanj.

Dani	Mozejci 5607.	Muhamedanci 1263.	Sunca Izh.		Sunca Zah.		Duljina Dana.		Měsec stoji u	Pravo podne			Nebeske i zračne proměne i osobitije opazke za svakdanji život.
	IX. Sivan.	6.Džemadielaker	U.	M.	U.	M.	U.	M.		U	M.	S.	
1	17	16	4	14	7	46	15	32	♐	11	57	23	Kakovo je vrème ovaj měsec
2	18 Salomon	17	4	13	7	47	15	34	♑	11	57	33	onakovo je obično i Prosinc.
3	19	18	4	12	7	48	15	36	♑	11	57	42	Ovo su obično naj ugodnii
4	20	19 24. Džum.	4	11	7	48	15	38	♒	11	57	52	dani godine. [Jeruzolim.
5	21 37. Sab.	20	4	11	7	49	15	39	♒	11	58	2	o. d. g. 1099 obsěli su križari
6	22 Sarob.	21	4	10	7	50	15	40	♓	11	58	13	☾ Manjak u 5 ur. 12 m. jutr.
7	23	22	4	9	7	51	15	42	♓	11	58	24	Metuljah u izobilju.
8	24 Post Jer.	23	4	8	7	52	15	43	♈	11	58	25	Lěpi dan.
9	25 Tobias	24	4	8	7	52	15	44	♈	11	58	47	o. d. god. 1664 pobijena je na
10	26	25	4	7	7	53	15	45	♉	11	58	58	polju Sv. Gotarda sva tur-
11	27 Tomas	26 25. Džuma	4	7	7	53	15	46	♉	11	59	10	ska vojska od Montekukula.
12	28 38 Sab.	27	4	6	7	54	15	47	♊	11	59	22	Biti će opet lěpih danah.
13	29 Vuk	28	4	6	7	54	15	48	♊	11	59	35	● mladi měs. u 1 ur. 58 m. n.
14	30 Rošod.	29	4	6	7	54	15	49	♋	11	59	47	Radite oko kupusa i rěpe.
15	1 Tamus	1 Redžeb	4	5	7	55	15	50	♋	12	0	0	Vrućina.
16	2	2 Kos Noak	4	5	7	55	15	50	♌	12	0	12	Kiša.
17	3	3	4	5	7	55	15	51	♌	12	0	25	Kiša, u veče će se razvedriti.
18	4 Zakleo	4 26.Dž. N.Otaj	4	4	7	56	15	51	♍	12	0	37	Sparan dan.
19	5 39 Sab.	5	4	4	7	56	15	52	♍	12	0	51	Ugodno vrěme.
20	6	6	4	4	7	56	15	53	♍	12	1	4	☽ pàrv. čet. u 8 ur. 28 m. več.
21	7	7	4	3	7	56	15	53	♎	12	1	17	Sutra nastaje lěto u 3 u. 26 m. j.
22	8 Agatha	8	4	3	7	56	15	54	♎	12	1	30	o. d. god. 1420 Trogir varoš,
23	9	9	4	4	7	56	15	53	♏	12	1	42	nemogavši se više braniti,
24	10	10	4	4	7	56	15	52	♏	12	2	0	predade se Mletčaninom.
25	11 Amalie	11 27. Džuma	4	4	7	56	15	51	♐	12	2	8	Sparno gàrmljavica,
26	12 40. Sab.	12	4	5	7	55	15	51	♐	12	2	20	Masklin polugu i motik. u ruk.
27	13 Ana	13	4	5	7	55	15	50	♑	12	2	33	Sajam u Križevcih.
28	14	14	4	5	7	55	15	50	♑	12	2	45	○ pun měs. u 2 ur. 28. m. noć.
29	15 Aspasia	15	4	6	7	54	15	49	♒	12	2	57	Kukuvača više ne kuka.
30	16 Post oblad.	16	4	6	7	54	15	48	♒	12	3	9	Tice su svojim pěnjem učut.

Starinska věžbanja o Lipnju.

Kad na Medardovo (8. Lipj.) počme kiša padati, padat će još 40 danah. — Vidov dažd (15. Lipj.) plodnu godinu čini. — Ivanjska (24. Lipj.) kiša vuče se obično za sebice 4 dana. Što bliže k Ivanju kukavica zakuka, s tim će biti jevtinia hrana.

Radnie težačke.

Trěba je obrezati lozam savišne mlazove nekoristne. Vezati mladice lozove grozdonosne, prekopati sadove, čistiti ulišta — kositi livade, sušiti sèno, u vàrtih zelja okopavati; zalèvati dnje dvaput na nedělju.

Měseca Lipnja god. 1593 slavni Blaž Gjurak, Arkidjakon Dubički, poslě Kanonik i Pojac Zagrebački, obranio je sa 300 vojakah, sa svih stranah od Turakah obsědjeni grad Sisak, i prem da je Hasan paša Bosanski sa svojom silom tako žestoko na Sisak udarao, da su svi zidovi popucali, naš Blaž Gjurak nije klonuo duhom, već stavivši se na najpogibeljnia města činom i rěčju obodrivao je na veću hrabrost svoje vojake, i tako srětno obrani grad, dok mu veća vojska u pomoć dojde. Svaki pravi rodoljub trěba, da se u taj priměr ugleda, i nezdvoji odmah, čim se i najmanji oblaci pokažu. Postojanost, pravda i pravednost neka nam budu u sàrcu, pa onda možemo vavěk smělo kazati: »Bog je s nami, tko prot nami, s njime hajd pod pete.« —

7. SÀRPANJ,

Serpen, Jakopovčak (*slovensko-hàrvatski*).
Maliserpen, sedemnik (*slovenski*).
Červenec (*slovačko-česki*).
Lipiec (*poljski*).
Julij (*ruski*).

JULIUS.

Luglio (*talianski*).
Juillet, Messidor (*francezki*).
Julio (*španjolski*).
July (*englezki*).
Achrenmonat, Wärmem. Reif- und Zeitigungsm. (*némački*).
Szent Jakab hava, nyárhó (*madjarski*).

Dani		***Katolikah***	***Evangelikah***		***Pravoslarnih.***	
		Sàrpanj.			*Lipanj.*	
Č.	1	Otto. Teobaldo. Julio.	Bogovlad	19	Juda B. G.	†
P.	2	Pošastje B. D. M. Monegunda.	Pohadj. BDM	20	Metod E.	†
S.	3	Bertram. Duševlad. Eulogio. Anatolio.	Kornelius	21	Julian M.	†
27.		C Duhovah 6. Mark. VIII. 1—9. Isus nahranjuje 4000 ljudih.			Mat. Zač. 77.	
N.	4	Berta. Cirila. Ulrik. Prokop.	Udalrik	22	E. 6. Euzev. E.	†
P.	5	Petar L. Modovena. Ljubimir. ☾	Šarlota	23	Agripina M.	†
U.	6	Benko. Izaia. Damamir	Ester	24	Narod Iv. K.	†
S.	7	Srečko. Edilburga. Vilibaldo. Benko.	Milorad	25	Fevron. M.	†
Č.	8	Elizabeta. Agata. Priscila.	Goar	26	David Pr.	†
P.	9	Ciril. Blagozor. Bàrcko.	Bogumil	27	Sampson	†
S	10	Amalia. Svěstimir. Sekundina.	7 Bratje	28	Kir. i Jov.	†
28.		C Duhovah 7. Mark. VII. 16 – 24. Od krivih prorokah.			Mat. Zač. 69.	
N.	11	Veronika. Pio papa. Hidulfo. ●	Savina	29	E. 7. Petar i Pav.	
P.	12	Henriko. Nazario. Hermigora	Hajnrik	30	S. 12 Apost.	
U.	13	Margarita. Bogdan. Evgen.	Cvětava	1	Sàrpj. K. i Dam.	
S.	14	Dragojla. Dobrogost (*Bonaventura*). Liberto.	Dobrodošo	2	Pol. Riz. Bo.	
Č.	15	Razděljenje Apostolah. Bernardo. Egino.	Odělenje Ap.	3	Jakint M.	
P.	16	Škapularska B. D. M. Miroslav. Manulfo.	Eugenia	4	Andr. Krit. A.	
S.	17	Nadan (*Speratus*). Alekso. Marcelina.	Rastislav	5	Atanas. M.	
29.		C Duhovah 8. Luk. XVI. 1 – 9. Od nepravedna kućnika.			Mat. Zač. 87.	
N.	18	Slavovit (*Arnold*). Miroslav. Arnulfo.	Eugen R.	6	E. 8. Siso. vel.	
P.	19	Ružica. Zora. Vinko. Arsenio.	Marjan	7	Tom. iže v M.	
U.	20	Ilia pr. Jerolim. Udmar. ☽	Velebit	8	Prokop. V. M.	
S.	21	Danilo. Olga Viktor.	Paulina	9	Pankrat. E.	
Č.	22	Maria Mand. Josip P. Menelav. Boguljub.	Maria Mand.	10	45 Mučenik.	
P.	23	Libor. Romula. Vukašin.	Apolin.	11	Evfim. M.	
S	24	Kristina Vladimir. Levina.	Kristina	12	Prokl. i Il.	
30.		C Duhovah 9. Luk. XIX. 41 - 47. Isus plače nad Jerusolimom.			Mat. Zač. 87.	
N.	25	Kàrsto. Jakob. Globin.	Jakov	13	E. 9. Gavril A. S.	
P.	26	Ana. Sidonia. Vjenceslav. Šimun.	Ana	14	Akil. Ap.	
U.	27	Kamilo. Pantaleon. Bertoldo. ○	Marta	15	Kirik i Jul.	
S	28	Inocencio. 14 pomočn. Nesmir. Celso.	Velemir	16	Atinog.	
Č	29	Marta. D. Cvěta. Olao. Božena.	Božena	17	Marin. V.	
P.	30	Abdon. Konrad. Ivan. Julita.	Dàržavin	18	Jaćint. i Em.	
S.	31	Vatroslav (*Ignatio*). Kolumbina. Ernestina.	German.	19	Makr. s. v. V.	

Dnevnik.

Dan.		Dohodak.		Trošak.	

Bilježnica.

Sàrpanj.

Dani	Mozejci 5607.	Muhamedanci 1263.	Sunca Izh.		Sunca Zah.		Duljina Dana		Měsec stoji u	Pravo podne			Nebeske i zračne proměne, i osobitije opazke za svakdanji život.
	X. Thamus.	7. Redžeb.	U.	M.	U.	M	U.	M.		U.	M.	S.	
1	17	17	4	6	7	54	15	48	♓	12	3	21	o. d. g. 1717 obsio je Eugenio
2	18	18 28. Džuma	4	7	7	53	15	47	♓	12	3	33	Biograd. Saj. uKoprivnici.
3	19 41 Sab.	19	4	7	7	53	15	46	♈	12	3	44	Polovina godine.
4	20 Athalia	20	4	8	7	52	15	45	♈	12	3	55	Velika vrućina.
5	21	21	4	8	7	52	15	44	♈	12	4	6	☾ Manjak u 9 ur. 48 m. jutr.
6	22 Barbara	22	4	9	7	51	15	43	♉	12	4	16	Oluja.
7	23	23	4	10	7	50	15	42	♉	12	4	26	Sparina.
8	24 Demuth	24	4	10	7	50	15	41	♉	12	4	36	Noći vruće.
9	25	25 29. Džuma	4	11	7	49	15	40	♊	12	4	45	Sada će biti već i novih krum-
10	26 42 Sab.	26	4	11	7	49	15	38	♊	12	4	54	pirah. o. d. g. 1290 ubit je u svom taborištu LadislavIV.
11	27 Doroth.	27	4	12	7	48	15	36	♋	12	5	2	Saj. u Novom Sadu. [kr. Ug.
12	28	28 Muh. pror.	4	13	7	47	15	34	♋	12	5	10	● mladi měs. u 0.43 m. noćju
13	29	29	4	14	7	46	15	32	♌	12	5	17	o. d. g. 1683 obsěli su Turci
14	1 Ab.	30	4	15	7	45	15	30	♌	12	5	24	Beč. Velika vrućina.
15	2	1 Šaban	4	16	7	44	15	28	♌	12	5	30	god. 1613 16. ovog. m. Petar
16	3 Elizabeth	2 30. Džuma	4	17	7	43	15	26	♍	12	5	36	Domitrović bisk. Zag. bla-
17	4 43. Sab.	3 Huss. rodj.	4	18	7	42	15	24	♍	12	5	42	gosl. temelnji kamen cȧrkve Sv. Katarine u Zagrebu.
18	5 Esther	4	4	19	7	41	15	22	♍	12	5	46	Kiša.
19	6	5	4	20	7	40	15	20	♎	12	5	51	Neugodan dan.
20	7 Ifigen	6	4	21	7	39	15	18	♎	12	5	54	☽ parva četv. u 1 ur. 58 m. n.
21	8	7	4	22	7	38	15	16	♏	12	5	58	Sparina velika i noćju.
22	9	8	4	23	7	37	15	14	♏	12	6	0	Kakav je Sàrpanj onakov je
23	10	9 31. Džuma	4	24	7	36	15	12	♏	12	6	2	obično dojdući Sěčanj.
24	11 44. Sab.	10	4	25	7	35	15	10	♐	12	6	4	Sad je vrěme rakah.
25	12 Johana	11	4	26	7	34	15	8	♐	12	6	5	Kakovo je vrěme danas, ona-
26	13	12	4	27	7	33	15	6	♑	12	6	5	kov će biti na Božić.
27	14	13	4	28	7	32	15	4	♑	12	6	5	○ pun měs. u 11 ur. 14. m. n.
28	15 Tubeah Veselje	14	4	29	7	31	15	2	♒	12	6	4	Sajam u Samoboru.
29	16	15 Noč iskuš.	4	30	7	30	15	0	♒	12	6	3	† † † † † † † † † † † †
30	17 Libusia	16 32. Džuma	4	31	7	29	14	58	♓	12	6	1	
31	18 45 Sab.	17	4	33	7	27	14	54	♓	12	5	59	Kiša.

Starinska věžbanja o Sàrpnju.

Ako na pohodjenje Gospino (2. Sàrp.) uzdaždi, daždit će 10 danah žitu na pogub. — Ako na Margaritje (13. Sàrp.) kiša uzpada, padat će 14 danah: pospadat će orasi, a lèšnjaci će izpušljivit. Jakobska (25. Sàrp) kiša, žiru pogub.

Težačke radnje.

Ovoga mèseca trěba tretjom okopavati loze. (Ovo se kod nas neobičava, kakono u Francii. Da je okušati!) Skupiti lètna sočiva, i sijati ozimna. Sèjati rěpu i prigledati oko zelja, jer je zelje pàrva hrana težaku. Čistiti žitnice i žeti. Pokositi nepokošeno sěno po livadam i izpod lozah

---

11. Sàrpnja god. 1328 strašan boj Štěpana Uroša, Sàrbskoga kralja sa Mihailom Strašimirom, kraljem bugarskim, gdě Mihailo pogine.

4. Sàrpnja god. 1387 věnčana bi svetačno u Zagrebu Maria, Ludvika I. kći, sa Sigismundom Markezom Brandeburgskim, koji je iste godine 31. Ožujka korunjen u Běloj stolici kraljem Ugarskim i Hàrvatskim.

Càrnooka.

Jelino sěd' u hladu
Ovoga stabla mila;
Spaljenog sunca sila,
Da te nežeže več.

Kad se napasu trave
Ovčice mile tvoje,
One će jur u svoje
Plandište same leć.

Dali klobučić slamni,
Podigni spotna čela:
Prehitaš našeg sela
Lěpote druge sve.

Doli ta klobuk s glave,
Koi te meni krije!. . .
Ljubica ista nije,
Càrnooka tako ne!

8. KOLOVOZ,

Kolovožnjak, Velikomešnjak (*slovensko-hàrvatski*)
Velikiserpan, osemnık (*slovenski*).
Srpen (*slovačko-češki*).
Sierpien (*poljski*).
August (*ruški*).

AUGUSTUS.

Agosto (*talianski*).
Août, Thermidor (*francezki*).
Agosto (*španjolski*).
August (*englezki*).
Aehrenmonat, Erntemon. Hitzemond (*němački*).
Kissaszonyhava, nyárutó (*madjarski*).

Dani	*Katolikah* Kolovoz.		*Evangelikah*	*Pravoslavnih* Sàrpanj.
31.	C Duhovah 10 Luk. XVIII. 9—14. Od Farizea i Mitnika.			Mat. Zač. 92.
N.	1 Verige sv. Petra. Vèra, Ufanje, Ljubav.		Petar u uz.	20 E 10 Ilinje
P.	2 Porciunkula. Stěpan P. Dandul. Alfonso.		Gustav	21 Simeon i Jo.
U.	3 Augustin bisk. Zagr. Cira. Bèlka.	☾	Stěpan Muč	22 Maria Mag.
S.	4 Věkovita (*Perpetua*). Luan. Jozia.		Hranislav.	23 Trofim i Te.
Č.	5 Maria snėžna. Osvaldo. Bojica.		Osvald.	24 Hristina M.
P.	6 Preobraženje G. N. I. K. Pravodoljub. Agapit.		Preob. GNIK.	25 Usp. sv. Ane.
S.	7 Kajetan. Alberto. Sinogor. Akanio.		Ulrik	26 Ermol. S.
32.	C Duhovah 11. Mark. VII. 31—37. Isus izlěči gluhoněma.			Mat. Zač. 105.
N	8 Starov. Hardvig. Poma.		Ciril.	27 E 11 Pantel. V.
P.	9 Tvàrtko. Selimir (*Rusticus*). Roman.		Lovrinac M.	28 Prohor i Nik.
U.	10 Lovro. Blanka. Bogudar (*Deus dedit*).		Ratibor	29 Kalinik M.
S.	11 Susana. Tavrin. Tiburcio. Filomena.	●	Suzana	30 Sil. i Ag.
Č	12 Klara. Veselko (*Hilarius*). Eufil.		Klara.	31 Evdokim
P.	13 Blažena. Hipolit. Relinda. Svatopluk.		Ljubomir	1 Kol. Proiz. K.Č.
S.	14 Anastazia. Ulrik. Euzebio. Branimir.	†	Atanazia	2 Stef. M. †
33.	C Duhovah 12. Luk. X. 23—37. Od milosàrdna Samaritana.			Ivan. Zač. 9.
N.	15 Velika Gospoja. Napoleon. Arnulfo. Stanko.		Velikamaša	3 E 12. Isak †
P.	16 Rok. Prostivoj (*Simplician*). Arigio.		Statimir	4 7 Detce †
U.	17 Miron. Rodegunda. Rodnul.		Bertram	5 Eusign. M. †
S.	18 Jelina. Domislav. Jagoda. Klara.		Emilia	6 Preobr. Hr. †
Č.	19 Ljudevit. Ludomir. Šebaldo. Marjan.	☽	Svevlad	7 Domet. †
P.	20 Stěpan. kr. Osvin. Harduin.		Krunoslav	8 Emilian †
S.	21 Ivana. Adolfo. Seltimir.		Hartvig	9 Matia Ap. †
34.	C Duhovah 13. Luk. XVII. 11—19. Isus lěči 10 gubavih.			Ivan. Zač. 60.
N.	22 Milovuk (*Vulfhold*). Mavro. Gvilfordo.		Alfons.	10 E 13. Laurent.
P.	23 Klaudio. Apolinar. Filip. Kolimir.		Zakeo	11 Eval. M. †
U.	24 Bartol. Zlatica. Andoneo. 300 Mučenikah.		Slavislav	12 Fot. i An. †
S.	25 Ljudevit IX. kralj. Drenka. Krasnozar.		Ludovik.	13 Maksim. I. †
Č.	26 Samuel. Aleksandro. Genezio. Zefirin.	☺	Samuel	14 Mih. Pr. †
P.	27 Josip kal. Boleslav. Hugo. Natalia.		Gebhard	15 Usp.B.(vel.gosp
S.	28 Augustin B. Ot. Adelinda. Vujadin.		Augustin	16 Ubrus
35.	C Duhovah 14. Mat. VI. 24—33. Nitko nemože dva gosp. služit.			Mark. Zač. 37.
N.	29 Usěčenje sv. Ivana kàrst. Sabina. Adelfo.		Ivana	17 F 14. Miron. M.
P.	30 Ruža L. Dobročin (*Bonifacius*). Tekla.		Benjamin	18 Flor. i Lav.
U.	31 Raimondo. Isabela. Eitburga. Amia.		Paulina	19 Andr. Str.

Dnevnik.

Dan.		Dohodak.	Trošak.

Bilježnica.

Kolovoz.

Dani	Mozejci 5607.		Muhamedanci 1263.		Sunca				Duljina Dana		Měsec stoji u	Pravo podne			Nebeske i zračne proměne, i osobitije opazke za svakdanji život.
	XI. Ab.		8. Šaban.		Izh.		Zah.								
					U.	M.	U.	M	U.	M.		U.	M.	S.	
1	19	Lucia	18		4	34	7	26	14	51	♈	12	5	55	Sparina danas i sutra znači da će biti velika zima.
2	20		19		4	36	7	24	14	49	♈	12	5	52	
3	21	Mal blagd.	20		4	37	7	23	14	46	♉	12	5	47	☾ Manjak u 3 ur. 5 m. noćju.
4	22	[darv.	21		4	38	7	22	14	44	♉	12	5	42	Vrućina.
5	23		22		4	39	7	21	14	42	♊	12	5	37	Dažd i gàrmljavina po planinami Vadi krumpire.
6	24		23	33. Džuma	4	41	7	19	14	39	♊	12	5	31	
7	25	46 Sab.	24		4	42	7	18	14	36	♋	12	5	24	Mnogo lešnjakah kaže množinu žira. Lěpi dani.
8	26	Martha	25		4	44	7	16	14	33	♋	12	5	17	
9	27		26		4	45	7	15	14	30	♌	12	5	9	Želiš da ti bude plodna loza?
10	28	Magdalena	27		4	46	7	13	14	26	♌	12	5	0	Okopaj nju dakle Kolovoza.
11	29		28		4	48	7	11	14	22	♌	12	4	51	● Mladac u 1 ur. 31 m. noćj.
12	30		29		4	50	7	9	14	18	♍	12	4	41	Kiša nagla i silovita.
13	1	Elul.	1	Ramad. 34. D.	4	52	7	7	14	14	♍	12	4	31	Sparina. Kakovo je vrěm. Kolovoza, takovo će biti dojduće Veljače.
14	2	47 Sab.	2	Knjiga Abram	4	53	7	6	14	11	♍	12	4	20	
15	3	Selihot	3	Alkoran s ne-	4	54	7	5	14	9	♎	12	4	9	
16	4		4	[ba posl.	4	56	7	3	14	6	♎	12	3	57	Sajam u Severinu i Dubravi.
17	5	Paula	5		4	57	7	2	14	3	♏	12	3	45	Zrèla grozdja u izobilju.
18	6		6		4	59	7	0	14	0	♏	12	3	32	Rádiša se raduje.
19	7		7	Tora s neba	5	1	6	58	13	56	♏	12	3	18	☽ párva četv. u 6 ur. 7 m. j.
20	8		8	35. Dž. [posl.	5	3	6	56	13	52	♒	12	3	4	Velika Světkovina u Zagrebu
21	9	48. Sab.	9		5	5	6	54	13	48	♐	12	2	50	o. d. g. 1541 je pobijena vojska Ferdinanda I. kod Budima, i Budim od Solimana turskog cara osvojen.
22	10	Regina	10		5	6	6	53	13	45	♐	12	2	35	
23	11		11		5	8	6	51	13	42	♑	12	2	20	
24	12		12		5	9	6	50	13	39	♑	12	2	4	Ovaj dan pokazat će ti, kakova bude jesen. Zrěli orasi.
25	13	Rebeka	13		5	11	6	48	13	35	♒	12	1	48	
26	14		14		5	13	6	46	13	31	♒	12	1	32	○ pun měsec u 7 ur. 15 m. j.
27	15	Rakhel	15	36. Džuma	5	14	6	45	13	29	♓	12	1	15	Hladne noći.
28	16	49. Sab.	16		5	16	6	43	13	25	♓	12	0	58	Listje već žuti.
29	17	Oblad. Gàrk.	17		5	18	6	41	13	21	♈	12	0	40	Kupelji se prazne.
30	18		18	Evandjelje	5	19	6	40	13	19	♈	12	0	22	o. d. g. 1282 bila je većernja Sicilianska, gdě su po svoj Sicilii u jedan sat svi Francezi poklani.
31	19	Rozalia	19	[Isusa	5	21	6	28	13	15	♈	12	0	4	

Starinska věžbanja o Kolovozu.

Lovrenčevo (10) i Bartolovo (24.) lěpo, na lěpu i ugodnu jesen slute. — Ako je Lovrenčevo i o velikoj Gospoji (15) lěpo, bit će nam lěpa i ugodna vinobera. — S dva poslědnja dana ovoga, i s dva pàrva dana slědećeg měseca, stari čitavu jesen (vrěme) gonetaju, t. j. kakva su ova 4 dana, takva će bit cèla jesen.

Radnje težačke.

Ovaj měsec trěba: trećom prekopati sadove, priněti gnoj na zemlje, guliti konoplje, tući raž sa sěmena, paliti kupine, dračje i zle trave po pašam. — Ovo je vrěme za tražiti vrěla vodena za kopati studence i vrutke. — Vàrtlar vadi krumpire, tuče slani grah i pasulj posadjen Travnja i Svibnja, sadi iza kiše kupus, koi će biti dobar o božiću. Vàrt, stado, njiva, ova su bogatstva seoska. Vàrt za variva, stado za smoka, a njiva za kruh. Od najveće je ipak koristi vártal, jer vartal i studenac kod vártla, mogu pouzdati težaka, da neće umrět od glada. Koliki mudroznanci i pustinjaci živili su o samom želju.

---

19. Kolov. g. 1000 bilo je u Ostrogonu svečano krunjenje pàrvog kàrstj. ugarskog kralja Stěpana I.

Ovaj měsec god. 1273 povratio je Ladislav III. biskupu i kaptolu Zagr. Medvedgrad. Grad ovaj dao je Filip biskup Zagr. o svom i kaptola trošku sazidati — počeo se je zidati g. 1254 i bio je već god. 1255 gotov. U vrěme Tatarah čuvalo se je u njem Běle IV. blago, a kasnie stanovahu ondě vojvode i bani hàrvatski, da kraljevinu od *Otokara*, koi je Samobor podignuo, bolje braniti i čuvati mogu.

Bolje uvěk golonogu situ,
Nego gladnu, da i nosi svitu. —

9. RUJAN,

Rujen, Malomešnjak, Jesenščak (*slovensko-hàrvatski.*)
Kimavic, kimovc, devetnik (*slovenski*).
Zari (*slovačko-česki*).
Wrzesien (*poljski*).
Septembr-Sentjäbrj (*ruski*).

SEPTEMBER.

Settembre (*talianski*).
Septémbre, Fructidor (*francezki*).
Septiembre (*španjolski*).
September (*englezki*).
Herbstmond, Obstmond, Säemond, kleiner Mai (*němački*).
Sz. Mihaly' hava, öszelő (*madjarski*).

Dani	*Katolikah* **Rujan.**	*Evangelikah*	*Pravoslavnih.* *Kolovoz.*
S.	1 Egidio. Izabela. Gilberto. Vukašin. ☾	Egid O.	20 Samuil Pr.
U.	2 Justina. Kordelia. Antonin.	Ernst.	21 Tadea A.
P.	3 Milovan. Serafina. Renat.	Otakar.	22 Agat. M.
S.	4 Rozalia. Ida. Mojsie.	Rozalia Dev.	23 Vuk M.
36.	C Po Duhovih 15. **Luk. VII. 11—16. Od naimskog mladića.**		**Mat. Zač. 92.**
N.	5 Lovro. Slavoj. Bertilo. Evdoksio.	Herkules	24 E 15. Evtin M.
P.	6 Veselin. Pambo. Zakaria	Magnus	25 Bartol A. i Tit.
U.	7 Vratislav. Regina. Valpino. Evortio.	Mladava	26 Adrian i Nat.
S.	8 Mala Gospoja (Maša). Blažena. Sidonia.	Mala Gospa.	27 Pimen
Č.	9 Osmana. Tišimir. Audomar. ●	Bruno	28 Mojs. M.
P.	10 Ljeposava (*Pulcheria*). Nikola T. Menodora.	Sosten.	29 Usěkno Iv. Kr.
S.	11 Proto. Bernardo. Emilian.	Jacint M. M.	30 Aleksan. i Jo. P.
37.	C Po Duhovih 16. **Luk. XIV. 1—15. Isus lěči jednog od vodene bolesti.**		**Mat. Zač. 105.**
N.	12 Ime Marie. Tobia. Kolodoj. Frodoald.	Tobia	31 E 16. Čest. pj. B.
P.	13 Virgil. Liborio. Ljubivoj B.	Salomon	1 Rujan. Sim. i Mat.
U.	14 Uzv. sv. Križa. Ciprian. Podjebrad.	Uzv. sv. Križa	2 Maman.
S.	15 Nikodem M. Leobin B. Stratimir. Kvat. †	Nikodem.	3 Antim
Č.	16 Ljudmila Česk. kr. Lucia. Kornelio.	Svatopluk.	4 Vavil i M.
P.	17 Roberto. Hranislav. Kolumba. ☽ †	Lambert	5 Zahar. i El.
S.	18 Tito. Grozdien. Toma Vil. †	Titus	6 Evdoksa M.
38.	C Po Duhovih 17 **Mat. XXII. 34—46. Od največje zapovědi.**		**Ivan. Zač. 9.**
N.	19 Januario. Konstantin M. Voinil.	Sidonia	7 E 17. Pr. Vozd.
P.	20 Evstakio. Susana. Agapit.	Faustin	8 Mal Gsp. Roz. B
U.	21 Matija Ap. Mavra Dev. Ifigenia.	Mate Ap.	9 Joak. i Ana
S.	22 Mavro Muč. Ema. Cvětoljub.	Miloslav	10 Minidor
Č.	23 Sofia. Tekla. Lino. Podumil.	Ljubica	11 Teodor
P.	24 Gerardo. Ljubota (*Amata*). Osvjetimir. ○	Bogan	12 Avtonom
S.	25 Tvàrdko. Kleofa Uč. Finbar B. Irlandski.	Kleofas.	13 Kornil. St.
39.	C Po Duhovih 18 **Mat. IX. 1—8. Izus izlěči kostobolnoga.**		**Ivan. Zač. 60.**
N.	26 Justina. Ofrad. Ciprian.	Pravomila M.	14 E 18. Uzv. (Voz.
P.	27 Kuzman i Damjan. Adolfina. Kumald.	Kuzma i Damj.	15 Nikit.
U.	28 Věnceslav kr. Česk. Lioba Opat. Bernardin.	Věnceslav	16 Evfim.
S.	29 Mihajlo Ark. Bogdana. Alarika.	Mihajlo Ark.	17 Sofia
Č.	30 Gàrgur B. Jormenski. Jeronim. Šimun Monak.	Jerolim.	18 Evmen. E.

Dnevnik.

Dan.		Dohodak.	Trošak.

Bilježnica.

Dani	Mozejci 5607. XII. Elul.	Muhamedanci 1263. 9. Ramadan.	Sunca Izh. U.	Sunca Izh. M.	Sunca Zah. U.	Sunca Zah. M.	Duljina Dana. U.	Duljina Dana. M.	Měsec u stoji	Pravo podne U.	Pravo podne M.	Pravo podne S.
1	20	20	5	23	6	36	13	12	♉	11	59	45
2	21	21	5	25	6	34	13	9	♊	11	59	27
3	22	22 37. Džuma	5	27	6	32	13	5	♊	11	59	8
4	23 50. Sab	23	5	28	6	31	13	2	♋	11	58	48
5	24 Suzana	24	5	30	6	29	12	59	♋	11	58	29
6	25	25	5	32	6	27	12	55	♌	11	58	9
7	26 Semir	26	5	33	6	26	12	52	♌	11	57	49
8	27 Sibila	27	5	35	6	24	12	49	♌	11	57	28
9	28	28 Bečki pogub	5	36	6	23	12	46	♍	11	57	8
10	29 Post	29 38. Džuma	5	38	6	21	12	43	♍	11	56	47
11	1 Tiš.5608. 1.S.	30	5	40	6	19	12	39	♎	11	56	26
12	2 Nova godina	1 Ševal } Veliki Bajram	5	42	6	17	12	35	♎	11	56	6
13	3 Post Gedaljah	2	5	44	6	15	12	31	♏	11	55	45
14	4	3	5	45	6	14	12	28	♏	11	55	24
15	5 Post	4	5	47	6	12	12	25	♐	11	55	2
16	6	5	5	49	6	10	12	22	♐	11	54	41
17	7	6 39. Džuma	5	51	6	8	12	17	♐	11	54	20
18	8 2. Sab.	7	5	53	6	6	12	13	♑	11	53	59
19	9	8 Hamze smàrt	5	54	6	5	12	10	♑	11	53	38
20	10 Blagd. pomir.	9	5	56	6	3	12	7	♒	11	53	17
21	11 Abadias	10	5	57	6	2	12	4	♒	11	52	56
22	12	11	5	59	6	0	12	1	♒	11	52	35
23	13	12	6	0	5	59	11	58	♓	11	52	14
24	14	13 40. Džuma	6	1	5	58	11	56	♓	11	51	53
25	15 3. Sab. blagd.	14	6	3	5	56	11	53	♈	11	51	33
26	16 II. Blag. [čad.	15	6	4	5	55	11	50	♉	11	51	12
27	17	16 Boj od Ohuda	6	6	5	53	11	46	♉	11	50	52
28	18 Post	17	6	8	5	51	11	42	♉	11	50	32
29	19 Abdon	18	6	10	5	49	11	39	♉	11	50	13
30	20	19	6	13	5	47	11	35	♊	11	49	53

Nebeske i zračne proměne, i osobitie opazke za svakdanji život.

☾ Manjak u 10 ur. 20 m. u v.

Ako je bio jučer lěpi dan, neboj se ovaj měsec zla vrèm.

o. d. g. 1566 umre kod Sigeta silni Soliman, i s njim sjajna perioda turskoga carstva.

7. g. 1566 poginu ban hàrvat. Nikola Šubić, Zrinski junački vojujući s Solimana turskog cara vojsku odbijajući kod Sigeta, sa svojih 1500 vitezovah.

● Mlad. u 4 ur. 53 m. p. pòd.

Gledaj da ti je otići kudgod u vinograd.

Pripravljaj se za berbu.

Veliki sajam u Bàrnu.

Soldačka sjajna vežbanja.

Sajam u Sisku.

☽ pàrva četv. u 8 ur. 26 m. n.

Maglovito.

Narodj. Nj V. carice i kraljice

Kiša.

Hladno.

Danas ako bude jasno vrème, biti će mnogo větra.

○ pun měsec u 3 ur. 31 m. n

Mraz.

Valja sakupljati kukuruz.

Pomàrčanje měseca u 3 ur. 29 m. u več.

Zavětnik Češke.

Zavětnik Galicie.

Ugodan lov.

Starinska věžbanja o Rujnu.

Kakovo je vrème na Egidiovo (1. Ruj.), onakovo će bit čitavog měseca. — Ako prie Miholja (29. Ruj.) žir sazrije, bit će rane a ljute zime. — Ako je noć u oči Miholja vedra, bojat se je žestoke, i duge zime.

Radnje težačke.

Ovoga měseca ima dosta radnje: 1. Prispěva berba, za nju je od potrěbe: pripravljati badnje i bačve, nabijene i čiste, buduć da od čistoće sudja visi najviše zdravlje i dobrota vina. Tko želi dobro vino, treba da obere listje lozovo, za da bolje može grozdje zrěliti. O pàrvom daždu ovoga měseca valja očistiti prokope, kroz koje se cědi voda, ako se to nije učinilo, kako se je imalo prošastoga měseca — A zemlja, koja se vadi iz prokopah, neka se zagàrće okolo lozah. Gledaj da u vrème obereš grozdje. 2. Tàrga se kukuruz. 3. Oru se i ravnaju se njive za pšeničnu sědbu. 4. Sakuplja se listje brěstovo, jablanovo i grabovo čuvajući ga hranu živini u zimi. 5. Ovoga se měseca podmeću ovce ovnovim, za da se janjci legu o mladoj travi. — Valja paziti, da se ovce nepasu po vlažnih městih, buduć da rosna jesenska trava ovcam škodi.

---

5. Rujna god. 1656 navališe Turci prěko Dubice i Kostajnice na Slavoniu, al knez Juro Tàržački na njih sa svojimi hàrvatskimi vitezovi udari, i malo da ne sve izsěče.

Nema lica bez càrvena vinca
Ni radosti bez zelena věnca,
Ni milosti bez tudja junaka . . . *nar. posl.*

10. LISTOPAD,

Listopad, Miholjščak (*slovensko-hàrvatski*).

Kosapèrsk, desetnik (*slovenski*).

Rijen (*slovačko-česki*).

Pazdziernik (*poljski*).

Oktobr-Oktjäbrj (*ruski*).

OCTOBER.

Ottobre (*talianski*).
Octobre, Vindemiaire (*francezki*).
Octobre (*španjolski*).
October (*eglezki*).
Weinmonat, Reif- und Wolkenmonat, Blätterfall (*němački*).
Mindszent'hava, öszhó (*madjarski*).

Dani	*Katolikah*	*Evangelikah*	*Pravoslavnih*
	Listopad.		*Rujan.*
P.	1 Blažena. Remigio. Gideon. ☾	Remigio	19 Trofim i Sav.
S.	2 Leodegar B. M. Gerino. Toma B.	Leodegar	20 Evstat
40.	C Po Duhovih 19. Mat. XXII. 1—14. Od kraljevskog pira.		Marka Zač. 37.
N.	3 Jaroslav. Ljudmir. Dionizio. Svet Čislo.	Jaira	21 E 19. Po Vozd.
P.	4 Franjo Seraf. Edvin. Vladoje. Amon Gajo.	Franjo Ser.	22 Foka
U.	5 Vratislav. Leander. Placido. Apolinar.	Vratislav	23 Zač. Iv. Kr.
S.	6 Bruno. Adalberto. Fidelia.	Mirovita	24 Tekla
Č.	7 Augusto. Justina. Amalia Marko.	Abdia	25 Evfros P.
P.	8 Brigita. Boimilo. Pelagia. Evodio.	Pelagio	26 Smèrt Iv. E.
S.	9 Gizlen Pušt. Gromilo. Adalbero. ●	Slavomil	27 Kalistrat. M.
41.	C Po Duhovih 20 Ivan IV. 46—53. Od bolesnoga kraljevića.		Luke Zač. 30.
N.	10 Franjo Borg. Pavlin. Aldriko. Kasio.	Gideo	28 E 20. Harit.
P.	11 Androniko. Geleslav. Edilburga. Zvonimir.	Burghard	29 Kiriak
U.	12 Maksimilian B. Krasoje. Serafin.	Maksimil.	30 Grigor.
S.	13 Edvard Koloman Djeva. Samuel.	Eduard K.	1 Listopad.Bog.P.
Č.	14 Manehilda. Kaliksto. Deržavin.	Ludmila	2 Kiprian i J.
P.	15 Terezia. Gostivoj. Bruno. Leonardo.	Hedviga	3 Dionis.
S	16 Ambrozio. Jasinja Tàrpimir.	Galo	4 Jerot
42.	C Po Duhovih 21. Mat. XVIII. 23—35. Od kraljevskog računa.		Luke Zač. 35.
N.	17 Jadviga. Austrudis. Lulo bisk. ☽	Florent.	5 E 21. Haritin. M.
P.	18 Luka Ev. Trifonia. Intronul.	Luka Evang.	6 Tomo Ap.
U.	19 Ferdinando. Akvilin. Stanica.	Petar Atk.	7 Serg i V
S.	20 Živko. Vendemil. Antemio.	Vendelin	8 Pelag. i T.
Č.	21 Celina. Uršula. Baldomir.	Luneta	9 Jakov A.
P.	22 Kordula. Sumil. Vladislav od Gielnove.	Milica	10 Evlamp.
S	23 Ivan Kapistr. Zamoj. Roman.	Severin	11 Filip
43.	C Po Duhovih 22. Mat. XXII. 15—21. Dajte caru koja su carova.		Luke Zač. 83.
N.	24 Rafael Ark. Svetolik. Areta. ○	Natan	12 E 22. Provo M.
P.	25 Vilelmina Krizante. Zlatge.	Križanik	13 Karp. i Pap.
U.	26 Dobrogost Ljubobrat. Mitar.	Evarist.	14 Parask. Prep.
S.	27 Aban. Sabina. Godorad	Savina	15 Evtim. i Luk.
Č.	28 Šimun i Juda. Faro. Fridesvida.	Šimun i Juda	16 Login M.
P.	29 Zenobio. Božidar. Gradimir.	Narcis.	17 Osi. Pr.
S.	30 Godeslav Alfonso. Klaudio. † ☾	Hartman	18 Luka Ev.
44.	C Po Duhovih 23. Mat. IX. 18—26. Od pukovnikove kćeri.		Luke Zač. 38.
N.	31 Vukovoj (*Wolfgang*). Uroš. Antun B.	Slavn reform.	19 E 23. Joil Pr.

Dnevnik.

Dan.		Dohodak.	Trošak.

Bilježnica.

Listopad.

Dani	Mozejci 5608.	Muhamedanci 1263.	Sunca Izh.		Sunca Zah.		Duljina Dana.		Měsec stoji u	Pravo podne			Nebeske i zračne proměne, i osobitije opazke za svakdanji život.
	I. Tišri.	10. Ševal.	U.	M.	U.	M.	U.	M.		U.	M.	S.	
1	21 Blagd. Palm.	20 41. Džuma	6	14	5	45	11	31	♊	11	49	34	☾ Manjak u 8 ur. 42 m. jutr.
2	22 4 Sab.	21	6	16	5	43	11	27	♋	11	49	15	o. d. g. 1187 osvojili su Turci Jeruzolim.
3	23 Radov Zakon	22	6	18	5	31	11	23	♋	11	49	57	
4	24	23	6	20	5	39	11	19	♌	11	48	39	Gledaj svakako da obereš gdě na skoro grozdje.
5	25	24	6	22	5	37	11	15	♌	11	48	21	
6	26 Absalon	25	6	24	5	35	11	11	♍	11	48	3	Ogledaj se za dàrvi jer će poskupiti. Mraz.
7	27	26	6	26	5	33	11	7	♍	11	47	46	
8	28 Abdias	27 42. Džuma	6	28	5	31	11	3	♎	11	47	30	Pomàrč. sunca u 7 ur. 47 m. j.
9	29 5. Sab.	28	6	29	5	30	11	0	♎	11	47	13	● Mladac u 10 ur. 12 m. jutr.
10	30 Rošod.	29	6	31	5	28	10	57	♏	11	47	0	Nemoj gubiti vrěme, već gledaj da se obskàrbiš hranom i dàrvima, a i obućom, jer nećeš dugo bosonog djipati
11	1 Markesvan	1 Džul-kade.	6	33	5	26	10	53	♏	11	46	42	
12	2	2	6	35	5	24	10	49	♏	11	46	27	
13	3 Abiram	3	6	36	5	23	10	46	♐	11	46	13	Toplina Listopada pokazuje Ožujačku zimu.
14	4	4 7. sp. u peć. sv.	6	38	5	21	10	43	♐	11	45	59	
15	5 Abadom	5 43. Džuma	6	39	5	20	10	40	♐	11	45	45	Sajam u Požegi i Gorici.
16	6 6 Sab	6	6	41	5	18	10	36	♑	11	45	43	Kiša.
17	7 Post.	7 Mojzia kr. càrv	6	43	5	16	10	32	♑	11	45	20	☽ pàrva četv. u 8 ur. 46 m. j.
18	8	8 [more	6	44	5	15	10	29	♒	11	45	9	čuvaj si zdravlje.
19	9	9	6	46	5	13	10	26	♒	11	44	58	Svakojako vrěme.
20	10 Aron	10	6	47	5	12	10	24	♓	11	44	47	20 g. 1740 umro je Karlo kr Ug. poslědnji odvětak muž. porodice Habsburgske.
21	11	11	6	48	5	11	10	22	♓	11	44	38	
22	12 Aleks.	12 44 Džum.	6	50	5	9	10	19	♈	11	44	28	
23	13 7. Sab.	13	6	52	5	7	10	15	♈	11	44	20	Nastaju večerne zabave. Zima
24	4 Amian	14	6	54	5	5	10	11	♈	11	44	12	○ pun měsec u 0 42 m. jutr.
25	15	15	6	55	5	4	10	8	♉	11	44	6	Mraz i neugodno vrěme.
26	16 Post.	16	6	57	5	2	10	5	♉	11	43	59	Saj. u Temišvaru i Mitrovici.
27	17 Andreas	17	6	59	5	0	10	1	♊	11	43	54	Sad će biti jevtina riba.
28	18	18	7	1	4	58	9	57	♊	11	43	49	Dobra lovina.
29	19	19 45. Džuma	7	3	4	56	9	53	♋	11	43	45	Sve veća zima.
30	20 8 Sab.	20	7	4	4	55	9	40	♋	11	43	42	☾ Manjak u 11 ur. 2 m. noć.
31	21 Amon.	21	7	5	4	54	9	48	♌	11	43	40	Lěpi dani, al ob noć zim. i mr.

Starinska věžbanja o Listopadu.

Ako bàrzo s debela listje opadne, nadat se je plodonosnoj dojdućoj godini; ako kasno, bojat se je žestoke zime. Ako i kako bude sněga u ovom měsecu, tako će ga se ob zimu dovoljno nahoditi.

Radnje težačke.

Ovoga měseca trěba je: dotàrgati, gdě je kasna tàrgačina, i sijati što tko može više: — sije se šenica; sakuplja se kukuruz, eljda, repa, i beru se masline za sahranit ih u voću za smok. Pastir valja da pregleda svoju životinju za viděti, koje nemože prezimiti, da ga proda na vrěme. Valja joj polagati suhu kàrmu, sěno dobro osušeno i gledati da se dobro okrěpi za nastajuću zimu.

Vàrtlar neka posěče kupus i izvadi repu.

---

18. o. m. god. 1608 Antun Slavetić i Franjo Kolaković oděveni turskimi haljinami zasěde kod Našicah navale na Turke i pašu Požežkog i potuku sa svojih 100 junakah, 300 Turakah.

Blago nikad mir čověku neda,
Nego uvěk na pamet mu pada:
Ima li ga? čuvajuć ga preda:
Neima li ga? tražeći ga jada.

11. STUDENI,

Vsesvetčak, Zimščak (*slovensko-hàrvatski*).
Listagnoj, listovgnoj, ednajstuik (*slovenski*).
Listopad (*slovačko-češki*).
Listopad (*poljski*).
Novembr-Nojäbrj (*ruski*).

NOVEMBER.

Novembre (*talianski*).
Novembre, Brumaire (*francezki*).
Noviembre (*španjolski*).
November (*englezki*).
Wintermonat, Nebel- u. Friermonat, Spätjahr (*němački*).
Sz. Andras'hava, öszutó (*madjarski*).

Dani	*Katolikah*	*Evangelikah*	*Pravoslavnih*
	Studeni.		*Listodad.*
P.	1 Svi Sveti. Ljubomil (*Amabilis*). Florberto.	Svi Sveti	20 Artem. V. M.
U.	2 Dan Màrtvih. Pirmin. Svetozar. Tobia.	Spom. Màrtv.	21 Ilarion
S.	3 Huberto. Genezio. Ljudomir.	Bogumil	22 Averk.
Č.	4 Dragutin Bor. Otokar. Mezon.	Oto	23 Jakov br. G.
P.	5 Mirko. Veselin (*Laetus*). Velko (*Magnus*).	Mirko	24 Aret.
S.	6 Idoina. Vimok. Bernoldo.	Linart	25 Markian
45.	C. Po Duhovih 24. Mat. XII. 31—35. Prilično je kralj. neb. zàrnu gorušice.		Luke Zač. 39.
N.	7 Vasmir. Engelberto. Rufo. Karina.	Zdenko	26 N. 24. Dim.V. M
P.	8 Bogdan (*Deodat*). Bogumir. ●	Slavomil	27 Nestor M.
U.	9 Božidar. Kresoboj. Vitonio.	Božidar	28 Terenc
S.	10 Andrija. Cvětica. Dobrilo. Avelin.	Probo	29 Anastas. M.
Č.	11 Davorin B. Evodio. Monas.	Zeno	30 Zinov. i Mil.
P.	12 Martin P. Emilian. Benato.	Martin	31 Sta. i Arop.
S.	13 Stanislav kost. Ermelinda. Abo.	Bàrcko	1 Studeni K. i D.
46.	C. Po Duhovih 25. Mat. XXIV. 15—38. Od pogàrdjenja razsutja.		Luke Zač. 53.
N.	14 Dalevit. Krunoslav. Livino.	Livino	2 N. 25. Akindin
P.	15 Lavoslav. Želimir (*Desiderio*). Evgen. ☽	Lavovit	3 Akeps.
U.	16 Janja. Edmundo. Eukario.	Otmar	4 Joanik.
S.	17 Gàrgur B. C. Alfeo. Aniano. Hugo.	Hugo	5 Galaktion
Č.	18 Odo. Kleofa. Semislav. Hilda.	Gelazio	6 Pavao A. K.
P.	19 Jeližaveta. Rikardo. Patroklo.	Elizabeta	7 33 Muč.
S.	20 Edmundo Kr. E. Radomir. Valoa.	Ljubica	8 Mihoije
47.	C. Po Duhovih 26. Mat. XXIV. Od razora Jerusolimsk.		Luke Zač. 66.
N.	21 Mavro B. Melani. Rodmil.	Prik.	9 N. 26. Onisifor
P.	22 Cecilia. Rosaura. Pano. ○	Cecilia	10 Erast
U.	23 Danilo B. Rusmir. Milivoj (*Clemens*).	Dalibor	11 Min. i Stev.
S.	24 Ivan od Križa. Cvěta. Poncian.	Emilia	12 Ivan Mil.
Č.	25 Katarina. Vimok. Pustimir.	Dobrava	13 Ivan Zlat.
P.	26 Konrad. Prelimir. Basolo.	Konrad	14 Filip Ap.
S.	27 Virgilio. Ljubin (*Liebmund*) Buso.	Dobroslav	15 Guri. †
48.	C. Prišastja 1 Luk. XXI. 25—33. Zlamenja u suncu i t. d	Mat. XXI. Od ulaza Isusa u Jerosolim.	Luke Zač. 71.
N.	28 Došastje (*Advent*) Světoslav. Pirmino.	Rufus	16 N. 27. Mat. Ev. †
P.	29 Brando. Radbod. Žerotin. ☾	Valter	17 Grigor E. †
U.	30 Andrija Ap. Aka. Trojan B.	Andrija	18 Platon †

Dnevnik.

Dan.		Dohodak.		Trošak.	

Bilježnica.

Studeni.

Dani	Mozejci 5608.	Muhamedanci 1263.	Sunca Izh.		Sunca Zah.		Duljina Dana.		Měsec stoji	Pravo podne			Nebeske i zračne proměne i osobitije opazke za svakdanji život.
	II. Markesvan.	11. Džulkade.	U.	M.	U.	M.	U.	M.		U	M.	S.	
1	22	22	7	7	4	52	9	45	♌	11	43	38	Lěpo vrěme. sutra dan mártvih, ako se u Zagrebu desiš, nepropusti posětiti grob naših —! — Dobra lovina osobito na sljuke.
2	23 Pr. Cárk.	23	7	8	4	51	9	42	♍	11	43	38	
3	24	24	7	9	4	50	9	40	♍	11	43	38	
4	25	25	7	10	4	49	9	37	♎	11	43	39	
5	26	26 46. Džum.	7	12	4	47	9	34	♎	11	43	40	Sajam u Varaždinu.
6	27 9. Sab.	27	7	13	4	46	9	31	♏	11	43	43	Ako si nisi dárvah pribavio, zlo i naopako sněga dosti.
7	28 Ariel	28	7	15	4	44	9	28	♏	11	43	46	
8	29	29	7	17	4	42	9	25	♐	11	43	50	● Mladac jutr. u 4 ur. 16 m.
9	1 Kislev	30	7	18	4	41	9	22	♐	11	43	55	Sněg.
10	2	1 Džul-hedže	7	19	4	40	9	20	♐	11	44	1	Pripravi gusku.
11	3 Poruš. idol	2	7	21	4	38	9	17	♑	11	44	7	Sajam u Krapini.
12	4	3 47. Džuma	7	22	4	37	9	14	♑	11	44	15	Gledaj si na márvu, jer će te ako blizu šume zimuješ često vuk polaziti.
13	5 10. Sab.	4	7	24	4	35	9	11	♒	11	44	23	
14	6 Post	5	7	25	4	34	9	8	♒	11	44	32	
15	7 Herod. smárt	6	7	27	4	32	9	4	♒	11	44	42	☽ párva četvárt u večer 7 ur 20 m.
16	8 Balth.	7	7	29	4	30	9	1	♓	11	44	53	
17	9	8 Proroč.Muh.	7	30	4	29	8	58	♓	11	45	4	Sve jednako sněg.
18	10	9 [Očitov.	7	32	4	28	8	56	♈	11	45	17	Sunce.
19	11	10 48. Džuma	7	33	4	27	8	54	♈	11	45	30	Sněg se topi, neugodni dani.
20	12 11. Sab.	11	7	34	4	26	8	52	♉	11	45	44	
21	13	12	7	35	4	25	8	50	♉	11	45	59	Větrovito.
22	14	13	7	36	4	24	8	48	♊	11	46	15	○ pun měs. jutr. 11 ur. 10 m.
23	15 Beer	14	7	37	4	23	8	46	♊	11	46	32	Sad će doći doba lovini divjih racah, ako si kraj vode, gdě ima i blizu šume, a ti razpni mrězu, ako želiš naučiti kako, otidi u hárvatski Topolovac.
24	16	15	7	38	4	22	8	44	♋	11	46	49	
25	17	16	7	39	4	24	8	42	♋	11	47	7	
26	18	17 49. Džuma	7	40	4	20	8	40	♌	11	47	26	
27	19 12 Sab.	18	7	41	4	19	8	38	♌	11	47	46	
28	20 Molb. za kišu	19	7	42	4	18	8	36	♌	11	48	7	
29	21	20	7	43	4	17	8	34	♍	11	48	28	☾ Manjak u več. 5 ur. 27 m.
30	22	21	7	44	4	16	8	32	♍	11	48	50	Suha zima.

Starinska věžbanja o Studenu.

Što više sněga ovoga měseca, to plodonosnia polja, na Svisvete odsěci od hrasta ili bukve granu, ako je suva, bit će sušna i žestoka zima, ako je sirova, bit će zimus dosta sněga. Ako na Martinje (11. Stud) bude maglovito nestalna i mutna zima prispěva. Ako je vedro nadat se je suhoj i žestokoj zimi.

Težačke radnje.

Sèci kupus, vadi rěpu, beri i kupi masline, slaži i uredjuj voća jesenska, rěži brestove. U zemlju, na kojoj je bio kupus, valja posijati ozimnu raž; ova će već měseca Travnja biti dobra i najrania zelena kárma. Na zobištu valja potegnuti usěvne brazde, u koje će se dojdućega prolětja zob samo ralicom ili brazdom zagárnuti. Nećeš faliti, ako budeš sěko kolje za vinograde.

---

16. ovog m. god. 1242 poděljena je Zagrebačkoj varoši povelja slob. i kraljevskog grada.

1.

S vojske se je povratio Toma,
Kom rekoše kada dodje doma:
Ti druge rane neimaš na te,
Već još onu koju t' dade lěpa Kate.

2.

Zašto plače naša Šime?
Jer se nije udala na vrime,
A zašto se dragi nje veseli?
Jer će ona umrěti od te žalosti on veli.

12. PROSINAC,

Gruden, Velikobožičnjak (*slovensko-hàrvatski*).
Gruden, dvanajstnik (*slovenski*).
Prosinec (*slovačko-češki*).
Grudzien (*poljski*).
Decembr-Dekabrj (*ruski*).

DECEMBER.

Decembre (*talianski*).
Decembre, Frumaire (*francezki*).
Deciembre (*španjolski*).
December (*englezki*).
Christmonat, Schneem. (*němački*).
Karaszon'hava, télelö (*madjarski*).

Dani	Katolikah Prosinac.	Evangelikah	Pravoslavnih. Studeni.
S.	1 Oskar. Rodmil. Ageriko. †	Bogudar	19 Avdia †
Č.	2 Adam. Zlatica. Strašimir.	Aurelia	20 Grigoria D. †
P.	3 Franjo Žav. Sola. Lucio. †	Franjo Saver.	21 Vhod. Bog. †
S.	4 Barbara. Marutas. Midan. †	Barbara	22 Filimon A. †
49.	C Prišastja 2. Mat. XI. 2—10. Ivan Kàrst. u verigah.	Luk. XXI. Znamenja u suncu i t. d.	Luke Zač. 76.
N.	5 Anastas. Srazimir. Abigailo.	Abigail.	23 E 28. Amfil. E. †
P.	6 Nikola. Dionizia. Tiešislava (*Consolata*).	Nikola B.	24 Katarina V. †
U.	7 Ambrozio B. Milanski. Teona. Rosalav. ●	Agata	25 Kliment †
S.	8 Začetje B. D. M. Romariko. Evkario. †	Začetje Gosp.	26 Alipi. †
Č.	9 Georgina. Bogoljub. Siro	Ljubomir	27 Jakov Pers. †
P.	10 Judita. Valimir. Eulalia. †	Judita	28 Stefan Novi †
S.	11 Damazo Gracian. Taso. †	Damaz.	29 Paramon M. †
50.	C Prišastja 3. Ivan. I. 19—29. Ivanovo svědočanstvo.	Mat. XI. Ivan Kàrst. u verigah.	Luke Zač. 85.
N.	12 Aleksandro V. Jelica. Kosana.	Otilia	30 E 29. Andr. P. †
P.	13 Lućia. Otila. Milutin,	Lucia	1 Prosinac. Nau. †
U.	14 Siona. Radisav. Nikazio.	Nikaž.	2 Avakum †
S.	15 Kristina. Milisava. Ireneo. Kvat. † ☽	Adelhaid	3 Sofon. Pr. †
Č.	16 Jefimia. Helinvardo. Albina.	Vatrovit	4 Barbara V. †
P.	17 Lazar. Radul. Berta. †	Gradimna	5 Sava Osv. †
S.	18 Željko. Vunibaldo. Zozimo. †	Vunovlad	6 Nikolje †
51.	C Prišastja 4. Luk. III. 1—6. Glas vapijućega u pustinji.	Ivan I Ivanovo svědočanstvo.	Luke Zač. 91.
N.	19 Dobrosav. Mavra. Karlman.	Abraham	7 E 30. Amvros. †
P.	20 Amon. Dominik. Adelaida.	Izak	8 Patap. †
U.	21 Toma Ap. Temistokles. Poleksia.	Toma Ap.	9 Zač. Gsp. (Bog. †
S.	22 Blažena. Cvětko. Iskirion. † ☺	Božena	10 Ermog. †
Č.	23 Vladovita (*Victoria*). Dagoberto. Samomir.	Dagobert	11 Danil. St. †
P.	24 Adam i Eva. Tarsila. Imina. †	Viktoria	12 Spiridon †
S.	25 Božić (Nar. G. N. I. K.). Adelhardo. 1000 Muč.	Božić	13 Evstrat. †
52.	C Božićna. Luk. II. 33—40. Josip i Maria čudeći se.		Luke Zač. 76.
N.	26 Stěpan Muč. Arkelao. Ovid.	Narod. Isusa	14 E 31. Tirs. †
P.	27 Ivan Evang. Teofanes. Božidar.	Ivan	15 Elevter †
U.	28 Mladenci. Oto. Bogomila.	Mladenci	16 Age. Pr. †
S.	29 Toma. Jonatan. Marcelo. ☽	Jonatan	17 Danil. Pr. †
Č.	30 Miloš. Evgen. Askalo.	David	18 Sevast. M. †
P.	31 Silvestar P. Omil. Buga. Staro Lěto.	Silvester	19 Bonifat. M. †

Dnevnik.

Dan.		Dohodak.		Trošak.	

Bilježnica.

Dani	Mozejci 5608.	Muhamedanci 1263.	Sunca Izh.		Sunca Zah.		Duljina Dana		Měsec u stoji	Pravo podne			Nebeske i zračne proměne, i osobitije opazke za svakdanji život.
	III. Kislev.	12. Džulhedže.	U.	M.	U.	M.	U.	M.		U.	M.	S.	
1	23	22 Pomirenje	7	45	4	15	8	30	♍	11	49	12	Zima i zmàrzavica.
2	24 Svetlo ples.	23	7	46	4	14	8	28	♎	11	19	35	o. d. g. 1804 bi Napoleon za cara krunjen.
3	25 Svetj càrkv.	24 50. Džuma	7	47	4	13	8	26	♎	11	49	39	
4	26 13 Sab.	25	7	48	4	12	8	24	♏	11	50	23	Pripravlja se lěp sanjik. Pominje barica Božiću — da joj pošlje od parca nožicu. nar. posl.
5	27	26	7	49	4	11	8	22	♏	11	50	48	
6	28	27	7	50	4	10	8	20	♐	11	51	13	
7	29	28	7	50	4	10	8	19	♐	11	51	39	● Mladac u 9 ur. 37 m. več.
8	30	29 [Hedžre.	7	51	4	9	8	18	♑	11	52	6	Ako je početkom i koncem Prosinca jaka zima, a u polak Sěčnja je toplia, znaj da ćeš čitavog Ožujka peć ložiti.
9	1 Tebeth	1 Mohar. 1264	7	52	4	8	8	16	♑	11	52	32	
10	2	2 1. Džuma	7	53	4	7	8	14	♑	11	53	0	
11	3 14 Sab.	3	7	53	4	7	8	13	♒	11	53	27	
12	4	4	7	54	4	6	8	12	♒	11	53	55	Nemoj zaboraviti na ledvenicu. Šěver, kiše sněgovi i mrazi.
13	5	5	7	54	4	6	8	11	♒	11	54	23	
14	6	6	7	55	4	5	8	10	♓	11	54	52	
15	7	7	7	55	4	5	8	9	♓	11	55	21	
16	8 Post	8	7	56	4	4	8	9	♈	11	55	50	☽ parva četv. u 4 ur. 32 m. j.
17	9 Post [Jer.	9 2. Džuma	7	56	4	4	8	8	♈	11	56	19	Ubijaj prasad, da možeš o Božiću blagovati, zar neznaš ono· »Turci vele: tarana je krana: vele vlasi kupus i slanina.
18	10 15. Sab Obs.	10	7	56	4	4	8	8	♉	11	56	49	
19	11	11	7	56	4	4	8	7	♉	11	57	19	
20	12	12	7	56	4	4	8	7	♊	11	57	49	
21	13	13	7	57	4	3	8	6	♊	11	58	19	○ pun měs. u 11 ur. 14. m. v.
22	14	14	7	57	4	3	8	5	♋	11	59	49	Zima popušta, nadat se je za koj dan lěpomu ugodnomu vrěmenu. — Badnjak, budi veseo, ali i pametan, nemoj misliti, da valja sve sada pojisti i popiti što si spravio, ima i više danah u god.
23	15	15	7	57	4	3	8	6	♋	11	59	19	
24	16	16 3. Džuma	7	56	4	4	8	7	♋	11	59	49	
25	17 16. Sab.	17	7	56	4	4	8	8	♌	12	0	19	
26	18	18	7	56	4	4	8	8	♌	12	0	49	
27	19	19	7	56	4	4	8	9	♌	12	1	18	d. 24. g. 1825 stupi car Nicola na prestolje.
28	20	20	7	55	4	5	8	10	♍	12	1	48	
29	21	21	7	55	4	5	8	11	♍	12	2	18	☾ Manjak u 2 ur. 54 m. več.
30	22	22	7	54	4	6	8	12	♎	12	2	47	Sveti Toma ubi prasca doma. n. p. — Stara godina.
31	23	23 4. Džuma	7	54	4	6	8	13	♎	12	3	16	

Starinska věžbanja o Prosincu.

Ako se na Božić trava zeleni, biti će na Uzkàrs sněgom pokrivena. — Ako je božična noć i božić vedar i čist, biti će dojduće godine dosta vina i žita; akoli je větrovit i kišovit, onda se s pomorom prěti.

Težačke radnje.

I ovoga měseca valja sěći i voziti kolje na vinograde i dàrva za grěću — gnojiti zemlju — trěba marljivo priredjivati orać́e i gospodarstvene sprave, gledati da bude u štalah suho i frišak zrak, i da větar u štali nepropuhuje, sada je vrěmena ruljiti kukuruze — penjati gvoždja zvěrkam.

---

10. o. m. god. 1444 poginuo je u glasovitom boju s Amuratom kod Varna, kralj Vladislav i Matko Talovac, ban hàrvatski.

Svět drugomu.

Projdji luče mimo moje kuće,
Ako l' vidiš roditelja moga:
Šešir skidaj i ruku celivaj,
Za sve pitaj za mene razbiraj.

Šta vam radi velika děvojka?
Vaša kćerka a moja švalerka
Nit je plava nit càrnomanjasta,
Već je smedja u sàrce me vredja.

Kolendarski Razbroj.

A) Tumačenje znamenjah.

1. *Planete.*

a) Ravnajući glavni.

1. Sunce (*Sol*)	☉
2. Dobropas (*Mercurius*)	☿
3. Danica (*Venus*)	♀
4. Bogovoj (*Mars*)	♂
5. Perun (*Jupiter*)	♃
6. Gladolět (*Saturnus*)	♄

b) Neravnajući glavni.

1. Zemlja (*Tellus*)	♁
2. Vesta (*Vesta*)	□
3. Lucka (*Juno*)	⚵
4. Pallada (*Pallas*)	△
5. Živa (*Ceres*)	⚳
6. Uran (*Uranus*)	♅

c) Ravnajući pristupni.

1. Měsec (*Luna*)	☾

d) Neravnajući pristupni.

1. Peruna 4.
2. Gladolěta 7.
3. Urana 6.

2. *Dvanajest znamenjah nebeskog pojasa.*

1. Ovan (*Aries*)	♈
2. Bik (*Taurus*)	♉
3. Blizanci (*Gemini*)	♊
4. Rak (*Cancer*)	♋
5. Lav, Oroslan (*Leo*)	♌
6. Děvojka (*Virgo*)	♍
7. Vaga (*Libra*)	♎
8. Štipavac (*Scorpio*)	♏
9. Strělac (*Arcitenens*)	♐
10. Jarac (*Caper*)	♑
11. Vodenjak (*Amphora*)	♒
12. Ribe (*Pisces*)	♓

3. *Razlika měseca.*

● Mladi měsec, měna (*Novilunium*).
☽ Urast, pàrva četvàrt (*primus quadrans*).
☺ puni měsec, uštap (*Plenilunium*).
☾ Manjak, zadnja četvart (*ultimus quadrans*)

Mladog měseca	*iztok ili izhod:*	jutrom	*vàršanje:*	u podne	*zapad ili zahod:*	na večer.
Pàrve četvarti	„	u podne	„	na veče	„	u ponoći.
Punog měseca	„	na veće	„	u ponoći	„	jutrom.
Zadnje četvàrti	„	u ponoči	„	jutrom	„	u podne.

B) Četiri godišnje dobe.

1. Prolětje, nastaje: 21. Ožujka jutr. 6′ 30″.
2. Lěto, nastaje: 22. Lipnja jutrom 8′ 15″.
3. Jesen, nastaje: 23 Rujna po podne 5′ 58″.
4. Zima, nastaje: 22. Prosinca jutrom 11′ 2″.

C) Pomarćanja

ćemo ove godine četiri imati, dva sunca, a dva měsečna; od ovih ćemo viditi 31. Ožujka pàrvo měsečno pomàrčanje u 9 ur. 39 m. u večer, a svàršit će se u 11 ur. 46 m. Drugo ćemo sunčano pomàrčanje gledati 9. Listopada, poćet će se u 7 ur. 36 m., a svàršit u 10 ur. 33 m. u jutro. — Druga dva pomàrčanja, jedno sunca 15. Travnja, a drugo měsečno 24. Rujna, nećemo moć viděti.

D) Věrozakonske proměne.

1. Znamenja Računanja.

1.	Godina kårstjanstva	1847
2.	Krug neděljnoga Pismena	8
3.	Krug měseca, zlati broj	5
4.	Godina rimske daće	5
5.	Měsečni kazatelj po starom	XIV
6.	„ „ po novom	XV
7.	Neděljno pisme po starom	C
8.	„ „ po novom	E

2. Gibive svetkovine

a) Po novom

1. Nedělja sědamdesetna: **31**. Sečnja.
2. Čista srěda: **17**. Veljače.
3. Uzkars (Vuzem): 4. Travnja.
4. Dani od molitve: **10**. **11**. i **12**. Svibnja.
5. Spasovo: 13. Svibnja.
6. Duhovi (Trojaki): **23**. Svibnja.
7. Brašančevo (Tělovo): **2**. Lipnja.
8. Nedělja **1**. Prišastja: **28**. Studenoga.

b) Po starom.

1. Nedělja Triodična **12**. Sěčnja po starom; **21**. Sěčnja po novom Kolendaru.
2. Mesupustna; **26**. p. st. i **7**. Veljače p. n.
3. Siropustna (běla) 2. p. st. i **14**. Velj. p. n.
4. Čista srěda 5. p. st. i **17**. Veljače p. n.
5. Uzkårs: **23**. Ožuj. p. st. i 4. Travnja p. n.
6. Voznesenje Hrist. 1. p. st. i 13. Svib. p. n.
7. Duhovi: **11**. p. st. i **23**. Svibnja p. n.
8. Neděl. vsěh Svjatyh: 18. p. st. i **31**. Svib. n.

3. Posti.

a) Po novom.

A) *Četvårtni iliti kvatreni posti.*

1. Čisti **24**. **26**. i **27**. Veljače.
2. Duhovni **26**. **28**. i **29**. Svibnja.
3. Križevni **15** **17**. i 18. Rujna.
4. Lucini **15**. **17**. i 18. Prosinca.

B) *Korizmeni post.*

Korizmeni post od **21**. Velj. do **3**. Trav.

C) *Izvanredni posti.*

1. Duhovni post. **22**. Svibnja.
2. Petrov post 28. Lipnja.
3. V. Gospojinski post 14. Kolovoza.
4. Svisvetski post **30**. Listopada.
5. Post pred Začetje B. D. M. **7**. Prosinca.
6. Post Prišastja 1. 3. **10**. **15**. **17**. **22**. **24**. Pros.
7. Božićni post **24**. Prosinca.

b) Po starom.

A) *Zapovědni posti.*

1. Běla nedělja (tjedan) od **26**. Sěč. do **1**. Velj.
2. Veliki post od **2**. Velj. do **22**. Ožuj.
3. Petrov post od 19. Svib. do **29**. Lipnja.
4. Gospojinski post od 1. do 15. Kolovoza.
5. Božićni post od 15. Stud. do **24**. Prosinca.

B) *Izvanredni posti.*

1. Vodokårsni post 4 Sěčnja.
2. Ivanjski post 28. Kolovoza.
3. Križevski post 13. Rujna.

4. Trapavice.

1. Pokladnja **22**. **24**. Sěčnja.
2. Uzkårsna: **26**. **28**. Ožujka.
3. Duhovna: 14. 16. Svibnja.
4. Božićna: **26**. 31. Prosinca.

Turski Kolendar.

Naša godina 1847. *jest njihova 1263. godina Hedžre.*

20. Prosinca 1846 je **1**. **Moharem** (novo lěto).
19. Sěćnja je **1**. Safar.
17. Veljače je **1**. Rebi el-avel.
19. Ožujka je **1**. Rébi el-aker.
17. Travnja je 1. Džemadi el-avel.
17. Svibnja je 1. Džemadi el-aker.
15. Lipnja je 1. Redžeb.
14. Sårpnja 1. Šaban.
12. Kolovoza 1 Ramadam (měsec od posta).
11. Rujna 1. Ševal (veliki Bajram).
10. Listopada 1. Džul-kade.
10. Studenoga 1. Džul-hedže.
9. Prosinca 1. **Moharem** početak god. **1264**.

Turski praznici, osim měseca Ramadana, kog čitavog slave, jesu: svaka Džuma, t. j. **Petak** preko sve godine. Osim toga: veliki bajram, sveta noć, i noć od izkušanja.

Rodoslovje
vladajuće Austrianske kuće.

Vladar.

Ferdinand (Dragutin, Lavoslav, Josip, Franjo, Marcelin) **I.** kao car austrianski, kao kralj Ugarski i sdruženih kraljevinah D. H. Sl. **V.**, Česki, Lombardsko-Mletački, Galički i Vladimirski, i Illirski; Nadvojvoda Austrie itd. itd.; rodjen u Beču 19. Travnja 1793; okrunjen za kralja Ugarskog (i sdruženih kraljevinah) u Požunu 28. Rujna 1830; poče vladati svimi dàržavami Austrianske monarkie po smàrti svog Otca, pokojnog Cara i kralja Franje I, 2. Ožujka 1835; i tako se je zakleo 14. Lipnja 1835; okrunjen je za kralja Českoga u Pragu 7. Rujna 1836; a za kralja Lombardezkog i Mletačkog u Milanu 6. Rujna 1838.

Supruga.

Maria, Anna, Dragojla (Pia), kći pokojnog Viktora Emanuila kralja Sardinskog, Gospoja reda zvězdo-križnoga, Vàrhovna Zaštitnica i Upraviteljića Bàrnskoga i Insbrukskoga žavoda za plemenite Gospoje [dame]; rodjena 19. Rujna 1803, věnčana po poruki u Turinu 12. Veljače, zatim u Beču 27. Veljače 1831; okrunjena za kraljicu Česku u Pragu 12. Rujna 1836.

Brat i Sestre.

1. Maria Ljudevita [Lavoslava, Franja, Terezia, Josipa, Lucia], Hercežica od Parme, Piačence i Gvastale, V. Majstorica Konstantinskog reda sv. Jurja; rodjena 12. Prosinca 1791; zaručena u Beču 11. Ožujka 1810, věnčana u Parizu 2. Travnja 1810, s pokojnim carem Napoleonem, Udovica od 5. Svibnja 1821.

2. Maria Klementina [Franja, Josipa], rodjena 1. Ozujka 1798, věnčana u Šenbrunu 28. Sàrpnja 1816, sa Lavoslavom [Ivanom, Josipom], kraljevićem obiuh Siciliah, princ. od Salerna, rodjenim 2. Sàrpnja 1790.

3. Franjo [Dragutin, Josip], carević i Nadvojvoda Austrie, kraljević Ugarske [i sdruž. kralj], česke itd.; c. k. Feldmaršallajtnant, vlastnik pěšačkoga puka pod br. 52. i Chef [glava] jednog ruskog granatirskog puka; rodjen 7. Prosinca 1802.

Supruga: Sofia [Miroslava, Dorotea], kći pokojnoga Maksimiliana [Josipa], kralja Bavarskog; rodjena 27. Sěčnja 1805, věnčana u Beču 4. Studenoga 1824.

Dětca: 1. Franjo [Josip, Drag.], c. k. oberstar i vlastnik dragunskog puka p. b. 3; rodjen 18. Kolovoža 1830. — 2. Ferdinand [Maksimilian, Josip], rodjen 6. Sàrpnja 1832. — 3. Dragutin [Ljudevit, Josip, Maria], rodjen 30. Sàrpnja 1833. — 4. Ljudevit [Jos., Ant., Vikt.], rodj. 15. Svib. 1842.

4. Maria, Anna [Franja, Tereza, Josipa, Medarda], rodjena 8. Lipnja 1804.

Roditelji.

Pokojnog Cara i kralja Franje I. četvàrta supruga: Karolina [Augusta], Višnja zaštitnica reda zvězdokrižnog; kći pokjonoga Maksimiliana [Josipa], kralja bavarskog, rodjena 8 Veljače 1792; zaručena u Monakovu 29. Listopada, věnčana u Beču 10. Studenoga 1816; udovića od 2. Ožujka 1835.

Rodbina.

A. Pokojnog **Ferdinanda** [Josipa, Ivana Kèrst.], Vel. Hercega Toskanskoga; *druga supruga:* Maria Ana [Ferdinanda, Ljubica], druga kći kr. princ. Maksimilia Saskoga; rodjena 27. Travnja 1796; věnčana u Fiorenci 6. Svib. 1821; Udovica od 18. Sàrpnja 1824.

Dětca pàrve ženitbe.

a) Lavoslav II. [Ivan, Josip, Franjo, Ferdind., Drag.], V. Herceg Toskanski, c. k. General konjaničtva i Vlastnik c. k. dragunskog puka p. b. 4. itd.; rodjen 3. Listopada 1797.

Njegova druga supruga: Maria Antonia, kr. princesa obiuh Siciliah; rodjena 19. Pros. 1814, věnčana u Napulju 7. Lipnja 1833.

Dètca Lavoslava II. od pàrve žene pok. Marie Ane Sask.

1. Augusta [Ferdinanda, Vèkoslava, Maria, Ivana, Josipa], rodjena 1. Travnja 1825; věnčana u Fiorenci 15. Travnja 1844 s Luitpoldom [Drag. Jos., Vilim, Ljudevit], kraljevićem Bavarske, rodjenim 12. Ožujka 1821.

Dètca Lavoslava II. od druge žene.

1. Maria Izabela, rodj. 21. Svibnja 1834.
2. Ferdinand [Salvator, Mar., Jos., Ivan Kàrst., Franjo, Ljud. Gonz. Rafail, Rajnar, Januar], rodjen 10. Lipnja 1835.
3. Maria Kristina [Annunciata, Agata, Dorotea, Ivana, Josipina. Vèkosl., Filomena, Ana], rodjena 5. Veljače 1838.
4. Dragutin [Salvator, Maria, Josip, Ivan Kàrst., Filip, Jakov, Januar, Ljudev., Gonzaga, Rajner], rodjen: 30. Travnja 1839.
5. Rajner [Salv., Maria, Stěp., Josip., Ivan, Filip, Jak., Anton, Zenob., Vèkosl., Gonzag], rodjen: 2. Svibnja 1844.

b) Maria Ljudevita [Jovana, Josipa, Dragojla], Opatica zavoda za Gospodične kod svet. Ane rodjena 30. Kolovoza 1798.

c) Maria Terezia [Franja, Josipa, Ivana, Benedikta], rodjena 21. Ožujka 1801, věnčana u Fiorenci 30. Rujna 1817 sa Dragutinom Albertom, Manuilom, kraljem Sardinskim. rodjena 2 Listopada 1795.

B. Dragutin [Ljudevit, Jovan, Josip, Lovro], c. k. General-Feldmaršal, Vlastnik pěšačkog puka p. b. 3. i Ulanskog p. b. 3., Gubernator i vàrhovni kapetan česke kraljevine rodjen: 5. Rujna 1771; oženjen s Henrikom, udovac od 29. Pros. 1829.

Dětca: 1. Maria Terezia [Izabela], rodjena 31. Sàrpnja 1816; věnčana u Trientu 9. Sěčnja 1837 sa Ferdinandom II. kraljem obiuh Siciliah, rodjenim 12. Sěčnja 1810.

2. Albrecht [Miroslav, Rudolf], c. k. F. M. L., zapovedajući general u Nutàrnjoj Austrii poenskoj, Vlastnik pěšačkog puka p. b. 44. i Chef rusko-carskog Ulanskog puka p. b 5., rodj. 3. Kolovoza 1817, věnčan u Monakovu 1. Svibnja 1844 sa Hildegardom [Věkošl., Šarlot., Terez., Miroslavom], kćerju Ljudevita kralja bavarskog, rodj. 10. Lip. 1825. *Děte:* Maria Terezia Ana, rodjena 15. Sàrpnja 1845.

3. Dragutin Ferdinand c. k. Feldmaršal-Lajtnant, Vlastnik pěšačkog puka pod brojem 51, i Chef rusko-carskog ulanškog puka od Belgoroda; rodjen 29. Sàrpnja 1818.

4. Miroslav [Ferd. Lavosl.], c. k. Contre-Admiral [F. M. L.], vàrhovni zapovědnik pomorstva i Vlastnik pěšačkog puka p. b. 16., rodjen 14. Svibnja 1821.

5. Maria Dragojla [Ljudevita, Krist.], Opatica c. k. Terezianskog zavoda plemenitih gospojah na gradu Pražkom; rodjena 10. Rujna 1825.

6. Vilelmo [Franjo Dragutin], c. k. Obàrštar i Vlastnik pěšačkog puka p. b. 12., rodjen 21. Trav. 1827.

C. Josip [Anton Ivan], kraljevine Ugarske Nadvornik, kraljevski naměstnik i vàrhovni kapetan, c. k. Feldmaršal i. t. d., Vlastnik husarskog puka p. b. 2. i palatinskog husarškog puka p. b. 12; rodjen 9. Ožujka 1776.

Tretja Supruga: Maria Dorotea [Vilima, Dragoila], kći hercega Ljudevita Miroslava Aleksandra Virtenbergskoga; rodjena 1 Studenoga 1797, věnčana u Kirchheimu pod Tekom 24. Kolovoza 1819.

Sin od druge žene Hermine, Hercežice Anhaltsko-Bernburžsko-Šaumburžske:

Stěpan [Franjo Viktor], dàržavna glava kraljevine česke, c. k. General-Major i Vlastnik pěšačkog puka p. b. 58. rodjen 14. Rujna 1817.

Dětca od tretje žene:

1. Elizabeta [Franja Maria], rodjena 17. Sěčnja 1831.
2. Josip [Drag Ljudev.], rodjen 2. Ožujka 1833.
3. Maria [Henrika Ana], rodjena 23. Kolov. 1836.

D. Ivan Kàrst. [Jos. Fab. Seb], c. k. F. M., vàrnhovni upravitelj měrničtva, i bojnoga graditeljstva, zemljoměrske i Bečko-Najštatske vojačke Akademie; Vlastnik dragunskog puka p. b. 1. zatim glava lagumarskog granatirskog bataliuna u rusko-carskom měrničkom tělu i vlastnik jednog pěšačkog pruskog puka: rodjen 20. Sěčnja 1782.

E. Rajner [Josip, Ivan, Mihail, Franjo, Jerolim], Podkralj Lombardsko-Mlětačkog kraljestva, c. k. F. C. M. i Vlastnik pěsačkog puka p. b. 11. rodjen 30. Rujna 1783.

Supruga: Maria Elisabeta [Franja], princesa Savojska i Karignanska, rodj. 13. Travnja 1800 i věnčana u Pragu 28. Svibnja 1820.

Detca: 1. Adelaida [Franja. Maria, Rajnera, Elizabeta, Klotilda]; rodj. 3. Lipnja 1822, věnčana u Stupinigi kod Turina 12. Travnja 1842 sa Viktorom Manojlom Hercegom Savojskim Naslědnikom Sardinskim, rodjenim 14. Ožujka 1820.

2. Lavoslav [Ljudevit, Maria, Franjo. Julio, Eustak, Gerar], c. k. Oberstar i Vlastnik pěšačkog puka p. b. 53. rodjen 6. Lipnja 1823.

3. Ernest [Drag., Srěčko, Maria, Rajner, Bogomir, Cirjak], c. k. Oberstar i Vlastnik puka p. b, 48. rodjen 8. Kolovoza 1824.

4. Sigismund [Lavoslav, Maria, Rajnar, Ambrosia, Valentin], c. k. Oberstar u pěšačkom puku p. b. 11. rodjen 8. Sěčnja 1826.

5. Rajner [Ferdinand, Maria, Ivan Ev., Franjo, Higin], c. k. Oberstar u pěšačkom puku p. b. 1. rodjen 11. Sěčnja 1827.

6. Henrik [Antun, Maria, Rajner, Drag., Gàrgur] c. k. Oberstar u pěšačkom puku p. b. 3. rodjen 9. Svibnja 1828.

F. Ljudevit [Josip Antun], c. k. F. C M. vàrhovni topničtva Upravitelj, i Vlastnik pěšačkog puka p. b. 8. rodjen 13. Prosinca 1784.

Dědova brata dětca.

[Pokojnog Nadvojvode Ferdinanda kraljevsk. principa ugarske (i s dr. kr.) Česke itd. i supruge pokojne V. Hercežice Marie Blažene od Esta hercežice od Mase i Karare.]

a) Maria Lavoslava [Ana, Josipa, Ivana]; rodjena 10. Prosinca 1776, věnčana u Insbruku 14. Veljace 1795 sa Dragutinom Božidarom, Izbornikom Pfalčkim i Bavarskim; Udovica od 16. Veljace 1799.

b) Franjo IV. [Josip, Dragutin, Ambros, Stanislav], Herceg Modenski, Maski i Kararski, c. k. General konjaničtva, i Vlastnik oklopničkog puka p. b. 2. rodjen 6. Listopada 1779.

Dětca: 1. Maria Terezia [Blažena, rodjena 14. Sàrpnja 1817.

2. Franjo [Ferdinand, Geminian], c. k. Oberstar i Vlastnik pěčačkog puka p. b. 32. rodjen 1. Lipnja 1819, věnčan u Monakovu 30. Ožujka 1842 s Adelgundom kćerju kralja Ljudevita Bavarskog, rodjenoj 19. Ožujka 1823.

3. Ferdinand [Dragutin, Viktor], c. k. G. Major, Topničtva Brigaděr u Holomuci, i Vlastnik pěšačkoga puka p. b. 26.; rodjen 19. Sàrpnja 1821.

4. Maria Blažena [Ana, Franja], rodjena 13. Veljače 1824.

c) Ferdinand [Drug. Josip], c. k. Feldmaršal, Vàrhovni gradjanski i vojnički upravitelj kraljestva Galicie i Vladimirie, Vlastnik husarskog puka p. b. 3. i jednog rusko-carskoga husarskog puka; rodjen 25. Travnja 1781.

d) Maksimilian [Josip, Ivan, Ambros, Drag.], V. Meštar němačkog reda u càrstvu Austrianskom, c. k. F. C. M. i Vastnik pěšačkog puka p. b. 4. rodjen 14. Sàrpnja 1782.

IMENIK.

Visoko Duhovnićtvo

kraljevinah

Ugarske, Hàrvatske i Slavonske.

Nadbiskup Ostrogonski i Knez-Prabiskup Kraljestva.

G. Josip Kopácsy, pàrvostolne càrkve ostrogonske nadbiskup, reda s. Stěpana prelat i velikoga kàrsta vitez, s. apošt. stolice rodj. poslanik, kraljestva ugarsk. knez-prabiskup, najviši i tajni pečatnik, nj. c. k. ap. Veličanstva dàržavni tajni, i kod kr. ug. naměstnićtva savětnik, càrkv. komisie predsědnik, sl. varmedje ostrog. věkoviti i veliki župan, te kod uzv. stola sedmorice član sudeči.

Nadbiskup Jegarski.

G. Ivan Ladislav Pyrker Felsö-Eörski, reda železne krune vitez pàrve vàrsti, pàrvostolne càrkv. jegarske patriarka-nadbiskup, nj. c. k. a. Velič. dàržavni tajni savětnik, sjedinjenih sl. varmedjah heveške i izvanjske solnočke věkoviti veliki župan, slob. um. i mudroljubja doktor.

N. adbiskup Kaločki.

G. Franjo grof Nádasd, věkoviti zemlje Fogaraške, pàrvost. càrkve kaločke nadbiskup, sl. varm. komoran. župan věkov., nj. c. k. a. Velič. dàržavni tajni savětnik, reda s. Stěp. druge vàrsti vitez, kod uzv. stola sedmorice sudeči član.

Biskupi.

Šipuški: g. Josip Bělik, šipuški biskup.

Erdeljski: g. Nikola Kováts Tušnádski, biskup erdeljski, nj. c. k. a. Velič. dàrž. tajni, kao i gubernia erdeljskog savětnik, sviuh erdeljskih katoličkih učionah i zavodah za odgojenje vàrhovni ravnitelj, i komisie za pregledanje knjigah predsědnik.

Satmarski: g. Ivan Hám, satm. biskup, b. d. M. od s. desnice s. kralja Stěpana opat, nj. c. k. a. Vel. dàrž. taj. savětnik.

Pečujski: g. Ivan Scitovsky od Nagy-Kéra, biskup pečujski, slob. um. i mudroljubja, te sv. bogoslovja doktor, nj. c. k. a. Velič. dàrž. tajni savětnik.

Nitranski: g. Mirko Palugyai Paludjski i u Bodafalvi, biskup nitranski, c. k. savětnik.

Fogaraški: g. Ivan Lemény Leménjski, g. k. biskup fogaraški.

Senjski i Modruški ili Kàrbavski: g. Mirko Ožegović Barlabaševečki, biskup senjski i modruški iliti kàrbavski.

Križevački: g. Gavrilo Smičiklas, g. k. biskup križevački, č-hsgd.

Čanadski: g. Josip Lonovics Krivinski, bisk. čanadski, reda s. Stěpana kr. ap. druge vàrsti vitez, c. k. dàržavni tajni savětnik, po okružju velikovaradinskom učionah i naukah vàrhovni ravnitelj, učenoga magjarskoga družtva začastni sučlan, s. bogoslavja doktor.

Bosanski ili Djakovački i Srěmski: g. Josip Kuković, biskup bosanski ili djakovački i srěmski, č-hsgd.

Stolno-běogradski: g. Ladislav baron Barkóczy Salski, biskup stolno-běogradski.

Mukački: g. Vasilj Popović, biskup g. k. mukački, opat ss. apost. Petra i Pavla od Tapolce.

Zagrebački: g. Juraj Haulik Varálljski, biskup zagrebački, opat b. d. M. topuške, sl. varmedje brezničke věkoviti i vàrhovni župan, nj. c. k. a. Veličanstva dàrž. tajni savětnik, s. bogoslovja doktor i bogoslovnog fakulteta kod kr. sveučilišta peštanskoga sučlan, gospodarskoga družtva hàrvatsko-slavonskoga predsědnik, a glasoskladnog zagrebačkoga pokrovitelj, uzv. banske časti u kraljevinah Dalm. Hàrvat. i Slavonskoj naměstnik.

Gjurski: g. Ivan Stanković, bisk. gjurski, c. k. pridvorni savětnik, sl. praedialne stolice od Vecse věkoviti vàrhovni župan i kollator.

☞ Izjasnjenje kraticah (prikratjenjah) u Imeniku ovom upotrěbljenih nalazi se na svàrhi istog Imenika.

Košički: g. Antun Ocskay od Očke, košički biskup, c. k. savětnik, slob. um., mudroljubja i s. bogoslovja doktor.

Vesprimski: g. Dominik grof Zichy od Ziča i Vašonykeöa, prejasne ugarske kraljice pridvorni pečatnik, pàrvost. càrkve olomučke kanonik, prava càrkv. doktor i kod sveučil. pešt. fakult. jurid. sučlan.

Veliko-Varadinski gk.: g. Vasilj Erdélji, g. k. bisk. v. varadinski.

Preševski: g. Josip Gaganecz, g. k. biskup preševski.

Veliko-Varadinski rk.: g. Ladislav baron Bémer od Bezdéda i Kis-Bake, bisk. v. varadinski r. k.

Szombatheljski: g. Gavril Balassa, bisk. szombatheljski, opat presv. spasitelja kapornačkog, c. k. pridvorni savětnik.

Bistrički: g. Josip Rudnjánski od Dežera, biskup bistrički.

Rožnavski: g. Adalbert Bartaković od male Aponice, biskup rožnavski.

Vacovska biskupia udovstvuje.

Biskup Běogradski: g. Josip Schrott, posvetjeni biskup běogradski i smederovski, stolne càrkve zagrebačke kanonik i kaptola iste veliki predstavnik, predstojnik Vranski, preuzv. g. biskupa zagreb. u svetjeničkih poslovih pomočnik. nj. c. k. a. Velič. savětnik i u literarnom zagrebačkom okružju naukah i učionah vàrhovni ravnitelj, opat. s. Margarete belske, predstavnik s. Martina od Oroda ili Oronta, arcidjakon gorski i zagorski, slob. um. i mudroljubja doktor, sl. varmedjah zagrebačke, varažd., križev., požež. i toront. sudb. stola prisědnik, č-hsgd.

Kninski (*Tinniniensis*): g. Martin Miskolczy, posvetjeni biskup kninški, opat. b. d. M. kološke, pàrvost. càrkve ostrog. veliki predstavnik i kanonik, nj. visosti g. kneza-prabisk. Josipa Kopácsya, ostr. nadbiskupa, po kotaru ostrog. u svetjeničkih poslovih pomoćnik, zlatne kralj. veće kolajne vlastnik, svetjenik preko petdeset godine osme.

Bisk Hvarski: g. Mirko Tersztyánski Nádaški, izabr. bisk. hvarski (*Pharensis*), opat. s. Benka od Tereške, stolne càrkv. pečuske veliki Predstavnik i kanonik fakulteta philos. u kr. sveučil. peštanskom predsědnik i nauk. mudrolj. upravitelj, duhovnoga i preuzv. stola sedmorice, měmbeno-tàrgovačkog odsěka prisědnik.

Duvanjski (*Dulmensis*): g. Franjo Žav. Habel, izabr. bisk. duvanjski, opat. b. d. M. od gore Szöbegény, stot. càrk. nitranske vel. predstavnik, i kanonik, presv. g. biskupa nitr. u duhovnih naměstnik.

Rosonski: g. Ivan Matizović, izabr. biskup rosonski, opat. b. d. M. od gore petrovaradinske, stol. càrk. djakovačke vel. predstavnik i kanonik, duhovnoga djakov., te sl. varm. križ., požež. i srěm. sudb. stola prisědnik.

Bacenski: g. Antun Karner, izabr. bisk. bacenski, predstavnik sv. Adalberta bisk. i mučenika od Gjura, stol. gjursk. càrk. kanonik, nj. c. k. a. Vel. pridvorni savětnik i kod preuzv. pridvorne kr. ug. kancellarie izvěstitelj, sv. bogoslovja dokt. i fakulteta bogosl. kod kr. sveučiliš. peštanskog član, duhovn. gjurskog stola prisědnik.

Novljanski: g. Mihail Sághy, izabr. biskup novljanski, opat. b. d. M. almádske, stolne càrk. vacov. vel. predstavnik i kanonik, biskupski u dohovn. poslih naměstnik, càrkvèno-saborski izkušatelj, i više sl. varm. sudb. st. prisědnik.

Drivestski: g. Adalbert Pogány Csébski, izabr. bisk. drivestski, opat. b. d. M. šćavničke, odměne skupne càrk. bretislavske (požunske) predstavnik, c. k. savětnik, sl. um. i mudroljubja doktor, i više sl. varm. sudb. stola prisědnik.

Prištinjski: g. Ivan Külley, izabr. bisk. prištinj., stolne càrkv. vespr. vel. predstavnik i kanonik, predstavnik s. Ladislava u varm. šimežkoj, presv. g. biskupa u duhovnom naměstnik, više sl. varm. sudb. stola pris, te odbora sirotinskog u varm. vespr. predsědnik.

Tryadički (*Sabdički*): g. Aleksander knez od Hohenlohe i Waldenburg-Schillingsfürsta, izabr. biskup tryadički, opat. s. Mihaila arkandjěla gaborjanskoga, stolne càrk. veliko-varad. r. k. veliki predstavnik i kanonik, biskupski u duhovnom naměstnik, sl. reda bavarskog s. Mih. arkandjěla vitez druge vàrsti, s. Juraja, i maltezkoga reda vitez.

Odsinjski (*Dulcinjski*): g. Ivan Delinger, izabr. bisk. Odsinjski, opat. b. d. M. tornovske, stol. càrk. vel. varad. r. k. štioc i kanonik, oltarie b. d. M. ravnitelj, licea bisk. v. varad. podravnitelj, càrkv. saborski izkušatelj, duhovnoga i više sl. varm. sudb. stola prisědnik.

Osorski: g. Josip Várady, izabr. bisk. osorski, opat presv. spasitelja seksardskoga, st. càrk. szombatheljske vel. predstavnik i kanonik, stolni arcidjakon, bisk. naměstnik u duhovnom, sirotišta kisečkog upravitelj.

Sèrbski: g. Franjo Szaniszlo, izabr bisk. sèrbski, opat s. Petra apošt. čoltskoga, stolne càrk. vel. varad. r. k. kanonik i srědnjeg solnoka arcidjakon, nj. c. k. a. Vel. pri kr. ug. naměstničtvu savětnik, s. bogoslovja doktor, i kod kr. sveučilišta pešt. fakulteta bogosl. član.

Skopljanski: g. Ivan Birling, izabr. bisk. skopljanski, predstavnik s. Augustina od otoka Lazarova, stolne càrkve zagreb. kanonik izpovědnik, odmene skupne càrk. začesanske veliki predstavnik, arcidjakon od Gvešće i Sinca, càrk.-saborski izkušatelj, duhovnoga bisk. te sl. varm. zagr. i križev. sudb. stola prisědnik, č-hsgd.

Bosonski: g. Ignacio Fabry, izabr. boson. biskup, opat s. Martina od Bulča blizu grada Solyma, st. càrk. čanad. štioc i kanonik, preuzv. g. biskupa čanad. u duhovnom naměstnik, licea podravnitelj, sv. bogosl. doktor, te sbora bogosl. kod kr. pešt. sveuč. član; sl. duhovnog i više vv. ssp.

G. Juraj Němeth Dömötörski, izabr. biskup, opat b. d. M. od Doline, pàrvost. càrk. ostrog. pojac i kanonik, uzviš. stola sedmorice prisědnik.

G. Mihail Fogarassy, izabr. biskup, opat od sv. Egidie, st. càrk. veliko varad. r. k. kanonik, sv. bogosl. doktor i sborah bogosl. kod kr. pešt. i c. k. bečkog sveučil. član, c. k. savětnik i u literarn. budimskom okružju naukah i učion. vàrhovni ravnitelj, sl. duhovnog, te više vv ssp.

G. Vinko Jekelfalušy od istog i Margitfalve, izabr. biskup, pàrvost. càrk. ostrog. kanonik, càrk. saborski izkušalac, te uzvis. kr. ug. naměstničtva savětnik, slob. um. i mudroljubja doktor.

G. Nikola Bezerédy od Bezeréda, izabr. bispuk, opat b. d. M. od Gore, st. càrk. vespr. kanonik i šümežki arcidjakon, càrk. prav. doktor, užvis. stola sedmorice, te više sl. vv. sudb. st. prisědnik.

Začastne biskupie: makarska, skradinska, skadarska omiška, trebinjska i vovradska jesu izpražnjene.

Visoko Duhovničtvo iztočnoga izpovědanja.

Nadvladika ili nadbiskup karlovački i pàrvostolnik

G. **Josip Rajačić**, pravoslavne iztočne càrkve nadvladika ili nadbiskup karlovački i pàrvostolnik, nj. c. k. a Veličanstva dàržavni tajni savětnik.

Vladike iliti biskupi.

Erdeljski: g. Vasilie Moga, pravosl. iztočne càrkve vladika iliti bisk. erdjelski.

Temišvarski: g. Pantaleon Živković, vladika iliti bisk. temišvarski

Aradski: g. Gerasim Racz, vlad. iliti biskup aradski.

Vèršački: g. Stěpan Popović, vlad. ili bisk. vèršački, č-hsgd.

Gornjo-Karlovački: g. Eugenie Joannović, vladika iliti bisk gornjo-karlovački.

Budimski: g. Platon Athanasković, vlad. iliti bisk. budimski.

Pakrački: g. Stěpan Kragujević, vladika iliti biskup pakrački.

Bačka biskupia: izpraznjena.

Slavna biskupia zagrebačka.

Biskup: Preuzvišeni, presvětli i prečastni g. Juraj Haulik Váralljski, *kako na str. 31.*

Prečastni kaptol stolne càrkve zagrebačke.

Veliki predstavnik (praepositus major) i arcidjakon gorski i zagorski: Presvětli i prečastni g. **Josip Schrott**, posvetjeni bisk., kao gore na str. 32.

Štioc (Lector): preč. g. Josip Horváth Szent-Péterski, predstavnik b. d. M. de Ruthenis seu Rucenis, stolne càrk. zagr. kanonik, i kaptola iste štioc, càrkven.-saborski izkušatelj, duhovnoga i sl. vv. zagr. varašd. i zalad. ssp., č-hsgd.

Pojca (Cantora) neima.

Čuvar (Custos): preč. g. Franjo Žav. Tuškan, st. càrk. zagr. čuvar i kanonik, duhovnoga i sl. vv. zagreb. i varašd. sudb. stola, zatiem plem. skupštine turop. prisědnik, č-hsgd.

Odměne skupne začesanske càrkve veliki predstavnik, i arcidjakon gvešćanski i sinački. Presvětli i preč. g. Ivan kârst. **Birling**, kao gore na str. 33.

GG. Arcidjakoni.

Stolnog neima.

Dubički: preč. g. Josip Haramustek, opat triskajski, st. càrk. zagr. kanonik, arcidjakon dubički, bisk. lycea pod-ravnitelj, càrk.-saborski izkušatelj, slob. um. mudroljub. i s. bogosl. dokt. udruženi, duhovn. i sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsgd.

Karmarački (Novogradski): preč. g. Mihail Mihić, opat s. Nikole gačkoga, st. càrk. zagr. kanonik, i pod-štioc, arcidjakon novogradski, duhovnoga i sl. vv. zagr. križ. i varašd. ssp., č-hsg- i zgs-d.

Goričkog neima.

Kemlečki (Kalnički): preč. g. Antun Vakanović, predstavnik b. d. M. jothske, st. càrk. zagr. kanonik, arcidjakon kalnički, duhovn. i sl. vv. zagr. i križ. ssp. č-hsg- i zgsd.

Od Vaske: preč. g. Izidor Hochreiter, opat berućki, st. càrk. zagr. kanonik, arcidjakon od Vaške, kr. akademie znanostih zagrebačke pod-ravnitelj, duhovnoga i sl. vv. zagr., križ., zalad., toront., temeš. zvolenske i šimežke ssp.

Začesanjski: preč. g. Mate Vuković, opat od Drusme ili Druzme, st. càrk. zagr. kanonik i arcidjakon začesanjki, narodnog čitateljnog družtva zagreb. pod-predsědnik, duhovn. i sl. vv. zagr., križ. i varašd. ssp., č-hsgd.

Bežinski: preč. g. Ivan kàrst. Vahtarić, st. càrk. zagr. kanonik i bežinski arcidjakon, duhovnoga i sl. vv. zagr., križ., varašd. i zalad. ssp.

Varašdinski: preč. g. Josip Šóth, st. càrk. zagr. kanonik i varašdinski arcidjakon, s. bogoslovja udruženi doktor, duhovnoga i sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsg- i zgsd.

Urbočki: preč. g. Antun Vukasović, opat s. Jurja vojaka i mučenika lisačkoga, st. càrk. zagr. kanonik-izpovednik, urbočki arcidjakon, duhovn. i sl. v. zagr. ssp., č-hsgd.

Turopoljski: preč. g. Mihail Klemen, st. càrk. zagr. kanonik, i turopoljski arcidjakon, seminišta mladeži duhovn. rektor, duhovnoga stola stareši izvěstitelj i sl. vv. zagr., varašd. i požež. ssp., č-hsgd.

Meštri Kanonici.

Preč. g. Ivan kàrst. Kralj, opat b. d. M. uhodske, st. càrk. zagr. kanonik, te preuzvišenoga, presvetl. i prečast. g. biskupa zagreb. kanonik-pobočnik, pisarnice bisk. ravnitelj, duhovn. stola izvěstitelj, i sl. vv. zagr., varašd. i toront. ssp., č-hsg- i zgs-d.

Preč. g. Mirko Pendelin, st. càrk. zagr. kanonik, duhovn. stola i sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsgd.

Preč. g. Ignacio Ročić, st. càrk. zagr. kanonik, bolnice kaptolske nadstojnik, sl. kaptola dekan, duhovn. stola izvěstitelj i sl. vv. zagr. i križev. ssp., č-hsgd.

Preč. g. Adam Mravinec. st. càrk. zagr. kanonik, zadušbinah nadstojnik, duhovn. i sl. vv. zagr., križ. i varašd. ssp., č-hsgd.

Preč. g. Martin Pavčec, st. càrk. zagr. kanonik, s. bogoslovja doktor, duhovn. stola izvěstitelj i sl. v. zagr. ssp., č-hsgd.

Preč. g. Matia Beloberg, st. càrk. zagr. kanonik, duhovn. stola izvěstitelj i sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsgd.

Preč. g. Franjo Žav. Šuflaj, st. càrk. zagr. kanonik, slob. um., mudroljubja i s. bogoslovja doktor, te sl. bogosl. sbora kod kr. sveučilišta peštanskog sučlan, duhovn. stola izvěstitelj i sl. vv. zagr., križ. i varašd. ssp., č-hsgd.

Preč. g. Ivan Draganec, st. càrk. zagr. kanonik, duhovn. stola izvěstitelj i sl. v. zagr. ssp.

Preč. g. Josip Vračan, st. càrk. zagr. kanonik, stolni pod-arcidjakon i župnik, elementarnih učionicah nadzornik, te one kod milosàrdnih sestarah u Zagrebu ravnitelj, i sirotišta nadstojnik, duh. stola izvěstitelj i sl. vv. zagr., varašd., križ., srěm., zvolensk. i šimežke ssp., č-hsg- i zgs-d.

Preč. g. Josip Clemens, st. càrk. zagr. kanonik, sv. obredah meštar, kr. pl. hranilišta zagr. ravnitelj, i sl. v. zagr. ssp., č-hsg- i zgs-d.

Preč. g. Stěpan Ledinski, st. càrk. zagr. kanonik bogoslovac, iztočnih jezikah, bibličkih starožitnostih, uvoda, obrane i tumačenja s. pisma starog i novog zakona j. r. naučitelj, s. bogoslovja doktor, duhovnoga stola izvěstitelj, i sl. v. zagr. ssp.

Preč. g. Petar Šattvar, st. càrk. zagr. kanonik, i novoveškog stana nemoćnikah nadstojnik, duhovn. stola izvěstitelj, i sl. v. križ. ssp., č-hsgd.

Troja města izpražnjene su.

Začastni Kanonici.

Preč. g. Josip Postić, st. càrk. zagr. začastni kanonik, i župnik žacesanjski.

Preč g. Stěpan Galović, st. càrk. zagreb. kanonik, kotara poljskoga u Medjimurju pod-arcidjakon, župnik podturanski, i sl. v. zalad. ssp.

Preč. g. Franjo Sviranić, st. càrk. zagr. zač. kanonik, područnog duhovnog stola požežkog predsědnik, slob. i kr. grada Požege župnik i požežkoga kotara pod-arcidjakon, pučkih učionicah nadzornik, bisk. sirotišta u Požegi ravnitelj, i sl. v. požež. ssp., č-hsgd.

Preč. g. Franjo Milinković, st. càrk. zagr. zač. kanonik, kotara gjurgjevačkog pod-arcidjakon i župnik gjurgjevački, pučkih učionicah nadzornik, sl. vv. križ. i srěm. ssp., č-hsgd.

Prec. g. Ivan Žirović, st. càrk. zagr. zač. kanonik, kotara glinskog pod-arcidjakon i župnik vidušvečki.

Jedno je město izpražnjeno.

Prečastni Kaptol skupne càrkve začesanjske kod sv. Duha, u Varaždinu stoječi.

Veliki predstavnik. Presvětli i preč. g. Ivan Birling, izabr. biskup, kao gore na str. 33.

Štioc : Preč. g. Petar Laurenčić, predstavnik gajdeljski ili od Gajdobre, odm. skupne càrk. začes. štioc i kanonik, kotara dol. varašd. pod-arcidjakon, slob. i kr. grada Varašd. župnik, sl. v. varašd. ssp.

Pojac Preč. g. Ivan Maurović, odměne skupne càrk. začes. pojac i kanonik, kr. gymnazie varašd. městni ravnitelj, kr. cenzor i knjigah preglědatelj, zavoda duvnah s. Ursule u Varašdinu duhovni pomnjik, sl. vv. križ. i varašd. ssp.

Čuvar: Preč. g. Juraj Čičko, odm. skup. càrk. začes. čuvar i kanonik, càrk. saborski izkušatelj i sl. v. varašd. ssp.

Měštri Kanonici.

Preč. g. Josip Krainčević, odm. skupne càrk. začes. kanonik, i sl. vv. zagr. i varašd. ssp.

Preč. g. Věkoslav Benak, odm. skup. začes. càrk. kanonik, i više sl. vv. ssp., č-hsgd.

Preč. g. Mate Micković, odměne skupne càrk. začesanske kanonik, i sl. varm. varašd. ssp.

Preč. g. Ivan Brezak, odm. skupne càrk. začes. kanonik i sl. v. varašd. ssp., č-hsgd.

Začastni Kanonici.

Preč. g. Mihail Pukanić, odm. skupne càrk. začes. začastni kanonik kotara gradiškog pod-arcidjakon i novo-gradiški župnik, jubilarni duhovnik.

Preč. g. Matia Kasun, odm. skup. càrk. začes. začastni kanonik, kotara lipničkog pod-arcidjakon i lipnički župnik, te sl. v. zagr. ssp., č-hsgd.

Preč. g. Josip Sever, odm. skup. càrk. začes. začast. kanonik, izsluženi humaniteta u gymn. varašd. učitelj, i sl. v. varašd. ssp.

Preč. g. Ignacio Martinčević, odm. skup. càrk. začes. začast. kanonik, kotara gorsko-medjimurskoga pod-arcidjakon, i župnik u Nedělišću.

Preč. g. Adam Žuvić, odm. skup. càrk. žaćes. začast. kanonik, kotara koprivničkog pod-arcidjakon, slob. i kr. grada Koprivnice župnik i sl. v. križ. ssp., č-hsgd.

Jedno město je izpražnjeno.

Opatie i Predstavničtva u nutar biskupie zagrebačke.

Opat b. d. M. topuške: Preuzvišeni g. redoviti bisk.

S. Margarěte bělske: Presvětli g. Josip Schrott; vid. str. 32.

B. d. M. gothske: preč. g. Vinko Parac, opat b. d. M. gotske, st. càrk. senjske lektor ili štioc, i kanonik, sěminišta mladeži duhovne rektor, i zadušbinah nadstojnik, licea bisk. u Senju podravnitelj, i bogoslovnog nauka, zatiem dogmatike i polemike bogosl. u istom liceu j. r. naučitelj, càrk. saborski izkušatelj i stola duhovn. prisědnik.

S' Martina od Vaške: Preč. g. Vinko Rudolf, reda vojn. križarah sa cárvenom zvězdom, opat s. Martina od Vaške, predstav. s. Šišmana budimskog, kr. tvárdje budimske župnik i Desnice s. Stěpana párv. kralja apostolskoga čuvar.

S. Jeline podborske: Preč. g. Josip Matić, opat s. Jeline podborske, st. cárk. bosanske ili djakovačke kanonik, i zadušbinah nadstojnik, s. bogoslovja doktor, i kod kr. sveučilišća pešt. fakulteta bogosl. član sborni, licea bisk. djakov. pod-ravnitelj, duhovnoga i više sl. vv. ssp., č-hsgd.

S. Lěpe (Pulcheriae) križevačke. Preč. g. Juraj Schnell, opat s. Lěpe (Pulcheriae) križevačke, odměne skupne cárkve térnavske kod s. Nikole vel. predstavnik i kanonik, cárk.-saborski izkušatelj

S. Andrie bistričkoga. Preč. g. Stěpan Szüts, opat s. Andrie bistričkoga, st. cárk. vesprimske kanonik i kotara šegüšdskog arcidjakon, varoši Vesprima župnik, i sl. vv. šimež. i vespr. ssp.

S. Jeline samoborske. Sěminište bisk. zagrebačko.

Opatia b. d. M. bělo-stěnske jest izpražnjena.

Veliki predstavnik zagrebački. Presvětli g. Josip Schrott; str. 32.

Začesanjski: Presvětli g. Ivan kárst. Birling; str. 33.

Predstávnik b. d. M. 'zpolja zagrebskoga. Preč. g. Gárgur Penčić, predstavnik b. d. M. 'z polja zagrebskoga, arcidjakon ličko-kárbavski, duhovn. stola prisědnik i štapske varoši Gospića župnik.

B. d. M. glogovničke: Preč. g. Stěpan Pogledić, predstavnik b. d. M. glogovničke, slob. kr. i glavnog grada Zagreba župnik i začastni gradjanin, slob. um. i mudroljubja doktor, te s. bogoslovja licentiat, sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsgd.

Predstavnika s. Petra požežkog neima.

Predst. od Bienka ili Bienika neima.

Biskupski ured, iliti s. duhovni stol.

Predsědnik: Preuzv. g. redoviti biskup.

Prisědnici: Sva prečastna gospoda kanonici.

Prisědnici Izvěstitelji.

Preč. g. Mihail Klemen,	kako na str. 35.
— — Ivan kárst. Kralj,	
— — Ignatio Ročić,	kako na str. 36 i 37.
— — Martin Pavčec,	
— — Matia Beloberg,	
— — Franjo Šuflaj,	
— — Ivan Draganec,	
— — Josip Vračan,	
— — Stěpan Ledinski,	
— — Petar Šattvar,	

Velečastni g. Ivan Nep. Budić, župnik s. Petra u vlaškoj ulici, sirotišta bisk. zagr. ravnitelj, duhovnoga i sl. v. križevačke ssp., č-hsgd.

Branitelj ženidbah i zavětah.

Veleč. i veleučeni g. Franjo Milašinović, ženidbah i zavětah branitelj, sěminišta mladeži duhovne podrektor, cárkvene dogodovštine i kanoničkog prava j. r. naučitelj, sl. v. varašd. ssp.

Bilježnik. g. Franjo Matiašević, duhovnog stola zagr. zakleti bilježnik i sl. v. križ. ssp.

Knjigovodja i arkivar: g. Maksimiljan Mrak, duhovn. stola zagr. knjigovodja i arkivar, ujedno presvětloga g. posvetj. bisk. běogradskoga obrednik.

Zakleti Pisari.

G. Ljudevit Španić, pod-bilježnik.
— Franjo Gašparić.
— Vatroslav Vernak, praktikant.
— Gustav Barabaš, —

Diecezanski zadušbinah Fiškali.

U sl. varm. zagrebačkoj.

G. Franjo Kelemen, zakleti obojega suda odvětnik, sl. kaptola zagr. fiškal i sl. vv. zagr. i varašd. ssp., ć-hsg- i zgs-d.

— Hajnrik Ostoić, z-ob-s-odv., sl. varm zagr. začastni pod-, a predstojnika vranskog redoviti fiškal, i sl. vv. križ. i varašd. ssp.

U sl. varm. križevačkoj.

G. Josip Janda, z-ob-s-odv., sl. biskupie križ. fiškal, slob. i kr. grada križevca računovodja i sl. varm. jednoimene ssp.

U sl. varm. požežkoj.

G. Petar Bogoević, z-ob-s-odv., više sl. gospošt. fiškal, i više sl. vv. ssp.

U sl. varm. varašdinskoj.

G. Antun Lukinac, z-ob-s-odv., više sl. vv. ssp.

U sl. varm. věrovitičkoj.

G. Ivan Tompak, slob. um., mudroljubja i občenitog prava doktor, z-ob-s-odv., gospoštine Vučin ravnitelj i sl. vv. križ. i věrov. ssp., bisk. desetar u sl. varm. věrov.

Službenik.

Martin Sever, ujedno pisarnice sluga.

Područnog duhovn. suda požežkog.

Predsědnik.

Preč. g. Franjo Žav. Sviranić, kao na str. 37.

Prisědnici.

Velečastni g. Ivan Mihić, župnik kaptolački, područ. duhovn. suda i sl. v. požež. ssp., č-hsgd.

Veleč. i veleučeni g. Dragutin Radinović, kotara kapelačkog pod arcidjakon, i župnik oriovački, s. bogoslovja doktor i područn. duhovn. suda požežkog prisědnik, č-hsgd.

Veleč. g. Franjo Fergić, župnik brestovački, područ. duhovn. suda požež. prisědnik i bilježnik, sl. v. požež. ssp., č-hsgd.

Veleč. g. Ivan Špath, župnik sesvetački i područ. duhovn. suda i sl. v. požež. ssp., č-hsgd.

Veleč. g. Jakov Katušič, župnik vetovački i područ. duhovn. suda i sl. v. požež. ssp., č-hsgd.

Dvoranici càrkveni preuzv. g. biskupa.

Pobočni kanonik: Preč. g. Ivan kàrst. Kralj, str. 35.

Tajnik: g. Pavao Gugler, preuzv. g. biskupa zagr. obrednik, tajnik, i sl. v. križ. ssp., č-hsgd.

Licej biskupski.

Ravnitelj: preuzvišeni g. redoviti.

Podravnitelj: preč. g. Jos. Haramustek; str. 34.

Naučitelji bogoslovja.

Preč. i veleuč. g. Stěp. Ledinski; kao na str. 37.

Veleč. i veleuč. g. Dragutin Klemenić, s. bogosl. doktor, bogosl. dogmatike, i polěmike j. r. naučitelj.

Veleč. i veleuč. g. Franjo Milašinović, kao na str. 38.

Veleč. i veleuč. g. Stěpan Iliašević, bogoslovja moralnog i pastoralnog, katěketike, càrkvenoga blagorěčja i učiteljstva j. r. naučitelj, càrk. pravah doktor, i sl. sbora pravnoga kod sveučilišta pešt. sučlan, te sl. vv. križ. i varašd. ssp.

Poštovani skup prebendarah stolne càrk. zagrebačke.

G. Juraj Herović, skupa starešina, sakristie st. càrkve nadstojnik, i pěvališta podpojac.
— Josip Brez.
— Adria Tkalec, pošt. skupa dekan, i sl. v. zagr. ssp.
— Juraj Zanoški.
— Josip Juratović, ujedno ravnitelj pěvališta st. càrk. zagr., i u sěmeništu mladeži duhovne càrk. pěvanja nadstojnik, sl. v. zagr. ssp., č-hsg- i zgs-d.
— Josip Hranjec, č-hsgd.
— Ivan Kranjec, sakristie pod-nastojnik.
— Franjo pl. Šloisnig, prečast. kaptola obrednik i pisar, sl. v. varašd. ssp., č-hsgd.
— Stěpan Vakanović, ujedno šeminišta duh. mladeži duhovni otac.
— Mirko Šilobod, sl. v. varašd. ssp.
— Nikola Čuk.
— Josip pl. Šušković.

***Prebendari** odměne skupne càrk. začesanjske u Varašdinu.*

G. Gàrgur Kešer.
Jedno je město prazno.

GG. Nadarenici u sl. biskupii zagrebskoj.

G. Stěpan Bèrkić, nadarenik pod naslovom s. Petra u Jastrebarskom, prečast. područnog duh. stola požež. izsluženi, a sl. v. požež. ssp.
— Ivan Bračko, nadarenik kod s. Nikole u Varašdinu pod nasl. s. Vida.
— Dragutin Nemanić, nadarenik kod s. Marka u Zagr. pod naslovom s. križa, č-hsgd.
— Vatroslav Verbanić, nadarenik kod s. Marka u zagr. pod nasl. s. Ivana, ujedno kateketa višjih elementarnih gradskih učionah, zač. gradjanin sl. i k. grada Zagreba.
— Baltazar Bačo, nadarenik pod nasl. s. duha u Jastrebarskom.
— Lavoslav Firholcer, oltarnik kod s. Floriana, němački propovědnik, i kateketa višjih elementarnih učionah u Varašdinu, sl. v. varašd. ssp.
— Andria Jandrić, oltarnik kod s. Marka pod nasl. presvět. těla Isukàrstova, ujedno propovědnik němački u Zagrebu.

Gospoda župnici, i njihovi kapelani biskupie zagrebačke.

1) u kotaru sisečkomu

(*arcidjakonie gorske*).

U Farkašiću. Stěpan Kervarić. — k. 1011.
Na Maloj Gorici. Josip Tkalec. — k. 1992.
U Gošću. Gjuro Požeg. — Pavao Travenšćak, naměstnik; k. 2945.
— *Komarovcu.* Franjo Pracaić. — k. 1204.
— *Kratečkom.* Stěpan Mikor. — k. 1136.
— *Martinskoj vesi.* Stěp. Tolvajčić. — Matia Spahia, kap. — k. 3939.
— *Prelošćici.* Nikola Krizmanić, č-hsgd. — Janko Novak, kap. — k. 2783.
— *Sisku.* Franjo Kalabar, **pod-arcidjakon**, kr. nadziratelj pučkih učionicah, i č-hsgd. — kapelani: Franjo Francul, i Dragutin König. — k. 5609.
Na Selih pri Sisku. Ivan Vincetić. — k. 1551.
U Žažini. Jos. Cesarec. — k. 1422.

2) u kotaru glinskom.

U Glini. Nikola Žalec. — Andria Košnjak, kap — k. 1909.
— *Gorah.* Josip Španić, č-hsgd. — Ivan Čunčić, kap. — k. 3283.
— *Jami.* Luka Veljača. — k. 997.
— *Maji.* Josip Marić. — k. 1075.

U Topuskom. Jos. Lehpammer. — k. 1810.

— *Viduševcu*. Preč. Janko Živorić, **pod-arcidjakon**, začastni kanonik, kako na str. 37. — Gjuro Lehpamer, kap. — k. 3160.

3). u kotaru belečkom

(*arcidjakonie zagorske*).

Pod Belcem. Pavao Šiprak, **pod-arcidjakon**, i kr. nadziratelj pučk. učion. — Nikola Volović, kap. — k. 1666.

U Konšćini. Jos. Hosian. — Franjo Tančak, kap. - k. 1741.

— *Loboru*. Janko Babić, izsluž. pod-arcidjakon i sl. v. varašd. ssp. — Tomaš Capek i Ivan Simatić, kapelani. — k. — 3948.

— *Mače*. Janko Betty, sl. v. varašd. ssp. — Julio Sortz, kap. — k. 2266.

— *Mihovljanu*. Filip Perok, sl. v. varašd. ssp., č. hsgd. — Janko Mondok, kap. — k. 2867.

— *Orehovici*. Josip Sačer, sl. v. varašd. ssp. — k. 1866.

— *Zajezdi*. Gàrgur Baneković, č.hsgd. — Ivan Heimb' kap. — k. 2509.

— *Zlataru*. Franjo Zaverški, sl. v. varašd. ssp. — Jakov Mužević, kap. — k. 2962.

4). u kotaru bednjačkom.

U Bednji. Josip Basar, č-hsgd. — Ladislav Barabaš i Dragutin Vran, kapelani. — k. 5057.

— *Cvetlinu*. Andria Križanec. — Josip Jarnević, kap. — k. 1437.

— *Jesenju*. Nikola Cernek, č.hsgd. — k. 1850.

— *Kamenici*. Tomo Kramarić. — Jakov Tkalec, kap. — k. 2857.

— *Klenovniku*. Antun Foky, sl. v. varašd. ssp. — Josip Debeljak, kap. - k. 1771.

— *Lepoglavi*. Petar Risek, č-hsgd. — k. 1766.

— *Višnici*. Petar Rusan, **pod-arcidjakon**, i pučk. učion. nadziratelj, č-hsgd. — Josip Gerdašić, kap. — k. 1414.

5). u kotaru krapinskom.

U Komoru. Franjo Magdalenić, sl. vv. kriż. i varašd. ssp. — k. 2025; u. 18.

— *Konobi*. Franjo Gjurkovečki. — Josip Müller i Ferdinando Mikelini, kapelani. — k. 4060.

— *Kostelu*. Josip Petričević, sl. v. varašd. ssp. — k. 2469.

— *Krapini*. Ivan Bedenko, sl. v. varašd. ssp. — Mirko Tumpić, č-hsgd., i Adolfo Mesarić, kapelani. — k. 2487.

— *Pregradi*. Gjuro Križanić, **pod-arcidjakon**, pučk. učion. kr. nadziratelj i sl. v. varašd. ssp., č.hsgd. — Mihail Milković, i Stěp. Mlinarić. č.hsgd., kapelani. — k. 5203.

— *Radoboju*. Franjo Horvat, sl. v. varašd. ssp. — Franjo Cerovec, kap. — k. 2852.

— *Toplicah krapinskih*. Ivan Nep. Rukavina, sl. v. varašd. ssp. — k 3399.

— *Zaboku*. Stěp. Havaić, sl. vv. zagr. i varašd. ssp. — k. 1592.

U Začretju (*kod s. križa*). Ivan Bradica, sl. v varašd. ssp. — Vatroslav Maretić, kap. — k. 4498.

6). u kotaru požežkom

(*arcidjakonie od Gvešće*).

U Brestovcu. Franjo Fergić, kako na str. 39. — k. 1569.

— *Buuku*. Fabian Berkić. — k. 947.

— *Cerneku*. Otac Ilia Vražić, upravitelj. - k. 4403.

— *Jakšiću*. Jakov Mihalović. — k. 808.

— *Kaptolu*. Janko Mihić, kako na str. 39. — Matia Kovačević, kap. — k. 2268.

— *Kutjevom*. Antun Ernesto Filetić, više sl. vv. ssp. — Nikola Švajcer, kap. — k. 2821.

— *Pleternici*. Jos. Kovačević, sl. v. požež. ssp. — Petar Martinović, kap. - k. 2275.

— *Požegi*. Preč. Franjo Sviranič, **pod-arcidjakon**, str. 37. — Stěpan Reves, kapelan. drugog neima. — k. 4485.

— *Ruševom*. Janko Prevendar. — k. 1935.

— *Skenderovcu*. Damjan Terzić, č.hsgd. — k. 1491.

— *Stražemanu*. Gavril Domjan, sl. v. požež. ssp. — k. 1733.

— *Sesvetih*. Ivan Špat, str. 39. — Ant. Požežanac, kap. — k. 1408.

— *Velikoj*. Ivan Vojnić, sl. v. požež. ssp. — Ivan Haramina, kap. — k. 2474.

— *Vetovu*. Jakov Katušić, str. 39. —k. 1310.

7). u kotaru pakračkom.

U Cagliću. Matia Buneta. — k. 487.

— *Daruvaru*: Stěpan Piroš, sl. v. požež. ssp. — k. 2478.

— *Gaju*. Stanislav Babić, **pod-arcidjakon**, pučk. učion. kr. nadziratelj i sl. v. požež. ssp. — Mihailo Doma, kap. — k. 2324.

— *Medjuriću*. Tomo Pokupić. — k. 1351.

— *Pakracu*. Miroslav Ulses. — Ivan Kovačević, kap. — k. 2718.

8). u kotaru gradiškom

(*arcidjakonie sinačke*).

U Bogićevcih. Ivan Starešinić. — k. 1091.

— *Lipovljanih*. Juraj Muzler, sl. v. požež. ssp. — Antun Kozić, i Luka Ilić, kapelani. — k. 4139.

Na Lonji. Mate Vojvodić. — k. 1037.

U Mačkovcu. Antun Gliderer. — k. 1211.

— *Novoj Gradiški*. Preč. Mihail Pukanić, **pod-arcidjakon**, str. 37. — Jakov Petek, i Antun Tèrzič, kapelani. — k. 3220.

— *Novskoj*. Dragutin Šliser. — k. 1788.

— *Orubici*. Josip Eiler. — k. 1485.

— *Raiću*. Nikola Kereković. — k. 1460.

— *Staroj Gradiški*. Blaž Mikac. — Ivan Ilk, kap. — 1790.

— *Vèrbju*. Vatroslav Blažeković, sl. v. požež. ssp. — Franjo Tustanić. kap. k. 1986.

9). u kotaru kapelačkom.

U Bebrini. Mat. Skender Babić, č-hsgd. — Stěpan Latković, kap. — k. 2050.

— *Bučju.* Ivan Ferić, č-hsgd. — k. 1590.

— *Dubočcu.* Antun Mlinarić, č-hsgd. — k. 728.

— *Kobašu.* Mate Ružić, č-hsgd. — k. 1475.

— *novoj Kapeli.* Nikola Blažević, č-hsgd. — Ivan Nep. Taler, i Toma Marković, kap. — k. 3147.

— *gornjem Lipovcu.* Pavao Plaić. — k. 1178.

— *Oriovcu.* Veleč. i veleuč. Dragutin Radinović, **pod-arcidjakon**, str. 39. — Antun Zelić, kap. — k. 3034.

– *Petrovom selu.* Pet. Filić, č-hsgd. — Jak. Moger, kapelan. — k. 3302.

— *Štivici.* Pavao Fadiga, č-hsgd. — Jakov Filić, kap. — k. 1522.

– *Svinjaru.* Josip Štojber. – k. 1407.

10). u kotaru zagrebačkom

(arcidjakonie stolne).

U Čučerju. Josip Purić. – Andria Beděković, kap. — k. 2202.

— *Granešini.* Josip Turniški. — Stěpan Tuškan, kap. — k. 1654.

Kod s. Šimuna (u Markuševcu). Franjo Lukšić. — Juraj Požeg, kap. — k. 1873.

U Remetah. Vajhard Raizner. — k. 1170.

— *Stenjevcu* Skender Šnelec, č-hsgd. — Pavao Baća, kap. — k. 2075.

— *Šestinah.* Petar Huzek, č-hsgd. — k. 1217

— *Vrabču.* Stěpan Rogan, č-hsgd. – k. 1289.

— *Zagrebu kod stolne cèrk. pod nasl. s. Ladisl.* Preč. Josip Vračan, **pod-arcidjakon**, str. 36. – Hinko Janušić, kap. — k. 1275.

— *Zagrebu kod s. Ivana.* Josip Füršt, biškupa zagrebačkog rodjeni kapelan i sl. v. križev. ssp. — Antun Lukić, kap. — k. 1031.

— *Zagrebu kod s. Marka.* Preč. Stěp. Pogledić, predstavnik, str. 39. — Pavao Joža i Franjo Žužel, kapelani. — k. 11,162.

— *Zagrebu kod s. Petra Ap.* Ivan Budić, str. 38. – Josip pl. Šušković, kap., ujedno sirotišta bisk. u Zagr. nadstojnik. — k. 1697.

11). u kotaru vugrovečkom.

Na Božjakovini. Ivan Skèrpec. — Nikola Havliček, kap. – k. 1998.

U Cerju. Luka Celinić, č-hsgd. — k. 1332.

– *Dubravščaku.* Josip Vèrček, — Josip Karas, naměstnik. — k. 1522.

— *Kašini.* Stěpan Migič, č-hsgd. – Jos. Kovačić kap. — k. 2759.

— *Lupoglavi.* Mihail Eigel, sl. v. križ. ssp., č-hsgd. — k. 1666.

U Moravču. Franjo Kušec, upravitelj. – Kamillo Škraball, kap. – k. 3468.

— *Nartu.* Andria Dorotić, **pod-arcidjakon**, i pučk. učion. nadziratelj, sl. v. varašd. ssp. — Věkoslav Sekovanić, kap. — k. 1415.

Na Oborovom Adolfo Horvat, č-hsgd. — Josip Ćuš, kap. — k. 2325.

U Prozorju. Vid Mateković, č-hsgd. — Josip Malančec, i Antun Laić, kapelani. — k. 4024.

— *Resniku.* Stěpan Folnegović. — Petar Rešetarić, kap. – k. 1051.

— *Sesvetah.* Dragutin Jaugcer. — k. 931.

— *Vugrovcih.* — Martin Pésty, č-hsgd. — Mihail Štivalić, kap. — k. 2243.

Na Zelini kod s. Nikole. Lavoslav Matošić, sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsgd. — k. 1422.

12). u kotaru stubičkom.

Na Berdovcu. Nikola Jelak, sl. v. varašd. ssp., č-hsgd. — Pavao Belas, kap. — k 3420.

— *Bistri.* Ant. Glasič, č-hsgd. — Gaspar Poljak, kap. k. 3085.

— *Bistrici.* Prečastni g. Ivan Krizmanić, **pod-arcidjakon**, opatp resv. Trojstva od Petrovaradina, pučk. učion. kr. nadziratelj i više sl. vv. ssp., č-hsgd., jubil. duhovnik. — Venceslav Belošič, č hsgd.; Slavoljub Fink, i Ulrik Kirhlehner. kapelani. — k. 5020.

— *Gorici.* Ivan Zodič. – Tomo Horvat, kap. — k. 1624.

— *U Kraljevom vèrhu.* Juraj Škerlec. — Ivan Verbančić, kap. — k. 2676.

Na Pušči. Stěpan Matković, sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsg-, zgs-i izvěst.fvd-d. — k. 1967.

— *dolnjoj Stubici.* Petar Maraković, naměstni **pod-arcidjakon**, i sl. v. zagr. ssp. č-hsgd. — Jos. Zadravec, i Mihail Sopčić, kap. — k. 4443.

— *gornjoj Stubici.* Josip Diaković, sl. v. zagr. ssp. — Stěpan Jakševac, kap. – k. 4309.

13). u kotaru petrinjskom

(arcidjakonie dubičke).

U Čuntiču. Andria Stipić, upravitelj. — k. 913.

– *Divuši.* Jos. Štritof. – k. 1395.

— *Dubici.* Ivan Korač, naměstni **pod-arcidjakon**. — k. 2448.

– *Gvozdanskom.* Juraj Mikić, upravitelj. – k. 485.

— *Hrastovici.* Ferd. Milčić. — k. 1208.

— *Jasenovcu.* Jos. Henić. k. 1861.

— *Kostajnici.* Franjo Šindler, č-hsgd. — Ivan Mesić, kap. — k. 4042.

– *Krapju.* Stěpan Radenić. — Ivan Berkić, kap. — k. 3439.

– *Petrinji.* Veleč. i veleučeni Dragutin Latinović, **pod-arcidjakon**, slob. um. i mudroljubja, te s. bogoslovja doktor, sl. vv. varašd. i križ. ssp. — Ferd. Relković, i Jos. Akšamović, kapelani. – k. 4537.

– *Sunji.* Ivan Langer, č-hsgd. — Martin Botinčan, kap — k. 4142.

— *Zrinju.* Ivan Genzić, č-hsgd. — k. 641.

14) u kotaru gjurgjevačkom

(arcidjakonie komarničke ili novogradske).

Na Brodu. Ivan Jušak, č hsgd. — k. 876.

U Dèrnju. Franjo Poštuvančić, č-hsgd. — Mihail Vušak, kap., č-hsgd. — k. 2353.

— *Goli.* Tomo Ciglarić. — k. 2151.

— *Gjurgjevcu.* Preč. Franjo Milinković, **pod-arcidjakon**, str. 37. — Vatroslav Klemenčić, i Stěpan Šimunić, kap. — k. 8482.

— *Hlebini.* Jakov Antol. — k. 1529.

— *Kloštru.* Martin Šantuš, upravitelj. — Mihail Regvat, kap. — k. 3904.

— *Komarnici (Novomgradu).* Franjo Ranško. — Dragutin Horvat, kap. — k. 3182.

— *Kozarovcu.* Luka Kolarić — k 1177.

— *Miholancu.* Pavao Vuk. — Bernardo Mračić, kap. k. 1494.

— *Molvah.* Josip Gjiketa. — k. 2063.

Na Mostih. Ladislav Krugović. — k. 1174.

U Peterancu. Danilo Prusac, č-hsgd. — Juraj Fridecky, kap. — k. 2332.

— *Pitomači.* Matia Tonhauzer. — Franjo Drobčec, kap. — k. 3624.

— *Sigetcu.* Jos. Šuplika, č-hsgd. — k. 1705.

— *Virju.* Stěpan Ambreuš. — Franjo Golubić, kap. — k. 4515.

15) u kotaru koprivničkom.

Na Bregih (predgradju koprivničkom). Jakov Hrušković. — k. 1387.

U Gjelekovcu. Matia Tèrboc. — Stěpan Lukšić, kap. — 1469.

— *Imbrihovcu.* Ivan Nemčić. — Josip Žuvić, kap. — k. 1457.

— *Ivancu.* Pavao Kušec, č-hsgd. — Mihail Gjuras, kap. — k. 2298.

— *Koprivnici.* Adam Žuvić, **pod-arcidjakon,** str. 37. — August Berke i Mihail Hajko, kap. — k. 4414.

— *Kuzmincu.* Nikola Šilobod. — Antun Pozderez, kap. — k. 2034.

— *Ludbregu.* Škender Egersdorfer, sl. v. križ. ssp., č-hsgd. — Mihail Jadan, kap. — k. 2632.

— *Martiancu.* Antun Kuntarić, č-hsgd. — Mihail Baneković, č-hsgd., kap. — k. 2533.

Na Rasini. Pavao Draganec, sl. v. križ. i zvolensk. ssp., č-hsgd. — k. 1849.

U Suhodolu. Ivan Krajačić, sl. v. varašd. ssp., č-hsgd. — Pavao Kušter, kap. — k. 2716.

Kod sv Jurja u Ternju. Franjo Šimagović, č-hsgd. -- Dragutin Valter, kap. — k. 2961.

U velikom bukovcu. Dragutin Haukovec, upravitelj, sl. v. križ. ssp., č hsgd. — Josip Šavor, kap. — k. 4644.

16) u kotaru karlovačkom

(arcidjakonie goričke.)

Na Bosiljevom. Franjo Mučnjak, **pod-arcidjakon,** i pučk. učion. kr. nadziratelj, sl. v. varašd. ssp., č-hsgd. — Josip Mušić, kapelan. — k. 5469.

U Cerovcu. Nikola Šarlog. — k. 1803.

Na Dubovcu. Ivan Pavlešić, sl. v. varašd. ssp., č-hsgd. — Matia Žubčić, i Vatrosl. Trieb, kapelani. — k. 3439.

U Hèrnetiću. Stěpan Škvorc. — k. 1726.

— *Kamenskom.* Juraj Fabek, č hsgd. — k. 2634.

— *Karlovcu (u tvèrdjavi).* Otac Augustin Večerina, upravitelj, samostana s. Franje gvardian. — k. 2236.

— *Leskovcu.* Ladislav Jagodić. — k. 1333.

— *Mrežnici.* Mihail Žubčić. — Ivan Torbar, kapel. — k. 2347.

— *Novomgradu.* Franjo Lovinčić. — Josip Barišec, kap. — k. 4540.

Na Rečici. Nikola Batušić, č-hsgd. — k. 2190.

U Skakavcu. Mihail Vugrinović. k. 1453.

— *Velemeriću.* Andria Mrak. — k. 1232.

— *Vukmaniću.* Antun Bosmanić. — 1208.

17) u kotaru jastrebarskom.

U Jastrebarskom. Juraj Gèrdas, č-hsgd. — Franjo Vugjan, kap. — k. 2872.

— *Kalju.* Ivan Hrastov. — Juraj Basar, kap. — k. 1036.

— *Krašiću.* Adam Kraft. — k. 1180.

— *Oštercu.* Ign. Mener. — k. 1213.

— *Petrovini.* Nikola Polović. — Ivan mljadji Zrinščak, kap. — k. 2111.

— *Plešivici.* Andria Brooz. — Matia Horvatinović, kap. — k. 1954.

— *Prekrižju.* Toma Vuk, upravitelj. — k. 1254.

— *Pribiću.* Kazimir Štivalić, č-hsgd. — Kristof Štivalić, kap. — 1671.

— *Slavetiću.* Jakov Jambrečak, sl. vv. zagr., križ. i varašd. ssp., č-hsgd. — 1037.

Na Šipku. Juraj Kiseljak, **pod-arcidjakon**, i pučk. učion. kr. nadziratelj, č-hsgd. — Augustin Koči, kap. — k. 3424.

Pod Turnom (kod sv. Jane). Ivan Vacaš, sl. v. varašd. ssp., č-hsgd. — Matia Štriga, kap. — k. 2561.

U Žumberku. Petar Kušan. — k. 745.

18) u kotaru lipnićkom.

U Kamanju. Franjo Sekovanić, č-hsgd. — k. 1422.

— *Kuniću.* Antun Moravec, č-hsgd. — k. 1200.

— *Lipniku.* Preč. Matia Kasun, **pod arcidjakon**, i puč. učion. kr. nadziratelj, str. 37. — Ivan Plenar, kap. — k. 3953.

— *Mahičnom.* Franjo Mačečević, sl v. zagr. ssp., č-hsgd. — k. 2516.

— *Sveticah.* Jakov Korotaj. — k. 1280.

— *Tèrgu.* Stěpan Hederić. — Franjo Mance, kap. — k. 3004.

— *Verhovcu.* Matia Kèrčelić. — k. 1098.

Na Vivodini. Josip Mavretić, sl. vv. zagr. i križ. ssp., č-hsg- i zgs-d. — Juraj Pozderez, kapel. — k. 1882.

U Zavèršju. Matia Klemenić. — Stěpan Bukal, kap. — k. 3125.

— *Žakanju.* Stěpan Pernar. — 1946.

19) u kotaru bělovarskom

(*arcidjakonie kalničke*).

U *Bělovaru.* Ivan Samuel, upravitelj. — Ivan Krobat i Franjo Podel, kap. — k. 3324.

— *Carovdaru.* Jos. Jagatić. — k. 922.

— *Ciglenom.* Ivan Katkić, upravitelj. — 1758.

— *Cirkveni.* Franjo Husar. — Mate Cimerman, kap. — k. 3259.

— *Cvèrstcu.* Franjo Kovačić, sl. v. križ. ssp. — Miroslav Matić, kap. — k. 2358.

— *Gjurgjicu.* Martin Fugaj. — Franjo Saivert, kap. - k 2035.

— *Kapeli.* Ignacio Kristianović. — Gàrgur Kolaj, kap. — k. 1999.

— *Nevincu.* Mate Čoček, upravitelj. — k. 2046.

— *Rači.* Ljudevit Žahulja. — Jos. Mesić, kap. — k. 3698.

— *Rovišću.* Valentin Kušić. — k. 1690.

— *Šandrovcu.* Jos. Talafant. — k. 1130.

— *Topolovcu.* Franjo Labodić. — Mijo Blažur i Petar Zubanović, kap. — k. 3005.

Kod persv. Trojstva. Ivan Kundia. — Nikola Banjavčić, kap. — k. 1860.

U *velikom Gèrdjevcu.* Franjo Mener. — k. 1736.

— *Žabnom.* Juraj Vugrinec. — Marino Hemen, kap. — k. 1317.

20) u kotaru križevačkom.

U *Dubovcu.* Josip Bahovec. — k. 1199.

— *Glogovnici.* Mihail Juren, sl. v. križ. ssp. — Antun Halla, kap. — k. 1936.

— *Kalniku.* Ivan Šianski, sl. v. križ, ssp., č-hsgd — Franjo Tkalčić, kap., č-hsgd. — k. 2465.

— *Križevcu.* Dragutin David, sl. v. križ. ssp. — Jerolim Fuš, Petar Bučer, i Milko Žuvić, kap. — k. 4846.

— *Lovrečini.* Josip Menjak, sl. v. križ. ssp., č-hsgd. — k. 871.

— *Miholcu.* Ivan Kondrić, upravitelj, č-hsgd. — Mate Kervarić, kap. — k. 2331.

— *Orehovcu.* Josip Čačković, sl. v. križ. ssp. — Josip Švaicer, kap. — k. 2033.

— *Presèki.* Hinko Janda. — k. 1616.

— *Rakovcu.* Antun Pepelko, **naměstni pod-arcidjakon**, i sl. v. križ. ssp., č-hsgd. — k. 2092.

Na Ravnom. Gavril Hadrović. — k. 1431.

— *Verbovcu.* Věkoslav Christianović, **pod-arcidjakon**, i pučk. učion. kr. nadziratelj, sl. vv. zagr., varašd. i križ. ssp., č-hsg- i zgs-d. — Ivan Miklinić, kap. — k. 2934.

21) u kotaru zelinskom.

U *Bedenici.* Ferd. Špišić. — Josip Doželinčić, kap. — k. 1722.

— *Bisagu.* Josip Kobetić, **pod-arcidjakon**, i pučk. učion. kr. nadziratelj, sl. vv. zagr. i križ. ssp., č-hsgd. — Julio Švalek, kap. — . 1435.

Na Hrašćini. Ivan Galović. — Franjo Varga, kap. k. 1759.

— *Humu.* Petar Janušić, č-hsgd. — k. 1596.

U *Ljubešćici.* Ivan Boleslavski, sl. v. križ. ssp. — k. 1813.

— *Madjarovom.* Fabian Pikia, sl. v. križ. i varašd. ssp. — Stěpan Haukovec, kap. — k. 2621.

— *Rěki.* Ivan Benetić. — Valentin Kovačević, kap. k. 2487.

— *Remetincu.* Tomo Mužar, upravitelj. — k. 2507.

Na Visokom. Antun Rastić, sl. v. križ. ssp., č-hsgd. — Franjo Folnegović, kap. — k. 1923.

— *Zelini (kod sv. Ivana).* Stěpan Mihalinčić, č-hsgd. — Ivan Briglević, kap. — k. 3439.

22) u kotaru našičkom

(*arcidjakonie od Vaske*).

U *Čagjavici.* Ivan Bošnjak. k. 1452.

— *Cerncu.* Josip Barić. — k. 511.

— *Feričancih.* Matia Filić, sl. v. věr. ssp., č-hsgd. — Antun Maincinger, kap. — k. 2800.

— *Moslavini.* Tomo Lasović. — 1295.

— *Našicah.* Otac Konstancio Rudman, upravitelj. k. 3393.

— *Novoj Bukovici.* Petar Krajačić. — k. 1078.

— *Orahovici.* Josip Maurović, **pod-arcidjakon**, i pučk. učion. kr. nadziratelj, sl. vv. varašd. i věrov. ssp., č-hsgd. — Vinko Šagovac, kap. — k. 2227.

— *Podgoraču.* Franjo Šlivarić, sl. v. věr. ssp., č-hsgd. — Antun Mandić, kap. — k. 2036.

23) u kotaru věrovitičkom.

U *Bukovici.* Juraj Lovaković. — k. 869.

— *Gradini.* Josip Kovačević mladji. — Petar Kovačić, kap. — k. 2402.

— *Lukaču.* Eduardo Talián Vizečki, sl. v. šimež. ssp., č-zgs-d. — Franjo Sirovec, kap. — k. 3012.

— *Sladoevcu.* Josip Tušak, **pod-arcidjakon**, i pučk. učion. kr. nadziratelj, č-hsgd. — Janko Valetić, kap. — k. 2217.

— *Sopju.* Andria Radović, upravitelj. — k. 2732.

— *Terezovcu.* Tomo Horvat. — Franjo Radočaj, kap. — k. 2212.

— *Turnašici.* Ivan Gèrgesina, č-hsgd. — Franjo Pokaz, kap. — k. 3379.

— *Věrovitici.* Otac Gaspar Ganster, upravitelj, samostana reda s. Franje gvardian. — k. 5714.

U *Vučinu.* Juraj Jarmek. — k. 692.

24) u kotaru ivaničkom

(*arcidjakonie zacesanske*).

Na Bregih (kod s. Maksimiljana). Franjo Kovačić. — Mato Pavlec, kap. — k. 3713.

U *Dubravi.* Andria Edešar, sl. v. križ. ssp., č-hsgd. — Josip Směrček, kap. — k. 2325.

— *Draguncu.* Antun Ruppany, sl. v. križ. ssp. — Josip Vitković, k. 2089.

Na Gradcu. Franjo Kureš, č-hsgd. — Mirko Grabar, kap. — k. 2786.

U *Ivanići (klostru).* Vatroslav Križanić, upravitelj. — k. 2537.

— *Ivaniću (tvèrdji).* Nikola Vučinovec. — k. 1652.

— *Stefanju.* Ivan Ivančić, **pod-arcidjakon**, i pučk. učion. kr. nadziratelj. — Juraj Domšić, kap. — k. 1915.

— *Začesanju.* Preč. Jos Postić, str. 74. — Josip Valentain, kap. — k. 1338.

25) u kotaru garežničkom.

U *Garežnici.* Josip Glavak. — Dragutin Herceg, kap. — k. 1721.

— *Gubišnom polju.* Ivan Mileković. k. 1399.

— *Hercegovcu.* Ivan Lovković. — k. 1187.

— *Ivanskoj.* Tomo Horvat, izsluž. pod-arcidjak. — Blaž Verbanec, č-hsgd., kap. — k. 2038.

— *Kaniškoj Ivi.* Mate Žugec, ujedno **pod-arcidjakon**. — k. 1125.

— *Ladislavu.* Matia Magulec. — k. 1807.

— *Ternovitici.* Mihail Kramarić, č-hsgd. — Josip Maršić, kap. — k. 1732.

— *Tomašici.* Stěpan Vučak. — Ivan Levačić, kap. — k. 2541.

— *Staroj Plošćici.* Franjo Katušić. — k. 1325.

26) u kotaru moslavačkom.

U *Jelenskoj.* Juraj Jerković, sl. v. križ. ssp. — k. 831.

— *Križu (pod Obedom).* Janko Bartolić. — Vatroslav Mašek, kap. — k. 3746.

— *Kutini.* Dragutin Pavčec, sl. vv. križ. i požež. ssp. — Augustin Marković, kap. — k. 3225.

— *Ludini.* Josip Mramor, **pod-arcidjakon** i pučk., učion. kr. nadziratelj, sl. v. križ. ssp. — Benko Kešer, kap. — k. 2330.

— *Miklošu* Vinko Jambrešić. — k. 875.

Na Osekovom. Juraj Gavril Jurinić, sl. vv. križ. i požež. ssp. — Janko Miklošić, kap. — k. 3287.

U *Samarici.* Antun Šuflaj. — k. 1799.

— *Vèrtlinskoj.* Josip Jakopović. — k. 1452.

— *Voloderu.* Mihail Novosel, sl. v. križ. ssp., č-hsgd. — Mihail Štabek, kap. — k. 2487.

27) u kotaru poljškom u Medjimurju

(*arcidjakonie bežinske*).

U *Belici.* Lazar Tubolj, sl. v. zalad. ssp. — k. 1666.

— *Dekanovcu.* Franjo Zorman. — Tomo Novak, kap. — k. 2476.

— *Draškovcu.* Nikola Ivanović. — Mihail Legin, kap. — k. 2741.

— *Dubravi.* Franjo Jelenić, sl. v. zalad. ssp. — Jos. Steffan, kap. — k. 2523.

— *Goričanu.* Ivan Avaić. — Josip Raffaj, kap. — k. 2422.

U *Kotoribi.* Mihail Prusac. — Josip Puček, kap. — k. 3634.

— *Legradu.* Baltazar Pavčec, sl. vv. križ. i zalad. ssp. Mihail Bolěnji, kap. — k. 2234.

— *Preloku.* Stěpan Foky, sl. v. zalad. ssp. — Ivan Katanec, kap. — k. 3922.

Pod Turnom (kod. s. Martina). Preč. Stěp. Galović, **pod-arcidjakon**, str. 37. — Jerolim Kollaj, kap. — k. 1895.

Kod s. Jurja u Ternju Stěpan Hauser. — Dragutin Novak, kap. — k. 3647.

— *S. Marie.* Josip Mihalic. — Mihail Rusman, kap. — k. 3061.

U *Subotici.* Ivan Kiš, sl. v. zalad. ssp. — Stěpan Molnar, kap. — k. 3644.

— *Vidovcu.* Juraj Padoš. — k. 1773.

28). u kotaru gorskom u Medjimurju.

U *Čakovcu.* Otac Gvido Komes, upravitelj, samo stana reda s. Franje gvardian. — k. 2528.

— *Lopatincu.* Vendelin Pösér. — Juraj Elö, kap. — k. 1970.

— *Macincu.* Josip Voga. — k. 1181.

— *Mihaljevcu.* Mirko Palér. — k. 1764.

— *Nedělišću.* Preč. Vatroslav Martinčević, **pod-arcidjakon**, str. 37. — Ivan Martinčević, i Franjo Šinko, kapelani. — k. 3097.

— *Pomorju.* Mirko Hunjadi. — Franjo Boda, kap. — k. 2254.

— *Štrigovi.* Franjo Vlašković, sl. vv. križ. i zalad. ssp. — Vatroslav Švorda, i Ljudevit Mor, kapelani. — k. 4848.

— *Selnici.* Josip Matoš, sl. v. zalad. ssp. — Franjo Rodjak, kap. — k. 2603.

— *Vratišincu.* Josip Horvat. — k. 1678.

29). u kotaru dolnjem

(*arcidjakonie varaždinske*).

U *Bartolovcu (inače Žabniku).* Pavao Manhart, sl. v. varažd. ssp., č-hsgd. — Stěp. Kari, hap. — k. 2490.

— *Běli.* Vatroslav Lemić, sl. v. varažd. ssp. — Stěpan Lahonjek. kap. — k. 2752.

U *Biškupcu* Maksimiljan Mihalić, sl. v. varažd. ssp. — k. 1646.

— *Knegincu.* Mirko Andrašević, sl. vv. križ. i varažd. ssp. — Jos. Feletar, kap. — k. 1327.

Na Obrešu (kod s. Ilie.) Juraj Karba, sl. v. varažd. ssp. — k. 2209.

U *Svibovcu.* Andria Filipčić. — k. 1212.

— *Toplicah (varaždinskih).* Jakov Bujanić, sl. vv. križ. i varažd. ssp., č-hsgd. — Antun Vranić, kap. — k. 2874.

— *Varaždinu.* Preč. Petar Laurenčić, **pod-arcidjakon**, i pučk. učion. kr. nadziratelj, str. 33. — Josip Mlinarić, i Věnceslav Ferenc, kapelani. — k. 9401.

— *Vidovcu.* Josip Daniel, sl. v. varažd. ssp. — k. 1917.

30) u kotaru gornjem

(*arcidjakonie varaždinke*).

U Ivancu (kod s. Madalene). Stěpan Vuković. — Vatroslav Sele, kap. — k. 2698.

— *Križovlanu.* Vatroslav Šantek, sl. v. varašd. ssp., č-hsgd. — Ivan Zebec, kap. — k. 2320.

— *Maruševcu.* Dragutin Forkl, sl. v. varašd. ssp., č-hsgd. — Franjo Videc, kap. — k. 3562.

Nad Križovlanom. Josip Eršeg. — Antun Ciković, kap. — k. 1172.

U Petriancih. Juraj Lacković, sl. v. varašd. ssp., č-hsgd. — Mihail Skaler, kap. — k. 2657.

— *Vinici.* Josip Hanžič, **pod-arcidjakon**, pučk. učion. kr. nadziratelj, i sl. v. varašd. ssp.; č-hsgd. — Ivan Vuk, kap. — k. 2116.

— *Voći.* Ivan Barbarić, č-hsgd. — Ivan Galenić, kap. — k. 2765.

31) u kotaru tuheljskom.

(*arcidjakonie urbočke*).

U Jezeru. Mato Dominić. — Stěpan Černović, kap. — k. 2541.

Na Klanjcu. Otac Stanislav Vuković, upravitelj, samostana reda s. Franje gvardian. — k. 3261.

— *Krajskoj vesi.* Pavao Stipčić. — Juraj Tušak, kap. — k. 1795.

— *Kraljevcu.* Pavao Potlačnik, sl. v. varašd. ssp. — Ferdin. Krajačić, kap. — k. 1826.

Kod 3 kraljih u velikoj Erpenji. Toma Gajdek, sl. v. varašd. ssp. — Nikola Grubić, kap. — k. 1754.

— *sv. Ane (u Rozgom).* Juraj Ročić, **pod-arcidjakon**, pučk. učion. kr. nadziratelj, i sl. v. varašd. ssp., č-hsgd. — Petar Dolenec, kap. — k. 1768.

U Tuhlju. Ivan Marković, sl. v. varašd. ssp., č-hsgd. — Juraj Švagelj, kap. — k. 4951.

32) u kotaru taborskom.

U Desinicu. Nikola Homotarić. — Ivan Pierak, kap. — k. 3055.

— *Malom Taboru.* Ferdinand Lamoth, **pod-arcidjakon**, i pučk. učion. kr. nadziratelj, č-hsgd. — Ljudevit Sartori, kap. — k. 2457.

— *Poljani.* Josip Mikec. — k. 1216.

— *Prislinu.* Ivan Petranović. — Franjo Cverger, kap. — k. 1778.

Na Selih. Pavao Krainčić. — Tomo Peraković, kap. — k. 2506.

U Vinogori. Nikola Cèrnogaj. — k. 2358.

33) u kotaru odranskom

(*arcidjakonie turopoljske*).

U Bukevju. Juraj Hèrvačić. — k. 1555.

— *Jakuševcu.* Pavao Bartolić. — k. 1171.

Na velikoj Gorici. Jakov Kos, sl. v. varašd. ssp. — Ivan Kerstnik, kap. — k. 2682.

U novih Čičah. Marko Rusak. — k. 1165.

Na Odri. Věkoslav Budić, **pod-arcidjakon**, pučk. učion. kr. nadziratelj, sl. v. zagr. ssp., č-hsgd. — Ludovik Jelenčić, kap. — k. 2296.

— *Pešćenici.* Josip Gregorić, č-hsgd. — Nikola Kostelec, kap. — k. 1951.

— *Ščitarjevom.* Marko Novosel. — Tomo Leuštek, kap. — k. 1905.

U Veleševcu. Martin Zorić. — Antun Glogošek, kap. — k. 2167.

— *Starih Čičah.* Juraj Ruszan. — Jakov Cerovski, kap. — k. 2752.

— *Zaprudju.* Franjo Šegovec, č-hsgd. — k. 1354.

34) u kotaru pokupskom.

U Dubrancih. Josip Galović. — Franjo Medjimorec, kap. — k. 3018.

— *Golini.* Stěpan Horvat, upravitelj. — k. 1877.

Na Jamnici. Vatroslav Kuzmić, č-hsgd. — Ivan Puškarić, kap. — k. 2464.

— *Kravarskom.* Janko Miković, upravitelj, č-hsgd. — Dragutin Kasun, kap. — k. 3387.

— *Kupčini.* Josip Fabek, č-hsgd. — k. 1665.

U Lasini. Antun Homotarić, č-hsgd. — Ivan Hadvig, kap. — k. 2154.

Na Pokupskom. Pavao Stoós, **pod-arcidjakon**, i pučk. učion. kr. nadziratelj, sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsgd. — Nikola Folnegović, kap. — k. 3247.

U Šišincu. Blaž Švelić. — Juraj Švelić, kap. — k. 2515.

— *Šišlaviću.* Josip Vidmar. — Franjo Hibner, kap. — k. 1802.

35) u kotaru okičkom.

Na Brezovici. Juraj Novosel, **pod-arcidjakon**, pučk. učion. kr. nadziratelj i sl. v. zagr. ssp., č-hsgd. — Dragutin Jamda, kap., č-hsgd., kap. — k. 954.

U Kotarih. Martin Raj. — k. 390.

— *Kupincu.* Nikola Radenčić, č-hsgd. — Ivan Terihaj, č-hsgd. — k. 2476.

— *Noršićevom selu.* Stěpan Bušič, č-hsgd. — k. 673.

Na Rudah. Stěpan Pitanec. — Ivan Tandarič mladji, kap. — k. 1858.

Pod Okičem, kod b. d. M. Andria Kralj. — Mihail Barić, kap. — k. 1637.

— *Okičem kod sv. Martina.* Antun Kršnjavi, č-hsgd. — Ivan mladji Miklioušić, kap. — k. 3152.

— *Okičem kod sv. Trojstva.* Josip Janušić, č-hsgd. — Janko Resar, kap. — k. 1920.

U Samoboru. Franjo Cudermann, sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsgd. — Jos. Fabianec, i Mihail Levak, kap. — k. 6396.

— *Stupniku.* Josip Sačić, sl. vv. zagr. i varašd. ssp. č-hsgd. — k. 2110.

GG. sveštenici učitelji, nadstojnici, i ini izvan duhovnog pastirstva postavljeni.

Berklaš Ferdinando, župnik kloštarski, na Kupčini.

Bolthauzer Blaž, c. kr. naučitelj gramatike u Vinkovcih, sl. v. srěmske ssp.

Bučar Josip, u kr. plem. hranalištu zagr. kamerade nadstojnik.

Cèrnković Lavoslav, u kr. plem. hranilištu zagr. podravnitelj, i sl. v. zagr. ssp

Fecer Antun, u kr. plem. hranilištu zagr. kamerade nadstojnik.

Franić Luka, izsl. župnik Kiš-Jenčenski, bisk. čanadske u Oriovcu.

Grodecki Karlo, biskupie přemiške svetjenik, c. k. pěšačkog puka barona Koudelke, br. 40, vojnički kapelan, u Zagrebu.

Konstanc Stěpan, u zavodu visjem odhranjenja svetjenikah, kod s. Augustina u Beču.

Korbar Baltazar, kod kr. nad-gimnazie zagr. naučitelj i starešina gram. učionah, i iste gimnazie propověднik.

Kovačević Ivan, sirotišta bisk. nadstojnik u Požegi.

Kršnjavi Josip, u kr. plem. hranilištu kamerade nadstojnik, u Zagrebu.

Kuzmić Josip, izsluženi humaniteta u gimn. varašd. naučitelj, u Parizu.

Mikloška Matia, župnik šandrovački, u Věrovitici.

Mojzes Stěpan, doktor i naučitelj mudroljubja (kako dolě kod kr. akademie zagrebačke).

Muzler Stěpan, propovědnik i naučitelj kod akademie zagr. (kako dole).

Neralić Vatroslav, u Zagrebu.

Ožegović Stěpan, župnik kravarski, u Križevcih.

Seljan Dragutin, izsl. kr. plem. zagr. hraništa nadstojnik, u Topolovcu.

Šutej Marko, svetjenik bisk. Ljubljanske, u Ozlju.

Vojvodić Filip, sl. biskupie zagr. pod-bibliotekar.

Zrinšćak Ivan starji, župnik moravečki, u Zagrebu.

Ztuparić Šimun, u kr. plem. hranilištu zagr. kamerade nadstojnik.

Stan nemoćnih svetjenikah u sěminištu.

Ravnitelj.

Preč. g. Mihail Klemen, str. 35.

GG. Nemoćnici.

Frančević Juraj, izsl. kapelan.
Hadjak Nikola, izsl župnik konobački.
Matošić Franjo, izsl. župnik žakanjski.
Puškarić Josip, župnik miholjački.
Rešetarić Petar, izsl. kapelan.

Stan svetjenikah nemoćnih, u Novoj-Vesi.

Nadstojnik. Preč. g. Petar Šattvar, str. 37.
Skerbitelj. G. Petar Vucković.

GG. Nemoćnici.

Bertić Luka.
Fajfarić Petar.
Hranilović Ilia, svetjenik bisk. križevačke.
Sekula Mirko.
Stanković Vatroslav.
Tandarić Ivan starji.
Tomašegović Franjo.

Iz matice nemoćnih svetjenikah uživajući.

G. Barišec Franjo, izsl. kapelan, u Zagrebu.
— Čuk Petar, negda župnik prekrižki, u Prekrižju.
– Čukac Nikola, izsl. kapelan, u Koprivnici.
– Florian Antun, izsl. kapelan, u Krapini.
— Globlek Ivan, remetinečki župnik, ondě.
— Kunek Mato, izsl. kapelan, u Kutini.
– Kutnjak Blaž, župnik nad-križovlanski, u městu.
– Modlic Mirko, izsl. župnik draškovački, u Preloku.
– Störk Ladislav, izsl. kapelan, u Zagrebu.
— Sabo Franjo, izsl. kapelan, u němačkom Iregu.
— Sakač Lovro, izsl. kapelan, u Pišćanovcu poleg varašdinskih toplic.
– Vorko Toma, izsl. župnik čuntički, u Petrinji.

Sěminište duhovne mladeži biskupie zagrebačke.

Rektor. Preč. g. Mihail Klemen, str. 35.
Pod-Rektor. G. Franjo Milašinović, str. 38.
Otac duhovni. G. Stěpan Vakanović, str. 40.

Nadstojnici naukah, ujedno naměstnici naučiteljah bogoslovja.

G. Juraj Molar, càrk. pravah doktor, i sl. sbora pravnoga kod šveučilišta pešt. sučlan, sl. v. varašd. ssp.
— Nikola Horvat, svetjenik bisk. zagr.

Nadstojnik càrk. pěvanja.

G. Josip Juratović, str. 40.

Duhovna Mladež.

GG. Djakoni.

Holiac Antun.
Mašck Ivan.
Matačić Dragutin. (3).

GG. Pod-djakoni.

Barabaš Gustav, č-hsgd.
Marković Miloš.
Šutej Franjo.
Věrnak Vatroslav. (4.)

Izučni bogoslov.

G. Veber Adolfo.

GG. bogoslovi tečaja IV.

Cverger Věkoslav.
Detoni Ljudevit.
Drabić Ladislav.
Filipović Maksimil.
Gabaj Josip.
Galović Franjo.
Gjurišević Vojtěh.
Gorenec Lavoslav.
Goršeta Vladimir.
Hèrzić Franjo.
Hiter Josip.
Kašaj Mijo.
Kolarić Jakov.
Kuril Josip.
Lapoši Marin.
Legin Dragutin.
Leskovar Andria.
Matelić Janko.
Mosbauer Josip.
Nagel Miroslav.
Radočaj Janko.
Reputin Lavoslav.
Smiljanić Josip.
Sorg Šćitomir.
Suhin Slavoljub.
Šantek Radoslav.
Šnap Konrad.
Tompak Gustav. (28.)

GG. bogoslovi tečaja III.

Banješ Josip.
Barabaš Juraj.
Benković Vatrolav.
Dojković Dragutin.
Fuks Mijo.
Gjurkan Franjo.
Hofman Josip.
Jurković Janko.
Krizmanić Hinko.
Martinović Eduardo.
Mikić Mijo.
Mračić Marko.
Nogić Ivan.
Peak Andria.
Ribić Petar.
Šabljić Vojtěb.
Štefina Janko.
Švelec Sčitomir.
Telebar Kuzman.
Vukmanić Ivo.
Zubčić Josip. (21.)

GG. bogoslovi tečaja II.

Bernardić Ferdin.
Cekorić Ivan.
Hèrvat Mirko.
Kovačić Fabian.
Krulc Martin.
Novak Stěpan.
Perkovac Janko.
Rodić Antun.
Roneš Josip.
Sajko Franjo.
Šviglin Janko.
Thyr Blaž.
Tompak Stěpan.
Torbar Josip.
Vlašić Petar.
Vojaček Dragutin. (16.)

GG. bogoslovi tečaja I.

Antolek Dragutin.
Budicki Franjo.
Čaić Dragutin.
Fabković Skender.
Faić Franjo.
Friš Pavo.
Golub Josip.
Ivekovic Dragutin.
Jurin Ivan.
Katkić Vatroslav.
Kralj Janko.
Kraljević Josip.
Krašovac Juraj.
Legin Marko.
Mihalić Eduardo.
Mihelić Franjo.
Mikulić Josip.
Muslia Mate.
Podel Aleksa.
Prašnički Josip.
Šegerc Radoslav.
Šiftar Josip
Štengl Juraj.
Zadravec Věkosl. (24.)

GG. mudroljubi tečaja II.

Borovečki Janko.
Gluić Marjan.
Harabaisa Stěpan.
Hèrtić Simun.
Hačić Franjo.
Kèrcivoj Julio.
Mojsnović Antun.
Pavlić Stěpan.
Petričević Petar.
Rudolf Lavoslav.
Šenk Janko.
Šimić Vatroslav.
Tišler Stěpan.
Turković Svetozar.
Vadjon Mirko.
Vèrbančić Josip.
Vučevac Rok.
Žiger Ivan. (18.)

GG. mudroljubi tečaja I.

Banić Ivan.
Celinić Nikola.
Cernadak Antun.
Čižmek Andria.
Dragomanović Josip.
Fabiančić Mirko.
Filjević Marko.
Gjurišević Ljudevit.
Hegedić Stanko.
Jošić Andria.
Jalšić Pavao.
Jendrović Mirko.
Kaudis Dragutin.
Kovač Josip.
Lapoši Alberto.
Nemethy Aleksa.
Orkèl Ferdinando.
Pavić Jakov.
Sever Juraj.
Švec Vatroslav.
Šušković Makso.
Valdec Stěpan.
Vitković Josip. (23.)

U sěminišću pestanskom.

G. Herits Antun, bogosl. teč. III.
— Matunci Martin, bogosl. teč. I. (2.)

U kolegii pazmanskoj u Beču.

G. Bèrlić Andria, bogosl. teč. IV.
- Mesić Mato, bogosl. teč. III.
— Mur Josip, bogosl. teč. III. (3.)
(Ukupno 143.)

Sirotišta biskupska.

U Zagrebu.

Upravitelj. G. Ivan Budić, str. 38.
Nadstojnik. G. Josip pl. Šušković, str. 44.
Pitomacah 36.

U Požegi.

Upravitelj. preč. g. Franjo Sviranić, str. 37.
Nadstojnik. G. Ivan Kovačević, str. 54.
Učiteljica ženskih rukotvorah. G. Mandalěna Hazel.
Pitomacah 33.; Pitomicah 6.

Broj kat. kaludjerah, po samostanih u biskupii zagr. nahodečih se.

Kaludjeri reda s. Franje, dàržave s. Ladislava kr. ug.

U Zagrebu: Otacah 9, učećih se 4, bratje 5.
— *Varaždinu*: » 12, bratje 5.
— *Krapini*: » 6, » 4.
— *Ivaniću*: » 6, » 5, novakah 7.
— *Koprivnici*: » 6, » 4.
— *Čakovcu*: » 6, » 2.
— *Vèrovitici*: » 7, » 5,
— *Kostajnici*: » 3, » 1. (97.)

Kaludjeri reda s. Franje dàržave sv. križa primorsko-hàrvatske.

U Karlovcu. Otacah 14, bratje 4.
— *Jastrebarskom*: » 4, » 4.
— *Samoboru*: » 6, » 4.
— *Klanjcu*: » 7, » 5. (48.)

Kaludjeri reda s. Franje dàrž s. Ivana kapištranskoga.

U Požegi: Otacah 12, bratje 4.
— *Našicah*: » 8, » 4.
— *Cerniku*: » 8, » 4. (38.)

Kapucini.

U Varaždinu: Otacah 11, bratje 7. (18.)

Kaludjeri sv. Ivana od Boga.

U Zagrebu: Otci 2, bratje 11. (13.)

Duvne.

U Varažd. reda s. Uršule: majkih 18, sestarah 15. (33)
— *Zagrebu*: Sestre milosàrdnosti, 15. (15)

Slavna biskupia senjska, i modruška ili kàrbavska.

Biskup: Presvětli i prečastni g. Mirko Ožegović Barlabaševečki, *str. 30.*

Prečastni kaptol stolne càrkve senjske.

Veliki Predstavnik. Prečastni g. Jerolim Franić, stolne càrk. senjske veliki predstavnik i kanonik, kotara senjskog naměstni arcidjakon, càrkveno-saborski izkušalac i duhovnoga stola prisědnik.

Štioc. Preč. g. Vinko Parac, opat, str. 36.

Pojac. Preč. g. Franjo Cèrnogorčević, st. càrk. senjs. pojac i kanonik, grada Senja župnik, càrk.-saborski izkušalac i duhovn. stola prisědnik.

Čuvara neima.

Kanonik stariji. Preč. g. Ivan Grubišić, st. càrk. senjs. kanonik stariji, càrk. saborski izkušalac i duhovn. stola prisědnik.

Kanonik mladji. Preč. g. Vinko Basletić, st. càrk. senjs. kanonik, càrk. saborski izkušalac i duhovn. stola prisědnik.

Prečastni kaptol stolne càrkve modruške.

u **Novom, Bribiru** i **Bakru** stojeći.

U Novom.

Veliki Predstavnik. Preč. g. Agrikola Kargačin, stolne càrk. modruš. kanonik, i kaptola iste Veliki predstavnik, sv. bogoslovja doktor, sl. duhovn. st. prisědnik, i župe novljanske upravitelj.

Čuvara: nejma.

Stolnog arcidjakona: nejma.

Naměstnici kanonikah.

G. Antun Mudrovcić.
— Josip Mažuranić, i g. Ivan Segulja.

U Bribiru.

Pojca: neima.

Meštri Kanonici.

Preč. g. Mate Dorić, st. càrk. modruš. kanonik, kotara vinodolskog pod-arcidjakon, i pučk. učionah kr. nadziratelj, duhovn. i sl. v. zagr. ssp., te župe bribirske upravitelj.

Naměstnici kanonikah.

GG. Mate Hodanić, Ivan Strižić, i Franjo Kombol.

U Bakru.

Štioca: nejma.

Arcidjakona bakarskog ili preko-albinskog: nejma.

Městar kanonik. Preč. g. Nikomed Mudrovcić, st. càrk. modruš. kanonik, duhovn. i sl. v. križ. ssp., te župe bakarske upravitelj.

Naměstnici kanonikah.

G. Nikola Bobus.
— Paskal Zuvicić, ujedno kateketa višjih elementarnih učionah.
GG. Dragutin Kèrtica, Ivan Soić, i Mate Zuvicić.

(*Začastne kanonie jesu izpražnjene.*)

Prečastni kaptol odměne skupne càrkve riečke.

Veliki Predstavik. Preč. g. Antun Cimiotti, opat s. Jakova kod kola, odm. skupne càrk. riečke veliki predstavnik i kanonik, arcidjakon riečki i prevěrnog slob. primorsko-tèrgovačkog grada Rieke župnik, pučk. učion. kr. nadžiratelj, càrk.-saborski izkušalac i duhovn. stola prisědnik.

Ostale kanonie jesu izpražnjene.

Naměstnici kanonikah.

G. Antun Matković.
— Franjo Matejcić, duhovn. stola prisědnik, ujedno riečkog brodarskog zavoda kateketa i propovědnik.
GG. Franjo Sebastiancić, Bonaventura Kèrtica, Ivan Marsanić.

(*Šešt začástnih kanoniah je izpražnjeno.*)

Opatie u nutar biskupie senjske i modruške.

a) nutar bisk. Senjske.

Opat s. Nikole gačkoga. Preč. g. Mihail Mihić, st. càrk. zagr. kanonik; str. 34.

S. križa od doline senjske. Preč. g. Ivan Medgyessy, opat s. križa od doline senjske, st. càrk. vacovske kanonik-izpovědnik i čongradski arcidjakon, slob. um i mudroljubja doktor i kod sveučil. pešt. mudroljubnog fakulteta sučlan, càrk.-saborski izkušalac, duhov. i više sl. vv. ssp.

Opata s. Dojma nad Senjom: nejma.

Op. s. Jurja mučenika kod Senja. nejma.

b) Modruške.

Opat s. Jurja vojaka i mučenika lisačkoga. Preč. g. Antun Vukasović, st. càrk. zagr. kanonik; str. 35.

Biskupski ured, ili s. duhovni stol, za obe biskupie.

Predsědnik: Prevětli g. redoviti biskup, ali častjom stariji kanonik.

Prisědnici: Sva prečastna gospoda kanonici, obiuh biskupiah, i ini na svojem městu ubilježeni.

Fiškus diecezanski, ujedno ženidbah i zavětah branitelj. Veleč. i veleuč. g. Luka Petrović, s. bogosl. doktor, u bisk. senjs. liceu kanoničkog prava i cárkvene dogodovštine j. r. naučitelj, sv. obredah měštar, ženitbah i zavětah branitelj, duhovn. štola prisědnik, i diecezanski fiškus, te c. kr. gimn. senjs. privrěmeni nadstojnik.

Odvětnik siromakah. Veleč. i veleuč. g. Vinko Mèrzljak, u senjs. bisk. liceu bogoslovja moralnog i pastoralnog, kateketike, cárkvenog blagorěčja, i višjeg učiteljstva j. r. naučitelj, duhovn. i sl. v. varašd. ssp.

Bilježnik. Veleč. g. Mihail Manzoni, duhovnog senjs. stola prisědnik i bilježnik, ujedno presvětloga g. biskupa tajnik i pisarnice bisk. ravnitelj, te sl. vv. križ. i varašd. ssp.

Knjigovodja. Veleč. g. Matia Čop, ujedno presvětlog g. biskupa obrednik.

Lěčnik diecezanski.

Veleuč. *g.* Bozo Klemenčić, medicine doktor, ujedno slob. primorsko-tárgovačkog grada Senja lěčnik.

Ranarnik diecezanski. g. Josip Šana, ujedno slob. primorsko-tárgovačkog grada Senja ranarnik.

Licej biskupski.

Ravnitelj. Presvětli g. redoviti biskup.
Podravnitelj. Preč. g. Vinko Parac, str. 36.

Naučitelji bogoslovja.

Preč. i veleuč. g. Vinko Parac, koji gori.

Veleč. i veleuč. g. Vinko Merzljak, koji gori.

Veleč. i veleuč. g. Luka Petrović, koji gori.

Veleč. i veleuč. g. Antun Heski, s. bogosl. doktor, u bisk. senjskom liceu iztočnih jezikah, bibličkih starožitnostih, uvoda, obrane i tumačenja s. pisma starog i novog zakona j. r. naučitelj.

C. kr. zavoda mudroljubnog naučitelji.

Veleč. i veleuč. g. Antun Sokolić, nauka věre i višjeg odgojenja j. r. naučitelj, sěminištna mladeži duhovne pod-rektor, č-hsgd.

Veleč. i veleuč. g. Dominik Cimiotti, filologie i obće dogodovštine j. r. naučitelj, i u sěminištu mladeži duhovne naukah nadstojnik.

Veleč. i veleuč. g. Věnceslav Soić, s. bogosl. doktor, prirodoslovja, gospodarstva poljskoga i prirodopisa j. r. naučitelj, sěminišta duh. mladeži duhovni otac, i duhovnoga bisk. stola prisědnik.

Veleč. i veleuč. g. Juraj Sikić, s. bogoslovja doktor, umo- i znanoslovja (*logicae i metaphysicae*) i nauka čudorednostni j. r. naučitelj.

Veleč. g. Vuk Bičanić, matematike čiste i upotrebljene j. r. naučitelj.

Veleč. gg. župnici, i njihovi kapelani biskupie senjske.

1). u kotaru senjskom

(arcidjakonie senjske).

U Brinju. Andria Trinajstić. — Mihail Kombol, kapelan. — k. 3545.

— *Jablancu.* Mihail Martinčić, — Kapelana mešto je izpražnjeno. — k. 1610.

— *Jezerani.* Adalbert Kargačin. — k. 1617.

— *Kèrmpotah.* Mihail Katnić. — k. 976.

— *Krasnom.* Josip Korenić. — k. 782.

— *Krivomputu.* Dragutin Vranić. *Njegov naměstnik:* Josip Kutzić. — k. 2239.

— *Križevačkom polju.* Franjo Sebalja, upravitelj. — k. 2812.

— *Letincu.* Ivan Šveger. — k. 866.

— *Lukovom.* Ivan Marenci. — k. 579.

— *Prizni.* Petar Mèrzljak. — k. 445.

Kod s. Jurja pri Senju. Ambroz Krisković. — Rok Mèrzljak, kap. — k. 1490.

— *s. križa u dolini senjskoj.* Petar Šteiner. — k. 544.

U Senju. Preč. Franjo Cárnogorčević, str. 58. — Pet. Korenić, i Tomislav Sladović, kapelani; Antun Muhvić, sakrista. — k. 3255.

— *Stajnici.* Marko Maks. Geršag. — k. 2181.

— *Staromgradu.*. Gašpar Jerko. — k. 972.

Na Vratniku. Ant. Fabian Krišković. — Stanko Matasić, njegov naměstnik. — k. 506.

2). u kotaru otočkom.

U Berlogu. Andria Kogniković. — k. 1010.

— *Dabru.* Nikola Czarić. — k. 1019.

— *Kompolju.* Ambroz stariji Brozović. — 916.

— *Kosinju dolnjem.* Marko Marković. — Lovro Brajnik, kap. — k. 1859.

— *Kosinju gornjem.* Nikola Banić. — Josip Mažuranić, naměstnik njegov. — k. 1816.

— *Kuterovom.* Nikola Jeličić. — k. 659.

— *Lešću vojničkom.* Josip Kružić, upravitelj. — Kapelana město je prazno. — k. 2726.

— *Otoćcu.* Ambroz Brozović, upravitelj. — Ivan Pilepić, kap. — k. 2072.

Na Prozoru. Vinko Vlatković. — k. 686.

U Ramljanih. Ignacio Vinski. — k. 862.

— *Svici.* Hippolit Ivanošić, upravitelj. — k. 668.

— *Sincu.* Franjo Ivić, **pod-arcidjakon,** i s. duhovn. st. prisědnik. — Ivan Ivić, kap. — k. 1956.

3). u kotaru gospičkom

(arcidjakonie ličko-kárbavske).

U Bilaju. Matia Skočilić. — k. 892.

— *Brušanih.* Antun Ciganić, upravitelj, — k. 812.

— *Budaku.* Dragutin Perčević, č-hsgd., upravitelj. — Kapelana město je prazno. — k. 1864.

U Bušimu. Josip Božičević. — k. 679.

— *Cesarici.* Ivan Štefanić, upravitelj. — k. 402.

— *Gospiću.* Preč. Gargur Pančić, ličko-kàrbavski arcidjakon, ujedno **pod-arcidjakon**, str. 39. — Mirko Mareš, kap — k. 2048.

— *Karlobagu.* Šimun Starčević, duhovn. stola prisědnik. — Ivan Potočnjak, kap. — k. 1015.

— *Lukovom-Šugarju.* Šimun Dadić. k. 246.

— *Novom u Liki.* Jos. Kataro. — k. 999.

— *Oštarii u Liki.* Gàrgur Potočnjak. — 850.

— *Ribniku.* Maksimiljan Zerngollern. — Kapelana město je izpražnjeno. — k. 616.

— *Sirokoj-kuli.* Pavao Pobor, upravitelj, č-hsgd. — k. 1786.

— *Smiljanih.* Juraj Kovačević. — Kapelana město je izpražnjeno. — k. 1960.

— *Tèrnovcu.* Pavao Pohmajević. — k. 945.

4). u kotaru udbinskom.

U Boričevcu. Nikola Ivčević. — k. 1121.

— *Bruvnom.* Dragutin Vlašić. — k. 361.

— *Gracu.* Juraj Čor, **pod-arcidjakon**, i duhovn. stola prisědnik. — k. 636.

— *Palanki.* Marko Ivanović, upravitelj. — k. 125.

— *Podlapcu.* Ivan Špiljak. — Njegov naměstnik: Franjo Sablić. — k. 1666.

U Ričici. Šimun Šegulja, upravitelj. — k. 1779.

Kod s. Mihaila u Lovincu. Petar Kovačić. — Stanko Kostrenčić, kap. — k. 2620.

— *s. Roka u Lovincu.* Vinko Kečkeš. — k. 1377.

U Udbini. Preč. Kazimir Greguriníć, stolne càrkve mantov. začastni kanonik. — Kapelana město jest izpražnjeno. — k. 1444.

5). u kotaru perušičkom.

U Aleksinici. Tomislav Banić. — k. 1056.

— *Buniću.* Bartol Kečkéš. — k. 547.

— *Čankih.* Franjo Udina. — k. 551.

— *Kaludjerovcu.* Franjo Jelicić. — k. 410.

— *Korenici.* Antun Ronker. — k. 508.

— *Pazarišću dolnjem.* Matia Pančić. — Kapelana město jest izpražnjeno. — k. 1067.

— *Pazarišću gornjem.* Fabian Sokolić, upravitelj. — Josip Šitar, kap. — k. 1678.

— *Perušiću.* Stěpan Sarkotić, upravitelj. — Feliks Jelicić, kapelan. — k. 4369.

Zavalju. Božo Šparošić. — Josip Kargačin mladji, kapelan. — k. 1379.

Veleč. gg. župnici, i njihovi kapelani biskupie modruške.

1). u kotaru vinodolskom
(*arcidjakonie vinodolske*).

U Bribiru. Preč. Mate Dorič, **pod-arcidjakon**, str. 58. — k. 4203.

— *Cirkvenici.* Stanislav Katnić. — Petar Czar, kap. — k. 1850.

— *Drivenìku.* August Lapique. — Nikola Dračić, kap. — k. 918.

— *Grižanah.* Preč Franjo Vrinjanin, st. càrk. senjs. izsluženi kanonik, duhovn. stola prisědnik. — Juraj Antonić, i Matia Vičić, kapelani. — k. 2519.

— *Novom.* Preč. Agrikola Kargačin, upravitelj. str. 58. — k. 2176.

Kod s. Jeline u Zagorju. Petar Matejcić. — k. 521.

Na Selcu. Vinko Kombol. — k. 1182.

U Sïljevici. Vinko Studenac. — k. 702.

— *Tribalju.* Nikola Kostrencić. — k. 856.

— *Zagonu.* Jerolim Franić mladji. — k. 659.

2). u kotaru bakarskom.

U Bakru. Preč. Nikomed Mudrovcić, upravitelj. str. 59. — k. 4346.

— *Cerniku.* Antun Kukuljan. k. 942.

— *Donlu.* Juraj Ivancić. — k. 1036.

— *Dragi.* Bernardo Žanić. — Josip Dobrilla, kap. — k. 1795.

Na Grobniku. Martin Juretić. — Antun Burmašević, kap. — k. 1988.

Na Hreljinu. Matia Balas, **pod-arcidjakon**, pučkih učionah kr. nadziratelj, i duhovn. stola prisědnik. — Vatroslav Bontić, kap. — k. 2708.

— *Jelenju.* Lovro Zezelić, duhovn. stola prisědnik i izsluž. pod-arcidjakon. — Ivan Juricić, kap. — k. 2681.

U Kraljevici (portu reglo). Mate Mihicić. — Martin Glasar, i Samuel Jakovčić, kapelani. — k. 1848.

— *Kukuljanovom.* Tomislav Katnić. — k. 1949.

— *Martinšćici.* Kajetan Kobler, kap. — k. 21.

Na Praputniku. Ivan Mèrzljak. — Franjo Ljubicić, kap. — k. 1051.

Kod s. Barbare u Koštreni. Mate Gherskovič. — Jakov Randić, kap. — k. 976.

— *s. Lucie u Kostreni.* Pavao Viviani. — Mate Sablić, kap. — k. 1799.

Na Tèrsatu. Veleč. i veleuč. Josip Vizner, càrk. pravah doktor i duhovn. st. prisědnik. — k. 1485.

3). u kotaru vèrbovskom.

Na Fužini. Juraj Stipanicić. — Ivan Domian, kap. — k. 1794.

U Lešću (provinc). Pavao Mateša. — Filip Kriškovič, kap. — k. 1994.

— *Liču.* Matia Brušia. — k. 1355.

— *Lipi.* Josip Bublić. — k. 1146.

— *Lukovdolu.* Antun Kaliman. — Jos. Pjpinić, kapelan. — k. 3446.

U Mèrkoplju. Josip Parac. — Augustin Žagar, kap. — k. 2349.

Na Plemenitašu. Mate Gèržicić. — k. 821.

U Ravnojgori. Gàrgur Benić. — k. 5125.

Na Verbovškom. Adalbert Mariašević, **pod-arcidjakon**, i pučkih učionah k. nadziratelj. duhovn. i sl. v. zagr. ssp. — Juraj Mance, kap. — k. 2043.

4). u kotaru brodskom.

Na Brodu. Stěp. Jelicić, sl. v. zagr. ssp. — Mihail Soić, kap. — k. 1721.

U Černomlugu. Juraj Gèržicić. — k. 726.

— *Delnicah.* Nikola Czar, **pod-arcidjakon**, i pučkih učionah kr. nadziratelj, duhovn. i sl. v. zagr. ssp. — Ivan Potočnjak, kap. — k. 2380.

— *Divjakih.* Luka Starčević. — k. 1521.

— *Kuželju.* Antun Klarić. — k. 839.

— *Lokvah.* Josip Kargačin, sl. v. zagr. ssp. — Josip Mèrzljak, kap. — k. 1726.

— *Moravicah* (*brodskih*). Ivan Justin. — Bartol Kruljac, kap. — k. 2118.

— *Podstenah.* Jos. Marinković, upravitelj. — k. 764.

Pri Turkih. Mihail Burić. — k. 869.

U Zavèrsju. Josip Štimac. — k. 855.

5). u kotaru čabarskom.

U Čabru. Stěpan Brovet, izsluženi podarcidjakon, duhovn. i sl. v. varažd. ssp., č-hsg-zgs- i fvd. d. — Antun Žagar, kap. — k. 1339.

— *Gerovom.* Juraj Kvaternik, **pod arcidjakon**, i puč. učionah kr. nadziratelj, duhovn. i sl. vv. zagr., križev. i varažd. ssp., č-hsg- i zgs-d. — k. 1516.

Na Hribu. Blaž Wolf. — k. 539. — Matia Segulja, kap. *u Razlogah* — k. 474.

— *Plešcih.* Vinko Štiglić. — k. 1151.

U Prezidu. Juraj Justić. — k. 1444.

— *Tèrstju.* Franjo Mihić. — k. 1154.

6). u kotaru riečkom

(*arcidjakonie riečke*).

U Rieci (*Fiume*). Preč. Antun Cimiotti, **arcidjakon**, str. 58. — Ivan Mihić, propovědnik. — Josip Poglaien, Ivan Klesković, i Ant. Dobrovac, kapelani. — k. 11,089.

Drenovi. Ivan Czvetko. — k. 571.

7). u kotaru ogulinskom

(*arcidjakonie modruške*).

U Cerovniku. Matia Barac. — k. 1236.

— *Drežniku.* Lovro Heski. — k. 2414.

— *Generalskomstolu.* Mate Pahek, upravitelj. — Manuil Sladović, kap. — k. 1649.

— *Ledenicah.* Vinko Maričić. — Kapelana město je prazno. — k. 1249.

— *Modrušu.* Ivan Karšul, č-hsgd. — Rok Mèrzljak, kap. — k. 1483.

— *Munjavi* (*Josephsthal*). Mihail Maradin. — k. 1490.

— *Ogulinu.* Vinko Žanić, **pod-arcidjakon**, i duhovnoga stola prisědnik. — Ivan Žanić, i Antun Krišković, kapelani. — k. 3549.

Na Oštariah. Antun Kreger. — Dragutin Božić, kap. — k. 2389.

— *Ottoku.* Mate Matasić, č-hsgd. — k. 626.

— *Plaškom.* Antun Celigoj, upravitelj. — k. 151

U Rakovici. Juraj Radočaj. — Juraj Maričić, kap. — k. 2026.

— *Saborskom.* Nikola Protulipac. — k. 780.

— *Tèržicu.* Franjo Plentaj. — k. 569.

— *Tounju* Antun Škiljan. — Ivan Ligatić, kap. — k. 2444

— *Vagancu.* Josip Salta. — Kapelana město je prazno. — k. 1131.

— *Zagorju.* Mate Kombol. — k. 1426.

8). u kotaru slunjskom.

U Blagaju. Mate Cvetanović. — k. 674.

— *Cvitoviću.* Josip Vikičnik. — k. 2020.

— *Ladjevcu.* Nikola Zitz. — Antun Zitz, kap. — k. 2631.

— *Maljevcu.* Valentin Bedjanić. — k. 30.

— *Periasnici.* Josip Ligatić. — k. 629.

— *Slunju.* Jerolim Pleše, **pod-arcidjakon**, i duhovn. stola prisědnik. — Mijo Juretić, kap. — k. 2215.

— *Valiselu.* Lavoslav Novak. — Kapelana město je prazno. — k. 2226.

GG. izluženi župnici, s penziom u stališ mira postavljeni.

Basletić Ivan, izsl. župnik cesarički, stoji u Bagu.
Cesarović Ant. « « bruvnački, « « Cresu.
Filinić Ivan, « « podstenski, « « . . . . .
Grubelić Petar, « « rakovički « « Senju.
Kaliman Pavao, « « lukovdolski, i sl. v. zagr. ssp., stanuje u Bribiru.
Segulja Filip, izsl. žup. gračački, stoji u Novom.

Skalabrini Tomo, izsl. žup. dólski, stoji u Bakarcu.
Tomljanović Jos. « « blagajski « « Karlovcu.
Varglien Feliks, « « zagorski, « « Kraljevici.
Juretić Filip, izsluženi kapelan ostarijski, stanuje na Grobniku.
Kostrenčic Martin « « kosinjski, « u Cirkvenici.

GG. sveštenici, kod učiteljstva naměštjeni, i ini izvan duhov. pastirstva postavljeni.

Kombol Gašpar, kr. ravnitelj
Morassi Franjo, naučitelj kod
Šrok Franjo » »
Pobor Simun, » »
Rubeša Andria, » »
} kr. gimn. riečke, kako dolě.

Barac Rok, kateketa i propovědnik
Sabljak Stěpan, sl. varm. varašd. ssp.
Matić Tomo,
} humaniteta.
Petrović Tomo,
Sladović Franjo,
Kargačin Vencesl.,
Mikšić Adalb.,
} grammatičkih učionah.
} naučitelji } kod c. kr. gimn. senjske.

Bačić Ivan, kateketa učione děvojačke u samostanu duvnah reda s. Benka u Rieci, ujedno istog samostana kapelan.
Balas Ivan, izsluženi kateketa višje elementarne bakarske učione.
Saftić Mihail, višje elementarne učione u Rieci ravtelj, kako dolě.

GG. svetjenici izvan biskupie stanujući.

Rossić Juraj, sl. konjaničkog puka grofa Nostitza kapelan vojnički.
Sićić Adam, u Beču.
Lazarić Dragutin, u Rieci.

Sěminište biskupsko sv. Franje seraf. u Senju.

Rektor. preč. g. Vinko Parac, str. 36.
Pod-Rektor. g. Antun Sokolić, str. 60.
Otac duhovni. g. Věnceslav Soić, str. 61.
Nadstojnik naukah. g. Dom. Cimiotti, str. 61.

Duhovna Mladež.

GG. Bogoslovi IV. tečaja.

Ferenz Franjo.
Martinčić Vinko.
Palević Dragutin.
Radočaj Ivan.
Trapulini Mate.
Zanić Ivan.

GG. bogoslovi tečaja III.

Balas Ivan.
Borić Mirko.
Hostning Franjo.
Majanović Maks.
Matošec Antun.
Pleše Božo.
Pleše Ferdin.
Radočaj Engelbert.
Verbanić Petar.

GG. bogoslovi tečaja II.

Agnesy Maksimil.
Jelaušek Antun.
Šegulja Pavao.
Skrobonja Antun.
Vančina Adalberto.

GG. bogoslovi tečaja I.

Juričević Josip.
Palle Šišman.
Perak Vatroslav.
Sablić Ivan.
Švaglić Srećko.
Tomšić Ivan.
Tonković Antun.

U glavnom sěminišču peštanskom.

g. Starčević Antun, *i*
g. Vèrdoljak Petar, *bogoslovi tečaja II.*

Broj kat. kaludjerah po samostanih.

a) u biskupii senjskoj:

Kapucinah čuvarstva hèrvatskoga s. kralja Stěpana *u Karlobagu*, ima	6

b) u biskupii modruškoj.

Kaludjerah reda s. Franje, dèržave s. križa primorsko-hèrvatske *na Tèrsatu* ima	24
Kapucinah čuvarstva hèrvatskoga s. kralja Stěpana *u Rieci* ima	21
Duvnah reda s. Benka *u Rieci* ima	23
Ukupno dakle	74

Slavna biskupia križevačka, obreda gàrčkoga katolikah.

Biskup: Presvětli i prečastni g. Gavril Smičiklas, *str 30.*

Prečastni kaptol stolne càrkve gk. križevačke.

Veliki predstavnik. Preč. g Marko Badovinac, stolne càrk. križevačke kanonik, i kaptola iste veliki predstavnik, s. duhovn. i sl. v. križ. ssp.

Štioc. Preč. g. Janko Goleš, stolne càrk. križevačke kanonik, i iste kaptola štioc, s. duhovnog, te više sl. varm. ssp., č-hsg- i zgs-d.

Pojac. Preč. g. Vasilj Poturičić, st. càrk. pojac i kanonik, te presvětlog g. biskupa križ. pobočni kanonik, s. duhovn. i sl. v. križ. ssp.

Čuvar. Preč. g. Konstantin Bukvić, st. càrk. križ. čuvar i kanonik, s toln[illegible] e s. duhovnog stola prisědnik.

Biskupski ured, ili s. duhovni stol.

Predsědnik: Presvětli g. redoviti biskup.

Prisědnici.

Sva prečastna gospoda kanonici; za tiem

Preč. g. Vasilj Bubanović, naměstnik zvanjski biskupski po Slavonii i Bačkoj, iliti osěčki, i s. duhovn. stola prisědnik.

Veleč. g. Janko Predoević, kotara žumberačkog podarcidjakon i dražki župnik, sěminišta gk. zagrebačkoga rektor, i dušah gàrčko-katoličkih po kotaru zagr. duhovni pastir, s. duhovnog i sl. v. križ. ssp.

Veleč. g. Gavril Boić, po kotaru bačko-srěmskom pod-arcidjakon, i župnik novosadski, s. duhovn. stola prisědnik, č-hsgd.

Veleč. g. Juraj Šoš, kucurski župnik i s. duhovn. stola prisědnik.

Opata s. Lěpe (Pulcheriae) križevačke město je prazno.

Veleč. gg. župnici, i njihovi kapelani biskupie gk. križevačke.

1) u varmedji križevačkoj.

U Križevcu kod stolne càrkve pod naslovom presv. Trojstva. Preč. Konstantin Bukvić, koi gore. — 132.

2) u varmedji zagrebačkoj.

U Zagrebu i kotaru zagrebskom. Veleč. Janko Predoević, koi gore. — 72.

3) u generalatu varašdinskom.

U ***Pisanici.*** Tadia Šajatović. — 52

4) u generalatu karlovačkom, *i kotaru žumberačkom.*

U Radatoviću. Janko Bubanović, uprav. — 1347.

— *Dragi.* Janko Predoević, **pod-arcidjakon**, koi gore. — Ilia Cvetišić, kap. — 416.

— ***Kaštu.*** Vasilj Terbojević, uprav. — 502.

— ***Sošicah.*** Danilo Gajski, ujedno kateketa městne elementarne učione. — 969.

— *Mèrzlompolju.* Tomo Vidović, upravitelj, ujedno městne elementarne učione kateketa. — 924.

— *Pečnom.* Ivan Sajatović, uprav., ujedno městne elamentarne učione kateketa. — 758.

— *Stojdragi.* Vasilj Bratelj. — 211.

— ***Grabru.*** Marko Raić. — 436.

U Dalmacii.

Naměstnik biskupski. Preč. g. Jutaj Smičiklas, naměstnik zvanjski biskupski po Dalmacii, ujedno župnik u Kriškah.

5) u kotaru derniškom.

U Kriškah. Preč. Juraj Smičiklas, kako gore. — Kapelana město je prazno. — 259.

— *Balkah.* Aron Cerlčnković, upravitelj. — 213.

6) u kotaru senjskom.

U Vàrlikah. Marko Stanić, upravitelj. — 128.

7) u Zadru.

Veleč. i veleuč. Petar Stiić, gradjanski i vojnički kapelan po Dalmacii, càrk. pravah doktor, i sl. v. križ. ssp.

Naměstničtvo osěčko.

Naměstnik biskupski. Preč. Vasilj Bubanović, koi gore.

Pod-arcidjakon. Veleč. Gavril Boić, koi gore.

8) u varmedji srěmskoj.

U Šidu. Vasilj Doktorović, upravitelj. — 647.

— *Petrovcih.* Vasilj Luskanci, upravitelj. — 510.

9) u varmedji bačkoj.

U Novom Sadu. Veleč. Gavrilo Boić, koi gore. — Nikola Nikolić, kap. — 473.

— *Kucuri.* Juraj Šoš., koi gore. — Vasilj Nikolić, kap. — 2333.

— *Keresturu.* Janko Gvoždjak. — Janko Malić, kap. — 3869.

Sěminište duhovne mladeži biskupie križevačke u Zagrebu.

Rektor. Velečastni g. Janko Predoević, koi gore više put spomenuti.

Pod-rektor. Mnogoč. g. Pavao Bratelj, sl. biskupie križevačke svetjenik.

Duhovna mladež.

GG. bogoslovi:

Hranilović Vladimir,	IV.	teč.
Gajski Vladimir,	III.	»
Predoević Vladimir,	»	»
Bastašić Neboslav,	II.	»
Dragelj Vladimir,	»	»
Smiljanić Janko,	I.	»

Ostali pitomci u světskoj oděći.

Mudroljubi II. tečaja.

G. Garapić Danilo.
— Haralović Miroslav.
— Laboš Andria.

Mudroljubi I. tečaja.

G. Badovinac Nikola.
G. Boić Ilia.
— Goleš Vladimir.
— Grajcar Janko.
— Rašić Danilo.

Učenici humaniteta.

Latković Franjo,	II.	tečaja.
Opačić Sava,	I.	»

Grammatike.

Heraković Vladimir, III. tečaja.

Slavna biskupia bosanska ili djakovačka i srěmska.

Biskup: Presvětli i prečastni g. Josip Kuković, *str. 31.*

Prečastni kaptol stolne càrvke bosanske ili djakovačke.

Veliki predstavnik. Presvětli i precastni g. Ivan Matizović, kako gore na str. 32.

Štioc. Preč. g. Stanislav Sokolić, st. càrk. bos. ili djakav. štioc i kanonik, slob. um. i mudroljubja doktor, duhovn. i više sl. vv. ssp., jubil. svetjenik.

Pojac. Preč. g. Nikola Pinterović, st. càrk. bos. ili djakov. pojac i kanonik, duhovn. i više sl. vv. ssp.

Čuvar. Preč. g. Dragutin Pavić, opat b.d. M. biharske, st. càrk. bos. ili djakov. čuvar i kanonik, duhovnoga stola, i više sl. vv. ssp.

Arcidjakon stolni. Preč. g. Pavao Filipović, st. càrk. bos ili djakov. kanonik-izpovědnik i stolni arcidjakon, duhovn. i sl. vv. srěm. i věrov. ssp.

Meštar kanonik starji. Preč. g. Josip Matić, str. 38.

Meštri kanonici mladji.

Preč. g. Martin Komendo, st. càrk. bos. ili djakov. kanonik bogoslovac, s. bogoslovja doktor, i u liceu bisk. djakovač. nauka bogoslovnog, zatim dogmatike i polemike bogosl. j. r. naučitelj, duhovn. i sl. v. srěm. ssp.

Preč. g. Ivan Rastović, predstavnik s. Augustina pečujskoga, st. càrk. bos. ili djakov. kanonik, sèminišta mladeži duhovne rektor, duhovn. stola, i više sl. vv. ssp., č-lisgd.

Arcidjakoni izvan kaptola.

Bródski. Preč. g. Tomo Porčić, predstavnik b. d. M. od Aiske ili Očke, arcidjak. bródski, s. bogoslovja bakalaur, duhovn. i sl. v. srěm. ssp., ujedno povlašć. grada Broda župnik.

Dolnjeg Srěma. Preč. g. Antun Mihalić, dolnjeg Srěma arcidjakon, s. bogosl. doktor i fakulteta bogosl. kod. kr. sveučilišta pešt. sborni član, duhovnoga st. prisědnik, i tvàrdjave petrovarad. župnik.

Gornjeg Srěma. Preč. g. Josip Kal. Mihalić, arcidjakon, gornjeg Srěma, pučkih učionah kr. nadziratelj, duhovn. i sl. v. srěm. ssp., ujedno župnik u Sotu.

Začastni kanonici.

Preč. g. Antun Gavrančić, st. càrk. bosanske ili djakovačke začastni kanonik, župnik sibinjski, i sl. v. požež. ssp

Preč. g. Bartol Smiloševič, st. càrk. bos. ili djakov. začastni kanonik, kotara kopaničkog pod-arcidjakon, duhovn. stola prisědnik i càrkve babino gredačke župnik.

Preč. g. Matia Mihaljević, st. càrk. bos. ili djakov. začast. kanonik, slob. um., mudroljubja i s bogosl. doktor, kotara djakov. pod-arcidjakon, i pučkih učionah kr. nadziratelj, fiskus diecezanski, bisk. varoši Djakova župnik i ondašnje višje element. učione ravnitelj, duhovn. i sl. vv. srěm. i věrov. ssp.

Preč. g. Franjo Šav. Peterka, st. càrk. bos. ili djakov začast. kanonik, i župnik bošnjački.

Preč. g. Martin Vice, st. càrk. bos. ili djakov. začast. kanonik, varoši Rume župnik i ondašnje višje elem. učione ravnatelj. sl. vv. križ. i srěm. ssp.

Preč. g. Josip Ivanić, st. càrk. bos. ili djakov. začast. kanonik, župnik ivankovački i sl. v. srěm. ssp.

Opatie i predstavničtva u kotaru biskupie djakovačke i srěmske.

Opat b.d.M. od gore petrovaradinske. Presvětli g. Ivan Matizović, ***koi gorě.***

Opat presv. Trojstva od Petrovaradina. Preč. g. Ivan Krizmanić, str. 45.

B. d. M. od Kopan-Monostora u Srěmu. Preč. g. Antun Egyed, opat b. d. M. od Koppan-Monostora, kotara féldvarskoga pod-arcidjak. i varošice istoga imena župnik, pučk. učionah kr. nadziratelj, učenog magj. družtva član, i sl. vv. toln. i baranj. ssp.

B. d. M od Illde. Preč. g. Ivan Ignacio Vagner, opat b d. M. od Illde, župnik u Nagy Làngu, i sl. v. stolnoběogr. ssp.

Opatah: s. Kate šarengradske; s. Dimitrie srèmskog; zatim od Kolbana, inače Koblana u Slavonii, ***neima.***

Predstavnik s. Ladislava od Zemuna (Semlina). Preč. g. Josip Celčić, predstavnik s. Ladislava zemunskog, kotara mitrovičkog pod-arcidjak. i pučk. učionah kr. nadziratelj, stapske varoši Mitrovice župnik, i sl. v. srèm. ssp.

Predstavnikah s. duha od Monostora; i s. Irinea srèmskog, neima.

Biskup. ured, iliti s. duhovni stol.

Predsědnik. Presvětli g. redoviti biskup.

Prisědnici.

Sva prečastna gospoda pravi kanonici i zvanjski arcidjakoni. — Zatim

Preč. g. Kuzman Drenovac, predstavnik od Magdolina iliti s. M. Mandaline, povlastj. vojn. grada zemuna župnik, kr. cenzor i pregledatelj knjigah, duhovnoga i sl. v. srěm. ssp.

Preč. g. Bartol Smiloševič, str. 70.

Preč. g. Matia Mihaljević, str. 70.

Preč. g. Josip Ivanić, str. 71.

Veleč. g. Adam Sukić, kotara osěčkog pod-arcidjakon, i pučk. učion. kr. nadziratelj, slob. i kr. gornje varoši osěčke župnik, s. duhovn. i sl v. věrov. ssp.

Veleč. g. Adam Filipović od Heldenthala, župnik gorjanski, duhovnoga i sl. v. srěm. ssp.

Veleč. g. Stěpan Žitvaj, župnik Semelački, duhovnoga i sl. v. srěm. ssp., č-hsgd.

Veleč. g. Matia Gergjany, župnik piškorevački, duhovnoga i sl. vv. srěm. i věrov. ssp., č-hsgd.

Veleč. i veleuč. g. Stěpan Bartolović, župnik kopanički, cárk. pravah doktor i sl. sbora pravnoga kod sveučilišta pešt. sučlan, duhovn. stola prisědnik.

Veleč. g. Franjo Mertz, duhovn. djakov. stola prisědnik, bilježnik i arkivar, ujedno presvětlog g. bisk. tajnik, sl. v. srěm. ssp.

Veleč. g. Stěpan Jesenković, župnik drenjanski, s. duhovn. i sl. v. srěm. ssp., č-hsgd.

Veleč. i veleuč. g. Andria Šumanovac, s. bogosl. doktor, župnik gradištanski, s. duhovn. i sl. v. srěm. ssp

Fiskus diecezanski.

Preč. g. Matia Mihaljević, koi gorě.

Ženitbah i zavětah branitelj. Preč. g. Martin Komendo, str. 71.

Bilježnik. g. Franjo Mertz, koi gore.

Odvětnik siromakah. Veleč. i veleuč. g. Pavao Obrovac, s. bogosl. doktor, cárkvene dogodovštine i kanoničkog prava j.r. naučitelj, odvětnik siromakah i zakleti kaptola bilježnik, cárk.-saborski izpitalac, i sl. vv. srèm. i věrov. ssp., č-hsgd.

Aktuar i knjigorodja. G. Antun Zviršitz, duhovn. djakov. s. aktuar i knjigovodja, ujedno Njih presvětlosti g. biskupa obrednik.

***Pisari*:** g. Ilia Dragović, } st. cárk. djakovačke
— Ivan Maljevac, } prevendari.

Lěčnik uredni.

G. Juraj Mosbauer, medic. doktor.

Dvoranici cárkveni presvětl. g. biskupa.

Tajnik. G. Franjo Mertz, koi gore.

Obrednik. G. Antun Zviršitz, koi gore.

Kapelana pridvornog neima.

Licej biskupski.

Ravnatelj. Presvětli g. redoviti biskup.

Pod-ravnatelj. Preč. g. Josip Matić, str. 38.

Naučitelji bogoslovja.

Preč. i veleuč. Martin Komendo. str. 71.

Veleč i veleuč. g. Pavao Obrovac, koi gore.

Veleč i veleuč. g. Jerolim Andrić, slob. um., mudroljubja i s bogosl. doktor. bogoslovja moralnog i pastoralnog, i učiteljstva j. r, zatim jezika i literature magj. naučitelj, cárk.-saborski izpitalac, i sl. vv. srěm. i věrov. ssp., č-hsgd.

Veleč. i veleuč. g. Jakov Hegedušević, slob. um. i modroljubja doktor, iztočnih jezikah i s. pisma starog i novog zakona j. r. naučitelj. cárk.-saborski izpitalac, i sl. v. věrov. ssp., č-hsgd.

Naučitelji Mudroljubja.

Veleč. i veleuč. g. Matia Vukmanić, propovědnik i nauka věre naučitelj, ujedno sěminišta mladeži duhovne pod-rektor, i duhovni otac.

Veleč. i veleuč. g. Josip Štrosmajer, slob. um., mudrolj, i s. bogosl. doktor, prirodoslovja, gospodarst. poljskoga, matematike, i pragm. ug. dogodovštine naučitelj, nadstojnik naukah, i sl. v. věrov. ssp., č-hsgd.

Veleč. i veleuč. g. Mato Topalović, umo- i znanoslovja, nauka ćudorednosti, i obće dogodovštine naučitelj, te u sěminištu mlad. duhovne naukah nadstojnik, č-hsgd.

Nadarenici (praebendali) stolne cárk. djakovačke.

GG. Ilia Dragović i Ivan Maljevac, koi gore.

Ravnitelj pěvališta. G. Adam Rüttiger.

Veleč. gg. župnici, i njihovi kapelani biskupie djakovačke.

1). u kotaru djakovačkom.
(arcidjakonstva stolnoga).

Djakovački. Preč. Matia Mihaljević, **pod-arcidjakon**, str. 70. — Stěp. Marković, i Juraj Malahovski, kapelani. — k. 4205.

Drenjanski. Stěp. Jesenković, koi gorě. — Adalb. Knežević, kap. — k. 2846.

Gorjanski. Adam Filipović od Heldenthala, koi gorě. — Ivan Matievac, kap. — k. 2093.

Piškorevački. Matia Gergjan, koi gorě. — Franjo Müller, kap. — k. 3095.

Punitovački. Matia Zubanović, sl. vv. srěm. i věrov. ssp. — Antun Adamović, kap. — k. 1758.

Semelački. Stěpan Žitvaj, koi gorě. — Věkoslav Movrin, i Antun Matić, kapelani. — k. 3321.

Térnavski. Antun Kellner. · Franjo Taglieber, kap. — k. 1274.

Varoški. Antun Sabolović, č-hsgd. — k. 906.

Vàrbički. Josip Šticinger. — Josip Jagodić, kap. — 2957.

2) u kotaru osěčkom.

Almaški. Franjo Perakić, sl. vv. srěm. i věrov ssp. — 690.

Daljski. Martin Benaković, sl. vv. srěm. i věrov. ssp. — Antun Cigler, kap. — 1143.

Dolnjo-varoški, osěčki. Josip Janković, sl. vv. srěm. i věrov. ssp. — Stěpan Marjanović, i Marko Nikolić, kap. — 3595.

Gornjo-varoški, -osěčki. Adam Sukić, **pod-arcidjakon**, str. 72. — Antun Vladisavljević, i Juraj Tordinac, kap. — 6178.

Osěčki, u tvàrdjavi. Ivan Josepac, sl. vv. srěm. i věrov. ssp. — Stanislav Ovničević, upravitelj u duhovnih. — Franjo Dreher, i Antun Ittlinger, kap. — 2177.

Sarvaški. Bogimir Gutmann, upravitelj. — 1141.

3) u kotaru kopaničkom.

Andrievački. Lovro Oliva. — Věkoslav Kozjak, kap. — 2409.

Babinogredski. Preč. Bartol. Smilošević, **pod-arcidjakon**, str. 70. — Kristoslav Goci, i Dragutin Toma, kap. — 4936.

Gundinački. Gavril Söjtöry, sl. v. srěm. ssp. — 2275.

Kopanički Stěpan Bartolović, str. 72. — 3184.

Sekirevački. Stěpan Szakaly, sl. v. věrov. ssp. — Dragutin Tunić, kap. — 2172.

Svilajski. Franjo Markovac. — 1562.

Vàrpoljački. Ivan kàrst. Petras sl. v. srěm. ssp. — Josip Rakitić, kap. — 3071.

4) u kotaru brodskom
(arcidjakonstva brodskoga).

Brodski. Preč. Tomo Porčić, str. 70. — Franjo Oršolić i Petar Brašnić, kap. — 3723.

Garčinski. Janko Lukačević, upravitelj. — 1579.

Kanižki. Ivan Nep. Oswald. — 1119.

Klakarjevački. Janko Plepelić. — Pavao Andrić, kap. — 1994.

Odvorački. Stěpan Gavrančić, sl. v. věrov. ssp. — 1720.

Oprisavački. Matia Lukačić. — 1360.

Podcerkarjački. Valentin Vukasović. — 1719.

Podvinjski. Ivan Šmolcinger. — 1268.

Sibinjski. Preč. Antun Gavrančić, str. 70. — Antun Čović, kap. — 1879.

Slobodnički. Matia Vukasović. — 1063.

Šumetjski. Antun Cvitić, upravitelj. — 814.

Tàrnjanski. Marko Topalović, **pod-arcidjakon**, č-hsgd. — 1780.

5) u kotaru vinkovačkom
(arcidjakonstva gornjeg Srěma).

Bošnjački. Preč. Franjo Peterka, str. 71. — Josip Fellia, kap. — 2920.

Cernanski. Šimun Lipošćak. — Tomo Bogutovac, kap. — 1687.

U Gradištu. Veleč. i veleuč. Andria Šumanovac, str. 73. — Božo Lukić, kap. — 2491.

Ivankovački. Preč. Josip Ivanić, str. 71. — Adam Bobić, kap. — 2547.

Jarminski. Dragutin Hartl, sl. vv. srěm. i věrov. ssp. — 867.

Komletinački. Šimun Gjokić. — 1773.

Nemački. Marko Babić. — Ivan Kolloseus, kap. — 2387.

Nuštarski. Ivan Zuznig, više sl. vv. ssp — Marko Hummel, kap. — 1731.

Otočki. Mate Umljenović. — Jakov Marjanović, kap. - 2660.

Privlački. Ignacio Kolarević. — 1424.

Retkovački. Otac Ivan Vuičić, svetjenik reda s. Franje presv. Odkupitelja u Dalmacii; upravitelj. — 1481.

Tordinački. Alekso Preydigo, sl. v. věrov. ssp. — 1330.

Vinkovački. Preč. g. Ivan Lauš, predstavnik s. Juraja mučenika od Vel. Varadina, **pod-arcidjakon** i pučk. učionah kr. nadziratelj, štapske varoši Vinkovacah župnik, i ssl. vv. srěm. i věrov. ssp. — Franjo Božić, i Ivan Enekeš, kapelani. — 3504.

Županjski. Věkoslav Maričić, upravitelj. — Stěpan Španić, kap. — 3360.

6) u kotaru tovarničkom.

Berački. Antun Poslavski, sl. vv. srěm. i věrov. ssp. — 1138.

Gibarački. Mirko Vice, upravitelj. — 810.

Iločki. Otac Adalb. Horvat, upravitelj, samostana s. Franje gvardian. — 3351.

Jankovački. Matia Vojvodić, sl. v. srěm. ssp. — Jakov Vorgić, kap. — 2329.

Kukojevački. Marko Andrašević, više sl. vv. ssp. — Pavao Jandrić mladji, kap. — 3548.

Lovaski. Pavao Gjukić, sl. v. srěm. ssp. — 1330.

Novački. Mirko Bokonjić. — 936.

Sotski. Preč. Josip kal. Mihalić, **arcidjakon**, str. 71. — 1068.

Sotinski. Jakov Muravić, sl. v. srěm. ssp. — Ljudevit Götzer, kap. — 1261.

Šarengradski. Otac Petar Smoljanović, upravitelj, samostana reda s. Franje gvardian. — 936.

Tovarnički. Veleč. i veleuč. Juraj Matizović, slob. um. mudroljubja, i càrkv. prava doktor, sl. v. srěm. ssp. — Nikola Ergotić, kap. — 2836.

Vukovarski. Otac Mihailo Filipović, upravitelj, samostana reda s. Franje gvardian. — 3894.

7) u kotaru mitrovičkom
(arcidjakonstva dolnjeg Srěma).

Golubinački. Ilia Barić. — 1194.

Hàrtkovački. Pavao Gjotić. — Antun Kozjak, kap. — 1415.

Indijski. Jakov Harča, sl. vv. križ. i srěm. ssp. — 1054.

Irižki. Stěpan Krasnik, sl. v. srěm. ssp — 859.

Mitrovički. Preč. Josip Celčić, **pod-arcidjakon**, str. 71. — Vid Požgaj i Danilo Pahman, kap — 2338.

Nikinački. Josip Jelić. — 888.

Novo-bonovački. Antun Benak. — 405.

Putinački. Franjo Turković, sl. v. križ ssp. — 324.

Rumski. Preč. Martin Vice, str. 71. — Ignacio Kesegić, i Šišman Emanović, kap. — 4331.

Zemunski. Preč. Kuzman Drenovac, str. 72. — Josip Heim i Marko Gjelatović, kap. — 3618.

8) u kotaru posavskom.

Drenovački. Josip Kellek, **pod-arcidjakon.** — Ant. Bošnjaković, kap. — 2230.

Lipovački. Nikola Vuiković, upravitelj. — 1267.

Morovićki Matia Ujváry, upravitelj. — 940.

Račinovački. Vatroslav Jaranji, i Stěpan Kermelić, upravitelji. — 3057.

Rajevoselski. Antun Peterfy. — Antun Valovski, kap. — 1353.

Vàrbanjski. Josip Šveher. — 1423.

9) u kotaru petrovaradinskom.

Čereviću. Lavoslav Karlović, upravitelj. — 486.

Kamenički. Franjo Šimoković, sl. v. srěm. ssp. — 797.

Karlovački. Ivan Filipan, **pod-arcidjakon** i pučkih učionah kr. nadziratelj, sl. v. srěm. ssp. — Tomo Ilakovac, kap. — 1040.

Petrovaradinski, u dolini Ljudevita. Gašpar Radić. — 1712.

Petrovaradinski, u dolini Roka. Franjo Milinković. — 1185.

Petrovaradinski, u tvardjavi. Preč. Antun Mihalić, str. 70. — Petar Domašinović, i Bartol Lešić, kap. — 348.

Slankamenski. Ivan Molnar, sl. v. toront. ssp. — Matia Požežanac, kap. — 2027.

GG. Svetjenici, izvan duhovnoga pastirstva postavljeni.

Sebastianović Franjo, kod c. kr. gimn. vinkovačke nauka věre naučitelj, kateketa, i propovědnik, sl. vv. srěm. i věrov. ssp.

Bolthauser Blaž, svetj. biskupie zagr. str. 54.

Ferber Ivan, kapelan vojn. kod. sl. pěš. puka nj. c. visosti nadvojvode Leopolda Lud. br. 53.

Polzer Ivan, kapelan vojnički tvàrdjave brodske.

Sabolić Antun, kapelan vojn. kod sl. konjaničkog puka nj. vel. cara rus. br. 9.

Turković Franjo, presvětl. g. grofa Petra Pejačevića pridvorni kapelan u Rétfaluu.

GG. Nemoćnici.

Bosančić Josip, izsluženi župnik nuštarski, stanuje u Djakovu u kući nemoćnikah.

Gjermić Adam, izsl. prebendar, stanuje u Dalju.

Golub Ivan, izsl. župnik šumetjski.

Mataković Adam, stanuje u Pečuhu.

Neupár Mate, izsl. upravitelj berački, sl. v. srěm. ssp.

Šmolcinger Josip, izsl. župnik lipovački.

Vuksanić Martin, izsl. župnik klakarjevački, stanuje u Brodu.

GG. poglavari sěmeništa duhovne mladeži biskupie djakov. i srěmske.

Rektor. Preč. Ivan Rastović, str. 71.

Pod-rektor, i duhovni otac. Matia Vukmanić, str. 72

Nadstojnici naukah.

Josip Štosmajer i Matia Topalović, str. 73.

Arhi-Episkopija Karlovačka.

Arhi-episkop i mitropolit:

Vysoko-prevoshoditeljnějšij vysoko-preosvjaščenějšij vysoko-dostojnějšij g. **Josip Rajačić**, milostiju božijeju Arhi-Episkop Karlovački i vsego po cesaro-kraljevscěh dèržavah slaveno-serbskago i valahiskago naroda Mitropolit, Jego c. k. i apostoličeskago Veličestva dějstviteljnyj tajnyj sovětnik i pročaja i pročaja.

Arhi-episkopski Konsistorij.

Predsèdatelj: Prevoshod. g. Arhi-episkop i Mitropolit.

GG. Prisèdatelji.

Prečestnějšij Pahomij Joanović, arhimandrit šišatovački i više sl. vv. ssp.
— Arsenij Stojković, arhimandrit gergetežki, izpražnjene eparhie bačke upravitelj, a-e. m. od strane klira kod narodnog fonda asistent, vise sl. vv. ssp., perven a-e. m. prizivnog suda sudeći član, i narodn. gimn. karlov. patron.
— Prokopij Ivačković, protosingjel, monastira krušedolskog upravitelj, i sl. v. srěm. ssp.
— Sergij Katjanski, protosingjel, monast. beočinskog upravitelj, i sl. v. srèm. ssp.
— Patricij Popeskul, protosingjel, jezika i knjižestva vlaškog kod central. zavedenija karlovačkog prof. i metropolitski tolkovatelj.

Prepodobnějšij Irinej Radić, iguman opovski.
— Gerasim Novaković, iguman bešenovački.
— Gerasim Avramović, iguman fenečki.
— Dionisij Čupić, pro-iguman beočinski.

Prečestnějšij Elisej Popović, protop. daljski.
— Jevtimie Ivanović, protop. mitrovački, i sl. v. srěm. ssp.
— Lazar Savić, protop. zemunski.
— Petar Kosmanović, protop. vukovarski, i sl. v. srěm. ssp.

Prečestnějšij Pavao Stamatović, protop. karlovački.
— Pavao Nikolić, protop. šidski.

Čestnějšij Vasilij Efremović, paroh kamenički.
— Vasilij Nikolaević, paroh surdučki.
— Mojsej Milanković, paroh karlovački.
— Stanimir Krestić, paroh rumski.
— Kozma Milanković, paroh daljski.
— Spiridon Šenić, paroh osečki.
— Adam Mirković, paroh mitrovički.
— Mihail Cvetić, paroh dobanovački.
— Dimitrij Lazarević, paroh banovački.
— Sava Stojšić, paroh vinkovački.
— Avram Živànović, paroh zemunski.
— Kiril Nikolić, paroh iločki.
— Uroš Milutinović, paroh stejanovački.
— Damjan Lukić, paroh irižki.
— Georgij Joanović, paroh ugrinovački.

Konsistorialni fiškal: g. Ivan Pasković, advokat i sl. v. srěm. ssp.
Bilježnik: preč. g. Nikanor Gruić, a-e. m. singjel, s. bogoslovja profesor i sl. v. srěm. ssp.
Odpravnik: g. Nikola Hadžić.
Pisar: g. Ivan Knežević.
Lěkar: fali.
Službenik: Dimitrij Horvat.

Càrkveni dvor Nj. Prevoshoditeljstva g. Arhi-episk. i Mitrop.

Preč. g. Sergij Katjanski, kako gori.
— — Patricij Popeskul, kako gori.
— — Nikanor Gruić, kako gori.
— — Antonij Nako, protodjakon, i s. bogoslovja profesor.
Preč. g. Lukian Nikolaević, protodjakon i s. bogoslovja profesor.
Tajnik: Vidi konsistorialni fiškal.
Kapelan: Podob. g. Joanikie Popović, Jeromon.
Oekonom dvorski: Čest. g. Aleksie Kanaloti.
Regestrator isti koji i odpravnik.

Monastiri.

I. Gergeteg -

(u sl. varm. srèmskoj).

Arhimandrit. Preč. g. Arsenij Stoiković, koi gore.
Jeromonasi: PP. OO. Rafail Vojnović, ujedno naměstnik. Hilarij Milovanović. Sofronij Stoišić. Pahomij Panić. Joanikie Popović, kapelan dvorski prev. mitropolità u Karlovcih. Leontij Anastasić. Gedeon Popović, djakon. Antonij Nako, protodjakon u Karlovcih.
Parohia: Pèrnjavor Gergeteg. — 206.

II. Krušedol

(u sl. varm. srèmskoj).

Arhimandrit fali: Upravitelj preč. g. Prokopij Ivačković, protosingjel, koi gorě.
Jeromonasi: PP. OO. Sinezij Savić. Teofan Alipić. Arsenij Mirosavljević ujedno naměstnik. Eulogij Kuzmanović. Polikarp Vukailović. Lukian Nikolaević, protodjakon u Karlovcih. Spiridon Ilić, djakon.
Parohia: Pèrnjavor Krušedol. — 312.

III. Šišatovac

(u sl. varm. srèmskoj).

Arhimandrit: Preč. Pahomij Joanović str. 78.

Jeromonasi: PP. OO. Joazaf Stanković. Milutin Roić. Teofilakt Lepaić. Konstantin Vuić. — Hranislav Pavlović, djakon.

Parohia: Pèrnjavor Šišatovac. — 149.

IV. Rakovac

(u sl. varm. srèmskoj).

Arhimandrit: Arsenij Stoiković, upravitelj eparhie Bačke str. 78.

Jeromonasi: PP. OO. Atanasij Gudarić. Dionisij Aranitović. Irinej Lazarević. Genadij Lukić. Sava Stoičević. Agathangel Cveanović. Servasij Petrović, protodjakon u plaškom. — Isidor Kapdemort, djakon.

Parochia: Pèrnjavor Rakovac. — 368.

V. Opovo

(u sl. varm. srèmskoj.)

Arhimandrit naslovni: Preč. g. Joazaf Mauromati paroh u Pešti.

Iguman: Prepod. g. Irinej Radić, str. 78.

Jeromonasi: PP. OO. Vartolomij Veselinović, ujedno naměstnik. Makarij Cveić. Servasij Arsenievič. Porfirij Mirković. — Lazar Glišić, djakon.

VI. Beočin

(u sl. varm. srèmskoj).

Upravitelj: Preč. g. Sergij Katjanski, protosingjel str. 78.

Pod-Iguman: Prep. g. Dionisij Čupić, str. 78.

Jeromonasi: PP. OO. Aleksander Medinac. Gedeon Zorić. Hieronim Damjanović. Dorotej Vitomirović. Vasilij Dorocki. Pahomij Budić, ujedno naměstnik. Emilian Kengjelac, protosingjel u Temišvaru. Metodij Milanković, protosingjel u Vèršcu. Aleksij Kalanoti e m. oekonom u Karlovcih. — Paisie Štokić, djakon.

Parohia: Pèrnjavor Remetica. — 305.

VII. Kuveždin

(u sl. varm. srèmskoj).

Upravitelj: Prep. g. Amvrozij Lazić.

Jeromonasi: PP. OO. Maksim Joanović. Dionisij Kristoforović, ujedno naměstnik. Sava Živković. Samuil Joanović. Filaret Došić. Gavril Kovačević. Preč. g. Nikanor Gruić, arhidjakon u Karlovcu. — Parohia — 658.

VIII. Bešenovo

(u sl. varm. srèmskoj).

Iguman: Prepodob. g. Gerasim Novaković.

Jeromonasi: PP. OO. Viktorij Tripković. Amfilokij Krestić. Anatolij Gvoić, Maksim Stojanović. Vikentij Stokić. Meletie Mihailović. Gedeon Joanović.

Parohia: Pèrnjavor Bešenovo. — 207.

IX. Jazak

(u sl. varm. srèmskoj)

Upravitelj: Preč. g. Patricij Popeskul, Protosingjel, str. 78.

Jeromonasi: PP. OO. Varnava Stefanović. Georgij Kristić. Kozma Stefanović. Amfilokij Krestić.

Parohia: Pèrnjavor Jazak. — 101.

X. Vèrdnik

(u sl. varm. srèmskoj).

Iguman: Prepodob g. Danilo Petrović.

Jeromonasi: PP. OO. Kiprian Filipović. Jeftimij Vuković. Amfilokij Eremić. Nestor Perišić, djakon.

Parohia: Pèrnjavor Vèrdnik. — 148.

XI. Pribina glava

(u. sl. varm. srèmskoj).

Iguman: Prepodob g. Dositej Popović.

Jeromonasi: PP. OO. Antimij Komlenac. Laurentij Gabrielović. Teodosij Veselinović. Samuil Petić, djakon.

Parohia: Pèrnjavor Pribina glava. — 194.

XII. Velika Remeta

(u sl. v. srèmskoj).

Iguman: Prepodob. g. Ivan Joanović.

Jeromonasi: PP. OO. Metrofan Terzić. Simeon Pantelić.

Parohia: Pèrnjavor velika Remeta. — 43.

XIII. Tenek

(u sl. regim. petrovaradinskoj).

Iguman: Prepodob g. Gerasim Avramović str. 78.

Jeromonasi: PP. OO. Jerotij Brestić. Teofilakt Miličević. Arsenij Stojanović. Dimitrij Radujković. Anatolij Dimitrievič.

Parohia: Pernjavor Tenek. — 155.

Protopresvyterati:

1. Karlovački

(u sl. petrovarad. reg. i sl. varm. srèm.)

Protopresvyter: Prečestnějšij Pavao Stamatović, st. 79.

Karlovci. Mojsej Milanković, str. 79. — Grigorij Avakumović, dj. — 1409.

— *gornja càrkva.* Pavao Maletić. — Georgij Radoičić, pom. — 538.

— *dolnja càrkva.* Atanasij Popović i Pavao Nikolić. — 813.

Bukovac. Arsenij Popović. — Uroš Papulić, djakon. — 1010.

Čortanovci. Filip Cvetić. — 650.

Beška. Grigorij Stamatović i Aleksander Stefanović. — Pavao Gavrielović, dj. i uč. — 1286.

Kèrčedin. Gregorij Gèrčić i Trifun Sečujac. — Josif Šević, pom. — 1784.

Slankamen. Timotej Jovčić i Grigorij Minović — 909.

Surduk. Vasilij Nikolaević. — Stefan Nikolaević, pom. — 1352.

Novi Karlovac. Aleksander Joanović i Grigorij Georgievič. — Stefan Rajković, dj. i uč. — 2561.

Pazovo. Pavao Trumić, naměstnik. — Simeon Nestorović, djak. i uč. — 764.

Golubinci. Pavao Stamatović. — Mihail Zmejanović, djak. i uč. — 2170.

U sl. varmedji srèmskoj.

Ingjia. Dimitrij Angjelić. — 932.

Maradik. Jovan Ilić. — 730.

Krušedol. Lazar Joanović. — 720.

Neradin. Vasilij Popadić. — 1092.

GG. sveštenici učitelji, nadstojnici, i ini izvan duhovnog pastirstva postavljeni.

Berklaš Ferdinando, župnik kloštarski, na Kupčini.
Bolthauzer Blaž, c. kr. naučitelj gramatike u Vinkovcih, sl. v. srěmske ssp.
Bučar Josip, u kr. plem. hranalištu zagr. kamerade nadstojnik.
Cèrnković Lavoslav, u kr. plem. hranilištu zagr. podravnitelj, i sl. v. zagr. ssp
Fecer Antun, u kr. plem. hranilištu zagr. kamerade nadstojnik.
Franić Luka, izsl. župnik Kiš-Jenčenski, bisk. čanadske u Oriovcu.
Grodecki Karlo, biskupie přemiške svetjenik, c. k. pěšačkog puka barona Koudelke, br. 40, vojnički kapelan, u Zagrebu.
Konstanc Stěpan, u zavodu visjem odhranjenja svetjenikah, kod s. Augustina u Beču.
Korbar Baltazar, kod kr. nad-gimnazie zagr. naučitelj i starešina gram. učionah, i iste gimnazie propovědnik.
Kovačević Ivan, sirotišta bisk. nadstojnik u Požegi.
Kršnjavi Josip, u kr. plem. hranilištu kamerade nadstojnik, u Zagrebu.
Kuzmić Josip, izsluženi humaniteta u gimn. varašd. naučitelj, u Parizu.
Mikloška Matia, župnik šandrovački, u Věrovitici.
Mojzes Stěpan, doktor i naučitelj mudroljubja (kako dolě kod kr. akademie zagrebačke).
Muzler Stěpan, propovědnik i naučitelj kod akademie zagr. (kako dole).
Neralić Vatroslav, u Zagrebu.
Ožegović Stěpan, župnik kravarski, u Križevcih.
Seljan Dragutin, izsl. kr. plem. zagr. hranilišta nadstojnik, u Topolovcu.
Šutej Marko, svetjenik bisk. Ljubljanske, u Ozlju.
Vojvodić Filip, sl. biskupie zagr. pod-bibliotekar.
Zrinšćak Ivan starji, župnik moravečki, u Zagrebu.
Ztuparić Šimun, u kr. plem. hranilištu zagr. kamerade nadstojnik.

Stan nemoćnih svetjenikah u sěministu.

Ravnitelj.

Preč. g. Mihail Klemen, str. 35.

GG. Nemoćnici.

Frančević Juraj, izsl. kapelan.
Hadjak Nikola, izsl župnik konobački.
Matošić Franjo, izsl. župnik žakanjski.
Puškarić Josip, župnik miholjački.
Rešetarić Petar, izsl. kapelan.

Stan svetjenikah nemoćnih, u Novoj-Vesi.

Nadstojnik. Preč. g. Petar Šattvar, str. 37.
Skerbitelj. G. Petar Vucković.

GG. Nemoćnici.

Bertić Luka.
Fajfarić Petar.
Hranilović Ilia, svetjenik bisk. križevačke.
Sekula Mirko.
Stanković Vatroslav.
Tandarić Ivan starji.
Tomašegović Franjo.

Iz matice nemoćnih svetjenikah uživajući.

G. Barišec Franjo, izsl. kapelan, u Zagrebu.
— Čuk Petar, negda župnik prekrižki, u Prekrižju.
— Čukac Nikola, izsl. kapelan, u Koprivnici.
— Florian Antun, izsl. kapelan, u Krapini.
— Globlek Ivan, remetinečki župnik, ondě.
— Kunek Mato, izsl. kapelan, u Kutini.
— Kutnjak Blaž, župnik nad-križovlanski, u městu.
— Modlic Mirko, izsl. župnik draškovački, u Preloku.
— Störk Ladislav, izsl. kapelan, u Zagrebu.
— Sabo Franjo, izsl. kapelan, u němačkom Iregu.
— Sakač Lovro, izsl. kapelan, u Pišćanovcu poleg varašdinskih toplic.
— Vorko Toma, izsl. župnik čuntički, u Petrinji.

Sěminište duhovne mladeži biskupie zagrebačke.

Rektor. Preč. g. Mihail Klemen, str. 35.
Pod-Rektor. G. Franjo Milašinović, str. 38.
Otac duhovni. G. Stěpan Vakanović, str. 40.

Nadstojnici naukah, ujedno naměstnici naučiteljah bogoslovja.

G. Juraj Molar, càrk. pravah doktor, i sl. sbora pravnoga kod šveučilišta pešt. sučlan, sl. v. varašd. ssp.
— Nikola Horvat, svetjenik bisk. zagr.

Nadstojnik càrk. pěvanja.

G. Josip Juratović, str. 40.

Duhovna Mladež.

GG. Djakoni.

Holiac Antun.
Mašek Ivan.
Matačić Dragutin. (3).

GG. Pod-djakoni.

Barabaš Gustav, č-hsgd.
Marković Miloš.
Šutej Franjo.
Věrnak Vatroslav. (4.)

Izučni bogoslov.

G. Veber Adolfo.

GG. bogoslovi tečaja IV.

Cverger Věkoslav.
Detoni Ljudevit.
Drabić Ladislav.
Filipović Maksimil.
Gabaj Josip.
Galović Franjo.
Gjurišević Vojtěh.
Gorenec Lavoslav.
Goršeta Vladimir.
Hèrzić Franjo.
Hiter Josip.
Kašaj Mijo.
Kolarić Jakov.
Kuril Josip.
Laposi Marin.
Legin Dragutin.
Leskovar Andria.
Matelić Janko.
Mosbauer Josip.
Nagel Miroslav.
Radočaj Janko.
Reputin Lavoslav.
Smiljanić Josip.
Sorg Šćitomir.
Šubin Slavoljub.
Šantek Radoslav.
Šnap Konrad.
Tompak Gustav. (28.)

GG. bogoslovi tečaja III.

Banješ Josip.
Barabaš Juraj.
Benković Vatrolav.
Dojković Dragutin.
Fuks Mijo.
Gjurkan Franjo.
Hofman Josip.
Jurković Janko.
Krizmanić Hinko.
Martinović Eduardo.
Mikić Mijo.
Mračić Marko.
Nogić Ivan.
Peak Andria.
Ribić Petar.
Sabljić Vojtěb.
Štefina Janko.
Švelec Sčitomir.
Telebar Kuzman.
Vukmanić Ivo.
Zubčić Josip.
(21.)

GG. bogoslovi tečaja II.

Bernardić Ferdin.
Cekorić Ivan.
Hèrvat Mirko.
Kovačić Fabian.
Krulc Martin.
Novak Stèpan.
Perkovac Janko.
Rodić Antun.
Roneš Josip.
Sajko Franjo.
Šviglin Janko.
Thyr Blaž.
Tompak Stěpan.
Torbar Josip.
Vlašič Petar.
Vojaček Dragutin. (16.)

GG. bogoslovi tečaja I.

Antolek Dragutin.
Budicki Franjo.
Čaić Dragutin.
Fabković Skender.
Faić Franjo.
Friš Pavo.
Golub Josip.
Iveković Dragutin.
Jurin Ivan.
Katkić Vatroslav.
Kralj Janko.
Kraljević Josip.
Krašovac Juraj.
Legin Marko.
Mihalić Eduardo.
Mihelić Franjo.
Mikulić Josip.
Muslia Mate.
Podel Aleksa.
Prašnički Josip.
Šegerc Radoslav.
Šiftar Josip
Štengl Juraj.
Zadravec Věkosl. (24.)

GG. mudroljubi tečaja II.

Borovečki Janko.
Gluić Marjan.
Harabaisa Stěpan.
Hèržić Simun.
Hačić Franjo.
Kèrcivoj Julio.
Mojsnović Antun.
Pavić Stěpan.
Petričević Petar.
Rudolf Lavoslav.
Šenk Janko.
Šimić Vatroslav.
Tišler Stěpan.
Turković Švetozar.
Vadjon Mirko.
Vèrbančić Josip.
Vučevac Rok.
Žiger Ivan. (18.)

GG. mudroljubi tečaja I.

Banić Ivan.
Celinić Nikola.
Cernadak Antun.
Čižmek Andria.
Dragomanović Josip.
Fabiančić Mirko.
Filjević Marko.
Gjurišević Ljudevit.
Hegedić Stanko.
Jošić Andria.
Jalšić Pavao.
Jendrović Mirko.
Kandis Dragutin.
Kovač Josip.
Laposi Alberto.
Nemethy Aleksa.
Orkèl Ferdinando.
Pavić Jakov.
Sever Juraj.
Švec Vatroslav.
Šušković Makso.
Valdec Stěpan.
Vitković Josip.
(23.)

U sèminišću pestanskom.

G. Heris Antun, bogosl. teč. III.
— Matunci Martin, bogosl. teč. I. (2.)

U kolegii pazmanskoj u Beču.

G. Bèrlić Andria, bogosl. teč. IV.
— Mesić Mato, bogosl. teč. III.
— Mur Josip, bogosl. teč. III. (3.)
(Ukupno 143.)

Sirotišta biskupska.

U Zagrebu.

Upravitelj. G. Ivan Budić, str. 38.
Nadstojnik. G. Josip pl. Šušković, str. 44.
Pitomacah 36.

U Požegi.

Upravitelj. preč. g. Franjo Sviranić, str. 37.
Nadstojnik. G. Ivan Kovačević, str. 54.
Učiteljica ženskih rukotvorah. G. Mandalěna Hazel.
Pitomacah 33.; Pitomicah 6.

Broj kat. kaludjerah, po samostanih u biskupii zagr. nahodečih se.

Kaludjeri reda s. Franje, dàržave s. Ladislava kr. ug.

U Zagrebu: Otacah 9, učećih se 4, bratje 5.
— *Varašdinu*: » 12, bratje 5.
— *Krapini*: » 6, » 4.
— *Ivaniću*: » 6, » 5, novakah 7.
— *Koprivnici*: » 6, » 4.
— *Čakovcu*: » 6, » 2.
— *Vèrovitici*: » 7, » 5,
— *Kostajnici*: » 3, » 1. (97.)

Kaludjeri reda s. Franje dàržave sv. križa primorsko-hàrvatske.

U Karlovcu. Otacah 14, bratje 4.
— *Jastrebarskom*: » 4, » 4.
— *Samoboru*: » 6, » 4.
— *Klanjcu*: » 7, » 5. (48.)

Kaludjeri reda s. Franje dàrž s. Ivana kapištranskoga.

U Požegi: Otacah 12, bratje 4.
— *Našicah*: » 8, » 4.
— *Cerniku*: » 8, » 4. (38.)

Kapucini.

U Varašdinu: Otacah 11, bratje 7. (18.)

Kaludjeri sv. Ivana od Boga.

U Zagrebu: Otci 2, bratje 11. (13.)

Duvne.

U Varašd. reda s. Uršule: majkih 18, sestarah 15. (33)
— *Zagrebu*: Sestre milosàrdnosti, 15. (15)

Slavna biskupia senjska, i modruška ili kàrbavska.

Biskup: Presvětli i prečastni g. Mirko Ožegović Barlabaševečki, *str. 30.*

Prečastni kaptol stolne càrkve senjske.

Veliki Predstavnik. Prečastni g. Jerolim Franić, stolne càrk. senjske veliki predstavnik i kanonik, kotara senjskog naměstni arcidjakon, càrkveno-saborski izkušalac i duhovnoga stola prisědnik.

Štioc. Preč. g. Vinko Parac, opat, str. 36.

Pojac. Preč. g. Franjo Cèrnogorčević, st. càrk. senjs. pojac i kanonik, grada Senja župnik, càrk.-saborski izkušalac i duhovn. stola prisědnik.

Čuvara neima.

Kanonik stariji. Preč. g. Ivan Grubišić, st. càrk. senjs. kanonik stariji, càrk. saborski izkušalac i duhovn. stola prisědnik.

Kanonik mladji. Preč. g. Vinko Basletić, st. càrk. senjs. kanonik, càrk. saborski izkušalac i duhovn. stola prisědnik.

Prečastni kaptol stolne càrkve modruške.

u **Novom, Bribiru** i **Bakru** stojeći.

U Novom.

Veliki Predstavnik. Preč. g. Agrikola Kargačin, stolne càrk. modruš. kanonik, i kaptola iste Veliki predstavnik, sv. bogoslovja doktor, sl. duhovn. st. prisědnik, i župe novljanske upravitelj.

Čuvara: nejma.

Stolnog arcidjakona: nejma.

Naměstnici kanonikah.

G. Antun Mudrovcić.
— Josip Mažuranić, i g. Ivan Segulja.

U Bribiru.

Pojca: neima.

Meštri Kanonici.

Preč. g. Mate Dorić, st. càrk. modruš. kanonik, kotara vinodolskog pod-arcidjakon, i pučk. učionah kr. nadziratelj, duhovn. i sl. v. zagr. ssp., te župe bribirske upravitelj.

Naměstnici kanonikah.

GG. Mate Hodanić, Ivan Strižić, i Franjo Kombol.

U Bakru.

Štioca: nejma.

Arcidjakona bakarskog ili preko-albinskog: nejma.

Městar kanonik. Preč. g. Nikomed Mudrovcić, st. càrk. modruš. kanonik, duhovn. i sl. v. križ. ssp., te župe bakarske upravitelj.

Naměstnici kanonikah.

G. Nikola Bobus.
— Paskal Zuvicić, ujedno kateketa višjih elementarnih učionah.
GG. Dragutin Kèrtica, Ivan Soić, i Mate Zuvicić.

(Začastne kanonie jesu izpražnjene.)

Prečastni kaptol odměne skupne càrkve riečke.

Veliki Predstavik. Preč. g. Antun Cimiotti, opat s. Jakova kod kola, odm. skupne càrk. riečke veliki predstavnik i kanonik, arcidjakon riečki i prevèrnog slob. primorsko-tèrgovačkog grada Rieke župnik, pučk. učion. kr. nadžiratelj, càrk.-saborski izkušalac i duhovn. stola prisědnik.

Ostale kanonie jesu izpražnjene.

Naměstnici kanonikah.

G. Antun Matković.
— Franjo Matejcić, duhovn. stola prisědnik, ujedno riečkog brodarskog zavoda kateketa i propovědnik.
GG. Franjo Sebastiancić, Bonaventura Kèrtica, Ivan Marsanić.

(Šešt začastnih kanoniah je izpražnjeno.)

Opatie u nutar biskupie senjske i modruške.

a) nutar bisk. Senjske.

Opat s. Nikole gačkoga. Preč. g. Mihail Mihić, st. càrk. zagr. kanonik; str. 34.

S. križa od doline senjske. Preč. g. Ivan Medgyessy, opat s. križa od doline senjske, st. càrk. vacovske kanonik-izpovědnik i čongradski arcidjakon, slob. um i mudroljubja doktor i kod sveučil. pešt. mudroljubnog fakulteta sučlan, càrk.-saborski izkušalac, duhov. i više sl. vv. ssp.

Opata s. Dojma nad Senjom: nejma.

Op. s. Jurja mučenika kod Senja. nejma.

b) Modruške.

Opat s. Jurja vojaka i mučenika lisačkoga. Preč. g. Antun Vukasović, st. càrk. zagr. kanonik; str. 35.

Biskupski ured, ili s. duhovni stol, za obe biskupie.

Predsědnik: Prevětli g. redoviti biskup, ali častjom stariji kanonik.

Prisědnici: Sva prečastna gospoda kanonici, obiuh biskupiah, i ini na svojem městu ubilježeni.

Fiškus diecezanski, ujedno ženidbah i zavětah branitelj. Veleč. i veleuč. g. Luka Petrović, s. bogosl. doktor, u bisk. senjs. liceu kanoničkog prava i cårkvene dogodovštine j. r. naučitelj, sv. obredah měštar, ženitbah i zavětah branitelj, duhovn. štola prisědnik, i diecezanski fiškus, te c. kr. gimn. senjs. privrěmeni nadstojnik.

Odvětnik siromakah. Veleč. i veleuč. g. Vinko Mèrzljak, u senjs. bisk. liceu bogoslovja moralnog i pastoralnog, katekctike, cårkvenog blagorěčja, i višjeg učiteljstva j. r. naučitelj, duhovn. i sl. v. varašd. ssp.

Bilježnik. Veleč. g. Mihail Manzoni, duhovnog senjs. stola prisědnik i bilježnik, ujedno presvětloga g. biskupa tajnik i pisarnice bisk. ravnitelj, te sl. vv. križ. i varašd. ssp.

Knjigovodja. Veleč. g. Matia Ċop, ujedno presvètlog g. biskupa obrednik.

Lěčnik diecezanski.

Veleuč. *g.* Bozo Klemenčić, medicine doktor, ujedno slob. primorsko-tårgovačkog grada Senja lěčnik.

Ranarnik diecezanski. g. Josip Šana, ujedno slob. primorsko-tårgovačkog grada Senja ranarnik.

Licej biskupski.

Ravnitelj. Presvětli g. redoviti biskup.
Podravnitelj. Preč. g. Vinko Parac, str. 36.

Naučitelji bogoslovja.

Preč. i veleuč. g. Vinko Parac, koji gori.
Veleč. i veleuč. g. Vinko Merzljak, koji gori.
Veleč. i veleuč. g. Luka Petrović, koji gori.
Veleč. i veleuč. g. Antun Heski, s. bogosl. doktor, u bisk. senjskom liceu istočnih jezikah, bibličkih starožitnostih, uvoda, obrane i tumačenja s. pisma starog i novog zakona j. r. naučitelj.

C. kr. zavoda mudroljubnog naučitelji.

Veleč. i veleuč. g. Antun Sokolić, nauka věre i višjeg odgojenja j. r. naučitelj, sěminištna mladeži duhovne pod-rektor, č-hsgd.
Veleć. i veleuč. g. Dominik Cimiotti, filologie i obće dogodovštine j. r. naučitelj, i u sěminištu mladeži duhovne naukah nadstojnik.
Veleč. i veleuč. g. Věnceslav Soić, s. bogosl. doktor, prirodoslovja, gospodarstva poljskoga i prirodopisa j. r. naučitelj, sěminišta duh. mladeži duhovni otac, i duhovnoga bisk. stola prisědnik.
Veleč. i veleuč. g. Juraj Sikić, s. bogoslovja doktor, umo- i znanoslovja (*logicae i metaphysicae*) i nauka čudorednostni j. r. naučitelj.
Veleč. g. Vuk Bičanić, matematike čiste i upotrebljene j. r. naučitelj.

Veleč. gg. župnici, i njihovi kapelani biskupie senjske.

1). u kotaru senjskom
(*arcidjakonie senjske*).

U Brinju. Andria Trinajstić. — Mihail Kombol, kapelan. — k. 3545.

— *Jablancu.* Mihail Martinčić, — Kapelana mešto je izpražnjeno. — k. 1610.

— *Jezerani.* Adalbert Kargačin. — k. 1617.

— *Kèrmpotah.* Mihail Katnić. — k. 976.

— *Krasnom.* Josip Korenić. — k. 782.

— *Krivomputu.* Dragutin Vranić. *Njegov naměstnik*: Josip Kutzić. — k. 2239.

— *Križevačkom polju.* Franjo Sebalja, upravitelj. — k. 2812.

— *Letincu.* Ivan Šveger. — k. 866.

— *Lukovom.* Ivan Marenci. — k. 579.

— *Prizni.* Petar Mèrzljak. — k. 445.

Kod s. Jurja pri Senju. Ambroz Krisković. — Rok Mèrzljak, kap. — k. 1490.

— *s. križa u dolini senjskoj.* Petar Šteiner. — k. 544.

U Senju. Preč. Franjo Cårnogorčević, str. 58. — Pet. Korenić, i Tomislav Sladović, kapelani; Antun Muhvić, sakrista. — k. 3255.

— *Stajnici.* Marko Maks. Geršag. — k. 2181.

— *Staromgradu.*. Gašpar Jerko. — k. 972.

Na Vratniku. Ant. Fabian Krišković. — Stanko Matasić, njegov naměstnik. — k. 506.

2). u kotaru otočkom.

U Berlogu. Andria Kognikovič. — k. 1010.

— *Dabru.* Nikola Czarić. — k. 1019.

— *Kompolju.* Ambroz stariji Brozović. — 916.

— *Kosinju dolnjem.* Marko Marković. — Lovro Brajnik, kap. — k. 1859.

— *Kosinju gornjem.* Nikola Banić. — Josip Mažuranić, naměstnik njegov. — k. 1816.

— *Kuterovom.* Nikola Jeličić. — k. 659.

— *Lešcu vojničkom.* Josip Kružić, upravitelj. — Kapelana mèsto je prazno. — k. 2726.

— *Otoćcu.* Ambroz Brozović, upravitelj. — Ivan Pilepić, kap. — k. 2072.

Na Prozoru. Vinko Vlatković. — k. 686.

U Ramljanih. Ignacio Vinski. — k. 862.

— *Svici.* Hippolit Ivanošić, upravitelj. — k. 668.

— *Sincu.* Franjo Ivić, **pod-arcidjakon**, i s. duhovn. st. prisědnik. — Ivan Ivić, kap. — k. 1956.

3). u kotaru gospičkom
(*arcidjakonie ličko-kårbavske*).

U Bilaju. Matia Skočilić. — k. 892.

— *Brušanih.* Antun Ciganić, upravitelj, — k. 812.

— *Budaku.* Dragutin Perčević, č-hsgd., upravitelj. — Kapelana mèsto je prazno. — k. 1864.

U Bušimu. Josip Božičević. — k. 679.

— *Cesarici.* Ivan Štefanić, upravitelj. — k. 402.

— *Gospiću.* Preč. Gargur Pančić, ličko-kàrbavski arcidjakon, ujedno **pod-arcidjakon**, str. 39. — Mirko Mareš, kap — k. 2048.

— *Karlobagu.* Šimun Starčević, duhovn. stola prisědnik. — Ivan Potočnjak, kap. — k. 1015.

— *Lukovom-Šugarju.* Šimun Dadić. k. 246.

— *Novom u Liki.* Jos. Kataro. -- k. 999.

— *Oštarii u Liki.* Gàrgur Potočnjak. — 850.

– *Ribniku.* Maksimiljan Zerngollern. — Kapelana město je izpražnjeno. — k. 616.

— *Sirokoj-kuli.* Pavao Pobor, upravitelj, č-hsgd. — k. 1786.

— *Smiljanih.* Juraj Kovačević. — Kapelana město je izpražnjeno. — k. 1960.

— *Tèrnovcu.* Pavao Pohmajević. — k. 945.

4). u kotaru udbinskom.

U Boričevcu. Nikola Ivčević. — k. 1121.

— *Bruvnom.* Dragutin Vlašić. — k. 361.

— *Graćcu.* Juraj Čor, **pod-arcidjakon**, i duhovn. stola prisědnik. — k. 636.

— *Palanki.* Marko Ivanović, upravitelj. – k. 125.

— *Podlapcu.* Ivan Špiljak. – Njegov naměstnik: Franjo Sablić. — k. 1666.

U Ričici. Šimun Šegulja, upravitelj. — k. 1779.

Kod s. Mihaila u Lovincu. Petar Kovačić. — Stanko Kostrenčić, kap. — k. 2620.

— *s. Roka u Lovincu.* Vinko Kečkeš. – k. 1377.

U Udbini. Preč. Kazimir Gregurinić, stolne càrkve mantov. začastni kanonik. — Kapelana město jest izpražnjeno. – k. 1444.

5). u kotaru perušičkom.

U Aleksinici. Tomislav Banić. — k. 1056.

– *Buniću.* Bartol Kečkéš. — k. 547.

– *Čankih.* Franjo Udina. — k. 551.

— *Kaludjerovcu.* Franjo Jelicić. – k. 410.

– *Korenici.* Antun Ronker. – k. 503.

— *Pazarišću dolnjem.* Matia Pančić. — Kapelana město jest izpražnjeno. — k. 1067.

— *Pazarišću gornjem.* Fabian Sokolić, upravitelj. — Josip Šitar, kap. — k. 1678.

– *Perušiću.* Stěpan Sarkotić, upravitelj. — Feliks Jelicić, kapelan. — k. 4369.

Zavalju. Božo Šparošić. — Josip Kargačin mladji, kapelan. – k. 1379.

Veleč. 'gg. župnici, i njihovi kapelani biskupie modruške.

1). u kotaru vinodolskom

(*arcidjakonie vinodolske*).

U Bribiru. Preč. Mate Dorič, **pod-arcidjakom**, str. 58. — k. 4203.

— *Cirkvenici.* Stanislav Katnić. — Petar Czar, kap. – k. 1850.

— *Driveniku.* August Lapique. — Nikola Dračić, kap. — k. 918.

— *Grižanah.* Preč. Franjo Vrinjanin, st. càrk. senjs. izsluženi kanonik, duhovn. stola prisědnik. — Juraj Antonić, i Matia Vičić, kapelani. — k. 2519.

— *Novom.* Preč. Agrikola Kargačin, upravitelj. str. 58. — k. 2176.

Kod s. Jeline u Zagorju. Petar Matejcić. — k. 521.

Na Selcu. Vinko Kombol. — k. 1182.

U Šiljevici. Vinko Studenac. — k. 702.

— *Tribalju.* Nikola Kostrencić. — k. 856.

— *Zagonu.* Jerolim Franić mladji. – k. 659.

2). u kotaru bakarskom.

U Bakru. Preč. Nikomed Mudrovcić, upravitelj. str. 59. — k. 4346.

– *Cerniku.* Antun Kukuljan. k. 942.

— *Doolu.* Juraj Ivancić, — k. 1036.

— *Dragi.* Bernardo Žanić. – Josip Dobrilla, kap. — k. 1795.

Na Grobniku. Martin Juretić. — Antun Burmašević, kap. — k. 1988.

Na Hreljinu. Matia Balas, **pod-arcidjakom**, pučkih učionah kr. nadziratelj, i duhovn. stola prisědnik. — Vatroslav Bontić, kap. — k. 2708.

— *Jelenju.* Lovro Zezelić, duhovn. stola prisědnik i izsluž. pod-arcidjakon. — Ivan Juricić, kap. — k. 2681.

U Kraljevici (*portu regio*). Mate Mihicić. — Martin Glasar, i Samuel Jakovčić, kapelani. – k. 1848.

— *Kukuljanovom.* Tomislav Katnić. — k. 1949.

— *Martinšćici.* Kajetan Kobler, kap. — k. 21.

Na Praputniku. Ivan Mèrzljak. — Franjo Ljubicić, kap. – k. 1051.

Kod s. Barbare u Koštreni. Mate Gherskovič. – Jakov Randlić, kap. — k. 976.

— *s. Lucie u Kostreni.* Pavao Viviani. — Mate Sablić, kap. — k. 1799.

Na Tèrsatu. Veleč. i veleuč. Josip Vizner, càrk. pravah doktor i duhovn. st. prisědnik. – k. 1485.

3). u kotaru vèrbovskom.

Na Fužini. Juraj Stipanicić. -- Ivan Domian, kap. — k. 1794.

U Lešću (*provinc*). Pavao Mateša. – Filip Krišković, kap. — k. 1994.

— *Liču.* Matia Brušia. — k. 1355.

– *Lipi.* Josip Bublić. — k. 1146.

— *Lukovdolu.* Antun Kaliman. — Jos. Pipinić, kapelan. – k. 3446.

U Mèrkoplju. Josip Parac. — Augustin Žagar, kap. — k. 2349.

Na Plemenitašu. Mate Gèržicić. — k. 821.

U Ravnojgori. Gàrgur Benić. — k. 5125.

Na Verbovškom. Adalbert Mariašević, **pod-arcidjakon**, i pučkih učionah k. nadziratelj. duhovn. i sl. v. zagr. ssp. — Juraj Mance, kap. — k. 2043.

4). u kotaru brodskom.

Na Brodu. Stěp. Jelicić, sl. v. zagr. ssp. — Mihail Soić, kap. — k. 1721.

U Černomlugu. Juraj Gèržicić. — k. 726.

— *Delnicah.* Nikola Czar, **pod-arcidjakon**, i pučkih učionah kr. nadziratelj, duhovn. i sl. v. zagr. ssp. — Ivan Potočnjak, kap. — k. 2380.

— *Divjakih.* Luka Starčević. — k. 1521.

— *Kuželju.* Antun Klarić. — k. 839.

— *Lokvah.* Josip Kargačin, sl. v. zagr. ssp. — Josip Mèrzljak, kap. — k. 1726.

— *Moravicah (brodskih).* Ivan Justin. — Bartol Kruljac, kap. — k. 2118.

— *Podstenah.* Jos. Marinković, upravitelj. — k. 764.

Pri Turkih. Mihail Burić. — k. 869.

U Zavèrsju. Josip Štimac. — k. 855.

5). u kotaru čabarskom.

U Čabru. Stěpan Brovet, izsluženi podarcidjakon, duhovn. i sl. v. varašd. ssp., č-hsg-zgs- i fvd. d. — Antun Žagar, kap. — k. 1339.

— *Gerovom.* Juraj Kvaternik, **pod arcidjakon**, i puč. učionah kr. nadziratelj, duhovn. i sl. vv. zagr., križev. i varašd. ssp., č-hsg- i zgs-d. — k. 1516.

Na Hribu. Blaž Wolf. — k. 539. — Matia Segulja, kap. *u Razlogah* — k. 474.

— *Plešcih.* Vinko Štiglić. — k. 1151.

U Prezidu. Juraj Justić. — k. 1444.

— *Tèrstju.* Franjo Mihić. — k. 1154.

6). u kotaru riečkom

(arcidjakonie riečke).

U Rieci (Fiume). Preč. Antun Cimiotti, **arcidjakon**, str. 58. — Ivan Mihić, propovědnik. — Josip Poglaien, Ivan Klesković, i Ant. Dobrovac, kapelani. — k. 11,089.

Drenovi. Ivan Czvetko. — k. 571.

7). u kotaru ogulinskom

(arcidjakonie modruške).

U Cerovniku. Matia Barac. — k. 1236.

— *Drežniku.* Lovro Heski. — k. 2414.

— *Generalskomstolu.* Mate Pahek, upravitelj. — Manuil Sladović, kap. — k. 1649.

— *Ledenicah.* Vinko Maričić. — Kapelana město je prazno. — k. 1249.

— *Modrušu.* Ivan Karšul, č-hsgd. — Rok Mèrzljak, kap. — k. 1483.

— *Munjavi (Josephsthal).* Mihail Maradin. — k. 1490.

— *Ogulinu.* Vinko Žanić, **pod-arcidjakon**, i duhovnoga stola prisědnik. — Ivan Žanić, i Antun Krišković, kapelani. — k. 3549.

Na Oštariah. Antun Kreger. — Dragutin Božić, kap. — k. 2389.

— *Ottoku.* Mate Matasić, č-hsgd. — k. 626.

— *Plaškom.* Antun Celigoj, upravitelj. — k. 151

U Rakovici. Juraj Radočaj. — Juraj Maričić, kap. — k. 2026.

— *Saborskom.* Nikola Protulipac. — k. 780.

— *Tèržicu.* Franjo Plentaj. — k. 569.

— *Tounju* Antun Škiljan. — Ivan Ligatić, kap. — k. 2444

— *Vagancu.* Josip Saltz. — Kapelana město je prazno. — k. 1131.

— *Zagorju.* Mate Kombol. — k. 1426.

8). u kotaru slunjskom.

U Blagaju. Mate Cvetanović. — k. 674.

— *Cvitoviću.* Josip Vikičnik. — k. 2020.

— *Ladjevcu.* Nikola Zitz. — Antun Zitz, kap. — k. 2631.

— *Maljevcu.* Valentin Bedjanić. — k. 30.

— *Periasnici.* Josip Ligatić. — k. 629.

— *Slunju.* Jerolim Pleše, **pod-arcidjakon**, i duhovn. stola prisědnik. — Mijo Juretić, kap. — k. 2215.

— *Valiselu.* Lavoslav Novak. — Kapelana město je prazno. — k. 2226.

GG. izluženi župnici, s penziom u stališ mira postavljeni.

Basletić Ivan, izsl. župnik cesarički, stoji u Bagu.
Cesarović Ant. « « bruvnački, « « Cresu.
Filinić Ivan, « « podstenski, « « . . . . .
Grubelić Petar, « « rakovički « « Senju.
Kaliman Pavao, « « lukovdolski, i sl. v. zagr. ssp., stanuje u Bribiru.
Segulja Filip. izsl. žup. gračački, stoji u Novom.

SkalabriniTomo, izsl. žup. dòlski, stoji u Bakarcu.
Tomljanović Jos. « « blagajski « « Karlovcu.
Varglien Feliks, « « zagorski, « « Kraljevici.
Juretić Filip, izsluženi kapelan ostarijski, stanuje na Grobniku.
Kostrenčic Martin « « kosinjski, « u Cirkvenici.

GG. sveštenici, kod učiteljstva naměštjeni, i ini izvan duhov. pastırstva postavljeni.

Kombol Gašpar, kr. ravnitelj
Morassi Franjo, naučitelj kod
Šrok Franjo » »
Pobor Simun, » »
Rubeša Andria, » »
kr. grimn. riečke, kako dolě.

Barac Rok, kateketa i propovědnik
Sabljak Stěpan, sl. varm. varašd. ssp.
Matić Tomo,
humaniteta.
Petrović Tomo,
Sladović Franjo,
Kargačin Vencesl.,
Mikšić Adalb.,
grammatičkih učionah.
naučitelji
kod c. kr. gimn. senjske.

Bačić Ivan, kateketa učione děvojačke u samostanu duvnah reda s. Benka u Rieci, ujedno istog samostana kapelan.

Balas Ivan, izsluženi kateketa višje elementarne bakarske učione.

Saftić Mihail, višje elementarne učione u Rieci ravtelj, kako dolě.

GG. svetjenici izvan biskupie stanujući.

Rossić Juraj, sl. konjaničkog puka grofa Nostitza kapelan vojnički.

Sičić Adam, u Beču.

Lazarić Dragutin, u Rieci.

Sěminište biskupsko sv. Franje seraf. u Senju.

Rektor. preč. g. Vinko Parac, str. 36.
Pod-Rektor. g. Antun Sokolić, str. 60.
Otac duhovni. g. Věnceslav Soić, str. 61.
Nadstojnik naukah. g. Dom. Cimiotti, str. 61.

Duhovna Mladež.

GG. Bogoslovi IV. tečaja.

Ferenz Franjo.
Martinčić Vinko.
Palević Dragutin.
Radočaj Ivan.
Trapulini Mate.
Zanić Ivan.

GG. bogoslovi tečaja III.

Balas Ivan.
Borić Mirko.
Hostning Franjo.
Majanović Maks.
Matošec Antun.
Pleše Božo.
Pleše Ferdin.
Radočaj Engelbert.
Verbanić Petar.

GG. bogoslovi tečaja II.

Agnesy Maksimil.
Jelaušek Antun.
Segulja Pavao.
Skrobonja Antun.
Vančina Adalberto.

GG. bogoslovi tečaja I.

Juričević Josip.
Palle Šišman.
Perak Vatroslav.
Sablić Ivan.
Švaglić Srećko.
Tomšić Ivan.
Tonković Antun.

U glavnom sěminišču peštanskom.

g. Starčević Antun, *i*
g. Vèrdoljak Petar, *bogoslovi tečaja II.*

Broj kat. kaludjerah po samostanih.

a) u biskupii senjskoj:

Kapucinah čuvarstva hàrvatskoga s. kralja Stěpana *u Karlobagu*, ima	6

b) u biskupii modruškoj.

Kaludjerah reda s. Franje, dàržave s. križa primorsko-hàrvatske *na Tèrsatu* ima . .	24
Kapucinah čuvarstva hàrvatskoga s. kralja Stěpana *u Rieci* ima	21
Duvnah reda s. Benka *u Rieci* ima	23
Ukupno dakle	74

Slavna biskupia križevačka, obreda gàrčkoga katolikah.

Biskup: Presvětli i prečastni g. Gavril Smičiklas, *str 30.*

Prečastni kaptol stolne càrkve gk. križevačke.

Veliki predstavnik. Preč. g Marko Badovinac, stolne càrk. križevačke kanonik, i kaptola iste veliki predstavnik, s. duhovn. i sl. v. križ. ssp.

Štioc. Preč. g. Janko Goleš, stolne càrk. križevačke kanonik, i iste kaptola štioc, s. duhovnog, te više sl. varm. ssp., č-hsg- i zgs-d.

Pojac. Preč. g. Vasilj Poturičić, st. càrk. pojac i kanonik, te presvětlog g. biskupa križ. pobočni kanonik, s. duhovn. i sl. v. križ. ssp.

Čuvar. Preč. g. Konstantin Bukvić, st. càrk. križ. čuvar i kanonik, s toln [illegible] e s. duhovnog stola prisědnik.

Biskupski ured, ili s. duhovni stol.

Predsědnik: Presvětli g. redoviti biskup.

Prisědnici.

Sva prečastna gospoda kanonici; za tiem

Preč. g. Vasilj Bubanović, naměstnik zvanjski biskupski po Slavonii i Bačkoj, iliti osěčki, i s. duhovn. stola prisědnik.

Veleč. g. Janko Predoević, kotara žumberačkog podarcidjakon i dražki župnik, sěminišta gk. zagrebačkoga rektor, i dušah gärčko-katoličkih po kotaru zagr. duhovni pastir, s. duhovnog i sl. v. križ. ssp.

Veleč. g. Gavril Boić, po kotaru bačko-srěmskom pod-arcidjakon, i župnik novosadski, s. duhovn. stola prisědnik, č-hsgd.

Veleč. g. Juraj Šoš, kucurski župnik i s. duhovn. stola prisědnik.

Opata s. Lěpe (Pulcheriae) križevačke město je prazno.

Veleč. gg. župnici, i njihovi kapelani biskupie gk. križevačke.

1) u varmedji križevačkoj.

U Križevcu kod stolne cärkve pod naslovom presv. Trojstva. Preč. Konstantin Bukvić, koi gore. — 132.

2) u varmedji zagrebačkoj.

U Zagrebu i kotaru zagrebskom. Veleč. Janko Predoević, koi gore. — 72.

3) u generalatu varašdinskom.

U ***Pisanici.*** Tadia Šajatović. — 52

4) u generalatu karlovačkom, *i kotaru žumberačkom.*

U Radatoviču. Janko Bubanović, uprav. — 1347.

— *Dragi.* Janko Predoević, **pod-arcidjakon**, koi gore. — Ilia Cvetišić, kap. — 416.

— ***Kaštu.*** Vasilj Terbojević, uprav. — 502.

— ***Sošicah.*** Danilo Gajski, ujedno kateketa městne elementarne učione. — 969.

— *Mèrzlompolju.* Tomo Vidović, upravitelj, ujedno městne elementarne učione kateketa. — 924.

— ***Pečnom.*** Ivan Sajatović, uprav., ujedno městne elamentarne učione kateketa. — 758.

— *Stojdragi.* Vasilj Bratelj. — 211.

— ***Grabru.*** Marko Raić. — 436.

U Dalmacii.

Naměstnik biskupski. Preč. g. Jutaj Smičiklas, naměstnik zvanjski biskupski po Dalmacii, ujedno župnik u Kriškah.

5) u kotaru derniškom.

U Kriškah. Preč. Juraj Smičiklas, kako gore. — Kapelana město je prazno. — 259.

— *Balkah.* Aron Cerlěnković, upravitelj. — 213.

6) u kotaru senjskom.

U Vàrlikah. Marko Stanić, upravitelj. — 128.

7) u Zadru.

Veleč. i veleuč. Petar Stiić, gradjanski i vojnički kapelan po Dalmacii, cärk. pravah doktor, i sl. v. križ. ssp.

Naměstničtvo osěčko.

Naměstnik biskupski. Preč. Vasilj Bubanović, koi gore.

Pod-arcidjakon. Veleč. Gavril Boić, koi gore.

8) u varmedji srěmskoj.

U Šidu. Vasilj Doktorović, upravitelj. — 647.

— *Petrovcih.* Vasilj Luskanci, upravitelj. — 510.

9) u varmedji bačkoj.

U Novom Sadu. Veleč. Gavrilo Boić, koi gore. — Nikola Nikolić, kap. — 473.

— *Kucuri.* Juraj Šoš., koi gore. — Vasilj Nikolić, kap. — 2333.

— *Kerestluru.* Janko Gvoždjak. — Janko Malić, kap. — 3869.

Sěminišle duhovne mladeži biskupie križevačke u Zagrebu.

Rektor. Velečastni g. Janko Predoević, koi gore više put spomenuti.

Pod-rektor. Mnogoč. g. Pavao Bratelj, sl. biskupie križevačke svetjenik.

Duhovna mladež.

GG. bogoslovi:

Hranilović Vladimir,	IV.	teč.
Gajski Vladimir,	III.	»
Predoević Vladimir,	»	»
Bastašić Neboslav,	II.	»
Dragelj Vladimir,	»	»
Smiljanić Janko,	I.	»

Ostali pitomci u světskoj oděći.

Mudroljubi II. tečaja.

G. Garapić Danilo.
— Haralović Miroslav.
— Laboš Andria.

Mudroljubi I. tečaja.

G. Badovinac Nikola.
G. Boić Ilia.
— Goleš Vladimir.
— Grajcar Janko.
— Rašić Danilo.

Učenici humaniteta.

Latković Franjo, II. tečaja.
Opačić Sava, I. »

Grammatike.

Heraković Vladimir, III. tečaja.

Slavna biskupia bosanska ili djakovačka i srĕmska.

Biskup: Presvĕtli i prečastni g. Josip Kuković, *str. 31.*

Prečastni kaptol stolne càrvke bosanske ili djakovačke.

Veliki predstavnik. Presvĕtli i precastni g. Ivan Matizović, kako gore na str. 32.

Štioc. Preč. g. Stanislav Sokolić, st. càrk. bos. ili djakav. štioc i kanonik, slob. um. i mudroljubja doktor, duhovn. i više sl. vv. ssp., jubil. svetjenik.

Pojac. Preč. g. Nikola Pinterović, st. càrk. bos. ili djakov. pojac i kanonik, duhovn. i više sl. vv. ssp.

Cuvar. Preč. g. Dragutin Pavić, opat b.d. M. biharske, st. càrk. bos. ili djakov. čuvar i kanonik, duhovnoga stola, i više sl. vv. ssp.

Arcidjakon stolni. Preč. g. Pavao Filipović, st. càrk. bos ili djakov. kanonik-izpovĕdnik i stolni arcidjakon, duhovn. i sl. vv. srĕm. i vĕrov. ssp.

Meštar kanonik starji. Preč. g. Josip Matić, str. 38.

Meštri kanonici mladji.

Preč. g. Martin Komendo, st. càrk. bos. ili djakov. kanonik bogoslovac, s. bogoslovja doktor, i u liceu bisk. djakovač. nauka bogoslovnog, zatim dogmatike i polemike bogosl. j. r. naučitelj, duhovn. i sl. v. srĕm. ssp.

Preč. g. Ivan Rastović, predstavnik s. Augustina pečujskoga, st. càrk. bos. ili djakov. kanonik, sĕmništa mladeži duhovne rektor, duhovn. stola, i više sl. vv. ssp., č-hsgd.

Arcidjakoni izvan kaptola.

Bródski. Preč. g. Tomo Porčić, predstavnik b. d. M. od Aiske ili Očke, arcidjak. bródski, s. bogoslovja bakalaur, duhovn. i sl. v. srĕm. ssp., ujedno povlašć. grada Broda župnik.

Dolnjeg Srĕma. Preč. g. Antun Mihalić, dolnjeg Srĕma arcidjakon, s. bogosl. doktor i fakulteta bogosl. kod. kr. sveučilišta pešt. sborni član, duhovnoga st. prisĕdnik, i tvàrdjave petrovarad. župnik.

Gornjeg Srĕma. Preč. g. Josip Kal. Mihalić, arcidjakon, gornjeg Srĕma, pučkih učionah kr. nadziratelj, duhovn. i sl. v. srĕm. ssp., ujedno župnik u Sotu.

Začastni kanonici.

Preč. g. Antun Gavrančić, st. càrk. bosanske ili djakovačke začastni kanonik, župnik sibinjski, i sl. v. požež. ssp

Preč. g. Bartol Smilošević, st. càrk. bos. ili djakov. začastni kanonik, kotara kopaničkog pod-arcidjakon, duhovn. stola prisĕdnik i càrkve babinogredačke župnik.

Preč. g. Matia Mihaljević, st. càrk. bos. ili djakov. začast. kanonik, slob. um., mudroljubja i s bogosl. doktor, kotara djakov. pod-arcidjakon, i pučkih učionah kr. nadziratelj, fiskus diecezanski, bisk. varoši Djakova župnik i ondašnje višje element. učione ravnitelj, duhovn. i sl. vv. srĕm. i vĕrov. ssp.

Preč. g. Franjo Šav. Peterka, st. càrk. bos. ili djakov začast. kanonik, i župnik bošnjački.

Preč. g. Martin Vice, st. càrk. bos. ili djakov. začast. kanonik, varoši Rume župnik i ondašnje višje elem. učione ravnatelj. sl. vv. križ. i srĕm. ssp.

Preč. g. Josip Ivanić, st. càrk. bos. ili djakov. začast. kanonik, župnik ivankovački i sl. v. srĕm. ssp.

Opatie i predstavničtva u kotaru biskupie djakovačke i srĕmske.

Opat b.d.M. od gore petrovaradinske. Presvĕtli g. Ivan Matizović, ***koi gorĕ.***

Opat presv. Trojstva od Petrovaradina. Preč. g. Ivan Krizmanić, str. 45.

B. d. M. od Kopan-Monostora u Srĕmu. Preč. g. Antun Egyed, opat b. d. M. od Koppan-Monostora, kotara féldvarskoga pod-arcidjak. i varošice istoga imena župnik, pučk. učionah kr. nadziratelj, učenog magj. družtva član, i sl. vv. toln. i baranj. ssp.

B. d. M od Illde. Preč. g. Ivan Ignacio Vagner, opat b d. M. od Illde, župnik u Nagy Lángu, i sl. v. stolnobĕogr. ssp.

Opatah: s. Kate šarengradske; s. Dimitrie srĕmskog; zatim od Kolbana, inače Koblana u Slavonii, ***neima.***

Predstavnik s. Ladislava od Zemuna (Semlina). Preč. g. Josip Celčić, predstavnik s. Ladislava zemunskog, kotara mitrovičkog pod-arcidjak. i pučk. učionah kr. nadziratelj, stapske varoši Mitrovice župnik, i sl. v. srĕm. ssp.

Predstavnikah s. duha od Monostora; i s. Irinea srĕmskog, neima.

Biskup. ured, iliti s. duhovni stol.

Predsědnik. Presvètli g. redoviti biskup.

Prisědnici.

Sva prečastna gospoda pravi kanonici i zvanjski arcidjakoni. — Zatim

Preč. g. Kuzman Drenovac, predstavnik od Magdolina iliti s. M. Mandaline, povlastj. vojn. grada zemuna župnik, kr. cenzor i pregledatelj knjigah, duhovnoga i sl. v. srěm. ssp.

Preč. g. Bartol Smilošević, str. 70.

Preč. g. Matia Mihaljević, str. 70.

Preč. g. Josip Ivanić, str. 71.

Veleč. g. Adam Sukić, kotara osěčkog pod-arcidjakon, i pučk. učion. kr. nadziratelj, slob. i kr. gornje varoši osěčke župnik, s. duhovn. i sl v. věrov. ssp.

Veleč. g. Adam Filipović od Heldenthala, župnik gorjanski, duhovnoga i sl. v. srěm. ssp.

Veleč. g. Stěpan Žitvaj, župnik Semelački, duhovnoga i sl. v. srěm. ssp., č-hsgd.

Veleč. g. Matia Gergjany, župnik piškorevački, duhovnoga i sl. vv. srěm. i věrov. ssp., č-hsgd.

Veleč. i veleuč. g. Stěpan Bartolović, župnik kopanički, càrk. pravah doktor i sl. sbora pravnoga kod sveučilišta pešt. sučlan, duhovn. stola prisědnik.

Veleč. g. Franjo Mertz, duhovn. djakov. stola prisědnik, bilježnik i arkivar, ujedno presvětlog g. bisk. tajnik, sl. v. srěm. ssp.

Veleč. g. Stěpan Jesenković, župnik drenjanski, s. duhovn. i sl. v. srěm. ssp., č-hsgd.

Veleč. i veleuč. g. Andria Šumanovac, s. bogosl. doktor, župnik gradištanski, s. duhovn. i sl. v. srěm. ssp

Fiskus diecezanski.

Preč. g. Matia Mihaljević, koi gorě.

Ženitbah i zavětah branitelj. Preč. g. Martin Komendo, str. 71.

Bilježnik. g. Franjo Mertz, koi gore.

Odvètnik siromakah. Veleč. i veleuč. g. Pavao Obrovac, s. bogosl. doktor, càrkvene dogodovštine i kanoničkog prava j.r. naučitelj, odvětnik siromakah i zakleti kaptola bilježnik, càrk.-saborski izpitalac, i sl. vv. srèm. i věrov. ssp., č-hsgd.

Aktuar i knjigorodja. G. Antun Zviršitz, duhovn. djakov. s. aktuar i knjigovodja, ujedno Njih presvětlosti g. biskupa obrednik.

Pisari: g. Ilia Dragović, } st. càrk. djakovačke
— Ivan Maljevac, } prevendari.

Lěčnik uredni.

G. Juraj Mosbauer, medic. doktor.

Dvoranici càrkveni presvětl. g. biskupa.

Tajnik. G. Franjo Mertz, koi gore.

Obrednik. G. Antun Zviršitz, koi gore.

Kapelana pridvornog neima.

Licej biskupski.

Ravnatelj. Presvětli g. redoviti biskup.

Pod-ravnatelj. Preč. g. Josip Matić, str. 38.

Naučitelji bogoslovja.

Preč. i veleuč. Martin Komendo, str. 71.

Veleč i veleuč. g. Pavao Obrovac, koi gore.

Veleč i veleuč. g. Jerolim Andrić, slob. um., mudroljubja i s bogosl. doktor. bogoslovja moralnog i pastoralnog, i učiteljstva j. r, zatim jezika i literature magj. naučitelj, càrk.-saborski izpitalac, i sl. vv. srèm. i věrov. ssp., č-hsgd.

Veleč. i veleuč. g. Jakov Hegedušević, slob. um. i modroljubja doktor, iztočnih jezikah i s. pisma starog i novog zakona j. r. naučitelj. càrk.-saborski izpitalac, i sl. v. věrov. ssp., č-hsgd.

Naučitelji Mudroljubja.

Veleč. i veleuč. g. Matia Vukmanić, propovědnik i nauka věre naučitelj, ujedno sěmeništa mladeži duhovne pod-rektor, i duhovni otac.

Veleč. i veleuč. g. Josip Štrosmajer, slob. um., mudrolj, i s. bogosl. doktor, prirodoslovja, gospodarst. poljskoga, matematike, i pragm. ug. dogodovštine naučitelj, nadstojnik naukah, i sl. v. věrov. ssp., č-hsgd.

Veleč. i veleuč. g. Mato Topalović, umo- i znanoslovja, nauka čudorednosti, i obće dogodovštine naučitelj, te u sěminištu mlad. duhovne naukah nadstojnik, č-hsgd.

Nadarenici (praebendati) stolne càrk. djakovačke.

GG. Ilia Dragović i Ivan Maljevac, koi gore.

Ravnitelj pěvališta. G. Adam Rüttiger.

Veleč. gg. župnici, i njihovi kapelani biskupie djakovačke.

1). u kotaru djakovačkom.

(arcidjakonstva stolnoga).

Djakovački. Preč. Matia Mihaljević, **pod-arcidjakon**, str. 70. — Stěp. Marković, i Juraj Malahovski, kapelani. — k. 4205.

Drenjanski. Stěp. Jesenković, koi gorě. — Adalb. Knežević, kap. — k. 2846.

Gorjanski. Adam Filipović od Heldenthala, koi gorě. — Ivan Matievac, kap. — k. 2093.

Piškorevački. Matia Gergjan, koi gorě. — Franjo Müller, kap. — k. 3095.

Punitovački. Matia Zubanović, sl. vv. srěm. i vèrov. ssp. — Antun Adamović, kap. — k. 1758.

Semelački. Stěpan Žitvaj, koi gorě. — Věkoslav Movrin, i Antun Matić, kapelani. — k. 3321.

Tèrnavski. Antun Kellner. · Franjo Taglieber, kap. — k. 1274.

Varoški. Antun Sabolović, č-hsgd. — k. 906.

Vàrbički. Josip Šticinger. — Josip Jagodić, kap. — 2957.

2) u kotaru osěčkom.

Almaški. Franjo Perakić, sl. vv. srěm. i věrov ssp. — 690.

Daljski. Martin Benaković, sl. vv. srěm. i věrov. ssp. — Antun Cigler, kap. — 1143.

Dolnjo-varoški, osěčki. Josip Janković, sl. vv. srěm. i věrov. ssp. — Stěpan Marjanović, i Marko Nikolić, kap. — 3595.

Gornjo-varoški, -osěčki. Adam Sukić, **pod-arcidjakon**, str. 72. — Antun Vladisavljević, i Juraj Tordinac, kap. — 6178.

Osěčki, u tvàrdjavi. Ivan Josepac, sl. vv. srěm. i věrov. ssp. — Stanislav Ovničević, upravitelj u duhovnih. — Franjo Dreher, i Antun Ittlinger, kap. — 2177.

Sarvaški. Bogimir Gutmann, upravitelj. — 1141.

3) u kotaru kopaničkom.

Andrievački. Lovro Oliva. — Věkoslav Kozjak, kap. — 2409.

Babinogredski. Preč. Bartol. Smilošević, **pod-arcidjakon**, str. 70. — Kristoslav Goci, i Dragutin Toma, kap. — 4936.

Gundinački. Gavril Söjtöry, sl. v. srěm. ssp. — 2275.

Kopanički Stěpan Bartolović, str. 72. — 3184.

Sekirevački. Stěpan Szakaly, sl. v. věrov. ssp. — Dragutin Tunić, kap. — 2172.

Svilajski. Franjo Markovac. — 1562.

Vàrpoljački. Ivan kàrst. Petras sl. v. srěm. ssp. — Josip Rakitić, kap. — 3071.

4) u kotaru brodskom

(arcidjakonstva brodskoga).

Brodski. Preč. Tomo Porčić, str. 70. — Franjo Oršolić i Petar Brašnić, kap. — 3723.

Garčinski. Janko Lukačević, upravitelj. — 1579.

Kanižki. Ivan Nep. Oswald. — 1119.

Klakarjevački. Janko Plepelić. — Pavao Andrić, kap. — 1994.

Odvorački. Stěpan Gavrančić, sl. v. věrov. ssp. — 1720.

Oprisavački. Matia Lukačić. — 1360.

Podcerkarjački. Valentin Vukasović. — 1719.

Podvinjski. Ivan Šmolcinger. — 1268.

Sibinjski. Preč. Antun Gavrančić, str. 70. — Antun Čović, kap. — 1879.

Slobodnički. Matia Vukasović. — 1063.

Šumetjski. Antun Cvitić, upravitelj. — 814.

Tàrnjunski. Marko Topalović, **pod-arcidjakon,** č-hsgd. — 1780.

5) u kotaru vinkovačkom

(arcidjakonstva gornjeg Srěma).

Bošnjački. Preč. Franjo Peterka, str. 71. — Josip Fellia, kap. — 2920.

Cernanski. Šimun Lipošćak. — Tomo Bogutovac, kap. — 1687.

U Gradištu. Veleč. i veleuč. Andria Šumanovac, str. 73. — Božo Lukić, kap. — 2491.

Ivankovački. Preč. Josip Ivanić, str. 71. — Adam Bobić, kap. — 2547.

Jarminski. Dragutin Hartl, sl. vv. srěm. i věrov. ssp. — 867.

Komletinački. Šimun Gjokić. — 1773.

Nemački. Marko Babić. — Ivan Kolloseus, kap. — 2387.

Nuštarski. Ivan Zuznig, više sl. vv. ssp — Marko Hummel, kap. — 1731.

Otočki. Mate Umljenović. — Jakov Marjanović, kap. - 2660.

Privlački. Ignacio Kolarević. — 1424.

Retkovaćki. Otac Ivan Vuičić, svetjenik reda s. Franje presv. Odkupitelja u Dalmacii; upravitelj. — 1481.

Tordinački. Alekso Preydigo, sl. v. věrov. ssp. — 1330.

Vinkovački. Preč. g. Ivan Lauš, predstavnik s. Juraja mučenika od Vel. Varadina, **pod-arcidjakon** i pučk. učionah kr. nadziratelj, štapske varoši Vinkovacah župnik, i ssl. vv. srěm. i věrov. ssp. — Franjo Božić, i Ivan Enekeš, kapelani. — 3504.

Županjski. Věkoslav Maričić, upravitelj. — Stěpan Španić, kap. — 3360.

6) u kotaru tovarničkom.

Beraćki. Antun Poslavski, sl. vv. srěm. i věrov. ssp. — 1138.

Giburaćki. Mirko Vice, upravitelj. — 810.

Iločki. Otac Adalb. Horvat, upravitelj, samostana s. Franje gvardian. — 3351.

Jankovaćki. Matia Vojvodić, sl. v. srěm. ssp. — Jakov Vorgić, kap. — 2329.

Kukojevački. Marko Andrašević, više sl. vv. ssp. — Pavao Jandrić mladji, kap. — 3548.

Lovaski. Pavao Gjukić, sl. v. srěm. ssp. — 1330.

Novaćki. Mirko Bokonjić. — 936.

Sotski. Preč. Josip kal. Mihalić, **arcidjakon**, str. 71. — 1068.

Sotinski. Jakov Muravić, sl. v. srěm. ssp. — Ljudevit Götzer, kap. — 1261.

Šarengradski. Otac Petar Smoljanović, upravitelj, samostana reda s. Franje gvardian. — 936.

Tovarnićki. Veleč. i veleuč. Juraj Matizović, slob. um. mudroljubja, i càrkv. prava doktor, sl. v. srèm. ssp. — Nikola Ergotić, kap. — 2836.

Vukovarski. Otac Mihailo Filipović, upravitelj, samostana reda s. Franje gvardian. — 3894.

7) u kotaru mitrovičkom

(arcidjakonstva dolnjeg Srèma).

Golubinački. Ilia Barić. — 1194.

Hàrtkovački. Pavao Gjotić. — Antun Kozjak, kap. — 1415.

Indijski. Jakov Harča, sl. vv. križ. i srěm. ssp. — 1054.

Irižki. Stěpan Krasnik, sl. v. srěm. ssp — 859.

Mitrovički. Preč. Josip Celčić, **pod-arcidjakon**, str. 71. — Vid Požgaj i Danilo Pahman, kap — 2338.

Nikinački. Josip Jelić. — 888.

Novo-bonovački. Antun Benak. — 405.

Putinački. Franjo Turković, sl. v. križ ssp. — 324.

Rumski. Preč. Martin Vice, str. 71. — Ignacio Kesegić, i Šišman Emanović, kap. — 4331.

Zemunski. Preč. Kuzman Drenovac, str. 72. — Josip Heim i Marko Gjelatović, kap. — 3618.

8) u kotaru posavskom.

Drenovački. Josip Kellek, **pod-arcidjakon.** — Ant. Bošnjaković, kap. — 2230.

Lipovački. Nikola Vuiković, upravitelj. — 1267.

Morovićki Matia Ujváry, upravitelj. — 940.

Račinovački. Vatroslav Jaranji, i Stěpan Kermelić, upravitelji. — 3057.

Rajevoselski. Antun Peterfy. — Antun Valovski, kap. — 1353.

Vàrbanjski. Josip Šveher. — 1423.

9) u kotaru petrovaradinskom.

Čereviću. Lavoslav Karlović, upravitelj. — 486.

Kamenički. Franjo Šimoković, sl. v. srěm. ssp. — 797.

Karlovački. Ivan Filipan, **pod-arcidjakon** i pučkih učionah kr. nadziratelj, sl. v. srěm. ssp. — Tomo Ilakovac, kap. — 1040.

Petrovaradinski, u dolini Ljudevita. Gašpar Radić. — 1712.

Petrovaradinski, u dolini Roka. Franjo Milinković. — 1185.

Petrovaradinski, u tvardjavi. Preč. Antun Mihalić, str. 70. — Petar Domašinović, i Bartol Lešić, kap. — 348.

Slankamenski. Ivan Molnar, sl. v. toront. ssp. — Matia Požežanac, kap. — 2027.

GG. Svetjenici, izvan duhovnoga pastirstva postavljeni.

Sebastianović Franjo, kod c. kr. gimn. vinkovačke nauka věre naučitelj, kateketa, i propovědnik, sl. vv. srěm. i věrov. ssp.

Bolthauser Blaž, svetj. biskupie zagr. str. 54.

Ferber Ivan, kapelan vojn. kod. sl. pěš. puka nj. c. visosti nadvojvode Leopolda Lud. br. 53.

Polzer Ivan, kapelan vojnički tvàrdjave brodske.

Sabolić Antun, kapelan vojn. kod sl. konjaničkog puka nj. vel. cara rus. br. 9.

Turković Franjo, presvětl. g. grofa Petra Pejačevića pridvorni kapelan u Rétfaluu.

GG. Nemoćnici.

Bosančić Josip, izsluženi župnik nuštarski, stanuje u Djakovu u kući nemoćnikah.

Gjermić Adam, izsl. prebendar, stanuje u Dalju.

Golub Ivan, izsl. župnik šumetjski.

Mataković Adam, stanuje u Pečuhu.

Neupár Mate, izsl. upravitelj berački, sl. v. srěm. ssp.

Šmolcinger Josip, izsl. župnik lipovački.

Vuksanić Martin, izsl. župnik klakarjevački, stanuje u Brodu.

GG. poglavari sěminišta duhovne mladeži biskupie djakov. i srěmske.

Rektor. Preč. Ivan Rastović, str. 71.

Pod-rektor, i duhovni otac. Matia Vukmanić, str. 72

Nadstojnici naukah.

Josip Štosmajer i Matia Topalović, str. 73.

◆

Arhi-Episkopija Karlovačka.

Arhi-episkop i mitropolit:

Vysoko-prevoshoditeljnějšij vysoko-preosvjaščenějšij vysoko-dostojnějšij g. **Josip Rajačić,** milostiju božijeju Arhi-Episkop Karlovački i vsego po cesaro-kraljevscěh dèržavah slaveno-serbskago i valahiskago naroda Mitropolit, Jego c. k. i apostoličeskago Veličestva dějstviteljnyj tajnyj sovětnik i pročaja i pročaja.

Arhi-episkopski Konsistorij.

Predsèdatelj: Prevoshod. g. Arhi-episkop i Mitropolit.

GG. Prisèdatelji.

Prečestnějšij Pahomij Joanović, arhimandrit šišatovački i više sl. vv. ssp.
— Arsenij Stojković, arhimandrit gergetežki, izpražnjene eparhie bačke upravitelj, a-e. m. od strane klira kod narodnog fonda asistent, vise sl. vv. ssp., perven a-e. m. prizivnog suda sudeći član, i narodn. gimn. karlov. patron.
— Prokopij Ivačković, protosingjel, monastira krušedolskog upravitelj, i sl. v. srěm. ssp.
— Sergij Katjanski, protosingjel, monast. beočinskog upravitelj, i sl. v. srèm. ssp.
— Patricij Popeskul, protosingjel, jezika i knjižestva vlaškog kod central. zavedenija karlovačkog prof. i metropolitski tolkovatelj.

Prepodobnějšij Irinej Radić, iguman opovski.
— Gerasim Novaković, iguman bešenovački.
— Gerasim Avramović, iguman fenečki.
— Dionisij Čupić, pro-iguman beočinski.

Prečestnějšij Elisej Popović, protop. daljski.
— Jevtimie Ivanović, protop. mitrovački, i sl. v. srěm. ssp.
— Lazar Savić, protop. zemunski.
— Petar Kosmanović, protop. vukovarski, i sl. v. srěm. ssp.

Prečestnějšij Pavao Stamatović, protop. karlovački.
— Pavao Nikolić, protop. šidski.

Čestnějšij Vasilij Efremović, paroh kamenički.
— Vasilij Nikolaević, paroh surdučki.
— Mojsej Milanković, paroh karlovački.
— Stanimir Krestić, paroh rumski.
— Kozma Milanković, paroh daljski.
— Spiridon Šenić, paroh osečki.
— Adam Mirković, paroh mitrovički.
— Mihail Cvetić, paroh dobanovački.
— Dimitrij Lazarević, paroh banovački.
— Sava Stojšić, paroh vinkovački.
— Avram Živànović, paroh zemunski.
— Kiril Nikolić, paroh iločki.
— Uroš Milutinović, paroh stejanovački.
— Damjan Lukić, paroh irižki.
— Georgij Joanović, paroh ugrinovački.

Konsistorialni fiškal: g. Ivan Pasković, advokat i sl. v. srèm. ssp.
Bilježnik: preč. g. Nikanor Gruić, a-e. m. singjel, s. bogoslovja profesor i sl. v. srěm. ssp.
Odpravnik: g. Nikola Hadžić.
Pisar: g. Ivan Knežević.
Lèkar: fali.
Službenik: Dimitrij Horvat.

Càrkveni dvor Nj. Prevoshoditeljstva g. Arhi-episk. i Mitrop.

Preč. g. Sergij Katjanski, kako gori.
— — Patricij Popeskul, kako gori.
— — Nikanor Gruić, kako gori.
— — Antonij Nako, protodjakon, i s. bogoslovja profesor.
Preč. g. Lukian Nikolaević, protodjakon i s. bogoslovja profesor.
Tajnik: Vidi konsistorialni fiškal.
Kapelan: Podob. g. Joanikie Popović, Jeromon.
Oekonom dvorski: Čest. g. Aleksie Kanaloti.
Regestrator isti koji i odpravnik.

Monastiri.

I. Gergeteg

(u sl. varm. srèmskoj).

Arhimandrit. Preč. g. Arsenij Stoiković, koi gore.
Jeromonasi: PP. OO. Rafail Vojnović, ujedno naměstnik. Hilarij Milovanović. Sofronij Stoišić. Pahomij Panić. Joanikie Popović, kapelan dvorski prev. mitropolità u Karlovcih. Leontij Anastasić. Gedeon Popović, djakon. Antonij Nako, protodjakon u Karlovcih.
Parohia: Pèrnjavor Gergeteg. — 206.

II. Krušedol

(u sl. varm. srèmskoj).

Arhimandrit fali: Upravitelj preč. g. Prokopij Ivačković, protosingjel, koi gorě.
Jeromonasi: PP. OO. Sinezij Savić. Teofan Alipić. Arsenij Mirosavljević ujedno naměstnik. Eulogij Kuzmanović. Polikarp Vukailović. Lukian Nikolaević, protodjakon u Karlovcih. Spiridon Ilić, djakon.
Parohia: Pèrnjavor Krušedol. — 312.

III. Šišatovac
(u sl. varm. srèmskoj).

Arhimandrit: Preč. Pahomij Joanović str. 78.
Jeromonasi: PP. OO. Joazaf Stanković. Milutin Roić. Teofilakt Lepaić. Konstantin Vuić. — Hranislav Pavlović, djakon.
Parohia: Pèrnjavor Šišatovac. — 149.

IV. Rakovac
(u sl. varm. srèmskoj).

Arhimandrit: Arsenij Stoiković, upravitelj eparhie Bačke str. 78.
Jeromonasi: PP. OO. Atanasij Gudarić. Dionisij Aranitović. Irinej Lazarević. Genadij Lukić. Sava Stoičević. Agathangel Cveanović. Servasij Petrović, protodjakon u plaškom. — Isidor Kapdemort, djakon.
Parochia: Pèrnjavor Rakovac. — 368.

V. Opovo
(u sl. varm. srèmskoj.)

Arhimandrit naslovni: Preč. g. Joazaf Mauromati paroh u Pešti.
Iguman: Prepod. g. Irinej Radić, str. 78.
Jeromonasi: PP. OO. Vartolomij Veselinović, ujedno naměstnik. Makarij Cveić. Servasij Arsenievič. Porfirij Mirković. — Lazar Glišić, djakon.

VI. Beočin
(u sl. varm. srèmskoj).

Upravitelj: Preč. g. Sergij Katjanski, protosingjel str. 78.
Pod-Iguman: Prep. g. Dionisij Čupić, str. 78.
Jeromonasi: PP. OO. Aleksander Medinac. Gedeon Zorić. Hieronim Damjanović. Dorotej Vitomirović. Vasilij Dorocki. Pahomij Budić, ujedno naměstnik. Emilian Kengjelac, protosingjel u Temišvaru. Metodij Milanković, protosingjel u Vèršcu. Aleksij Kalanoti e m. oekonom u Karlovcih. — Paisie Štokić, djakon.
Parohia: Pèrnjavor Remetica. — 305.

VII. Kuveždin
(u sl. varm. srèmskoj).

Upravitelj: Prep. g. Amvrozij Lazić.
Jeromonasi: PP. OO. Maksim Joanović. Dionisij Kristoforović, ujedno naměstnik. Sava Živković. Samuil Joanović. Filaret Došić. Gavril Kovačević. Preč. g. Nikanor Gruić, arhidjakon u Karlovcu. — Parohia — 658.

VIII. Bešenovo
(u sl. varm. srèmskoj).

Iguman: Prepodob. g. Gerasim Novaković.
Jeromonasi: PP. OO. Viktorij Tripković. Amfilokij Krestić. Anatolij Gvoić, Maksim Stojanović. Vikentij Stokić. Meletie Mihailović. Gedeon Joanović.
Parohia: Pèrnjavor Bešenovo. — 207.

IX. Jazak
(u sl. varm. srèmskoj)

Upravitelj: Preč. g. Patricij Popeskul, Protosingjel, str. 78.
Jeromonasi: PP. OO. Varnava Stefanović. Georgij Kristić. Kozma Stefanović. Amfilokij Krestić.
Parohia: Pèrnjavor Jazak. — 101.

X. Vèrdnik
(u sl. varm. srèmskoj).

Iguman: Prepodob g. Danilo Petrović.
Jeromonasi: PP. OO. Kiprian Filipović. Jeftimij Vuković. Amfilokij Eremić. Nestor Perišić, djakon.
Parohia: Pèrnjavor Vèrdnik. — 148.

XI. Pribina glava
(u. sl. varm. srèmskoj).

Iguman: Prepodob g. Dositej Popović.
Jeromonasi: PP. OO. Antimij Komlenac. Laurentij Gabrielović. Teodosij Veselinović. Samuil Petić, djakon.
Parohia: Pèrnjavor Pribina glava. — 194.

XII. Velika Remeta
(u sl. v. srèmskoj).

Iguman: Prepodob. g. Ivan Joanović.
Jeromonasi: PP. OO. Metrofan Terzić. Simeon Pantelić.
Parohia: Pèrnjavor velika Remeta. — 43.

XIII. Tenek
(u sl. regim. petrovaradinskoj).

Iguman: Prepodob g. Gerasim Avramović str. 78.
Jeromonasi: PP. OO. Jerotij Brestić. Teofilakt Miličević. Arsenij Stojanović. Dimitrij Radujković. Anatolij Dimitriević.
Parohia: Pernjavor Tenek. — 155.

Protopresvyterati:

1. Karlovački
(u sl. petrovarad. reg. i sl. varm. srèm.)

Protopresvyter: Prečestnějšij Pavao Stamatović, st. 79.

Karlovci. Mojsej Milanković, str. 79. — Grigorij Avakumović, dj. — 1409.

— *gornja cèrkva.* Pavao Maletić. — Georgij Radoičić, pom. — 538.

— *dolnja cèrkva.* Atanasij Popović i Pavao Nikolić. — 813.

Bukovac. Arsenij Popović. — Uroš Papulić, djakon. — 1010.

Čortanovci. Filip Cvetić. — 650.

Bešcka. Grigorij Stamatović i Aleksander Stefanović. — Pavao Gavrielović, dj. i uč. — 1286.

Kèrčedin. Gregorij Gèrčić i Trifun Sečujac. — Josif Šević, pom. — 1784.

Slankamen. Timotej Jovčić i Grigorij Minović — 909.

Surduk. Vasilij Nikolaević. — Stefan Nikolaević, pom. — 1352.

Novi Karlovac. Aleksander Joanović i Grigorij Georgievič. — Stefan Rajković, dj. i uč. — 2561.

Pazovo. Pavao Trumić, naměstnik. — Simeon Nestorović, djak. i uč. — 764.

Golubinci. Pavao Stamatović. — Mihail Zmejanović, djak. i uč. — 2170.

U sl. varmedji srèmskoj.

Ingjia. Dimitrij Angjelić. — 932.

Maradik. Jovan Ilić. — 730.

Krušedol. Lazar Joanović. — 720.

Neradin. Vasilij Popadić. — 1092.

Irig. a) Pavao Košutić. b) Kiril Neofitović. c) Damjan Lukić. — 3563.

Rivica. Nikolaj Radosavljević. — 808.

Vèrdnik. Vasilij Stojadinović. — 954.

Jazak. Simeon Nikolaević i Ivan Radoičić. — 1697.

Pavlovci. Ivan Mišković, naměst. — 582.

Kamenica. Vasilij Efremović, str. 79. i Nestor Nedelković. — 941.

Ledinci. Stefan Savković. -- 1120.

Čerević. Ivan Filipović i Adam Milutinović. — 1540.

Banoštor. Joan Marić. — 555.

Beočin. Konstantin Popović. — 1042.

Grabovo. Gavril Popović. — 612.

Sviloš. Dimitrij Popović, naměst. — 446.

Susek. Stefan Timić i Jefrimij Timić. — 935.

Neštin. Aron Jovančević. — 870.

2. Zemunski.

(*u sl. petrovarad. regimenti.*)

Protopresvyter: Prečestnějsij Lazar Savić, str. 78.

Zemun. 1) Avram Živanović, Vasilij Paunović. 2) Lazar Andreović. 3) Dimitrij Marković. — 6167.

Bežania. Ilia Petrović. — 840.

Surčin. Maksim Mesarović i Georgij Mesarović, naměst. — 1132.

Jakova. Vasilie Vasić. — 697.

Boljevci. Georgij Cernogorac. — 709.

Progar. Sofronij Božić. — 589.

Ašanja. Georgij Živanović. — Marko Marinković, pom. — 706.

Kupinovo. Dionisij Radovanović i Petar Stanković. — 1208.

Obreš. Stojan Kukić, naměstnik. — 474.

Vitojevci. Teofan Dostanić. -- 441.

Ogar. Petar Miščević. — 768.

Tovarnik. Dimitrij Gèrbić, naměstnik. — 667.

Karlovčić. Jefrem Radosavljević. — Stefan Marković, pom. — 848.

Petrovčić. Kozma Čobanović. — 419.

Bečmen. Sofronij Božić, naměst. — 314.

Dobanovci. Mihail Cetić. — Simeon Živković, naměst. — 1598.

Ugrinovci. Georgij Joanović. — Aron Gjukić, dj. i uč. — 1388.

Kèrnješevci. Aleksander Radosavljević. — 788.

Šimunovci. Teodor Mandić. 1000.

Deč. Pavao Rakić. — 801.

Mihaljevci. Avakum Stojaković — 685.

Pećinci. Radomir Pavković. — Joan Subotić, dj. i uč. — 966.

Vojka. Stefan Marković i Nikolaj Joanović. — 2745.

Popinci. Petar Jagerović. — Stefan Rogić, dj. i uč. — 1190.

Batajnica. Petar Pajanović. — Sava Radosavljević, naměst. — Rafail Veselinović, dj. i uč. — 1558.

Banovci. Dimitrij Lazarević i Vasilij Ruvarac. — Ivan Nikolić, dj. i uč. — 1708.

Belegiš. Petar Tarbuk i Marko Janković. — 1381.

3. Mitrovički.

(*u sl. petrovarad. reg. i sl. varm. srěms.*)

Protopresvyter: Prečestnějsij Eftimie Ivanović, str. 78.

u sl. Petrovarad. regimenti.

Mitrovica. 1) isti koji i Protop. 2) Adam Mirković. 3) Stefan Damjanović. — Petar Radovanović, dj. i uč. — 2488.

Ladjarak. Joan Nenadović. — Joan Kolarović. — Joan Mirić. — 2818.

Martinci. Sava Nikolić, Živoin Stojinić, i Joan Budim. — Teodor Bošković, dj. i uč. — 2960.

Šašinci. Sreta Radosavljević, i Petar Kovačević. — Joan Barak, dj. i uč. — 1560.

Jarak. Pavao Tomić i Joan Živković. — 1025.

Klenak. Aleksander Janković. — 844.

Platičevo. Adam Molović. — 805.

Grabovci. Georgij Obradović. — 836.

Perhovo. Lazar Nikolus. — 700.

u sl. varm. srěmskoj.

Ruma. Stanimir Krstić, str. 79. Georgij Nenadović, i Teodor Mihajlović. — Vasilij Krstić, pom. — 2870.

Kraljevci. Živoin Aranicki. — Stanko Aranicki, pom. — 1046.

Petrovci. Joan Popović, naměst. — 756.

Dobrinci. Joakim Subotić i Marko Ljubinković. — 1390.

Brestač. Petar Stojanović. — 1129.

Bujanovci. Dimitrij Matetić i Kristofor Jelesić. — 1930.

Subotišće. Aleksander Sabovjević, naměst. — 898.

Sibač. Aleksij Radovanović. — 608.

Putinci. David Lepotić, naměst. — 410.

Mali Radinci. Petar Filipović, naměst. — 386.

Voganj. Teodor Atanasković. — 629.

Veliki Radinci. Georgij Knežević, naměst. — 508.

Stejanovci. Uroš Milutinović. — 899.

Bešenovo. Gavril Černobarac. — 984.

Šuljam. Nikifor Aranicki. — 729.

Gregurevci. Stefan Jošić i Pavao Marković. -- 1418.

Mangelos. Petar Koviljac. — Teodor Pisarević, naměst. — 1031.

Ležimir. O. Filip Borić i Joan Borić. — 1259.

4) Šidski.

(*u sl. varm. Srěm., sl. Petrovarad. i Brodskoj reg.*)

Protopresvyter: Prečest g. Pavao Nikolić, str. 79.

u sl. varm. srěmskoj.

Erdevig. isti koji i Protop. *Z*atim. — Kozma Longinović i Ilia Janković. — 1388.

Šid. Avram Panic, Pavao Vojnović i Stefan Novaković. — 2424.

Bačinci. Joan Maksimović. — Joan Paranosić, pom. — 834.

Bingula. Mihail Matić i Filip Nikolić. — 719.

Čalma. Aleksie Kostić. — 788.

Divoš. Ivan Aranicki. — Pavao Cvijć, dj. i uč. — 1290.

Visić. Gavril Kotarlić. — Aksentie Čiurčić, pom. — 352.

Ilok. Kiril Nikolić, naměst. — 367.

Molovin. Miloš Ratkaić, naměst. — 336.

Bàrkašovo. Atanasie Popović. — 488.

u sl. petrovaradinskog regimenti.

Kusmin. Ljubomir Runjanin i Pavao Mišesević, Pavao Nenadović, naměst, Georgij Nikolić, dj. i uč. — 2321.

Adaševci. Joan Milutinović. — 1522.

Mala Vašica. Lazar Popović. Svetozar Popović, pom. — 1080.

Ilince. Avakum Spaić, dj. i uč. — 978.

Jamina. Joan Jevrić. — 1301,

Rača. Mojsie Molović, naměst. — 1075.

Gàrk. Petar Urošević i Stanislav Radovanović. — 1546.

Morović. Stefan Popović, naměst. — 644.

5. Vukovarski.

(*u sl. varm. srěmskoj i regimenti brodskoj.*)

Protopresvyter: Prečestnej. Petar Kosmanović, str. 78

u sl. varmedj. srěmskoj.

Vukovar. Isti koji i Protop. i Pavao Spaić, zajedno okružnih listovah upisatelj. — Uroš Lazarević, naměst. — 1620.

Opatovac. Gavril Bilić, naměst. — 355.

Mohovo. Uroš Dokić, naměst. — 420.

Šarengrad. Vasilij Janković. — 205

Tovarnik. Uroš Popadić, naměst. — 425.

Banovci. Petar Stefanović, naměst. — 726.

Mikluševci. Timotej Milinković. — 446.

Negoslavci. Simeon Smiljanić, naměst. — 804.

Petrovci. Joan Davidović, naměst. — 215.

Marinci. Stefan Kontić, naměst. — 318.

Ostrov. Grigorij Janković. — 640.

Gaboš. Joan Stefanović, naměst. — 422.

Markušica. Georgij Petrović, Vetimir Petrović, pom. — 1067.

Vinkovci. Sava Stojšić. — 1049.

Lazama. Georgij Vukajlović. — 1039.

Orolik. Stefan Pogomić. — 333.

Mirkovac. Teodor Mihajlović, Evtim Banac, dj. i uč. — 1008.

6. Daljski.

(*u s. v. věrovitičkoj i srěmskoj.*)

Protopresvyter: prečest. Elisej Popović, str. 78.

Dalj. Kozma Milanković, Petar Stefanović i Georgij Paunović, jerodjakj Prokopij Miladinović, — 3172.

Erded. Pavao Boić, naměst. — 446.

Bělobàrdo. Simeon Popović i Stefan Velenderić. — 1604.

Tenja. koji i protop. i Aleksander Sedlarović. — 1969.

Osěku. Spiridon Senić i Lazar Boić. — Jerodjak Joan Kragujević. — 1911.

Čepin. Joan Rakić. — 1450.

Dopšin. Sofronij Davidović. — 976.

Budinac. Konstantin Popović. — 1379.

Borovo. Stefan Bulić i Vasilij Popović. — 1742.

Terpinja. Maksim Patković i Dimitrij Živanović, naměst. — 1500.

Vera. David Davidović. — 676.

Bobota. Sava Patković i Bogoljub Patković. — 1686

Pačetin. Georgij Banović. — 757.

Bàršadin. Sofronij Jovičić. — 510.

Pod upraviteljsvom Arhiepiskopa Karlovačkoga jesu i slědeće parohie.

Miškovac. (u boržodskog varm.) Georgij Popović. — 181.

Ungvar. (u ungvarskoj varm.) Gavril Beričić, Jeromonah Bezdinski. — 36.

Tokaj. (u zempl. varm.) Simeon Jestić, naměst. — 158.

Gjöngjöš.

Ostrov. (u banats. něm. reg.) Pavao Lazić. — 750.

Regimenstki kapel. kod regimente nadvojvode Leopolda. broj. 53.

Vasilie Subotić, klirik arhi-episkopie Karlovačke.

U arhi-episkop. karlov. ima 187 parohiah; 44 filiale; 159,723 duše; 153 càrkve; 218 sveštenikah, 135 učionah; 146 učiteljah i 5501 djak.

Eparhia Bačka.

Eparhie administrator: Prečestnějšij G. Arsenij Stojković, str. 78.

Episkopski Konsistorij.

Predsědatelj: g. Administrator.

GG. prisědatelji.

Arhimandrit fali.

Prepodobnějšij. Josip Popović, monastira bodjanskog iguman, č. kons. i sl. v. srěm. ssp.

Prečestnějšij Vasilij Kovačić, protop. somborski č. kons. i sl. v. marmaroške ssp.

Prečestnějšij. Georgij Moić, protop. segedinski i č. kons. p.

— Maxim Papić, protop. žabaljski i č. k. p.

Čestnějšij. Vasilij Milovanović, paroh. somborski, č. kons. i sl. v. srěm. ssp.

— Joan Vuić, sl. i kr. grada Subotice paroh., protop.

segedinski, naměst. č. kons. p. i kr. ovdašnje gimnazie ovog obreda Katihit.

Čestnějšij. Dimitrij Popović, tàrgovišta V. Palanke paroh, č. kons. i sl. v. srěm. ssp.

— Joan Gajnović, tàrg. V. Bečeja paroh, č. kons. p.

— Avram Georgiević, paroh. s. tamaški, č. kons. p., i protop. novosadskog naměst.

— Arkadij Nikolić, paroh bojski i č. kons. p.

Čestnějšij. Georgij Vuković, paroh novosadski, č. kons. p. i kr. gimnazie novosadske Katihit.

— Eleazar Gruić, paroh stoparski.

Biljeznik: Georgij Ružić, advokat i sl. v. srěm. ssp. ujedno tajnik.

Fiškal: Ivan Petrović, adv.

Podbiljeznik: Podob. Varnava Damjanović, jeromon.

Pisar. Gjuro Cvetić.

Monastiri.

I. Koviljski.

Arhimandrit: Preč. g. Andrej Šaguna.

Jeromonasi. PP. OO. David Popović, izpovědnik. Dositej Sent-Gjurac, naměst. Petronij Mohanović i Nikodem Savković.

Jerodjakon. Isidor Kronić.

II. Bodjanski.

(u sl. varm. bačkoj.)

Iguman. Prepodobn. Josip Popović, str. 84.

Jeromonasi. PP. OO. Aleksander Ivanović, izpovědnik, zajedno naměst. Teodor Radanić, vikar. Justin Cvetić i Gerasim Pavlović.

Jerodjakon. Platon Popović.

Protopresvyterati:

1. Novosadski.

Protopresvyter: Prečest. Daniil Popović.

Novisad: a) Daniil Petrović, Platon Efremović, Georgij Andrejević, Aleksander Zaharić i Georgij Nešković. — Simeon Miodragović, djakon.

Novisad: b) Gregorij Radišić, Matej Hostić, naměst. — Georgij Vuković i Mojsej Georgijević. Andrej Monaš, dj.

Novisad: c) Stefan Petković i Joan Marković. — Pavao Balta, dj. 7011.

V. Futak. Stefan Nikolić. Georgij Gruić. Sava Stojšić. — Maxim Ivanović, dj. — 3546.

Begeč. Gavril Gregoriević. — 1864.

Gložan. Vasilij Nikolić.

V. Palanka. Dimitrij Popović, Marko Doić i Panteleimon Kalenić. — 3024.

Obrovac. Petar Jankovic, i Teodor Komadinović — 1364.

Tovariševo. Manuil Vidaković, Vasilij Vuković i Simeon Ivanović. — 2048.

Silbaš. Avram Perišić. — 1521.

Pivnica. Stěfan Trifonović i Mihail Apić. — Nikola Mikluševič, dj. — 2250.

Despot s. Ivan. Gregorij Gaić i Nikola Grigoriević. Gregorij Gaić, dj. — 2112.

Kulpin. Stefan Milošević. — 1125.

Piroš. Petar Veselinović. — 895.

Kisač. Georgij Puljević. — 486.

V. Šove. Gregorij Paraški i Ivan Pešić. — 1440.

V. Ker. Dmitrij Stefanović i Gregorij Krestonošić. — 1534.

V. Vàrbas. Georgij Radosavljević i Petar Vučerić. — 2076.

S. Tamaš. Avram Georgiević, Avram Petrović, i Uroš Radanović. — Pavao Petrović, pomoćnik. — 5725.

Turia. Mihail Čolić i Efrem Jakovljević. — 1377.

2. Somborski.

Protopresvyter: Prečest. Vasilij Kovačić, str. 84.

Sombor Vasilij Kovačić, Daniil Popović i Uroš Stojšić. — Vasilij Kovačić i Joan Momirović, dj.

Sombor. Vasilij Milovanović, str. 85. — Joan Teodorović, pom. — 11,289.

Staparin. Joan Popović, Pet. Popović i Eleazar Gruić. — Mojsij Popović, pomoć. — 4929.

Brestovac. Trifon Vlaskalić i Lazar Krestonošić. — 2294.

Rac-Militić. Stefan Stefanović. — 180.

Deronja. Kozma Simić i Georgij Popović. — 1235.

Parabutj. Mihail Ferenčević. — 879.

Parage. Arkadij Petrović. — 1182.

Lalić. Vasilij Lukić i Georgij Nikolić. — 80.

Kula. Petar Isaković, Arkadij Živković i Joan Gaicki. — Joan Isaković, dj. — 2485.

Sivac. Dimitrij Raić, Joan Kostić, Efrem Joanović i Gavril Kostić. — Nikola Mandić, dj. — 3850.

Bajša. Miloš Panić. — 613.

Pačer. Josif Mia.ović. — 1245.

Stanišić. Petar Čupić i Avram Borgjoski. — 1124.

Rigjica. Mirko Bastić. — 958.

Baja Arkadij Nikolić, str. 86. — Porfirij Popović, naměst. — 625.

3. Segedinski.

Protopresvyter: Prečestn. Georgij Moić, str. 85.

Földvar. Georgij Božićković. — Leontij Mihailović. — Joan Cvetković, pom. — Teodor Georgiević, dj. — 2414.

Stari Bečej. Joan Gajnović, str. 86. — Aleksander Bastić i Samuil Branković. — 4808.

Petrovo Selo. Vasilij Rakić i Aron Krestić. — 2014.

Moholin. Georgij Moić, str. 85. Konstantin Popović, Grigorij Kovačić, katechit. — Georgij Gruić, dj. i uč. — 3484.

Ada. Avram Paulović i Stefan Gajčinović. — Joan Paulović, pom. — 1869.

Senta. Simeon Nikolić i Timotej Branković, — Georgij Nikolić, pom.

Stara Kaniža. Aleksander Letić i Dimitrij Janković. — 1137.

Martonoš. Petar Petrović i Joan Milić. 1573.

Segedin. Aleksander Vuković, upravitelj. — Dimitrij Popović, dj. — 1023.

— u càrkvi ss. Arh. paroha neima.

Subotica. Simeon Stanimirović, — Joan Vuić str. 85. i Isaak Ludaić. — Simeon Stanimirović, pomoć. — Stefan Paću, dj. — 4150.

Šandor. Joan Dobroević. — 469.

Jegar. Maksim Janković. — 122.

4. Žabaljski.

Protopresvyter: Prečestn. Maksim Papić, str. 85.

Josefovo. Maksim Papić, koi gori. — Joan Kyprovač. — Sava Mihailović, pomoć. protop. — 3843.

Georgievo. Aleksij Vasić i Gavril Nikolić. — Joan Tešić. — 2720.

S. Ivanu. Sava Katjura. — 1471.

Mošorin. Pavao Nedeljković i Stefan Vulić. — 1927.

Titel. Stefan Bogdanović i Atanasij Popović. — 1665.

Lok. Andrej Nestorović, — 657.

Vilovo. Mihail Veliković. — Atanasij Popović, dj. i uč. — 825.

Gardinovce. Andrej Stanimirović. — Vasilij Kovačević. — 785.

Gospodince. Pavao Beljanski i Teodor Brežovski — 1869.

Nadalj. Stefan Aranicki. — Georgij Katjanski, pom. — 1511.

Čurug. Vasilij Stojadinović, Kiril Otić, i Maksim Milovanović. — 3832.

Katj. Jakov Rakić i Gavril Pešić. — Stefan Rakić, dj. — 2080.

Gornji Kovilj. Dimitrij Marković i Damian Gavrilović. — 1921.

Dolnji Kovilj. Julian Kovačević. — Lazar Kovačević, pom. — Georgij Angelić, dj. i uč. — 1140.

U Eparhii bačkoj ima 63 parohic; 13 filiale; 121,595 duša; 69 càrkvih; 158 sveštenikah; 68 učionah; 75 učiteljah i 5038 učenikah.

Eparhia gornjo-karlovačka.

Episkop: Vysoko-preosvjaščenějšij i vysoko-dostojnějšij **Evgenij Joanović**, božijeju milostiju episkop Karlovački.

Episkopski Konsistorij.

Predsědatelj: Vys. preosv. i vys. dost. g. Episkop.

GG. Prisědatelji.

Precěstněj: Sevastian Ilić, Arhimandrit, č.hsg-i-fvd-d.
— Rafail Bunčić, protop. blažki, i zlate kolajne vlastnik.
— Ivan Prica, jubil. protop. korjenički.
— Spiridon Ličina, protop. kàrbavski, i zlate kolajne vlastnik.
— Marko Slavnić, protop. glinski.
— Simeon Popović, protop. kirinski.
— Mihailo Čučković, protop. kostajnički.
— Nikola Božić, protop. petrinjski.
— Petar Vučković, protop. budački.
— Joan Diaković, protop. karlovački.
— Samuil Popović, protop. korjenički.
Prečestnějšij Teodor Rajačić, protop. vilički.
— Atanasij Ilibašić, jubil. vikar.
— Vasilij Zlonoga, vikar.
— Daniil Cvianović, vikar.
— Kiril Kosanović, vikar.
— Milovan Šarac, vikar i zlat. kol. vlastnik.
— Mihail Matiević, vikar.
— Petar Vukelić, paroh plaški.
— Isaak Rajačić, jubilar. paroh.
— Damian Čučković, paroh.
— Joan Ostoić, paroh.
— Mihail Draganić, paroh.
— Nikola Mandić, paroh.

Bilježnik: Čest. g. Gervasij Petrović, učitelj duhovne mladeži.

Fiskala i lěčitelja neima.

Càrkveni dvor njih visokop. g. episkopa.

Čest. g. Sava Stojčević, presvyter monastira Rakovačkog, episkopski kapelan i duhovnik. — Gervasij Petrović protodjakon.

Kancellaria episkopska. Čest. g. Gervasij Petrović, upravitelj kancellarie koi gore.

Pisari su učenici bogoslovja.

Monastir.

Gomirski.
(u sl. ogulinskoj regimenti.)
Arhimandrit: Preč. g. Sevastian Ilić, koi gorě.

Jeromonasi: PP. OO. Teofil Gerbić. Gerasim Mamula. Mojsej Milanović. Joan Popović. Daniil Vukelić. Makarij Milić.

Protopresvyterati

1. Lički.

(*u sl. Ličkoj regimenti.*)

Protopresvyter: Prečestn. g. Daniil Terboević.

Mogorić. Georgij Miloević. — Toma Miloević, pomoć. — 1587.

Vrebac. Josip Vukelić, jubil. naměst. i Konstantin Popović. — 1662.

Ostàrvica. Maksim Dimić. — 1259.

Širokakula. Arsenij Gerbić. — Marko Gerbić, pom. — 1588.

Smiljan. Ilia Žegarac, — 1520

Gospić. Toma Obradović. — 251.

Divoselo. Teodor Blitva. — 1368.

Počitelj. Luka Oklopdžia. — 1577.

Medak. Atanasij Terboević. — 1408.

Raduć. Mihail Draganić. — 1517.

Gorni Gračac. Nikola Mandić. — 1739.

— — Filip Dobrić. — Pavao Radaković, pom. — 1272.

Dolnji Gračac. Joan Radošević, jubil. paroh i Moisej Radošević. — Luka Bogdanović, pomoć. — 2111.

Kik. Konstantin Ličina. — 1207.

Ploča. Stefan Luština. — Georgij Draganić, pomoć. — 1301.

2. Kàrbavski.

(*u sl. Ličkoj regimenti.*)

Protopresvyter: Preč. g. Spiridon Ličina, str. 88.

Zermanja. Mihail Berkić. — 2032.

Popina. Avram Budimir. — Joan Prodanović, pom. — 2146.

Kupirovo. Nikola Vojvodić. — 1042.

Osrědci. Joakim Radaković. — Andrij Vojvodić, pomoć. — 1413.

Sàrb. Ilia Vojvodić. — 1074.

Suhaja. Damian Čučković. — 2111.

Doljani. Simeon Majstorović. — Teodor Majstorović, pom. — 1417.

Dobroselo. Petar Medić. — 1646.

Lapac. Andrij Rašeta. — Mojsej Rašeta, pomoć. — 2656.

Mazin. Sava Babić. — Stefan Kovačević, pomoć. — 1870.

Bruvno. Andrij Skerbić. — Ilia Vurdelja, pom. — 2121.

Komić. Joan Momčilović. — 1418.

Mutilić. Spiridon Ličina, protop. — 1646.

Visuć. Teodor Vurdelja. — Petar Kosanović, pom. — 1651.

Jošćanj. Joan Budisavljević, vikar. — Filip Budisavljević, pom. — 2000.

3. Korjenički.

(*u sl. otočkoj regimenti.*)

Protopresvyter: Preč. Samuil Popović, protopr. korjenički, str. 88.

Korjenica. Protop. koi gore. -- 2680.

— Mihail Kosanović, paroh jubil. — Vasilij Prica ujedno vikar. — 1857.

Mala Kàrbavica. Teodor Prica. — 2272.

Bunić. Daniil Cvianović, vikar. — Stojan Šobat, pomoć. — 1609.

Podlapač. Sava Knežević. — 1646.

Mekinjar. Georgij Cvjetičanin. — Daniil Cvjetičanin, pom. — 1635.

Debelobàrdo. Damian Banjeglav. — Vasilij Stanković, pom. — 1435.

Bijelopolje. Vasilij Skorić. — 1788.

Nebljusi. Isaak Marinković. — 1300.

Petrovoselo. Mihail Marinković. — 2044.

4. Velički.

(*u sl. otočkoj regimenti.*)

Protopresvyter: Preč. Teodor Rajačić, paroh Lučanski.

Gornje-Vàrhovine. Vasilij Mašić. — Ilia Saveri, pom. — 2959.

Dolnje-Vàrhovine. Petar Ivančević. — Sava Čurčić, pom. — 1780.

Klenovac. Gavriil Kokotović. — 1659.

Kosin. Mojsej Kokotović, vikar. — 1693.

Zalužnica. Teofan Popović. — Vasilij Popović, pom. — 1561.

Doljane. Georgij Popović. 1061.

Dabar. Dimitrij Babić. — 991.

Škarc. Ilia Božičković. — 1558.

Švica. Sava Skendžić, vikar jubil. — Isaak Ivančević. — 1539.

Bàrlog. Simeon Luzaić. — 1652.

Lučane. Teodor Rajačić, jubil. paroh. i Isaak Rajačić. — Nikola Ljubotina i Petar Rajačić, pom. — 3611.

Senj. Petar Kokotović. — 56.

5. Plaški.

(*u sl. ogulinskoj regimenti.*)

Protopresvyter: Preč. g. Rafail Bunčić, str. 88.

Plaški. Protopr. koi gorě. — Petar Gerba, pom. — Gervasij Petrović, mladeži klirikalne uč. — 2333.

Plaški. Petar Vukelić. — Simeon Rapaić, pomoć. — 1527.

Jasenica. Luka Latas. — Gavril Gerba, pomoć. — 1689.

Sadilovac. Avram Medaković. — Sava Babić, pom. — 2246.

Ljeskovac. Stefan Pošmuga. — Mihail Barač, pom. — 3124.

Slušnica. Gavril Popović i Joan Popović, jub. par. — 1806.

Močila. Petar Glavaš. — Stojan Barač, pomoć. — 1788.

Tobolić. Joan Vranješević. — 1468.

Premišlje. Georgij Momić. — 1638.

Poloja. Milovan Šarac, vikar. — 1638.

Perjasica. Daniil Šarac. — 1171.
— Mihail Vidović. — Georgij Madjerčić, pomoć. — 1181.
Dubrava. Simeon Radulović. — 2102.
Terzić. Stefan Barač. — 1110.
Munjava. Kiril Kosanović, vikar. — 1519.
Gomirje. Joanikij Popović, naměst. — 3095.
Drežnica. Joan Radulović, naměst. — 2554.
Moravice. Daniil Vukelić, jeromonah, naměst. — 2169.
Ponikve Mojsij Milanović jeromonah, naměst. — 1345.

6. Budački.

(*u sl sluinjskoj regimenti*)

Protopresvyter: Preč. g. Petar Vučković, paroh klokočki, str. 88.
Karlovac. Joan Diaković, protop. měst. — 393.
Tušilović. Konstantin Alinčić. — 1389.
Dolnji Budački. Toma Knežević. — 1502.
Gornji Budački. Mihail Knežević. — 1967.
Skrad. Joakim Velimirović. — 1278.
Veljun. Miloš Babić. — 1857.
Cetin. Jakov Paić i Radoslav Paić, jub. par. — Mihail Kiurina, pom. — 3079.
Blagaj. Kozma Merdjenović. — Simeon Merdjenović, pom. — 2184.
Kàrstinja. Georgij Počuča, vikar. — 2172.
Klokoč. Petar Vučković, protop. — Mihail Novković, pom. — 2445.
Kolarić. Marko Madjerčić. — Jakov Milović, pomoć. — 1919.
Vojnić. Pavao Šepa. — 1897.
Utinja. Grigorij Zivković, — 1582.
Trebinja. Mihail Gačeša. — 1442.

7. Kirinski.

(*u sl. pàrvoj banskoj regimenti.*)

Protopresvyter: Simeon Popović, paroh čemernički, str. 88.
Slavskopolje. Rafail Medaković. — 988.
Bàrnjavac. Kiril Verga. — 1781.
Speničak. Vasilij Gergić. — 1538.
— Lazar Mašić. — 1881.
Stipan. Pavao Grebljanović. — 2108.
Bović. Marko Lapčević. — Emanuil Lapčević, pom. 1834.
Čemernica. Simeon Popović, protop. 1755.
Kirin. Matej Žutić, — Adam Žutić, pom. — 1832.
Blatuša. Trifon Vukelić i Miloš Vukelić, jub. — 1509.
Perna. Vasilij Opačić. — 2530.
Topusko. Matej Bogdanović i Marko Bogdanović, jub. par. — 2253.

8. Glinski.

(*u sl. pàrv. bans. regimenti.*)

Protopresvyter: Marko Slavnić, paroh glinski, str. 88.
Glina. Protop. koi gore. — 1164.
Majskepoljane. Nikola Čučković, naměst. — 1247.
Vlahović. Vasilij Zlonoga, vikar. — Atanasij Demić, pom. — 1288.
Lušćani. Petar Lazić. — 792.
Lučani. Atanasij Janjatović. — 869.
Šušnjar. Adam Glamočljia. — 891.
Veliki Gradac. Joan Muzdeka. — 847.
Drenovac. Stojan Muzdeka. — 933.
Mali Gradac. Stefan Teodorović. — 1220.
Drogotinja. Lazar Marković. — 1523.
Klašnić. Nikola Muzdeka. — 1163.
Buzeta. Ilia Muzdeka. — 1101.
Brezovopolje. Trifon Petrović. — 1826.
Živorac. Joan Ostoić. — 2727.
Bojna. Mihail Madjerčić. — 1074.
Oblaj. Nikola Lončar. — 1051.
Hajtić. Damian Simić. — 1436.

9. Petrinjski.

(*u sl. 2. banjskoj. regimenti.*)

Protopresvyter: Nikola Božić, str 88.
Blinja. Nikola Božić, protop. — 1343.
Petrinja. Georgij Janjatović. — Pavao Janjanin, pom. — 890.
Joševica. Andrej Vukoević. — 1433.
Tremušnjak. Adam Vračarević. — 1209.
Komogovina. Vasilij Buzažić. — 1216.
Boroevići. Georgij Baljak. — 937.
Svinica. Gavriil Šumonja i Marko Šumonja, jub. par. — 1164.
Velika Gradusa. Vasilij Bamburač. — 815.
Staroselo. Pavao Glavaš. — 930.
Vukoševac. Gavriil Begović. — 1128.
Četvàrtkovac. Vasilij Babić. — 933.
Meminska. Stefan Vujaklia. — 1243.
Hrastovac. Damian Gruborović. 1220.
Càrkvenibok. Adam Kukić. — 1463.

10. Kostajnički.

(*u sl. 2. banskoj regimenti.*)

Protopresvyter: Mihail Čučković, par. rujevački, str. 88.
Rujevac. Protop. koi gorě. — 2355.
Ljubina. Petar Dragišić. — 1432.
— Simeon Glavaš, vikar. — 1910.
Dvor. Mojsej Dragišić. — 1278.
Javoranj. Stojan Kukić i Sava Kukić, jub. par. — 1543.
— Mihail Matiević. — 1430.
Bàrdjani. Stojan Lapčević, naměst. — 1438.
Jurakovac. Nikola Ilibašić i Atanasij Ilibašić, jub. par. — 1297.
Šakanlie. Josip Lazarević. — 960.
Baborieka, Rafail Zec. — 750.
— Atanasij Basta, naměst. — 807.
Kostajnica. Ilia Baljak, naměst. — 778.
Slabinja. Jakov Lotina. — 666.
Rausovac. Stojan Orlović. — 943.
Živaja. Stefan Živković. — 1219.
Dubica. Georgij Živković. — 1612.
Uštica. Simeon Bastaić, naměst. — 584.
Jasenovac. Stefan Vidaković. — 1153.

Dvě parohie pomorskih varoših.

Tàrst. Nikola Vujnović i Danil Ruić, naměst. — 252.
Rěka. Joan Jovetić, naměst. — 23.

U Eparhii g. karlovačkoj ima 144 parohie; 486 filiale; 225,851 duša; 199 càrkvih; 219 sveštenikah; 138 učionah; 167 učiteljah; 4819 učenikah.

Eparhia Pakračka.

Episkop: Vysoko-preosvjaščenějšij i vysoko-dostojněјšij g. Stefan Kragujević, božijeju milostiju episkop Pakrački.

Episkopski Konsistorij.

Prědsědatelj: Vysoko preosv. i vysoko dost. g. episkop.

GG. prisědatelji.

Prečestněјšij Pavao Barišić, protopr. pakrački, sl. v. križ. ssp.
— Vasilij Rajčević, protop. nartski.
— Dimitrij Lončarević, protop severinski, sl. vv. věrov. i križ. ssp.
— Mihail Teodorović, protop. plavšinački.
Prepodobněјšij Anatolij Ivanović, iguman lepavinski, sl. v. križ. ssp.
— Josif Vuković, iguman oraovički.
Čestnějsij Pavao Stančić, vikar i paroh novogradski.
— Zaharia Vukašinović, paroh vàrbovljanski.
— Joan Pretić, vikar i paroh klokočevički.
— Joan Doktorović, paroh pakrački.
— Josip Ostoić, protop. borovački.
— Aleksander Čupović, protop. daruvarski.

Fiskus: Toma Milanković, z-ob-s-odv., sl. v. požež. ssp.

Bilježnik: prečest. g. Kornelij Živković, episkopski protodjakon.

Monastiri.

I. Pakrački
(u sl. v. požež.)

Vikar: Prepod. Metodij Baić.
Jeromonasi: PP. OO. Makarij Prodanović. Adrian Markelić. Justin Grubić. Gedeon Paunović.
Monah: P. O. Vinketij Teodorović.

II. Lepavinski
(u sl. reg. križ.)

Iguman: Prepodobněјšij g. Anatolij Joanović.
Jeromonasi: PP. OO. Alexij Ognjanović. Irinej Hajdinec. Stefan Dežić. Melhizedek Godec.
Monah: P. O. Metodij Stanković.

III. Oraovički
(u sl. v. věrov).

Iguman: Prepodob. g. Josif Vuković.
Jeromonasi: PP. OO. Teofil Nikolić, vikar. Marko Godeč. Kornelij Stanković. Avakum Vuković. Filaret Milaković. Pahomij Protić. Miron Manojlović. Maksim Vuksanović. Georgij Godeč. Sava Panić.

Protopresvyterati:

1. Pakrački
(u sl. v. požež.).

Protopresvyter: Prečest. Pavao Barišić, koi gorě.

Pakrac. Nikola Meić. — Georgij Tomić, djak. i uč. — 700.
Pakrac. Joan Doktorović. — 430.

Klirikah Zavedenie.

Učitelji: Kornelij Zivković. — Aleksander Čupović, koi gore. — Klerikah 24.

Kusonje. Aleksander Čupović. — Matej Lazić, pomoć. — 1516.
Ožegovac (Bučje). Avram Čupović i Lazar Čupović, izsluženi paroh. — 2715.
Kamenska (Vučjak). Teodor Petrović. — 1208.
Sloboština. Pavao Barišić, koi gorě. — 1148.
Smoljanovci. Stefan Deanović, — Teodor Deanović, pomoć. — 1169.
Čečevac. Georgij Protić. — 965.
Bolomače. Georgij Buzdumović. — 828.
Šumetlica. Jakov Marić. — 618.

2. Borovački
(u sl. v. věrov.).

Protopresvyter: Preč. Josif Ostoić, koi gorě.

Votjin. Protop. koi gore. — Pavao Lončarević, pomoć. — 1212.
Macute. Stanislav Musulinović i Evtimij Orozović, izsluž. paroh. — 887.
Šmude. Gavril Bolić. — 1744.
Drenovac. Marko Godeč, jeromonah oraovički naměst. — 1578.
Oraovica. Miron Manojlović, jeromonah oraovički naměst. — 1448.
Gazji. Pahomij Protić, jeromonah oraovički naměst. — 823.
Obradovci. Maksim Vuksanović, jeromonah oraovič. naměst. — 919.
Kutjanci. Petar Popović, pomoć. — 612.
Kapelina. Georgij Petrović. — Pavao Nikolić. — 815.
Suhomlaka. Georgij Bolić, vikar. — 829.
Dobrović. Stojan Zdelarović. — 910.
Mikleuš. Vinkentij Rožić. — 723.
Gornja Bukovica. Pantelejmon Vasiljević. — 766.
Slatina. Stefan Orozović. — 1304.
Medinci. Joan Nikolić, naměst. — 926.
Rac Miholjac. Toma Bolić. — 780.
Meljane. Vasilij Buzdumović. — 983.
Gatjište. Simeon Stojanović. — 732.
Borova. Petar Ostoic — 1573.
Klisa. Arsenij Belaičević, naměs. — 1113.
Lisičine. Sava Milivoević. — Atanasij Milivoević, pomoć. — 932.

3. Daruvarski
(u sl. v. požež.).

Protopresvyter: Preč. g. Aleksander. — Čupović, koi gorě.

Daruvar. Josif Dobraš, vikar. — 1357.

Čepidlake. Georgij Karalia. — 1036.
Bastasi. Joan Petrović. — 1070.
Brestovac. Vasilj Orozović — 595.
Uljanik. Georgij Nikolić. — 1005.
Troeglav. Todor Dimitriević. — 802.
Toran. Pavao Kovačić. — 887.
Grahovljani. Gavriil Desančić. — Mojsej Kovačić, pomoć. — 1271.
Bjela. Makaria Prodanović, jeromonah pakrački, naměst. 1174.
Doljani. Petar Solonja. — 845.

4. Treštenovački

(*u sl. vv. pož. i věrov.*).

Protopresvyter: Preč. g. Georgij Bazadžić.
Gradište. Protop. koi gore. -- Antonij Ristić, pom. — 1239.
Vetovo. Avakum Vuković, jeromonah oraovički, naměst. — 512.
Treštenovci. Stefan Živanović. — 461.
Požega. Gervasij Lazić, jeromonah oraovički. — Teofil Petrović, pomoć. — 1120.
Pàka. Georgij Banišić. — Stanislav Vučković, djak. — 635.
Ložnica. Ananij Mešterović. — 1205.

5. Barčevački

(*u sl. v. věrov. i sl. brod. reg.*)

Protropresvyter: Preč. g. Simeon Ugrinić.
Bračevci. Pavao Popović. — 830.
Poučie. Matej Olić. — 833.
Nabàrdje. Simeon Ugrinić, protop. — Vasilij Barišić, pomoć. — 476.
Majar. Partenij Vuksanović. — Stefan Vuksanović, izsluženi paroh. — 887.
Novo-Topolje. Sava Odobašić. — Sofronij Krunić, djak. — 275.
Klokočevik. Joan Pretić. — Filip Miačević, pom. — 1057.
Brod. Matej Lazić, naměst. — Antonij Bistić, dj. — 434.

6. Novo-Gradiški

(*u. sl. reg. gradiš.*).

Protop.: naměst. Preč. g. Pavao Stačić, str. 95.
Jablanac. Georgij Karanović. — 901.
Velika-Gradiška. Mihail Vukašinović. — 561.
Svinjar. Georgij Milić, — 364.
Kobaš. Zaharij Popović. — Joan Popović, izsluženi paroh. — Teofil Petrović, pomoć. — 920.
Nova-Gradiška. Pavao Stančić. — Teodor Furišić, Stefan Lončarević, djak. i uč. — 1024.
Medare. Stefan Batić. — 576.
Ratkovac. Mihail Kutuz, naměst. — 731.
Gredjani. Mihail Vojnović. — 690.
Okučani. Vasilij Doić, ujedno vikar. — 949.
Vàrbovljani. Zaharia Vukašinović. — 1136.
Bodegraj. Joan Milanović. — Stanislav Vučković, djak. — 822.
Dolnji Raić. Joan Milanović, naměst. — Todor Mioković i Lazar Gerbić, pomoćnici. — 1563.
Rogolje. Zaharia Zjalić. — 1297.
Čaglić. David Baić. — 875.
Subočka. Petar Vukašinović. — Stanislav Popravak, pomoć. — 1044.
Lovska. Avram Sekulić. — 1192.
Kukunjevac. Joan Stanojetić. — 623.

7. Sěverinski

(*u. sl. r. gjurjevačkoj*).

Protopresvyter: Preč. g. Dimitrij Lončarević. str. 94.
Sěverin. Todor Petričić. — 946
Bedenik. Lazar Čačuka. — 872.
Mala Trěšnjevica. Joan Grubačević. — Stojan Turalo, pomoć. — 597.
Velika Barna. Jakov Vitanović. — 870.
Grubišnopolje. Dimitrij Radošić. — Joan Radošić, pomoć. — 601.
Velika Peratovica Josip Ostoić. — Stanislav Popravak, pomoć. — 1250.
Turčevič polje. Jakov Aćić, naměst. — 1057.
Veliki-Zdenci. Stefan Radančević. — Mihail Radančević, pomoć. — 987.
Gergjevac. Mihail Bojčetić. — 1143.
Vel. Pisanica. Dimitria Lončarević, protop. koi gorě. — Georgij Miletić i Radivoj Velagić, pomoćnici. — Stojan Turalo, djak. i uč. — 2875.

8. Nartski

(*u. sl. reg. križ. i gjur.*).

Protopresvyter: Preč. g. Vasilij Rajčević, paroh belovarski, str. 94.
Belovar. Vasilij Rajčević, koi gore. — Mihail Vujatović, pomoć. — 1845.
Ždralovi. Georgij Radivojčević. — Vasilij Panović, pomoć. — 1800.
Novi-Gavljani. Aksentij Terpoević. — Atanasij Andrić, pomoć. — 1645.
Nart. Andrej Birać. — Miloš Vujnović i Samuil Paić, pomoćnici. — 1836.
Pašian. Samuil Dragoević. — Nikola Dragoević, pom. — 1155.
Bàršljanica. Kiril Boztičković. — Nikola Letica i Mihail Krajačić, pomoć. — 1423.
Vukovje. Toma Ivanković. — 605.
Stupovača. Petar Birać. — 1103.
Lipovčani. Stanislav Bulić. — Toma Ivanković, pom. — 1531.
Mikleuška. Stefan Vuković, naměst. — Mileta Milosavljević, djak. — 789.
Ivanić (tvàrdjava). Gedeon Panović, jerom. — 72.
Zagreb. Georgij Nikolić, naměst. — 178.

9. Plavšinački

(*u sl. rr. križ. i gjur. zatim. u sl. vv. križ i zalad.*).

Protopresvyter: Mihail Teodorović, str. 94.
Rovište. Mihail Teodorović, protopr. — Toma Radotić, pomoć. — 1542.
Bolč. Teodor Ruzmier. — 900
Vlaška (pravoslavna) kapela. Luka Šešić. — 1162.
Salnik. Hilarij Kapetanović. — 277.
Vojakovac. Stefan Pavković. — 1003.
Veliki-Poganac. Nikola Henrak. — Marko Bosanac, pomoć. — 1548.
Mučna. Nikola Terboević. — 671.
Bolfan. Josip Nikolić, naměst. — 582.
Kaniža Adam Frušić, naměst. — 76.
Koprivnica. Andria Steković. — 75.
Plavšinci. Georgij Bastašić. — Mihail Krajačić, djak. i uč. — 1017.
Gornje-sredice. Toma Solarić, — 600.

U Eparhii pakračkoj ima 107 parohiah; 497 filiale; 105,239 duše; 154 càrkvah; 138 sveštenikah; 67 učionah; 68 učiteljah i 2082 učenikah.

Budući da nam ove godine nije moguće bilo sve eparhie pravoslavne càrkve u ovaj kolendar spraviti, zato tim objavljamo da ćemo aradsku, budimsku, temišvarsku i vàršačku eparhiu u kolendar za godinu 1848 postaviti.

Izdatelj.

Visoka světska dostojanstva

kraljevinah

Ugarske, Hàrvatske i Slavonske.

Nadvornik, i kraljevski naměstnik.

Prejasni carević, ugarski i česki kraljević, i nadvojvoda Austrie, GOSPODIN JOSIP ANTUN, zlatnoga runa vitez, i sjajnih redovah s. Stěpana kralja apostolskoga, kraljevsko-prus. càrnoga orla, i carsko-brasiljskoga od južnog kàrsta velekàrstnik, kraljevine Ugarske NADVORNIK, i kraljevski NAMĖSTNIK, te glavni iste kraljevine vojvoda, župan i sudac Jazigah i Kumanah, carsko-kraljevski general-feldmaršal, dvajuh konjaničkih ugarskih pukovah pukovnik i vlastnik, zakonito sjedinjenih varmedjah Pešt., Piliš i Šolt veliki i věkoviti župan, preuzvišenog kralj. ugarskog naměstničtva, i preuzv. stola sedmorice PREDSĖDNIK.

Dàržavni sudac.

G. Juraj grof Majláth Székhelyski, sjajnoga reda s. Stěp. kralja apošt. velekàrstnik, nj. c. k. ap. Velič. pravi tajni, i kod preuzv. kr. ug. naměstničtva savětnik, dàržavni i kod preuzv. stola sedmorice sudac, sl. varmedje hontske veliki župan.

Bana kraljevinah Dalmacie, Hàrvatske i Slavonske: neima.

Banske časti naměstnik. G. Juraj Haulik Várallyski, biskup zagrebački, str. 31.

Veliki kr. Tovarnik (tavernik). G. Gavrilo grof Keglević Buzinski, sj. reda s. Stěp. kralja apošt. kommendator, nj. c. k. apost. Velič. komornik, pravi tajni, i kod preuzv. kr. ug. naměstničtva savětnik, po kraljevini ugarskoj veliki kr. tovarnik, kod preuzv. stola sedmorice sudac i sl. varmedje novogradske veliki župan.

Veliki kr. posteljnik. G. Mihail grof od Nádasda, věkoviti zemlje Fogaraške gospodar, sl. varm. komorn. věkoviti župan, sjaj. reda s. Stěp. kralja ap. velekàrstnik, i kr. poljskoga od bělog orla vitez, nj. c. k. ap. Velič. komornik i pravi tajni savětnik, dàržavni i konferencialni ministar, po kraljevini ugarskoj veliki kr. posteljnik.

Veliki kr. Dvornik. G. Adam grof Revicki od Revišnja, sj. r. s. Stěpana, kralja ap. velekàrstnik, zatim reda Leopolda cara vitez, i kr. sard. s. Mauricia i Lazara velekàrstnik u diamantih, nadalje reda zaslugah Hetrurie, pod naslovom s. Josipa, velekàrstnik, i reda s. Ivana jerosolimskog vitez starešina, velekàrstnik, svetog angjeoskog carskog reda konstantinskog s. Juraja vojvodstva parmanskog, i lukanskog vojn. reda s. Jurja vitez pàrve vàrsti, nj. c. k. ap. Velič. komornik i pravi tajni savětnik, po kraljevini ug. veliki kr. dvornik, i sl. varmedje boršodske veliki župan.

Veliki kr. Vratar. G. Franjo grof Zichy Vásonykeöski, sj. r. Leop. cara velekàrstnik, nj. c. k. ap. Velič. komornik i pravi tajni savětnik, po kraljevini ugarskoj veliki kr. vratar, sl. varm. biharske veliki župan.

Veliki kr. Konjušnik. G. Mirko grof Batthyány, věkoviti u Németh-Ujváru, nj. c. k. ap. vel. komornik i pravi tajni savětnik, po kraljevini ug. veliki kr. konjušnik, preuzv. stola sedmorice prisědnik, i sl. varm. zalad. veliki župan.

Veliki kr. Stolnik (ubrusar). G. Antun grof Majlath Székhelj-ski, sj. reda s. Stěp. kralja ap. velekàrstnik, nj. c. k. ap. Velič. komornik, i pravi tajni savětnik, po kraljevini ug. veliki kr. stolnik, dvora kraljevskog, te sjanjnog s. Stěpana kralja ap. pečatnik, i sl. varm. zemplinske vel. župan.

Veliki kr. Peharnik. G. Ivan grof Keglević Buzinski, vitez sj. papins. reda Isukàrsta, nj. c. kr. ap. Velič. komornik i pravi tajni savětnik, i po kraljevini ug. veliki kr. peharnik.

Satnik plemenite tělesne straže. G. August. grof Vécsey od Hajnacskö-a, sj. vojničkog reda Terezianskog, i rus. s. Vladimira tretje vàrste vitez, te kr. sard. s. Mauricia i Lazara Velekàrstnik, nj. c. k. ap. Velič. komornik, i pravi tajni savětnik, general konjaničtva, i konjaničkog ug. puka br. 3. drugi vlastnik, plemenite tělesne ug. straže satnik.

Župan Brětislavski (požunski). G. Karlo grof Pálffy od Erdöda, věkoviti u Càrvenom kamenu, kr. brětislavskog grada naslědni satnik, i varmedje istog imena věkoviti i veliki župan, i župan brětislavski.

Čuvari s. krune kraljevinah.

G. Franjo Ürményi Ürményski, sj. reda Leopolda cara kommendator, nj. c. k. ap. Velič. komornik i pravi tajni savětnik, i sv. krune kraljevinah čuvar.

— Nikola baron Vay od Vaje, sj. reda s. Step. k. ug. vitez 2. vàrste, nj. c. kr. ap. Velič. komornik i pravi tajni, kod preuzv. kr. ug. namestničtva savětnik, pokrajinskog pověreničtva u kraljevini ug. vàrhovni ravnitelj, i s. krune kraljevinah čuvar.

Veliki župani u kraljevini ugarskoj.

U okružju s leve strane Dunava.

Bački i bodrožki: g. Josip Rudić Almaški, vitez zlatne ostruge, i sjajnog reda papinskog s. Gârgura kommendator, nj. c. kr. ap. Velič. dvorski savětnik, te zakonito sjedinjenih varmedjah bačke i bodrožke veliki župan.

Brětislavski (*požunski*): g. Karlo grof Pálfy od Erdöda, koi gore, str. 99.

Naměstnik: g. Ferdinand Leopold grof Pálffy od Erdöda, věkoviti u Cârvenom-kamenu, nj. c. k. ap. Velič. komornik, kr. brětislavskog grada naslědni satnik, varmedje istog imena věkoviti župan, i veležupanske častni naměstnik.

Hontski: g. Juraj Majláth Szekheljski, str. 98.

Naměstnik: g. Aleksander Luka Lukaněnjski, nj. c. k. a. Velič. dvorski savětnik, měnbenog sudista peštanškog, pàrvog suda predsědnik, i sl. varm. hontske časti veležupanske naměstnik.

Liptovski: g. Antun baron Majthényi od Kesselökeö-a, nj. c. k. a. Velič. komornik, i sl. varm. liptovske veliki župan.

Nitranski: g. Ljudevit grof Károlyi Nagy-Károljski, nj. c. k. a. Velič. komornik i pravi tajni savětnik, te sl. varm. nitranske veliki župan.

Novogradski: g. Gavrilo grof Keglević Buzinski, str. 98.

Naměstnik: g. Antun grof de la Motte, sl. varmedje novogradske veležupanske časti naměstnik.

Oravski: g. Franjo Seraf. grof od Nádasda, věkoviti u zemlji Fogaraškoj, sl. varm. komor. věkoviti župan, nj. c. k. a. Velič. komornik i pravi tajni savětnik, kr. erdeljskog blagajničtva u kameralnih i novčano-rudarskih poslovih predsědnik, te sl. varm. oravske veliki župan.

Naměstnik: g. Josip Fascho od Lučivne, vitez ztatne ostruge, nj. c. k. a Velič. savětnik, te sl. varm. oravske veležupanske časti naměstnik.

Ostrogonski: g. Josip Kopácsy, knez-prabiskup kraljestva, str. 30.

Naměstnik: g. Josip Andrássy, nj. c. k. a. Velič. savětnik, i sl. varm. ostrogonske veležupanske časti naměstnik.

Pešt. pilis. i šoltski. Prejasni carević, ugarski i česki kraljević, nadvojvoda austrianski, GOSPODIN JOSIP ANTUN, kraljevine nadvornik, str. 98.

Naměstnik: Gavrilo Földváry, c. k. savětnik, sl. zakonito sjedinjenih varmedjah peštanske, piliške i šoltske veležupanske časti naměstnik.

Tekovski (*baršiensis*): g. Ladislav baron Majthényi od Kesselökeö-a, nj. c. kr. ap. Velič. komornik, i sl. varm. tekovske veliki župan.

Trenčanski: g. Antun Marczibányi Puchovski i Čočki, nj. c. k. a. Velič. komornik, i sl. varm. trenčanske veliki župan.

Turčanski: g. Juraj baron Révaj, věkoviti u Sklabini i Blatnici, nj. c. k. a. Velič. komornik i sl. varm. turčanske věkoviti i veliki župan.

Zvolenski: g. Mirko Inkey Palinski, nj. c. kr. ap. Velič. komornik, i sl. varm. zvolenske veliki župan.

U okružju s desne strane Dunava.

Baranjski: g. Paukracio grof Šomšić Šaárdski, sj. reda s. Stěpana kralja ap. kommendator, nj. c. k. ap. Velič. dàržavni i konferencialni savětnik, te sl. varm. baranj. vel. župan.

Naměstnik: g. Juraj mladji Mailáth Szekheljski, sl. varm. baranjske časti veležupanske naměstnik.

Gjurski: g. Karlo grof Eszterhazy Galanski, věkoviti grof u Fraknovu, sj. reda s. Stěp. kralja ap. malog kàrsta vitez, nj. c. k. a. Velič. komornik i pravi tajni savětnik, te sl. varm. gjurske vel. župan.

Komoranski: g. Leopoldo grof od Nádasda, věkoviti u zemlji Fogaraškoj, nj. c. k. a. Velič. komornik, i pravi tajni savětnik, te sl. varm. komoran. věkoviti i veliki župan.

Mošonski: g. Henriko grof Zichy od Zića i Vašonykeö-a, nj. c. k. a Velič. komornik, i sl. varm. mošonske veliki župan.

Stolno-běogradski: g. Antun grof Cziráky od Ciráka i Dieneš-Falve, zlatnog runa vitez i sj. reda s. Stěp. kralja ap. velekàrstnik, ter vitez zlatne ostruge, nj. c. k. ap. Velič. komornik i pravi tajni savětnik, dàržavni i konferencialni ministar, i sl. varm. stolno-běogr. vel. župan.

Naměstnik: g. Eugenio grof Zichy od Zića i Vášonykeö-a, c. k. komornik, sl. varm. stolnoběogradske časti veležupanske naměstnik.

Šimežki: g. Ladislav Czindery od Velikog Attáda, nj. c. k. ap. velič. komornik, i sl. varm. šimežke vel. župan.

Šopronski: g. Pavao knez Eszterhazy od Galante, knez grof Edelstättski, i věkoviti grof u Fraknovu, zlatnog runa vitez, i sj. reda s. Stěp. kralja ap. velekàrstnik, te srebàrnog kàrsta gradj. zaslugah vlastnik, zatim rr. rus s Andrie News. i s. Ane pàrve vàrsti vitez, nadalje prus. od càrnog orla, Vel. Britanskog Bathskoga, hannover. Gvelf., te kr. sicil. s. Ferdinanda i zaslugah velekàrstnik, nj. c. k. a. Velič. komornik i pravi taj. savětnik, te sl. varm. sopronske věkoviti i veliki župan.

Naměstnik: g. Ignacio Rohonczy, sl. varm. šopronske veležupanske časti naměstnik.

Tolnanski: g. Josip Ürményi od Ürménya, nj. c. k. a. Velič. komornik, i sl. varm. tolnanske vel. župan.

Vesprimski: g. David Stěpan Marić od Szolga-Egyhaze, nj. c. k. ap. velič. komornik i sl. varm. vesprim. veliki i župan.

Zaladski: g. Mirko grof od Batthyána, věkoviti u Németh-Ujváru, str. 99.

Naměstnik: g. Leo grof Festetić Tolnanski, sl. varm. zaladske veležupanske časti naměstnik.

Željezne varm: g. Filip knez od Batthyána, věkoviti u Németh-Ujváru, grof od Stratmana, sj. reda Leopolda cara kommendator, nj. c. k. a. Velič. komornik i pravi tajni savětnik, te sl. varmedje željezne vel. župan.

Naměstnik: g. Srěćko grof Zichy, nj. c. k. ap. Velič. komornik. i sl. varm. željezne veležupanske časti naměstnik.

U okružju s ove strane Tise.

Abaujvárski — *Naměstnik*: g. Ivan Vitéz, c. kr. savětnik, slavne varm. abaujvàrske veležupanske časti naměstnik.

Berežki: g. Karol grof Schönborn, c. kr. komornik, i sl. varm. berežke veliki župan.

Naměstnik: g. Ivan Lónyay od Nagy-Lónje i Vášároš-Naménja, nj. c. k. ap. Velič. pravi tajni savětnik, i sl. varm. berežke veležup. časti naměst.

Boršodski: g. Adam grof Revicky od Revišnja, str. 98.

Naměstnik: g. Josip Szathmáry-Kiraly, sl. varm. boršodske veležupanske čati naměstnik.

Gemerski — *Naměstnik*: g. Antun Janković Jesenički, nj. c. k. ap. Velič. savětnik. i sl. sjedinjenih varmedjah gemerske i manje hontske, veležupanske časti naměstnik.

Heveški, i izvanjske solnočke: g. Ivan Ladislav Pyrker Felsö-Eörski, str. 30.

Naměstnik: g. Josip Brezovay, sl. zakonito sjedinjěnih varm. heveške i izvanjske solonočke veležupanske časti naměstnik.

Šariški: g. Juraj grof Andrásy od Čik-Szentkirálya i Krašne-Horke, nj. c. k. ap. Velič. komornik, učenog. magj. družtva ravnajući i začastni člau, te sl. varm. šariš. veliki župan.

Šipuški: g. Teodor grof Csáky od Keresztszega, c. kr. komornik, i sl. varm. šipuške věkoviti i vel. župan.

Tórnanski — *Naměstnik*: g. Josip Bárczay od Bárce, sl. varm. torn. veležupanske časti naměstnik.

Ungvárski: g. Mirko Lányi od Kiš-Szánthú-a, nj. c. k. a. Velič. komornik, preusv. stola sedmorice, ujedno měnbenog odsěka prisědnik, te sl. varm. ungv. veliki župan.

Naměstnik: g. Antun Pribék, sl. varm. ungv. veležupanske časti naměstnik.

Zeplinski: g. Antun grof Mailáth Széheljski, str. 99.

Naměstnik: g. Manoilo grof Péchi od Péchujfalu-a, sl. varm. zempl. veležupanske časti naměstnik.

U okružju prěko-tiskom.

Aradski: g. Stěpan Szerencsy od Szigeta, nj. c. k. ap. Velič. pravi tajni savětnik, osobne pribitnosti kraljevske u sudistih naměstnik, i sl. varm. aradske vel. župan.

Biharski: g. Franjo grof Zichy od Vášonykeö-a, str. 98.

Naměstnik: G. Ljudevit Tisza, Brodski (od Boroš-Jenö-a), nj. c. k. a. Velič. komornik, i sl. varm. bihar. veležup. časti naměstnik.

Bikeški: g. Juraj grof Károlyi od Nagy-Károlja, učenog. magj. družtva ravnajući začastni član, sl. varm. bikeške vel. župan.

Čanadski: g. Antun Aczél od Boroš-Jenö-a (Brodski), nj. c. k. a. Velič. dvorki savětnik, i sl. varm. čanad. veliki župan.

Čongradski — *Naměstnik*: g. Josip Bene, nj. c. k. a. Velič. savětnik, i sl. varm. čongr. veležupanske časti naměstnik.

Krašovski: g. Pavao Gyürky od Lošonca (Lučenca), nj. kr. a. Velič. komornik i pravi tajni savětnik, sl. varm. krašovske vel. župan.

Naměstnik: g. Andria Kiss, sl. varm. kraš. veležupanske časti naměstnik.

Marmaruški: g. Abraham grof Vay od Vaje, sj. reda s. Stěpana k. a. kommandator, nj. c. k. a. Velič. komornik i pravi tajni savětnik, te sl. varm. marm. veliki župan.

Naměstnik: g. Ladislav Szentpály od Homorod-Szent-Pal-a, sl. varm. marmaruš. veležupanske časti naměstnik.

Sabolčki: g. Josip grof Teleki od Széka, nj. c. k. a. Velič. komornik i pravi tajni savětnik, velike kneževine erdeljske gubernator, kraljevske gubernie erdeljske, zatim učenog. družtva ili akademie magjarske predsědnik, te sl. varm. sabolč. veliki župan.

Naměstnik: g. Mirko Žombory od Velikog magjarskog Žombora, c. kr. dvorski savětnik, i sl. varm. sabolč. veležup. časti naměstnik.

Satmarski: g. Nikola baron Vécsei od Véča i Hajnačkeö-a, nj. c. k. a. Velič. komornik, preuzv. stola sedmorice prisědnik, i sl. varm. satmar. veliki župan.

Naměstnik: g. Pavao Szerdahelyi, sl. varm. satmarske veležup. časti naměstnik.

Temeški: g. Franjo Tihanyi od Ebeczka, preuzv. stola sedmorice prisědnik, teměski župan, i sl. varm. temeš. veliki župan.

Naměstnik: g. Ljudevit baron Ambrózy Šédenski, nj. c. k. a. Velič. komornik i dvorski savětnik, te sl. varm. temeške veležup. časti naměstnik.

Torontalski: g. Ignacio Hertelendy od Hertelenda, nj. c. k. a. Velič. dvorski savětnik, i sl. varm. toront. vel. župan.

Naměstnik: g. David Gyertyánffy od Bobde, nj. c. k. a. Velič. savětnik, i sl. varm. toront. veležup. časti naměstnik.

Ugočki; g. Šišman baron Perényi od Perene, nj. c. k. a. Velič. savětnik, preuzv. stola sedmorice prisědnik, i sl. varm. ugoč. veliki župan.

Naměstnik: g. Gavrilo baron Perényi od Perene, sl. varm. ugočke veležupanske časti naměst.

Veliki župani u kraljevinah Hàrvatskoj i Slavonskoj.

Križevački: g. Ljudevit baron Bedeković Komorski, sjajnog reda s. Stěpana kralja apošt. kommendator, nj. c. kr. ap. Velič. komornik i pravi tajni savětnik, kraljevski ugarsko-dvorski pod-kancellar, i sl. varm. križevačke veliki župan.

Naměstnik: g. Petar grof Pejačević Věrovitički, nj. c. kr. ap. Velič. komornik, i sl. varm. križevačke veležupanske časti naměstnik.

Požežki: g. Nikola grof Séčen Temerinski, sjaj. reda s. Stěpana kralja ap kommendator, nj. c. kr. ap. Velič. pravi tajni savetnik, preuzv. kr. ug. dvorske komore predsědnik, te sl. varm. požežke veliki župan.

Naměstnik: g. Antun grof Séčen Temerinski sl. varmedje požežke veležupanske časti naměstnik.

Srěmski: g. Franjo baron Kulmer, nj c. k. ap. Veličanstva komornik, i sl. varmedje srěmske veliki župan.

Varašdinski: g. Ivan Nepom. grof Erdödy od Monyorókeréka, Moslavine i sl. varmedje varašdinske věkoviti župan, grada varašdinskog i varoša istoga iměna naslědni satnik, nj. c. k. a. Velič. komornik, i kod uzv. kr. ug. naměstničtva savětnik, te sl. varm. varašd. veliki župan.

Naměstnik: g. Mirko Lentulay, sl. varmedje varašdinske veležupanske časti naměstnik.

Věrovitički. g. Josip Šišković Almáški i Gödranski, nj. c. k. ap. Velič. dvorki savětnik, i sl. varm. věrovitičke vel. župan.

Zagrebački: g. Mirko Péchy od Péč-Ujfalu-a, nj. c. k. ap. Velič. kod kr. ugarsko-dvorske komore savětnik, i sl. varm. zagrebačke veliki zupan.

Kraljevsko- ugarska dvorska pečatnica (kacellaria).

Kraljevski dvorski pečatnici (kancellari).

G. Antun grof Majláth Székheljski, str. 99.

— Juraj grof Aponyi od Aponja (Aponice), nj. c. kr. ap. Velič. komornik i pravi tajni savětnik, te kraljevski ugarsko-dvorski pečatnik ili kancellar.

Kraljevski dvorski pod-pečatnici (pod-kancellari).

G. Ljudevit baron Bedeković Komorski, kako gore na str. 102.

— Ladislav Szögyényi od Magyar-Szögyénya, nj. c. k. ap. Velič. komornik i pravi tajni savětnik, te kraljevski ugarsko-dvorski pod-pečatnik ili pod-kancellar.

Savětniei i izvěstitelji dvorski.

G. Franjo od Paule grof Teleki od Széka, nj. c. k. a. Velič. komornik i pravi tajni savětnik.

— Juraj Bartal od Belehaze, sj. reda s. Stěpana kralja ap. blagajnik (thesaurarius), te ovog i zlatne ostruge vitez.

— Mate Stettner od Makkos-Hettye i S. Tomaša, sj. reda s. Stěpana kralja ap. vitez, ujedno ravnitelj pisarnice.

— Mihail Plathy od Velike Paludje.

— Aleksander Beöthy od Bešenova.

— Karlo Czillich.

— Ivan grof Zichy od Zića i Vašonkeö-a, nj. c. k. a Velič. komornik, *prěko-brojni.*

— Mihail Torkoš.

— Antun Karner, izabr. biskup, str. 32

— Ljudevit Wirkner od Torde, vitez sj. kr. belg. Leopoldovog reda.

— Eduardo Zsedényi.

— Ivan Zarka od Zarkahaze i Lukafalve.

— Franjo grof Zichy od Zića i Vašonjkeö-a, sj reda s. Stěpana k. ap. vitez i c. k. komornik.

Tajnici dvorski.

G. Karlo Pauly.

— Petar Gály, nj. c. kr. ap. Velič. dvornik, više sl. vv. ssp.

— Josip Remekházy od Gurahoutza, nj. c. k. ap. Velič. dvoranin, vitez zlatne ostruge, slob. um., mudroljubja i svega prava doktor, grada i kotara riečkog patricij-savětnik, te više sl. vv. ssp.

— Josip Várady, više sl. vv. ssp.

— Karlo baron Névery od Gyula-Varsánda, nj. c. k. ap. Velič. dvoranin, više sl. vv. ssp.

— Karlo Zirty, sj. reda s. Stěpana kr. ap. pisar, više sl. vv. ssp.

— Ljudevit Nagy od Vásarhelya, više sl. vv. ssp.

— Aleksander Névery od Gyula-Varsánda.

— Ladislav baron Perényi, nj. c. k. a Velič. komornik, vitez zlatne ostruge, i više sl. vv. ssp.

— Ljudevit Szegedy od Mezö-Szegeda, više sl. vv. ssp.

— Josip Sebastiani od Remete-Pogányesta, više sl. vv. ssp.

— Mihail Paziazzi, više sl. vv. ssp.

— Laurencio Cserghö od Nemeš-Tačkanda.

— Pavao Jászay, više sl. vv. ssp., te učenog magj. družtva dopisujući član, prekobrojni.

Začastni dvorski tajnici.

G. Šišman Kemnitzer, nj. c. k. a. Velič. dvoranin, svega prava doktor, u kr. sveučilistu pešt. pravnog. sbora sučlan, više sl. vv. ssp.

— Pavao Motešicky od Motešic i Kesselökeö-a, nj. c. k. a. Velič. komornik.

— Ivan Kövér Réthátski.

— Adalberto grof Frimond Palotski, knez od Antrodoka, ujedno predsědnički, sl. v. zagr. ssp.

— Metello Ožegović Barlabaševečki, više sl. vv. ssp.

— Karlo grof Batthyany, věkoviti u Németh-Ujvaru.

— Mirko baron Miske od Magjar.-Častve.

— Franjo Steinbach od Hidegkúta, slob. um. i mudroljubja doktor.

— Pavao baron Sennyey.

— Henrik grof Wilczek, začastni.

Dvorski perovodje.

G. Mirko Babos, sl. v. šipuš. ssp.

— Ivan kárst. Fránkl.

— Mihail Barić, sl. v. toront. ssp.

— Maksimiljan baron Rolsberg od Leitersdorfa, ujedno predsědnički, više sl. vv. ssp.

— Ivan Nep. Gödinger, više sl. vv. ssp.

— Mihail Bokar, više sl. vv. ssp.

— Ladislav Kmoško Bernički.

— Augusto Raić Nagy-Megyerski.

— Vinko Láky od Alistála.

— Ignacio Villecz.

— Ivan Bolček, ujedno predsědnički, više ssl. vv. ssp.

— Karlo Maršalko, više sl. vv. ssp.

Začastni dvorski perovodje.

G. Otto grof Chotek, nj. c. k. a Velič. komornik.

— Antun Pap od Tyuske, svega prava doktor, više sl. vv. ssp.; prěko-brojni.

— Karlo Rosa, sl. vv. arad i toront. ssp.

— Ivan Szále, sl. v. mošon. ssp.

— Ladislav Tahy od Tahvára i Tarkeö-a.

— Stěpan Simony.

— Rudolfo grof Pálffy od Erdöda, věkoviti u carvenom Kamenu, kr. grada brětislavskog naslědni satnik, i sl. varm. brětisl. věkoviti župan.

— Ladislav Horváth od Szentgyörgya, više sl. vv. ssp.

— Ladislav Marković, vise sl. vv. ssp.

— Karlo Lunkányi od Lunkászprić, sl. v. šopron. ssp.

— Ivan Daubáčy od Dolja, sl. v. zagr. ssp.

— Vinko grof Sztáraj, začastni.

— Ivan Fekete, začastni.

Regestrature i Arkiva

Ravnitelj. G. Mate Stanković, c. k. savětnik, sl. vv. križ. i ostrog., zatim stolice predial. plem. od Veče ssp.

Pomoćnici ravniteljstva.

G. Mihail Neulinger, sl. stolice pred. plem. od Füša ssp.
— Josip Krutten, sl. stolice pred plem. od Bače ssp.

Odpravničtva

Ravnitelj. G. Josip Gál, sl. v. križ. i stolice pred. plem. od Bače ssp.

Pomoćnici ravniteljstva.

G. Ivan Kohányi.
— Jakov Pöschl, sl. stolice pred. plem. od Bače ssp.
— Josip Frenreisz, prěkobr., sl. stolice pred. plem. od Bače ssp.

Věčnog i izručnog zapisnika (protokolla)

Ravnitelj. G. Josip Rauchhofer.
Pomoćnik ravniteljstva zapisnika. G. Franjo od Paule Szlavik stariji, sl. stolice pred. plem. od Bače ssp.

Zakleti dvorski opravnik siromašnih danikah (kontribuentah).

G. Antun Vallner, z-ob-s-odv., i sl. v. šipuš. ssp.

Zakleti opravnici ugarsko-dvorski.

G. Matia Jurković od Piliš Szántho-a, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.
— Mirko Legrady, z-ob-s-odv. i sl. v. bihar. ssp.
— Ladislav Barlanghi, z-ob-s odv. i više sl. vv. ssp.
— Franjo Žav. Černel, sl. vv. križ. i srěm. ssp.
— Ignacio Kassić Kišfaludski, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.
— Ljudevit Kiš, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.
— Mirko Barkassy, z-ob-s-odv. i sl. vv. borš. i heveš. ssp.
— Ljudevit Németh Köhalomski, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.
— Ivan nep. Piarček, z-ob-s-od. i sl. vv. komor. i mošon., te stolice pred. plem. od Veče ssp.
— Juraj Čarada, z-ob-s-odv. više sl. vv. ssp.
— Juraj Horváth, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.
— Ivan Dobran, prěko-brojni.
— Josipa Mayer-ova, slikarica ugarskih gàrbovah.

Kraljevsko ugarsko naměstničtvo.

Predsědnik.

Prejasni carević, ugarski i česki kraljević, i nadvojvoda austrianski, GOSPODIN ANTUN JOSIP, u kraljevini ugarskoj nadvornik i kraljeski naměstnik, kako gore na str. 98.

Savětnici.

G. knez Josip Kopacsy, str. 30.
— Franjo Szaniszlo, str. 33.
— Vinko Jekelfalušy od istog i Margitfalve, str. 33.
— Juraj Majláth Székheljski dàržavni sudac, str. 98.
— Gavrilo Grof Keglević Buzinski, veliki kr. tovarnik, str. 98.
— Nikola baron Vay od Vaje, str. 99.
— Mauricio grof Almásy od Zsadánya i Török-Szentnikloša, c. k. komornik i pravi tajni savětnik, te preuzv. kr. ugarsko dvorske komore pod-predsědnik.
— Stěpan grof Séčénji Šárváski i Felšövidéčki, više sj. redovà vitez, c. k. komornik, pravi tajni i kod kr. ug. naměstničtva savětnik, te osrednje Komisie u predmetu sredstvah za kominikaciu ustanovljene predsědnik, uč. magj. družtva pod-predsědnik.
— Mihail Nyéky, ujedno ravnitelj pisarnice preuzv. kr. ug. naměstničtva.
— Ivan nep. grof Erdödy od Monyorókeréka, str. 101.
— Mirko baron Redl Rastinski.
— Ladislav grof Zichy od Vàšonkeö-a, c. k. komornik; začastni.
— Josip Szilassy od Szilaša i Piliša.
— Ignacio Stáhly, kraljevine ug. pralěčnik, kod kr. sveučilišta pešt. nauka lěčn.-ranars. ravnitelj i fakulteta lěčn. predsědnik, slob. um., mudrolj., lěčnič. i ranarst. doktor, družtvah učenog magj., zatim lečnikah buda-peštans. začastni, a. c. k. družtva lečnikah bečk. dopisujući, te fakultetah mudrolj. i lěčn. kod kr. sveuč. pešt. sborni član, i izsluž. istog sveučilišta rektor.
G. Valentin grof Török od Szendrö-a, ujedno po kraljevini ug. pokrajinskoga pověreničtva podravnitelj.
— Josip Odry Pačérski.
— Mihail Ambruš.
— Ljudevit Schedius, slob. um., mudroljubja, i svega prava doktor.
— Antun Ambró Adamovački.
— Pavao Šomšić Šardski.
— Josip Havaš, vsega prava doktor i kod kr. pest. sveučil. pravnog sbora sučlan.
— Vinko Szent-Iványi Sveto-Ivanski, c. kr. komornik.
— Šimun Dubravicki od Dubravice.
— Franjo Fiáth Eörménješki.
— Karlo Szabó.
— Antun Babarczy.
— Ernesto Bujanović od Ag-Teleka, vàrhubrojni.

Tajnici.

G. Antun Gerometa.
— Gavrilo Pap, više sl. vv. ssp.
— Stěpan Lukáč od Futášfalve, sl. vv. šimež. i ostr. ssp
— Stěpan Jakob, slob. um. i mudroljubja doktor, uč. družtva magj. član, te više sl. vv. ssp.
— Ivan Čatho, začastni, više sl. vv. ssp.
— Mirko Kraynik, sl v. šimež. ssp.

G. Ladislav grof Károlyi od svetog Imbre, ujedno predsědnički, vise sl. vv. ssp.
— Benko Némethszeghy od Almáša, sl. vv. brětisl. i mošon. ssp.
— Ivan Kondé od Pókateleka, penzialnog zavoda ug., te više sl. vv. ssp.
— Ladislav grof Serényi, začastni.
— Josip Marković, sl. vv. bihar. i heveš. ssp.
— Ljudevit Beöthy od Bešenova.
— Adalberto Czobel.
— Izidor Nikolić.
— Ljudevit Demeczky, više sl. vv. ssp.
— Antun Pap od Tyuske, svega prava doktor.
— Antun Bečky od Tasnád-Szántó-a, vise sl. vv. ssp.
— Ivan Smrečanyi.
— Antun Marković, više sl. vv. ssp.
— Aleksander Tallián Vizečki, sl. v. šim. ssp.
— Franjo Péčy od Péčujfalve, sl. vv. šar. i ung ssp.
— Adalberto baron Orcy.
Dva su města prazna.

Perovodje.

G. Andria Némethy od Németha, sl. vv. sabolč. i satm. ssp., z-ob-s-odv., ujedno komisie založnih kućah bilježnik.
— Josip Szeiff.
— Franjo Kajdačy, ujedno ugarskoga zavoda za penzie bilježnik, i više sl. vv. ssp.
— Nikola Novak, z-ob-s-odv. i sl. vv. bikeš. i ostrog. ssp.
— Ivan Máthé, sl. vv. brětisl. i novogr. ssp.
— Milan Ebeczky od Inánča, z-ob-s-odv. i sl. v. hont. ssp.
— Ivan Valović, sl. v. ostrog. ssp.
— Karlo Stanković, z-ob-s-odv. i sl. v. novogr. ssp.
— Věkoslav Jalić, sl. stolice pred. plem. od Veće ssp.
— Josip mjadji Szilašy, začastni.
— Karlo Burian Dedinski.
— Rudolfo Sztráda, sl. v. šim. i ostr. ssp.
— Nikola Kiš-Nemeškérski, začastni.
— Rudolfo Boronkay Nezetski, više sl. vv. ssp., začastni
— Ivan Sobović, začastni.
— Ignacio Daniel, z-ob-s-odv. i sl. vv. arad. i čan. ssp
— Stěpan Szalay, slob. um. i mudrolj. doktor, z-ob- i měnb-s- odv.
— Alojzio Reesch Lewaldski, sl. v. ostr. ssp.
— Augusto Hoitsy, z-ob-s-odv.
— Antun Keszlerffy, sl. v. hev. ssp.
— Juraj Lenhošek.
— Antun Jászay, z-ob-s-odv. i sl. v. torn. ssp.
— Karlo Vértešy.
— Hugo Geörch od Ettrekarče, z-ob-s-odv. i sl. v. šim. ssp.
— Josip Pastory, z-ob-s-odv. i sl. v. varaš. ssp., začastni.
— Ladislav Ambruš, začastni.

Knjigovodja (protokollista)

G. Ljudevit Šandor od Gyarmathe.
— Karlo Kép, pod-knjigovodja, z-ob-s-odv. i sl. v. toln. ssp.

Upisatelj (registrator)

G. Aleksa Dedinsky od Dedine, sl. vv. novogr. i orav. ssp., ujedno čuvar kraljevskoga pečata i arkiva.
G. Mihail Kečkeméthy, pod-upisatelj, sl. vv. torn. i kraš. ssp.
Odpravitelj. G. Franjo Volnhoffer.
G. Franjo Lehner, pomoćnik, sl. v. varašd. i stolice pred. plem. od Veće ssp.

Radčunovodje.

G. Mirko Ebeczky od Inanča, c. k. savětnik i više sl. vv. ssp.
— Karlo Varffy, ujedno ug. zavoda za penzie podravnitelj.

Računovodski savětnici.

G. Ivan Kovačić.
— Josip Lipovnitzky.
— Mihail Oberndorf.
— Alojzio Erczly.
G. Martin Hamuljak, ujedno ugars. zavoda za penzie prisědnik.
— Mate Běkej.

Kraljevsko nadstojničtvo glavne pěneznice gradjanskih zadušbinah.

G. Leopoldo Mandlik, nadstojnik.
— Ivan Nep. Memlaur, kontrollor.
— Antun Reich, liquidator.
— Antun Valović, peneznik (Kassier), sl. varm. ostrog. ssp.

Kraljevska područna peneznica pàrvoga reda u Zagrebu.

G. Nikola Cernković Doljski, peneznik, i sl. vv. zagreb. i varašd. ssp.
Maksimiljan Bakoš, kontrollor, i sl. v. zagr. ssp.
Nikola Protulepec, službenik.

U Požegi.

G. Ivan Franikić, pěneznik, i sl. v. požež. ssp.
— Vatroslav Heimb, kontrolor, i sl. v. požež. ssp.
Matia Karakàtić, službenik.

Zakleti opravnici kod uzv. kr. ug. naměstničtva.

G. Josip Hinka, ujedno opravnik kod uzv. kr. ug. dvorske komore, i z-ob-s-odv.
— Juraj Prokopius, ujedno opravn. kod uzv. kr. ug. dvor. komore, z-ob-s-odv.
— Daniel Porkolab, ujedn. opravn. kod uzv. k. ug. dvor. komore, z-ob s-odv. i više sl. vv. ssp.
— Ljudevit Rósa, ujedno opravnik kod uzv. k. ug. komore i c. k. vàrhovnog vojn. zapovědničtva ugarskog, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.
— Nikola Rehorovski, svega prava dokt. i pravnog sbora kod k. sveučil. pešt. sučlan, više sl. vv. ssp., ujedno opravnik kod uzv. k. ug. dvor. komore.

Pokrajinsko pověreničto.

Vàrhovni ravnitelj

G. Nikola baron Vay od Vaje, str. 99.

Pod-ravnitelj.

G. Valentin grof Török od Szendrö-a, 107.
— Aleksander Havaš, tajnik. z-ob-s-odv.
— Ljudevit Horváth, pisar, z-ob-s-odv.

Kotarski pověrenik u Zagrebu.

G. Josip Plantak, vlastnik zlatne gradj. kolajne zaslugah, i više sl. vv. ssp.

U Srěmu.

G. Josip mladji Parčetić Rakovački, više sl. vv. ssp.

Komisia naukah, i osrednji skup cenzure kod kr. ug. naměstničtva.

Predsědnik.

G. Ladislav Szögyényi od Magyar-Szögyénja, str. 106.

Prišědnici.

G. Ivan Čeh, c. k. savětnik, uč. magj. družtva drug redoviti, i sl. vv. gjur. i mošon. ssp.
— Glycerio Špánjik, reda piaristah, slob. um. i mudroljubja doktor.
G. Mihail Karáčonji, svega prava doktor, član učenog magj. družtva, i sl. vv. brětisl, i požež. ssp.
— Pavao Kováč, slob. um. i mudroljubja doktor, više sl. vv. ssp.
— Aleksander Engel, više sl. vv. ssp.
— Koloman Beke Szabad- Sz.-Királjski, više sl. vv., zatim stolicah pred plem. od Veče i Báče ssp.

Aktuar.

G. Mirko mladji Palugyay od male Palugje i u Bodafalvi, z-ob-s-odv. i sl. vv. bikeš. i ostr. ssp.
— Ivan nep. Povazanec, pisar, z-ob-s odv.
— Stěp. Szitár, akcessista, z-ob. i měnb-s-odv.

Kraljevska ugarska dvorska komora.

Predsědnik. G. Nikola grof Sèčen Temerinski, str. 103.

Pod-predsědnici.

G. Mauricio grof Almàši od Żadanja i Török-Szent-Mikloša, str. 106.
— Franjo Dušek, c. k. dvorski savětnik, i kr. ug-dvorske komore podpredsědnik.

Satvětnici.

G. Karlo grof Majlàth Székheljski, c. k. komornik.
— Mirko Luby od Benedekfalve.
— Pavao Eötvös, vitez zlatne ostruge, ujedno ravtelj ug. zavoda za penzie.
— Mihailo Moser, ujedno prisědnik ug. zavoda za penzie.
— Laurencio Szögyényi od Magyar-Szögyénja.
— Franjo Žav. Najmajer, ujedno kr. arkiva ravnitelj.
— Šišman Posavec.
— Ivan Matjašovsky od Matjašovacah.
— Josip Nándory od Nándora, ujedno kod preuzv. dàržavnog suda u rudarskih predmetih izvěstitelj,
— Nikola Ghyczy Gički i u Assa- i Ablancz-Kürth-u.
— Manoilo Černyus, začastni.
— Antun Špéc, slob. um., mudrolj. i svega prava doktor.
— Franjo Žav. Besze od Megyera.
— Josip Eötvös, kraljevskih parnicah po Ugarskoj ravnitelj, i s. krune kraljevin. fiškal.
— Pavao Trifunac od Bartfe, vàrhubrojni.

Tajnici.

G. Mihailo Šterbecky, više sl. vv. i stolice pred. plem. od Veče ssp.
— Alojzio Olts.
— Andria Miketz.
— Mihailo Frenreisz, sl. v. bač. ssp.
— Ivan Keszlerffy, sl. v. hev. ssp.
— Josip Kálosy, ujedno predsědnički, sl. vv. nitr. i šim. ssp.
— Ivan Keszler, sl. vv. kraš. i toront. ssp.
— Ignacio Saks, z-ob-s-odv., sl. v. věrov. i stolice pred. plem. od Veče ssp.
— Karlo Mérey od Kapoš-Méra, više sl. vv. ssp., začastni.
— Dionizio grof Almašy Žadánjski i od Török-Szent-Mikloša, začastni.
— Ivan Ertl.
— Ladislav Lokatelli.
Osam městah jest prazno.

Perovodje.

GG. Ivan Kamanhazy. — Karlo Boitner. — Karlo Josip Koppy. — Karlo Virták, sl. v. marm. ssp. Augustin Balás Šipečki, z-ob-s-odv., sl. vv. hont. novogr. i stolice pred. plem. od Veče. ssp. — Franjo Jalić. — Karlo Kiss, z-ob-s-odv. i sl. vv. sipuš. i baranj. ssp. — Kristian Filo. — Ivan Molnar. — Petar Lengyel od Szakallošfalve, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp. — Ferdinando Staudtner. z-ob-s-odv. — Josip Kraszonyi, z-ob-s-odv. — Vinko Grulić, z-ob-s-odv. — Antun mladji Gerzon, začastni, z-ob-s-odv. i sl. vv. ugoč. i marm. ssp. — Andria Christen, začastni. — Franjo Dessewffy od Cěrneka i Tarkeö-a, začastni, više sl. vv. ssp. — Ivan Nep. Hesz, začastni, i sl. stolice pred. plem. od Bače ssp. — Aleksander Cillić, začastni. — Pet je městah prazno.

Računarstvo.

G. Antun Suppini, meštar računah.
— Josip Fröhlich, računah pod městar.

Ravnitelj kr. arkiva

G. Franjo Žav. Najmajer, st. 110.
— Mate Hirt, sl. v. oštrog, ssp., pod-arkivar.

Upisatelj (registrator)

G. Leopoldo Ernst.
— Stěpan Lassù, pod-upisatelj, sl. v. torn. ssp.

Knjigovodja (protokollista)

G. Franjo Seraf. Peyerl od Perleberga.

Odpravnik (expeditor)

G. Antun Steigel, ujedno čuvar kr. pečata.
— Mirko Sebastianović stariji, pomoćnik.

Glavne pěneznice komorske

Nadstojnik: Franjo Žav. Šracenthaler.
G. Andria Hüber, kontrolor.

Kraljevskih parnicah ravnitelj.

G. Josip Eötvös, str. 110. — g. Eduardo Fluck, podravnitelj.

Kr. ravniteljni fiškal u kraljevini Hàrvatskoj.

G. Josip Šiprak, više sl. vv. ssp.

Vàrhovno ravniteljstvo vodostrojstva i graditeljstva po Ugarskoj.

Ravnitelj. G. Josip Lechner, sl. v. zagr. ssp.

Ravuajući pomoćnici.

GG. Ljudevit Zelenka, sl. vv. zagr. i varašd. ssp. — Ljudevit Berger, potvàrdjeni zemljomĕr, sl. vv. zagr. i kriż. ssp. — Karlo Kečkès, potvàrd. zemljomĕr.

Odsĕk za brodarstvo.

Nadzornika neima.

Zemljomĕri. GG. Ivan Varga, Dominik Tomšić i Petar Keče, potvàrdjeni zemljomĕri.

Kontrolori. GG. Adalberto Grechenek i Karlo Henffel, potvàrdjeni zemljomĕri.

Karljevsko komorsko upraviteljstvo zagrebačko.

Upravitelj. G. Nikola Zdenčaj Zahromić-gradski, nj. c. kr. ap. Veli. preuzvišene kr. ug. dvorske komore savĕtnik, i kraljevski kameralni upravitelj zagrebački, vitez zlatne ostruge, te hàrvatsko-slavonskoga gospodarskoga družtva pod-predsĕdnik.

G. Ivan Čubeković, z-ob-s-odv., i sl. v. zagr. ssp. č-hsgd., pisar.
— Antun Lovrenčić, z-ob-s-odv. i sl. v. zagr. začast. pod-fiškal, diurnista.

Matia Lukić, kuče upraviteljstva čuvar.

Franjo Kiseljak, službenik upraviteljstva.

Osoblje područnih uredah spadajućih pod isto upraviteljstvo.

U kr. komorskih gospoštinah: Velikom Taboru i Miljani.

G. Josip Čabrian, provisor, č-hsgd.
— Kamilo Strupi, kontrolorujući špan.

U kr. komors. gospošt. Vèrbovcu i Rakovcu.

G. Ivan Lovrenčić, provisor, č-hsgd.
— Josip Krasa, kasnar rakovački, č-hsgd.
— Juraj Bravek, kasnar vèrbovački, č-hsgd.
— Josip Kallein, gospodski pisar.
— Josip Sita, šumar.

Ured vodostrojno-graditeljni.

Ravnajući zemljomĕr.

G. Leopoldo Vauthier od Rochefort-a, potvàrdj. i po Hàrvatskoj ravnajući kr. zemljomĕr, više sl. vv. ssp.

Pomoćnici. GG. potvardj. zemljomĕri: Ern. Petar Kàrász, u Zagrebu, i Martin Gronovsky, u Varašdinu.

Računari. GG. Vĕkoslav Lovrenčić, potvàrdj. zemljomĕr, kod zagrebačkog, i Jos. Fabricy, kod varašd. mosta.
— Ivan Pak, tesarski polir, kod zagr. mosta.

Kupsko brodarstvo.

G. Leonardo baron Zornberg od Gallvitza, potvàrdj. i brodarski zemljomĕr, sl. v. zvol. ssp.
— Antun Defranceschi, potvàrj. zemljomĕr, i računar, sl. v. varašd. ssp.

K. komorsko, prekokupsko primorsko nadzorničtvo.

Nadzornik. G. Josip Cèrnković Doljski, c. k. tèrpeznik, sj. reda papinskog s. Silvestra vitez, kr. nadzornik gospoštinah primorsko-kameralnih, više sl. vv. ssp., slob. i kr. primorsko-tàrgovačkih gradovah, lukah i okružjah Rieke i Bakra patricij-savĕtnik.

Osoblje područnih uredah spadajućih pod isto nadzorničtvo.

U gospoštini Vèrbovsko.

G. Josip Agnezi, kaštelan.
— Antun Mariašević, kontrolor.

U gospošt. Fužini, Hreljinu i Bakru.

G. Antun Pavačić, kaštelan, sl. v. zagr. ssp.
— Josip Skarpa, kontrol. pisar.

U gospoštini Vinodolu.

G. Raimundo Mačik, kaštelan, sl. v. zagr. ssp.
G. Franjo Mariašević, kontrolor. — G. Juraj Monasteriotti, ranarnik.

Šumarstvo spadajuće na gore spomenuto nadzorničtvo.

G. Antun Mateović, meštar šumah.
— Franjo Res, privrĕmeni pisar.

GG. šumari. Franjo Harer, na Fužini: Franjo Lauter, na Vèrbovskom; Ivan Zambelli u Vinodolu.

Pasualiste: gg. Srĕćko Stiglić, na Plasah; Juraj Kovačić, na Jelenju; Mihailo Tomić, na Kamenskom. — Deset lugarah na Jelenju, i pet na Kamenskom.

Naměstni rudarski sud za kraljevine Hàrvatsku i Slavonsku.

Naměstni rudarski sudac. G. Karlo Röszner, ujedno nadstojnik sumpornih rudah u Radoboju.

Sumporne rude u Radoboju.

Vlastnik. Kr. ug. blagajna rudarska.

GG. Karlo Röszner, nadstojnik, koi gore; Martin Marković, sl. v. var. ssp., kontrollor: Franjo Horvat, str. 42, župnik; Antun Klein, ranarnik.

Prodavaoci sumpora: gg. Antuna Ern. Perka sin, u Varašdinu, i Josipa Altmana sin, u Marpurgu.

Komisia za iztraživanje rudnih žicah u Hàrvatskoj i Slavon.

G. Ivan Kostka, privremeni pověrenik.

Rude i tallonice urbarske.

a) Bakrene kod Samobora.

Vlastnik. G. Natan Braizah.

GG. Josip Petter, nadstojnik; Stěp. Pitanec, župnik; Antun Tičer, ranarnik.

b) Gvoždjene u Tèrgovah

u banovačkoj granici.

Vlastnici. GG. Antun Jäger, i Josip Steinauer.

GG. Ivan Věkosl. Švarc, nadstojnik; Teovan Kukić, pisar; Ivan Konc, prigledatelj; Juraj Mikić, župe upravitelj, str. 45.

Stol sedmorice.

Predsědnik: Prejasni carević, ugars. i česki kraljević, i nadvojvoda austrijanski, GOSPODIN JOSIP ANTUN, str. 98.

Prisědnici.

G. Josip Kopácsy, knez-prabiskup, str. 30.
— Franjo grof od Nádasda, nadbiskup, str. 30.
— Mirko Tèrsztyánsky Nádašky, biskup, str. 32.
— Juraj Nèmeth Dömötörsky, biskup, str. 33.
— Nikola Bezerédy od Bezeréda, bisk. str. 33.
— Juraj Majláth Székheljski, dàrž. sudac, str. 98.
— Gavrilo grof Keglević Buzinski, vel. kr. tovarn., str. 98.
— Mirko grof Batthyány, str. 99.
— Šišman Baron Perényi od Perene, str. 103.
— Mirko Lànyi od Kiš-Szántó-a, str. 102.
— Franjo Tihany od Ebeczka, str. 103.
— Adalberto baron Pronay od slovenskog Pravna.
— Nikola baron Věčej, str. 103.
— Antun Szirmay od Szirme Bešenova, věkoviti gospodar u Tolčavi i Erdő-Bènji, c. k. komornik.
— Stěp. Matković, ujedno prisědn. u měnb. odsěku.
— Pavao Goztonji od Köveš-Szarva, c k. savětnik.
— Ivan Uzović od Petheöfalve, c. k. savětnik, kod kr. sveučilišta pešt. nauka pravnog ravnitelj i fakult. pravn. predsědnik.
— Ivan Niczky, c. k. savětnik, i prisědnik, memb. odsěka.
G. Gavrilo Gjurčányi od Moišfalve, c. k. savětnik, u kraljevini ug. vel. kr. pod-tovarnik, ujedn. prisědnik měmb. odsěka.
— Tomo Ragályi od Kiš-Čoltó-a.
-- Ladislav Dokuš od Čabe.
— Mirko Revicky od Revišnja, c. k. savětnik.
— Franjo Vághy, uč. magj. družtva član ravnajući.
— Ivan Jesenski od velikog Jesena.
— Franjo Just Neczpálski, c. k. savětnik.

Prisědnici izvěstitelji u měnb. poslovih.

GG. Šimon Mukić. — Franjo Császár Kolgjarski, svega prava doktor, uč. magj. družtva član dopisujući, više sl. vv. ssp. — Vilhelmo Lipovnicky.

Izvěstitelj u rudarsk. posl. G. Josip Nándory, str. 110.

G. Vinko Galy, knjigovodja sudišta, ujedno aktuar u měmb. posl., z-ob-s-odv. i sl. v. trenč. ssp.
— Kristof Széll, izručne knjige vodja u měnb. posl., više sl. vv. ssp.
— Ivan Nep. Heranns, pomočnik knjigovodje, svega prava doktor, z-ob-s-odv. i sl. v. šim. ssp.
— Šišman Rosty, odpravnik u měnb. posl., z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.
— Ilia Horvát, pisar, z-ob-s-odv.

Kraljevski sudbeni stol.

Predsědnik. G. Stěpan Szerencsy od Szigeta, str. 102.

Prelati stola.

G. Antun Korižmić, opat, stolne càrk. beogr. kanonik i stolni arcidjakon, càrk.-saborski izpitalac, s. duhovn. i više sl. vv. ssp.
— Antun Lipthay Kišfaludski, opat s. Mihaila ark. na otoku b. d. M. polag Budima, pàrvost. càrk. ostrog. kanonik, slob. um., mudrolj. i s. bogosl. doktor, te kod kr. sveučil. pešt. sbora bogosl. sučl.

Baroni.

G. Ivan grof Cziráky od Ciráka i Dienes Falve, sve ga prava doktor, i c. komornik.
G. Antun baron Nyáry, c. k. komornik.

Pod-nadvornik. G. Juraj Bay od Ludánja, c. k. savětnik.

Dàržavnog podsudca neima.

Prabilježnik nadvornicki. G. Mirko Széll.

Prabilježnika dàržavnog sudca neima.

Prabilježnici osobnika kraljevske pribitnosti. GG. Ivan Kelemen Szerepski, i Jos. Hubay od Hubó-a.

Kraljev. parnicah ravnitelj. G. Jos. Eötvös, str. 110.

Prisědnici kraljevski.

G. Ignacio Ocskay od Očke.

G. Aleksand. Tèrsztyánski Nádaški, c. k. savět.

Dva su města prazna.

Prisědnici nadbiskupski. G. Jos. Kopácsy, ujedno izvěstitelj; i g. Ladislav Gedeon.

Prisědnici prekobrojni.

G. Nikola Ostrolucky od Ostroluke, izvěstitelj.
— Laurencio Marcibánji Puchovski, c. k. komornik, izvestitelj.
— Pavao Högyészy, izvěstitelj.
— Stěp. Melcer Kelemeški, izvěstitelj.
— Augustin Beniczky od Benicz i Mičinje.
— Josip Marković.
— Kar. Sučić Pačérski.
— Kazimir Šarközy od Nádašda.
G. Gavrilo Döry.
— Mirko Baloghy.
— Ladislav Rhédey.
— Petar Jóža.

Izvěštitelj u rudarsk. posl. g. Jos. Nándory, str. 110.

Knjigovodja. g. Antun Gaál od Čik-Szentgyörgya, sl. v. brětisl. i stolice pred. plem. vereb. ssp.

G. Mihail Chaby, pomoćnik.

Arkiva dàržavnog ravnitelj i čuvar.

G. Josip Petrović, sl. vv. baranj. i ostr. ssp.
— Jos. Navratyill, pod-arkivar, sl. vv. križ. i torn. ssp.
— Kar. Jančó Esztelnečki, odpravnik, više sl. vv. ssp.

Pisari.

G. Franjo Tahy, sl. vv. toln. i šáriš. ssp., kod-arkiva.
— Mihail Szatmáry, sl. v. bačk. ssp., kod-odpravničt.
— Ivan Borovec, kod protokolla.
— Stěp. Eperješy, kod dekanata.
— Martin Govrik, z-ob-s-odv. i sl. v. unut. soln. ssp., kod odpravničtva.

Odvetnici siromakah.

G. Andria Spányi, više sl. vv. ssp.
-- Mirko Ladoměrsky, više sl. vv. ssp.
— Aleksander Bertha od Felšö-ör-a, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.

Banski stol.

Privrèmeni predsědnik. G. Juraj Haulik Váralljski, biskup zagrebački, str. 31.

Presědnici velikaši.

G. Otto grof Sermage Sused-gradski, c. k. komornik, više sl. vv. ssp., č.hsgd.
— Ladislav grof Pejačević Věrovitički mladji, više sl. vv. ssp.

***Prelata** neima*

Prisědnici plemići.

G. Andria Marković Cernički, c. kr. dvorski savětnik, kraljevinah Dalmacie, Hàrvatske, i Slavonske pod-ban, i više sl. vv. ssp., č-hsgd.
— Nikola Miksić od Alšó-Lukavca, c. k. savětnik, kraljevinah Dalmacie, Hàrvatske i Slavon., te uzvišenog banskog ureda meštar prabilježnik, više sl. vv. ssp., č-hsgd.
— Antun Kukuljević, inače Bassany Sakcinski, c. kr. savětnik, izsluženi kr. vàrhovni naukah i učionah ravnitelj, slob. kr. primorsko-tárgovačkog grada, luke i okružja Bakarskog patricij-savětnik, te uzviš. banskog i više sl. vv. ssp., č-hsgd.
— Janko Kuković, uzviš. banskog i više sl. vv. ssp., č-hsgd.
— Benko Lentulay, uzviš. banskog i više sl. vv. ssp., č-hsgd.
— Stěpan Jelačić Buzinski, c. k. komornik, uzviš. banskog vàrhubrojni, i više sl. vv. ssp., č-hsgd.

Knjigovodja.

G. Marko Gvozdanović, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.

Odpravnik. G. Věkoslav Lipovčić, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp., č-hsg- i zgsd.

Odvětnik siromakah: g. Franjo Novak, z-ob-s-, i kod preuzviš. banskog, i sl. sudbenog stola kraljevinah Dalm., Horv. i Slavonske siromakah odvětnik, sl. v. varašd. začastni, i više gospoštinah redoviti fiškal, te više sl. vv. ssp., č-hsgd.

GG. zakleti bilježnici.

Agustić Ferdin.
Balog Skender.
Baneković Mirko.
Bastašić Janko.
Blagay Adolfo.
Car Janko.
Celligoi Franjo.
Cvětković Dragutin.
Čegel Dragutin.
Daubačy Doljški Mirko.
Dolenčić Franjo.
Dutković Augustin.
Fruk Josip.
Fuks Vatroslav.
Gailer Mate.
Galac Dragutin.
Gavrančić Mihailo.
Gavrilović Uroš.
Gergurinčić Augustin.
Gotthardi Adolfo.
Herceg Dragutin.
Hergešić Ferdin.
Holz Franjo.
Istvanović Věkoslav.
Janda Ivan.
Kenig Matia.
Koporčić Mate.
Kostić Gjuro.
Kovačević Mirko.
Kovačić Eduardo.
Kršnjavi Mirko.
Lendvaj Stěp.
Lupis Fortunat.
Maicen Josip.
Manzoni Ivan.
Matošić Adolfo.
Medunić Sylvin.
Mrazović Matia.
Oršić grof. Šišman.
Ottinger Ferdin.
Partaš Josip.
Pereković Franjo.
Prica Maksimilj.
Protić Demeter.
Rozgaj Nikola.
Saks Gvido.
Solarić Tomo.
Spretnjak Franjo.
Stipić Věkoslav.
Suppan Dragutin.
Svetonja Jakov.
Špišić Nikola.
Špišić Viktor.
Štriga Alberto.
Tèrstenjak Tomo.
Thierey Friderik.
Tkalec Ivan.
Trexler Viktor.
Tritremel Pavao.
Tuchich Karlo.
Vardian Janko.
Vek Antun.
Vincianović Skender.
Visner Franjo.
Vrabec Skender.
Wiesner Kamilo.
Zazanić Janko.
Zoričić Antun.
Zvada Josip.

Janko Gojšić, službenik.

Ured Arkiva
kraljevinah Dalm., Hàrv. i Slavon.

G. Aurelio Kušević, arkivar, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.
— Alberto Štriga, koi gore, pisar.

Pralečnik istih kraljevinah.

G. Aleksa Praunšperger, doktor lěčničtva, i kraljevinah Dalmacie, Hàrvatske i Slavonske pralěčnik, više sl. vv. ssp., č-hsgd.

Prizivno měnbeno sudište u Peštu.

Predsědnik. G. Nikola Gosztonyi od Krenča, c. k. dvorski savětnik.

Prisědnici.

G. Ivan Lacković, c. k. savětnik.
— Pavao Asztalos, c. k. savětnik.
— Ignacio Žoldoš, član uč. magj. družtva.
— Juraj Jàry.
— Nikola Derra.
— Mirko Friebeis od Rajke.
— Antun grof Forgàč od Gimeša i Gača, bakarski i rěčki patricij-savětnik, sl. v. zagr. ssp.
— Ivan Nagy, više sl. vv. ssp.

Knjigovodja sudišta.

G. Ivan Fogarrašsy od Alsó-Viszta, dopisujuci član uč. magj. družtva.
— Benjamin Czere-Tóth od Kiss-Jenö-a, izručne knjige-vodja, z-ob-s-odv. i sl. v. vespr. ssp.

Odpravnika neima.

G. Ljudevit Ybl, pisar, z-ob-s-odv.
— Koloman Novak, pisar, z-ob-s-odv.
— Mirko Bodnar, z-ob-s-odv., praktikant kod zapisnika (protokolla) sudišta.

Stol sudbeni kraljevinah Dalm., Hàrvatske i Slavonske.

Predsědnik. G. Herman Bužan, c. kr. dvorski savětnik, i više sl. vv. ssp., te sl. sudbenog stola kraljevinah Dalmacie, Hàrvatske i Slavonske predsědnik, č-hsg- i zgs-d.

Prisědnici.

G. Gavrilo Špišić od Japre, više sl. vv. ssp.
— Aleksander Dominić, više sl. vv. ssp.
— Antun Marković, više sl. vv. ssp.
— Stěpan Žuvić, više sl. vv. ssp.

Začastni prisědnici.

G. Dionizio grof Sermage od Sused grada, sj. lukanskog reda od Ludovika vitez 2. vàrsti, c. k. komornik, i više sl. vv. ssp.
— Eduardo Zdenčaj Zahromićgradski, više sl. vv. ssp., č-hsgd.
— Koloman Bedeković Komorski, više sl. vv. ssp.

Biljcžnik.

G. Ivan Nep. Raizner, više sl. vv. ssp., te slob. kr. gradah, lukah i okruž. Rěke i Bakra patricij-savětnik, č-hsgd.
— Franjo Lučić od Koćah, knjigovodja, sl. v. zagr. ssp.
— Franjo Novak, odvetnik siromakah, str. 116.

Zakleti pisari.

GG. Ladislav Praunšperger, sl. v. zagr. začastni pod-sudac. — Juraj Čukac, z-ob-s-odv. — Alberto Krajačić od Mirinčića, sl. v. zagr. začastni pod-sudac.
Mihailo Benešić, službenik.

Měnbeno sudište pàrve molbe Karlovačko.

Predsědnik. G. Blaž Miroslav Švagel, više sl. vv. ssp., č-hsgd.

Prisědnici pravoznanci.

G. Karlo Maksimilj. Katinelli, više sl. vv. ssp.
— Dragutin Klobučarić, više sl. vv. ssp.

Prisědnici tàrgovci.

G. Antun Čop, i g. Nikola pl. Vranjicánji, sl. vv. zagr. i križ. ssp., č-hsgd.

Naměstni.

G. Mihailo Musulin, i g. Henriko Davila.

Aktuar.

G. Aleksander Šuljok, z-ob- i měnb-s-odv., sl. vv. zagr. i varašd. ssp.
— Henriko Miksić Alsó-Lukavečki, knjigovodja, z-ob- i měnb-s-odv., sl. vv. zagr. i varašd. ssp.
— Adolfo Szálc, odpravnik, z-ob- i měnb-s-odv., i sl. varm. zagr. ssp.

Pisari. G. Gavrilo Košut. — G. Mauricio Pottak Potočanski, z-ob-s-odv. i sl. v. zagr. ssp.

Literarno okružje zagrebačko.

Kraljevski vàrhovni ravnitelj. Presvětli, prečastni i velmožni g. Josip Schrott, posvetjeni biskup, str. 32.

Aktuar. G. Mirko Šuhaj, pravah bakalaur, kr. vàrhovnog naukah i učionah po zagreb. literarnom okružju ravniteljstva aktuar, z-ob-s- po kraljevini ugarsk. i sjedinjenih pokrajinah odv., te sl. v. križev. ssp.

Odpravnik. G. Nikola Melinčević, pisarnice kr. vàrkovnog naukah i učionah ravniteljstva odpravnik, z-ob-s-odv., i sl. v. varašdinske ssp., zgsd-č. i tajnik.

Kr. akademia znanostih zagrebačka.

Kr. pod-ravnitelj. Prečastni g. Izidor Hochreiter, opat, stolne cárk. zagr. kanonik, str. 35.

Propovědnik. G. Stěpan Muzler, svetjenik sl. bisk. zagr., kr. akademie znanostih zagrebačke propovědnik, i nauka věre u fakultetu mudroljubnom j. r. naučitelj. č-hsg-i zgs-d.

Pravni fakultet.

G. Matia Smodek, slob. um., mudroljubja i svega prava doktor, statistike i ug. rudarskog prava j. r. naučitelj, pravn. fukulteta starešina, i narodne akademske knjižnice bibliotekar, z-ob-s-odv. i sl. pravnog sbora kod kr. sveučilišta pešt. sučlan, te sl. vv. zagr. i varašd. ssp., hsg-i upravljajući zgsd-č.

— Antun Molnár, slob. um., mudrolj. i svega prava doktor, gradjanskog i zaglavn ugars. prava, zatim poslenog stila j. r. naučitelj, pravn. fakult. podstarešina, z-ob-s-odv. i sl. v. zagr. ssp., č-hsgd.

G. Pavao Muhić, svega prava doktor, političkih znanostih i měnbeno-tárgovačkog prava ugars. j. r. naučitelj, kr. osrednji cenzor i preglědatelj knjigah, te sl. v. zagr. ssp., zgsd-č- upravljajući.

— Teodor Pauler, slob. um., mudroljubja i svega prava doktor, naravskog i javnog ugars. prava j. r. naučitelj, i konsesah akad. aktuar, učenog magj. družtva član dopisujući, te sl. v. zagr. ssp.

Fakultet mudroljubni.

G. Stěpan Mojzes, svetjenik sl. biskupie zagr., slob. um. i mudroljubja doktor, umo- i znanoslovja, i nauka čudorednosti j. r. naučitelj, i mudrolj. fakulteta starešina, kod glasoskladnog družtva zagr. reprezentant, blagajnik i muzikalnih učionah ravnitelj, te više sl. vv. ssp., č-hsgd.

— Romualdo Josip Kvaternik, slob. um. i mudroljubja doktor, obće, i ug. pragmat. dogodovštine j. r. naučitelj, i mudroljubnog fakulteta pod-starešina, sl. mudrolj. sbora kod kr. sveučilišta pešt. sučlan, slob. kr. i glavnog grada Zagreba začastni gradjanin, te više sl. vv. ssp., č. više uč. i obće koristn.d.

G. Josip Mačik, jezika i knjižestva magjarskog j. r. naučitelj, z-ob-s-odv. i sl. vv. zagr. i zvolenske ssp.

— Kajetan Petter, slob. um. i mudroljubja doktor, matematike čiste i upotrěbljene j. r. naučitelj, i sl. vv. zagr. i kriz. ssp., č.hsgd.

— Stěpan Muzler, nauka věre j. r. naučitelj, koi gore.

— Věkoslav Babukić, jezika i knjižestva slavonsko-hárvatskoga j. r. naučitelj, z-ob-s-odv., č-hsg-i zgsd.

Stolice: prirodoslovja, gospodarstva poljskoga i prirodopisa; zatim filologie gárčke. jesu izpražnjene.

Pedel akademički. G. Franjo Žaver Bublić, ujedno stanja akademičkog čuvar.

Izvan javnog c. k. licea senjskog, kaka gori na str. 60., i privatnog biskups. djakovačkog, kako na strani 72, predavaju se nauci mudroslovski i u konventu oo. Franciškanah vukovarskom.

Kr. arcigimnazia zagrebačka.

Kraljevskog městnog ravnitelja neima.

Naučitelji.

G. Petar Klemenić, II. godine humaniteta j. r. naučitelj i arcigimnazie starešina, vise sl. vv. ssp., i privrěmeni naměstni kr. arcigimnazie ravnitelj.

— Franjo Žav. Ostoić, humaniteta I. godine j.r. naučitelj i arcigimnazie aktuar, z-ob-s-odv. i slob. kr. primorsko-tárgovačkog grada, luke i okružja bakarskog patricij savětnik, vise sl. vv., te bakars. satničtva ssp.

— Baltazar Korbar, gramatičkih učion. starešina, arcigimnazie propovědnik i cárkve akadem. nadstojnik.

G. Josip Hèrgešić, gram. učionah podstarešina, i sl. v. varašd. ssp., hsg- i upravljajući zgsd-č.

— Ivan Nep. Ružička, druge gram. učione j. r. naučitelj, i sl. v. varašd. ssp.

— Antun Mažuranić, párve gram. učione j. r. naučitelj, i z-ob-s-odv., č-hsgd.

— Josip Bielak, jezika i knjižestva magjars. j. r. naučitelj, z-ob-s-odv. i sl. v. zagr. ssp.

Nadstojnik cárkve akadem.

G. Baltaz. Korbar, koi gore.

Kr. gimnazia karlovačka,

reda s. Franje dáržave s. križa primorsko-hárvatske.

Kr. městni ravnitelj. Otac Josip Manoilo Podvinski, ujedno višjih elementarnih onděšnj. učion. ravnitelj i samostana vikar.

Naučitelji.

Otac Antun Lehpamer,	II. hum.	učione naučitelj.
— Placido Adamić, propovednik gimn. i	I. »	
— Gavrilo Resnik,	IV. gram.	
— Eugenio Kacin,	III. »	
— Gaudencio Pokorn,	II. »	
— Barnaba Paljuk,	I. »	

G. Mihailo Banji, magj. jezika naučitelj, i gymnazie aktuar, ujedno kr. cenzor i prěgladelj knjigah, z-ob-s-odv.
Josip Dragovanić, kurotor.

Kr. gimnazia osěčka,
reda s. Franje, dàržave kapistranske.

Kr. městni ravnitelj. Otac Dominiko Kirhmajer, ujedno kr. cenzor i preglědatelj knjigah, městnog samostana gvardian, i izsl. dàržavni ministar.

Propovednik gimn. Ot. Dominiko Petrović, izsl. tajnik provincie.

Naučitelji.

Ot. Samoilo Kocian,	II.	hum.	učione naučitelj.
— Solano Kèrkvarić,	I.	»	
— Ilia Tomičević,	IV.	gram.	
— Ljudevit Lauka,	III.	»	
— Benko Šmidthammer,	II	»	
— Jerolim Lacković,	I.	»	

Jakov Šehtl, kurator.

Kr. gimnazia požežka.
reda s. Franje, dàržave kapistranske.

Kr. městni ravnitelj. Otac Erasmo Tomeček, s. bogosl. i càrkv. prava licenciat, i izsl. lektor bogoslavja, ujedno kr. preglědatelj knjigah, onděšnjeh elem. učionah ravnitelj, i samostana gvardian.

Naučitelji.

Ot. Hiacinto Bády propovědnik gimnazie i	II.	hum.	učione naučitelj.
— Kazimir Čillag	I.	»	
G. Nikola Haramina, starešina grammatike, i	IV.	gram.	
Ot. Aureliano Binter,	III.	»	
— Vatrosl. Muha,	II.	»	

— Mihoilo Benišek, I. gram. učione naučitelj. ujedno aktuar gimnazie.
— Dimitria Tomčànji, magj. jez. naučitelj, naměstni.
Matia Karakatić, kurator.

Kr. gimnazia riečka.

Kr. městni ravnitelj. G. Gašpar Kombol, svetjenik sl. biskupie modruš., ujedno gimn. propovědnik, zatim kr. cenzor i pregledatelj knjigah, slob. kr. primors.-tàrgovačkog grada, luke i kotora riečkog patricij-savètnik, duhovu. senjs. i sl. vv. zagr. i varašd. ssp.

Naučitelji.

G. Ljudevit Josip Cimiotti, hum. II. tečaja naučitelj, i bibliotekar gimnazie, riečki patricij, z-ob- i měnb. tàrgov. suda, te morskog konzulata odv,, sl. satničtva riečkog savětnik i začastni fiškal, zatim v. zagr. ssp., ucenog družtva rodižkog „*dei Concordi*“ i c. k. akademiah um. i znanostih. aretin- i pistorske član dopisujuči, č-hsgd.
— Franjo Morassi, svetj. sl. bisk. modruš., hum. I. tečaja j. r., te garčk. jezika izvanredni naučitelj, i aktuar gimnazie.
— Franjo Šrok, svetj. sl. bisk. modruš., gram. učion. starešina.
— Simun Pobor, svetj. sl. bisk. modruš., gram. učion. podstarešina, càrkve akad. sv. Vida nadstojnik, i čast. skupštine b. d. M. u to doba predsědnik.
— Andria Rubeša, svetj. sl. bisk. modruš. i II. gram. učione naučitelj.
Ot. Adalberto Korbonić, piarista, I. gram. učione naučitelj.
G. Antun Nagy, magj. jezika naučitelj.
Bartol Lemuth, kurator.

Kr. gimnazia varašdinska.
redu s. Franje, daržave s. Ladisl. kralja premilostivo povèrena.

Kr. mesti ravnitelj. G. Ivan Maurović, str. 36.

Naučitelji.

G. Antun Rožić, hum. II. tečaja naučitelj, starešina, bibliothekar i aktuar gimnazie, te sl. vv. križ. i varašd. ssp.
Ot. Fortunat Pintarić, hum. I. tečaja naučitelj, ujedno propovědnik gimnazie.
G. Tomo Jelišević, gram. učion. starešina, i sl. v. var. ssp.
Ot. Emiko Hergović, III. gram. učion. naučitelj.
— Anzelmo Bolénji, II. « » »
— Cirilo Cèrnogaj, I. » » »
— Kirsologo Nagy, magjars. jezika naučitelj.
Franjo Cèrnogaj, kurator.

Opazka. Katekete u grammatikalnih učionah zastupljuju tak u arcigimnazii, kak u ostalih gimnaziah gg. grammatikalni naučitelji preměnce.

Ured cenzure i preglědateljstva knjigah u literarnom okružju zagr.

Kr. cenzori i preglědatelji knjigah.

U Zagrebu osrednji. g. dr. Pavao Muhić, *privrěmeni*, str. 121.
— *Karlovcu.* G. Mihailo Banji, koi gori.
— *Osěku.* Ot. Dominiko Kirhmajer, koi gori.
U Požegi. Ot. Erasmo Tomeček, str. 122.
— *Rieci.* G. Gašpar Kombol, str. 122.
— *Senju.* G. Vinko Parac, str. 58.
— *Varašdinu.* G. Ivan Maurović, koi gori.
— *Zemunu.* G. Kuzman Drenovac, str. 72.

Kraljevsko hranilište plemićah zagrebačko.

Regens. G. Josip Clemens, str. 36.
Pod-regens. G. Leop. Cèrnković, str. 54.

Nadstojnici kameradah.

G. Šimun Ztuparić, str. 54.
— Josip Bučar, str. 54.
— Antun Fecer, str. 54.
— Josip Kršnjavi, str. 54.

G. Mihailo Banji, magj. jezika naučitelj, i gymnazie aktuar, ujedno kr. cenzor i prěgladelj knjigah, z-ob-s-odv.
Josip Dragovanić, kurotor.

Kr. gimnazia osěčka,
reda s. Franje, dàržave kapistranske.

Kr. městni ravnitelj. Otac Dominiko Kirhmajer, ujedno kr. cenzor i preglědatelj knjigah, městnog samostana gvardian, i izsl. dàržavni ministar.

Propovednik gimn. Ot. Dominiko Petrović, izsl. tajnik provincie.

Naučitelji.

Ot. Samoilo Kocian,	II.	hum.	učione naučitelj.
— Solano Kèrkvarić,	I.	»	
— Ilia Tomičević,	IV.	gram.	
— Ljudevit Lauka,	III.	»	
— Benko Šmidthammer,	II	»	
— Jerolim Lacković,	I.	»	

Jakov Šehtl, kurator.

Kr. gimnazia požežka.
reda s. Franje, dàržave kapistranske.

Kr. městni ravnitelj. Otac Erasmo Tomeček, s. bogosl. i càrkv. prava licenciat, i izsl. lektor bogoslavja, ujedno kr. preglědatelj knjigah, onděšnjeh elem. učionah ravnitelj, i samostana gvardian.

Naučitelji.

Ot. Hiacinto Bády propovědnik gimnazie i	II.	hum.	učione naučitelj.
— Kazimir Čillag	I.	»	
G. Nikola Haramina, starešina grammatike, i	IV.	gram.	
Ot. Aureliano Binter,	III.	»	
— Vatrosl. Muha,	II.	»	

— Mihoilo Benišek, I. gram. učione naučitelj. ujedno aktuar gimnazie.
— Dimitria Tomčànji, magj. jez. naučitelj, naměstni.
Matia Karakatić, kurator.

Kr. gimnazia riečka.

Kr. městni ravnitelj. G. Gašpar Kombol, svetjenik sl. biskupie modruš., ujedno gimn. propovědnik, zatim kr. cenzor i pregledatelj knjigah, slob. kr. primors.-tàrgovačkog grada, luke i kotora riečkog patricij-savětnik, duhovu. senjs. i sl. vv. zagr. i varašd. ssp.

Naučitelji.

G. Ljudevit Josip Cimiotti, hum. II. tečaja naučitelj, i bibliotekar gimnazie, riečki patricij, z-ob- i měnb. tàrgov. suda, te morskog konzulata odv,, sl. satničtva riečkog savětnik i začastni fiškal, zatim v. zagr. ssp., učenog družtva rodižkog „*dei Concordi*“ i c. k. akademiah um. i znanostih. aretin- i pistorske član dopisujući, č-hsgd.
— Franjo Morassi, svetj. sl. bisk. modruš., hum. I. tečaja j. r., te garčk. jezika izvanredni naučitelj, i aktuar gimnazie.
— Franjo Šrok, svetj. sl. bisk. modruš., gram. učion. starešina.
— Simun Pobor, svetj. sl. bisk. modruš., gram. učion. podstarešina, càrkve akad. sv. Vida nadstojnik, i čast. skupštine b. d. M. u to doba predsědnik.
— Andria Rubeša, svetj. sl bisk. modruš. i II. gram. učione naučitelj.
Ot. Adalberto Korbonić, piarista, I. gram. učione naučitelj.
G. Antun Nagy, magj. jezika naučitelj.
Bartol Lemuth, kurator.

Kr. gimnazia varašdinska.
redu s. Franje, daržave s. Ladisl. kralja premilostivo poverena.

Kr. mesti ravnitelj. G. Ivan Maurović, str. 36.

Naučitelji.

G. Antun Rožić, hum. II. tečaja naučitelj, starešina, bibliothekar i aktuar gimnazie, te sl. vv. križ. i varašd. ssp.
Ot. Fortunat Pintarić, hum. I. tečaja naučitelj, ujedno propovědnik gimnazie.
G. Tomo Jelišević, gram. učion. starešina, i sl. v. var. ssp.
Ot. Emiko Hergović, III. gram. učion. naučitelj.
— Anzelmo Bolénji, II. « » »
— Cirilo Cèrnogaj, I. » » »
— Kirsologo Nagy, magjars. jezika naučitelj.
Franjo Cèrnogaj, kurator.

Opazka. Katekete u grammatikalnih učionah zastupljuju tak u arcigimnazii, kak u ostalih gimnaziah gg. grammatikalni naučitelji preměnce.

Ured cenzure i preglědateljstva knjigah u literarnom okružju zagr.

Kr. cenzori i preglědatelji knjigah.

U Zagrebu osrednji. g. dr. Pavao Muhić, *privrěmeni,* str. 121.
— *Karlovcu.* G. Mihailo Banji, koi gori.
— *Osěku.* Ot. Dominiko Kirhmajer, koi gori.
U Požegi. Ot. Erasmo Tomeček, str. 122.
— *Rieci.* G. Gašpar Kombol, str. 122.
— *Senju.* G. Vinko Parac, str. 58.
— *Varašdinu.* G. Ivan Maurović, koi gori.
— *Zemunu.* G. Kuzman Drenovac, str. 72.

Kraljevsko hranilište plemićah zagrebačko.

Regens. G. Josip Clemens, str. 36.
Pod-regens. G. Leop. Cèrnković, str. 54.

Nadstojnici kameradah.

G. Šimun Ztuparić, str. 54.
— Josip Bučar, str. 54.
— Antun Fecer, str. 54.
— Josip Kršnjavi, str. 54.

Elementarne učione katoličke

po literarnom okružju zagrebačkom,
i to

A) Višje elementarne učione.

U Bakru.

Ravn. g. Skender Tianić, slob. primors.-targov. grada, luke i okružja bakars. sudac rektor obćin. i sl. satničkog savěta istog im. izvěstitelj, sl. okruž. Rieke i Bakra patricij-savětnik, te vv. zagr. i varašd. ssp.

Kateketa. g. Paškal Zuvicić, str. 59.

Učitelji. gg. Franjo Pintarić, tretje klase, slob, kr. primors.-tàrgov. grada, luke i okružja bakars. patricij savětnik. — Jerolim Brughetti, 2. klase privrěm. — Josip Marković, 1. kl. privrěm.

U Djakovu.

Ravn. g. Matia Mihaljević, str. 70.
Kat. g. Juraj Malahovski, str. 70.

Učitelji. gg. Antun Lebanović, tretje; Ivan Humel, druge, i Antun Jobst, pàrve klase.

U Karlovcu.

reda s. Franje dàrž. primors.-hàrv.

Ravn. Ot. Josip Manoilo Podvinski, str. 120.

Učitelji, ujedno *katekete.* OO. Romualdo Šuln, tretje, Roman Testen, druge, Gracian Cigler, i Samoilo Kušer, pàrve klase. gg. Antun Supan, risanja; i Otto Hauska muzike učitelj.

Ivan Fuketić, službenik.

Ondě děvojačka.

Ravn. Ot. Jos. Manoilo Podvinski, koi gorě. — *Kateketa.* Ot. Augustin Večerina, samostana gvardian i župe u gradu upravitelj.

Učiteljice. gdične. Katarina Brajković, Ana Hirnačić, i Rozalia Božić. — Judita Ečimović, pomoćnica. — Antun Kriš, službenik.

U Križevcih.

Ravn. g. Dragutin David, str. 48.
Kat. Milan Žuvić, str. 48.

Učitelji. g. Franjo Šegulić, slob. i kr. grada Križev. prisědnik, tretje; g. Franjo Horvat, druge; i g. Andria Uhernik, pàrve klase.

U Rieci.

Ravn. i kateketa. g. Mihailo Saftić, str. 67, ujedno privremeni preparandah naučitelj.

Učitelji. gg. Lovro Bartallotti i Mirko Jerko, 4. klase; Dragutin Zohar. tretje klase, ujedno opravnik u Rieci obćeg bečkog za udove i sirote penzionalnog zavoda. — Vencesl. Pluharš. 2. i Jakov Zazanić, 1. klase; Antun Nagy, koi gorě, str. 123, magj. jezika; — Ivan Bernt, risanja učitelj; i Adolfo Strošić, risanja bezplat. pomoć.

Ondě děvojačka kod duvnah

reda s. Benka.

Ravn. g. Mih. Saftić, koi gorě. — *Ravniteljica unutàrnje učione.* Mati Benedikta Apfalter, opatica, — *Kat.* g. Ivan Bačić, str. 67.

Učiteljice, izvanjške učione. Matere: Maria Waldhardt, Terezia Malsiner i Franja Jakovčić; — *unutàrnje:* Mati Maria Kern.

U Rumi.

Ravn. g. Martin Vice, str. 71. — *Kat.* g. Šišman Emanović, str. 76. — *Učitelji.* gg. Josip Porta, tretje; Otto Konrad od Hetzendorfa, 2. i risanja; Ivan Plank, 1. klase.

U Valpovom.

Ravn. i kat. g. Pavao Gotlibović, prědstavnik s. Nikole landečkoga u Šipuškom, kotara valpovačkog pod-arcidjakon i pučk. učion. kr. nadziratelj, varošice Valpova župnik, te sl. v. ver. ssp. — *Učitelji:* gg. Antun Švaicer, tretje; Ferdinando Krause, druge; i Nikola Kindlein, pàrve klase.

U Varašdinu.

Rav. g. Franjo Rizman, slob. i kr. grada Varašdina sudac, i više sl. vv. ssp., č-hsgd. — *Kat.* Lavosl. Firholcer, str. 41. — *Učitelji.* gg. Jos. Femen, tretje; Luka Marić, druge; Antun Tomaj, pàrve klase; g. Stěpan Lipold risanja učitelj.

Ondě děvojačka kad duvnah

reda s. Uršule.

Ravn. g. Franjo Rizman, koi gorě. — *Ravniteljica unutarnje učione.* gpja. Floriana Karger, predstojnica samostana. — *Kat.* g. Lav. Firholcer, koi gorě.

Učiteljice, unutàrnje učione. Mati Agneza Gusteg, ujedno pod-ravniteljica; sestre: Vicenca Pisanelli i Aleksandra Bajer — *Izvanjske učione:* mm. Kajetana Haselvander, Mihoila Karba, Žaveria Braun, Dragutina Brandl, i Stanislava Kuster.

U Zagrebu.

Kr. ravnitelj. G. Josip Štajdacher, slob. kr. grada Zagreba pàrvanji sudac, kr. višje elementarne zagr. i onděšnje děvojačke, take i nižje elem. izraelske učione kr. ravnitelj, slob. i kr. grada Preševa začastni gradjanin, i slob. kr. primorsko-tàrgov. grada, luke i okružja bakarskog patricij savětnik, te više sl. vv. ssp., č-hsg- i z-gsd.

Kateketa. g. Vatrosl. Vèrbanić, str. 41.

Učitelji. GG. Ferdinand Mlinarić, 3. klase, ujedno preparandah naměstni naučitelj. — Josip Augustin, druge klasse, ujedno aktuar konsesah. — Florian Ban, pàrve klase. — Josip Lechner, risanja. Juraj Sojka, muzike učitelj.

Josip Šibitz, kurator.

Brodarska učiona u Rěci.

Ravn. g. Henriko Gerlicy od Gerlice, koi dole kod sl. gubernie riečke.

Kateketa. Franjo Matejcić, str. 59.

Učitelji: Jakov Antun Mikoc, i Vinko conte od Domini.

B) Nižje elementarne ucione.

(Poleg reda kotarah pod-arcidjakonskih po biskupiah zagrebačkoj, modruškoj, djakovačkoj i pečuhskoj, imajući obzir na varmedje, ter u ovih na geografički kotarah ležaj).

Opazka. Kotarski nadziratelji jesu svigde gg. pod arcidjakoni, rektori većinom gg. župnici, tako katekete većinom gg. kapelani, i gdě ověh neima, sami župnici. Njihova se dakle iměna ovdě ponavljati neće; nego slěde (veće strane) samo

IMĚNA městah i GG. UČITELJAH *)

U bisk. zagrebačkoj.

U kotaru zagrebačkom.

U Zagrebu kr. děvojačka na Varašu: *Ravn. i kat.* koji gore kod kr. višje elementarne zagrebačke. — *Učiteljice.* Maria Antonia Kvaternik, i Ana Maihen.

U Zagrebu děvojačka kod sestarah milsàrdnosti. *Ravn.* g. Jos. Vračan, str. 36. — *Kat.* g. Pav. Jòža, str. 44. — *Učiteljice.* Sestre: Ivana Krösbacher-i, Karolina Frühbe

---

* Zvězdicom zabilježeni jesu ujedno organiste; a oni sa (b) jesu ujedno i bilježnici obćine.

kova, druge; Filipina Elsensohn-i; Romana Egg-ova, pàrve klase; Jerolima Maroder-ova, pomoćnica.
U Zagrebu Izraelska. *Ravn.* g. Jos. Stajdacher, koi gorě. — *Kat. i ujedno podravnitelj,* g. Mauricio Goldman, rabin i propovědnik občine. — *Učitelji.* Karlo Safir, i Manoilo Safir.
U Zagrebu na kaptolskoj strani: Marko Grošl, učitelj. — Gdična. Amalia Langer, uciteljica.
Čučerje. Juraj Celinić. *
Stenjevec. Pavao Bača, str. 44. — Ivan Pavić, pomoćnik, *
Vrabče, Stěpan Rogan, župnik, str. 44.

U kot. vugrovečkom.

Cerje. Učitelja neima.
Lupoglav. Josip Celinić, *
Vugrovec. Eduardo Šek, *

U kot. sisečkom.

Selá. Dragutin Kozjak.
Sisek. Franjo Dubrava, *

U kot. odranskom.

Na velikoj Gorici. Rektor. g. Antun Daniel Jozipović, plem. turop. kupštine zemaljski župan, više sl. vv. ssp. — Matia Černovski, učitelj, *

U kot. pokupskom.

Kupčina. Matia Kerpelnik, *
Pokupsko. Juraj Rugany, *

U kot. karlovačkom.

Bosiljevo. Mate Toljan.

U kot. jastrebarskom.

Draganić, Antun Pavek, b., č-hsgd — Juraj Tušetić, pomoćnik, *
Jastrebarsko. Stěp. Katkić, *, b.
Petrovina. Juraj Brozović, privrěm.

U kot. okičkom.

Brezovica. Ivan Zacher, naměstnik.
Kupinec. Petar Radenčić, *, b.
Samobor. *Kat.* Josip Fabianec. — *Učitelji.* Josip Herović, *, i Antun Langer. — Milica Gjurenec, učiteljica.
Kod s. Trojstva pod Okićem. N. Musia, *

U kot. stubičkom.

Bistra. Učitelja neima.
Pušća. Franjo Viher, pr. — *

U kot. tuheljskom.

Jezero. Josip Gorupič.
Klanjec. ot. Fidel Bördenji, reda s. Fr.
Tuhelj. Fabian Miljan, *
Vel. Erpenja. Věkoslav Cernogaj, pr. — *

U kot. taborskom.

Desinić. Mihailo Šubila.
Mali Tabor. Věkoslav Cerovski.
Prislin. Mihailo Cerovski.
Sela. Ivan Supan.
Vinagora. Andria Orel.

U kot. krapinskom.

Komor. Ivan Bauer.
Krapina. *Ravn.* g. Josip Kerleža, kr. povlastj. varoši Kaprine senator i veliki bilježnik, z-ob-s-odv., č-hsgd.— *Učitelji:* gg. Ivan Moker, i Norberto Ježek, *
Pregrada. Mate Mayer.
Radoboj. Antun Unger.
Ondě kod rudarah. Franjo Ruppnig.
Toplice krapins. Stěp. Podel, *
Zabok. Marko Frančina, *
Začretje. * neima.

U kot. belečkom.

Belec. Lovro Hitrec.
Konšćina. Antun Lepić.
Lobor neima.
Mače. Josip Jambreković, *
Mihovljan * neima.
Zajezda * neima.
Zlatar. Ladislav Kutnjak.

U kot. bednjačkom.

Bednja. Josip Turčinović, b.
Cvetlin neima.
Kamenica. Vèrban Jakopović, b.
Lěpoglava. Stěpan Šutej, *
Višnica. Ferdinand Šütz, *, b. — Dragutin Šütz, naměstnik.

U kot. gornjem varašd.

Ivanec. Juraj Skender, *, b.
Križovlan. Vatroslav Jugović.
Maruševec. Ivan Loborec. *
Petrianec. Marko Slunjski, *, b.
Vinica. Petar Cačković, *
Voća. Ivan Belčić, *, b.

U kot. dolnjem varašd.

Bartolovec, inače Žabnik. Ladislav Jaklić, *
Bela. Šimun Horvat, *, b.
Biskupec. Ivan Gjörgji, *, b.
Kneginec neima.
Obreš, kod s Ilie. Stěpan Čukac, *, b.
Toplice varašd. Nikola Martinić, *
Varašdin. Učiona izraelska: *Ravn.* g. Franjo Rizman, koi gorě. — *Kat.* g. Susalem Hiršenštein, rabin. — *Učitelji.* Herman Rosenmark, i Jos Singer.
Vidovec. Jakov Kolmanić.

U kot. koprivničkom.

Bregi, kod Koprivnice, Radoslav Šantek, *, slob. i kr. grada Koprivnice prisědnik.
Gjelekovec, Vekoslav Kišić, *
Imbrihovec. Filip Pongračić, *
Ivanec. Matia Kalčić, *
Koprivnica. *Kat.* Ot. Vilelmo Maršić, reda s. Franje. — *Učitelja* druge kl. neima; Ot. Kerubin Škiljan, učitelj pàrve klase; Ana Krapinec, učiteljica.
Kuzminec. Gàrgur Tišlar, *
Ludbreg. Ambroz Kolaj, *
Martianec, * neima.
Rasina. Leonardo Kolonić.
Suhodol. kod s. Jelizavete. Antun Lihteneger, *,
U Tàrnju kod s. Jurja. Věkoslav Premzl.
Veliki Bukovec, Stěpan Janković, *

U kot. gjurgjevačkom.

Torčec. Franjo Dèrmečić.

U kot. želinskom.

Bisag neima.
Zelina gornj. Franjo Privarić, *
Magjarovo neima.

U kot. križevačkom.

U Križevcih *děvojačka.* Katarina Telezar, učiteljica; Vèkoslava Bratoljić, pomoćnica.
Miholec. neima.
Vèrbovec. Mihoilo Rožić.

U kot ivaničkom.

Bregi. Lovro Ježek.
Dubrava Franjo Canjek.
Gradec. Josip Kovačić.

U kot. moslavačkom.

Kutina. Josip Šutej.
Ludina. Pavao Valpotić, *
Osekovo, Konrad Ruppl. *

U kot. pakračkom.

Pakrac. Vilelmo Ulses, *

U kot. požežkom.

Kaptol. Stěpan Jozipović.
Kula *(Josephsfeld).* Petar Heimb.
Kutjevo. Ivan Janković, *
Mihaljevci slav. Josip Došek.
Pleternica. Pavao Kraljević, *
Požega. *Ravn.* Ot. Erasmo Tomeček, koi gorě. — *Učitelji,* ujedno *katekete.* Otci: Tiburcio Tkalčec, druge; i Remigio Matković, pàrve klase.
Ondě děvojačka: Ot. Erasmo Tomeček, ravn. — g. Franjo Sviranić, str. 37, kat. — Ivan Muljević, učitelj; Franja Muljević, učiteljica.
Sesvete. Franjo Kolarić, *
Velika. Josip Ritz, *
Vetovo neima.

U kot. našičkom.

Čagjavica. Josip Šviranić, *
Feričanci. * neima.
Našice. Antun Janković, *
Orahovica. Tomo Mim, *
Podgorač. Josip Vuljak, *, b. — Martin Horvat, pomoćnik.
Šaptinovac. Valentin Dendl, *

U kot. věrovitičkom.

Antunovac. Petar Kres, *
Gradina Antun Iveković, *
Lukač. Gašpar Fuks, *
Orešac. Filip Lukač, *
Sladoevci. Ivan Štumpf, *
Sopje. Adam Bahmann, *
Terezovac. Ivan Bösz, *
Turnašica. Franjo Lehpamer, *
Věrovitica. *Ravn.* Ot. Gašpar Ganster, reda s. Franje. — *Kat.* Ot. Faustino Purgar. — *Učitelji.* Ot. Pavlino Kitić, druge; Adam Dauer, pàrve klase.
Vučin * neima.

U sl. biskupii modruškoj.

U kot. vèrbovskom.

Fužina. Ivan Bertalanić, *
Merkopalj. Josip Mezorana, *

Ravnagora. Josip Strižić, b.
Vèrbovsko. Josip Lalić.

U kot. brodskom.

Delnice. Herman Koričić, b.

U kot. čabranskom.

Čabar, * neima.
Gerovo. Josip Henr. Švarc, pr.
Prezid. Ivan Juretić, pr.

U kot. bakarskom.

U Bakru *děvojačka:* Ravn. i kat. koji gorě kod višje elem. bakarske. — Gdična Jelisaveta Šantl, učiteljica
Draga. Josip Dobrila, kap.
Kraljeviea. Ravnitelj. g. Romualdo Paravić, dr. lečničtva i ranarst. u onděšnjoj kr. bolnici várhovni lěčnik, slob. okružja bakars. patricij savětnik, i začastni gradsko-kotarski lěkar. — Učitelj. g. Martin Šlajmer.
Kostrena, kod s. Barbare. Jakov Randić, kapelan.

U kot. vinodolskom.

Bribir. Stěp. Mihicić, *
Cirkvenica. Tomo Lukanović, *
Novi. Josip Vonćina, *
Zagon. Jerolim Franić mladji, učitelj, župnik města.

U sl. bisk. djakov. i srèmskoj.

U kot. djakovačkom.

Dàrnje. Adalberto Kneževié, kap.
Gorjan. Věnceslav Bif, *
Piškorevci. Filip Kolarić, *
Punitovci. Antun Adamović, kap.
Semelci. Dragutin Muldini, *
Térnava. Franjo Tagliber, kap.
Varoš. Antun Sabolovié, župnik.
Vèrbica. Josip Jagodić, kap.

U kot. osěčkom.

Almáš. Mihailo Šunk.
Dalja. Antun Pavošević, *
Dàrzanica něm. Ivan Elter.
Kravica. Josip Šhönhof.
Ošek, u tvàrdjavi: *Ravn.* g. Jos. Kermpotić, slob. i kr. grada osěč. sudac, i sl. vv. věr. i srěm. ssp. č-hsgd. — *Kat.* Ot. Augustino Werner. *Učitelji.* Stěp. Lehmann, druge; Franjo Oberritter, pàrve klase, i Hugo Conrad od Hetzendorfa, risanja učitelj.
Osěk, dolnji varoš. Stěpan Dugačky, druge kl. učitelj; u pàrvoj ga neima; Juraj Šimoković, pomoćnik; — Terezia Fišer, učiteljica.
Osěk, gornji varoš: Franjo Hrabal, druge; Věkoslav Fragner, pàrve klase učitelj. — Katarina Hrabal, učiteljica.
Osěčki majuri. Josip Štreitenberger, *
Rétfalu. Ivan Šnajder, *
Sarvaš. Florian Mučler, *

U kot. vinkovačkom.

Jarmina. Kilian Baráker, *
Nuštar. Vinko Dragoević, *

U kot. tovarničkom.

Berak. Josip Limpek.
Čakovce. Fidel Šeffer.
Čalma. Heuriko Krämer.
Erdöveg. Antun Kail.
Ilač. Franjo Kolarić.
Ilok. Ot. Pavlino Tabaković, kat. i druge; Mate Fabianović, pàrve klase učitelj.
Kukojevci. Jakov Vidaković, *
Lovas. Matia Šmidt, *
Novi Vukovar. Jos. Brandeker, *
Sotin. Adam Leks, *
Stari Jankovci. Antun Lakatoš.
Stari Vukovar. Ot. Silvester Blagović, kat. i druge; Antun Vorgić, 1 klase učitelj.
Šarengrad. Leonardo Rudman.
Tovarnik. Pavao Kovačević,

U kot. mitrovačkom.

India. Vilelmo Göszl, *
Irig. Ivan Seby, *
Putince. Martin Rosanović.
Ruma. Ana Kreutzmayer, ženskog ručnog děla učiteljica.

U kot. petrovaradinskom.

Kamenica. Josip Kovačević.

U sl. bisk. pećuhskoj

i kotaru valpovačkom.

Jozefina: Ravn. i kat. Petar Rogić, župnik petrievački. — Učit. Ivan Šrempf, *
Marjanci: Ravn. i kat. Josip Hajnović, župnik, s. bogosl. dokt. i sl. bogosl. sbora kod c. k. sveučil. beč. sučlan, te sl. vv. srěm. i věrov. ssp. — Učit. Franjo Kováč, *
Petrievci: Ravn. i kat. Petar Rogić, župn. — Učit. Antun Šporner, *
Podgajci, R. i kat. Antun Jozipović, župn. i sl. v. věrov. ssp. — Učit. Jakov Hajsler, *
Radikovci: R. i k. Josip Martinković, župn. — Učit. Antun Šmidt, *
Šlivoševci: R. i k. Šimun Ivković, župn. i sl. v. věr. ssp. — Učit. Mihoilo Dauenhauer, *
Šokac-Miholac. Ravn. i kat. Josip Bek, druge, i Dragutin Elster, 1. kl. učit.
Veliškovec: R. i kat. Antun Valner, župn. — Učit. Petar Cindl.
Viljevo: R. i k. Jos. Balog, župn. — Uč. Antun Koharić, *

Broj Mladeži godine 184$^5|_6$ učione elementarne

ovog okružja polazeće.

	Mladen.	Děvojč.
U Bakarskom ravniteljstvu .	144	54
» nadzirateljstvu .	122	22
Bednjačkom » . .	108	11
Belačkom » . .	140	96
Brodskom » . .	122	3
Djakovačk. ravnitelj. . . .	91	65
» nadziratelj. . . .	132	127
Ivaničkom »	137	35
Jastrebarsk. »	37	12
Jurjevačk. »	31	38
Karlovačkom ravnit. . . .	174	167
» nadzir. . . .	27	—
Koprivničkom » . . .	407	250
Krapinskom » . . .	420	150
Križevačkom ravnit. . . .	100	68
» nadzir. . . .	37	9
Mitrovičkom » . . .	148	123
Moslavačkom » . . .	152	86
Našičkom » . . .	132	105
Odranskom » . . .	53	—
Okićkom » . . .	123	76
Osěčkom » . . .	845	541
Pakračkom » . . .	58	—
Petrovaradinsk. nadzir. . . .	40	24
Požežkom » . . .	312	212
Pokupskom » . . .	27	—
Riečkom » . . .	325	207
Ruminskom ravnit. . . .	178	125
Sisačkom nadzir. . . .	76	19
Taborskom » . . .	150	111
Tovarničkom » . . .	704	573
Tuheljskom » . . .	112	17
Valpovačkom ravnit. . . .	99	77
» nadzir. . . .	388	357
Varašdinskom ravnit. . . .	191	269
» doljn. nadzir. . . .	153	50
» gornj. » . . .	166	79
Vàrbovečkom » . . .	296	159
Věrovitičkom » . . .	320	176
Vinkovačkom » . . .	100	82
Vinodolskom » . . .	233	1
Vugrovačkom » . . .	46	17
Zagrebačkom ravnit. . . .	355	107
» nadzir. . . .	132	316
Zelinskom » . . .	50	30

Ukupno 8193 + 4846 = 13,039.

Varmedjska poglavarstva

u kraljevinah

Hàrvatskoj i Slavonii.

U zagrebačkoj varmedji:

Veliki župan. Presvětli g. Mirko Pěčy od Pěčujfalú-a, c. k. kod preuzv. kr. ug. dvorske komore savètnik, te sl. varm. zagrebačke veliki župan.

Podžupani.

G. Josip Žuvić Bribirski, pàrvi podžupan, i više sl. vv. ssp.

Drugog podžupana neima.

G. Stěpan Pavleković, drugi podžupan u prěkokupskom predělu, i više sl. vv. ssp , ć-hsgd.

Bilježnici. gg. Mirko Bušić, veliki bilježnik, i ssp. — Ivan nep. Šrabec, pervi podbilježnik i sl. vv. zagr. i varašd. ssp. — Wilhelmo Halper, drugi podbilježnik.

Začastni podbilježnici. gg. Ferdinando Makanec, zajedno arkivar i upisatelj, te ssp., ć-hsg. i zgsd. — Drag. Galljuff, ujedno upisatelj, č-zgsd. — Mirko Šandor Djalski, sl. v. varašd. ssp. — Skender Bakšaj, z-ob-s-odv. — Boltek Jellačić. — Maksimiljan Vernić.

Arkivar i upisatelji. g. Ferd. Makanec, koi gore; — g. Dragutin Galljuff, upisatelj, koi gore.

Zakleti pisari. gg. Stěpan Lugarić. — Josip Kendjel, s-ob-s-odv., ujedno zač. prisežnik. — Josip Sviglin. — Pavao Šurina. — Ivan Antolković, z-ob-s-odv. — Ivan kàrst. Štivalić. — Alberto Jakopović, z-ob-s-odv., zajedno čuvar parnicah, i začastni prisežnik.

Peneznici. gg. Stěpan Koos, glavni peneznik i ssp. — Ignacio Vernić, naměstni glavni- i u kotarih zagr. i pokups. podpeneznik, te ssp. - Ferdin. Puc, u kotarih s.-ivanskom i prěkosavskom podpeneznik, i sl. vv. križ. i zagr. ssp. — Antun Junković, podpeneznik u prěkokupskom predělu, č-hsgd.

Računovodje. gg. Toma Mattačić, računovodja, z-ob-s-odv. i sl. v. zagr. ssp,, ć-hsgd. — Ivan Nep. Štivalić, pàrvi pod-fiskal, zač. računovodja, i ssp.

Varmedjski sudci.

U zagrebačkom kotaru. gg. Pavao Keresztury od Szinerszegha, veliki sudac, i više sl. vv. ssp. -- Josip Tučić, kotarski sudac. — Ljudevit Miksić, kotarski sudac. — Janko Terputec, prisežnik, ujedno zač. sudac. — Matia Arbanas Bosiljevački i Doljno-Lomnički, prisežnik.

U s.-ivanskom kotaru. gg. Pavao Krajačić Mirinčički, vel. sudac, i ssp. — Franjo Saračević, i Ivan Kos, kotarski sudci. — Franjo Hervačić, prisežnik; Julio Dömöterfy Hogjiski, ujedno sudac, i sl. vv. varašd: i križ. ssp., prisežnik.

U prěkosavskom kotaru. gg. Franjo Pogledić Kurilovečki, vel. sudac, i ssp. — Danilo Farkaš od Nagy-Jóke, kot. sudac. — Josip Černolatec, kot. sudac, i sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č.hsgd. — Aloizio Gorup, i Josip Domin Petruševečki, prisežnici.

U pokupskom kotaru. gg. Nikola Puc, vel. sudac, i sl. vv. zagr. i križ. ssp., č-hsgd. — Eduardo Šuljok, kotars. sudac, i ssp. — Adolfo Vernić, kot. sudac. — Eugenio Vernić i Miroslav Modić, prisežnici.

U prěkokupskom kotaru. gg. Šišman Prešern, vel. sudac, i sl. vv. križ i toront. ssp., č-hsg- i zgsd. — Josip Tomašić, kot. sudac. — Vilhelmo Hatz, i Ivan Nep. Franciscy, ć-hsgd., prisežnici.

U gorskom kotaru. gg. Ljudevit Karolji, vel. sudac, i sl. v. križ. i varašd. ssp., č-hsgd. — Dragutin Domin Petruševečki, kotarski sudac. — Ljud. Vernić, i David Belošević, prisežnici.

Začastni sudci. gg. Samoilo Praunšperger, zajedno savskoga brodarenja nadzornik i sl. v. varašd. ssp. — Ladislav Praunšperger, str. 119. — Milutin Praunšperger, ujedno ssp. — Adalberto Makanec, z-ob-s-odv. — Mat. Berković. — Eduardo Švabely, zajedno ssp., i zgsd. — Ljudevit Gabelić, ujedno ssp., — Julio Dömöterfy Hogjiški, koi gore. — Alberto Krajačić Mirinčički, str. 119. — Miroslav Andraši. - Dragutin Berković, ujedno ssp., č-hsgd. — Skender Kerčelić. — Janko Terputec, koi gore. — Tomo Matačić, koi gore. — — Ivan Spišić Japranski.

Začastni prisežnici. gg. Ladislav Kalaj, sl. v. varašd. ssp. — Luka Špinderk. — Mihailo Dropučić. — Josip Kendjel, koi gore. — Vinko Gàrgur Vrančić. — Alberto Jakopović, koi gore. — Josip Kovačić. — Adolfo Krajačić Mirinčički. — Vasilia Nikolić. — Milutin Vernić. — Drag. Del-Negro, z-ob-s-odv.

Fiškali.

GG. Adalberto Jellačić, veliki fiškal, zajedno ssp. — Ivan Nep. Štivalić, koi gore pàrvi podfiškal. — Hugo Tèrstenjak, drugi podfiškal.

Začastni podfiškali. gg. Franjo Kriztianović, sl. vv. zagr. i varašd. začastni pod-fiškal, i ssp., te više sl. gospoštinah redoviti fiškal, č-hsgd. — Lavoslav Kavić, slob. i kr. grada zagreba upisatelj i zač. podbilježnik, te sl. v. varašd. ssp., č-zgsd. — Vinko Borovjak. — Antun Lovrenčić, str. 112. — Henriko Ostoić, str. 38. — Ivan Nep. Dolovčak, č-zgsd. — Antun Margetić. — Ant. Sučić, č-hsgd. — Jos. Basarović. — Ant. Rubido, sl. vv. križ. i varašd. ssp., č-hsg- i zgd. -- Juraj Franc, zajedno ssp., č-hsgd. — Jos. Kuković, sl. vv. zagr. i varašd. ssp. — Tomislav Cuculić, sl. v. varašd. ssp. — David Mirović. — Antun Stauduar. — Josip Čubeković.

Zemljomèr varmedje i savskog brodarstva.

G. Stèpan Farkaš, redovni zemljoměr, č-hsgd. — g. Ignacio Egersdorfer, začast. varm. zemljoměr.

Karolinske ceste ravnitelja neima.

Nadzornici savskoga brodarstva. g. Samoilo Praunšperger, koi gore. — g. Aloizio Lukinac, savskog brodarstva nadzornik, više sl. vv. ssp , z-ob-s-odv. i slob. kr. grada Zagreba začastni podfiškal.

Računovodja kupskoga brodarstva. g. Antun Defranceschi, str. 113.

Povèrenici prèselice i sigurnosti.

GG. Antun Klinčić, z-ob-s-odv., osrědnji, ujedno varmedjski dvornik. – Juraj Čaić, u s.-ivanskom. – Juraj Ištvanović, u prěkosavskom. – Josip Sladović, u pokupskom — Adam Horvatić, u prěkokupskom. – Juraj Petrović u gorskom kotaru. — Matia Balog, pověrenik prěselice na postaji dugoselskoj. — Stèpan Kovač, povèrenik prèselice na postaji banijskoj.

Varmedjski lěčnici.

G. Aleksa Vancaš, doktor lěčničtva i měštar očarstva, sl. v. zagr. vàrhovni redovni lěčnik, te ove i sl. v. varašd. i ssp., č-hsg- i zgsd. — u Zagrebu.

— Josip Fabek, lěčn. i ranarstva doktor, sl. vv. zagr. i varašd. ssp., te pàrveše redovni, a slob. kr. grada Karlovca zač. lèčnik, č-hsg- i zgsd., u Karlovcu.

Začastni lěčnici. gg. Franjo Folnegović, lěčn. dr., sl. vv. zagr. i varašd. ssp., te c. k. družtva lěčnikah bečk. član. dopisujući. — Skender Mraović, lěčn. dr., zajedno slob. kr. grada Zagr. redovni lěčnik, i sl. vv. zagr. i varašd. ssp. — Petar Rinaldi, ujedno ssp. i č-hsgd. — Ignacio Domin Petruševečki, dr. lěčničtva, zajedno kr. grada Zagreba zač. lěčnik i sl. vv. zagr. i srěm. ssp. — Josip Krieger, lěčn. dr., zajedno slob. kr. grada Zagr. zač. lěčnik, sl. lěčn. sbora kod kr. sveučilišta pešt. sučlan, te sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsg- i fvd-d. — Nikola Ivančević dr. lěčn., ujedno slob. kr. grada Karlovca redov., lěčnik. — Antun Jakovcić, lěčn. dr. — Augusto Dragutin Laslavić, dr. lěčn., zajedno slob. kr. grada Zagr. zač. lěčnik. — Šišman Koppel, lěčn. doktor. — Josip Oberstar, lěčn. dr.

Ranarnici varmedjki. gg. Ivan Nep. Travniček, osrědnji u zagrebačkom-; Ivan Nep. Ajhmajer, u stubičkom-; Franjo Mikšić, u s.-ivanskom-; Josip Plauer, u dugoselskom-; Ivan Smidt u sisečkom-; Drag. Maksim. Vajzer, u turop.-; Jos. Horvat, u jastrebarskom-; Vatroslav Bišćan, u samoborskom-; Ivan Haas, č-hsgd., u ozaljskom-; Ant. Krišekar, u bosiljevačkom, Matia Häring, u vèrbovskom-; Vatroslav Petrović, u brodskom-, Juraj Bèrcković, u čabranskom kotaru.

Začastni ranarnici. gg. Silverio Prem. zajedno slob. kr. grada Zagr. pravi ranarnik. — Franjo Kladnik. — Ferdin. Hadvig. — Franjo Frölih. — Antun Libl. – Adolfo Giustini. – Ivan Šecki. – Ant. Tičar. – Josip Vidic. – Augusto Heintzman. — Mihail Vidic. — Petar Smole. – Ivan Hartman.

Konjušnicah nadzornici i živinskog lèčiteljstva meštri. gg. Martin Lang, č-hsgd. ozbiljni; – Josip Virt i Toma Laurinšek, začastni.

Primalje (Babice). Katarina Rupčić, u Zagrebu. Ana Fabac, u Karlovcu. — ***Prěkobrojne primalje.*** Barbara Auer, Maria Šurius, Ana Župnik, Kristina Benčić, Ana Jaugcer, Ana Šop, Franja Švajgert i Apolonia Moderčin.

Svilarstvo.

Pod-nadzornik dudah. g. Mirko Gjurkovečki. — ***Nastojnici dudah.*** Juraj Domitrek, u zagrebačkom-g. Juraj Čaić, koi gori, u s.-ivanskom-; Josip Rustić, u prěkosavskom-, g. Josip Sakač od Kapolne i Vojnovca, u pokups. i prěkokupskom kotaru.

Kapral. Marko Dembić.

GG. prisědnici sudbenoga stola.

Iz duhovnog statiša.

Rajačić Josip, pàrvost., str. 34.
Ožegović Mirko, Barlabaševečki, bisk. str. 30.
Kuković Josip, bisk., str. 31.
Smičiklas Gavrilo, bisk., str. 30.
Schrott Josip, bisk. str. 32.
Joannović Eug., bisk., str. 35.
Birling Ivan, bisk., str. 32.
Krizmanić Ivan, opat, str. 45.
Horvat Josip Szent-Péterski,
Tuskan Franjo,
Haramustek Josip,
Mihić Mihailo,
Vakonović Antun,
Hochreiter Izidor,
Vahtarić Ivan,
Vuković Mate,
Söth Josip,
Vukasović Antun,
Klemen Mihailo,
Kralj Ivan kàrst.,
} kanonici zagrebački.
Pendelin Mirko,
Ročić Vatroslav,
Mravinec Adam,
Pavčec Martin,
Beloberg Matia,
Šuflaj Franjo,
Draganec Ivan,
Vračan Josip,
Clemens Josip,
Ledinski Stěpan,
} kanonici zagrebački.
Pogledić Stěpan, predst., str. 39.
Krainčević Josip, kan. začes.
Benak Vėkoslav, « «
Kasun Matia, « «
Dorić Mate, kan. modruš.
Christianović Věkoslav, pod-arcidjakon, str. 48.
Stoós Pavao, pod-arcidjakon, str. 53.
Dr. Mojzes Stěpan, str. 54.
Maraković Petar, pod-arcidjakon, str. 45.
Budić Věkoslav, pod-arcidjakon, str. 53.
Mariašević Adalb., pod-arcidjakon str. 64
Car Nikola, pod-arcidjak., str. 64.
Kombol Gašpar, str. 66.
Novosel Juraj, str. 53,
Kvaternik Juraj, str. 64,
Kobetić Josip, str. 48,
} podarcidjakoni.
Kaliman Pavao, izsl. župnik, str. 64.
Alagović Antun, skalički župnik.
Havaić Stěpan, str. 42.
Kargačin Josip, str. 64.
Jambrečak Jakov str. 47.
} župnici.
Tkalec Andria, str. 40.
Juratović Josip, str. 40.
Mačečević Franjo, str. 47.
Cuderman Franjo, str. 53.
Sačić Josip, str. 53.
Matošić Lavosl., str. 45.
Mavretić Josip, str. 47.
Jeličić Stěpan, str. 64.
Matković Stěpan, str. 45.
} župnici.
Cèrnković Lavoslav, str. 54.
Diaković Josip, župn., str. 45.

Iz velikaškog stališa.

Keglević Buzinski grof Toma.
Drašković Trakoštjanski gr. Juraj starji.
Orsić Slavetički gr. Juraj, c. k. komornik i bander. vojske major, zagr. gradjanskog strělačkoga družtva pukovnik, č-hsgd.
Drašković Trakoštjanski gr. Janko, sj. reda s. Stěp. kralja ap. vitez i c. k. komornik, narodne citaonice zagr. predsědnik i više sl. vv. ssp., č-hsg- i zgsd.
Sečen Temerinski gr. Nikol., str. 103.
Bedeković Komorski bar. Ljudevit, str. 102.
Zdenčaj Zahromić-gradski Nikola, str. 112.
Aueršperg gr. Nikola.
Erdödy od Monyorókeréka gr. Ivan Nep., str. 104.
Portner bar. Antun, sl. gubernie rěčke ravnajući zemljoměr.
Festetić Tolnanski grof Dragutin, c. k. komornik.
Kulmer baron Franjo, str. 104.
Oršić Slavetički g. Vilhelmo, više sl. v. ssp., č-hsgd.
Sermage Susedgradski gr. Dionizio, str. 118.
Sermage Susedgradski gr. Dragutin Ivan Petar, nj. c. k. a. Velič. komornik i kod c. k. obće dvorske blagajne dvorski, te kr. ug. savětnik, sjajnog reda papins. s. Gargura vitez, i više sl. vv. ssp., č-zgsd.
Drašković Trakoštjanski gr. Franjo.
Drašković Trakostjanski gr. Dragutin, više sl. vv. ssp., č-zgsd.
Drašković Trakoštjanski gr. Juraj mladji, c. k. pukovnik, č-hsgd.
Badenfeld bar. Dragutin.
Burić bar. Ivan kàrst., c. k. general-major.
Erdödy od Monyorókeréka grof Juraj starji, c. k. pravi tajni savètnik, itd.
Vecsei bar. Nikola, str. 103.
Kiš Nemeškérski Pavao, gubernator rieěki, kak dolě.
Gyulay od Maroš-Németha i Nádaške grof Franjo, c. k. komornik, general-major, i vlastnik puka br. 57.
Rudić Almaški Josip, str. 100
Frimond knez od Antrodoka, Adalberto, str. 105.
Pejaćević Věroviticki gr. Ladislav starji, izsl. prisědn. uzviš. banskog stola, više sl. vv. ssp. č-hsgd.
Sečen Temerinski gr. Antun, str. 103.
Pàlffy od Erdöda gr. Konstantin, vèkoviti u Càrvenom-kamenu, kr. bretisl. grada nasledni satnik i varmedje istog iměna věkoviti župan.
Pejačević Vèrovitički gr. Ivan Nep., izsl. pod-zupan, više sl. vv. ssp.
Foraj baron Ivan.
Nugent Laval gr., knez rimski, više sj. redovah velekàrstnik, kommendator i vitez, c. k. komornik, pravi tajni savètnik, FZM. i vlastnik puka pěš. br. 30, te po Ilirii, unutàrnjoj Austrii, i Tirolskoj vàrhovni vojnički zapověd-nik, č-hsg- i zgsd.
Nugent Alberto gr., knez rimski, č-hsgd.
Nugent Gilberto gr., knez-rimski, č-hsg- i zgsd.
Vojkffy od Vojkovića g. Šisman, č-hsgd.
Majlath Székheljski Juraj stareši, str. 98.
Majlath Szèkheljski grof Antun, str. 99.
Pálffy gr. Ferdin. Leopoldo, str. 100.
Szögyényi od Magyar-Szögyénja Ladislav, str. 104.
Aczél od Boroš-Jenö-a Antun, str. 103.
Forgáč od Ghimeša i Gača gr. Antun, str. 118.
Sermage Susedgradski gr. Otto, str. 116.
Erdödy od Monyorókeréka gr. Ant. č-hsgd.
Erdödy od Monyorökerèka gr. Aleksander, č-hsgd.
Rauch baron Levin.
Rauch baron Juraj.
Aponyi od Aponja gr. Juraj, str. 104.
Pejačević Věrovitički gr. Petar, str. 102.

Iz stališa plemićah.

Marković Cernički Andria, str. 116.
Jelačić Buzinski Stěp., str. 116.
Bužan Nikola, c. k. komornik, i kod českog pokrainskog pl. veća savètnik.
Miksić Alšò-Lukavečki Nikola, str. 116.
Kukuljević Sakcinski Antun, str. 116.
Bužan Herman, str. 118.
Labaš Ivan Nep., sl. v. varašd. izsl. vel. sudac, i ssp.
Žuvić Bribirski Josip, koi gore.
Domin Petruševečki Mirko, svega prava doktor, izsluženi akademie zagr. starešina i pravah naučitelj.
Farkas od Nagy-Joke Nikola, više sl. vv. ssp., č-hsgd
Šiprak Josip, str. 112.
Spišić od Japre Gavrilo, str. 118.
Dominić Aleksander, str. 118.
Tomić od Trešćena Petar, fiškal i više sl. vv. ssp.
Salopek Ivan, izsl. podžupan, dvoranin i savetnik, te više sl vv. ssp.
Marković Antun, str. 118.
Inkey Palinski Mirko, str 100.
Dušek Franjo, str. 110.
Horvat od s. Petra, Toma Zeno više sl. vv. ssp., te varašdinski naměstni glavni peneznik.
Mariašević Bartol, izsl. primors.-komorski pověrenik.
Nagy Antun, izsl. osrednji kr. cenzor i preglědatelj knjigah.
dr. Jelačić Buzinski Ljudevit, više sl. vv. ssp.,
Zelenka Ljudevit, str. 113.
Plantak Josip, str. 109.
Šterbecky Mihailo, str. 110.
Ferrić od Hudogbitka Tadia, preč. kaptola zagr. dvorni sudac i više sl. vv. ssp., zgs- i upraviteljni hsgd-č.
Stajdacher Josip, str. 128.
Kuković Janko, str. 116.
Jurjević Tuolski Josip, svega prava doktor, i izsl. kod sveuč. pešt. naučitelj, c. k. savètnik, te više sl. vv. ssp., z-ob-s-odv., č-zgsd.
Vrančić Valentin, sl. vv. zagr. i pož. ssp., i izsl. pèrvešc glavni peneznik, č-hsgd.
Švajcer Mihailo.
Udvardy Stěpan, sl. biskupie zagr. dobarah nadstojnik, i više sl. vv. ssp., č-hsg- i zgsd.
Čunčić Stèp, izsl. vel. sudac.
Hrušocy Věkoslav, izsl. vel. fiškal i sl. vv. zagr. i varašd. ssp.
Ghyczy Nikola, str. 110.
Zengevall Franjo Žav., sl. biskupie zagr. dvorni sudac, i više sl. vv. ssp., č-hsg- i zgsd.
Bujanović Stěpan, kod kr. měnb. tàrgovačk. rěčkoga pàrve molbe sudišta aktuaru Bakru, i više sl. vv. ssp.
Briglević Kurilovečki Josip, više sl. vv. ssp., č-hsg- i zgs-d.
Riedl Josip, izsl. kr. varhovni tridesetnik, slob. kr. grada, luke i okružja bakars. patricij-savètnik, č-hsgd.
Blažeković Skender, izsl. veliki sudac i više sl. vv. ssp.; č-hsgd.
Zerpak Eduardo, fiškal i sl. vv. zagr. i varašd. ssp.
Kiepach Ignacio, sl. vv. križ. i zagr. ssp., č-hsgd.
Jelačić Buzinski Karlo, izsl. c. k. poručik.
Gregurić Juraj, kod uzv. c. k. sjed. dvorske komore perovodja, sl. vv. križ. i zagr. ssp.

Lentulay Benko, str. 116.

Paravić Čabarski Polikarpo, c. k. dvoranin, i sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsgd.

Beděković Janko, slob. kr. i glavnog grada Zagr. vel. bilježnik, s-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.

Kiš Šaulovečki Ivan, sl. vv. zagr. i varašd. ssp.

Tucić Ignacio.

Modić od Velike-Mlake i Kurilovca Alberto, sl. v. varašd. izsl. podžupan i više vv. ssp., č-hsgd.

Mayer Josip, po okružju riečkom kr. trides. i sol. nadziratelj, slob. kotarah rieč. i bakars. patricij-savětnik, te sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č.fvd-d.

Radičević Maksimiljan, sl. vv. zagr. i varašd. ssp., te hsgd-upraviteljni č.

Halper Nikola, sl. vv zagr. i varašd. ssp., ter ove veliki sudac.

Zidarić Sudovečki Ivan karst., c. k. savětnik, i više sl. vv. ssp. te križevačke pàrvi podžupan, č-hsgd.

Čegel Lapučski Ivan, više sl. vv. ssp. te varašd. drugi pod-zupan.

Kučtić Antun, fiškal.

Čačković od Vèrhovine Franjo Žav., izsl. vel. sudac, više sl vv. ssp. č-hsg- te zgsd-č. i reprezentant.

Jelačić Buzinski Alberto.

Ebner Ladisl., slob kr. grada varašd. senator, i više sl. vv. ssp.

Rizman Franjo, str. 125.

Sinković Ljudevit Antun, slob. kr. i glavn. grada Zagr. vel. fiškal, više sl. vv. ssp., č-hsgd.

Briglević Kurilovečki Janko, više sl. gospošt. i izsl. sl. v. zagr. vel. fiškal, te više sl. vv. ssp., č-hsgd.

Cèrnković Doljski Nikola, st. 109.

Posavec Šišman. str. 110.

Kukuljević Sakcinski Ivan Franjo, sl. bakars satničkog savěta izvèstitelj, i slob. primors. tàrgov. grada, luke i okružja istoga im. satnički sudac rektor, te polit. gospodars. magistrata predsědnik, z-ob-s-odv., sl. okružjah Rieke i Bakra patricij savětnik, i vv. zagr. i varašd. ssp.

Klobučarić Dragutin, str. 118.

Šuflaj Antun, slob. um. i mudrulj. doktor, izsl. kod akad. zagr. prirodoslovja naučitelj, hsgd. upravljajući č.

Pavleković Stěpan, str. 133.

Lučić Franjo, str. 119.

Berger Ljudevit, str. 113.

Fésüs Juraj, kr. ravniteljni fiškal, i više sl. vv. ssp.

Švagel Blaž Miroslav, str. 118.

Šivalić Mihailo, fiškal.

Keresztury Pavao, str. 133.

Raizner Ivan nep., str. 119.

Bunjevac Josip, više sl. vv. ssp. te zagr. izsl. podžupan, č-hsgd.

Jelačić Buzinski Adalberto, koi gore.

Šandor Djalski Ivan Nep., više sl. vv. ssp., č-hsgd.

Zdenčaj Zahromićgradski Eduardo, str. 118.

Makanec Ferdinando, str. 133.

Pisačić Hižanovečki Miroslav, više sl. vv. ssp. te varašdinske vel. bilježnik, č-hsgd.

Špišić od Japre Dragutin, sl. pl. turop. skupštine satnik i peneznik, te vv. zagr. i varašd. ssp.

Gregorić Dragutin, izsl. aktuar kr. vàrh. naukah i učion. ravniteljstva, sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-zgsd.

Bornemisa-Stolniković Mikulički Juraj, sl. vv. varašd. i zagr. ssp. te ove izsl. prisežnik, č-hsgd.

Andrásy Josip, str. 100.

Sluha Mirko, kr. savětnik i vàrh. nadvornički sudac Jazigah i Kumanah.

Pomper Stěpan fiškal.

Mihalović Vatroslav, više sl. vv. ssp, te věrov. vel. sudac.

Kozić Jerebički Ivan, fiskal, više sl. vv. ssp.

Novak Franjo, str. 116.

Juratović Juraj, slob. kr. grada Požege vel. fiškal, i više sl. vv. ssp.

Praunšperger Budimir, više sl. vv. ssp. te zagr. izsl. vel. sudac, č-hsgd.

Jelačić Buzinski Eduardo, svega prava doktor, više sl. vv. ssp. te zagr. izsl. pod-župan, č-hsg- i zgsd.

Praunšperger Aleksander, sl. vv. zagr. i varašd. ssp.

Šuljok Aleksander, str. 119.

Čačković od Vèrhovine Josip, sl. vv. kriż. i zagr. ssp., č-hsg i zgsd.

Očić Petar, više sl. gospošt. fiškal i više sl. vv. ssp., č-hsgd.

dr. Rinaldi Petar, str. 135.

dr. Krieger Josip, str. 135.

Šrabec Věkoslav, slob. kr. grada Zagr. senator, i sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsgd.

Vernić Ignacio, koi gore.

Ožegović Barlabaševečki Metello str. 105.

dr. Császár Kolgyárski Franjo, str. 115.

dr. Folnegović Franjo, koi gore.

Haulik Mirko, prabiskups. osrednje peneznice kontrollor, i graditeljni nadzornik, više sl. vv. ssp.

Milčić Marko, slob. kr. grada Karlovca senator i sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsgd.

Puc Nikola, str. 134.

Nagy Vàšàrheljski Ljudevit, str. 104.

Zdenčaj Zahromić-gradski Skender, više sl. vv. ssp., te križevačke izsluž. podžupan, č-hsgd.

Adamović Antun.

Zobl Alberto.

Matavovski Andria, kod uzv. kr. ug. dvorske pečatnice perov. praktikant, više sl. vv. ssp.

dr. Pauler Teodor, str. 121.

Degoricia Gàrgur, izsl. humaniteta naučitelj i kr. arcigimnazie zagr. starešina, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.

dr. Vancaš Aleksa, str. 135.

dr. Praunšperger Aleksa, str. 117.

Koritić Mrazovečki Dragutin, više sl vv. ssp. te križev. drugi podžupan, č-hsgd.

Gruden Franjo, kr. tridesetnik.

Zerpak Aleksander, više sl. vv. ssp. i grofa Franje Gjulaja tajnik.

Bubanović Vasilje, kr. komorski fiškal i više sl. vv. ssp., č-hsgd.

Lukinac Antun, fiskal, i više sl. vv. ssp.

Halbritter Josip, rudars. savětnik, i vàrh. šumski nadzornik.

Köröskényi Stěp., više sl. vv. ssp., hsgd-č.

Šugh Juraj, više sl. vv. ssp. te križev. vel. fiškal, č-hsgd.

Žombor Franjo.

Vuščić Josip, slob. um. i mudrolj. doktor, slob. kr. grada križev. vel. fiškal, z-ob-s-odv. te više sl. vv. ssp., č-hsgd.

Kunić Juraj, slob. kr. grada Koprivnice sudac, sl. vv. zagr. i križ. ssp., č-hsgd.

Minelli Antun, grada Rieke sudac.

Sgardelli Aloizio, riečke luke satnik, i vlastnik vekše zlatne gradjanske kolajne.

Tianić Skender. str. 124

Marković Eduardo, izsl. konjan. satnik.

Marković Cernički Gustav, više sl. vv. ssp. te požež. izsl. velikibilježnik.

dr. Muhić Pavao, str. 121.

dr. Molnar Antun, str. 120.

Klemenić Petar, str. 120.

Klarić Šimun, gubernialni pověrenik primorsko-komorskih dobarah, slob. okružj. Rěke i Bakra patricij-savětnik, više sl. vv. te bakars. satničtva ssp.

dr. Gaj Ljud., slob. um. i mudroljubja doktor, učrednik i izdatelj c. k. povlastj. narodnih novinah, i vlastnik c. k. povlastj. narodne tiskarne, te više sl. vv. ssp. č-hsg- i zgsd.

Salopek Ljudevit, više sl. vv. ssp. te věrov. drugi podžupan.

Kušević Aurelio, str. 117.

Frigan Věkoslav, više sl. gospošt. fiškal i više vv. ssp.

Mol Franjo, fiškal, i više sl. vv ssp.

dr. Mraović Skender, koi gore.

Mačik Rajmundo, č-hsgd., str. 112.

Albély Antun Ferdin., slob. um., mudrolj. i svega prava dokt. i kod kr. akad. brĕtisl. naravskog. te javnog ug. prava j. r. naučitelj, z ob-s-odv., sl. stolice pred. plem. od Bače, i zagr. ssp.

Daruváry Franjo, kr. ravnitelni fiškal i više sl. vv. ssp.

Krašković Dragutin, fiškal.

Peičić Ignacio. više sl. vv. ssp., te požež.drugi podžupan.

Delimanić Franjo Žav., više sl. vv. ssp., te vèrov. vel. sudac.

Čeh Eduardo, sl. vv. bač. i srĕm. ssp. te ove drugi podžupan.

Seth Franjo, perovodja kod uzv. komore carske.

Katinelli Karlo Maks., str. 118.

Gašpáry Ivan, slob. kr grada križev. sudac, i više sl. vv. ssp

Jozipović Antun Danilo, str. 127.

Špun Miroslav, sl. vv zagr. i požež. ssp. te ove kotarski sudac.

Melcer Kelemeški Stĕp., str. 116.

Bolček Ivan, str. 105.

Grubiczy Ladislav, de Familia Dragonum.

Beděković Komorski Kolom, str.118.

Janković Daruvárski Izidor, kr. komornik.

Praunšperger Milutin, koi gore.

Dušek Ignacio, vàrh. pokrajin. povĕrenik u temeš. okružju, i sl. vv. zagr. i varašd. ssp.

Stauduar Franjo Seraf., učrednik i izdatelj c. k. povlastj. polit. zagreb. nèmačk. novinah, iszl. c. k. vojn. pisar, hsg- i upravljajuci zgsd-č., sl. vv. zagr. i var. ssp.

Zadory od Zádora Leopoldo c. k. satnik, slob. kr. i glavn. grada Zagreba zač. gradjanin.

Vauthier od Rochefort-a Leop. str. 112.

Štivalić Ivan nep., koi gore.

Wöber Antun, c. k. FML.

Šimunić plem. Baltazar, sj. reda s. Ane 2 vàrsti vitez, c. k. general-major i brigader u Beču, zgsd

Moulholand pl. Petar, c k. general-major i brigader, č-zgsd.

Braunhofer, pl. od Braunhofa; sj. r. sicil. vojn. s. Jurja vitez, i c. k. pod-pukovnik.

Tèrstenjak od Shlehenberg-a Antun, izsl. c. k. pod-pukovnik, sl. vv. zagr. i varašd. ssp.

Jurinić Stĕpan, izsl. c. k. pod-pukovnik, č-hsgd.

Juranić Ferdin., c. k. satnik, č-hsgd.

Begg od Albensburga Franjo, c. k. satnik.

Malinarić pl. od Silbergrund-a Antun, c. k. mojor i po horv. granici graditeljstva ravnitelj. č-hsgd.

Lechner Josip, str. 112.

Kamauf Ivan, slob. kr. i glavn. grada Zagr. senator, z-ob-s-odv. i sl vv. zagr i varašd. ssp.

Piškorec Maksimiljan, slob. i kr. grada Karlovca sudac. z-ob-s-odv. isl. vv. zagr. i varašd. ssp.č-hsgd.

Smendrovac Josip, slob. kr. grada Karlovca satnik, z-ob- i mĕnb s-odv. te više sl. vv. ssp., č-hsg- i zgsd.

Kuković Mirko, više sl. vv. ssp, izsl ug. dvorski opravnik, č-hsgd.

Janković Daruvárski Julio, više sl. vv. ssp., te požežke pàrvi pod župan.

Erlinger Franjo, sl. v. požež. kotarski sudac, zagr. pako i vèrov. ssp.

Farkaš Ljudevit, više sl. vv ssp., te križevačke vel. sudac, č-hsgd.

dr. Zipser Chr. Andria, naučitelj. više sj. redovah vitez, više akad. i uč. družtvah sučlan; te više sl. vv. ssp.

dr. Smodek Matia, str. 120.

dr. Kvaternik Romualdo Josip, str. 120.

Bogoević Petar, str 39.

Žerjavić Ferdinando, fiškal, i sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsg- i zgsd.

Vrabec Ivan Ljudevit, gradjanski i po c.k. granici horv. vojnička.odv sl. vv. zagr. i varašd. ssp. č.hsgd

Ivančić Alberto, fiškal.

Jakčin Andria, više sl. gospošt. fiškal, i više vv. ssp. č-hsgd.

Kelemen Franjo, str. 38.

Šrabec Ivan nep., str. 133.

Kardoš Mihailo, gospoštinah grofa Batthyán-a nadzornik, č-hsgd.

Pavacić Antun. str. 112.

Miksić Alšó-Lukavečki Henr., str. 119.

Pogledić Kurilovečki Franjo, str. 133.

Egersdorfer Jos, sl. kr. grada Varašd. fiškal, i više sl. vv. ssp č-hsgd.

Bužan Samoilo, više sl. vv. ssp., te varašd. izsl. vel sudac č-hsgd.

Krajačić Mirinčički Pav. str. 133.

Kerčelić Innocencio, izl. kot. sudac.

Suljok Eduardo, str. 134.

Mayer od Klingräff-a Dragutin, kr. prus. satnik izv. s., i vitez želez. kàrsta, više uč. i obče koristn. družtvah član, te hsg-vàrh. taijnik

Rakovec Dragut., z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp, više obče kor. družt. dopisni i hsgd-č., tajnik, čuvar, i namĕstni blagajnik.

Barabaš Aleksander.

Stajdaher Henriko, slob. kr i glavnog grada Zagreba temeljne knjige nadstojnik. z-ob- i mĕnb-s-odv., te sl. vv zagr. i varašd. ssp., č-zgsd.

Polonay Ignacio, kr. tridesetn. ureda varašd. pomočnik, sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsgd.

Rober Josip, z-ob-s-odv. i sl. biskupie zagr. fiškal, te više sl. vv. ssp.

Šimunčić Skender, više sl. vv. ssp., varašd. drugi podžupan, č-hsgd.

Denkstein Alfonso, c. k. podpukovnik i kod vàrh. vojn. zapovĕdničtva hàrvats. pobočnik i izvĕstitelj. č-hsgd.

Švabely Eduardo, str. 134.

Gvozdanović Marko, str. 116.

Bunjevac Ljudevit, izsl. prisežnik, č-hsgd.

Szále Adolfo, str. 119.

Kolarik Stĕpan.

Cimiotti Ljudevit Josip, str. 123.

Knežević Franjo, nadzornik dobarah grofa Nik. Sečna.

Vranjičanji Ambroz mladji, sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsg- i zgsd.

Vranjičanji Juraj, c. k. satnik.

Svajcer Ferdin., slob. kr. grada Karlovca senator, z-ob-s-odv. i sl. vv. zagr. i varašd. ssp.

Jurinić Ivan, sl vv. varašd i zagr. ssp. ter ove izsl. vel. sudac, č-hsgd

Vakanović Antun, primors-komorskih dobarah fiškal, i sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsg- i zgsd.

Žigrović Franjo Žav., sl. vv. zagr. i križ. ssp., ter ove veliki bilježnik, z-ob-s-odv., č-hsgd.

Vranjičanji Ambroz starji.

Vranjičanji Nikola, str. 118.

Jelačić Buzinski Danilo, izsl. c. k. satnik, sl. vv. zagr i križ. ssp.

Sabljar Mihailo, c.k. major, č-hsgd.

Sabljar Antun, c. k. satnik.

Racz Franjo, c. k. vojn. povĕrenik.

Bernardić Antun. slob. kr. grada Karlovca vĕčnik, sl. vv. zagr. i varašd ssp., č-hsgd.

Bunjik Kiš-Hindski Josip, više sl. vv. ssp., te požežke veliki bilježnik, č-hsgd

Švagel Dragutin, više sl. vv. ssp., te varašd. veliki fiškal, č-hsgd.

Daubačy od Dolja Ivan, sr. 105.

Mèrzljak Eduardo, kr. trides. nadzorničtva ričkog pomočnik, z-ob-s-odv.

Vranjicánji Simun, riečki patricij.

Knezić Kajetan, sj. r. Leop. cara vitez. c. k. četnik, hsgd-č.

Ostoić Franjo Žav., str. 120.

dr. Fabek Josip, str. 135.

Magdić Matia, kod c. k. mĕrn. i graditeljstva računovodja.

Kuković Josip, str. 134

Gerliczy od Gerlice Henriko, c. k. savĕtnik, slob. primorsko-tàrgovačk. gradovah i okružjah Rĕke i Bakra pod-satnik gradj. i glavni gubernie prisĕdnik, kr. zavoda za brodàrstvo ravnitelj, te sl. vv. zagr. i varašd. ssp.

Žuvić Stěp., str. 118.

Jelačić Buzinski Rikardo.

Kupinić Franjo, više sl. vv. ssp.

Andriević Ignacio, slob. kr. i glavn. grada Zagr věćnik, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.

Karvančić Mirko, slob. kr. i glavn. grada Zagr. senator, z-ob-s-odv. i sl. vv. zagr. i varašd. ssp.

Klobučarić Leop., kr. komor. zemljomer.

Vakanović Nikola, slob. kr. grada Karlovca vel. bilježnik, z-ob-s-odv. i sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsgd.

Terputec Ivan nep., sl. skupštine plemićah turop. vel. bilježnik, z-ob-s-odv. i sl. vv. zagr. i varašd. ssp č-hsgd.

Desput Antun, više sl. vv. ssp.

Obradović Ivan, slob. kr. grada Karlov. senator. z-ob-s-odv. i sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsgd.

Šmidt Franjo, slob. kr. grada Karlovca senator, z-ob-s-odv. i sl. vv. zagr. i varašd. ssp.

Bielak Josip, str. 121.

Reiter Josip, kr. tridesetnik u Severinu, č-hsgd.

Savinšek Andria, vlastelin, i sl. vv. zagr. i varašd. ssp., hsgd. upr. č.

Gvozdanović Janko, slob. kr. grada Karlovca vel. fiškal, z-ob- i měnb-s-odv. č-hsgd.

Lipovčić Věkoslav, str. 116.

Bušić Mirko, str. 133.

Leder Josip, kot. sudac, č-hsgd.

Zlatarović Roberto, sl. varm. srěmske, začastni veliki bilježnik, z-ob-s- i měnb-odv., te više slavn. vv. ssp., č-hsg- i zgsd.

Spišić od Japre Franjo, izsl. pàrvi podfiškal, sl vv. kriż. i zagr. ssp., č-zgsd.

Vidnjević Josip. slob. kr. grada Varašd. blagajnik i peneznik, te više sl. vv. ssp.

Farkaš Šišman, kod kr. gubernie riečke činovnik, i z-ob-s-odv.

Verneda Antun, kod kr. gubernie riečke odpravnik, te začastni, i ujedno predsědnički tajnik, slob. okružjah Rieke i Bakra patricij-savětnik, sl. v. zagr. i satničtva bakarskog ssp.

Smaić Bartol, kod k. gub. rieč. začastni perovodja, z-ob-s-odv. i slob. okruz. bakars. patricij savětnik, te više sl. vv. i naměštni bakarskog satn. ssp.

Szegédy Antun, kod k gub. riečke začastni perovodja, z-ob-s-odv.

Cèrnković Doljski Josip, str. 112.

Cèrnković Doljski Ivan Nep., slob. kr. i glavn. glada Zagreba raćunovodja, z-ob-s-odv.

Majláth Székheljski Juraj mladji, str. 101.

Wirkner od Torde Ljudevit, str. 104.

Derčić Josip, c. k. savětnik i pralěčnik kod uzv. gubernie mletačke.

Tomić od Trešćena Donato, c. k. pověrenik okružja, u něm. Gradcu.

Pisačić Hižanovečki Juraj, izsl. kot. sudac. i sl. vv. zagr. i kriż. ssp.

Vrèbčević Stěpan, z-ob-s- i měnb. odv., sl. vv. zagr. i varašd. ssp. te križev. zač. podfiškal.

Vàrbanić Josip, slob. kr. i glavnog grada Zagreba pàrvi podbiljež-nik, z-ob-s-odv. te sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-zgsd.

Katalanić Vinko, slob. primorsko-tàrgov. grada i okružja Bakra vel. fiškal i računovodja, istog sl. okružja patricij savětnik, te sl. vv. zagr. i kriż. ssp.

Koritić Mrazovečki Gavrilo, više sl. vv. ssp., te kriševačke kot. sudac, č-hsgd.

Uzorinac Jakov, više sl. vv. ssp., te križev. začastni sudac, č-hsgd.

Pottak Potočanski Mauricio, str. 119.

dr. Petter Kajetan, str. 121.

Uzorinac Stěp., zemljoměr.

dr. Domin od Petruševca Ignacio, str. 135.

Lukinac Aloizio, str. 135.

Suppini Antun, str. 111.

Lipovčić Antun, měrilac kod kr. bakars. solare.

Kukuljević Sakcinski Ivan, više sl. vv. ssp., te varašdinske kotarski sudac, č-hsgd.

Zagorac Josip, kr. tridesetnik.

Taušinski Franjo, c. k. brašnarski računovodja.

Puc Ferdinando, str. 133.

Černolatec Josip, str. 133.

Bakoš Maksimiljan, str. 109.

Gabelić Ljudevit, str. 134.

Ladánji od Šomoljana Vilhelmo, sl. vv. zagr. i varašd. ssp., te križev. osrednji prisežnik i začastni sudac., č-hsgd.

Koos Stěpan, glavni blagajnik, str. 133.

Smendrović Ivan, c. k. mèstar pošte na Rakovom-potoku.

Horvat Toma, sl. v. želez. ssp.

Berković Dragutin, str. 134.

Franc Juraj, str. 134.

Juriša Mirko, c. k. izsl. upraviteljs. poručik.

Kottur, inaće Borisavljević Vasilie, vlastelin.

Špišić Ferdinando, više sl. vv. ssp.

Lentulaj Antun, sl. vv. zagr. i varašd. ssp., te polit. zadušb. fiškal.

Mattačić Toma, str. 133.

Kovačić Aleksander, nad-poručik u c. k. vojski.

Čubeković Janko, str. 112.

Mačik Josip, str. 121.

Stojanić Nikola, c. k. izsl. nad-poručik.

Mateović Antun, str. 113.

Osiak Stěpan, z-ob-s-odv.

Kristianović Franjo, str. 134.

Farkaš Skender, više sl. vv. ssp., te požeż. veliki fiškal.

Krajčović Franjo, više sl. vv. ssp, i srěmske vel. sudac.

Maršó Vekoslav, sl. vv. zagr. i srěm ssp., te ove vel. fiškal.

Horvat Petar, fiškal, i više sl. vv. ssp., č-hsgd.

Rajaković Pavao, slob. i kr. grada Varašdina vel. fiškal, i sl. vv. zagr. i varašd. ssp.

Janda Josip, z-ob s-odv. i sl. biskupie križevačke fiškal, slob. i kr. grada Križevca računovodja, te više sl. vv. ssp.

Šincek Franjo, slob. i kr. grada Križevca vel. bilježnik, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.

Šegerc Martin, slob. i kr. grada Koprivnice satnik, i više sl. vv. ssp., č-hsgd.

Ferenčić Josip, slob. i kr. grada Koprivnice pàrvi podbilježnik, upisatelj, i naměstni senator, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.

Martinić Ivan, slob. i kr. grada Požege satnik, i sl. vv. zagr. i požež. ssp.

Žinić Mauricio, z-ob-s- i měnb.-odv. te više sl. gospošt. fiškal.

Celebrini Antun, odvětnik.

Zanchi Paskal, odv.

---

da za brodàrstvo ravnitelj, te sl. vv. zagr. i varašd. ssp.

Žuvić Stěp., str. 118.

Jelačić Buzinski Rikardo.

Kupinić Franjo, više sl. vv. ssp.

Andriević Ignacio, slob. kr. i glavn. grada Zagr věčnik, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.

Karvančić Mirko, slob. kr. i glavn. grada Zagr. senator, z-ob-s-odv. i sl. vv. zagr. i varašd. ssp.

Klobučarić Leop., kr. komor. zemljomer.

Vakanović Nikola, slob. kr. grada Karlovca vel. biljležnik, z-ob-s-odv. i sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsgd.

Terputec Ivan nep., sl. skupštine plemićah turop. vel. biljležnik, z-ob-s-odv. i sl. vv. zagr. i varašd. ssp č-hsgd.

Desput Antun, više sl. vv. ssp.

Obradović Ivan, slob. kr. grada Karlov. senator. z-ob-s-odv. i sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-hsgd.

Šmidt Franjo, slob. kr. grada Karlovca senator, z-ob-s-odv. i sl. vv. zagr. i varašd. ssp.

Bielak Josip, str. 121.

Reiter Josip, kr. tridesetnik u Severinu, č-hsgd.

Savinšek Andria, vlastelin, i sl. vv. zagr. i varašd. ssp., hsgd. upr. ě.

Gvozdanović Janko, slob. kr. grada Karlovca vel. fiškal, z-ob- i měnb-s-odv. ě-hsgd.

Lipovčić Věkoslav, str. 116.

Bušić Mirko, str. 133.

Leder Josip, kot. sudac, č-hsgd.

Zlatarović Roberto, sl. varm. srěmske, začastni veliki biljležnik, z-ob-s- i měnb-odv., te više slavn. vv. ssp., č-hsg- i zgsd.

Spišić od Japre Franjo, izsl. pàrvi podfiškal, sl vv. križ. i zagr. ssp., č-zgsd.

Vidnjević Josip, slob. kr. grada Varašd. blagajnik i peneznik, te više sl. vv. ssp.

Farkaš Šišman, kod kr. gubernie riečke činovnik, i z-ob-s-odv.

Verneda Antun, kod kr. gubernie riečke odpravnik, te začastni, i ujedno predsědnički tajnik, slob. okružjah Rieke i Bakra patricij-savětnik, sl. v. zagr. i satničtva bakarskog ssp.

Smaić Bartol, kod k. gub. rieč. začastni perovodja, z-ob-s-odv. i slob. okruz. bakars. patricij savětnik, te više sl. vv. i naměštni bakarskog satn. ssp.

Szegédy Antun, kod k. gub. riečke začastni perovodja, z-ob-s-odv.

Cèrnković Doljski Josip, str. 112.

Cèrnković Doljski Ivan Nep., slob. kr. i glavn. glada Zagreba računovodja, z-ob-s-odv.

Majláth Székheljski Juraj mladji, str. 101.

Wirkner od Torde Ljudevit, str. 104.

Derčić Josip, c. k. savětnik i pralěčnik kod uzv. gubernie mletačke.

Tomić od Trešćena Donato, c. k. pověrenik okružja, u něm. Gradcu.

Pisačić Hižanovečki Juraj, izsl. kot. sudac. i sl. vv. zagr. i križ. ssp.

Vrèbčević Stěpan, z-ob-s- i měnb. odv., sl. vv. zagr. i varašd. ssp. te križev. zač. podfiškal.

Vàrbanić Josip, slob. kr. i glavnog grada Zagreba pàrvi podbilježnik, z-ob-s-odv. te sl. vv. zagr. i varašd. ssp., č-zgsd.

Katalanić Vinko, slob. primorsko-tàrgov. grada i okružja Bakra vel. fiškal i računovodja, istog sl. okružja patricij savětnik, te sl. vv. zagr. i križ. ssp.

Koritić Mrazovečki Gavrilo, više sl. vv. ssp., te kriševačke kot. sudac, č-hsgd.

Uzorinac Jakov, više sl. vv. ssp., te križev. začastni sudac, č-hsgd.

Pottak Potočanski Mauricio, str. 119.

dr. Petter Kajetan, str. 121.

Uzorinac Stěp., zemljoměr.

dr. Domin od Petruševca Ignacio, str. 135.

Lukinac Aloizio, str. 135.

Suppini Antun, str. 111.

Lipovčić Antun, měrilac kod kr. bakars. solare.

Kukuljević Sakcinski Ivan, više sl. vv. ssp., te varaždinske kotarski sudac, č-hsgd.

Zagorac Josip, kr. tridesetnik.

Taušinski Franjo, c. k. brašnarski računovodja.

Puc Ferdinando, str. 133.

Černolatec Josip, str. 133.

Bakoš Maksimiljan, str. 109.

Gabelić Ljudevit, str. 134.

Ladánji od Šomoljana Vilhelmo, sl. vv. zagr. i varašd. ssp., te križev. osrednji prisežnik i začastni sudac., č-hsgd.

Koos Stěpan, glavni blagajnik, str. 133.

Smendrović Ivan, c. k. městar pošte na Rakovom-potoku.

Horvat Toma, sl. v. želez. ssp.

Berković Dragutin, str. 134.

Franc Juraj, str. 134.

Juriša Mirko, c. k. izsl. upraviteljs. poručik.

Kottur, inače Borisavljević Vasilie, vlastelin.

Špišić Ferdinando, više sl. vv. ssp.

Lentulaj Antun, sl. vv. zagr. i varašd. ssp., te polit. zadušb. fiškal.

Mattačić Toma, str. 133.

Kovačić Aleksander, nad-poručik u c. k. vojski.

Čubeković Janko, str. 112.

Mačik Josip, str. 121.

Stojanić Nikola, c. k. izsl. nad-poručik.

Mateović Antun, str. 113.

Osiak Stěpan, z-ob-s-odv.

Kristianović Franjo, str. 134.

Farkaš Skender, više sl. vv. ssp., te požež. veliki fiškal.

Krajčović Franjo, više sl. vv. ssp, i srěmske vel. sudac.

Maršó Vekoslav, sl. vv. zagr. i srěm ssp., te ove vel. fiškal.

Horvat Petar, fiškal, i više sl. vv. ssp., č-hsgd.

Rajaković Pavao, slob. i kr. grada Varašdina vel. fiškal, i sl. vv. zagr. i varašd. ssp.

Janda Josip, z-ob s-odv. i sl. biskupie križevačke fiškal, slob. i kr. grada Križevca računovodja, te više sl. vv. ssp.

Šincek Franjo, slob. i kr. grada Križevca vel. biljležnik, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.

Šegerc Martin, slob. i kr. grada Koprivnice satnik, i više sl. vv. ssp., č-hsgd.

Ferenčić Josip, slob. i kr. grada Koprivnice pàrvi podbiljležnik, upisatelj, i naměstni senator, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.

Martinić Ivan, slob. i kr. grada Požege satnik, i sl. vv. zagr. i požež. ssp.

Žinić Mauricio, z-ob-s- i měnb.-odv. te više sl. gospošt. fiškal.

Celebrini Antun, odvětnik.

Zanchi Paskal, odv.

U varašdinskoj varmedji:

Veliki župan. G. Ivan Nep. grof Erdödy od Monyorókeréka, č-hsgd., str. 104.
Veležupanske časti naměstnik. G. Mirko Lentulay, č hsgd., str. 105.

Podžupani.

G. Skender Šimunčić, pàrvi pod-župan, č-hsgd., str. 146.

— Ivan Čegel, drugi pod-župan, str. 141.

Bilježnici. Miroslav Pisačić Hižanovečki, veliki bilježnik, str. 142. — Stěpan Car, sl. vv. križ. i varašd. ssp., te ove pàrvi pod-bilježnik, č-hsgd. — Drag. Zengevall, sl. vv. križ. i varašd. ssp., te ove drugi pod-bilježnik, č-hsgd — Dragutin Pogledić Kurilovečki, upisatelj i zač. pod-bilježnik, te sl. vv. križ. i varašd. ssp. — Alberto Špeciari, začast. pod-bilježnik. — Pavao Lentulay, začastni pod-bilježnik i ssp. — Viktor Spišić, zač. pod-bilježnik.

Fiškali.

G. Dragutin Švagel, veliki fiškal, str. 146. — G Ferd. Mekovec, sl. vv. križ. i varašd. ssp., te ove pravi pod-fiškal.

Začastni pod-fiškali. GG. Franjo Novak, str. 116. — Juraj Dominić, ujedno ssp. — Mirko Podbrežnik, ssp. — Tito Babić, ssp., č-hsgd. — Fran. Kristianović, str. 134. — Săghy Juraj, ssp. — Alojzio Mattačić, ujedn. računovodja i ssp. — Radoslav Špeciari, ssp. — Dragutin Balog i Marko Barabàš

Peneznici. GG. Iv. Nep. Vinković, glavni peneznik, i sl. vv. križ. i varašd. ssp. — Toma Zeno Horvat, naměstni glavn. peneznik, str. 140. — Franjo Pisačić Hižanovečki podpeneznik, ssp.

Računovodja. G. Alojzio Mattačić, koi gore.

Varmedjski sudci.

U dolnjem poljskom kotaru. GG. Ladislav. Kukuljević Sakcinski, veliki sudac, sl. vv. križ. i varašd. ssp., — Ivan Kukuljević Sakcinski, kot. sudac, str. 148. — Janko Dolački, prisežnik, začastni sudac i ssp. — Antun Knezoci, prisežnik.

U gornjem poljskom kotaru. GG. Svetozar Krajačić Mirinčički, veliki sudac, i ssp. — Ladislav Kiš Šaulovečki. kotarski sudac, i ssp. — Slavoljub Keresturi Sinersečki, prisežnik, zacastni sudac i ssp. — Jakov Mikulčić, prisežnik.

U dolnjem zagorskom kotaru. GG. Toma Pisačić Hižanovečki, vel. sudac, i ssp. — Donato Kiš Šaulovečki, kot. sudac i ssp. — Ladislav Jelačić, poljs. kot. sudac, i sl. vv. križ. i var. ssp., č-hsgd. — Skender Bakšaj, i Antun Kalaj, prisežnici.

U gornjem zagorskom kotaru. GG. Nikola Halper, vel. sudac, str. 141. — Kazimir Jelačić, kot. sudac, i sl. vv. križ. i var. ssp., č-hsgd. — Antun Labaš, poljs. kot. sudac, i ssp. — Mihailo Augustić, prisežnik, zač. sudac i ssp. — Eduardo Halper, prisežnik.

Začastni sudci. GG. Dragutin Pastory, zač. veliki sudac i ssp — Mirko Vinković, zajedno ssp. — Ignacio Mihanović, ssp. — Ivan Halper, ssp. — Narciso Pisačić, ssp. — Dragutin Krajačić Mirinčički, ssp. — Antun Köröškěnji, ssp. — Josip Klafurić, ssp. — Juraj Horvat.

Začastni prisežnici. GG. Franjo Magjar, ujedno ssp. — Antun Žuvić Bribirski, zajedno pisar varmedje, i čuvar parnicah — Věkoslav Ciboci. — Franjo Novaković, ujedno pisar. — Ivan Nep. Leder. — Koloman Žuvić. — Ivan Nesmery. — Herman Barabaš, — Mih. Hohnjec, č-hsgd. — Stěp. Županić. Franjo Horvat, ssp.

Zakleti pisari. GG. Antun Žuvić Bribirski i Franjo Novaković, koi gore. — Josip Gluhak, i Josip Bunić.

Zemljomèri varmedje.

GG. Franjo Bašlin, redoviti zemljomèr i ssp. — Dragutin Kovačević, rieke Drave nadzornik, i zač. zemljomèr. Matia Jurinić, zač. zemljomèr.

Pevèrenik preselice i dvornik. G. Juraj Hugjek.

Svile i dudàrstva osoblje. GG. Ljudevit Kettig, nastojnik dudah. — Josip Lemić u Krapini; Marko Slujnski, u Petriancih. — Juraj Horvat, začastni.

Lěčnici varmedjski.

GG. dri. Mate Šaubauer, pàrvi i ssp. — Josip Mlinarić, drugi i ssp — August. Hazlinger, lěčnik u predělu zagorskom, i ssp. — Innocencio Ferk. zač. i ssp., č-hsgd. — Mart. Zoller, začastni lěčnik.

Ranarnici. GG. Josip Dürigl, u Varasdinu. — Ivan Hazlinger, u Vinici. — Franjo Klein, kod s. križa u Začretju. — Aloizio Frölich u Zlataru. — Adam Škulj, u krapinskih toplicah. — Martin Spicer, u Lepoglavi. — Stěpan Truntić, na Klanjcu — Franjo Celinić, kod s. Jelisavete — *Začastni:* gg Ivan Hauptfeld, Menrad Häusler, Dragutin Krišman, Antun Ajhberger, i Dragutin Kunović.

Konjušnicah nadzornik i živinskog lěčiteljstva meštar. G. Florian Güttler. — G Maksim. Smidt, začastni.

Primalja (babica). Terezia Ferk.

GG. prisědnici sudbenoga stola.

Iz duhovnog stališa.

Ožegović Mirko, 30.
Haulik Juraj, str. 31.
Kuković Josip, s. 31.
Schrott Josip, str. 32.
Šaghy Mihailo, s. 32.
biskupi.

Krizmanić Ivan, opat, str. 45.

Horvat Szent - Péterski. Josip, kanon. zagr.

Tuškan Franjo,
Haramustek Josip,
Mihić Mihailo,
Vahtarić Ivan,
Vuković Mate,
Šoth Josip,
Klemen Mihailo,
Kralj Ivan kàrst.,
Pendelin Mirko,
Mravinec Adam,
Beloberg Matia,
kanonici zagrebački.

Šufflaj Franjo,
Vračan Josip,
Clemens Josip,
kanon. zagreb.

Goleš Janko, križev. kanonik, str. 66.

Maurović Ivan
Laurenčić Petar,
Krainčević Josip,
Čičko Juraj,
Benak Věkoslav,
Micković Mate,
kanon. začes.

Brezak Ivan,
Sever Josip,
kanonici začes.

Pogledić Stěpan, str. 39.

Flisàr Juraj, opat s. križa kod Mure, s. bogosl. doktor udruženi, duhovn. i sl. vv. vesp. i varašd. ssp., č-hsgd.

Christianović Věkoslav, pod-arcidjakon, str. 48.

Hanžić Jos., str. 52,
Križanić Juraj, s. 42,
Roćić Juraj, str. 52.
Latinović dr. Dragutin, str. 45,
Stoós Pavao, str. 53,
Brovet Stěp. str. 64,
Maurović Jos., str. 49.
Kvaternik Juraj, s. 64,
Kobetić Josip, s. 48,
Babić Ivan, str. 42.
Dorotić Andria, s. 44,
Mućnjak Franjo, s. 46,
pod-arcidjakoni.
Mojzes dr. Stěp., str. 120.
Milašinović Franjo, s. 38,
Měrzljak Vinko, str. 60.
Saćić Josip, str. 53,
Bedenko Ivan, str. 42,
Krajaćić Ivan, str. 46,
župn.
Molnar dr. Juraj, str. 54.
Havaić Stěp., str. 42,
Lemić Vatrosl., s. 51,
Filetić Antun, str. 43,
Andrašević Mirko, 51,
Foky Antun, str. 42,
Koos Jakov, str. 52,
Mihalić Maks., s. 51,
Potlaćnik Pav., s. 53,
Bradica Ivan, str. 43,
Horvat Franjo, s. 42,
Matošić Lavosl., s. 45,
Cuderman Fran. s. 53,
Daniel Josip, str. 51,
Pikia Fabian, str. 49,
Jambrečak Jakov, 47,
Vancaš Ivan, str. 47,
župnici.
Šlojsnig pl. Franjo str. 40.
Silobod Nikola, str. 40.
Pavlešić Ivan, str. 47,
Jelak Nikola, str. 45,
Forkl Dragut., str. 52,
Karba Juraj, str. 51,
Matković Stěp., s. 45,
Magdalenić Franjo 42,
Perok Filip, str. 42,
Rukavina Ivan, s. 42,
Manhart Pavao, s. 51,
župnici.
Firholcer Lavosl., str. 41,
Betty Janko, str. 42.
Saćer Josip, str. 42,
Parais Ivan, župnik u Német-Sećenju.
Kombol Gašpar, str. 66.
Manzoni Mih, str. 61.
Gajdek Toma, str. 52.
Bujanić Jakov, str. 51.
Iliašević dr. Stěp., str. 41.
Lacković Juraj, str. 52.
Petričević Jos., str, 42.
Zaverški Franjo, str. 41.
Bitnitz Ljudevit, kr. licea sombatheljskog ravnitelj.
Kršnjavy Antun, str. 53.
Sabljak Stěpan, str. 66.

Iz striša Velikašah.

Drašković Trakoštjanski g. Juraj stareši.
Oršić gr. Juraj, str. 138.
Séčen gr. Nikola, s. 103.
Keglević Buzinski, gr. Toma.
Bedeković baron Ljudevit, str. 102.
Neszmely bar. Ivan N.
Senyey bar. Karlo.
Nádasdy gr. Leop., str. 101.
Drašković Trakoštjanski gr. Franjo.
Czindery Ladislav, str. 101.
Drašković gr. Dragutin, str. 138.
Pejaćević gr. Ladisl. stareši, str. 138.
Eötvös bar. Ignacio, c. k. pr. taj. savětnik.
Kulmer bar. Franjo, str. 104.
Revicki gr. Adam, str. 98.
Pállffy od Erdöd-a Fidel, zlatnog runa vitez, i c. k. pr. taj. savètnik, izsl. kr. ug. vàrh. dvorski pečatnik (kancellar).
Zdenčaj Zahromić-gradski Nikola, str. 112.
Zichy od Vasonykeö-a gr. Karlo.
Badenfeld bar. Karlo.
Harbuvalski i od Chamare gr. Alojzio.
Ottenfels-Gšwind baron Franjo, izs l. c. k. pravi tajni te dàržavni i konfer. savětnik, č-hsgd.
Nádasdy gr. Franjo seraf. str. 100.
Erdödy od Monjorókeréka gr. Aleks.
Erdödy od Monjorókeréka gr. Stěpan.
Keglević Buzinski gr. Samoilo.
Salburg gr. Ivan N.
Drašković gr. Janko, str. 138.
Pállffy od Erdöd-a gr. Ivan, c. k. general-major i brigader.
Sermage Susedgradski gr. Otto, str. 116.
Paumgarten bar. Franjo, c. k. pukovnik i tvardjave karlovač. zapovednik.
Izdency od Monostora bar. Ivan.
Izdency od Monostora baron Josip.
Burić baron Ivan, str. 138.
Balbi bar. Dominiko, c. k. satnik.
Pálffy od Erdöda gr. Alojzio, c. k. lomb.-mletački gubernator.
Pejaćević gr. Petar, s. 102.
Erdödi od Monjorókereka gr. Juraj mladji.
Dezsöffy gr. Milan.
Oršić gr. Stěpan, c. k. konjanjićki poručik.
Oršić gr. Sišman.
Baron Palm.
Baron Pongracz.

Iz stališa plemićah.

Kukuljević Ant., str. 116.
Labaš Ivan, str. 139.
Švagel Toma.
Marković Andria, s. 116.
Salopek Ivan, str. 139.
Sinković Josip, više sl. vv. ssp.
Tomić Petar, str. 139.
Jurković Ivan.
Plantak Josip, str. 109.
Švagel Blaž Miroslav, 118.
Marković Antun, str. 118.
Jelaćić Stěpan Janko, više sl. vv. ssp.
Kovaćoci Franjo, izsl. vel. sudac.
Köröškénji Stěp., s. 143.
Bogaty Martin.
Kiš Ivan, str. 141.
Ferrić Tadia, str. 140.
Šandor Ivan Nep., str. 142.
Žuvić Josip, str. 133.
Šelley Aleksa, sl. sudb. st. u Kisegu prisèdnik.
Galljuff Jos. Aleks. sl. v. križ. izsl. kot. sudac, č-hsgd.
Bedeković komorski Miroslav.
Zerpak Eduardo, str. 140.
Keresztury Pav., str. 133.
Praunšperger Budimir, str. 142.
Zengevall Franjo, str. 140.
Stajdacher Jos. str. 126.
Blažeković Skender. str. 140.
Bedeković Janko, s. 141.
Sinković Ljudev., s. 141.
Fodroczy od Fodrovca i Borkovca Juraj, sl. vv. varašd. i križ. ssp., ove izsluž. veliki bilježnik, č-hsgd.
Karvanćić Mirko, s. 147.
Briglević Janko, str. 141.
Kukuljević Ivan Franjo, str. 141.
Šibrik od Szarvaškend-a Mihailo.
Praunšperger Aleksander, str. 142.
Inkey Gašpar, više sl. vv. ssp.
Šimeghi Mihailo, više sl. vv. ssp.
Farkaš Nikola, str. 139.
Zdenčaj Skender, str. 142.
Udvardy Stěp., str. 140.
Kovačić Josip. Nikol.
Horvat Tom. Zeno, 140.
Ebner Ladislav, str. 141.
Modić Alberto, str. 141.
Briglević Josip, str. 140.
Zerpak Aleksand., s. 143.
Domînić Aleksand. s. 118.
Cèrnković Doljski Nikola, str. 109.
Rajaković Pavao, str. 149
Rožić Antun, str. 123.
Čegell Ivan, 141.
Kuković Mirko, str. 145.
Kuković Janko, str. 116.
Zelenka Ljudevit, s. 113.
Raizner Ivan Nep., s. 119
Šiprak Josip, str. 112.
Lentulay Benko, str. 116.
Bužan Herman, str. 118.
Tomeković Ferdinando, slob. kr. grada Zagr. fiškus, i više sl. vv. ssp.
Gašpary Ivan, str. 144.
Hegedüš Antun, sl. sudb. kot. stola u Kisegu prisèdnik.
Szegedy Aleksander.
Jelaćić dr. Lud., str. 140.
Jurjević dr. Jos., str. 140.
Čaćković Franjo, str. 141.
Klobučarić Dragut., 118.
Čuzy Pav. kr. komor.
Lukinac Antun, str. 143
Zdenčaj Eduardo, s. 118
Čeh Antun, sl. v. srěm. izsl. podžup.
Pàrćetić Josip, str. 109
Juratović Juraj, s. 142
Bujanovič Stěp., str. 140.
Krajaćić Svetoz, koi gore
Marković Gustav, s. 143
Žombor Josip
Radičević Maksim. s. 149.
Špisić Ferdin., str. 149
Halper Nikola, koi gore
Bunjik Josip, str. 147
Farkaš Aleksand., s. 144
Konjáry Mihailo. sl. gošpošt. Čåkovca fiškal i više sl. vv. ssp., č-hsgd
Mihanović Ignacio, k. g.
Toth Josip, slob. kr. grade Varašd. senator
Niczky Ivan, str. 114
Mattaćić Aleksand., izsl. kot. sudac
Desput Antun, str. 147
Pisaćić Toma, koi gore
Horvat Salabèrski Ivan, kr. komornik
Šterbecky Mih., str. 110
Mayer Josip, str. 141
Rizman Franjo, s. 125
Oćić Petar, str. 142
Vauthier Leop., str. 112.
Chinorany Ant., kr. trid. kontr. u Varašdinu
Bujevac Josip, str. 142
Pisaćić Mirosl., str. 142

Vèrbanić Jos., str. 148.
Vinković Ivan, koi gore.
Gvozdanović Marko, str. 116.
Pisačić Narcis, koi gore.
Galljuff Šišman, sl. vv. pož. i varašd. ssp., te ove izsl. kot. sudac.
Bužan Samoilo, str. 147.
Dominić Juraj, koi gori.
Folnegović dr. Fran. str. 135.
Rusek Ignacio, fiškal.
Gvozdanović Pavao, sl. vv. križ. i varašd. ssp., te one vel. sud., č-hsgd.
Halper Ivan, koi gore.
Česnak Lud. z-ob-s-odv.
Gigler Lud. računovodja.
Šimunčić Skend k. gori.
Dominić Dominiko, izsluženi prisežnik.
Zorn Leop., kr., tridesetnik u Pešti.
Vahtler Bernardo.
Ožegović Metel., str. 105.
Kanović Nikola.
Mraović dr. Skender, str. 135
Jelačić Stěp., str. 116.
Nestor Step.
Žerjavić Ferd., str. 145.
Bělošević Jos., izsl. kot. sudac.
Kamauf Ivan, str. 145.
Jelačić dr. Eduard. s. 142.
Dušek Franjo, str. 110.
Wirkner Ljudev. s. 104.
Šaubauer dr. Mat. k. gore.
Lehner Franjo, str. 112.
Koritić Dragutin, s. 143.
Dvorsky Juraj, izsl. magj. jez. naučitelj.
Hegedüš Jos, fiškal.
Novak Franjo, str. 116.
Šrabec Věkosl., str. 142.
Vinković Mirko, k. gore.
Augustić Mihailo, k. g.
Beděković Komorski Toma, kr. dvorski savětnik, č-hsgd.
Paztory Šišman, sl. vv. križ. i varašd. ssp.
Pastory Dragutin, k. gore.
Miksić Nikola, str. 116.
Šufflaj Filip, vlastelin, č-hsgd.
Knežević Franjo, str. 146.
Máttyuš Ivan, kr. dvoranin i pokrajins pověrenik.
Šuljok Aleks. str. 119.
Bornemisa Stolniković Juraj, str. 142.
Lipovčić Věkosl. str. 116.
Szy Franjo seraf., sl. vv. varašd., zalad. i železne ssp.
Andrievič Ignacio, s. 147.
Hervoić Ljudevit, c. k. konjanički satnik.
Jurinić Ivan, str. 146.
Švalek Ljud., izsl. gram. učion. naučitelj i starešina.
Černolatec Jos., str. 133.
Vuščić dr. Jos., str. 143.
Mattačić Věkosl., k. gore.
Bašlin Franjo, koi gore.
Vinković Ivan, c. k. penz. poručik.
Gaj dr. Ljudevit, str. 143.
Rakovec Dragut., str. 145
Farkaš Ljud., str. 145.
Frimont Petar, penz. c. k. konjan. satnik.
Faller Nikola, fiškal.
Česnak Ivan.
Christianović Fran., penz. c. k. poručik.
Jakčin Andria, str. 145.
Lukinac Věkosl, str. 135.
Šegerc Martin, č-hsgd. str. 149.
Delpini Srěčko, kr. tridesetnik.
Frančić Josip, kr. trides. kontrolor, č. više uč. i um. d.
Madjar Věkosl., kr. tridesetnik i sl. vv. križ. i varašd. ssp.
Vidnjević Jos., str. 146.
Babić Tito, koi gore.
Beděković Kolom., str. 118.
Bastašić Favao, lěčn. dr., slob. kr. grada Koprivn. redov. lěčnik, te sl. vv. križ. i varašd. ssp.
Bubanović Vasil., s. 143.
Dušek Ignacio, str. 144.
Egersdorfer Jos., s. 143.
Geötz Věkosl., računar kod uzv. kr. ug. naměstničtva.
Horvat Juraj.
Krajačić Drag., koi gore.
Kukuljević Ladisl., k. g.
Koščec Mihailo, slob. kr. grada Varašd. računovodja, z-ob-s-odv., č-hsgd.
Krieger dr. Jos., str. 135.
Köröskényi Nikola, penz. c. k. satnik.
Kristianović Fran., k. g.
Melinčević Antun, slob. kr. grada Varašd. vàrh. bilježnik i sl. vv. križ. i varašd. ssp.
Magjar Franjo, koi gore.
Mlinarić dr. Jos., k. gore.
Praunšperger Sam., 135.
Rober Josip, str. 146.
Švagel Ivan, c. k. satnik.
Šaghy Juraj, koi gore.
Staudinger Ivan, slob. kr. grada Varašd. věčnik.
Šifner Franjo; c. k. satnik.
Wagner Ivan, c. k. trides. kontrolor.
Zlatarović Josip, c. k. savetnik, lěčničtva doktor, i kod c. k. jozefinskog zavoda u Beču j. r. naučitelj.
Kvaternik dr. Romualdo Josip, str. 120.
Šomogji Ivan, slob. kr. grada Varašd. satnik, z-ob-s-odv. i sl. vv. križ. i varašd. ssp.
Cèrnković Jos., str. 112.
Koritić Gavr., str. 148.
Kiš Donato, koi gore.
Kiš Ladislav, koi gore.
Nemčić Gostovinski Antun, sl. v. križ. kotarski i začastni veliki sudac.
Frigan Vèkosl., str. 143.
Barabaš od Barabašszegh-a Bela Ladislav, z-ob-s odv.
Mikuletec Věkosl., fiškal.
od Adelsfeld-a Ljudevit, kr. tridesetnik.
Vrabčević Stěp., str. 148.
Andrašević Jos, fiškal.
Car Stèpan, koi gore.
Dömöterfy Julio, s. 133.
Kavić Lavosl., str. 134.
Griller Ignacio, kr. nadstojnik poštah po okruž. varašdinskom.
Keresturi Slavoljub, k. g.
Kerner Ivan nep., kr. trides. kontrolor.
Kralj Skender, fiškal.
Kukuljević Ivan, str. 148.
Mincberger Antun, kontrolor c. k. nadstojničtva poštah u Varašdinu.
Piškorec Maks., str. 145.
Rakodcoj Stèp., izsl. pris.
Šelley Ladisl., sl. v. zal. sudac.
Vinković Mauricio, izsl. kot. sudac.
Zirty Karlo, str. 104.
Karolyi Ladisl., str. 108.
Császar dr. Franjo, s. 115.
Agić Dragutin, c. k. nadporučik.
Dolački Janko, k. gore.
Kos Ivan, str. 133
Podbrežnik Mirko, k. g.
Pastory Jos., z-ob-s-odv. str. 108.
Tomeković Adolfo, fiškal, i više sl. vv. ssp.
Šrabec Ivan, nep., str. 133.
Vinković Ljudevit, kr. tridesetnik.
Hèrgešić Josip, str. 121.
Ivičić Maksimilj., kr. tridesetnik i solarnik, ujedno u kotaru varašd. tridesetnicah i solarnah kr. nadziratelj, sl. v. varašd. ssp.
Kušević od Samobora Ladislav, c. k. FML., č-hsgd.
Dahlen od Orlaburg-a, c. k. FML. i divisioner.
Hartlieb vitez Karlo, c. k. GM. i brigadir.
Knöhr Josip, c. k. GM. i brigadir.
Kèrpan Josip, c. k. pukovnik.
Mudrovčić Lavoslav, c. k. pod-pukovnik, č-hsgd.
Gal Gjulski Nikola, c. k. komornik i měrn. maor, te kot. graditelj. ravnitelj, č-hsgd
Tèrstenjak Ant., str. 144.
Kèrmpotić Gašpar, c. k. satnik.
Gerliczy Henriko, s. 126.
Katinelli Karlo, str. 118.
Miksić Henriko, str. 119.
Kušević Marcello, c. k. satnik, č-hsgd.
Stepsky Srečko, c. k satnik.
Bernardić Antun, s. 146.
Smendrovac Jos., s. 145.
Milčić Marko, str. 142.
Šmidt Franjo, str. 147.
Obradović Ivan, str. 147.
Švajcer Ferdin., sl. 146.
Vakanović Nik., str. 147.
Vranjicanji Ambroz mladji, str. 146.
Vranjicanji Nik., s. 118.
Vrabec Ljudevit, str. 145.
Kesterčanek Franjo, k. tridesetnik.
Sostarić Josip, k. trides. kontrolor.
Bušić Šišman, č-hsgd.
Fabek Josip, str. 135.
Martinković Adalberto, više sl. vv. ssp., te zagr. izsl. kot. sudac, č-hsgd.
Joanelli Ernesto, ceste Lud. upravljajući pomočnik.
Savinšek Andria, s. 147.
Mažuranić Ivan, slob. kr. grada Karlovca pupilah kurator, č-hsgd.
Vranović Antun.
Korbély Josip, č-hsgd.
Forko Mirko, sl. vv. križ. i varašd. ssp.
Joannović Petar, narodnih pravosl. učionah po Hárv. i Slavon. ravnitelj.
Stajdaher Henriko, str. 145.
Polonaj Ignacio, str. 146.
Kuglmayr Milan, z-ob-s-odv. i c. k. pošte činovnik.
Taušinski Fran., s. 148.
Battaljarini Pavao, svega prava doktor, slob. primors.- tàrgov. grada i

Taušinške Fran., s. 148.
Battaljarini Pavao, svega prava doktor, slob. primors.-tàrgov. grada i okružja bakars. sudac rektor občin. pàrvi, i sl. satničkog savěta istog im. izvěstitelj, sl. okružjah Rieke i Bakra patricij-savětnik, te sl. v. varašd. ssp.
Tiauić Skender, s. 124.
Paravić Čabarski Polikarpo, str. 141.
Praunšperger dr. Al. 117.
Ružička Ivan nep., s. 121.
Švagel Dragutin, k. gore.
Kirhholc Ivan nep.
Diković Daniel, fiškal.
Ferić od Hudogbitka, Alberto, fiškal, č-hsgd.
Koos Stěpan.
Poglenić Dragutin, k. g.
Lentulaj Pavao, koi gore.
Lentulaj Antun, str. 149.
Klemenić Petar, s. 120.
Ostoić Henriko, str. 38.
Ladanji Vilelm., str. 149.
Pevalek Juraj, slob. kr. grada Koprivn. vel. fiškal, z-ob-s-odv. i sl. vv. križ. i varašd. ssp. č-shgd.
Lopašić Oktaviano, slob. kr. grada Karlovca upisatelj i zač. pod-bilježnik.
Šincek Franjo, str. 149. više sl. vv. ssp.
Mekovec Ferdin., k. g.
Labaš Antun, koi gore.
Jelačić Kazimir, k. g.
Jelačić Ladislav, k. gore.
Horvat Petar, fiškal, i više sl. vv. ssp., č-hsgd.
Gregorić Dragut., str. 142.
Melinčević Nikol., s. 119.
Dèrčić Josip, str. 148.
Dèrčić Stěpan.
Bělošević Ant., c. k. satnik.
Ferenčić Josip, str. 149.
Zengevall Dragutin, k. g.
Zlatarović Robert, s. 147.
Nemčić Gostovinski Janko, sl. vv. križ. i varašd. ssp., te one vel. sudac, č-hsgd.
Lendvaj Juraj, sl. vv. križ. i varašd. ssp., te one upisatelj i začastni podbilježnik.
Bělošević Arsenio, više sl. vv. ssp., te zagr. izsl. kot. sudac. č-hsgd.
Kelemen Franjo, str. 38.
Modrović Ivan, č-hsgd.
Uzorinac Jakov, str. 148.
Köröskenji Antun, k. g.
Sladović Matia, č-hsgd.
Rubido Antun, str. 134.
Vèrbanić Franjo, slob. kr. i glavn. grada Zagreba blagajnik.
Špeciari Radosl., k. gore.
Vakanović Antun, s. 146.
Kuković Josip, str. 134.
Verhas Jos., c. k. penz. sat.
Karolji Ljudevit, str. 134.
Šandor Mirko, str. 133.
Sviličić Albino, č-hsgd.
Soštarić Dragutin,, slob. kr. grada Karlovca računovodja i podfiškal, zgsd-č.
Klarić Simun, str. 143.
Pauer Karlo, sl. gub. riečke prisědnik i pisarne ravnitelj, z-obs-s-odv., riečkog i bakarskog, te sl. vv. pož. i varašd. ssp.
Klafurić Josip, k. g.
Kavić Ferd., c. k. poruč.
Vèrhovec Pavao.
Taler Filip, slob. kr. grada Požege računovodja, z-ob-s-odv., te sl. vv. križ. i varašd. ssp.
Štörk Franjo, sl. biskupie zagr. računovodja, i sl. vv. križ. i varašd. ssp., č-hsgd.
Terputec Ivan, str. 147.
Gujdović Lazar, slob. kr. grada križev. senator.
Popović Mihoilo, fiškal. č-hsgd.
Horvat Franjo, k. g.
Ferk dr. Innocenc., k. g.
Kalaj Juraj, str. 134.
Janković Josip.
Pallain Matia, k. c. kontrol. pošte zagr. urednik, i sl. vv. križ. i varašd. ssp., č-hsg-i z-gsd.
Čubelić Petar, c. k. kontrol. pošte urednik u Karlovcu.
Kemenović Franjo, sl. v. križ. prisežnik.
Kukuljević Aleksa, c. k. satnik.
Tišma Vuk, c. k. četnik.
Švagel Fran., c. k. poruč.
Tumpak Ivan.
Kraljević Toma, više sl. vv. ssp., te požežke vel. sudac.
Malošeg Ivan, fiskal.
Košak Josip, slob. kr. grada Varašd. zač. fiškal.
Bogović vitez od Grombothala Janko, c. k. general-major, sj. reda cara Leop. vitez.
Garces Karlo, a. k. pukovnik.
Radočaj Nikola, c. k. pukovnik.
Smodek dr. Matia, s. 120.
Tomić Donato, str. 148.
Junković Ant., str. 133.
Berković Matia, str. 134.
Stauduar Franjo Seraf., str. 144.
Juriša Mirko, str. 149.
Pečarić Stěp., c. k. penz. satnik.
Tomašić Fran., c. k. poruč.
Tomašić Ivan, c. k. satnik.
Marković Mart., s. 114.
Vrabec Dragutin, c. k. poručik.
Božićević Janko, c. k. nadporučik.
Čivić Rohrski Ignacio, c. k. satnik, i vàrhovnog vojn. zapověDničtva u Hàrvatskoj podpobočnik, kako dolě.
Sever Juraj.
Kiepach Nestor, sl. vv. križ. i varašd. ssp., č-hsgd.
Modrović Karlo, sl. v. mošon. vel. sudac.
Nimetz Karlo, kr. tridesetnik.
Cuculić Tomislav, z-obs-odv., str. 134.
Defranceschi Antun, 135.
Švagel Ciprian, sl. v. križ platjeni ssp., č-hsgd.
Užarević dr. Jakov.
Petzelt dr. Jos. u kr. sveučilištu pešt. j. r. naučitelj.
Poldrugač Josip, sl. v. križ. ssp.
Šauf Adalberto, z-ob-s- i menb. odv., slob. i kr. grada zagr. zač. podfiškal.
Šugh Juraj, str. 143.
Vancaš dr. Aleksa, s. 135.
Alnoch od Edelštadta, c. k. satnik.
Thyr Juraj, c. k. satnik, i graditeljstva podravnitelj.
Jelišević Tomo, str. 123.
Šokčević Hugo, c. k. satnik.
Clemens Janko, c. k. penz. satnik.
Allody, c. k. penz. satnik.
Šimunić Baltazar, str. 144.
Pisačić Ladisl., c. k. nadporučik.
Desović Matia, c. k. poruč.
Degoricia Gàrgur, str. 143.
Kannotay Karlo.
Prešern Šišman, str. 134.
Markar Nikola, bojn. komisariata pomoćnik.
Plohlin Mirko, slob. i kr. grada varašd. senator.
St. Firmin Gustavo, c. k. bojn. pisarne pomoćnik.
Novak Mihailo, kod kr. ug. dvorske pečat. činovnik.
Kengjelić Janko, kod c. k. dvorskog bojnog veća brašnarski činovnik.
Marković Nikola, c. k. nadporučik.
Ašauer Miroslav, dr. lěča.

U križevačkoj varmedji:

Veliki župan. G. Ljudevit baron Bedeković komorski, str. 102.
Veležupanske časti naměstnik. G. Petar grof Pejačević Věrovitiki, str. 102.

Podžupani.

G. Ivan kàrst. Zidarić Sudovečki, c. k. savětnik, pàrvi podžupan, str. 141.
Dragutin Koritić Mrazovečki, drugi podzupan, str. 143.

Bilježnici. G. Franjo Žav. Žigrović. veliki bilježnik, str. 146. — Skender Fodorocy, od Fodrovca i Borkovca, podbilježnik.

Zacaštni pod-bilježnici. GG. Juraj Lendvaj, ujedno spisatelj, str. 161. — Ljudevit Svagel.

Peneznici. G. Mirko Ožegović Barlabaševečki, glavni peneznik, i ssp., č-hsgd. — G. Stěp. Matačić, podpeneznik, i ssp.

Fiškali. g. Juraj Šugh, veliki fiškal, str. 143. — g. Eduardo Štriga, podfiškal i ssp., č-hsgd.

Varmedjski sudci.

U osrednjem kotaru. GG. Janko Nemčić Gostovinski i Brestovički, veliki sudac, str. 160. — Marcello Kiepach, zač. vel. sudac i ssp., č-hsgd — Gavrilo Koritić, sudac u kotaru vèrbovačkom, str. 148. — Vilhelmo Ladanji, osrědnji prisežnik.

str. 149. — Ivan Nep. Ožegović Barlabaševački, priseżnik u Varbovcu.

U kotaru poljskom. GG. Pavao Gvozdanović veliki sudac, str. 156. — Antun Nemčić Gostovinski i Brestovički, sudac u kotaru novo-marofs. ujedno začast. veliki sudac, str. 158. — Viktor Šomogji, priseżnik u kot. ludbr., ujedno zač. sudac. — Mirko Drenovački, priseż. novo-marof. — Franjo Kemenović, priseż. u Koprivn., str. 162.

U kotaru moslavačkom. G. Ljudevit Farkaš, vel. sudac, str. 145. — G. Skender Barabáš, priseżnik.

Začastni sudci. GG. Petar Tucić. — Luka Ljudevit Gerlocy. — Jakov Uzorinac, str. 148. — Marko Hadrović.

Začastni priseżnici. GG. Ivan Hadrović. — Ljudevit Petković, ujedno pověrenik preselice. — Mirko Femenić. — Ivan karst Nemčić. — Juraj Kovačić, ujedno pisar, i parnicah čuvar. — Petar Kemenović. — Mihailo Golubić. — Lazar Šomogji, z-ob-s-odv., ujedno pisar varmediski. — Ferdinando Romleitner, Juraj Femen, i Martin Antolković.

Platjeni sudbenoga stola prisědnici.

G. Franjo Kupinić, str. 147 i g. Franjo Ciprian Švagel, str. 163.

Računovodja: G. Dimitar Bubanović, č-hsgd.

Lěčnik varmedjski.

G. Josip kalas. Šlosser, lěčn. dr., ujedno ssp., č-hsgd.

Ranarnici varm. GG. Josip Havranek u osrědnjem; — Augusto Stehno u moslavačkom; Ivan Klapš, u novo-marofskom; — Jakov Fajgl, lěčn doktor, i ranarnik u koprivničkom kotaru.

Zemljoměri varmedjski. GG. Josip Nagj, redoviti, i ssp. — Nikola Lovrenčić, začastni, ujedno ssp. slob. kr. grada Križev. šumar, č-hsgd. — Jurai Šafarić, začastni zemljoměr, č-hsgd. j

Zakleti pisari. GG. Lazar Somogji, k. g. — Mirko Ferkić, ujedno začastni upisatelj. — Juraj Kovačić, k. g. — Dragutin Vilhelm.

Svilarstvo. GG. Janko Bubanović, pod-nadzornik. — Franjo Benković, nadstojnik. — Aleksandro Farkaš, praktikant. — Franjo Justitz, zač. prakt.

Povrěrenici preselice. Osrědnjeg neima. — G. Ljudevit Petković, koi gore, u Koprivnici.

Konjušnicah nadzornik. G. Dragutin Mikoš. — G. Ivan Ranftl, zivinskog lěčiteljstva meštar, ujedno zač. konjušnik.

Primalje (*babice*). Franja Ledinski, u Križevcih. — Maria Herženjak, u Ludbregu. — Juliana Dolenec u Moslavini.

GG. prisědnici sudbenoga stola.

Iz duhovnog stališa.

Ožegović Mirko,
Smičiklas Gavrilo,
Kuković Josip,
Haulik Juraj,
Schrott Josip,
Karner Antun,
Birling Ivan,
Lonović Josip,
Matizović Ivan,
biskupi, kako gore.
Krizmanić Ivan, opat, 45.
Badovinac Mark.
Goleš Janko,
Poturičić Vasilie,
kan. križ.
Mihić Mihailo,
Vakanović Antun,
Hochreiter Izidor,
Vahtarić Ivan,
Vuković Mate,
Ročić Vatroslav,
Mravinec Adam,
Suflaj Franjo,
Vračan Josip,
Šattvar Petar,
kanonici zagrebački.
Milinković Franjo,
Maurović Ivan,
Benak Věkoslav,
Žuvić Adam,
začes. kan.
Pavić Dragutin,
Vice Martin,
djakov. kan.
Mudrovčić Nikomed, kan. modruš.
Mojzes dr. Stěp., s. 120.
Latinović Drag. 45.
Kobetić Josip, 48.
pod-arcid
Christianović Věkoslav, str. 48.
Mramor Jos., str. 50
Kvaternik Juraj, 64.
Pepelko Ant., str. 48.
Predoević Janko, 68.
pod-arcidjak.
Budić Ivan, duhovn. stola prisědnik, str. 38.
Füršt Josip, str. 44.
Vlašković Franjo 51.
Jurinić Gavrilo, s 50.
Magdalenić Fran., 42.
Rastić Antun, str. 49
David Dragutin, s. 48.
Benetić Ivan, str. 49.
Juren Mihailo, str. 48.
Draganec Pav., s. 46.
Harca Jakov, str. 76.
Pavčec Baltaz., s. 51.
Mavretić Josip, s. 47
Jerković Juraj, s. 50.
Jambrečak Jak., s. 47.
Menjak Josip, str. 48.
Boleslavski Iv., s. 49.
Ruppany Ant., str. 49.
župnici.
Edešar Andria, s. 49.
Tego Jos., zvetjenik nadbisk. jegarske.
Matiašević Franjo, s. 38.
Stiić dr. Petar, str. 69.
Lončarević Dimitria, proto, i p. župn. vučinski.
Joannović Anatolia, i gum. lěpavinački.
Barišić Pavao, svetjenik pakrački.
Filetić Antun, str. 43.
Andrašević Mirk., 51.
Kovačić Franjo, s. 48.
Šianski Ivan, str. 48.
Bujanić Jakov, s. 51.
Hrušković Jakov, 46.
Eigel Mihailo, str. 44.
župnici.
Iliasević Stěpan, str. 41.
Pavčec Dragutin, 50.
Novosel Mihailo, 50.
Turković Franjo, 76.
Pikia Fabian, str. 49.
Haukovec Dragut. 46.
Egersdorfer Skend 46
župnici.
Gugler Pavao, str. 41.
Čačković Jos., str. 48.

Iz velikaškog stališa.

Batthány knez Filip, 101.
Erdödy gr. Juraj, str. 138.
Sěčen gr. Nikol., s. 103.
Majláth Juraj, str. 98.
Keglević gr. Gavr. 98.
Ottenfels-Gšwind, baron Franjo, str. 53
Keglević gr. Toma.
Oršić gr. Juraj, s. 138.
Erdödy gr. Ivan, str. 101.
Drašković gr. Franjo.
Drašković gr. Janko, 138.
Drašković gr. Dragutin, str. 138.
Sönštajn baron Dragutin, dvorski tajnik.
Sermage gr. Dragutin Iv. Petar, str. 138.
Kulmer bar. Franjo, 104.
Nádasdy gr. Franjo, 100.
Cindery Ladisl., str. 101.
Sermage gr. Dioniz., 118.
Somšić grof Pankracio, str. 101.
Perénji bar. Šišm., s. 103.
Věčej bar. Nik., s. 103.
Redl bar. Mirko, str. 106.
Oršić gr. Vilhelmo, s. 138.
Pálffy gr. Konst., str. 138.
Prandau bar. Karlo.
Kiš Pavao, str. 138.
Prandau bar. Gustavo.
Sěčen gr. Antun, str. 103.
Pejačević gr. Ladisl. stareši, str. 138.
Zdenčaj Nikol., str. 112.
Ziěy gr. Franjo, str. 98.
Ciraky gr. Ivan, str. 114.
Rolsberg bar. Maks., 105.
Beděković Komorski bar. Rudolfo.
Serenčy Stěp., str. 102.
Nevery bar. Karlo, s. 104.
Stürmer bar. Karlo, general.
Sěčen Temerinski grof Adolfo, c. k. četnik.
Šišković Jos., s. 105.
Rukavina od Vidovograda bar. Alfredo.
Rudić Josip, str. 100.
Harbuvalski i od Chamare gr. Josip, c. k. komornik.

Sermage gr. Otto, s. 116.
Erdödy gr. Juraj mladji, str. 154.
Švarcenberg (Càrnohorski) knez Miroslav.
Aponji gr. Juraj, s. 104.
Esterházi gr. Kar., s. 101.
Károlji gr. Ljud., str. 100.
Almaši gr. Maur., s. 106.
Károlji gr. Juraj, s. 103.
Séčénji gr. Stěpan, s. 106.
Gjulaj gr. Franjo, str. 135.
Erdödy gr. Aleks., s. 139.
Jellačić bar. Josip, c. k. pukovnik, č-hsgd.
Jellačić bar. Juraj, c. k. pod-pukovnik, č-hsgd.
Eltz gr. Hugo.
Eltz gr. Karlo.
Khuen gr. Henriko.
Khuen gr. Antun.
Pejačević Věrovitički gr. Ferdin., više sl. vv. ssp., č-hsgd.
Pejačević Věrovitički gr. Ladislav mladji, str. 116.
Pejačević Věrovitički gr. Marko.
Pejačević gr. Pavao.
Pejačević Věrovitički, gr. Skender.
Stillfried bar. Augusto, c. k pukovnik.
Vojkffy gr. Šišman, s. 139.
Wachenhaim bar. Franjo, c. k. GM.
Lamberg gr. Franjo, c. k. FML.
Drašković Trakostjanski gr. Teodor.
Wikenburg od Wallsee-a grof Konstantin, c. k. pravi tajni savětnik, i gubernator Štajerske.
Erdödy od Monjorökeréka gr. Ljudevit.

Iz stališa plemičah.

Marković Andria, s. 116.
Inkey Mirko, str. 100.
Bedeković Toma, s. 156.
Špišić Gavr., str. 118.
Tomić Petar, str. 139.
Farkaš Mirko.
Lentutaj Mirko, s. 105.
Jelačić Danilo, str. 146.
Jellačić Stěpan, str. 116.
Praunšperger Aleksa, str. 117.
Bedeković Mirosl., s. 156.
Švagel Mirosl., str. 118.
Šterbecky Mih., str. 110.
Köröskénji Stěp., s. 143.
Tomeković Ferd., s. 155.
Plantak Jos., str. 109.
Marinović Mirko, dobarah bisk. djakovačke nadstojnik.
Šomogji Ivan, str. 158.
Raizner Ivan, str. 119.
Sabljar Matia, c. k peuz. satnik.
Gašpary Ivan, str 144.
Bastašić Pavao, str. 157.
Lukinac Antun, str. 143.
Desput Antun, str. 147.
Udvardy Stěpan. str. 140.
Farkaš Nikola, str. 139.
Krues Toma.
Salopek Ivan, str. 139.
Kukuljević Antun, s. 116.
Dominić Aleks., str. 118.
Sinković Josip, str. 154.
Selley Aleksand.
Maljevac Juraj.
Bužan Herman, str. 118.
Žuvić Stěpan, str. 118.
Blažeković Skender, 140.
Mihaljević Antun.
Pery Ignacio.
Hochreiter Ambroz.
Stajdaher Jos., str. 126.
Šiprak Josip, str. 112.
Bedeković Komorski Marko.
Čegel Ivan, str. 141.
Briglević Josip, str. 140.
Ferrić Tadia, str. 140.
Kiš Ivan Nep., str. 141.
Konjary Mih., str. 155.
Pavleković Stěpan, 132.
Marković Antun, str. 118.
Greguš Eduardo, kr. komors. fiškal, i više sl. vv. ssp.
Miksić Nikola, str. 116.
Keresztury Pavao, s. 133.
Klobučarić Dragutin, 118.
Gregurić Juraj, str. 140.
Novak Franjo, str. 116.
Horvat Franjo.
Lentulaj Benko, str. 116.
Bosánji Josip.
Lučić Franjo, str. 119.
Zengevall Franjo, str. 140.
Horvat Aleksander.
Klarić Šimun, str. 143
Hvrváthy Ivan.
Prušinski Šišman.
Dušek Franjo, str. 110.
Černel Franjo, str. 107.
Čačković Franjo, str. 141.
Vinković Ivan Nep., 150.
Bužan Samoilo, str. 145.
Briglević Janko, str. 141.
Špišić Ferd., str. 149.
Gvozdanović Marko, 116.
Wirkner Ljudevit, s. 104.
Posavec Sišm., str. 104.
Cèrnković Nikola, s. 109.
Navratyl Josip, str. 117.
Vince Josip, kod kr. ug. naměstničtva računar i više ss. vv. ssp.
Simunčić Skender, s. 150.
Pastory Sišman, s. 156.
Zdenčaj Eduardo, s. 118.
Kiepach Ignacio, s. 141.
Pisačić Mirosl., str. 150.
Andriević Ign., str. 147.
Hochreiter Adam.
Fésüs Juraj, str. 141.
Uzović Ivan, str. 114.
Szügjenji Ladisl., s. 104.
Janković Daruvarski Antun, kr. komorn.
Botka Josip.
Modić Alberto, str. 141.
Ožegović Metél, s. 105.
Döry Karlo, sl. v. toln. glav. peneznik.
Percel Stěp, sl. v. baranj. vel. sudac.
Gabriely Ivan.
Rósa Ljudevit, str. 109.
Tompak Ivan, str. 39.
Fodrocy Juraj, str. 154.
Jalačić dr. Eduardo, 142.
Novak Ivan.
Ožegović Mirko, k. gore.
Nemčić Janko, koi gore.
Sandor Ivan Nep., s. 142.
Degoricia Gàrgur, s. 143.
Pavlović Konstantin.
Žèrpak Eduardo, s 140.
Čačković Jos, str. 142.
Madjar Věkosl., s. 157.
Hochreiter Bartol, sl. v. šim. ssp.
Pisačić Juraj, str. 148.
Horvat Toma, str. 140.
Koritić Dragutin, k. g.
Kamenjak Josip, c. k. poručik.
Švagel Fran., c. k. satnik.
Žombor Franjo.
Osterhueber Kazim.
Rober Josip, str. 146.
Gvozdanović Pav., k. gore
Halper Nikola, str. 141.
Uzorinac Jakov, k. g
Janda Josip, str. 149.
Bubanović Vasil., s. 143.
Jurisa Mirko, str. 149.
Klemenić Petar, str. 120.
Majláth Juraj mladji, 101.
Almašy Pavao.
Moslavac Matia, slob. kr. grada Oseka sudac.
Matješovsky Ivan, s. 110.
Jauković Izidor, str. 144.
Faller Nikola, str. 157.
Radenić Franjo, slob. um. mudrolj. i svega prava doktor, gradjanskog i zaglavn. ugars. prava, zatim poslenog stila j. r. u pečujskoj akad. naučitelj, te pravn. fakult. pod-starešina, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp.
Stettner Mate, str. 104
Plathy Mihail, str. 104.
Beöthy Aleks., str. 104.
Stanković Matia, s. 106.
Sebastiany Stěpan, kod c. k. dàrž. savěta činovnik.
Skultety Franjo Ser.
Szögjénji Laurencio, 110.
Bedeković Kolom., 118.
Burkhard Norberto, dàrž. i konfer. savětnik.
Huszár Valentin, dvorki savětnik kod tajne dàržavne pečatnice.
Gály Petar, str. 123.
Szegedy Ljudevit, s. 123.
Kušević Aurel, str. 136.
Vanthier Leop., str. 131.
Vuščić dr. Josip, s. 162.
Sághy Juraj, str. 169.
Jakčin Andria, str. 164.
Dömöterfy od Hogjiša Juraj.
Zrinjščak Josip, slob. kr. grada Koprivnice vel. biljeżnik i naměstni senator, z-ob-s-odv.
Puc Ferdin., str. 133.
Jurjević dr. Josip, s. 140
Henfner dr. Janko, kod kr. sveučil. pešt. gradj. rimskog, zaglavn. i feudaln. prava jr. naučiteij.
Kvaternik dr. Romualdo Josip, str. 120.
Károlji Ladislav, s. 108.
Haulik Mirko, str. 142.
Melcer Stěpan, str. 116.
Sugh Juraj, koi gore.
Vermeš Augusto·
Ostoić Franjo, str. 120.
Gál Josip.
Maršovsky Josip.
Očić Petar, str. 142.
Frigan Věkosl., str. 143.
Egersdorfer Jos., str. 145.
Zlatarović Rob., s. 147.
Katalinić Vinko, str. 148.
Smendrovac Josip, 145.
Gaj dr. Ljudevit, str. 143.
Puc Nikola, str. 142.
Károlji Ljudev., s. 134.
Rizman Franjo, str. 125.
Lipovčić Věkosl., s. 116.
Kunić Juraj, str. 143.
Segerc Martin, str. 147.
Gály Antun, c. k. nadporučik.
Cèrnkovic Jos, str. 112.
Mraović dr. Skender, 135.
Radić Franjo, c. k. gub. pověrenik.
Müller, dr. Bernardo Vilhelmo, slob kr. grada Varašd. redov. lěčnik.
Šlosser dr. Josip kalas., koi gore.
Praunšperger Budimir, s, 142.
Smidt Miroslav, slob. kr. grada Križevca věčnik.
Melinčěvić Antun, s. 157
Keresturi Slavoljub, 150.
Kuković Mirko, str. 145.
Czillić Karlo, str. 104.
Varady Josip, str. 104.
Paziazzi Mih., str. 104.

Kmosko, Ladisl., str. 105.
Szalaj Augustino, kod c. k. darż. savěta urednik.
Szepešy Iguacio.
Dobran Ivan, str. 107.
Smudnar Věkoslav, sl. v. zagr. izsl. priseżnik.
Šubaj Mirko, str. 118.
Ernust Josip od Gèrdovčaka, više sl. vv. ssp.
Kukuljević Ivan, str. 148.
Saković Ljudevit, s. 141.
Ostoić Henrik, str. 38.
Spisić Franjo, str. 147.
Bogović Mirko, sl. vv. kriż. i arad. ssp., z-ob-s-i měnb. odv., č-hsgd.
Perko Miroslav, uzv. upraviteljstva doljneAustrije tajnik.
Prešern Sišman, str. 134.
Belošević Josip, str. 156.
Barić Andria, slob kr. gradaKrižev. satnik, z-obs-odv. i sl. vv. kriż. i zal. ssp.
Kukulejvić Ladisl., s. 150.
Lukinac Věkosl, str. 105.
Köröskénji Antun, izsl. c. k. nad-poručik.
Pogledić Dragut., s. 150.
Miksić Ljedevit, str. 133.
Kiepach Marcello, k. g.
Filipović od Filipsperga Nikola, c. k. pukovnik.
Benko Ivan, c. k, GM. i grada Osěka zapovědn.
Janković Julio, str. 145.
Janković od Priběrda i Vučina, Ladislav, više sl. vv. ssp, te věrovitičke pàrvi podżupan.
Šutlić Samoilo, više sl. vv. ssp., te věr. vel. sud.
Rakovec Dragutin, s. 145.
Raut Ed., lěčničtva dokt., č-hsgd.
Gabroncy Ivan, odv.
Nadoba Lauren. zemljom.
Pauer Benko pošte uredn.
Bujanović Miroslav.
Zengevall Dragut., 150.
Mikulić Jos., z-ob-s-odv. više sl gospoštinah redoviti, - te slob. kr. i glavn. grada Zagreba zač. fiskal, č-zgsd.
Rožić Antun, str. 123.
Farkaš Sišman, str. 147.
Ferenčić Josip, str. 149.
Żigrović Franjo, k. g.
Vuković Juraj, peneznik.
Pevalek Juraj, str. 160.
Herżić Mirosl, z-ob-s-odv.
Uzorinac Stěpan, st. 148
Zorac Šišman, z-ob-s-odv. č-shgd.
Bujanović Dragutin, izsl. c. k. satnik.
Seeman Ivan, fiškal, i više še šl. vv. ssp.
Pavleković Josip.
Janković Izidor, str. 144.
Janković Josip, Vučinski, kr. komornik
Vladislav Gavrilo, vlastel. č-hsgd.
Bocak Baltazar, slob. kr. grada Križ. věćnik.
Pallain Matia, str. 162.
Sinček Franjo, str. 149.
Franikić Iv., z-ob-s-odv.
Karvančić Mirko, str. 147.
Vidnjević Josip, str. 147.
Mariašević Bartol., aktuar gubern. pověreničtva u primors-komorskom okrużju.
Żitvaj Josip, više sl. vv. ssp., te srěmske parvi pod-żupan.
Dubravaj Ivan Nep., sl. vv. srěm. i kriż. ssp., te one veliki biljeżnik.
Rogulić Ivan, više sl. vv. ssp., te srěmske glavni peneznik.
Jančo Stěp., sl. vv. srěm. kriż. ssp, te one vel. sud.
Petrović Pavao, sl. vv. srěm. i kriż. ssp., te one veliki fiskal.
Salaj Nikodemo, sl. v. srěm. pod-biljeżnik, te kriż. i bač. ssp.
Šamfirović Anastasio, sl. v. srěm. priseżnik, te kriż. i věrov. ssp.
Tomeković Adolfo, 158.
Salopek Ljudevit, str 143.
Mihaljević Antun.
Delimanić Franjo, s 144.
Mihalović Ignacio, s 142.
Jurković Ivan, više sl. vv. ssp., te věr. kot. sud.
Delimanić Stěpan, sl. v. věrov. kot. sudac.
Jakab Ignacio, više sl. vv. ssp., te poz. naměstni glavni peneznik.
Maljevac Petar, sl. v. poż. kot. sudac.
Gabriely Ignacio, fiškal.
Krašković Drag., fišk. 144.
Koščec Mihailo, str. 157.
Švagel Dragutin, str. 146.
Horvat Petar, str. 149.
Jelačić Kazimir, str. 151.
Jelačić Ladislav, str. 150.
Mekovec Ferd., str. 150.
Forko Mirko, str. 159.
Car Stěpan, str. 150.
Kiš Ladislav, str. 150.
Kraljević Toma, str. 162.
Taler Pilip, str. 161.
Malošeg Ivan, str. 162.
Kiepach Nestor, str. 163.
Rastić Danilo, c. k. pukovnik, č-hsgd.
Strnčić Juraj, vise sl. vv. ssp., te pożeż. vel. sudac.
Koharović Eduardo, sl. v. ver. priseżnik.
Mlinarić Josip, str. 151.
Egersdorfer Ign, str. 134.
Krajčović Franjo, s. 149.
Lopuh Dragutin, slob. i kr. grada Zagreba peneznik, i zadušbinah pomnjik.
Horvat Juraj.
Bastašić Ljud. c. k. poruč.
Krizmanić Pavao.
Šostarić Dragut,, str. 161.
Pancner Jos, zemlj. č-hsgd.
Störk Franjo, str. 162.
Ożegović Josip, poštar.
Balog Antun, poštar.
Kontić Gavrilo, k. gore.
Košak Josip, str. 16.

U pożeżkoj varmedji:

Veliki żupan. G. Nikola grof Sěčen Temerinski, str. 103.
Veleżupanske časti naměstnik. G. Antun grof Sěčen Temerinski, str. 103.

Podżupani.

G. Julio Janković Daruvárski, pàrvi podżupan, str. 145. — g. Iguacio Peičić, drugi podżupan, str. 144.

Biljeżnici. GG. Josip Bunjik Kiš-Hindski, veliki biljeżnik, str. 146. – Miroslav Kraljević, pàrvi podbiljeżnik, z-ob-s-odv. i sl. v. srěm. ssp. — Iguacio Bunjik, z-ob-s-odv., pod-bijeżnik, i ujedno arkivar.

Peneznici. GG. Antun Vilelmo Peičić, glavi peneznik, i više sl. vv. ssp. — Ignacio Jakab naměstni glavn. peneznik i kontrolor, str. 174. – Jos. Tomešević, pod peneznik.

Računovodja. G. Dragutin Adudić.

Varmedjski sudci.

U kotaru dolnjem, pożeżkom. GG. Toma Kraljević, veliki sudac u predělu velickom, str. 162. — Josip Żuvić Bribirski, veliki sudac u predělu bekteškom, i više sl. vv. ssp. — Franjo Żav. Erlinger, kotarski sudac u predělu cerničkom, str. 145. — Miroslav Špun, kot. sudac u predělu pleternickom, str. 144. Skender Poša Sveto-Kraljski, osrědnji priseżnik, i sl. v. ver. ssp.

U kotaru gornjem, pakračkom. GG. Juraj Stručić, vel. sudac u predělu pakračkom, str. 175. — Petar Maljevac. kot. sudac u predělu kutinskom, str. 174. — Eduardo Mračić, kot. sudac u predělu dvaruvarskom. — Antun Saračević Doborski, priseżnik pakrački i żačastni sudac. — Ladislav Balog, priseżnik.

Fiškali.

GG Aleksander Farkaš, veliki fiškal, str. 174. — Dragutin Kovačić Jamnički, pravi pod-fiškal. — Franjo Ferrić, začastni podfiškal.

Platjeni prisědnici. G. Juraj Subotić, sl. v. věr. ssp. — G. Franjo Kovačić.

Zakletı pisari. GG. Skender Peičić, zajedno čuvar parnicah i začastni podbiljeżnik. — Josip Maljevac. — Dragut. Tučić. — Janko Pracaić.

Pověrenik preselice. G. Marko Tomić, ujedno začastni priseżnik.

Zemljomèr varmedjski. G. Mihailo Danielović.

Poručik varmedje. G. Andria Feketić.

Svilarstva nadziratelj. G. Lovro Grosz.

Dvornik varm. G Franjo Martinašević.

Varmedjski lěčnik.

G. dr. Antun Pavić, ujedno ssp,

Ranarnici varmedjski. GG. Ivan kàrst. Graf, u Pożegi. — Josip Bajer, u Pakracu. – Ivan Krajačić, u Pleternici. — Antun Takač, u Kutjevom. — Josip Rumpl, u Kutini. — Stěpan Kuežević, u Daravaru.

Nadziratelji kasarnah. GG. Franjo Tučić, u Pakracu. — Josip Plivelić, u Siraču. – Dvorzaček, u Kutjevom. — Mihoilo Dobrovicki, u Pleternici.

Primalje. Maria Lehner, u Pożegi. — Josipa Mesina, u Pakracu.

GG. prisědnici sudbenoga stola.

Iz duhovnog striša.

Popović Stěp., s. 34,
Schrott Josip, s. 32,
Matizović Ivan, s. 32,
Lonović Josip, s. 31,
Haulik Juraj, str. 31,
Kuković Josip, s. 31,
Kragujević Stěp., 35,
Ożegović Mirko, 30,
biskupi.

Sokolić Stanislav,
Pinterović Nikola,
Filipović Pavao,
Matić Josip,
Komendo Martin,
Rastović Ivan,
Gavrančić Antun,
kan. djakov.

Göbel Franjo, opat, i kaloč. kanonik.

Mihić Mihailo,
Sviranić Franjo,
kan. zagr.

Babić Stanislav, pod-arcidjakon, str. 43.

Jozipović Antun, mladji, żupnik, bizovački, bisk. pečujske.

Mihić Ivan, str. 39,
Fergić Franjo, —
Špath Ivan, —
Katušić Jakov, —
Zuznik Ivan, str. 75,
Vojnić Ivan, str. 43,
żupnici.

Berkić Stěpan, str. 41.

Jurinić Juraj, str. 50,
Filetić Antun, s. 43,
Kovačević Josip, 43,
Piroš Stěpan, str. 43.
Domjan Gavril, s. 43,
Muzler Juraj, str. 43,
Pavčec Dragutin, 50,
żupnici.

Szabó Stěpan, żupnik čeprežki.

Iz striša Velikašah.

Sěčen gr. Nikola, k. g.
Oršić gr. Vilhelmo, 138.
Batthyán, gr. Josip, kr. komornik.
Séčen Temerinski grof Dragutin.
Seilern gr. Jos., c. k. dvorski savětnik.
Lobković knez Augusto Longino, uzv. c. k. dvorske komore novčanog i rudars. odsěka predsědnik.
Věčei bar. Nikola, s. 103.
Drašković gr. Janko, 138.
Sermage gr. Dragutin Iv. Petar, str. 138.
Kulmer bar. Franjo, 104.
Festetić Tolnanski gr Antun, kr. komornik.
Grammont od Linthala, bar. Franjo, c. k. podpukovnik.
Majlath gr. Antun, s. 99.
Majláth Juraj, str. 98.
Aponji gr. Juraj, str. 104.
Jošika od Branjičke bar. Samoilo, sj. r. s. Stěp. vitez, i c. k. pravi taj. savětnik, te kod kr. erdeljsko-dvorske pečatnice pod-predsědnik.
Almašy gr. Mauricio, 106.
Károlji gr. Ljudevit, 100.
Szögjènji Ladislav, s. 104.
Sěčen Temerinski grof Dragutin, c. k. konjanički satnik.
Ciráky gr. Ivan, s. 114.
Festetić Tolnanski grof Augustin Dionizio, kr. komornik.
Festetić Tolnanski gr. Samoilo, kr. komornik.
Séčen Temerinski grof Skender.
Sěčen gr. Adolfo, str. 167.
Esterházy gr. Karlo, 101.
Urménji Josip, str. 101.
Pejačević gr. Petar, s. 102.
Sěčénji gr. Stěpan, s. 168.
Švarcenberg, knez Mirosl.
Keglević gr. Gavr., 98.
Erdödy gr. Ivan, str. 104.
Sermage gr. Otto, s. 118.
Dežöffy gr. Milan., s. 150.

Iz striša plemičah.

Marković Andria, s. 116.
Farkaš Mirko.
Mihaljević Orahovički Antun.
Janković Izidor, str. 144.
Salopek Ivan, str. 139.
Delimanić Ivan.
Hranilović Franjo Žav., kr. dvoranin i savětnik, izsl. pàrvi podżupan, i više sl. vv. ssp.
Pisačić Jacinto.
Haz Franjo.
Borš Josip.
Zaprecki Aleksa.
Sentivánji Ljudevit.
Subotić Juraj, koi gore.
Greguš Eduardo, s. 169.
Kovačić Franjo, koi gore.
Żuvić Stěpan, str. 118.
Peičić Ignacio, koi gore.
Farkaš Aleksander, k. g.
Saračević Doborski Illia, kr. fiškal, i više sl. vv. ssp.
Bogoević Petar, str. 39.
Juratović Juraj, str. 142.
Franikić Ivan, str. 109.
Prohaska Antun.
Janković Vučinski Antun kr. komorn.
Lentulaj Mirko, str. 105.
Jesenski Mirko.
Parčetić Josip.
Pożonji Josip.
Mihaljević Orahovički Mirko.
Mihaljević Orahovički Dragutin.
Šandor Ivan, str. 142.
Pavleković Stěp.. s. 135.
Galljuf Šišman, str. 156.
Zdenčaj Eduardo, s. 118.
Żitvaj Josip, c. k. savetn., i više sl. vv. ssp., te srěm. pàrvi pod-żup.
Bużan Herman, str. 118.
Mladjenović Maksimilj.
Madaras Ant. mladji.
Greguš Dragutin.
Javanovič Petar.
Sutlić Samoilo, str. 173.
Kraljević Toma, k. gore.
Měsaroš Danilo.
Bunjik Josip, koi gore.
Mihalović Vatrosl., s. 142.
Monšinski Antun, sl. v. věrov. pověrenik preselice, i zač. sudac.
Vrančić Valent., str 140.
Uzorinac Jakov, str. 148.
Kupinić Franjo, str. 164.
Jakab Ignacio, k. g.
Filipović Floriano, slob. kr. grada Pożege senator.
Špun Miroslav, k. gore.
Remekházy Josip, s. 104.
Černel Franjo, str. 107.
ŠterbeckyMihailo, s. 110.
Marković Cernički Eduardo.
Zengevall Franjo, s. 140.
Karačonji Mihailo, s. 111.
Wagner Franjo, slob. kr. grada Sopr. sudac.
Marković Gustav, s. 143.
Kneżević Franjo, str. 146.
Katinelli Karlo, str. 118.
Gabriely Ignacio, s. 175.
Kukuljević Antun, s. 116.
Modić Alberto, str. 141.
Zdenčaj Skender, s. 143.
Janković Josip, više sl. vv. ssp., te věrov. glavni penéznik.
Běloševič Pavao više sl vv. ssp., te věrov. veliki sudac.
Ferrić Tadia, str. 140.
Stručić Juraj, koi gore.
Peičić Antun, koi gore.
Horak Franjo, c. k. GM.
Lukinović Franjo, slob. kr. grada Pożege sudac.
Domjon Ivan, gospoštinah Pakr. i Daruv. ravnitelj.
Frigan Věkosl., str. 143.
Stettner Mate, str. 104.
Tazza Josip, c. k. FML.
Pavić dr. Antun, k. g.
Krašković Dragutin, 144.
Janković Julio, k. g.
Majláth Juraj mladji, s. 101.
Bartál Juraj, str. 104.
Wirkner Ljudevit, s. 104.
Maj Miroslav, tajnik kod kr. erdeljs.-dvorske pečatnice.
Paziazzi Mihail., str. 104.
Pavleković Franjo Žav.
Żuvić Josip, koi gore.
Erlinger Franjo, k. g.
Pauer Franjo, osěčke pošte urednik, i više sl. vv. ssp.
Priklmajer Josip, slob. kr. grada Pożege senator.
Heimb Ignacio, slob. kr. grada Pożege vel. bilježnik, z-ob-s-odv.
Balog Šišman, fiškal.
Kozić Ivan, fiškal i više sl. vv. ssp.

Najmajer Josip, slob. kr. grada Osěka fiskus.
Seeman Ivan, str. 173.
Martinić Ivan, slob. kr. grada Požege satnik.
Luka Aleksander, s. 100.
Somšić Pavao, str. 107.
Fiáth Franjo, str. 107.
Mathe Ivan, c. k.' GM.
Ramp Herman, c. k. četnik.
Urm Franjo, c. k. četnik.
Marković Adolfo, c. k. konjan. satnik.
From Ljudevit, c. k. satnik.
Gabrieli Ivan, prisědnik měnb. sud. pešt. pàrve molbe.
Pauer Karlo, str. 161.
Pavleković Josip, kod kr. ug. naměstničtva, upisateljstva činovnik.
Berkić Mihoilo, c.k. četnik
Jelačić Josip, dr. lěčničtva, slob. kr. grada Požege redov, lěčnik.
Maljevac Petar, k. gore.
Adudić Dragutin, k. gore.
Subotić Eugenio.
Ladenhaufen Dragutin, provizor, č-hsgd.

U věrovitičkoj varmedji:

Veliki župan. G. Josip Šišković Almáški i Gödranski, str. 105.

Podžupani.

G. Ladislav Janković Pribèrdski i Vučinski, pàrvi pod-župan, str. 173.

— Ljudevit Salopek, drugi pod-župan, str. 143.

Bilježnici. GG. Ladislav Delimanić, veliki bilježnik i više sl. vv. ssp. — Stěpan Kugler, pàrvi; — Živko Blažeković, drugi pod-bilježnik.

Začastni pod-bilježnici. gg. Franjo Verovski, Sišman Mosbauer, Antun Kovač i Franjo Könczöl.

Arkivar. G. Jakov Kušević, ujedno čuvar parnicah, i zuč. sudac.

Zakleti pisari. GG. Josip Gerštner, ujeduo odpravnik pisarne; Mate Lendvay, Petar Rajaković, Antun Ivković i Josip Kugler.

Praktikanti. GG. Jakov Miolčanin, Eduardo Gotlibović i Stěpan Zvonarović.

Peneznici. GG. Josip Janković, glavni peneznik, str. 179. — Franjo Gludovac, naměstni glavni peneznik, i ssp. — Mirko Naraj, pod-peneznik.

Varmedjski sudci.

U kotaru oséčkom. GG. Franjo Žav. Delimanić, vel. sudac, str. 144. — Ladislav Knežević, osrědnji kotarski, ujedno začast. vel. sudac, i više sl. vv. ssp. — Ivan Siprak, prisežnik.

U kotaru valpovačkom, GG. Vatroslav Mihalović, vel. sudac, str. 142. — Stěpan Delimanić, kot. sudac u prodělu miholačkom, str. 174.

U kotaru věrovitičkom. GG. Pavao Bělošević, vel. sudac. str. 179. — Ivan Jurković mladji, kot. sudac u vučinskom predělu, ujedno začastni vel. sudac, te više sl. vv. ssp. — Ivan N. Janković, prisežnik.

U kotaru djakovačkom. GG. Samoilo Sutlić, vel. sudac, str. 173 — Petar Mihalović začastni veliki sudac i ssp. — Rok Bošnjak, kot. sudac u našičkom predělu, ujedno zač. vel. sudac, i ssp. — Matia Bojničić, prisežnik, zač. sudac i ssp. — Eduardo Koharović, prisežnik u predělu našičkom, str. 175.

Platjeni prisědnici. G. Ivan starji Jurković, više sl. vv. ssp. — g. Franjo Ivanošić, sl. v. srěm. ssp.

Fiškali. G. Ivan Hudovski, vel. fiškal, i više sl. vv. ssp. — G. Ferdinando Bojničić, podfiškal.

Računovodja. G. Kazimir Knežević, ujedn. ssp.

Zemljoměri. G. Franjo Jagodić, pàrvi, — g. Skender Nagj. drugi zemljomèr. — gg. Marko Blažeković, i Vatroslav Kršnjavy, čačastni zemljoměri.

Povèrenik preselice. G. Antun Mošinski, zač. sudac, str. 178.

Sigurnosti povèrenici. GG. Franjo Žav. Knežević, u Sopju, ujedno zač. prisežnik. — Adam Bajer, začastni pověrenik.

Nadziratelji kasarnah. GG. Franjo Hartl, u Osěku, zajedno zač. prisežnik. — Antun Munkači, u Věrovitici, ujedn. zač. prisežnik. — Antun Lukačević. u Djakovu, zajedn. zač. prisežnik. — Skender Lebanović, u Valpovu. — Petar Hranjec, u Vučinu. — U Našicah neima.

Nadziratelj dudah. G. Stěpan Mohači u Osěku. — G. Ferdin. Gazapy u Věroritici. — gg. dri. Josip Lutter i Franjo Zechmeister, zač. lěčnici.

Poručik. G. Vatroslav Petrović, zajedno zač. prisežnik. — *Dvornik.* G. Ivan Dominović.

Lècnici varmedjski.

G. Lavoslav Bišoff, lěčn. dr. i pàrvi lěčnik, te sl. vv. srěm i vèr. ssp., u Osěku. — G. Ferdinand Gorjup. lěčn. dr., drugi lěčnik i ssp., u Věrovitici.

Ranarnici. GG. Jakov Reš, osrědnji, u Osěku. — Matia Bereg, u Vučinu. — Franjo Veselić, u Djakovu, č-hsgd. — Jos. Melcer, u Valpovom. — Franjo Matić, u Věrovitici — Ivan N. Nikerl, u Našicah. — Toma Riffl, u Šokac-Miholcu. — Matia Mislaj i Franjo Solf, začastni ranarnici.

Primalja. Juliana Sebénj, u Osěku. — Ana Lang u Valpovu. — Natalia Lövi, u Věrovitici.

GG. prisědnici sudbenoga stola.

Iz duhovnog stališa.

Balaša Gavril
Kuković Josip } biskupi.
Bencenleitner,
Mestrović Josip,
Nagj Ivan,
Rimer Srěčko,
Vörös Mihailo, } kan. pečuh.
Koršöš Jos., kan. kaloč.
Matić Josip,
Mihaljević Matia, } kan. djakov.
Pavić Dragutin,
Pinterović Nikola,
Rastović Ivan,
Sokolić Stanislav, } kan. djakov.
Gotlibović Pavao, s. 125.
Lauš, Ivan str. 75.
Andrić Jerol, str. 72.
Barić Josip, str. 49.
Benaković Mart, str. 74.
Boić Lazar, osěčki podžupnik.
Filić Matia, str. 49.
Čásár Adalb., biljež. peć. duh. stola.
Gavrančić Step., str. 74.
Gergjan Matia, str. 72.
Hainović Josip, str. 132.
Hartl Dragutin, str. 75.
Hegedušević Jak., s. 72.
Hölcler Andr., pod-arcidjakon.
Ivković Sim., str. 132.
Janković, Josip, str. 74.
Jozepac Ivan, str. 74.
Jozipović Antun, s. 132.
Jozipović Antun mladji, str. 176.
Kajdaći Mih., svetjenik.
Kiš Mihailo, beljanski župnik.
Kovačević Jos., str. 49.
Kovačević Juraj, ižépski župnik.
Krebes Jos., pod-arcidjakon i vilans. župnik.
Lončarević Dimitria, 94.

Maurović Jos., str. 49.
Obrovac Pavao, str. 73.
Perakić Franjo, str. 74.
Popović Elisej, str. 78.
Poslavski Ant., str. 75.
Rogić Petar, str. 132.
Sakalj Stěp., str. 74.
Salaj Antun, župnik šašdanski.
Sebastianović, str. 76.
Senić Spirid., str. 85.
Stanković Ivan.
Strosmajer Jos., str. 73
Sukić Adam, str. 74.
Süč Ant. župn. kištel.
Šlivarić Franjo, str. 49.
Terzić Damjan, str. 43.
Vuković Jos., str. 95.
Zubanović Mat., str. 73.
Zuznik Ivan, str. 75.

Iz stališa Velikašah.

Beděković bar. Ljud., 102.
Brecenheim knez Ferdin.
Keglević gr. Gavr., 98.
Majlàth gr. Antun, 99.
Majlàth Juraj, str. 98.
Serenči Štěp., str. 102.
Šomšić gr. Pancr. str. 101.
Altan gr. Alfredo, c. k. gub. savětnik.
Andraši gr. Dragutin, c. k. komornik.
Bežan bar. Ivan Nep.
Burkhard Norberto, 170.
Cindery Ladislav, s. 101.
Döri bar. Jos., c. k. satnik.
Eltz gr. Hugo.
Eltz gr. Karlo.
Erdödi gr. Ivan, str. 104.
Festetić Tolnanski gr. Nikola.
Fišer, bar. Antun.
Gervaj bar. Adolf.
Khuen gr. Antun.
Khuen gr. Henriko.
Klobušicki gr. Ivan,
Kolloredo gr. Kamilo,
Luzinski bar. Ivan,
Luzinski bar. Pavao,
} kr. komor
Majlàth gr. Karlo, s. 110.
Majlàth Sěkhelski grof Josip.
Majténji bar. Josip, kr. komorn.
Niczki gr. Juraj.
Nimpč gr. Mirosl.
Oršić gr. Vilhelmo, 138.
Péči gr. Manoilo, s. 102,
Pejačević gr. Ferdin. 168.
Pejačević gr. Ivan, s. 138.
Pejačević gr. Ladisl. mladji, str. 116.
Pejačević gr. Marko, 168.
Pejačević gr. Pavao, 168.
Pejačević gr. Petar, 102.
Pejačević gr. Skender, 168
Perénji bar. Gavr., 103.
Perénji bar. Juraj.
Prandau bar. Dragutin.
Prandau bar. Gust.

Redl bar. Mirko str. 106.
Rudić Josip, str. 100
Schnechen baron. Ern., c. k. major.
Szögjenji Ladisl., s. 104.
Šmideg gr. Franjo.
Šomšić gr. Josip
Šomšić gr. Mirko
Věčei grof Karlo, c. k. konjanički satnik
Wachenheim bar., 168
Waldštajn - Wartenberg grof Adalberto, c. k. četnik
Zdenčaj Nikola, str. 112
Ziči gr. Ivan, str. 104
Ziči grof Pavao, c. k. konjan. satnik

Iz stališa plemićah.

Andrašy Josip, str. 100
Bartal Juraj, str. 104
Benko Ivan, GM. i tvàrdjave Osěka zapovědnik
Beöthy Aleks., str. 104
Bužan Herman, str. 118
Dokuš Ladisl., str. 115
Eötvös Jos., str. 110
Gostonji Pavao, str. 114
Heržić Franjo. kr. savětn.
Lonjaj Ivan, str. 102
Majlàth Juraj, ml., s. 101
Nicky Ivan, str. 114.
Njěky Mihailo, str. 106
Ottinger Franjo, c. k. GM
Plathy Mihailo, str. 104
Štettner Mate, str 104
Torkoš Mihail — —
Wirkner Ljudevit, —
Žedénji Eduardo, —
Adamović Čepinski Ant.
Adamović Čepinski Ivan
Allföldy Ivan, sl. v. bač. vel. sudac.
Angjal Pavao, s. v. bač. biljcžnik.
Antunović Alberto, sl. v. bač. podžupan.
Antunović Josip, više sl. vv, ssp.
Antunović Kolom., više sl. vv. ssp.
Arvaj Ladisl., slob. i kr. grada Osěka podfiškal
Athanasiević Vasilj, slob. i kr. grada Osěka redovni lěčnik
Bajzàt Vilhelmo, c. k. konjan. satnik.
Bakalović Josip, fiškal
Balaško Mirko, sl. v. baranj. sudac
Balog Ladislav, fiškal
Barcza Ivan
Bartoš Eduardo, sl. v. baranj. sudac
Bartoššag Josip
Beke Ivan, sl. v. bar. sudac
Bělošević Pavao, koi gore
Bežan Mihailo
Bišoff dr. Leop., k. g.

Bira Atanas., z-ob-s-odv.
Blažeković Josip.
Bogoević Petar, str. 39
Bojničić Matia, k. g.
Bošnjak Ljudevit, sl. v. šim. ssp.
Bošnjak Rok, k. g.
Bozo Antun
Böržönji Josip, sl. v. baranj. prisežnik
Bujanović Kornelio, fiškal
Bujanović Miroslav, c.k. nadporučik
Bunjik Jošip. str. 146.
Chrištoffy Ambroz, c. k. pukovnik
Cimmerman Drag., gospoštine Belj. ravnitelj.
Cirer dr. Antun, sl. v. baranj. lěčnik
Czobel Adalb.. str. 108.
Čapo Skender,
Čapody Pavao,
Čeh Antun,
} više sl. vv. ssp.
Časar Ferdin.
Čeby Josip, sl. v. baranj. prisežn.
Čorba Eduardo, sl. v. šim. bilježnik
Čorba Jos., sl. v. šim. lěč.
Čorba Skender, sl. v. baranj. arkivar
Deak Fra., više sl. vv. ssp.
Deàky Mihailo, sl. v. baranj. ssp.
Delimanić Franjo, k. g.
Delimanić Ivan Nep.
Delimanić Ladislav, k. g.
Deurer Šišman, c. k. konjaničtva satnik
Desöwfy Antun
Desöwfy Mih., c. k. podpukovnik
Dokšić Petar, fiškal
Döry Gavrilo, str. 116.
Döry Ladisl., sl. v. baranj. glavni peneznik.
Eötvös Franjo
Eötvös Pavao, str. 110
Erlinger Franjo, str. 145
Farkaš Stěpan, sl. v. baranj. prisežn.
Fay Antun. Fay Bartol
Ferrić Tadia, str. 140
Fišer Bartol
Forinjak Ivan, odv.
Fözmajer Josip, fiškal
Fratričević Pavao, više sl. vv. ssp.
Furténji Josip, sl. v. baranj. peneznik
Furtinji Ignacio
Füllössy Pavao, gospoštinah fiškal
Gaal Josip
Gabrieli Ignac., odv.
Gał Ferd., sl. v. baranj. vel. sudac
Gàly Petar, str. 104
Gažy Ladisl., fiškal.
Gerendaj Ignacio

Gludovac Franjo, k. g.
Glüksvert Karl., c.k. četn.
Goriup Antun, starji
Gorjup Ferdin., k. g.
Góč Josip, sl. v. bar. računovodja
Gjurgjević Teodor, fiškal
Grabarić Ernesto, sl. v. baranj. sudac
Grehenek Adalberto
Grohman Mauricio
Hadgjić Stěpan, gospošt. Dalja punovlastnik
Hegedušević Ant., fiskal
Hirš Melkior, više gospošt. nastojnik
Hofmann, gospoštine Mikloš ravnitelj
Horvat Ivan, dobarah nadziratelj
Horvat Petar, sl. v. bač. podfiškal
Horvat Radoslav, c. k. nad-poručik
Höcker Alberto, gospošt. Věrov. nadzornik
Hölbling Maks., sl. v bar. zač. lěčnik
Hranilović Franjo, s. 177
Hudovski Ivan, k. g.
Hunjady Ladislav
Illěšy Franjo
Inkey Skender
Jakob Ignacio, str. 173
Janković Antun, str. 178
Janković Danilo, više sl. vv. sšp.
Janković Josip, k. g.
Janković Josip, str. 173
Janković Julio, str. 145
Janković Izidor, str. 144
Janković Ladislav, k. g.
Janković Vučinski Stěp.
Janto Skender, sl. v. zempl. podbilježnik
Joanović Petar, slob. kr. grada Osěka vel. bilježnik, više sl. vv. ssp.
Jung Josip, kod uzv. k. kom. računar
Jurković Ivan, starji, k. g.
Jurković Iv. mladji, k. g,
Jurković Juraj.
Jurković Skender, odv.
Jurković Vasilj
Kambezy Ladisl., fiškal
Kardoš Antun, sl. v. baranj. pod-župan
Kardoš Ivan
Kazincy Andria, sl. v. zempl. pod-župan
Kermpotić Josip, str. 131
Kišfaludi Benjamin
Kišfaludi Stěpan, sl. v. bar. prisežnik
Knežević Franjo, gospošt. Kutjev. nadzornik
Knežević Kazimir, k. g.
Knežević Ladislav, k. g.
Kollins Julio, kr. zemljomer

Konček Ferd., sl. v. bar-pod-bilježnik
Kopunović Ernesto, sl. vv. bač. i vèr. ssp.
Koritić Dragutin, s. 143
KovačMirko, sl.v.bač.ssp.
Kováčy Ignacio, sl. v. srěm. arkivar, i bač. ssp.
Köncey Skender, proviz. č-hsgd.
Köseghy Ivan
Kraičović Franjo, više sl vv. ssp., te srěm. vel. bilježnik
Kuković Mirko, str. 145.
Kuković Janko, str. 116
Kund Gustav
Kund Vinko
Latinović Benjamin, sl. v. bač. veliki bilježnik
Latinović Dragutin, sl. v. bač. podžupan.
Latinović Mirko, sl. v. bač. pod-peneznik
Lendvaj Blaž
Lentulaj Benko, str. 116.
Lisy Ivan
Lošoncy Věkoslav
Madaras Josip, sl. v. bar. veliki bilježnik
Majlath Juraj, str. 101
Marinović Hugo, fiška kr. dekret. odvětnik, i gospošt Djak. i Našić. fišk.
Marinović Mirko, s. 168
Markoš Pavao, više sl. vv. ssp.
Marković Gustav, s. 143
Marković Ivan
Mathelv, c.k. podpukovn.
Mayer Herm., kod kr ug. dvors. komore praktik.
Mayer Ignacio
Marfy Djonizio
Madiero Dragutin.
Mérey Josip, sl. v. šim. pod župan
Mihalović Ant. Dragut.
Mihalović Ant. Vekosl.
Mihalović Ignacio
Mihalović Josip
Mihalović Ljudevit
Mihalović Mihoilo
Mihalović Mirko, sl. v. bar. zač. sudac
Mihalović Petar, s. 180
Mihalović Skender
Mirbach Mirosl. c. k. čet.
Mol Franjo, s. 163
Mòt Andria, nadziratelj gospoštine Čepin
Mrazović Vatroslav
Mukić Pavao, c. k. konjan. satnik
Nagj Ivan
Nasvadi Dragutin, sl. v. toln. i vèr. ssp.
Nesić Mojses, odv.
Neumayer Josip, slob. kr. grada Osèka gradjanstva branitelj
Német Petar, kr. pokrajinski pověrenik
Nicky Skender
Nolden Josip
Nunković Ignacio, više sl. vv. ssp.
Odri Josip, str. 126
Orsag Ljudevit, sl. v. bar. pod-bilježnik
Orsag Mirko, sl. v. bar. sudac
Parčetić Franjo, c. k. četnik
Parčetić Josip, str. 109
Patković Ferdin., slob. kr. grada Pečuha senator
Patković Josip, lèčn. dr.
Pauer Franjo, str. 179
Pauković Martin, fiškal
Pejčić Antun, str. 172
Pejčić Ignacio, str. 172
Peneder Pavao, ureda bankalskog namestni peneznik
Percel Mirko
Percel Stěpan, str. 170
Percel Stěpan
Petràs Věkoslav, sl. vv. bar. i věr. ssp.
Petrović Pavao, sl. v. srěm. začastni vel. fiškal i ssp.
Pihler Josip, nadziratelj gospoštine Miholjca
Pokorni Juraj, c. k. bojni povèrenik.
Požonji Josip, slob. kr. grada Osèka senator
Posavec Šišman, s. 110
Póša Skender, s. 172
Pyrker Stěpan, c. k. izsl. konjan. satnik
Rais Danilo, sl. v. bar. veliki sudac
Rhédèj Ladislav, sl. v. zempl. vel. bilježnik
Rihmer Franjo, fiškal.
Rihmer Ivan, sl. v. bar. vel. fiškal
Rogulić Dimitria, sl v. srěm. ssp.
Rogulić Iv. više sl. vv. ssp. te srèm. glavni penezn.
Rosenzweig Ferd., c. k. četnik
Rök Ljudevit, fiškal
Saks Ignacio, str. 110.
Salaj Dragutin, sl. v. srěm. izsl. vel. sudac i više sl. vv. ssp.
Salopek Ivan, str. 140.
Salopek Ladislav, c. k. konjan. satuik
Salopek Ljudevit, k. g.
Samfirović Anastasio, 174
Saračević Ilia, str. 178.
Sarközy Adalberto, sl. v. šim. pàrvi pod-župan.
Sarközy Stěp., kr. savètn.
Sauska Iv., više sl. vv. ssp.
Sauska Christian, više sl. vv. ssp.
Schedius dr. Ljudevit, str. 107.
Schedl August., lěčn. dr.
Scitovski Martin, sl. v. baranj. vel. sudac
Segedy Skender, sl. v. šim. veliki bilježnik
Segedy Ljudevit, s. 104.
Siladji Antun, sl. v. bar. prisežnik
Sinković Josip, str. 154.
Sokoly Pavao, fiškal
Stražay Ivan, fiškal
Strohe Vinko, c. k. četnik
Stručić Juraj, str. 174
Subotić Juraj, str. 174
Sučić Stěp, sl. v. bač. ssp.
Sutlić Samuel, k. gore
Svoboda Franjo, slob. kr. grada Ošeka, senator
Šebeö Karlo, gosp. Nuštar ravnitelj
Šlabta Franjo
Šemšey Ljudevit
Šey Josip, sl. v. bar. veliki sudac
Šey Ljudevit, sl. v. bar. pod-fiškal
Šmidt Vekosl sl. kr. grada Osěka pàrvi sud. č-hsg.
Šmošić Laurencio
Šmošić Nikola, više sl. vv. ssp.
Šomšić Pavao, str. 104
Šomšić Pavao Laurencio
Špis Ivan, slob. kr. grada Osèka věčnik
Špis Juraj, vise sl. vv. ssp. te vèrov. izsl. vel. sud.
Štoffler Jos., kr. savètnik
Štössel Josip
Švaigert Antun
Talian Ivan, sl. v. šimeg. veliki fiškal.
Tassy Dragutin, sl v. šimeg vel. sudac
Tompak Ivan, str. 39.
Tönödi Ivan, pokrajins. pověrenik
Vauthier Leop., str. 112
Vojnić Antun, sl. v. bač. ssp.
Vojnić Barnaba, sl. vv. srěm. i věr. ssp.
Vojnić Juraj, sl. v. bač. kot. sudac
Vojnić Vekoslav
Volarić Ivan
Vörös Ladisl., kom. fiškal
Vuković Dimitria, slob. kr. grada Osěka satnik
Wancel Věncesl., c. k. pod-pukovnik
Wirer Josip, c. k. konjanički satnik
Wirkner Ljudevit, s. 104
Witman Josip, dobarah ravnitelj
Zako Juraj, sl. v. bač. ssp.
Zdenčaj Slavoljub, 118
Zdenčaj Skender, str. 143
Zelenaj Ivan, više sl. gosp. fiškal
Zengeval Franjo, str. 140
Zidarič Ivan, str. 141
Žauska Ljudevit
Žuvić Stěpan, str. 118.

U srěmskoj varmedji:

Veliki župan. G. Franjo baron Kulmer, str. 104.

Pod-župani

G. Josip Žitvaj, c. k. savětnik i parvi pod-župan, str. 178

— Eduardo Čeh, drugi pod-župan, str. 144

Bilježnici. GG. Ivan N. Dubravaj, vel bilježnik, str. 174. — Zlatarović Roberto, začastni veliki bilježnik, str. 147. — Nikodemo Salaj, pàrvi pod-bilježnik, str. 174. — Gavrilo Marinović, drugi pod-bilježnik. — Skender Parčetić, zač. pod bilježnik.

Akivar. G. Ignacio Kovačy; str. 187

Pisari. GG. Julio Slabur, ujedno čuvar parnicah i odpravnik. — Josip Šatarić, Juraj Miković. Franjo Gernàth i Julio Kovačić. — Palloš Antun, praktikant.

Peneznici GG. Rogulić Ivan, glavni peneznik, str. 174. — Martin Parčetić, namèstni glavni pěneznik, i ssp. — Dragutin Nagj, pod-peneznik.

Računovodja. G. Skender Balog.

Varmedjski sudci.

U kotaru vukovarskom. GG. Franjo Krajčović, vel. sudac, str. 149. — Janko Stojcević, kot. sudac, u Tovarniku. — Anastasio Samfirović, prisežnik, str. 174. — Mihoilo Vrančić, prisežnik.

U kotaru iločkom. GG. Franjo Gazapy, veliki sudac, i ssp. — Juraj Nović, kot. sudac i ssp. — Dimitria Miković i Josip Kovačić, prisežnici. — Skender Fradl, zač. prisežnik. — Josip Stvertecki, poručik varmedje i zač. prisežnik.

U kotaru Irižkom. GG. Trifon Mladjenović, vel. sudac i ssp. — Stěpan Jančó, vel. sudac, str. 174. — Dragutin Gazapy, prisežnik. — Stěpan Santa Kozmaški prisež. i zač. sudac. -- Antun Janochna, pověrenik sigurnosti.

Platjeni prisědnici. G. Dimitria Rogulić, str. 189. — i g. Mirko Parčetić Rakovački.

Fiškali. GG. Věkoslav Maršó, veliki fiškal, str. 149. — Ljudevit Süry, podfiškal i ssp. — Pavao Petrović, zač. veliki fiškal, str. 189.

Zemljoměri. G. Ljudevit Laug, redoviti i ssp. — G. Eugenio Jeroslavski, drugi zemljoměr.

Lěčnici varmedjski. GG. Juraj Štreim, redoviti lěčnik, i ssp. — Ernesto Furiaković, drugi lěčnik i ssp. — Franjo Denk, i Vilhelmo Koch, zač. lěčnici.

Ranarnici. GG. Antun Kovač, u tovarničkom; Salamun Špitzer, u vukovarskom; — Ivan Vesely, u iločkom; — Antun Gernat, i irižkom; — Ivan Pilinger, u rumskom; — i Andria Segedy, u erdövižkom kotaru.

Živinski lěčitelj. Vatroslav Andrašy.

Primalje. Juliana Čanić, po iločkom; — Josipa Princ, po rumskom, — i Franja Hirt, po vukovarskom kotaru.

Nadziratelji svilarstva. G. Matia Užarević, vlastnik zlatne kolajne, nadziratelj u dolnjem; — g. Adolfo Krajčović, nadziratelj u gornjem predělu varmedje.

Nastojnici kasarnah. GG. Franjo Švagel, u Vukovaru, ujedno pověrenik preselice. — Franjo Vice, u Tovarniku. — Pavao Prajdigo, u Rumi. — Dimitria Baić, u Erdövigu. — Franjo Perstačić, u Irigu. — Josip Belanović i Josip Stetina, zač. pověrenici prevozah. — Ritzofy Ivan Nep., dvornik.

GG. prisědnici subnoga stola.

Alković Dragutin, c. k. satnik.
Allaga Stěpan.
Almášy gr. Maur. 110.
Alnach Věkosl.
Andrašy Jos., str. 100.
Andrašević Marko, 75.
Andrić dr. Jerol., s. 72.
Antunović Albert, s. 185.
Antunović Pavao, sl. v. bač. pod-biljéžnik.
Aponji gr. Juraj, str. 104.
Arvaj Josip.
Ast-Marković Sam.
Atanasiević dr. Vasilje, str. 185.
Atanašković Platon, 35.
Babić Marko, župnik.
Baić Ivan.
Baić Teodor, c. k. nadporučik.
Balašy Mirko, fiškal.
Balun Martin.
Balun Pav.
Balog Ladisl., str. 185.
Banković Josip.
Barišić Juraj, c. k. nadporučik.
Barkócy bar. Ladislav, 31.
Beděković Janko, s. 141.
Beděković baron Ljudevit, str. 102.
Benaković Martin, s. 74.
Benčić Janko, fišk. č-hsgd.
Bene Jos.
Benko Ivan, str. 172.
Benčak Mihoilo, kačmarski župnik.
Berndt Josip, nadziratelj trideseta.
Bišoff dr. Lavosl., 182.
Bitó Franjo.
Biza Romeo, c. k. nadporučik.
Bogdanović David.
Bohuš Iv., sl. v. arad. ssp.
Bolla Franjo, povizor komorski.
Bolthauser Blaž, str. 76.
Bošányi Jos.
Bošányi Maur.
Botlik Martin, sl. v. bač. sudac.
Brodjan Juraj.
Brünek Dragutin, sl. v. arad. računovodja.
Bubanović Vasilj, str. 140.
Bubanović Pet. provizor.
Bucoka Dragutin.
Bunjik Jos., str. 146.
Burgić Stěpan, župnik herkanovački.
Burić bar. Ivan, str. 138.
Bužan Herman, str. 118.
Büdöškuti Ljudevit.
Celčić Josip, str. 71.
Christof Franjo, fiškal.
Ciráky gr. Ivan, str. 114.
Colner Ladislav.
Czucz Ivan, sl. v. árad. sudac.
Černel Franjo, str. 107.
Čokik Juraj.
Deak Franjo, str. 186.
Delimanić Franjo, s. 144.
Delimanić Ivan.
Desseö Adam, s. v. arad. pod-župan.
Desseö Josip, c. k. satnik.
Dietrich bar Josip.
Dillon bar. Antun, c. k. satnik.
Domin dr. Ignacio, s. 135.
Dóra Ivan, kod kr. ug. naměstničtva računar.
Dožić Petar, fiškal.
Dragoević Ilia.
Drašković gr. Dragutin.
Drašković gr. Franjo.
Dreyhan Ignacio.
Dubravaj Ivan, k. g.
Dušek Franjo, str. 110.
Ebnen Ivan, c. kr. četnik.
Edelspacher Mirko, sl. v. arad. sudac.
Eltz gr. Hugo.
Eltz gr. Karlo.
Fabry Franjo, slob. kr. grada Pećuha fiškal.
Faško Josip, str. 100.
Farkaš Ljudevit, str. 145.
Faro Ivan, c. k. nadporučik.
Ferenci Juraj, pod-arcidj.
Ferrić Tadia, str. 140.
Fèsüs Juraj, str. 141.
Filipan Ivan, str. 77.
Filipan Ivan.
Filipović Adam.
Filipović Pavao, str. 70.
Fleiszner bar. Franjo, c. k. četnik.
Fözmajer Josip, str. 186.
Franetić Ivan.
Fratričević Filip,
Fratričević Pavao, s. 186.
Frenreis Dragutin.
Frigan Věkoslav, str. 143.
Fritz Antun, izsl. konjan. satnik.
Furjaković Antun, k. g.
Fülešy Pavao, fiskal.
Gaal Josip, fiskal.
Gabri Dragutin.
Gabri Skender.
Gabriely Ignacio.
Galy Petar, str. 104.
Gaup Ivan, c. k. konjan. satnik.
Gavanski Josip, c. k. izsl. poručik.
Gazapy Franjo, koi gore.
Gergjan Matia, str. 72.
Geršić Laurencio.
Girk Juraj, štioc i kanon. kaloč. i posvetj. bisk.
Gjalokaj Pavao.
Gjokić Simun.
Gjukić Pavao.
Gjurković Eugenio.
Glauhovecky bar. Ernesto, c. k. pukovnik.
Goleš Dimitria, više sl. gospošt. fiškal.
Goleš Janko, str. 66.
Gomboš Dragutin.
Gorjup Antun,
Gorjub dr. Ferdinando, str. 182.
Greguš Dragutin, slob. kr. grada Novosadskog senator.
Grohman Maur., sl. v. bač. zač. sudac.
Grosšmidt Ivan.
Gruić Nikanor, s. 79.
Gvozdanović Ivan, k. g.
Hadjić Ivan, senator.
Hadjić Stěpan, ravnitelj.
Hajnal Josip.
Hajnović Josip.
Halavanja Kiril.
Haller gr. Franj., c. k. GM. i pravi tajni savětnik.
Harča Jakob, str. 76.
Hartl Dragutin, str. 75.
Haulik Juraj, str. 31.
Hazy Nikola.
Hegedušević Ant., fiškal.
Hegedušević Josip, župnik hancabežki.
Herchenrötter Julio.
Hercer Franjo.
Herman Gašpar.
Hertelendy Dragutin, kr. savětn.

Hertelendy Ignacio.
Holcer Andria, pod-arcidjakon
Horvat Mihoilo
Hudovski Ivan, str. 182.
Hueber Sišman
Ivačković Prokop.
Ivanči Dragutin
Ivanić Josip, str. 71.
Ivanošić Franjo, str. 182.
Ivanović Evtimia, prav. proto mitrov.
Izaković Juraj, c. k. konjan. satnik.
Jaić Marjan.
Jakaboš Benjamin, sl. v. arad arkivar.
Jančo Stěpan, k. g.
Janković Danilo, str. 187
Janković Josip, str. 162
Janković Julio, str. 145
Janković Ladisl. str. 180
Janković Mihoilo, fiškal
Jelačić baron Josip
Jelačić Juraj
Jelenić Mihoilo
Jeroslavsky Eug., k. g.
Jesenković Stěpan, s. 72
Ježević Pavao, slob. kr. grada Osěka senator.
Joannović Eugenio, s. 88
Joannović Pavao, slob. kr. grada Novosadskog senator.
Joannović Petar, str. 187
Jovannović Eutim. slob. kr. grada Novosadskog senator
Jovannovic Pahomia, arhimandrit
Jovic bar. Stěp, General
Jozepac Ivan, str. 74
Jožika bar. Samoilo, 177
Julinec Petar, izsl. c. k. satnik
Jurković Juraj
Jurković Ivan starji, 182
Jurković Ivan mladji, 181
Kaić Valentin
Kamber Andr., dr. lěčn.
Kamber Ivan, slob. kr. grada Novosads. satnik
Kambezy Ladisl., 187
Kardoš Dragutin
Karlović Lavoslav, župn. čerevički.
Karoly Ladislav
Katjanski Juraj
Kelle Ernesto, župnik
Kerestes Juraj
Kerestury Pavao, s. 133
Kerpan Josip, c. k pukovnik
Kiš Andria, str. 103.
Kiš Ivan
Kiš Juraj.
Klačanji Pavao
Klapka Josip
Klisanić Jakov, osěčki pastor
Klobučarić Dragutin, 118
Kluinović, c. k. satnik
Knežević Franjo
Knežević Ladislav, s. 180
Koić Pavao
Kolesarić Josip, satnik
Kolovrat gr. Lavoslav, c. k. četnik
Komendo Martin, s. 71
Kontić Jurej, fišk. č-hsgd.
Koračon Lavosl.
Kornely Ignacio
Koronghy Ivan
Kotulinski gr. Josip
Kovač Josip
Kovač Mihoilo
Kovačević Věkoslav
Kovačić Dragutin, s. 174
Kovačy Ignacio, k. g.
Kozmanović Petar, proto vukovarski i duhovn. stola prisědnik
Kövér Ivan, str. 105.
Krajčović Antun, fiškal
Krajčović Franjo, k. g.
Kraljević Miroslav, 172
Kraljević Tomo, str. 172
Krasnik Stěpan, str. 76
Krestić dr. Ivan, grada Arada lěčnik
Krestić Stanimir, župnik
Kuković Janko, st.. 116
Kuković Josip, str. 31.
Kuković Mirko, str. 145
Kulmer bar. Miroslav, c. k. satnik
Kulungjic Augustin, provizor
Kyrković Ivan, fiškal
Lang Franjo, grada Novosadskog sudac
Lang Ljudevit
Latinović Ljudevit
Latinović Mauricio
Latinović Mirko
Latinović Stěpan
Lauš Ivan, str. 75
Lausman Ivan
Lazar Šišman, c. k. četnik
Lazić Ambrozio, Iguman str. 80.
Lazić Vasilj., odvetnik
Lenkej Dragutin, c. k. izsl. konjan. satnik
Lentulaj Benko. str. 116
Lentulaj Mirko, s. 105
Leović Nikola, slob. kr. gradaZombora računovodja
Lindenmajer Josip, župn.
Lipay Gašpar, očar kraljevine
Lončarević Ljudevit, c.k. pukovnik
LonovićJuraj proto šebeš
Lužetić Rudolfo, general
Majlát gr. Ivan
Maj Miroslav
Maksimović Ivan, p. župnik bač.
Malenica Petar
Maljevac Ivan
Manojlović Lazar
Marcibanyi Livio
Marcibanyi Ljudevit
MarinkovićIvan, odvětnik
Marinović Hugo
Marinović Mirko
Marković Andria, s. 116
Marković Antun, župnik vaškudski
Markovic Nikola, fiškal
Maršó Věkoslav, k. g.
Matić Ivan, c. k. satnik
Matić Josip, str. 38
Matizović Ivan, str. 32
Matizović Juraj, str. 75
Melcer Věkoslav
Meninger bar. Josip, c. k. GM.
Mercz Stěpan
Mihajlović Atanasio, župnik nadudv.
Mihalić Antun, pod-arcidjakon
Mihalić Jos. kal., str. 71
Mihaljević Josip, c. k. četnik
Mihaljević Matia, s. 70
Mihalović Antun
Mihalović Antun, kod k. ug. dvor. kom. računovodski savětnik
Mihalović Skender
Milašin Josip, fiškal.
Milinković Franjo
Miške baron Mirko
Mladjenović Trifon
Mojzes Stěpan, str. 120
Moltke baron Dragutin, c. k. GM.
Mošinski Antun
Mrazović Abraham
Muravič Jakov
Mutibarić Hierot., bisk.
Nagj Alberto
Nagj Ignazio, komorski provizor
Nagj Innocencio
Najmajer Franjo, s. 110
Najmajer Josip
Nehiba Ivan, kan. kaloč.
Neuman Franjo
Neustetter bar. Josip, c. k. četnik
Nikolić Andria
Nikolić Izidor, str. 108
Nikolić Ivan
Nikolić Pavao, str. 80
Nolden Ivan
Novak Ivan, brašnarski pomoćnik
Novaković Gerazim, iguman
Nović Juraj, k. gore
Obrovac Pavao, str. 73
Očić Petar, str. 142
Odeskalki knez Augusto
Odeskalki knez Ladislav
Odri Andria, sl. v. bač. veliki sudac
Odri Josip, str. 107
Orcy baron Laurencio
Ormoš Josip
Oršić gr. Juraj, str. 138
Ošdjanji Stěpan
Ottinger Fran., c. k. GM.
Ovničević Stanisl., s. 74
Ozegović Metelo, str. 105
Pajvanović Franjo
Panian Ivan nep.. prozivor
Panian Věkoslav
Panić Abraham, župnik šidski
Paránji Stěpan, odv.
Parčetić Antun
Parčetić Josip, str. 109
Parčetić Juraj, sl. v. toront. veliki sudac
Parčetić Ladislav
Parčetić Martin
Pašković Ivan
Patković Ivan
Pauer Franjo, str. 179
Pauković Martin, fiškal
Paulković Mihoilo
Pavić Dragutin, str. 70
Paziazzi Mihoilo, str. 104
Peičić Antun, str 172
Peičić Ignacio, str. 172
Pejačević gr. Ladisl., 138
Pejačević gr. Petar, 102
Perakić Franjo, str. 74
Pertic Luka, sl. v. bač. fišk.
Petreš Aleksa, c. k. pukovnik.
Petričević-Horvat baron Ivan, c.k. pod-pukovn.
Petrović Danilo, iguman.
Petrović Juraj slob kr. grada Zomb. vel. fiškal
Petrović Pavao, k. gori
Petrović Teodor
Pigetti Gust., c. k. konjan, satnik
Pilasanović Antun, sl. v. bač. ssp.
Pinkaj Jakov, kod kr. ug. naměstn. računar.
Pinterović Nikola, s. 70
Piškorec Maksim., s. 145
Piuković Danilo
Pogaskul Patricio
Polerecki Valentin, pod-arcidjakon i bač. župn.
Poljak Martin, c. k. izsl. četnik
Polzović Gavrilo, slob. kr. grada Novosadskog senator
Popović Dimitria
Popović Elisej, str. 184
Popović Elisej, župnik
Popović Ivan, fiškal
Popović Josip, igum.
Popović Konstantin, slob. kr. grada Novosadskog blagajnik
Posavec Sišman, str. 110
Poslavski Antun, str. 75
Poslavski Ivan, župnik
Prandau baron Gust.
Preszl Franjo, č-hsgd.

Proff bar. Dragutin, c. k. izsl. konjan. satnik
Püspöki Ivan, c. k. četn.
Pyerker Mirko, c. k. konjan. satnik
Radić Gašpar
Radić Irenej, igum.
Radosavljević Abraham, c. satnik
Radosavljević Teodor, c. k. satnik
Rajačić Josip, str. 78.
Ranković Juraj
Rastić Dan., c. k. pukovn.
Rastović Ivan, str. 71
Rain Jakov, kan. kaloč.
Reising Vicencio, župnik baranj.
Rezčak Josip
Rihmer Franjo, fiskal
Rober Josip, str. 146
Rogulić Juraj
Rogulić Ivan, koi gore.
Rubido Antun, str. 134
Rudić Josip, str. 100
Rukavina bar. Juraj, c. k. FML., kraljevinah Dalmacie, Hàrvatske i Slavonske pod-satnik
Rušić Juraj, fiškal
Salaj Antun
Salay Dragutin, koi gori
Salay Nikodemo, k. g.
Salay Stěpan
Salopek Ivan, str. 140
Salopek Ljudevit, s. 143
Sapáry gr. Franjo
Sapáry gr. Josip
Saračević Franjo, fiškal
Savić Juraj, slob. kr. grada Novosadsk. senator.
Savić Nikola, tajnik.
Savić Pavao.
Schönholz Franjo, podpukovnik.
Schwächer Josip, župnik
Sebastianović Franjo, 76.
Séčen gr. Antun, s. 103.
Séčenji gr. Stěpan, 106.
Sedoglavić Juraj, satnik-auditor.
Serenčy Stěpan, str. 102.
Sermage gr. Otto, s. 116.
Sina bar. Juraj.
Slavik Jos. satnik-auditor
Smekal Jos. računovodja
Smendrovac Josip, s. 145.
Sokolić Stanislav, s. 70.
Sokoli Luka, župn. lutjanski.
Spanochi gr. Lavosl., c. k. GM.
Stanislavić Ivan.
Stanković Ivan, župnik.
Stojković Arsenio, arcidjakon.
Strilić Danilo, sl. v. bač. sudac.
Strilić Tob., sl. v. bač. ssp.
Susan Ivan, c. k. pod-pukovnik.
Sukić Adam, s. 74.
Sutlić Samuilo, str. 180.
Szögjenji Ladislav, 104.
Szüry Ljudevit, k. gore.
Šàgody Skender, slob. kr. grada Pešt. bilježnik.
Šebeö Dragutin.
Šierer Ivan, rigički župn.
Šimoković Franjo, 77.
Šiprak Ivan.
Šiprak Josip, s. 112.
Šmidt Franjo.
Šmidt Věkosl., sl. k. grada Osěka sudac. č-hsgd.
Šomogji gr. Ivan } kr. ko-
Šomogji gr. Josip } morn.
Šöjtöri Gavrilo, str. 74.
Špies Juraj, s. 190.
Šrott Andria..
Štaremberg g., c. k. GM.
Štreim dr. Juraj, k. g.
Šumanovac Andria.
Šurter Josip, c. k. pukov.
Švagel Blaž Mirosl., 118.
Šwartz Dragutin, c. k. nadporučik.
Šwerer Ivan, župnik.
Talmajer Henriko, bojni pověrenik.
Tamášy Stěpan, plavački župnik.
Tan Ivan, provizor.
Taš Dragutin, sl. puka brods. pobočnik.
Tomeković Adolfo, 158.
Topalović Mato, s. 73.
Tót Pavao, c. k. nad-poručik.
Turković Franjo, str. 76.
Ungerhoffer Maksimiljan, c. k. GM.
Užarević Ivan. odv.
Városi Ivan, kr. komors. aktuar.
Velkov Dimitria, poštar šorogšars.
Verner Mihoilo, župnik.
Verovsky Franjo, s. 180.
Vice Martin, s. 110.
Vojkfy gr. Šišman, 139.
Vojnić Barnaba.
Vojnić Danilo.
Vojnović Aleksa, odv.
Vojvodić Matia, jankovački župnik.
Volarić Iv., sl. v. bač. ssp.
Vondrag Franjo.
Vrabec Ljudevit, s. 145.
Vráčan Josip, s. 36.
Vranjicanji Ambrozio mladji, s. 146.
Vugrinović Mate.
Vuković Dimitria, slob. kr. grada Osěka veliki fiškal.
Vuković Mate, s. 35.
Wachenheim bar. Franjo.
Wachtelbaum Ignacio, pod-arcidjakon.
Wassertrinker Ivan, žup.
Welzl Antun, nadziratelj gospoštine Iloka.
Wirkner Ljudevit, 104.
Zakó Stěpan.
Zarka Ivan, s. 104.
Zdenčaj Nikola, s. 112.
Zdenčaj Skender, s. 143.
Zelenak Ivan.
Zengeval Franjo, s. 140.
Zidarić Ivan, s. 141.
Zlatarović Roberto, 147.
Zrimski Franjo.
Zuznik Ivan, s. 75.
Zviršić Antun, s. 73.
Žedénji Eduardo, s. 104
Žitvaj Josip, koi gore.
Žitvaj Ladislav, c. k. satn.
Žitvaj Stěpan.
Živanović Mojz. c. k. satn.
Živković Panteleim, s. 34.
Žuvić Josip, s. 133.
Žuvić Stěp., str. 118.

Kraljevski rěčki gubernium.

Gubernator. Pavao Kiš Nemeškér-ski, sj. r. kr. sard. s. Mauric. i Lazara vitez, nj. c. k. ap. Velič. komor. i dvorski savětnik, slob. luke i grada Rěke kao i svega hàrvatsko-ugarskog primorja gubernator, slob. primorsko tàrgovačkih gradovah i okružja Rěke i Bakra satnik i vojnički zapovědnik, prizivnog tàrgovačkog i měnebog sudišta predsědnik.

Prisědnici gubernialski.

Henriko Gerlici Gerlički, s. 146.
Carlo Pauer, s. 161.
Dva su mesta prazna.

Tajnići: Rudolfo Farkaš, sl. rěčkog i bakarskog, te varm. bretisl. i mošon. ssp. — Mihoilo Horhy od Horhe, z-ob-s-odv. te sl. rěčkog i bakars. ssp. — Antun Verneda, s. 147.

Perovodje. Klemens Celebrini, z-ob-s- i měnb. odv. sl. rěčk. i bakars. ssp. — *Začastni perovodje.* Bartol Smaić s. 147. — Antun Segedi, s. 148. - Koloman Udvarnoky od Male Joke z-ob-s-odv. — Diomed Ghika. — ***Perovodje praktikanti.*** Šišman Farkaš, *platjeni*, str. 147. — Antun Victoris i Franjo Černel, z-ob-s-odv. — Josip Nagj, z-ob-s- i měnb. odv. — Ernesto Verneda, Pavao Bartal i Koloman Derčenji. — *Knjigovodja.* Božo Pavletić z-ob-s. i měnb. odv. — *Upisatelj i arkivar* Franjo Troyer vitez od Aufkirhen a. — *Odpravnik.* Antun Verneda, k. g. — ***Pisari.*** Alojz. Ronki Lövenfelski — Karlo Bayer. — Vacslav Tianić, ujedno taksator gubernie, knjigovodja satnički i aktuar bakarskog suda. — Klemens Dani i Josip Dinarić, *pomoćnici.* — Pavao Monasteriotti, Eduardo Anderlić, Franjo Celebrini i Ignatia Dani, *praktikanti.*

K. gubernialno pověreničtvo okružja primorsko-komorskoga.

Gubernialni pověrenik. Šimun Klarić, str. 143. — *Aktuar.* Bartol Marišević, s. 173. *Začastni lěčnik.* Pavao Jakovčić, lěčničtva, i ranarstva doktor, te primaljstva meštar. — Antun Fachunetti, i Todor Monasteriotti, ranarnici.

Vodostrojno-graditeljno upraviteljstvo.

Ravnitelj. Antun bar. Portner, s. 138, ravnajući zemljomĕr. — Josip Strom, pomoćnik. — Antun Desepi, pisar. — Augusto Liehman, praktik. — Ignacio Rossi, zač. polir.

Pregledateljno sudište parnicah tàrgavačkih, měnbenih i konzulata morskog.

Predsědnik *i prisědnici pravoznanci.* koi gori. — ***Prisědnici*** *tàrgovci.* Higino Škarpa i Alojzio Kornet.

Měnbeno sudište parve molbe.

Predsědnik. G. Stěpan Privitzer, sl. um. i mudrolj. doktor, z-ob-s-odv. te rěčkog poglavarstva za zdravje predsědnik, sl. rěck. i bakars. ssp. — ***Prisědnici*** *pravoznanci:* Josip Aug. Tozoni, z ob-s-odv. te sl. rěčkog. ssp. — Jos. Susanni, z-měnb. s-odv., te sl. rěčkog i bakarskog ssp. - ***Prisědnici*** *tàrgovci.* Karlo Sporer, Ivan Tarobokia, Franjo Dragut. Desković i Maksimiljan Luppis. — *Aktuar s. odvětom* Guido Marochino z-měnb.-s-odv — ***Perovodni Praktikanti.*** Jos. Troyer Monaldi, vitez od Aufkirchen-a; — Andria Valušnig, i vitez Franjo Thierry. — ***Pisari.*** Dragutin Verneda. Josip Thian, pristupnik. — Ivan Heindl, praktikant. -- *Aktuar u Bakru.* Stěpan Bujanović, s. 140.

Uredi za zdravje.

Rěčko poglavarstvo za zdravje: ***Predsědnik*** Stěpan Privitzer, k. g. – Prisědnici. Ivan nep. Franul od Weissenthurn-a, ujedno pečatnik, i vlastnik srědnje zlatne gradjanske kolajne. — Alojzio Sgardelli, s. 143. – Antun Minelli, s. 143. — Vinko dr. Medanić, z-ob-s-odv. — Jerolim Fabris, hàrvatsko-ugars. primorja pra-lěčnik, i zavoda lěčnik. fakulteta lěčn. kod sveučil. pešt. član, te c. k. padovanske akademie znanostih i umětnostih član dopisujući. — Josip Denaro. — *Nadzornici kuće za zdravje.* Paškal Zanchi, vitez od Kato i Linkenberg-a, i Josip Gašparović. — ***Pisar.*** Julio Kamerra. — Andria Duimić, Karlo Begna, praktikanti.

Ured lazareta s. Franje u Martinščici.

Franjo Defranceski, predstojnik. — Nikola Tomičić, pisar. — Ljudevit Wirth, dr. ranarstva, ranarnik. — Kajetan Kobler, duhovni otac.

Odbornici za zdravje.

Petar Tomšić, u Bakru. — Skender Sepić u Kraljevici i Bakarcu. — Antun Tiau u Curkovi. — Franjo Jak. Medanić, na Selcu i u Cirkvenici. — Ivan Celigoj u Novom.

Uredi lukah.

U Reki. Alojzio Sgardeli, koi gori, satnik. — Antun Benja, kontrolor. — Franjo Kozmini i Franjo Slogar praktikanti. — *U Bakru.* Satnika neima. — Vinko Marokino, kontrolor, i naměstni satnik. — Franjo Kosmini, naměstni kontrolor. — *U Kraljevici.* Ljudevit Stefan, satnik. — Antun Kosmini, kontrolor.

Kr. ravniteljstvo bolnice u Kraljevici.

Ljudevit Stěfan, ravnitelj, k. g. — Franjo Dimer, kontrolor. – Romualdo dr. Paravić, lěčnik, str. 130. — Antun Fachinetti, k. g.

Konzuli, naměstni konzuli i opravnici inostranih dàržavah.

U Rieci: Ant. Giustini, papinski konz. — Karlo Hill, naměstni konz. englezki. — Petar Fienzal, konzularni opravnik francezki. — Alojzio Kornet, naměst. sardinski i kr. bavarski pravi konz. — Ant. Škarpa, naměst. konz. toskanski. — Higino Skarpa naměst. danski, i obiuh Sicil. konz. opravnik. — Gjuro vitez Vranjicanji, naměstni konz. španjolski. — Toma Smàrt, naměst. sjedinjenih sěverno-amerikanskih daržavah, te pravi hanoveranski konzul. – Nikola Bossichi Trandafil-ski, ruski konz. — Ant. Matešić, konz. opravnik Turske. — Natan Kohen, naměstni konz. — Herman Lutteroth, konz. holandez. Meklenburžki — Joakim Pereira Vianna de Lima, glavni- i Karlo Sporer, naměst. konzul carstva braziljskoga. — *U Bakru.* g. Vinko Sepić naměst. konzul švedski. — *U Kraljevici.* Ivan Turković, naměstni konzul papinski.

Poglavarstvo plemenitih turovog polja.

Župan. Antun Danilo Jozipović, s. 127.

Naměstni župan, ujedno gorskog kotara pod-župan. Franjo Pogledić, 133. – *Satnik.* Dragutin Špišić. 142. — *Nadporučik.* Ladisl. Modić. — *Bilježnik.* Ivan n. Terputec, 147. — *Pod-bilježnik.* Franjo Hervačić, 133. — *Fiškal.* Ferd. Puc, 133. — *Pod-fišk.* Alois Mattačić, 150. – *Peneznik.* Dragutin Špišić, k. g. — *Fiškal.* Ladisl. Čeručić. — *Računovodja.* Ferd. Puc, k. g. — *Zemljomèr.* Stěpan Farkaš, 134. — *Pisar.* Matia Arbanas. – *Ranarnik.* Dragutin Maks. Vajzer, 137.

Plemeniti : Dvornici grada Lukavca. Mihajlo Stěpanić, i Stěpan Pavešić. — *Lugari.* Nik. Čunčić, i Ant. Ceković. – *Pod-lugari.* Miko Briglević, i Jos. Sever. — *Poljski prisežnici.* Pet. Cundeković, i Iv. Briglević. – *Gorski prisež.* Ant. Ceković, i Stěp. Pučko. — *Začastni prisež.* Miho Cerovski, Matia Zernčić, Ladisl. Arbanas, Ivan Arbanas, Josip Vèrčković i Mihailo Briglević.

Prisědnici Jos. Briglević, inače Urbanc. — Albert Modić. — Dragut. Špišić. — Janko Briglević. — Franjo Lučić. — Ivan nep. Raizner. — Antun Danilo Jozipović. — Ljudevit bar. Beděković. — Franjo Pogledić. — Ladisl. Černić. — Ljud. Ferd. Jelačić — *Začastni:* Franjo Tuškan, s. 34. Josip Galović, župnik dubr. — Nikola Puc. — Franjo br. Kulmer. — Pavao Keresturi. — Franjo Novak. — Ivan nep. Terputec. — Franjo Deak. — Skender gr. Erdödi. — Ferd. Puc. — Ivan n. Erdödi. — Ljudevit gr. Batjan. — Ladisl. gr. Teleki. — Levin bar. Rauch. — Gjuro bar. Rauch. – Mavro Sent-Kiralyi. — Koloman Beděković. — Mirko Bušić. — Dragut. Jelačić. — Aurelio Kušević. — Gjuro Pišačić. – *Pod-prisědnici.* Stěp. Čunčić. — Ivan nep. Šandor — Skender Blažeković. — Matia Beloberg. s. 36. – Nik. Klafurić. — Pavao Franetić. – Franjo Cačković. — Josip Leder. — Mirosl. Modić — Eduardo Zdenčaj. — Antun Kučtić. — Franjo Hèrvačić. — Franjo Spišić. — Ivan nep. Leder. — Alos Mattačić. — Stěpan Pavleković. — Mirko Čunčic. — Dragut. Pogledić. — Matia Arbanas. — Jos. Tomašić. · · Stěp. Kos. — Ladisl. Modić i Stěpan Kos.

Slob. komorsko-primorski bakarski kotar.

Satničko veće.

Kotarski satnik. Pavao Kiš, str. 200.

Kotarski pod-satnik. Henriko Gérlici, str. 126.

Izvěstitelji satnički Ivan Franjo Kukuljević, str. 141 — Pavao Battaljarini, str, 159. — Skender Tianić, 124. — *Tajnik satničtva.* F. Oktavio Kopajtić, slob. primorsko-tàrgov. grada, luke i okružja bakars. patricij, savětnik, ujedno i tajnik městnog poglavarstva. — Knijgovodja satničtva. Věnceslav Tianič, slob. primorsko-tàrg. grada, luke i okruž. bakarskog patricij savètnik, ujedno sudb. stola aktuar i kr. gubernie taksator.

Satnički sud.

kao sudište pàrve molbe u zaglavnih i druge molbe u gradjanskih parnicah.

Predsědnik. Pavao Kiš, k. g. — *Pod-predsědnik.* Henriko Gérlici, k. g. — *Rědoviti prisědnici.* Stěpan Privitzer, Karlo Pauer; Mihajlo Horhi; Rudolfo Farkaš i Antun Verneda. —

Naměstni prisědnici. Šimun Klarić; Klemens Celebrini; Jos. Susani i Bartol. Smaić. — *Aktuar sudišta :* Věnceslav Tianić, koji gori.

Poglavarstvo političko i gospodarstveno

ujedno okružno gradjansko sudište pàrve molbe

Satnički sudci rektori. Ivan Kukuljević, ujedno predsědnik poglavarstva gradskog i izvěstitelj satničtva. — Pavao Battaljarini pàrvi, i izvěstitelj satničtva. — Skender Tianić, drugi, i izvěstitelj satničtva. — *Tajnik.* F. Oktavio Kopajtić, k. g. — *Pečatnik sudbeni.* Anselmo Sepić, z-ob-s-odv. i slob. prim. tàrg. grada, luke i okružja bakars. patricij savětnik. — *Upisatelj i arkivar.* Franjo Bonani, slob. prim. tàrg. grada luke i okruž. bakarskog patricij savětnik. — *Pisari.* Ivan Henriko Mikoc, ujedno odpravnik; Franjo Randić i Jos. Soić. — *Fiškal.* Vinko Katalinić, str. 148. — *Pèneznik.* Srečko Sablić, slob. prim. tàrg. grada luke i okružja bakars. patricij savětnik. — *Kontrolor.* Vinko Sepić, slob. prim. tàrg. grada, luke i okružja patricij savètnik. — *Računovodja.* Vinko Katalinić, k. g. — *Občinski gospodar.* F. Oct. Kopajčić, k g. — *Povèrnik redarstva i prěselice.* Vinko Sepić, k. g. — *Prevoditelj parnicah siromakah.* Vinko Katalinić, k. g. — *Zemljoměr.* Josip Rumpler, potvàrdjeni zemljoměr, te c k pov. ludovicejskog puta pristupnik. — *Okružni sudac u Kraljevici.* Ivan nep. Pilepić. — *Okružni sudac u Tàrsatu, ujedno povèrenik polit. u Susaku.* Ivan Škender Tianić, slob. prim. tàrg. grada, luke i okružja bakarsk. pàtricij savět. — *Tamničar.* Věkoslav Maričić.

Lěčnici.

Věkoslav Basilisko, lěčničt. i ranarst. doktor, primaljstva meštar, slob. prim. tàrg. grada, luke i okružja bakarsk. redovni lěčnik i patricij savětnik. — Josip Deganuti, lěčničtva. doktor i primaljstva meštar, *začastni.* — *Ranarnik.* Matia Srichia, slob. prim. tàrg. grada, luke i okružja bakarsk. savètnik, ranarstva i primaljstva meštar. — Ivan Andrianić, *začastni.* — Ivana Ottova *redovita*; Kristina Veberova *začastna primalja.* — *U Kraljevici.* Romualdo Paravić, *redoviti*, str. 130. — *Ranarnik.* Ant. Fachinetti, str. 202 *redoviti.* — *Primalja.* Katarina Fighert. — *U Susaku :* Dominiko Chianconi, meštar ranarstva. — *U Kostreni kod s. Lucie.* Primalja Maria Ursicić.

Slěde gg. odvetnici kraljevinah Hàrvatske i Slovonie.

(Zvezdicom zabilježeni jesu članovi hárvatsko-slavonsko gospod. družtva.)

Andrašević Josip. *
Andraši Mirko.
Antolković Ivan.
Baan Franjo.
Babić Tito.*
Babukić Vèkoslav. *
Badlaj Nikola.
Barabaš Běla.
Barabaš Juraj.
Barabaš Marko.
Barac Eugenio.
Basarović Josip.
Bedeković Janko.
Bielak Josip.*
Biščan David.
Bistjan Julio.
Bogović Mirko.*
Borovjak Vinko.
Bošnjaković Rok.*
Briglević Janko *
Britvec Josip.
Bubanović Vasilj. *
Bunjevac Ljudevit.*
Bušić Mirko.
Car Stěpan.
Celebrini Antun.
Cérnković Ivan.
Cuculić Toma.
Čepulić Avelino.

Čubeković Janko. *
Čubeković Josip.
Čukac Juraj.
Dall'AstaVěkoslav.*
Daubačy Ivan.
Del Negro Dragutin.
Diković Danilo.
Diković Dragutin.
Dimšić Jakov.
Degoricia Gregur.
Dolovčak Ivan.*
Domjanić Dragutin.
Domin Dragutin.
Egersdorfer Josip.*
Farkaš Danilo.
Farkaš Šišman.
Ferenc Josip.
Ferenčić Josip.
Ferić Alberto.*
Ferić Franjo.
Fodrocy Juraj.
Franc Juraj.*
Frigan Věkoslav.
Galjuff Dragutin.
Gèrenčèr Nikola.
German Ignacio.
Gjačić Viktor.
Gmaz Stěpan.
Goricaj Ladisl.

Grabina Nikola. *
Graf Miroslav.
Gvozdanović Ivan.*
Haas Josip.
Halper Nikola.
Heimb Ignacio.
Hèržić Miroslav.
Hlebić Benjamin.
Horvat Antun.
Jagunić Jakov.
Jakčin Andria. *
Jakopović Alberto.
Jakopović Gavril. *
Jakopović Matia.
Janda Josip.
Jelaćić Alberto.
Jelačić Eduardo.*
Jelačić Kazimir.*
Jelačić Rikardo.
Juratović Juraj.
Ivančić Alberto.
Kalaj Antun.
Kamenar Pavao.
Karvančić Mirko.
Katalinić Vinko.
Kavić Lavoslav.
Kavić Skender.
Kelemen Franjo.*
Kemenović Franjo.

Kendjel Josip
Kèrleža Josip *
Kiseli Josip,
Klemenić Petar.
Klinžič Antun.
Klobučar Juraj.*
Knezocy Anton.
Koos Ivan.
Koos Stěpan.
Kopčany Mihoilo. *
Koščec Mihoilo.
Kovač Pavao.
Kovačević Antun.
Kozić Ivan.
Krajačić Svetozar.
Kralj Skender.
Krestić Nikola.
Krieger Antun.*
KristianovićFranjo.*
Kugelmayr Milan
Kuković Josip.
Kukuljević Ladislav.
Kušland bar. od Mosthala Dragutin.*
Kušević Aurelio.
Lanović Adam.
Ledinsky Ignacio.
Lemić Věkoslav.
Lentulay Antun.*

Lentulay Pavao. *
Lopašić Ladislav.
Lopašić Oktaviano.
Lovrenčič Antun.
Löker Nikola.
Lukinac Antun.
Lukinac Věkoslav.
Maihen Antun.
Makanec Alberto.
Makanec Ferdin.*
Makovec Ivan.
Malošeg Ivan.
Maraković Nikola.
Margetić Antun.
Marković Stěpan.
Martini Ivan.
Matačić Stěpan.
Matačić Toma.*
Matiević Josip.
Mažuranić Antun. *
Mažuranić Ivan.*
Medanić Šišman.
Medunić Virgilio.
Mekovec Ferdin.
Melinčević Nik. 119.
Mesarić Fridolin.
Mihalić Maksimil.
Mikelini Ljudevit.
Miksić Ljudevit.

Mikulčić Jakov.
Mikuletec Věkoslav.
Mikulić Josip.
Milaković Janko.
Milčić Marko.
Milošević Makso.
Minelli Antun.
Mirović David.
Mosbauer Šišman.
Mudrovčić Franjo.
Muhić Josip.
Nemćić Antun.
Novak Franjo.*
Obradović Josip.
Očić Petar.*
Osjak Stěpan.
Ostoić Franjo.
Otoić Henriko.
Pajanović Dragutin.
Parac Matia
Pavletić Joakim.
Pečenik Franjo.
Peičić Antun.
Pevalek Juraj.*
Piernath Aleksa.
Piškorec Maksim.*
Pisačić Franjo.
Podbrežnik Mirko.
Pogledić Dragutin.
Pogledić Franjo.
Pogledić Mirko.
Poljak Antun.
Pomper Stěpan.
Popović Mihajlo.*
Puc Ferdin.
Raizner Ljudevit.
Rajaković Pavao.
Rakodcoj Stěpan.
Rakovec Dragutin.*
Randić Antun.
Reizer Franjo.
Renaldi Ivan.
Rizman Mihajlo.
Rober Josip.
Rubido Antun *
Rukavina bar. Alfred.
Rusek Iguacio.
Sablić Nikola.
Sale Adolfo.
Saračević Fran. Žav.
Saračević Ilia
Segybaky Petar.
Seidl Josip.
Sepić Antun.
Sgardelji Věkosl.
Skarpa Josip.
Sinković Ljudevit.*
Sitkaj Aleksa.
Smendrovac Josip.*
Smodek Matia.*
Somodji Ivan.
Somodji Lazar.
Spaić Damian.
Splait Ljudevit.*
Subotić Aleksandro.
Sučić Antun.*
Supe Faustin.
Susanić Gaspar.
Šandor Mirko.
Šauf Adalb.
Šrabec Ivan nep.
Šveicar Ferd.*
Šincek Franjo.
Šimunčić Skender.*
Škulj Ivan.
Šostarić Dragutin.
Šveciari Rudolf.
Špinderk Mirko.
Špišić Franjo.
Špišić Skender.
Štajdaher Henriko.
Štauduar Antun.
Štefanović Franjo.
Štivalić Ivan nep.
Štivalić Mihailo.
Štriga Slavoljub.
Šügh Juraj.
Šuljok Aleksander.
Švagel Dragutin.*
Šveicer Věkoslav.
Šiprak Josip.
Šmidt Franjo.
Terputec Ivan nep.*
Terstenjak Hugo.
Taler Pilip.
Tomeković Adolfo.
Tomić Petar.
Tomašić Ivan.
Trojer Josip.
Tucić Josip.
Tuškan Marko.
Vakanović Antun.*
Vakanović Nikola.*
Vancaš Antun.
Verbančić Eduardo.
Verbanić Franjo.
Verbanić Josip.*
Vernić Adolfo.
Vernić Maksimiljan.
Vrabčević Stěpan.
Vrabec Ljudevit.
Vulaković Slavoljub.
Vučić Josip.
Zaplatić Franjo.
Zengevall Dragut.*
Zerpak Slavoljub.
Zlatarović Roberto.*
Zrinjščak Josip.
Žerjavić Ferdin.*
Žinić Mavro.

Gradjanska poglavarstva u kr. Hàrvatskoj i Slavonii.

a) Zagrebačke varoši:

Sudac. Josip Stajdaher, str. 126.

Gradjanski čeonik. Ignacio Andriević, s. 147.
Privrěmeni satnik. Josip Lukšić, z-ob-s-odv.
Věcnici. Věkosl. Srabec, s. 142. — Ivan Kamauf, s. 145. — Mirko Karvančić, s. 147. — Tri města su prazna.
Veliki bilježnik. Janko Beděković, s. 141. — *Parvi pod-bilježnik.* Josip Verbanić, s. 148. — *Upisatelj i začastni pod-bilježnik.* Lavoslav Kavić, str. 134. — Začastni pod-bilježnici: Nikola Grabina, z-ob-s-odv. i Skender Kavić, z-ob s-odv. — *Privrěmeni branitelj gradjanstva.* Ferdinando Tomeković, s. 155. — *Veliki fiškal.* Ljudevit Sinković, s. 141. — *Začastni fiškali.* Josip Mikulić, s. 173, i Věkoslav Lukinac, s. 135. — *Porezni pěneznik i zadušbinah pomnjik.* Dragutin Lopuh, s. 175. — *Komorski pěneznik* Franjo Vèrbanić, s. 162. — *Kontrolor porezne pěneznice.* Franjo Baan, z-ob-s-odv. — *Kontrolor komorske peneznice.* Mirko Pogledić, z-ob-s-odv. — *Računovodja.* Ivan Czernković, s. 148. — *Sirotinski pomnjik.* Ivan Vibral. — *Zemljišne knjige nadstojnik.* Henriko Stajdaher, s. 145. — *Začastni zemljomĕr.* Jos. Bernhard, sl. kapt. zagr. redov. zemljomĕr. — *Tumačitelj madjarskoga jezikak.* Ivan Milaković.

Pisari. Pàrvi Ognjoslav Ledinski, z-ob-s-odv. — Drugi. Skender Kavić, k. g. — *Diurniste.* Andria Mikulić; Antun Kellemen, Josip Hás i Slavoljub Kovačić. — *Cèrkveni pomnjik.* Ferdinando Tomeković, koi gori. — *Piace i měsnicah nadzornici.* Martin Vèrbanić, varoški prisědnik; i Franjo Baan, k. g.

Lěčnik. dr. Skender Mraović, s. 135. — *Začastni lěčnici.* ddr. Josip Krieger, s. 135. Ignacio Domin, s. 135; Sišman Kopl. s. 137. i Augusto Dragutin Laslović, s. 137. — *Ranar.* Silverio Prem. — *Začastni ranarnici.* Josip Ceynar i Josip Viditz.

Vojničkih stanovah meštar. Toma Horvatić. — *Dvorski.* Franjo Kavić.

Prisednici.

Josip Siprak, str. 112. — Janko Kuković, s. 116. — Nikola Zdenčaj, s. 112. — Nikola Cernković, str. 109. — Tadia Ferić, s. 140. — Juraj Demötörfy. — Mirko Domin, s. 139. — Josip Briglević, s. 140. Franjo Suppan, č-hsgd. — Nikola Nikolić, č-hsgd. — Juraj Either. — Ivan kàrst. Del-Negro. — Martin Vèrbanić, k. g. — Antun Junković, s. 133. — Josip Sorg, č hsgd. — Četernaist městah ima praznih. —

Gradjanske vojničke čete častnici.

Četnika neima.

Satnici.

Binder Martin.
Horbeld Josip, začastni čete zapovědnik.
Pflanzer Lavoslav.
Vidanić Janko.

Nad-poručici.

Bošnjaković Stěpan.
Černi Andria, č-hsgd.
Mayer Ljudevit.
Tkalčić Stěpan.

Poručici.

Berdarić Skender, akademski arhitekt i gradjanski graditelj.
Hatz Pavao, č-hsgd.
Hölіš Josip.
Hörbeld Dragutin.
Lang Dominiko.
Šnap Slavoljub.

Stivić Adam, *pobočni k.*
Tömör Josip.
Živić Franjo.

Stražmeštri.

Gerštner Franjo.
Jahn Gjuro.
Klaich Ivan.
Mah Josip.
Pirlinger Josip.
Triojica fale.

Nad-lěčnik.

Travniček Iv. nep.

Ravnitelj gudbe.

Ferrari Josip.

Zastavnik (barjaktar)

Matica Andria.

b) Varaždinske varoši:

Sudac: Franjo Rizman, s. 125. – Gradjanski čeonik; Iv. Štaudinger, s. 157. — Satnik: Ivan Somogji, s. 158. — Věčnici: Ladislav Ebner, s. 141. — Josip Toth, s. 155. — Mirko Pohlin, s. 163. — i Franjo Kupak.

Veliki bilježnik: Antun Melinčević, s. 157 — Parvi podbilježnik: Mihailo Rižman, z-ob-s-odv. — Upisatelj i začastni podbilježnik: Ljudevit Ferenc. — Veliki fiškal: Pavao Rajaković, s. 155. — Podfiškal: Josip Egersdorfer, s. 145. — Začastni fiškali: Franjo Pečenik i Josip Košak, s. 162. – Računovodja: Mihoilo Koščec, s. 157. — Branitelj gradjanstva: Pavao Kovač, z-ob-s-odv. — Privrěmeni pěneznik komorski i domaći: Josip Vidnjević. str. 147. — Kontrolor i pobožnih glavnicah pomnjik: Ivan Petak. — Sirotinski pomnjik: Franjo Kolarić. — Kontrolor: Ivan Petrović. — Pisari. Josip Mikulčić, čuvar (parnicah) — Franjo Horvatek. — Antun Peković. – Josip Fruk. – Aleksa Tóth. - Začastni pisari: Věkoslav Bosek, i Mihailo Krainčić. – Redovni zemljoměr: g. Franjo Pohl, ujedno naměst. zemljišne knjige nadstojnik. — Bolnice nadstojnik: Ivan Gergat. — Carkveni pomnjik: Heriko Bernath, č-hsgd. — Ubožke kuće pomnjik: Venceslav Cenner. – Lěčnik: dr. Bernardo Vilhelmo Müller, s. 171. — Ranarnik: Toma Loborec. — Piace i měsnicah nadstojnik: Augustin Vagjon. Ovoga naměstnik: Ivan Rožić. – Provizor imanja. Stěpan Jakopović. — Računovodja: g. Bogdan Sekovanić. — Poglavica šumah: Josip Hönig. — Stanovnah měšter: Antun Bratovenski. — Dvornik: Josip Novosel. — Primalja: Lucia Travizanj.

Prisědnici: Josip Horvatek. Antun Kuefner Nikola Melinčević. Mirosl. Bedeković. Josip Sinković, s. 154. Josip Tallan. Venceslav Cenner, k. gori. Nikola Makar, s. 163. Juraj Fink. Ljud. Švalek, s. 157. Miroslav Roisz. Jos. Floh. Josip Katkić. dr. Ber. Vilhelmo Müller, k. g. Juraj Hudjek, s 151. Andria Smernjak. Toma Jelišević, s. 123. Toma Z. Horvat, s. 140. Antun Firšt. Samoilo Bužan, s. 145. Ljudevit Perko. Martin Lopič. dr. Matia Šaubauer, s. 151. Ivan Halter. Franjo Cah. Jos. Ritz. Vinko Kotoriba. Ljudevit Kettig. Jos. Prilizauer. Danilo Jelačić, s. 146. dr. Jos. Feik, s. 151. Pavao Feman. Pavao Kovač. Vinko Mihotty. Skender baron Pongrac. Josip Bracko. Antun Lukinac. Matia Sakač. Matia Apell. dr. Josip Mlinarić, s. 151.

c) Križevačke varoši:

Sudac: Ivan Gašpari, str. 144. — Gradjanski čeonik: Svetozar Bocak, s. 173. — Satnik: Andria Barić, s. 172. – Věćnici: Lazar Gujdović, i Miroslav Smidt, s. 171. — Veliki bilježnik: Franjo Šincek, s, 149. — Pod-bilježnik i upisatelj: Franjo Gilg. – Branitelj gradjanstva: Stěp. Andjel. — Veliki fiškal: dr. Jos. Vuščić, s. 143. — Računovodja: Josip Janda, s. 149. — Pěneznik: Josip Fogaš. – Sirotinski pomnjik: Jakov Rogan. — Zemljoměr i poglavica šumah: Nikola Lovrenčić s. 166. — Lěčnik: Josip Šloser, s. 166.— Ranarnik. Dragutin Wimer. — Pisar i ujedno čuvar pravdah: Evgenia Telezar. — Pristupnik: Mirko Bradač. — Càrkvene i ubožke kuće pomnjik: Andria Grokša: — Pomnjik svilarne i dudovah. Franjo Benković. — Piace nadzornici: Mihailo Kovačić, i Pavao Janković. — Stražmešter: Mihailo Kovačić. — Ana Kristianova, primalja

Prisědnici: Antun Marković, s. 118. — Karlo Koritić, s. 143. Mirko Ožegović, s. 160. dr. Aleksa Praunšperger, s. 117. — Jakov Uzorinac, s. 148. Juraj Fodroci, s. 171. Josip Nagj, s. 166. Marcello Kiepach, s. 162. Janko Bubanović, s. 166. Mirko Ferkić, s. 166. Stěpan Andjel, k. g. Mihailo Šašek. Petar Pintarić. Luka Škulj. Matia Kolar. Toma Forko. Antun Saivert. Franjo Jurinić. Josip Akham. Mirko Kovačić. Todor Bošnjak.

d) Koprivničke varoši:

Sudac i ujedno privrěmeni gradjanski čeonik: Juraj Kunić, s. 143. - Satnik: Martin Šegerc, s. 149. — Četiri věćnička města su prazna. — Veliki bilježnik: Jos. Zrinjščak, s. 171. — Podbilježnik, upisatelj i privrěmeni věčnik: Jos. Ferenčić, s. 149. — Branitelj gradjanstva: Ignacio Demetrović. — Računovodja i privrěmeni veliki fiškal: Juraj Pevalek, s. 160. — Domaći i komorski pěneznik: Juraj Vuković, s. 173. -- Sirotinski pomnjik: Todor Pantelić, z-ob-s-odv., č-hsgd. — Lěčnik: dr. Pavao Bastašić, s. 157. – Ranarnik i živino-vračitelj: Josip Pogačer. — Nadstojnik dudovah: Juraj Vuković, k. g. — Pisari: parvi Franjo Horvat, ujedno zapisatelj pašušah; drugi: Josip Vugjan, ujedno čuvar parnicah. — Diurniste: Martin Štolec i Ivan Petrić. — Ubožne varoške kuće nadstojnik: Ljudevit Šiketanc. — Městnoga càrkvenoga pomnjika neima. – Brežke càrkve pomnjik: Blaž Maceković. — Piace i měsnicah nadzornici: Ignatia Mihalić i Andria Figurec. —

Zemljoměr, šumah poglavica, i zemljišne knjige nadstojnik: Ivan Klement, č-hsgd. — Stražmešter: Jos. Cibulić.

Prisědnici: Lav. Möllinger. Ljud. Šiketanc, k. gore. Ignacio Demetrović, k. g. Juraj Lacković. Franjo Pros. Jakov Hrušković, župn. Bregski. Ign. Mihalić, k. g. Pavao Bastašić, k. g, Pavao Gjurkan. Franjo Purec. Nikola Stojanović. Rudolfo Sautek, s. 128. dvanaist městah ima praznih.

e) Karlovačke varoši:

Sudac: Maksimiljan Piškorec, s. 145. – Gradjanski čeonik: Antun Bernardić, s. 146. — Satnik: Josip Smendrovac, s. 145. — Věčnici: Marko Milčić, s. 142. Ferdin. Sveitzer, s. 146. Ivan Obradović, s. 147. Franjo Smidt, s. 147. — Veliki bilježnik: Nikola Vakanović, s. 147. — Podbilježnik: Dragutin baron Kušlan, z-ob-s-odv., č-hsg- i zgsd. — Upisatelj i začastni pod-bilježnik: Oktavian Lopašić, s. 160. – Začastni pod-bilježnici: Dragut. bar. Rožić, ujedno zakleti pisar i Ljud. Splait, č-hsgd. z-ob-s-odv. — Veliki fiškal: Janko Gvozdanović, s. 147. — Podfiškal i računovodja: Dragutin Sostarić, s. 161. — Branitelj gradjanstva: Ignacio Pilepić. — Domaći i komorški pěneznik: Antun Bišćan, č-hsgd. — Kontrolor: Alojzio Stipić, — Sirotinski pomnjik: Ivan Mažuranić, s, 159. – Ovoga pomoćnik: g. Evgen Barac, z-ob-s-odv., i č-hsgd. — Zemljišne knjige nadstojnik: Mihailo Popović, s. 161. — Pisari: Dragutin bar. Rožić, k. g. Josip Konić ujedno čuvar parnicah. Ivan Ferrić i Petar Tkalec. — Diurnista: Aug. Ferd. König. — Lěčnik: Nik. Spirid. Ivančević, s. 135. – Začastni lěčnik. Josip Fabek, s. 135. -- Ranarnik: Ivan Žugčić. — Začastni ranarnik: Antun Penko. – Piace i měsnicah nadzornik: Ferd. Lust. – Dvorski: Ivan Nep Peterle

Prisědnici: Antun Čop, č-hsgd.. s. 118. Karl Hakl. Jak. Berkić. Formos Cvetić. Nikola Živković. Gavrilo Trifić. Ignacio Pilepić, k. g. Ivan Valčić. Vazil Radaković. Dragutin Klobučarić. s. 118. Franjo Türk, č-hsgd. Henriko Davilla. Juraj Badovinac. Antun Pfeifinger. Andria Kunić. Ivan Grahovac. Ljud. Vrabec, s. 145. — Ambr. Vraniczany, s. 146. Stěpan Toth. Ivan Modrušan.

f) Požežke varoši:

Sudac: Franjo Lukinović, s 179. — Satnik: Martinić. — Věčnici: Josip Priklmayer, s. 179. – Flor. Filipović, s. 178. — Karlo Ciraki. hsg- i zgsd-č. — Josip Matiević, z-ob-s-odv. — Franjo Žaver Mudrović, z-ob-s-odv. — Veliki bilježnik: Ignacio Heimb, s. 179. — Pod-bilježnik: Antun Kovačević, z-ob-s-odv. — Veliki fiškal: Juraj Juratović, s. 142. — Začastni pod-fiškal: Šišman Balogh, z-ob-s-odv. — Branitelji gradjanstva: Antun Malešić. — Računovodja: Filip Taller, z-ob-s-odv. — Pěneznik: Stěpan Karakatić. — Sirotinski i ubožke kuće pomnjik. Ivan Priklmayer. – Pisari: Ivan Lukić; Antun Miljević i Josip Laić. — Lěčnik: dr. Jos. Jellačić. — Ranarnik: Janko Krajčić.

Prisědnici: Josip stariji Priklmayer. Janko Bakić. Josip Šliser, i Andria Golup. – Provizor imanja: Jos. Golub. — Kasner: Stěpan Vincianović. — Poglavica šumah: Josip Balogh. — Piace i měsnicah nadzornik: Stěpan Ljubić. – Dudovah nadžornik: Antun Prebig.

g) Senja.

ondašnje morsko poglavarstvo za zdravje, tàrgovačko měnbeno sudište i morki konsulat pàrve molbe.

Sudac i predsědnik: Dragut. Čolić od Lövensberg-a, c. k. pod-pukovnik. — Věčnici: Karlo Peyerle, parvi izvěstitelj u sudbenom věća, tàrgovačkog i měnbenog sudišta te morskog konzulata pàrve molbe. — Ljudevit Sobiecky, drugi izvěstitelj u sudbenom veća, tàrgovačkog i měnbenog sudišta te morskog konsulata pàrve molbe. — Franjo Čorić, c. k. nadporučik u miru, izvěstitelj u političkom i gospodarstvenom. — Toma Vinsky, ujedno bilježnik. – Začastni prisědnici tàrgovačkoga i měnbenoga sudišta: Antun Akurti. Ivan pl. Vranjicanj, i Juraj Mileusnić.

Osoblje pisarnicah: Antun Peršin, knjigovodja veća. — Antun Jaričević, Samojlo Sladović i Ivan Pacher, pisari. – Ivan Thian i Maksim Rubeli zakleti praktik. — Franjo Ferlan, pověrenik redarstva. — Lěčnik: dr. Božo Klemenčić, s. 61. — Josip Šana, ranar. — Primalje: Maria Krainčevićeva i Dragoila pl. Zandonatiova, začast.

Upraviteljstvo zavoda za siromake: Jerolim Franić, predsědnik, s. 58. – Franjo Čorić, privrěmeni upravitelj, k. g. — Toma Vinsky, računovodja, k. g.

Ured od luke: Ljudevit Rubeli satnik luke. — Franjo Rosanić, kontrol. pisar.

Morsko poglavarstvo za zdravje.

Predsědnik: Dragutin Čolić, k. g. – Franjo Žav. Tintor, pečatnik i izvěstitelj. — Ljudevit Rubeli, k. g. pàrvi. — Božo Klemenčić drugi. – Franjo Rosanić, tretji. — Dinko Silić, četverti nadstojnik zdravja.

Područni urednici: Aleksa Akačić, ujedno tridesetar u s. Jurju. — Antun Vukelić u Jablancu. – Polikarp pl. Zandonati, u Povilu.

Osěčke varoši.

Sudac: Alojzio Šmidt, str. 191. — Satnik Dimitria Vuković, s. 191. – Veliki fiškal: Pavao Jezević, sl. v. srěm. ssp — Branitelj gradjanstva: Josip Neymeyer, s. 189. — Urbarski prefekt i zemljoměr: Aleksandro Lužinski — Lěčnik: dr. Vasilia Atanasiević, str. 192. — Varoške bolnice nadstojnik: Ivan Nesković.

Sudbeni stol slavne biskupie,
i prečastnoga kaptola
stolne carkve zagrebačke.

Dvorni župan slavne biškupie zagrebačke.

G. Franjo Zengevall, dvorni župan, str. 140.

Sl. bisk. zagr. fiškali: Josip Rober, str. 146. i Ferdin. Žerjavić, str. 146. — *Sudbeni aktuar, i začastni fiškal:* Ivan Malošek.

Dvorni župan prečastnoga kaptola zagr.

Dvorni župan: Tadia Ferić od Hudogbitka, str. 140. — *Slavnoga kaptola fiškali:* Franjo Novak, str. 116. i Franjo Kelemen, str. 38.

Gradjanske vojničke čete častnici.

Satnik i čete zapovědnik: Matia Brinščak. — *Podsatnici:* Ivan Holiček, i Ivan Lendarić. — *Nadporučici:* Ivan Vizkočil, *pomnjik gudbe.* Ivan Koncilia, *pobočnik.* Gjuro Lakner. Mihailo Skopin. — *Poručici:* Pavao Arešić. Josip Hertvig, Antun Svoboda. Věkoslav Halm. Dragutin Riner. — *Štražměštri:* Franjo Laurinšek. Andria Kosić. Josip Mesec. Gjuro Turković. Gjuro Spiček. — *Nadlěčnik:* Josip Kunović. — *Ravnitelj gudbe:* Iv. Rejšil. — *Zaztavnik (barjaktar):* Mihalj Fabianec.

Poglavarstvo slobod. i kraljevsko-povlastjenoga tàrgovišta Krapine.

Sudac: Franjo Zaplatić, z-ob-s-odv. — Gradjanski čeonik: Nikola Rozgaj. — Satnik: Nikola Horvat. — Veliki bilježnik: Josip Kèrleža, zajedno večnik i městne glavne uč. ravnitelj, te z-ob-s-odv., č-hsgd. — Pod-bilježnik: Nikola Fogl, ujedno i večnik. – Začastni pod-bilježnici: Ferdin. Dolovčak, i Josip Lončarić. – Večnici: Mirko Petrić, i Ivan nep. Serkulj. – Branitelj gradjanstva: Mihailo Podl.

Prisědnici: Janko Bedenko, župnik, s. 42. Nikola Cernek, župnik Jesejanski. Ljudevit Gaj, s. 143. Antun Kučtić, z-ob-s-odv. i više sl. vv. ssp. Rudolf Speciari, městni pravi, slavne pako gradomedje varašdinske začaštni pod-fiškal, i sudbenoga stola prisědnik. Ivan nep. Dolovčak, z ob-s-odv. Ivan Gaj, lěkarnik. Pavao Zaplatić, izsluženi sudac. NestorKiepach, vlastelin č-hsgd. Norberto Ježek, městne glavne učione naučitelj i organista. Josip Lelis, vlastelin više rukotvornih zavodah. Josip Mintsenti, ujedno městni peneznik i sirotinski pomnjik. Blaž Fogl Janko Borovečki. Mirko Mert. Juraj Vragović. Josip Sekirnjak. Janko Zaplatić. Martin Bobovečki. Franjo Mert. Juraj Malić. Ignacio Franjo Reizer. Nikola Vragović. Gjuro Horvat. Dvornik: Mirko Kalečak.

Poglavarstva slobodnih, i kr.-povlastjenih občinah:

Samobora.

Sudac: Ferdinando Visner, (Livadić) č-hsg i zgsd. — Satnik: Marko Bahovec. — Pod-satnik: Tomo Hoh. — Věčnici: Franjo Reiser, č-hsgd. — Gjuro Karalj. — Ant. Kautili, ujedno pěneznik: — Franjo Reiser mladji. — Ant. Stoc. — Ignatio Biščan, ujedno otac sirotinski. — Aliosio Stoc. — Lovro Vuković, ujedno branitelj gradjan. — Bilježnik i računovodja: Antun Kociančić.

Jastrebarske.

Sudac: Stěp. Franković, č-hsgd — Dragut. Polz, městni satnik, gradjanske čete zapovědnik i poljski redar. — Izsluženi sudci u to vrěme prisědnici: Imbro Preprutić i Janko Miklošić. — Branitelj gradjanstva: Pavao Mlinarić inače Fabus. — Bilježnik: Stěpan Katkić. — Pěneznik: Imbro Ričar. — Prisědnici: Nikola Miklošić. Janko Vidmar. Janko Sintić. Mate Matković. Gjuro Majhofer i Mihajlo Brozović. — Starešine: Niko Rožić i Janko Pasilović. — Poglavari gradjanske čete: Dragutin Polz, satnik; Matej Belošić i Janko Novaković, poručici. — Mato Starešinčić, dvorski, ujedno i redar. *Začastni prisěduici.* Ivan Špišić, sl. v. zagr. začast. prisežnik; — Josip Jagunić, z-ob-s-odv., — Nikola Badlaj, z-ob-s-odv.; i Dragutin Polz, k. g.

Siska.

Naměstni sudac: Janko Sajović. — Večnik: Ivan Čaić. — Naměst. satnik: Toma Sopić. — Starešina Joso Novaković, jedan fali. — Branitelj gradjanstva Franjo Lovrić.

Kraljevske tridesetnice i solare.

U varaždinskom kotaru.

Tridesetnicah i solarah naměstni nadziratelj. Maksimiljan Ivičić, s. 158. — praktikanta neima.

Kr. tridesetnice.

U Zagrebu (glavna) nad-tridesetara neima. Franjo Eisner Eisenthalski, kontrolor. — Henriko Mayer, pomoć. — Ant. Trexler Lindenavski, č-hsgd. parvi; Stěpan Dimić, drugi pregledatelj robe. — Petar Kolman i Miroslav Hoffman, pisari, — Andria Knez, praktik.

— Varaždinu (glavna). Věnceslav Friček, trides. te dravskog mosta glavni računovodja. — Antun Chinoranj, kontr. — Dragutin Mone Alšo-Venički, pomoćn. — Josip Komloši, pregled. Ignatia Polonay, s. 146.

— Sisku, trid. neima. — Josip Frančić Dereški, kontr. Lenardo Hlinicki, magazinar. — U Nedělišću. Jos. Sonleitner, trid. Mihailo Cigan, kontr. Franjo Pemec, pisar. Josip Schenk, zač. magaz. — — U Rackaniži. Ivan Dubasiević, trid. Antun Gajer, kontr. — U Dobravi. Srěčko pl. Delpini, trid. s. 157. — Pilip Koler, kontr. pis. Adam Eberth, čast. pisar. U Berdvcu. Antun Malošěg, trid. — Julio Rabenhalt, kontr. pisar. — U Drenju. Franjo Krajzelj. pasuališta. — U Jugovici. Mirko Adamović. trid. — U Miljani. Ivan Štajnic, trid. — U Klanjcu. Gavr. Rajaković, trid. — U Bezganu. Jos. Zagorac, trid. — U Krapini. Ljudevit pl. Adelsfeldski, trid., str. 158 — U Lupinjaku. Ivan Herhenröter, pasual — U Cvětlinu. Antun pl. Magyar, s. 157.

Solare.

U Varaždinu. Věnceslav Friček, solarnik. Antun Chinoranj, kontr.; Ignatia Polonay, piš. Skender Ljubibratić, měrilac; Ljudevit Rüssel, měrac. — U Kaniži. solara neima. — Sebastian Mirecki, kontr. měrilac. Dragutin Sobotik, měrilac. — U Terezovcu. Ivan Farkaš Eörski, solar. Asojzio pl. Lošonci kontr měril. Dragutin Mačik, měril. Andria Bučko, měrac. Nikola Takač, stražar. — U Baršu. Solarnika neima. Josip Bertić, kontr měril. Franjo Lakenbaher, měril. Andria Somerfeld měrac. Jakov Slabik, stražar.

U karlovačkom kotaru.

Tridesetnicah i solarah naměstni nadziratelj Franjo Urbanj, rěčki nadtridesetar, i solarnik, slob. prim. targ. grada luke i kotara rěčkog patricij savetnik. — Eduardo bar. Kušlan Moosthalski, praktik.

Tridesetnice.

U Karlovcu (glavna). Franjo Kesterčanek nadtridesetar. — Josip Sostarić, kontr. Ivan Bogdanović, pregledat. Antun Tropeani, pisar, te slob. prim. targ. grada, luke i kotara senjskog patricij savětnik. — U Dubici. Maksim. Wrbna, tridesét. — U Kostanjici. Alojz. Kopainik, trides. Alojz. Keraus, kontr. — U Korlatu. Iv. Wrbna trides. — U Oblajn. Jos. Müller, trid. Tanasia Kostić, pasual. u Glini. — U Maljevcu Luka Filetić, trid. — U Prosičenomkamenu. Dimitria Muntian, trid. — U Zavalju. Aleksandro pl. Domazetović, trid. — Antun Lemaić, kontrol, pisar. — U Modrojgredi. Dragut. Engel, trid. — U Pečencu. Matia Ugarković, trides. — U Bregani. Ljudevit Vinković, trid s. 158. Vinko Seitz, kontr. Ant. Matanović, pasual. u Otoku. — Metliki. Franjo Kuzman Akacić, trides. Vinko Seitz, kontr. Vinko Müller, pisar. — U Severinu, Josip Reiter, trid., č-hsgd.

Privrěmene tridesetnice.

U Altenmarku. Ferdin Mrak. trid. — U Veinici. Josip Leb. — U Freithurnu. Antun Parma. — U Gribli. Vid Križnička. — U Kermacini. Ivan Pliker. — U dolnjem Jugoru neima. — U Radovici. Josip Klausner. — U Albenu. Miroslav Rumpler. — U Gaberju. Bartol Godina. — U Pirtšu. Josip Poch, Antun Vidmar, kontr. — U Osivnici. Aloisio Schiffer. — U Babinompolju. Jakop Rosman.

U primorskom kotaru.

Tridesetnicah i solarah nadziratelj. Josip Mayer, str. 141. — Eduardo Měrzljak, pomoćnik, s. 146.

Kr. Tridesetnice.

U Bakru Dragutin Kosović, trid. — Ivan N. Kerner, s. 158. — U Bakarcu, Mihajlo pl. Tianić, trid. — U Bagu. Vinko Segher od Weissenhausa trides. Antun Planinac, kontr. Franjo Bauer, pregledatelj u Maloj Dražici. — Josip Grivičić, pisar. Ivan Malešević. prak. — Josip Augustinović, pasual. — U Rěki. Ferdinando Kemlej naměstni tridesetnik. Franjo pl. Zandonati, kontr. te slob. prim. tàrg. grada, luke i kotara bakarskoga patricij savětnik; Jos. pl. Steinberg, naměstnik. Josip Rabenhalt, pregledatelj, te slob. prim. tàrg. grada, luke i kotara bakars. patricij savètnik. Franjo Heimrih, pregledatelj. Antun Županèik i Antun Bitrof, pisari. Franjo Baborski, praktik. — U Gospiću. Antun Somoši, pasual. — U Gračacu. Andria Helman, trid. — U Jablancu. Ivan Stanković, trid. — U Jelenji. Garilo Topolčić, trid. — U Klani. Franjo Medeotti, trides. Vinko Dell'Ara, kontr. pisar. — U Krivomputu. Dragutin Somoši, pasual. — U Novom. Ljudevit pl. Ilavski, trid. — U Orahovici. Franjo Baborski, trid. Pilip Schrott, kontr. Karlo Kesterčanek, pisar. — Franjo Galac, pasual. — U Kraljevici. Samoilo Tintor, trid. — U Ričici Petar Janković, pasual. — Kod sv. Kuzmana. Dragutin Burdač kopčanski, trid. — Kod sv. Jurja, Aleks. Akačić, trides. — Kod sv. Josipa Antun Pilepić, trid. — Kod sv. Roka. Matia Mocnaj, trid. — U Selcu. Vinko pl. Domazetović, trid. — U Tiskovcu. Franjo pl. Vukelić, pasual. — U Senju. (glavna) Ferdin. Slamnig, trid. Mih. Degoricia Freienwaldski, kontrol. Miroslav Osvald, pregled. Ivan Nik. Kinderman, pregledatelj, kod s. Vida; Ljud. Appiano, pregled. kod sv. Martina Alojzio Rudman, pisar. Ernesto Krišner, pisar kod s. Vida. — Matia Parac i Toma Ivanović. prak. — U Zvonigradu. Antun Hrabrić, trides.

Kr. solare

U Bakru. Dragutin Kosović, solarnik; Ivan nep. Kerner, kontr. — Ant. Lipovčić, měrilac, s. 148. — Franjo Palumna, měrač — U Bagu. Vinko Segher, Weissenhauski, solarnik; Martin Planinac, kontr.; Gàrgur Jurišić, měrilac. Vuk pl. Branković stražar. U Rěki Ferdin. Kemlej, zač. solarnik; Lovro pl. Zandonati, kontr. Jos. Burdač kopčanski, mèrilac; Prokop Vukotić, měrac. — U Senju. Ivan Sertić, solarnik; Antun Gjurković, kontr.: Blaž Carić, parvi-; Barnaba pl. Fridecki, drugi měrilac; Antun Buhovac, pisar; Antun Krišković, měrač; Mihailo Lazar, namestni měrač; Dominiko Jesenko i Franjo Vinski. prak.

Kr. primorsko prigledateljstvo komorskih dohodakah podredjeno nadzirateljstvu.

Vinko Sabljar, pregledajući nad-pověrenik. — Franjo borg. Komaić, pregledat. pověrenik u Rěki. — Petar pl. Ekhart, pověrenik u Senju. — David Segner, pregled. povèrenik u Bagu.

Glavni pregledaoci.

Ferdin. Sensen bar. Söldenhofen. — Ferdin Akačić, — Jos. Biondić. — Ivan pl Blažević. — Petar Butorac. — Benjamin Macioli. — Franjo Vostri. — Domiko Skargatić. — Ivan Soštarić. — Lovro Sviličić. — Ivan Žagar. — Josip Zopić. — Aleksander Tèrkulja.

Kr. hàrvatsko-dalmatinsko pregledateljstvo komorskih dohodakah.

Stěpan Ivanišević, nadstojnik u Ribniku.

Osoblje varašdinske glavne pošte i podredejn. joj postah.

Upravitelj. Ignatia Griller, s. 158.

Kontrolor. Antun Münzberger, s. 158.

Poste urednik ujedno i odpravnik vozećih kolah: Jos. Schieder. — Miroslav Nonner, pristupnik. — Antun Vančas, začastni pristupnik, z-ob-s-odv. — Iv. Ramer, listonoša.

Poštari.

Zagrebski. Grofica Juliana Oršičeva. — Matia Palain, kontrol. pošte urednik, s. 162. — Vinko Batz, odpravnik. — Milan Kugelmayer, praktikant, s. 159. — Mihajlo Sluga i Ant. Gissaver, listonoše.

Baboškog neima. — Bakši. Pavao pl. Sos. — Berženski, ni nam. Stěp. Matraj, odpravnik. — Bresnici. Josip Ožegović-Barlabaševački, str. 175. Cirkvenički. Franjo Ratko; Todor Monasteriotti, odpravnik. — Čakovački, ni nam. Antun Takač, odpravnik. — Devečerski. Ivan Ehen. — Dugoselski. Gjuro grof Drašković; Franjo Vidić, odpravnik. — Gorički. Antun Jozipović; Miroslav Sadlo, odpravnik. — Hahotski. Melk. Baranjaj; Aleksa Saly, odpravnik. — Jastrebarski. Gjuro gr. Erdödy; Stèp. Katkić, odpravnik. — Jelenskog neima. — Iharos-Berenjski. Josip Inkej. Miho Noslopij, odpravnik. — Ištvandski. Pavao knez Esterhazi; Stěpan Gumbert, odprav. — Kanižski. Svetozar Činoranj; Mirko Kovač, odprav. — Karlovački. Ferdin. Šveicer, s. 146; Petar Čubelić, kontrol., s. 162; Franjo Krečmer, odprav.; Josip Grahovac, listonoš. — Koprivnički. Julia udova Draškovićeva; Ivan Vrančić, upravitelj. — Körmendski. Pilip knez Batjanj; Josip Sabo. uprav. Andria Mesterić, pisar. — Križevački. Ivan Gašpari, s. 144. — Lapančanski. Franjo Mangold. — Lekenički. Josip Klempaj. — Lendavački. Ljudevit pl. Dervarić. — Lepšenjski. Tomo gr Nadašd; Josip Hofman, odprav. — Lokveski. Tadia Heffele; Julio Hakl, odprav. — Lövöski. Ivan pl. Tuboli. — Ludbrežki. Pilip knez Batjanj; Josip Žoldi, odprav. — Martzaljski. Pavao gr. Sečenji; Mirko Iliaš, odprav. — Nemeš-Vidski. Ladisl. pl. Taši; Ig. Balaša, odprav. — Netretički, ni nam. Danilo Karič, odprav. — Öreg-Lakski. Josip Janković Pribèrdski; Josip Jenevaj, odprav. — Pečuhski Lazar Klobučarić. Palotski ni nam. Antun Vagner, odprav. — Popovečkog neima. — Ratotski Ladisl. Zeleš. — Rakovpotočki. Ivan Smendrović. — Remetinski. Antun Balog, — Rěčki. Vinko Dany; Gedeon vitez Seetalski, kontr. Ljudevit Rabenhalt, odprav. — Salaberski Vuk Kozari. — Sala-Egersežki. Franjo Donaši. — Salantski. Prečastni kaptol stolne càrkve pečuhske; Antun Lukrić. upravitelj. — Samoborski. Ant. Antel. — Semeški. Josip gr. Hunvad; Stěp. Balog. odprav. — Severinski. Ambros Vranjicanj, Věkoslav Ilievič, odprav. — Sigetski (veliki). Ladislav pl. Cinderi; Franjo Hakl. — Sikloški. Mojzia Vojnović; Nikola Vojnović, odprav. — Šimegski. ni nam. — Šiofokski. Prečastni kaptol. stolne càrkve vesprimske; Mihajlo Copf, odpravn. — Sv. Ivanski. Juliana udova Fodrocica, č-hsgd. — Sv. Kerstskog neima. — Sv. Lovrinski. Pavao knez Esterhazi; Josip Pehm, odprav. — Severinski. Abrozio pl. Vranicanj. Věkoslav Ilievič, odpravn. Sölös-Gjörök. Jos. Jankovič; Nik. Kočis odpr. — Varašdinski. Antun Nell, konjušnik. — Varošlödski. Antun Tašner. — Vašvarski. Ljudevit Bölč. — Verbovački. Antun Pečuvac; Mavro Pečuvac, odprav. — Vesprimski: Skender Fülöp. — Vučinič-Selski. Iv. Frank. — Zakanski. Pavao gr. Sečenji; Mihajlo Halvax, odprav.

Sakupitelji listovah.

Kapošvarski. Dominiko Reisner. — Kesteljski. Ladislav grof Festetić. — Josip Pinter, odpravnik.

Skladno-glasno družtvo za kr. Hàrvatsku u Zagrebu.

Pokrovitelj: Preuzvišeni, presvětli i prečastni g. Juraj Haulik Varalljski, kako na str. 31.

Ravnitelj i predsědnik. Prečastni g. Ivan Kralj, str. 35.

Nad-stojnici. Franjo Čačkovič Vàrhovinski, str. 141, opravljučih. — dr. Stěpan Mojses, s. 120. *prinesujučih.*

Upravljuči članovi: Josip Juratovič, s. 40. — dr. Math. Smodek, s. 120. — dr. Stěpan Muzler, str. 120. — Pavao Hatz, ujedno i računovodja. — Jos. Hèrgešić, s. 121. — Basil. Mraovič. — Pavao Muhič, s. 121. — Franjo Štauduar, str. 144. i Gjuro Višner od Danice (*von Morgenstern*), šopronskog i ljubljanskog skladno-glasnog, kao i brětislavsko càrkveno-muzikalnog družtva član. *prinesujučih.*

Tajnici. Nikola Melinčevič, s. 119 i Skender Bakšaj, s. 150.

Pěneznik. Stěp. Mojzes, koi gori.

Ravnitelj glasbe (muzike). Gjuro Visner koi gore.

Drugi ravnitelj ujed. pra-guslač. Josip Poližanski, pěvališta stolne càrkve zagrebačke začastni član.

Računovodje. Josip Rober, koi gori, i Josip Juratovič, k. g. ujedno nadziratelj muzikalnog archiva.

Ovoga družtva muzikalna učiona.

Ravnitelj. Stěpan Mojzes, koi gori.

Učitelji. Gjuro Visner, zavoda staresina, koi gore. — Ignatia Šnaidtinger, član Lvovko Skladoilskog družtva. — Josip Poližanski, k. g. i Gjuro Sojka, s. 126. — Franjo Pokorni, pisar.

Družtvo gospodarsko hàrvatsko-slavonsko.

Odbor osrědnji.

Predsědnik. Juraj Haulik Varalljski, biskup zagrebački, i banski naměstnik, s. 31.

Podpredsědnici. Maks. gr. Auersperg Turjački, k. g.; i Nik. Zdenčaj Zahromićgradski, s. 112.

Odbornici. Beloberg Matia, s. 36; Šuflaj Antun, str. 141; Budić Ivan N., s. 38; Radičevič Maksimiljan, s. 141; Savinšeg Andria, s. 147; Presl Franjo, s. 199; Malin Janko, gradjanin i tèrgovac.

Odbornici naměstni. Ferić Tadia od Hudoga Bitka, s. 140; Popović Anastasij, gradjanin i tèrgovac; Nikolić Nikola, str. 209; Köröskényi Stěp., s 143.

Tajnici. Mayer od Klinggräffa Karlo, vitez, s. 145; Rakovec Dragutin, s. 145.

Knjižničar. Šuflaj Antun, k. g. *Naměstni*: Rakovec Dragutin, k. g.

Pěneznik. Budić Ivan N., k. g. *Naměstni.* Rakovec Dragutin, k. g.

Nastojnik družtvenih zemljištah. Mayer od Klinggräffa Karlo, vitez, k. g.

Čuvar. Rakovec Dragutin, k. g.

Podružnice.

I. Zagrebačka pàrva.

Predsědnik. Beloberg Matia, k. g. — *Podpredsědnik.* Zengeval Franjo, str. 140. — *Odbornici.* Budič Iv. N., k. g.; Udvardy Stěpan, s. 140; Canjuga Ivan, inspector dobarah kaptola zagr.; Vèttessy Andria, c. kr. nadporučik u miru; Popović Anastasij, koi g.; Kerner Šimun, izsl. provisor; Lang Martin, str. 137; Egyed Josip, gradjanin zagrebački. — *Tajnik.* Philipp Leopoldo, osr. provisor bisk. zagr.

II. Djakovačka.

Zaštitnik. Kuković Josip, biskup. s. 31. — *Predsědnik*, Matić Josip, s. 38. — *Starěšine.* Mihaljevič Mato, s. 70; Gèrgjan Matia, s. 72; Obrovac Pavao, s. 73; Maurović Franjo, provisor gosp. djakovačke; Jaić Miroslav, pěneznik gosp. djak. — *Tajnik.* Vukmanič Matia, podupravitelj sěmeništa djakovačkoga. — *Nastojnici rastila.* Matić Josip, koi gore (zajedno upravitelj); Rastović Ivan, kanonik, s. 71; Marinovič Mirko, praefect gosp. djakovačke, Jaić Miroslav, koi gori; Bèrnčič Ivan, špan; Veselič Franjo; Obrovac Pavao, koi gori; Vukmanič Matia, k. g.

III. Križevačka.

Predsědnik. Zidarić Zudovečki Ivan, s. 141. — *Podpredsědnik.* Koritić Mrazovečki Dragutin, str. 143. — *Tajnik.* Schlosser Kalasancio, s. 166.

IV. Varašdinska.

Predsěd. Ivan Nep. grof Erdödy od Monyorókeréka, s. 140. — *Odbornici.* Laurenčič Petar, s. 36; Rizmau Franjo, s. 125; Štaudinger Ivan, str. 157: Sinković Josip, s 154; Bužan Samoilo, s. 145; Köröskényi Stěp. s. 145; Faller Nikola, s. 157. — *Tajnik.* Vinković Janko, s. 150.

V. Podravska pèrva.

Predsědnik. Žuvić Bribirski Adam, s. 37. — *Tajnik.* Draganec Pavao, s. 46. — ***Pèneznik***: Šafarić Gjuro, s. 167.

VI. Karlovačka.

Predsědnika neima. — ***Podpredsèdnik.*** Bunjevac Josip, s. 142. — *Odbornici.* Nugent Alberto, grof, s. 139; Pavlešić Ivan, s. 47; Piškorec Maksmiljan, s. 145: Savinšeg Andria, k. g.; Šuflaj Pilip, s. 156; Vranicani Ambroz, star., s. 146; Gaal Nikola od Gyule, c. kr. ženijski major; Stöger Matia, doctor medicine. — *Tajnik.* Šplait Ljudevit, advocat. — ***Pèneznik.*** Biščan Antun, s. 211.

VII. Brezovička.

Predsědnik. Novosel Juraj, s. 53. — *Odbornici.* Ferič od Hudoga Bitka Tadia, k. g.; Sačić Josip, s. 53; Konrat Pavao, provisor gosp. Obreške. — ***Tajnik.*** Schramm Karlo, prov. gosp Brezovičke. — ***Peneznik:*** Matković Andria, controllor.

Pàrva hàrvatska štedionica u Zagrebu.

Uvedena 1. Prosinca 1846. Složena iz 400 dionicah (akciah, medj 101 dioničarah razděljenih.)

Poslove čeloga zavoda upravlja odbor od 24 člana i predsědnika saštojeći:

Predsèdnik: Anastas Popović, č-hsgd., str. 218. — *Podpredsèdnik*: Ivan B. Kozler, č hsgd.
Bilèžnik: dr. Simon Weiss, č-hsgd.

Članovi odbora:

(Zvezdicom zabilježeni jesu članov harvatsko-slavonsko gosp. družtva.)

Pavao Hatz.*
Ivan Mallin.*
Franjo Leutzendorf.
Antun Korlin.*
Aleksa Mraović.
Ivan B. Kozler.
Ivan Bauer.
Gjuro Augustin.*
Ambroz Vraniczany.*
Alojsio Frigan.
Ljudevit Gaj.*
Franjo Šivic.

Nikola Koller.
Ferko Žerjavič.*
Josip Štajdaher.*
Nikola Nikolić,*
Josip Rober.
Alekša Vancaš.*
Dimitria Demeter.*
Basil Mraović.*
Ferko Šnap.
Franjo Zengeval.*
Anton Marsanić*
Josip Horbeld.

Knjigovodja.

Ljudevit Ullman.

Pèneznik.

Ivan Niess.

Praktikanti.

Antun Zoričić, vidi s. 117.
Vendelin Kolerus Gheldernski.

Poslužnik.

Dragutin Heržić.

Kratice.

B.D.M. blažene device Maria.
č-hsgd., clan harvatsko-slavonsko gospodarskog družtva.
č. više uč. i obč. koristn. dr.; član više učenih, i obče koristnih družtvah.
fvd-d., frauendorfsko vártlo-delskog družtva.
g k., gárčko-katolički.
j.r., javno redni.
k.g., koi gori. - k.d. koi doli.
kot. sud., kotarski sudac.
kontr., kontrolor.
nj.c.k.a.Vel., njih carsko kraljevsko apostolskog Veličanstva.
odm. skup. cárk. začes., odměne skupne cárkve začesanske.
preč., prečastni.
pl., plemeniti.
p., pravoslavni.
prim. tàrg., primorsko-tàrgovačkog.
pom. pomoćnik.
s. svet.
sl. slavne.
ss. svetih.
slob. slobodnoga
ssp., sudbenoga stola prisědnik.
st. stolne.
slob. um. i mudrolj dr. slobodnih umstvah i mudroljubja doktor.
sj. r., sjajnog reda,
sj. rr., sjajnih redovah.
sol., solarnik.
r.k. rimsko-katolički.
trid. triděsetar.
ug., ugarske.
v. varmedje.
vv. varmedjah.
veleč., velečastni.
veleuč., veleučeni.
zgsd-č. zagrebačko skladno-glasnog družtva član.
z-ob-s-odv., zakletu obojega suda odvětnik.
zač., začastni.

Pogreške tiskarske u II. delu.

Strana	redak	pogrešeno	popravi
5	24	neimadavši	neimavši
61	Naslov.	o kramom	o krasnom.
«	24	dvě rěći	dvè rěči.
«	29	toi	to
«	30	vàrlovitieh	vàrlovitih
62	1	reci	rěči;
«	30	prizirali	prezirali
64	1	potiče se	potiče
64	15	koja medju	koja je medju
«	16	pecmi	pečini
«	21	uzmožeš	uzmnožis
«	33	lanca	lènca
«	34	cèniti ono	cèniti
«	42	krèpkiji i	krèpkiji
65	5	nepridbacivamo	nepredbacivamo
66	8	A šta bi	A da bi
66	29	Poglavje	Članak IV
«	32	ona	onu
«	33	sebe	tebe
67	7	pogàrdjami	pogàrdami
«	26	obvěie	obveže
68	13	Poglavje	Članak V
«	21	svojoj	svoj
«	46	odrastnii	odrastlenici
69	11	Pretočitio	pretočio.

Vojnićka dostojanstva.

C. k. dvorsko bojno věće *(k. k. Hofkriegsrath).*

Predsědnik.

Grof Ignatio od Hardegg-Glatz-a i u Machlandu, vårh. naslědni dåržavni peharnik u Austrii, i vårh. nasl. dårž. stolnik (ubrusar) u Stajerskoj, c. k. pravi tajni savětnik i komornik, general konjaničtva, vlastnik oklopničkoga puka br. 8., vitez zlatnoga runa, velekårstnik c. austr. Leopoldova i komandeur vojničkog Marie-Terezie reda itd.

Podpredsědnici.

Nj. světlost Gustav kraljević od Hohenlohe-Langenburg, F. Z. M., vlastnik pěš. puka br. 17. itd., *pårvi;* — Grof Emanuel Mensdorf-Pouilly, c. k. komornik, general konjan., drugi vlastnik husarsk. puka cara Ferdinanda, br. 1. itd. *drugi.*

Pravi večnik.

Baron Josip Odelga, F. M. L., 2. vlastnik pěš. puka vojv. lukanskoga br. 24. itd.

Pridruženi F. M. L.

Baron Antun Puchner, 2. vlastnik pěš. puka nadv. Dragutina br. 3. itd.

Knez Dragutin Lichtenstein, c. k. komor., vlastnik puka lakih konj. br. 5. itd.

Pridruženi General-Major.

Ignatia Dreihann vitez od Sulzberg-a kod Steinhofa, nadstojnik osrědnje vojničke pisarnice kod dvorskoga bojnoga věća.

Pravi dvorski savětnici i izvěstitelji. Dragutin Pidol od Quintenbach-a itd. — Jakob Rosner, itd. — Bernhard pl. Weckbeker. — Wilibald Sauer plem. od Nordendorf. — Franjo Fastenberger od Wallau-a, jedno ravnitelj pisarnice. — Franjo Welkert — Josip Clessin od Königsklee-a. — Ivan Wödl. — Ivan vitez od Schölhaimb-a. — Josip Zachar. — Dragutin Einkhemmer od Reichwitz-a. — Ignacio Franjo Bergmayer. — Joakim Einkhemmer od Reichwitz-a. — Baron Dragutin Soiron. — Dragutin Mirosl. Bernh. Beck, večnik dvorske komisie i prisědnik dvorske komisie naukah.

Pravi vladanja savětnik. Franjo Ljud. Sartorius, ravnitelj odpravničtva, itd.

Pravi dvorski bojni tajnici. Baron Josip Albergotti. — Ivan N. Kämpfler. — Franjo pl. Marquet. — Henrik Ahlen. — Jos. Eger. — Franjo Winkler. — Franjo Wallner. — Dragutin pl. Schatzberg (pridružen kod vårh. voj. zapověd. u Erdelju). — Gjuro Hofmann. — Antun Lötsch. — Josip Augmüller. — Carlo Brandl. — Franjo Gaić, tajnik predsědnika. — Pavel Feuerle.

Knjigovodje sudbenoga odsěka dvorsk. bojn. veća. Antun Castle od Molineux-a. — Josip Jaburek.

Dvorski bojni perovodje. Josip Frinder. — Ivan Pistl. — Franjo Rauth. — Ivan Hamf. — Jos. Holaubek. — Věkoslav Ries. — Henrik Berthold. — Jos. Calas. Rotter — Josip Haas od Grünenwald-a — Josip Tabery. — Vinko pl. Wimmer, dr. pravah. — Dragutin Bauer. — Petar Podhaisky. — Ferdinando Uherek. — Franjo Heitzmann. — Jos. Gräff. — Franjo Kuntschak. — Jos. Gnedt. — Jos. Hamböck — Dragutin Nagy od Galanthe. — Jos. Rengelrod. — Vratoslav Siccora. — Ivan Faber. — Vacslav Keller. — Ljudevit Seeling od Saulenfels-a. — Věkoslav pl. Saar. — Vincentia Faukal. — Jos. Koniček. — Iv. Thaller.

Odpravničtva ravnitelj. Franjo Ljud. Sartorius, ravnitelj opravničtva, itd.

Izručni pomoćnici. Ivan kårst. Zeininger. — Franjo Sal. Wildpret. — Ljudevit Prandstödtner. — Franjo Rinaldi. — Ivan kårst. Jenger.

Izručni Protokoll. Grof Josip Mayans, ravnitelj protokola.

Pomočnici. Jos. Rengelrod. — Gjuro Holler, vitez sicilskog reda sv. Gjorgje. — Dragutin Creuzer od Hohenschild-a. — Raimund Herzog.

Upraviteljstvo dvorskoga bojnoga arkiva i vojničkih ostavah. Dragutin Pölz, ravnitelj arkiva. — Dragutin Pernitsch, pomoćnik. — Bernhard Zeizem, i Vincentio Ratzesberg, uredniki arkiva.

Naměsteni kod odsěka za obskårbljenje vojske. Josip Centner i Franjo Schwarz, vårhovni upravitelj. — Dragutin Opitz i Ivan Hartl, upravitelji. — Prokop pl. Zeidler, Ivan Kendjelić, Jaćim Guć (Gutsh) i Ljudevit plem. Decsy pomoćnici. — Ivan Hruby, Ferd. Lazar, August Lang, Jos. Rössler, i Franjo Pfliger, pod-pomoćnici.

Pridruženi dvorskomu bojnomu veću. Kazimir vitez Thoren, podpukovnik. — Baron Henrik Kienmayer, četnik. — Jos. Maillot, Fregatten-Lieutenant (capitl.). — Drag. pl. Bersuder i Ivan Bayer, bojni komisari.

Komisia za pregledanje aktah. Josip Mayer, bojni tajnik, nadstojnik. — Franjo Pressler, general-auditor-lajtnant. — Franjo Dapsul od Rosenoble i Matia Schönaigner, dvorski bojni perovodje. — Vincentio Prenschitz od Schützenau-a. — Ivan Gillek. — Josip Schwickart.

Komisia za vojnička pravila. Baron Josip Odelga (vidi gori) — Josip Mayer, dvorski věćnik i ravnitelj. — Dragutin Kommers, věćnik vojn. prizivnoga sudišta. — Ivan Jarolym, věćnik vojn. prizivnoga sudišta (privrěmeni).

Privrěmeni nadstojnik mundura. Dragutin Karaisl od Karais-a itd.

Nadstojnik remontiranja. Grof Henrik Hardegg, gen. konj., vlastnik oklopn. puka br. 7. itd.

Obćinski bojni platjatelji. Věkoslav vitez Fischer, c. kr. savětnik, slob. k. grada Brětislavskog začastni gradjan. — Rupert Veit, kontrolor.

Apoštolski bojni vikar c. kr. vojske. Ivan Mihail Leonhard, doktor bogoslovja, biskup diokletianopoljski, itd. — Jos. Geiger, sveštenik nadbiskupie pražke, tajnik i aktuar. — Karlo Sommer, pisar.

Glavni ured mernićtva (*k. k. Genie-Hauptamt*).

Vàrhovni ravnitelj. Nj. c, k. Visost nadvojvoda Ivan kàrst., kraljević itd. (kao gori na strani 29).

Naměstnik. Grof Teodor Baillet od Latour-a, F. M. L. itd.

Josip Bonomo, F. M. L. měrničtva. — Adalbert Bauer od Eisenek-a, pukovnik měrnićtva. — Lavoslav Kiepach, c. k. pravi savětnik i izvestitelj. — Dragutin Trattnern od Petroza, podpukovnik. — Ivan pl. Zimanyi, podpukovnik i Auditor měrn. — Vilelmo vitez Heintl i vitez Ljud. Polzer, perovodje.

Glavna oružana topnićtva (*k. k. Art. Haupt-Zeugamt*).

Nj. c. k. Visost nadvojvoda Ljudevit Josip, kraljević, itd. vàrhovni ravnitelj.

Grof Hermann Künigl, F. Z. M. — Vincencia Leeb, c. k. dvorni savětnik. — Josip pl. Cronthal i Josip Stehno pèrovodje.

C. k. *General-Quartiermeister-Stab*.

Vitez Henrik Hess, F. M. L. vàrhovni ravnitelj general-quartiermeister-staba.

Vàrhovni odsěci. Gjuro Mengewein, c. k. pukovnik, ravnitelj u zemljopisnim odsěku. — Dragutin Zeisberg, c. kr. pukovnik, ravnitelj odsěka u vojnoj dogodo-spisi. — Franjo Vacslav Uffenberg, c. kr. pukovnik, ravnitelj u Marsch-i statističkom odsěku.

Bojni Archiv. Ravnitelj: Vitez Franjo Hannekart, c. k. G. M. — Bibliotekar: Ivan kàrst. Schels, podpukovnik.

C. k. obćinsko vojničko prizivno sudište.

Predsědnik: Grof Prokop Hartmann od Klarenstein-a, F. M. L. i vlastnik pěš. puka br. 9.

Izvěstitelji i savětnici. Toma plem. Gavenda, c. k. pravi dvorni věćnik. — Josip Mayer, pravi dvorni věćnik i pisarnice ravnitelj.

Pravi věćnici. Vilhelm Mitlacher. — Antun Renn, vitez. — Vacslav Novak. — Adam Joannović. — Josip Diebel. — Franjo Bitterlich. — Ivan Jarolym. — Dragutin Komers. — Franjo Werner. — Vacslav Czedik. — Vilibaldo Skacel.

Tajnici. Ernst Augustin, doktor pravah i Ivan Starz.

Knjigovodje. Věkoslav Bzezansky — i Ignatia Adolfo Zillich.

* * *

---

*) Kratice: Nadv. (nadvojvoda, *Erzherzog*). — F. Z. M. (Feldzeugmeister). — G. konj. (general-konjaničtva). — F. M. L. (Feldmarschall-Lieutenant).

Vàrhovno sjedinjeno bansko-varaždinsko i karlovačko vojničko zapovědničtvo (*u Zagrebu*).

Vàrhovni c. k. vojnički zapovědnik.

Preuzvišeni i pesvětli g. Maksimilian grof Auersperg, c. k. komornik, i pravi tajni savětnik, sj. vojničkog reda Terezianzkog vitez, velekàrstnik kr. saksons. reda za gradj. zasluge, vlastnik oklopničkoga puka br. 5., general konjaničtva, hàrvatsko-slavonsko gospodarskoga družtva pod-predsědnik, te vàrhovni vojnički zapovědnik u bansko-varaždinsko-karlovačkoj krajni.

Divizioneri.

Presvětli g. Franjo Dahlen vitež od Orlegrada, c. k. general-feldmaršal-lajtnant, ss. rr. carsko-ruskoga s. Ane 2. vàrsti, parmans. konstantinog s. Jurja komander, te kr. sicil. s. Mauric. i Lazara vitez, drugi vlastnik pěsačkog puka p. b. 59., divizioner, u Zagrebu.

Presvětli g. Dragutin vitez Hartlieb, c. kr. general-feldmaršal-lajtnant te krajšničke vojne Divizioner, u Karlovcu.

Brigadieri.

Presvětli g. Ivan Kempen Fichtenštamski, c. k. general-major, sj. carsko-ruskog reda s. Vladimira 4. vàrsti vitez, te brigade zapovědnik, u Petrinji.

— g. Antun Dietrich, c. k. general-major, te brigade zapovědnik, u Belovaru.

— g. Krista Šmidl vitez Sibergski, brigade od linie zapovědnik, u Zagrebu.

Nj. světlost Adolfo knez Schwarzburg-Rudolstadtski, c. k. general-major, carsko-rusk. reda s. Vladim. 4. vàrsti vitez i vel. vodod. hesiansk. Ljudevitskog velekàrstnik, te brigade zapovědnik, u Gospiću.

VOJNIČKI ODSEK.

G. Alfonso Denkstein, c. k. podpukovnik pěsačkog puka barona Pireta br. 27. vàrhovnog vojničkog zapovědničtva pobočnik, te izvěstitelj u vojničkih poslovih. — Ignatia Čivić Rohrski, c. k. satnik kod narodnog krajišničkog slujnskog puka br. 4., naměstnik izvěstitelja u vojničkih poslovih, sl. v. varasd. ssp., začastni gradjan slob. i kr. grada Karlovca.

POLITIČKI ODSĚK.

G. Ivan Sommer, c. k. bojni tajnik, izvěstitelj u polit. poslovih, i pisarnice ravnit.

C. k. bojni perovodje. G. Martin Rumpelmayer, naměstnik izvěstitelja u polit poslovih. — Antun pl. Lužetić Lichtenfeldski. — Josip Sögler. — Ernesto baron Hiller od Perkosove, tumačnik iztočnih dopisah.

C. k. bojni knjigovodje. G. Manoilo Štorh. — Franjo Kudielka.

C. k. bojni upisatelji. G. Dragutin John. — Josip Felderer. — Josip Wagner.

C. k bojni pisari. G. Danilo Paunović. Franjo Grimm. — Franjo Štih. — Vilelmo Baldauf. — Ivan Denk. — Adolfo Rošek. — Vid Pavičić. — Franjo Gazdić. — Jaćinto Straulino. — Dragutin Cvetisić. — Pav. Jekl.

C. k. bojni pomoćnici. G. Lavoslav pl. Helvig. — Stěpan Sokolić. — Juraj Sever. — Augusto maršal vitez od Sankt Firmin-a, sl. v. varasd. ssp. — Josip Dekleva. — Adolfo pl. Hanning. — Ferd. Kavić, umireni poruč.

C. k. zakleti bojni praktikanti. G. Josip plem. Cuci. — Antun Jurišević. — *Službenik*: Tomislav Jurković, bojnog kàrsta vlastnik.

GOSPODARSTVENI ODSĚK.

G. Ivan Wieser, c. k. bojni nadpověrenik i gospodarstveni izvěstitelj.

C. k. bojni pověrenici. G. Josip Pichler, podnaměstnik odsěka gospod. — Ljudevit Langer, naměstni izvěstitelj. — Juraj Eršek, u Karlovcu. — Franjo Delpini, u Belovaru. — Dragutin Gödel, u Petrinji. — Antun Freiberger, u Zagrebu. — Henriko Klemenčić, u Gospiću.

C. k. bojni pověreničtva pomoćnici. G. Ivan Skalnik, u Zagrebu. - Ivan Weinert, u Karlovcu. — Rikard Hausenbüchler, u Gospiću. — Josip Stigler, u Zagrebu. — Dragutin Dollhopf, u Zagrebu. — Ivan Fischmeister, u Zagrebu.

C. kr. bojni pověreničtva pod-pomoćnici. G. Manoilo Prašak. — Eduardo Frei.

ODSĚK ZA OBSKERBLJENJE VOJSKE.

G Josip Dalušek, sj. sicil. vojn. reda s. Jurja vitez, c. k. upravitelj obskàrbljenja i izvěstitelj. — Franjo Abzug, izpravnik obskàrblenja. — Franjo Taušinski, pridstavnik. — Jaćim Matosić, pomoćnik pàrve vàrsti. — Franjo Pokorni, početnik.

Magazini od obskàrbljenja.

U Zagrebu: G. Ignatia Zelenka, pomoćnik i računovodja. — Drag. Greif, pomoć.

U Karlovcu: G. Josip Thomas, pomoćnik i računovodja. — Franjo Strnadt, podpomoćnik druge vàrsti.

U Rěci: G. Lavosl. Cassino, pom. i računovodja. — *U Sisku*: Ivan Čežik, pod-pomoćnik i računovodja.

Područni Magazin u Senju. G. Dragutin Pluharž, pomoćnik pàrve vàrsti.

SUDBENI ODSĚK.

G. Josip Malley, vàrhovni vojnički sudac (general-auditor-lajtnant). -- Franjo Vilelmo Gross, okružni vojnički sudac. — Dragutin Pfifler, posadni sudac.

ODREDJENI VOJNIČKI SUD.

(*Judicium delegatum militare*)

Predsěd. Preuzviseni g. Maksimiljan grof Auersperg, koi gore. — Josip Malley, koi gore. — Fr. Vil. Gros, koi gore. — Dragutin Pfiffer, koi gore.

Sudbeni aktuari. G Janko Golubković. -- Bernardo Jaburek. — Franjo Klenka, auditorialni praktikant.

Krajišnički odvětnici. G. Ljudevit Ivan Vrabec. — Nik. Cèrnković.

Bojna pěneznica. G. Eduardo Noe, bojni pěneznik. — Franjo Edelbock, kontrolor. — Franjo Herrmann i Franjo Kesler, bojni pisari pridruženi.

OKRUŽNI RAVNITELJ LĚČNIČTVA.

G. Remigio Frommeyer, doktor lěčničtva i operater, c. k. savětnik, ravnajući okružni lěčnik, vlastnik velike zlatne kolajnje zaslugah.

C. k. lěkarna vojničke posade u Zagrebu. G. Dragutin Pregartner, starešina. — Ivan Biber i Jos. Mayer, podlěkarnici.

Vojničko městno zapovědničtvo u Zagrebu. G. Vaclav pl. Hauser, satnik. — Stipan Savić, poručik.

Zapovědnik tvàrdjave u Karlovcu G Franjo bar. Paumgarten, sj. badensk. reda Zähringskog lava vitez, c. k. pukovnik, te karlovačke tvàrdj. zapověd., sl. v. varasd. ssp , slob. i kr. grada Karlovca začast. gradjanin — Nikola Goršić, městni nadporučik.

Zapovědnik grada Cetinskog. G. Ilia Milošević, c. k. četnik, te grada zapovědnik.

Voj. měst. zapovědnik u Rěci G. Ivan Kleindinst, c. k. pod-pukovnik, slob. kr. gradv. lukah, i okružjah Rěke i Bakra patricij zavètnik. — Franjo Kühnel, městni poručik.

Vojnički zapovědnik u Senju. G Josip Peypert, c. k. pod-pukovnik. — Budislav Budisavljević Predorski, poručik.

Vojnički zapovědnik u Bagu. G. Ivan Raslić, c. k. četnik.

RAVNITELJ MĚRNIČTVA I BOJNOGA GRADITELJTSVA U KOTARU KARLOVAČKOM.

G. Nikola Gál Gjulski, c. k. komornik, měrničtva pod-pukovnik. — Franjo Weis od Schleussenberga, satnik měrničtva. — Viktor Augusto pl Hermann, nad-poručik měrničtva. — Josip Hercan, računovodja bojnog graditeljstva. — Petar Leisser i Augusto Winkelmeyer, pomoćnici računovojde. — Slavoljub Markulinić, fourir. — Nikola Bištjan, praktikant.

Posadnog topničtva zapovědnik u kotaru Karlovačkom. g. Juraj Muffat, c. k. četnik topničtva. — Josip Steiner, satnik. — Matia Scheidler, nad-poruč. — Jos. Biel, poručik. — Dragutin Kipferling, ognjanik i zapovědničtva pobočnik.

Topničke oružane pisarna. G. Tomislav Krebner, topničke oružane nadzornik i računovodja. -- Mihailo Mayer, računovodja baruta. — Augusto Pušner, računovodja.

Ognjanicah nadzornik. G. Franjo Pivniška, vàrhovniognjanik.

RAVNITELJSTVO POKRAJINSKOG GRADITELJSTVA.

G. Antun Malinarić pl. od Silbergrund-a, c. k. četnik, ravnitelj, k. g. — Gjuro Thyr, satnik i podravnitelj. — Ivan Taubner, poručik, i **1.** pomoćnik. — Franjo Dany, **2.** pomoćnik. — Tomislav Rilly, 1. pisar. — Ilia Hoffmann, **2.** pisar.

Vàrhovno vojničko zapovědničtvo za Slavonsku i Srěmsku

(*u Petrovaradinu*).

Vàrhovni c. k. vojnički zapovědnik.

Preuzvišeni i presvětli g. Ivan baron Hrabovsky od Hrabova, sj. rr. austr. cesarsk. gvozdene krune **2.** reda, vojničkog Terezianskog-, austr. Leopoldskog-, carskoruskog s. Ane **2.** reda (u djemantih-), i pruskog vojničkih zaslugah vitez, saksonsk-gradjanskih zaslugah-, i švedskog mača, i papinskog sv. Gjuragja vele-kàrstnik- papinskog reda Spasitelja (u djemantih); sicil. Mauric. i Lazara i parmz. Konstantinskog reda komander. Nj. c. k. ap. Velič. pravi tajni savětnik, general-feldmaršal-lajtnant, pěšačkog puka br. **14.** vlastnik, te vàrhovni po Slavonskoj i Srěmskoj vojnički zapovědnik.

Presvětli g. Ivan Zahn Löwinhaid-ski, sj. reda parmas. Konstant. s. Gjurgja vitez, c. k. general-feldmaršal-lajtnant, te po Slavonskoj i Srěmu vojne divisioner.

Presvětli g. Franjo baron Wachenheim, ss. rr. carsk. rusk. s. Vladimira 4. vàrsti, i sicil. vojn. s. Jurja vitez, c. k. general-major, te brigade zapovědnik u Osěku.

VOJNIČKI ODSĚK.

G. Franjo Dorsner od Dornimthal-a, c k. pod-pukovnik, sj. carsko ruskog reda s. Wladimira 4. vàrsti vitez, vàrhovnog zapovědnika pobočnik i izvěstitelj u vojnićkih. — Ladislav Gomboš Hatazajski, konjanički satnik 11. husarsk. puka, naměstni pobočnik.

POLITIĆKI ODSĚK.

G. Franjo Zahn, bojni tajnik, pisarne ravnitelj i u gradjanskih izvěštitelj. — *Perovodje*. Jotip Konrad, Josip Pisch i Gàrgur Beldi od Uzona, tumačnik istočnih dopisah. — *Knjigovodje*. Ivan Sajatović i Jos. Treitler. — *Upisatelji*. Ivan Šturm i Rudolfo Stanke. — *Pisari*. Josip Leitnitzgruber. Franjo Achter. Josip Mader. Franjo Lukač. Henriko Flügel. — *Pomućnici*. TomaSilavski. Bazil Popović. Alojzio Rogendorf i Josip Cifrek. — *Praktikant*. Josip Chalupka.

GOSPODARSTVENI ODSĚK.

G. Moric Stähr, nad-pověrenik i izvěstitelj u gospodarstvenih. — Anton Saifert, naměstni izvěstitelja. — Ivan SuplikacViteżki, pověr. — KarloEndtsmann, Ivan Goldmayer, Josip Šafarik, pomoč. — Gjuro Pokorni, pověrenik u Osěku. — Josip Heidl, pověrenik u Vinkovcu. — Franjo Raz, sl. v. zagr. ssp., pověrenik u Mitrovicu. — Karlo Lovak, pomoćnik u Novoj-Gradiški. — Franjo Schäffer; pomoćnik u Titelu.

ODSĚK ZA OBSKERBLJENJE.

G. Ernesto pl. Colonius, nad-upravitelj, te izvěstitelj obskàrbljenja, č.-g.-d. u Beću. Franjo Langer, prigledajući upravitelj. — Josip Sender, pod-pomoćnik 1. vàrsti. — Franjo Voronski i Antun Haupt, pod-pomoćnici 2. vàrsti.

Magazini za obskàrbljenje.

Glavni u Petrovaradinu. Max. Zueh, pomoćnik 1. vàrsti, računovodja. — Kamilo pl. Mastiaux, pod-pomoćnik 1. vàrsti, pridružen. — *Področni u Futoku.* Gjuro Kautz, pod-pomoćnik 1. vàrsti, računovodja. — *Glavni u Osěku.* Ivan Šmit, pomoćnik 1. vàrsti, računovodja. Nikola Serenji, praktikant pridružen. — *Glavni u Brodu.* Ignatia Jaritz, pomoćnik 2. vàrsti, računovodja. — *Področni u Staroj-Gradiški.* Adolfo Grenso, pod-pomoćnik 1. vàrsti, računovodja. — *Glavni u Zemunu.* Dragutin Čeh, Sturmbach-ski, pomoćnik 2. vàrsti, računovodja.

SUDBENI ODSĚK.

Antun Bartasović, vàrhovni vojnički sudac, izvěstitelj. — DominikoWaniek, okružni vojnički sudac, pridružen. — Josip Wanbacher, satnik sudac, pridružen.

ODREDJENI VOJNIČKI SUD.

Predsěd. Vàrhovni vojnički zapovědnik, k. g. — *Izvěstitelji.* Antun Bartašović i Dominiko Waniek, k. g. — Danilo Gvožda novič, aktuar.

Bojna pěneznica. G. Jos. Rathgelb, pěnežnik. — Antun Bock pl. od Grünwald-a, kontrolor, sl. v. abauj. ssp. — Jakob Strella, pisar. — Antun Mallin, pisar pridružen.

OKRUŽNI RAVNITELJ LĚČNIĆTVA.

G. Josip Brentano, c. k. savětnik vlastnik velike zlate kolajne zaslugah, lěčničtva dokt. i operater, upravljajući okružni lěčnik.

Posadna lěkarna u Petrovaradinu. G. Iv. Kobai, starešina. — Ivan Krainski, lěkarnik.

Upraviteljstvo poštah bansko-karlovačkog okružja u Senju.

G Antun Heski, c k. začastni upravitelj poštah okružja senjskog ujedno poštar u Senju.

Poštari.

U Generalskomstolu: GG. Josip Golub. — *U Munjavi (Josefsthal):* Stěpan Kettner — Stěpan Paunović, odpravnik. — *U Jezerani:* Ivan Vuković. — *U Žutojlokvi:* Ana Uzovivićeva. Franjo Rubešić, odpravnik. — *U Senju:* Ant. Hesky, koj gori. — *U Otočcu:* nije naměstjen. — *U Perušiću:* Toma Oresković. — *U Gospiću:* Ana Mikulićeva. Manojlo Vurdelia, odpravnik. — *U Medaku*: Basilia Dragosavac. — *U s. Roku:* Lavoslav Šulentić. — *U malam Halanu:* Lazo Omčikus. — *U Vojniću:* Stěp. Skara. Stěp. Škara, odpravnik. — *U Verginmostu:* Arsenia Dragojlović. — *U Glini:* Karolo Mućnjak. — *U Petrinji:* Josip Hödli. — *U Kostanjici:* Todor Perenčević. — *U Bedniku:* Rafajlo Kotur. - *U Dubici:* Mihajlo Kostić. — *U Jasenovcu:* Franjo plem. Petrak. — *U Sisku:* Karol Hödli.

Sakupitelj listovah: G. Ivan Nep. Malešević, u Bagu.

Narodni krajišnički pěšački pukovi.

1. Ličani.

Pukovnik: Mihajlo Rheinbach.
Pod-pukovnik: Budislav pl. Budisavljević, č.hsgd.
Pàrvi četnik: Mihajlo Gjurić.
Drugi četnik: Maxe Nožinić.

Satnici.

Mate Mestrović, poseduje vojničku hrabrenosti kolajnu.
Simo Petričić, č hsgd.
MihajloZastavniković, č.hsgd.
Josip pl. Rodić.
Dragutin Gjurković.
Jakob Knežić, č.hsgd.
Ivan Mudrovčić.

Pod-satnici.

Isailo Popović.
Ivan Pfeiffersberg od Angerburga.
Simo Kekić, sl. v. varašd. ssp.
Augusto pl. Janko.

Nad-poručici.

Stèpan Meštrović.
Marko Drašković.
Adam Kovačević.
Petar Korica, č.hsgd.
Samoilo Lemaić.
Jovan Drenovac.
Sava Terbojević.
Juraj Peinović.
Vaso Zaztavniković.
Isak Milleusnić.
Mihajlo Sajatović.
Ilia Obradović.
Dominiko Babić.

Poručici s većom platjom.

Martin Pavičić.
Petar Vittas.
Petar Knežević.
Pilip Beniać.
Toma Matanić.
Spir. Draganić,č.hsgd.
Luka Podkonjak.
Stèpan Holjevac.
Juraj Ratković.
Danilo Pavičić.

Poručici s manjom platjom.

Josip Krivačić.
Nikola Sperro.
Andria Souvan.
Mate Vojvodić.
Karlo Eggenberger.
Geco pl. Budisavljević
Pavao Radeka.
Petar Budimir.
Jovan Milošević.
Mihailo Zambelli.
Mate Došen.
Jovan Lemaić.
Franjo Peinović.
Ivan pl. Zdunić.

C. k. kadeti.

Franjo Pintar.
Stěpan Vittas.
Manoila Mileusnić.
Ant.RukavinaLjubački
Jovan Kalinić.
Jure Došen.

Pukovni kadeti.

Slavoljub Donath.
Pet. Budisavljević Predorki.
Samojlo Bogunović.
Ludjevit Graf.
Adolfo pl. Baichetta.
Jovan Gnjatović.
Gašpar Pavičić.
Mih. pl. Budisavljević
Manojlo Negovan.
Vatroslav Gnjatović.
Petar Milašinović.
Pilip Achia.

Kadeti o svom trošku.

Juraj Bartl.
Manojlo Rašeta.
Jovan Luger.
David Seegner.
Petar Kastelac.
Jovan Kosanović.
Juraj Knežević.

Kod stola.

Satnik pukovni sudac: Srěčko vitez Eisenstein-ski.

Pukovni lěčnik: Dr. Andr. Heinz.

Nad-poručik računovodja: Mihajlo Lumetz.

Nad-poručik puk. pobočnik: Isak Milleusnić.

Upraviteljstvo granice.

Satnika neima.

Satnici sudci: Venceslav Stöhr; Dragutin Weigl i Franjo Šiška.
Satnik računovodja: Mihajlo Gnjatović.
Poručik i pobočnik: Šimo Kernić, č.hsgd.
Nad-poručik od graditeljstva: Jos. Schmidt.
Zemljišni knjigovodja: Jovan Mraković.
Šumarski poglavica: Josip Morvaj.

Nad-poručici.

Ant. Marković, č.hsgd
Maxim Poch, č.hsgd.
Vinko Gergić.
Petar Ergotić, č.ghsd.

Poručici.

Ivan Rosanić } č.hsgd.
Prok.Petričić }
Skender Kilić.
Josip Bach.
Gjuragj Pos.
Simon Kernić.
Sava Steković.
Konstantin Malić.
Marko Badovinac.

Stražmestri.

Nikola Dubaić.
Sava Lemaić.
Tanasia Diekić.
Nikola Drobac.
Luka Cvitković.
Stěpan Pavičić.
Nikola Ljustina.
Jakov Pavelić.
Josip Čanić.
Konstant.Domjanović
Jovan Basta.
Dimitria Vučković.
Tod. Rabatić, pomoć.
Franjo Čačić.
Petar Šarić.
Andria Djappa.
Mahajlo Tomaš.
Danilo Tomičić.
Lazar Medić.
Dominiko Pavelić.
Božo Milković.
Martin Kovačević.
Juraj Peinović.
Ivan Šarić.

Furiri.

Ivan Stilinović.
Ivan Žagar.
Jakov Devičić.
Stanislav Stilinović.
Gàrgur Šikić.
Jakov Herman.
Ivan Leon.
Leopold Kosović.

Bojni lěčnici.

Nad-lěčnik, lěčnik živine: Tobia Christ.

Nad-lěčnik: Vinko Ofner.

Pod-lěčnici.

Aloisio Schneider.
Ivan Gablenz.
Ivan Hamornik.
Ivan Ellmayer.
Josip Winter.
Vilelmo Einvalter.
Ivan Leichner.
Marko Petiček.
Antun Peterka.
Franjo Müller.

2. Otočani.

Pukovnik: Nikola Maštrović, imade vitežki kàrst reda železne krune, papinski red sv. Gàrgura i kraljevsko-saksonskoga reda za gradjanske zasluge.
Pod-pukovnik: Juraj Br. Jellačić.
Pàrvj četnik: Stěpan pl. Mihić.
Drugi „ Šišman pl. Ettingshausen.

Satnici.

Vasilia Dmitrašinovič.
Petar Wimmer.
Jovan Pavelić.
David Pešić.
Jovan Belčić,
Karlo Schnörch.
Prokop Funduk.
Adam Vukelić.

Pod-satnici.

Juraj Raslić.
Gavrilo Sekulić.
Ilia Grivičić.
David Vranešević.

Nad-poručici,

Danilo Branković.
Damjan Banjanin.
Franjo Ježić.
Petar Vukelić.
Nikola Kantar.
Mihajlo Kašumović.
Vid Kašumović.
Ljud. pl. Hreglianović
Jovan Dotlić.
Pilip Marković.
Manojlo Knezević.
Nikola Skorić.
Andria Meštrović.

Poručici s većjom platjom.

Pilip pl. Ljuboević.
Danilo Franić.
Petar Perpić.
Juraj Skarić.
Danilo Drakulić Mersingradski, pobočnik brigade.
Juraj pl. Hreljanović.
Mihajlo Vukelić.
Jovan pl. Draženović od Posertve.
Karlo pl. Marenić.
Juraj Banić.
Jovan Murgić.
Leopold Werklein.

Poručici s manjom platjom.

Danilo Matašic.
Toma Rukavina.
Ivan Gallac.
Nikola Omchikus.
Hugo Jelinić.
Lavro Kovačević.
Josip pl. Šlojsnik.
Stěpan Dmitrašinović.
Todor Knězević.
Stěpan Vlaiszavlievič.
Nikola Gerbić.
Dane Orlović.
Toma pl. Čudić.

C. k. kadeti.

Toma Perpić.
Isak Dotlić.
Pavao Karić,
Jovan pl. Čudić.
Toma Knesević.

Pukovni kadeti.

Petar Findrik.
Toma Vicković.
Mihajlo Jelinić.
Petar Jelinić.
Mihajlo Perpić.
Franjo Agbaba.
Toma Dotlić.
Jovan Perpić.
Mihajlo Božičević.
Danilo Vlaisavljević.
Petar Kantar.

Kadeti o svom trošku.

Josip Belloberg.
Josip Murgić.
Rafael Sekulić.
Petar Brekić.
Mihajlo Matašić.
Arsenia Jović.
Nikola Žakula.
Dragutin Wimmer.

Kod štola.

Nad-poručik pukovni pobočnik: Danilo Branković.
„ „ *sudac*: Franjo Štibic.
„ „ *računovodja:* Franjo Markovac.
Pukovni lěčnik: dr. Frideriko Marqua.

Upraviteljstvo granice.

Satnik: Franjo Bach.
Satnik sudac: Marko Krestić.
Satnik računovodja: Danilo Čortan.
Poručik pobočnik: Josip Masanac.
Pàrvi pomočnik kod graditeljstva: Petar Orešković.
Zemljišni knjigovodja: Jovan Jelinić.
Sumarski poglavica: Antun Benaković.

Nad-poručici.

Pavao Jelinić.
Petar Stanić.
Josip Begri.
JurajHoljevav,č.hsgd.

Poručici.

Mate Kovačević.
Stanislav Malić.
Toma Sertić, č.hsgd.
Ivan Jerko.
Josip Masanec.
Ivan Accurti.
Ivan Klobučař.
Mihajlo Sertić.
Simo Kliska.

Praktikant.

Aloisio Blažević.

Stražmeštri.

Marko Ratković.
Vasilia Vukojevac.
Jovan Varda.
Stojan Čupurdia.
Vuk Muniaš.
Danilo Orlič.
Josip Matašić.
Šaver Čudić.
Nikola Jakšić
Danilo Orešković.
Ilia Gruičić.
Simo Vidmar.
Franjo Matašić.
Isak Puhalo.
Vasilia Jurković.
Aleksa Dozeth.
Marko Schian.
Karlo Biondić.
Jovan Belić.
Stevan Serdić.
Vuk Gavrilović.
Stevan Hečimović.
Luka Starčević, pomoćnik.
Božo Philipović.

Furiri.

Nikola Matić.
Franjo Raslić.
Josip Marković.
Ilia Skorić.
Jovan Halagić.
Josip Raslić.
Franjo Verbanić.
Josip Meerheim.
Vuk Raslić.

Bojni lěčnici.

Nadlěčnik i lěčnik živine.

Josip Penger.

Nad-lěčnik.

Dr. Eduard Wache.

Lěčnici.

Adam Zappel.
Venceslav Šefčik.
Leon Beltkiević.
Ivan Eisenbänder.
Ivan Meinel.
Juraj Hanselski.
Franjo Korn.
Jakob Schlenker
Franjo Laufner.

3. Ogulinci.

Pukovnik: Stevo Šuplika, imade vitežki kàrst francezkoga začastnoga puka, vitežki kàrst kraljev. saksonsk. reda za gradjanske zasluge, č hsgd.
Pod-pukovnik: Joso Schmidt Silbergradski
Pàrvi četnih: Elia Gerlić.
Drugi četnik: Vasil Knežević.

Satnici.

Nikola Vukmanić.
Rade Terbuhović.
Dmitria Maravić.
Franjo Gergac.
Jovan Bök, č.hsgd.
Nikola Bunjevac Nikolaevički.
Petar pl. Baichetta.
Manojlo Arambašić.

Pod-satnici.

Christian vitez Hartliebski.
Jovan Bunčić, č.hsgd.
Martin Imbrišević.

Nad-poručici.

Sebastian Gračanin.
Juraj Sertić
Luka Sertić, č hgsd.
Joso Milošević.
Lavoslav Kosanović.
Adam Jović.
Ludjevit Leypold.
Vèkoslav Draženović.
Petar Lattas.
Jovan plemić od Fanfogna.
Mihailo Roknić poseduje vojničku hrabrenosti kolajnu.
Alois Paul.
Nikola Draženović.

Poručici s većjom platjom.

Adam Lacković.
Radislav Kraguljac.
Lavoslav Apfelthaler.
Danilo Katić.
Joso Kosanović.
Thodor Cekinović.
Lothar vitez Berkski, č.hsgd.
Jure Sertić.
Petar Terbuhović.
Antun Turkail.
Kazimir Perčević.
Marko Pozder.

Poručici s manjom platjom.

Vacslav Poljak.
Juraj Mikašinović.
Trivun Kosanović, poseduje vojničk. hrabrenosti kolajnu.
Luka Kraguljac.
Mihajlo Čokeša.
Božo Bach.
Bogomil Kukić.
Stevan Oklopšia Kukburski.
Antun Ratković.
Matia Perković.
Stevo Draženović.
Juraj Rukavina.

C. k. kadeti.

Nikola Gračanin.
Nikola Oklopšia Kukburski.
Mihajlo Vucelić
Joso Schmidt Silbergradski.
Rafael Vucelić.
Izak Podkonjak.

Pukovni kadeti.

Nestor Boroević.
Stevo Lattas.
Jovan Blagaić.
Franjo Poljak.
Joso Draženović. Posertvečki.
Karlo Schmid Silbergradski.
Mihajlo Cindrić.

Kod stola.

Nad-poručik pukovni pobočnik: Petar Lattas.
„ ***pukovni sudac***: Albin Glaser.
„ ***pukovni računovodja***: Stèvo Malović.
Pukovni lěčnik: dr. Rudolfo Hibl.

Upraviteljstvo granice.

Satnik: Pavao Kušan, č.hsgd.
„ ***sudac***: Antun Friedrich.
„ ***računovodia***: Joso Kalinić, č.hsgd.
Poručik podbočnik: Gàrgur Roksandić.
Satnik graditeljstva: Mavro Rabel.
Zemljišni knjigovodja: Franjo Cibulka.
Šumarski poglavica: Ludjevit Mingazzi.

Nad-poručici.

Matia Blagaic, č.hsgd.
Nik. Boroević, č.hsgd.
Jovan Simić.
Antun Belobraidić.
Mate Jurissić.

Pod-poručici.

Moisia Tarbuk.
Stěp. Mandić, č hsgd.
Hugo Nolden.
Pavao Cupuvić.
Ivan Mihanović.
Gàrgur Roksandić.
Mihajlo Kajganić.
Marko Pilipović
Skender Theodorović, sl. um. i mudroljubja doktor.

Stražmeštri.

Nikola Butković.
Cirilo Mervoš.
Stojan Gostović.
Petar Vukelić.
Pavao Perković.
Jovan Piskur.
Vilelmo Šulek.
Radislav Cvitićanin.
Thodor Vukelić.
Marko Zatezalo.
Mihajlo Pekec.
Mihajlo Kosanović, č.hsgd.
Mihajlo Milković.
Antun Orlić.
Šimo Pèrtljaga.
Antun Turkail.
Stěpan Božičević.
Radislav Komadina.
Nikola Kolić.
Mihajlo Kotur.
Juraj Rendulić.
Timotheo Momčilović
Věkoslav Borić.

Furiri.

Nikola Plivelić
Mihailo Plivelić.
Franjo Kirašić.
Ivan pl. Zerngolern.
Andria Rišner.
Matia Magdić.
Jovan Lovnički.
Stanislav Vuković.
Antun Winkler.

Bojni lěčnici.

Nad-lěčnik i lěčnik živine.

Karlo Hakenschmidt.

Nad-lěčnik.

Doktor Josip Sigmund

Lěčnici.

Karlo Raspotnik.
Franjo Droszg.
Mihajlo Wolff.
Franjo Hochmeyer.
Antun Wulpe.
Gottfried Schneditz.
Jovan Brixy.
Ivan Abeles.
Manojlo Rouple.
Josip Schrötter.
Ladislav Triff.
Franjo Weber.

4. Sljunci.

Pukovnik: Josip Kerpan, imade vitezki kàrst kraljevsko saksonskoga reda za gradjanske zasluge.

Pod-pukovnik: Lavoslav pl. Mudrovčić, imade vitezki kàrst francezkoga začastnoga puka.

Pàrvi četnik: Stěpan Kusenic, Ibinicki.

Drugi četnik: Petar Čvetoević.

Satnici.

Hugo Sokčević, č.-hsgd.
Juraj Glavaš.
Juraj Barić.
Ferdinando Wechtersbach.
Josip Rezniček.
Josip Majstrović.
Petar Heraković
IgnatiaČivić Rohrski sl. v. varašd. ssp., te slob. i kr. grada Karlovcza začastni gradjanin, kod vàrh. zapověd. u Zagrebu.
Šišman Poglajen Leienburgski.

Pod-satnici.

Ljudevit pl. Rebrača.
Friedrich Br. Kulmer.
Josip Weiss.
Stěpo Kudomilo.

Nad-poručici.

Jovan Maglić.
Nikola Horvat.
Todor Imelić.
Stěpan Komadina.
Maksmiljan Janković od Tupčine.
Franjo Martinić.
Petar Blašković.
Danilo Rašić.
Juraj Gürtler.
Nikola Pavić.
Mojsia Majstorović.
Josip Wagner.
Nikola Sajatović.

Poručici s večjom platjom.

Stojan Knežević.
Veselko Lopašić.
Josip Popović.
Antun Heilmann.
Jovan Holjević.
Ilia Bogdanović.
Todor Hasek.
Stěpan pl. Tkalec.
Jovan Skok.
Franjo Wagner.
Matia Desovic.

Poručici s manjom platjom.

Mihajlo Tkalac.
Marko Novković.
Karl. vit. Hartlieb-ski
Eduardo Erdelac.
Milan pl. Vernić.
Marko Komadina.
Mihajlo Sučević.
Tomislav Heraković.
Andria Fashinsky.
Luka Cvetoević.
Mihajlo Mallinar.
Petar Stipanović.
Dane Žerjavica.

C. k. kadeti.

Jovan Spudić,
Jovan Kalinić.
Petar Nović.
Josip Wolf.

Pukovni kadeti.

Ljudevit Periš.
Eduardo Cvitković.
Nikola Lauppert.
Skender Vučković.
Ignatia Novković.
Josip pl. Mudrovčić.
Dragut. Zdencaj Zahromić-gradski.

Kadeti o svom trošku.

Sebastian Šarac.
Ernesto Šveicer.
Pavao Živković.
Liberato Lopasić.
Emiko Karlo.

Kod stola.

Satnik pukovni sudac: Gust. pl. Hetzendorf.

Nad-poručik pukovni računovodja: Petar Hećimović.

Nad-poručik pukovni pobočnik: Josip Wagner.

Pukovni lěčnik: dr. Josip Flögel.

Upraviteljstvo granice.

Satnik: Josip Pukšec.
„ *sudac:* Vilelmo Stark.
„ „ Eduardo pl. Janković.
„ *računovodja:* Jovan Mergjenović.

Poručik pobočnik: Ignatia Utjesinović.

Pàrvi pomoćnik od graditeljstva: Lazar Urošević.

Zemljiš. knjigov.: Danilo pl. Stanisavljević.

Šumarski poglavica: Mihajlo Bèrkić, č.hsgd.

Nad-poručici.

Mihajlo Šostarić.
Stěpan Kalinić.

Poručici.

Kuzman Priljeva.
Ilia Čuić.
Petar Simunić.
Gjuro Bach.
Šimo Manojlović.
Matia Pavec.
Franjo Kovačević.

Stražmeštri.

Maxim Opačić.
Jovan Rušnov.
Rafael Šarac.
Juraj Komadina.
Juraj Paulić.
Stanislav Pavić.
Pavao Vlahović.
Jovan Cindrić.
Josip Cindrić.
Juraj Polović.
Juraj Križanić.
Jovan Badovinac.
Stěpan Zubović.
Bazilio Duduković.
Petar Krajačić.
Mihajlo Sudar.
Josip Matiević.
Mihajlo Ivošević.
Petar Markušić.
Antun Holjević.
Ivan Vidović.
Skender Gašljević.

Furiri.

Jovan Erdölj.
Franjo Rellig.
Desiderio Eršek.
Jovan Lisac.
Mihajlo Stoisavljević
Franjo Esseyva.
Franjo Lichtenberg.
Eugenio Vojaček.
Franjo Krätschmayer

Bojni lěčnici.

Nud-lěčnik, lěčnik živine fali.

Nad-lěčnici.

Dr. Petar Blasković.
Dr. Vac. Tluczhorz.

Lěčnici.

Karlo Sova.
Ivan Nasse.
Gavrilo Kalfer.
Antun Roschanz.
Jakob Reiter.
Franjo Tschurn.
Ernesto Gross.
Franjo Fröhlich.
Franjo Balaša.
Josip Pöšl.
Franjo Bresarić.
Ivan Schildberger.

5. Varašdinci-Križevčani.

Pukovnik: Auguto bar. Stillfried-Rattenitz.
Pod-pukovnik: Mihajlo Stoisavlević, č.hsgd.
Pàrvi četnik: Skender bar. Milutinović od Višnice (Weichselburg).
Drugi četnik: Matia Mikić.

Satnici.
Ivan Dragolović plem. Drahenburžski, č.hsgd.
Martin Benutci.
Nikola Boičeta.
Franjo vitez Benko, č.hsgd.
Franjo Jelenčić.
Martin Serbić.
Josip Trečić.
Tomislav Gèrgić.

Pod-satnici.
Ivan pl. Zinsenfels.
Franjo Vinkler.
Ivan Selović.
Vuk Potočić.

Nad-poručici.
Vuk Čvarek.
Dragutin Degoricia Freienvaldski.
Dragutin pl. Agić.
Franjo Špachholc.
Miroslav Bujanović-Telekski.
Josip Gažčić.
Gregur Peulić.
Franjo pl. Rebrača.
Jovo Cetojević.
Jačim Boičeta.
Josip Gebauer.
Ivan Fušić.

Poručici s većom platjom.
Mirko Posavec.
Josip Mraović.
Franjo Aranj.
Vazil Ivičić.
Slavoljub pl. Hannig.
Gjuro Rotkvić.
Tomislav Habianec.
Antun Cvitar.
Tomo Vukailović.
Drag. Knezić, č.hsgd.
Josip Perčević.
Gjuro Dološčak.
Tomo Peraković.

Poručici s manjom platjom.
Mauricio Koci.
Antun Lipoščak.
Matia Travinić.
Mirko Cepetić.
Ivan Stanković.
Josip Potočić.
Julio Šnekel Trebersburzki, *brigadski pobočnik.*
Antun Posavec.
Nikola Serdić.
Ivan Malinarić Silbergrundski.
Jakob Knesević.
Josip Thekaić.

C. k. kadeti.
Ivan Valentić.
Gjuro Renc.
Slavoljub Gèrgić.
Moric Jakčin.
Dragutin Francisci.
Gjuro Terbojević.

Pukovni kadeti.
Tadia pl. Radić.
Petar Lipoščak.
Stèpan Raiki pl. Raik.
Hinko Štopfer.
Adam Janjanin.
Štèpan Lumec.
Skender pl. Klempa.
Rudolfo Gèrgić.
Izidor pl. Strobel.
Alberto Tèrnski.

Kadeti o svom trošku.
Gabriel Janković.
Adam Herburger.
Josip Pflanzer.

Kod stola.
Satnik pukovni sudac: Ivan Svoboda.
Pukovni lèčnik: dr. Antun Fengler.
Nadporučik računovodja: Baltazar Tèrnski.
Poručik pukovni pobočnik: Slavoljub plem-Hannig.

Upraviteljstvo granice.
Satnik: Ivan Hala.
Graditeljstva pomoćnik: Franjo Misler
Satnik I. sudac: Mirko Halper Sigetski.
Satnik II. sudac: Rudolf Kratochvil.
Satnik računovodja: Mijo Hiller.
Poručik i pobočnik: Dragutin Fromm.
Šumarski poglavica: Antun Tomić, č.hsgd.
Zemljišni knjigovodja: Mihajlo Raslić.

Nad-poručici.
Filip Stanković.
Lavoslav Scoll.
Adolf Schmidt.
Maksimil. Mašić.

Poručici.
Ivan Boić.
Franjo Wiesler.
Dragutin Fromm.
Mijo Šimić, č hsgd.
Gjur.Popović, č.hsgd.
Ivan Janjanin.
Gjuro Neuvirt, č.hsgd.
Stèpan Popović.

Stražmeštri.
Jakob Tkalčević.
Luka Štefanec.
Mijo Dončević.
Pavao Sisa.
Mirko Žužić.
Antun Radanović.
Mirko Cirkvenec.
Sebastian Rapljan.
Vinko Kateković.
Stèpan Križan.
Gjuro Cèrlenjak.
Marko Štefanec.
Stèpan Bakrač.
Nikola Predragović.
Filip Kovačević.
Petar Deuš.
Vinko Šepak.
Gavrilo Janković.
Pavao Kostadinović.
Mirko Filipović.
Martin Gergić.
Gjuro Živković.
Tomo Rietković.

Furiri.
Filip Stanković.
Viktor Galimberti.
Ivan Mihoković.
Ljudevit Švaljug.
Antun Venta.
Josip Rosman.
Mahailo Bottek.
Antun Kesterzanek.
Matia Kemenović.

Bojni lèčnici.

Nad-lèčnici.
Liborio Valdkirch.
Dr. Joso Kincel.

Lèčnici.
Kaspar Bauer.
Ivan Viditz.
Joso Kaleša.
Joso Vatcke.
Ferdinando Nigman.
Leopold Leeb.
Alois Tribuć.
Ivan Bek.
Majerhoffer, č.hsgd.
Franjo Palka.
Ignatia Eloe.
Aloisio Šašek.
Ivan Höschel.

6. Varašdinci-Jurjevčani.

Pukovnik: Nikola Filipović od Filipsberg-a, poseduje turkog reda Nišana, č.hsgd.
Pod-pukovnik: Dragutin bar. Grammont od Linthal-a, sl. v. požež ssp., č.hsgd.
Pàrvi četnik: Ivan Vuk Tisma.
Drugi četnik: Engelbert Dimaček.

Satnici:

Franjo vitez Šaibenhofski.
Dragut. Eug. Wanner.
Marko Stokucha.
Franjo pl. Makson.
Nikola Horvat.
Rajmundo Tarbuk, č.hgsd.
Skender Selović.
Mihailo Drenovac.

Pod-Satnici.

Nikola Peulić.
Dragut. Koci, č.hsgd.
Mirko Bengez.
Jos. pl. Ugjbinac.

Nad-poručici.

Dragutin bar. van der Lippe.
Juraj Carević, č.hsgd.
Marko Vedriš.
Jakov Gjurišević.
Ladislav Pisačić, Hižanovečki.
Franjo Rusan, č.hsgd.
Rajmun. pl. Dadasović
Hanibal vitez Bogdanović.
Josip Jadan.
Matia Turek.
Marko Margotić.
Matia pl. Senjan.
Šimun Margetić.

Poručici s večom platjom.

Nikola Perčević.
Dragutin Talian Vizečki.
Matia Budisavljević.
Stěpan Drenovac.
Ivan Petras.
Ivan pl. Lövenberg.
Franjo Urban
Blaz Maletić, *pōboč.*
Nikola Ljubobratović.
Dimitria Ignjatović.
Josip Petras.
Ivan Maroević.

Poručici s manjom platjom.

Nikola Lovrić.
Josip Sabolić.
Skender Mihalinec.
Franjo Nikèrl.
Franjo Rakiaš.
Juraj Dodik.
Petar Grafić.
Tomo Basilj.
Franjo Zlatar.
Slavoljub pl. Moor.
Juraj Popović.

C. k. kadeti.

Mihailo pl. Dadasović.
Gavrilo Grahovac.
Liborio Lipošćiak.
Franjo Turek.
Baltazar Rain.

Pukovni kadeti.

Vatroslav pl. Nagjajtaj
Josip Mihić.
Srěćko Vidra.
Mirko pl. Orsag.
Rupert Margotić.
Juraj Donat.
Ivan Gareis.
Ladislav pl. Vasdenjej.
Ladislav pl. Botka.
Engelbert Katinčić.
Skender pl. Živković.
Ivan baron Geusan.
Julio pl. Čilag.

Kadet o svom trošku.

Franjo Fortner.

Kod stola.

Satnik pukovni sudac: August Zimmer.
Nad-poručik računovodja: Ivan Cvitković.
Pukovni lěčnik: dr. Vatroslav Lang.
Nad-poručik puk. pobočnik: Blaž Maletić.

Upraviteljstvo granice.

Satnik: Franjo Gnedt, č.hsgd.
Satnika graditeljstva: *neima.*
Satnik I. sudac: Toma Vidra.
„ *II. sudac:* Henriko Hann.
„ *računovodja:* Adolfo Pfundheller.
Zemljišni knjigovodja: Josip Majurec.
Šumarski poglavica: Stanislav pl. Dragančić.
Praktikant: Toma Maksić.

Nad-poručici.

Josip Blagaić.
Dimitria Jovanović.
Bazilia Svraka, č.hsgd.
Vilelmo Pelsater.
Tod. Bosanec, č.hsgd.

Poručici.

Rudolf Vinkler.
Nik. Bělovitić, č.hsgd.
Franjo Schneider.
Josip pl. Jurković.
Antun Pauli, č.hsgd.
Ilia Relić.
Adam Matasović, č.hsgd.
Mihailo Maršić.

Stražmeštri.

Matia Perov.
Matia Cvětovec.
Stěpan Stankier.
Matia Gjüd.
Jovan Sèrbljinović.
Franjo Vedriš.
Andria Turčić.
Marko Cutvarić.
Lovro Matiaković.
Stojan Rakiaš.
Juraj Bosanac.
Stěpko Rudjić.
Janko Kamber.
Juraj Jakopović.
Mihailo Hèrgević, č.hsgd.
Matia Gjukin.
Mihail Šostarić.
Mihail Piskor, *pomoć.*
Jakob Gerić.
Martin Tomašević.
Martin Marić.
Mihailo Slamić.
Stěpan Rogulja.
Ivan Magjerek.

Nad-lěčnik, lěčnik živine.

Franjo Peška, č.hsgd.

Nad-lěčnik.

dr. Paul Hochmayer.

Lěčnici.

Jovan Jure Köllreuter
Kaspar Svoboda.
Karl Tutzek.
Vinko Manihaut.
Jure Jellen.
Ladisl. pl. Sebestyen.
Karlo Denischa.
Jovan Bönisch.
Johann Brandl.
Ferdinand Strnadt.
Karlo Pulnstorff.
Antun Schlar.

7. Brodjani.

Pukovnik: Josip Bar. Neustädter, sl. v. srèm. ssp.
Pod-pukovnik: Filip pl. Reiche.
Pàrvi četnik: Franjo Lovetto.
Drugi četnik: Josip baron Tkalčević, sl. v. bačke i bodrog ssp.
Treći četnik: Ladislav bar. Reischach, c. k. komor. vitez reda s. Ivana od Jerusolima, komor. u službi kod nj. c. k. Visosti nad-vojvode Ljudevita.

Satnici.

Pavao Bukarica od Gubretića i Zvornika.
Vinko Müncer od Marienborn-a.
Šimun Berleković.
Ladislav pl. Dolački.
Vèkoslav Haas.
Ranko pl. Vitoss.
Vaso Kobasica.
Josip Vukassinović.

Pod-satnici.

Marko Bogunović.
Mojzia pl. Živanović, sl. v. srěmske ssp.
Adolfo Berman.
Martin Bukvić.

Nad-poručici.

Ivan Faro, topnički častnik i sl. v. srèm ssp.
Hilario Mušić.
Anastaz. pl. Vitoss.
Petar Nestor.
Gjuro pl. Agić.
Eduardo pl. Kantz.
Ivan Elger.
Dimitria Sklizović.
Eduardo Smetana pl. od Eulenberg-a.
Andria Jemrić.
Ivan Nep. Poslavski, pukovni pobočnik, i sl. v. srèm. ssp.
Joakim Pelinović.
Franj. Fleišer od Kempfenfeld-a.

Poručici s većjom platjom.

Franjo Gavriel pl. Čat.
Petar Ergottić.
Matto Stanković.
Mato Stojanović.
Mihail Mihić.
Bogdan Šumarski.
Josip Klandinger.
Ferdinand Vidaković.
Maks. pl. Milenković.
Mirko Vučevac.
Mihail Haas.

Poručici s manjom platjom.

Ivan Mitrović.
Tomo Petričević.
Adolfo Eichberger.
Franjo Petrović.
Augusto Bolthauzer.
Vèkoslav Obterkić.
Šandor Minacki.
Stěpan Haas.
Marko Fillić.
Franjo Spilauer.
Franjo Kopić.
Rudolfo Lušinski.

C. k. kadeti.

Ivan Gèrković.
Arnoldo Ergottić.
Franjo Mihić.
Věkoslav Vidaković.
Šandor Jovanović
Petar bar. Tkalčević.

Pukovni kadeti.

Eduardo Eichberger.
Franjo Rupp.
Eduardo Laurić.
Dragut. vitez od Steinberg-a.
Jacint Suratlić.
Stěpan Grigić.
Herman Miller.
Eduardo Hainiš.

Kadeti o svom trošku.

Franjo Volf.
Blaž Vinković.

Kod stola.

Satnik pukovni sudac: Vacslav Gübl.
Nad-poručik pukovni računovodja: Stěpan Milosević.
Pukovni lěčnik: dr. Josip Tessely.
Pukovni pobočnik: Ivan Nep. Poslavski, sl. v. srèm. ssp.

Upraviteljstvo granice.

Satnik: Antun Eichberger.
„ *graditeljstva*: Franjo Fabricius.
Satnici sudci: Josip Hainiš.
„ „ Ferdinand Frić.
Satnik računovodja: Dragutin Alković, sl. v. srèm. ssp
Poručik pobočnik: Vinko Adamec.
Zemljišni knjigovodja: Petar Plavšić.
Šumarski poglavica: Franjo Sporer.

Nad-poručici.

Martin Kratzlmayer.
Antun Burghardt.
Ilia Josipović.
Nikola Mikšić,

Poručici.

Milan Skorić.
Ivan Šneeberger.
Franjo Spies.
Aleksander Ninković.
Toma Luić.
Vaso Perkov.
Andria Ivanković.
Franjo Buch.

Praktikanti.

Franjo Martinović.
Gustav Plavšić.
Pavo Obradović.

Stražmeštri.

Josip Suratlić.
Gerga Tucaković.
Mato Benković.
Gjuro Varnica.
Pavao Ivić.
Mirko Čavčić.
Hilaria Kedačić.
Gerga Petričević.
Mato Vukovac, *pomoć.*
David Domačinović.
Mihail Ferić.
Luka Šumanović.
Antun Lovretić.
Antun Merkel, topnič.
Ivan Ivanović.
Gerga Kassapović.
Stěpan Marković.
Žaver Stojanović.
Ivan Bogutovac.
Marian Kovačević.
Simon Korda.
Tomo Lemešić.
Viktor Kopčić.
Ferdinand Petričević.

Furiri.

Žaver Kerković.
Antun Katušić.
Marko Šuvić.
Andria Markovac.
Vatroslav Bresnik.
Adam Bogdanović.
Josip Milovanović.
Emil Seldenmayer.
Leopold Kozarac.

Lěčnici.

Nad-lěčnik i lěčnik živine.

Andria Hostinek.

Nad-lěčnik.

Ivan Mihailović.

Pod-lěčnici.

Filip Schwarc.
Josip Laurić.
Ignatia Schrittvieser.
Ivan Laval.
Mato Krienhuber.
Franjo Merc.
Jakob Goldmann.
Josip Hofmeister.
Mato Hofer.
Vatroslav Nimtsch.
Franjo Schverzinger.
Josip Schvarc.

8. Gradiškanci.

Pukovnik: Franjo bar. Gramont od Linthal-a, sl. vv. bačke i požež. ssp.
Pod-pukovnik: Rajmundo Matulin.
Pàrvi četnik: Herman Ramp.
Drugi četnik: Franjo pl. Urm.

Satnici.

Todor Travičić.
Viktor pl. Gaši.
Ljudevit Fromm.
Matia Tugja.
Luka Hansevački.
Pavao Petrović.
Ferdin. pl. Ugjbinac.
Miroslav Franz.

Pod-satnici.

Adam Jakšić.
Juraj pl. Odobašić.
Matia pl. Frainković.
Ivan Pavlović.

Nad-poručici.

Aron Sèrdjenović.
Stèpan Kovačević.
Arnold(Slavovit) Čolić
Skend pl Milenković
Stèpko Madjarević,
Andria Vojvodić.
Josip Olujević.
Matia Živatović.
Drag. Švarcenbruner.
Prokop Adler.
Konstant. pl. Ostoić.
Josip Badalić.
Kosta pl. Milenković

Poručici s večjom platjom.

Antun Heinrich.
Timotia Milanović.
Ostakia Muibaga.
Dragutin Bastašić
Juraj Vujčić.
MihailoTomić, č.hsgd.
Dragutin Spielauer.
Petar Krajačić.
Ivan Hartman.
Srěčko Čolić.
Maksim pl. Salković.
Josip Bulatović.

Poručici s manjom platjom.

Mihailo Osvadić.
Adam Mihaljinić.
Stěpan Katičić.
Skender Huber.
Dragutin Cèrlien.
Gašo Cèrnčić.
Jakov Rehman.
Ivan Papić.
Andria Smolčić.
Šaver Živatović.
Ivan Vukašinović.
Bartol Grabrić.

C. k. kadeti.

Ferd. Mihić.
Franjo Cèrlien.
Josip pl. Odobašić.
Marko Cèrnčić.
Ivan Tomić.

Pukovni kadeti.

Věnceslav Domac.
Ivan pl. Ivanović.
Konstant. pl. Ivanović.
Ivan Andraši.
Ljubomir Živanović.
Maksimil. Rakasović.
Nikola Herceg.
Gregur pl. Ranković.
Ivan Madjarević.

Kadet o svom trošku.

Ignatia Radinović.

Kod stola.

Satnik sudac: Josip Šaherl.
Nad-poručik računovodja: Josip Doutanac.
Nad-poručik pukovni pobočnik: Skender pl. Milenković
Pukovni lěčnik: dr. Dragutin Nikerl.

Upraviteljstvo granice.

Satnik: Ivan Kapunek.
Satnici sudci: Věnceslav Kučeraiter, i Gašpar Mašek.
Satnik računovodja: Franjo Dautović.
Satnik graditeljstva: Petar Mihalić.
Nad-poručik pobočnik: Josip Plavšić.

Nad-poručici.

Ladislav Pokopac.
Stěpan Obradović.
Josip Plavšić.
Mihailo Krumpholz.

Poručici.

Petar Rakasović.
Matia Vodogazec.
Franjo pl Kaša.
Živan Stojaković
Antun Radoslav.
Jakov Reman.
Ilia Obradović.
Jure Janković.
Simo Popović.

Stražmeštri.

Todor Labudović.
Nikola Milojević.
Stěpan Ferić.
Stanislav Ivanišević.
Petar Kobaslić.
Mihajlo Dugojević.
Luka Zukanović.
Ivan Mazalica.
Marko Karaturović.
Ivan Jaburek.
Gašo Sokolić.
Ivan Alilović.
Andria Milosavljević.
Luka Mikešić.
Sava Popović.
Franjo Erdegata.
Petar Bogojević.
Petar Stojanić.
Stěpan Bunikić.
Petar Smiljanić.
Mihajlo Olujević.
Marko Caren.
Stěpan Bošnjaković.

Furiri.

Ivan Eibersbach.
Žiga Dokuzović.
Juraj Badovinac.
Věnceslav Lanje.
Mirko Senić.
Věkoslav Virobiš.
Petar Milojević.
Arsenia Obradović.
Matia Pavišić.

Lěčnici.

Nadlěčnik i lěčnik živine.

Vojteh Tetzl.

Nad-lěčnik.

Pilip Ivakić.

Lěčnici.

Josip Reitmayer.
Antun Lehner.
Franjo Rittler,
Karlo Blott.
Franjo Gröbner.
Josip Auer.
Ivan Koci.
Eduardo Kerndler.
Karlo Schuyer.
Vacslav Elias.
Ivan Weber.
Dragutin Ofner.

9. Petrovaradinci.

Pukovnik: Danilo Rastić, slav. v. zagreb., srěm. i križevačke ssp., č.hsgd.
Pod-pukovnik: Ciril Halavanja Radojčicki, sl. v. srěmske ssp.
Pàrvi četnik: Dragutin Valdberg.
Drugi četnik: Josip Pufer.

Satnici.
Josip Fink, sl. v. bačke ssp.
Andria Bosnić.
Jure Gjurgjević.
Max. bar Gusić.
Filip Bogdanović.
Ilia Kopercanović Ritersfeldski.
Dragutin Tomić.
Josip pl. Fehlmayer.
Jure Milovanović.
Antun Turina.

Pod-satnici.
Ferdinand Badovinac Komifeldski.
Maksimil Krompić.
Dragut Bayerhammer
Dragutin Rainle.

Nad-poručici.
Božidar Jeremić.
Dragutin Klobučar.
Franjo Peičević.
Jure Vućković.
Dragutin pl. Poparić.
Pantelia Paić, *pukovni pobočnik.*
Aron Jovanović.
Aron Vuičić,
Vid Turković, sl v. bačke ssp.
Aleksa Mitrović.
Pavao Bosnić.
Maksimil Vegheimer, *nadostojn. topničt.*
Gavrilo Damjanić.

Poručici s većom platjom.
Šimun Petošević.
Adam Kadić.
Jelesia Vukomanović.
Petar Prodanović.
Petar Biga.
Ferdinando Schnörch
Věkoslav Bolzano od Kronstadt-a.
Mihailo Jovanović.
Nikola Milinković.
Ivan Běrkić.

Poručici s manjom platjom.
Petar Margetić.
Petar Jovanović.
Ivan Milekić, *brigad. pobočnik.*
Danilo Biga.
Ivan Dražeta.
Hugo Kapel.
Lazar Ilić.
Gavrilo Filić.
Pavao Ignjatović.
Juraj Novoselac.
Petar Vučković.
Ljudevit Bastašić.
Gjuro Lemaić.

C. k. kadeti.
Antun Obučina.
Ivan Sěrtić.
Antun pl. Antonović.
Mato Šimatović
Sava Davidovac.
Melentie Dražeta.

Pukovni kadeti.
Jure Georgiević.
Stěpan Runjanin.
Hugo Filipović.
Edmund Ferić.
Šimun pl. Baić.
Ignac Georgjević.
Nikola Illić Maincfeldski.
Josip Berndt.
Dragutin Scheuer.

Kadeti o svom trošku.
Gàrgur Maricki.
Dmitar Radovanović.
Moisilo Vukomanović.
Dragutin Haiklman.
Damjan Miljenović.
Franjo Kovačić.
Stojan Serdjenović.
Velemir Maricki.
Adalbert Bohać.
Josip Obadić.

Stražmeštri.
Mihailo Maletić.
Jefrem Lukić.
Pavao Cvetić.
Danilo Božić.
Gjuragj Lucić, *kadet o svom trošku.*
Stanko Vukmirović.
Jovo Radosavljević.
Luka Babić.
Teodor Bosnić.
Gjur. Schaller, *k. o s. t.*
Vujan Popović.
Zaharia Gjurić.

Kod stola.
Satnik pukovni sudac: Božidar pl. Radosavljević.
Nad-poručik pukovni računovodja: Mihailo Medić.
Nad-poručik puk. pobočnik: Pantelia Paić.
Pukovni lěčnik: dr. Ivan Babor.
Nad-lěčnik: dr. Alekša Šebesta.

Upraviteljstvo granice.
Satnik: Ivan Čop.
„ ***sudac:*** Andria Neubauer.
„ ***sudac:*** Jure Stingl.
Nad-poručik sudac: Josip Oel.
Satnik računovodja: Antun Ferić.
Pomoć. graditeljstva: Laur. Pinter.
Poručik pobočnik: Stěpan Čordar.
Zemljišni knjigovodja: Antun Filipović.
Šumarski poglavica: Pavao Bošnjak.

Nad-poručici.
Jakov Kohaut.
Adam Pavković.
Jovan Bekić.
Antun Becker.

Poručici.
Petar Rebrović.
Antun Vukasović.
Lovro Čidić.
Stěpko Horvatović.
Filip Radošević.
Josip Gönner.
Antun Ferrić.
Ljudevit Stehr.

Stražmestri.
Luka Pupavac.
Sofronie Vesić.
Aćim Rastović.
Gjuragj Ignjatov.
Božidar Jovanović.
Jefta Kovačević.
Dmitar Orelj.
Juraj Bakić.
Petar Radović.
Prodan Živanović.
Timotie Pěrnjavorac.
Sava Jovičić.

Furiri.
Josip Kernjaić.
Nastas Stoiković.
Mirko Vuletić.
Albert Okrugić.
Pajo Kernić.
Andria Raiver.
Lazar Jovanović.
Blaž Vučevac.
Antun Stokić.

Bojni lěčnici.
Nad-lěčnik, lěčnik živine.
dr. Adrian Venger.

Lěčnici.
Ivan Laist.
Věkoslav Blumlacher.
Jovan Hartman.
Josip Rudlof.
Antun Fischer.
Božidar Schneider.
Eduard Arrer.
Ignatia Tausig.
Ivan Ržibeg.
Juraj Ertl.
Eduard Schamal.
Danilo Traumviser.

10. Pàrvi banovci.

Pukovnik: Josip baron Jellačić Buzinsky, imade komturski kàrst kraljevsko saksonskoga reda za gradjanske zasluge, č.hsgd.

Pod-pukovnik: Antun Sajatović.

Pàrvi četnik: Gustav baron Geramb, (čitaj žeram).

Drugi četnik: Theod. grof Radetzki, č.hsgd.

Satnici.

Stanislav Roknić.
Milan bar. Sunstenau od Schützenthal-a.
Karlo Zubarić, č.hsgd.
Petar Gjurić, č.hsgd.
Mihajlo Jasić, č.hsgd.
Josip Takatsch.
Karlo Kobalz.
Antun Plantak.

Pod-satnici.

Aloisio Gergić.
Andria pl. Kuštreba.
Danilo pl. Ljuboević.
Stěpan Šimić.

Nad-poručici.

Josip Metikoš.
Andria pl. Borotha.
Šimo Manojlović.
Ladislav pl. Brany Dubnički.
Luka pl. Čuić.
Stanislav Milić, č.hsgd.
Gavrilo Rodić, č.hsgd.
Petar Tepsić.
Josip Obradović.
Konrado pl. Benić.
Sebastian Stanoević.
Danilo Hafner.
Božo Ragulja.
Petar Dmitrović.

Poručici s većom platjom.

Maxe Orěščanin.
Vuk pl. Schrodt.
Matia Ellger.
Jovan Cetušić.
Petar Galović.
Otto Dauša.
Jovo Arlov.
Petar Radanović.
Petar Dabić.
Friedrich Schmidt.
Klemens Brustmann.

Poručici s manjom platjom.

Dragutin Vrabec.
Ladisl. pl. Gjurković.
Todor Stanoević.
Kuzman Drakulić.
Mihajlo Bakić.
Nikola Gvozdić.
Nikola Mergjenović.
Petar Glamočlia.
Stěpan Kukulj.
Šimo Borota.
Josip Gönner.
Jovan Milakara.

C. k. kadeti.

Pavao Manojlović.
Jovan pl. Borotha.
Jovan Husar.
Josip Kraguljac.
Marko Stanoević.

Pukovni kadeti.

Josip Rujnanin.
Dionisia Paić.
Franjo Došen.
Pavao Šimić.
Nikola pl. Špišić.
Pavao Rogulja.
Pavao Tintor.

Kadeti o svom trošku.

Jakob Tèrkulja.
Ilia Milakara.
Pantaleon Demić.
Milutin Popović.

Kod stola.

Satnik pukovni sudac: Otto pl. Dillner.

Nad-poručik pukovni pobočnik: Šimo Manojlović.

„ ***pukovni računovodja:*** Lovro Pinter.

Pukovni lěčnik: Josip Sieger, č.hsgd.

Upraviteljstvo granice.

Satnik: Axentia Theodorović, č.hsgd.

„ ***sudac:*** Toma Luka.

Nad-poručik sudac: Josip Seraphin.

Satnik računovodja: Jovan Ratković.

„ ***od graditeljstva:*** Antun Stuchlik.

Poručik i pobočnik: Pilip Opačić, č.hsgd.

Zemljišni knjigovodja: Antun Plivelić.

Šumarski poglavica: Todor Dizdar.

Nad-poručici.

Kasp. Draganči Drachenfeldski, č.hsgd.
Ivan Garais, č.hsgd.
Mihajlo Mihić.
Ferdinando Špišić Japranski, č-hsgd.

Poručici.

Pet. Gjustebeg, č.hsgd
Lovro Piontkovsky.
Franjo pl. Caesar,
Antun Bach,
Antun Ključec, } č.hsgd.
Adam Mikoljčević,
Melch. Cerljenak,
Ferdinando Wolff.
Ivan Tàrnski, č.hsgd.

Stražmeštri.

Pavao Kuštreba.
Gligo Sarapa.
Basilio Radoičević.
Ivan Bačanj.
Ignatia Kovarbašić.
Matia Mileković.
Stěpan Vučetić.
Todor Roknić.
Andria Jovičić.
Petar Jovanović.
Luka Bunjac.
Stanislav Prišut.
Mihailo Ikić.
Ilia Jović.
Mihailo Lončar.
Gjuro Demić.
Ivan Borota,
Marko Milićević.
Pavao Postić.
Nikola Novaković.
Danilo Samargjić.
Nikola Šešto.

Furiri.

Josip Naglić.
Philip Baltić Philipsthalski.
Nikola Schneeberger.
Josip Stanić.
Karlo Vichbeck.
Ivan Pokrajac.
Franjo Vojaček.
Petar Benić.
Petar Sužnjević.

Bojni lěčnici.

Nad-lěčnik i lěčnik živine.

Josip Kiesling.

Nad-lěčnici.

dr. Ivan Seidl.

Lěčnici.

Karlo Jochmann.
Henriko Gerlach.
Aquil. pl. Obenbiegler
Amando Markus.
Josip Noestler.
Ivan Hoffmann.
Antun Dirr.
Antun Bahr.
Konrado Gottfried.
Antun Bukl.
Christof Reinl.
Georg Walkman.

11. Drugi Banovci.

Pukovnik: Petar Dossen, imade vitezki kàrst francezkoga začastnoga puka.

Pod-pukovnik: Milan pl. Kušević.

Pàrvi četnik: Jerolim Rukavina od Vidovgrada, č.hsgd.

Drugi četnik: Stěpan Bosanac, č.hsgd.

Satnici.

Manojlo Rapaić od Ruhmvertha, č.hsgd.
Danilo Gruić, č,hsgd.
Eugen. Lazić, č.hsgd.
Dragutin Horecki od Horgave.
Pilip Zlonoga.
Šimun Černko.
Mojsia Ratković.

Pod-satnici.

Franjo Varišić.
Vacslav Cučner.
Ljudevit Baron Dambrovka.
Gavr. Černko, č.hsgd.

Nad-poručici.

Marko Ikić.
Petar Čavić.
Mihajlo Turailić, č.-hsgd.
Nikola Cepetić.
Dragutin Klučec
Ivan Baljak.
Josip Mihalić.
Juraj Orešković.
Dimitria Knežević.
Lazar Šakić od Blumenfeld-a.
Augusto Virkner.
Skender pl. Martini, pobočnik.
Jakob Perlep, č.hsgd.

Poručici s večom platjom:

Todor Drobnjak.
Juraj Knežević.
Antun Kotas od Heldenberg-a.
Ferdinando pl. Schröder.
Matia Živković.
Antun Pier.
Matia Ergotić, č hsgd
Ivan Laxa.
Nikola Boroevich od Säbelfeld-a.
Antun Zerbs.
Jovo Ratković.
Nikola Vranešević.

Poručici s manjom platjom.

Ivan Jajčinović.
Ivan Čavić.
Antun Bar. Kleugden.
Moizes Slavić.
Pavao Majkić.
Matia Sigur.
Adam Mirilović.
Mirko Cèrnadak.
Josip Baar.
Mirko Herić.
Basilio Milošević.
Nikola Popović.

C. k. kadeti.

Bernhard Natali.
Mihailo Bach.
Stěpan pl. Hranilović.
Ivan Turajlić.
Ernest Purgarić.
Gjuro Mergjenović.
Avram Lončarević.

Pukovni kadeti.

Ferdinando Jakšeković.
Andria Arlov.
Venceslav Dittrich.
Luka pl. Rukavina.
Ivan Medić.

Kadeti o svom trošku.

Gavrilo Borotha, pobočnik.
Jovan Adamović.
Josip Vojaček.
Petar Begović.

Kod stola.

Satnik pukovni sudac: August Ruzicka.
Nad-poručik računovodja: Dimitria Milić.
Pukovni lěčnik: dr. Ferdinando Dittrich.
Poručik i pobočnik: Skender Martini.

Upraviteljstvo granice.

Satnik: Ivan Kapunek, č.hsgd.
„ Eduardo vitez Leitner.
„ *graditeljstva:* Timotia Vojnović.
„ *I. sudac:* Sišman Weinzierl.
„ *II. sudac:* Josip Laxa.
„ *računovodja:* Ivan Jakšeković.
Poručik pobočnik: Moizes Baltić, č.hsgd.
Zemljišni knjigovodja: Vinko Ervačinović,
Šumarski poglavica:

Nad-poručici.

Ivan Mačaček.
Mihailo Dabić.
Moisia Baltić.

Poručici.

Ivan Slěpčević.
Martin Tomerlin.
Antun Pinter.
Andria Šignjar.
Ivan Alekšić.
č.hsgd.
Ferdinando Domac.
Skender Cvitićanin.
Franjo Bach, č.hsgd.
Franjo Math.

Praktikanti.

Raimund Herkov
Nikola Peraković.

Stražmeštri.

Ivan Vučinić.
Pavao Pavić.
Gavrilo Borotha, k. g.
Petar Kelić.
Ilia Velebit.
Josip Vojaček, k. g.
Tanasia Karavidić.
Nikola Nestorović.
Kuzman Pauković.
Matia Čečić.
Mihailo Šaponja.
Mirko Slavić, č.hsgd.
Gavrilo Vranešević.
Hugo Kulungjić.
Ivan Perković.
Stojan Jokić.
Stěpan Horžić.
Mihailo Kerstinić.
Ivan Rastovac.
Skender Gačeša.
Božo Opačić.
Ivan Vasiljević.
Josip Mihočinović.
Stěpan Čeruko.

Bojni lěčnici.

Nad-lěčnik i lečnik živine.

Maksmil. Jaraušek.

Nad-lěčnik.

dr. Lovrenčić.

Lěčnici.

Rošanc.
Rihardo Mayer.
Petar Meister.
Vatroslav Rath.
Petar Frankl.
Stěpan Dolešal.
Antun Kifer.
Josip Zuber.
Mihailo Griener.
Ivan Jauda.
Dragutin Bek.

12. Šajkaška četa.

Pukovnik i čete zapovědnik: Juraj Beller.
Četnik: Karlo Mollinary.

Satnici.
Petar Borišev.
Teodor Jovanović.
Lavoslav Mollinary.
Stěpan Surduzky.

Pod-satnici.
Ivan Pachmann.
Pavao Thot.

Nad-poručici.
Nikola Putnik.
Damian Davidovac.
Joan Georgiević, *pobočnik.*
Petar Bosnić.
Franjo Stučlik.
Arkadia Gaičin.
Teodor Popović.

Poručici.
Jakob Tapuvica.
Zaharia Jovanović.
Aleks. pl. Nikšić.
Dimitria Stejin.
Ioan Blanussa.
Vincentia Petit.

Poručici-Brükenmeister.
Juraj Blanuša.
Martin pl. Bottlik.
Petar Kostics.
Danilo Volarić od dolnjeg-Lukavca.
Joan Papić.
Sabas Blanuša.

C. k. kadeti.
Aleks. pl. Antunović.
Dimitria pl. Nikšić.
Karlo Stučlik.

Pukovni kadeti.
Josip Staehr.
Mirko Reszny od Patsera.
Ferdinando Vukovac.
Mirko Vojnić od Baize
Antun Malenica od Stamora.
Joan Hadjić.
Basilia Jovanović.
Juraj Vulić.
Nikola Parčetić od Rakovca.
Koloman Termačić od Birta.
Petar Petrović.

Stražmeštri.
Toder Dubanovački.
Juraj Mesarović.
Franjo Hala, *topničar.*
Marko Rajčetić, *pomoćnik.*
Nikifor Perić.
Luka Pesić.
Gavrilo Milić.

Kod stola.

Nod-poručik čete sudac: Miroslav König.
Nad-lěčnik: dr. Luka Potočnjak.
Satnik računovodja: Ivan Tramarin.
Nad-poručik čete pobočnik: Joan Georgievič.

Upraviteljstvo granice.

Satnik: Joan Thrumić.
„ *sudac:* Joan Slama.
Graditeljstva naměstni 1: pomoćnik: Vinko Bernath.
Zemljišnji knjigovodja: Toma Petrović.
Šumarski poglavica: Ivan Čučković.

Nad-poručici.
Ljudevit Kanter.
Jakob Nikovic.

Poručici.
Mihailo Muller.
Josip Nold'n.
Karlo Lukičić.
Adam Romanić.

Stražmeštri.
Petar Vezilić.
Arkadia Šubić.
Bazil Bosić.
Aćim Kovačev.
Jeftim Ilin.
Gavr. Stražmešterov

Furiri.
Franjo pl. Gergelj.
Petar Raducin.
Stěpan Běogradac.
Ferdinando Reiver.
Marian Lončarević.
Konstant. Barković.

Stolni pisari.
Joan Pešić.
Franjo Scheiber.
Pavao Čičerić.

Pod-lěčnici.
Ivan Welka.
Joan Huber.
Josip Tomandl.
Vuk Feicht.
Franjo Anders.

Bojno brodovlje ove čete.

4	Kanonere, svaka sa jednim topom, koi baca kugle od 12—18 funt., i k tomu 6 manjih topovah od 3 funt., te jednom haubicom od 10 funt., ukupno svaka 8 topovah	32
4	velike šajke, svaka sa jednim topom od 6 funt. i sa 6 manjih od 3 funta, te jednom haubicom od 7 funtih, ukupno svaka 8 topovah	32
13	šajkah, svaka sa 2 topa od 3 funta i 2 manja od 1 funta, ukupno 4 topovah	52
8	šajkicah, svaka sa jednim topom od 1 funta	8
1	brod sa svečanost „ „ „ „	1
4	male oružjane barke „ „ „ „	4
2	poručne barke „ „ „ „	2
1	šajka za bojne rakete uredjena sa 2 topa od 3 funt. a 4 od 6 funtah, ter k tomu 4 topova za rakete od 12 funtih	10
37	Ukupno 37 brodovah, 141 topovah i 139 topničarah.	141

Poglavarstva c. k. krajišničkih gradovah.

U Petrinji.

Ljudevit Ratkaj od Salamonfe, konjanički satnik, gradj.-čeonik. — Karlo Mayer, sindik pàrvi věćnik, izvěstitelj u sudbenih. — Ilia Drobnjak, věčnik izvěstitelj pol. — Mihailo Drinić, věćnik, izvěstitelj u gospodarst. — Pavao Dizdar, začastni věćnik. — Tomislav Ivkanec, pisar. — Mihajlo Francetić, redar. — Ljudevit Radecki, ranarnik.

U Belovaru.

Luka Habianec, četnik, gradjanski-čeonìk. – Petar Matić, sl. um. i mudrolj doktor, sindik i věćnik, izvěstitelj u sudbenih. — Jos. Bedeković, bilježnik i izvést. u gospodarst. — Gjuro Janković, Gjuro Vugrinović i Petar Bosović, věćnici. — Adam Balan, redar. — Pavao Čredar i Franjo Grimm, pisari. — Franjo Bart, ranarnik.

U Ivaniću.

Karlo Gerić, satnik i gradjanski-coenik. — Rudolfo Amon, sindik izvěstitelj u sudbenih. — Bilježnik i izvěstitelj u gospodarstvenih: fali. — Stěpan Haramustek, Mihailo Kaiganić, Stipan Nosić, i Mathia Jusić, věčnici. — ErnestoGross, ranarnik.

U Kostajnici.

Petar Macut, četnik i gradjanski-čeonik. Franjo Schlott, sindik izvěstitelj u sudb. — Josip Paunović, bilježnik, věćnik i izvěstitelj u polit. i gospodarstvenih. — Matia Cilić, Mihajlo Mutavdjić, Ivan Sarajlia i Matia Mašeg, věćnici.

U Bagu.

Vàrhovni sudac: Mihajlo Kassumović, podpukovnik 2. narodnoga puka, naměstni sudac. -- Věćnici: Rudolfo Borovitzka, sindik pàrvi, Antun Plivelić, naměstni polit. i gospodarst. izvěstitelj, drugi. — Začastni prisědnici: Martin Dadić, Mihajlo Verban, Ivan Domines, Matia Medvidić, Antun Budak i Antun Domines. — Šimon pl. Kuhačević, naměstni bilježnik ujedno i redar. — Nikola Simovier, zakleti praktikant. — Nad-lěčnik: Karlo Renner, ranarnik. — Dominika Katariničeva primalja. - Morske luke satnik: Mihailo Kassumović, koi gore. — Matia Marković, začastni pečatnik. — Martin Dadić, 1.; Mihajlo Verban, 2., i Ivan Medvidić, 3. nadstojnik zdravja.

U Petrovaradinu.

Gradjanski čeonìk: Ivan Avedig, c. k. satnik. — Sindici i věčnici, ujedno izvěstitelji u sudbenih: Ivan Veberšik i Josip Lunaček. — Perovodja ì věčnik: Mojsia Popović, izvěstitelj u gradjansk. i gospodarst. — Dragutin Bauer, 1. věčnik i izvěstitelj u sudbenih. — Josip Pokorni, 2. věćnik, izvěstitelj u gospod. — Pověrenik redarstva: Ljudevit Spies. — Pisari: 1. Mihailo Kos, 2. Franjo Deiner. — Sebastian Furt, gospodarst. upravitelj u Bukovici. — Pomočnika redarstva i gospodarstva neìma: dr. Ivan pl. Nemet, lěčnik občine. – Josip Cindrić, nad-učitelj. — Mih. Kosavac, Petar Kukuljan, i Josip Straub, učitelji. Uroš Papulić, ilirski u Bukovici. -- Toma Gerladinović, pomoćnik.

U Brodu.

Gradjanski čeonik: Josip Herman Vagner, c. k. satnik. -- Sindik i věćnik: Svevlad Kancler, izvěstitelj u sudbenih — Ivan Vilelmo Šik, bilježnik i vèčnik, gradjanki i gospodarstveni izvěstitelj. — Mirko Juretić, c. k. isluž. satnik, věćnik, te član odbora za ondašnje němačke učione. — Pisari: Josip Herceg i Marko Dimčoglić. — Lěčnik: Bogomir Antun Šulek: doktor lěčtnitva i ranarstva, meštar lěčenja očiuh i primaljstva. — Nadziratelj učionah: Ignatia Věkoslav Bèrlić, ujedno začastni gradjanski věćnik. — Nad-učitelj: Antun Mikojević, član odbora za městno němačke učione. — Ućitelj: Andria Vinković. — Ivan Bičanić, pomoćnik.

U dolnjih Karlovcih.

Gradjanski čeonik: Josip Matić, konjanički satnik-sudac, te sl. v. srěmske ssp. — Pàrvi sindik i věčnik: Ivan Veberšik. — Drugi sindik i věćnik: Ivan Zehentner, izvěstitelj u sudb.— Bilježnik i věčnik: Maks. Bočkor: izvěstitelj u gradjanskih i gospodarstv. — Věćnici: Ivan Joanović i Makso Sekulić, izsl. nad-poručik. — Pisari: Franjo Tupček, i Petar Voinović. — Pověrenik redarstva: Konstantin Bělgradin, Kuzman Jeltić, pomoćnik. — Gradjanski lěčnik: dr. Basil. Petrović.— Ranarnik: Petar Gelinek. — Nadziratelj učionah: Antun Běloglavac, — Nad-učitelj: Andria Kozjak. —

Učitelj: Mihailo Simonović. — Učitelji u narodnih učionih: Gligo Avakumović, Skender Ostoić i Dimitria Aramicki. — Andria Šimunović, pomoćnik.

U Zemunu.

Gradjanski čeonik: Vacslav Steiger, satnik. — Sindik i věćnik: Franjo Koska, i Ivan Konrado Donat. vitez reda franceskih začastnih četah, satnik-sudac, izvěstitelji u sudbenih. — Bilježnik i věćnik: Gjuro Ratković, izvěstitelj u gradjanskih i gospodarstvenih. — Věćnici: Ivan Leys, izvěst. u sudb. i Marin Filipović. — Zemljišne knjige nadstojnik: Vasilia Janković. — Věćnik: Gjuro Rukavina izsl. poručik, pridružen. — Pisari: Mato Križanić i Ljudevit Hóton. — Pověrenik redarstva: Stěpan Diomeli; pomoć.: Simo Živanović. — Lěčnik: dr. Antun Walkonj. — Ranarnik: Franjo Kury. — Nad-ziratelj učionah: Gjuro Rukavina, začastni věćnik.

C. k. učione u karlovačkoj krajini.

Ravnitelj.

Franjo Julio Fras, posědnje k. prusku zlatu kolajnu zaslugah za umětnosti i znanosti, č. više uč. i obć. korist. dd.

U Slunjskom puku.

U Rakovcu glavna učionica. Městni ravnitelj: Mirko Antolić, c. k. pàrvi nad-učitelj, uči. u 2. godišnjem tečaju 4. odsěk. — Josip Kniešek, učitelj risanja, predaje matematiku čistu i upotrěbljenu u obiuh tečajih. — Franjo Radočaj, 2. nad-učitelj, predaje 1. godišnjeg tečaja 4. odsěka. — Josip Paulić, nad-učitelj 3. odsěka. — Toma Paulić, učitelj 2. odsěka; Gjuro Paulić 1. pomoćnik predaje gornji odělj 1. odsěka. — Matia Bàrletić, praktikant.

Nikola Blažević, u Kalju. — Nikola Smičiklas u Sošicah. — Ivan Jurković u Vojniću, Ivan Bučan, pomoćnik. — Mato Lovrić u Slunju, Karlo Marković, pomoćnik. — Ivan Pinter. u Vukmaniću, Ivan Kollaković, pomoćnik. — Matia Perak, u S. Petru, Gaspar Marković, pomoć.

U Ogulinskom puku.

U Ogulinu glavna i děvojačka učionica. Nad-učitelj: Stěpan Vuković. — Božo Božanić, učitelj. — Gjuro Bozičević, 1.; Toma Petrak, 2. pomoćnik. — Franoj Stipetić, praktikant. — Pilipina Bišnerova, začastna učiteljica.

Nik. Salopek u Plaškom; Gjuraj Matić. pom. — Vit Zoričić, u Brinju; Stěpan Luketić, pom. — Stěp. Egić u Primišlju. — Martin Pleša, pom. — Ignat. Čavrak, u Tonjnu; Ivan Terdić, pom. — Luka Ugarković u Jezerani, Martin Kalafatić. pom. — Pavao Kovačević, u Rakovici, pom. neima.

U Otočkom puku.

U Otoćcu glavna-i děvojačka učionica. Nad-učitelj: Juraj Sertić. — Stanislav Milaković, učitelj. — Luka Oršanić. pom. — Matia Begović, praktik. — Alberta Petvajdićeva, učiteljica.

Stanislav Glumac, u Korenici. Marko Štimać, pomoć. — Ivan Jareb, u Kosincu. Danilo Sporčić, pom. — Josip Magdić, u Klanjcu. — Petar Fabiani, u Sincu, Nikola Jerbić, pom — Miroslav Pobor, u Bèrlogu. Mihajlo Žagrović, pom. — Josip Šutić, u Perušiću. — Stěpan Kramarić, u S. Jurju.

U obćini Bunićkoj Basilia Tonković, u Zavalju. Antun Milinković.

U Ličkom puku.

U Gospiću gl. i děv. učiona. Nad-učitelj Stanisl. Ratković. — Josip Barili, učitelj. — Pavao Galac, 1., Mihailo Žagar, 2. pom. — Blaž Bermbolić, prakt. — Kata Dubravčićeva, učiteljica.

Božo Čubelić, u Gračcu. Ant. Bosić, pom. — Josip Vuković, u Udbinjni. Stěpan Ratković, pom. — Pavao Ban, u Medaku, Isailo Vitas, pomoć. — Ivan Napialo u Lapcu, Petar Čubelić, pom. — Toma Latković, kod S. Mihajla. Antun Pešut, pom — Danilo Balen, u Smiljanih. — Nikola Kovačević, pom.

U obćini Vrělo: Laz. Janjatović. — u Serbu: Nikola Rašua, — U Kuli: Šimo Simić. — Kod S. Petra: Ilia Babić.

Učione u vojničkih gradovih.

U Senju: Nad-učit. Juraj Kovačević. — Matia Bradić. — Simo Matković, 1., Juraj Brajković, 2. pom. — Franjina Rendulićeva, učiteljica. — Antonia Peršinova, pom. — U Bagu: Franjo Ban, Ivan Rukavina, pom.

C. k. ućione u banskoj i varašdinskoj krajini.

Ravnitelj: Ivan Schütz, stanuje u Petrinji. Nad-učitelji: u Bellovaru Stĕpan Vinković. — U Petrinji: Pilip Mikojević. — U Glini: Josip Mladjenović. — U Bellovaru: učitelji glavnih učionah. Ivan Spudić, Marko Levar, i Juraj Cuvaj. — U Petrinji: Gjuro Matković i Josip Berleković; Jakob Dĕbalo, pom. — U Kostaujici: Baltazar Herkov; Mato Černko, pomočnik.

U križevačkom puku.

U tvàrdjavi Ivaničkoj: Stĕpan Posezi: Dragutin Pasnovia, pom. — U Križu: Petar Mlinarić. — U Čazmi: Martin Benkek; Franjo Šalamunec, pom. — U Samarici: Marko Rain; Matia Škopec, pom. — U Tarnovitici: Stĕpan Deselić, — Vukovju: Ilia Drakulić; pom. neima. — U s. Ivanu: Andria Vinković; Josip Prodavec, pom. — U Ivanicu: (samostanu) Josip Britvec, učitelj.

U Gjurgjĕvačkom puku.

U Topolovcu: Matia Gabaj. — U Peterancu: Marko Jesenko; Svetozar Šignar, pom. — U Gjurgjevcu: Ladislav Škrobot; Marko Smèrček, pom. — U Virju: Mihajlo Kečkĕs; Matia Baruškin. pom. — U Rači: Pavao Bengez. — U Grubišnompolju: Mart. Belloberg.

U pàrvom banskom puku.

U Glini: Petar Pondelek; Toma Milošić, 1., Jakov Novaković, 2. pom. — Topuskom: Adam Hudjin; Ivan Stajdohar, pom. — Malomgradcu; Šimun Treščec; Mihajlo Kerković, pom. — U Kraljevčanjih: Mojsia Merkšić; Stĕpan Marković, pom. — U Gorih: Josip Klarić; Franjo Kučera, pom. — U Lasinji: Tom. Markulin, pom. — U Verginmostu: Nikola Ožegović; Ilia Metikoš, pomoč. — U Boviću: Marko Božić.

U drugom banskom puku.

U Zrinju: Ivan Dembić; Josip Berleković, pom. — U Dubici: Jos. Cernković; Nik. Simić, pomoč. — U Jasenovcu: Mirko Terluba, Mihailo Horšić, pom. — U Dvoru: Matia Petračić, Dimitria Tintor, pom. — U Sunji: Petar Luger: Andria Videković, pomoč. — U Mečenčanjih: Miroslav Paić, Trifon Mihočinović. pom. — U Krapju: Jos. Laudl. — U Sisku: Ivan Muža.

Dĕvojačke učiteljice: U Belovaru: Ivana Knopfhardt-ova, Ludmila Vrevc-ova, pomočnica. — U Petrinji: Skadoila Petračić-eva; Antonia Gönner-ova, pom. — U Glini: Rosina Viktor-ova.

Pregled austrianske vojske

nepostavljamo ove godine u naš kolendar, budući da se je tako malo pomĕnilo i sva se gospoda utom prošaste godine kolendara poslužit mogu. U cĕlom se je samo ovo promĕnilo:

4-ti pĕšački puk premĕstio se je iz Beča u Vindovicu.

7-mi puk promĕstio se je iz Celovca u Tarvis.

8-mog pĕšačkog puka drugi vlastnik mĕsto Schneidera postao je F. M. L. Ignatia Gerhardi i puk premĕstio se je iz Iglave u Bielicu.

15-tog puka pàrvi vlastnik na mĕsto Bertolettia je Adolfo Vilim vojvoda nasavski a drugi F. M. L. grof Franjo Ludolf.

16-tog puka drugog vlastnika mĕsto Hauera nije namĕstjeno. Premĕstio se je pako iz Gradca u Peštu.

24-ti puk premĕstio se je iz Černovice u Stanislavov.

30-tog puka vlastnik (knez rimski) Nugent postao je F. Z. M. — puk mu se pak premĕstio iz Podgorja u Bohniu.

32-tog puka vlastnik postade G. M. i 38-og puka vlastnik postade F. M. L.

34-og puka drugi vlastnik mĕsto Benzura postade F. M. L. Thurn-Valle-Sassina, grof.

37-og puka vlastnik nije namĕstjen.

38-mi puk premĕstio se iz Udine u Vicencu; 40-ti iz Pešte u Zagreb; 42-gi iz Theresienstadt-a u Prag; 49-ti iz S. Pölten-a u Beč.

52-gog puka drugi vlastnik postade F. M. L.

54-ti puk premĕstio se is Stanislavova u Tarnov.

3.) lovačka četa premĕstila se iz Mauera kod Beča u Slangrad (Salzburg); 7.) iz Salzburga u Mauer kod Beča; 8.) iz Padove u Ferraru; 9.) iz Celja u Kapodistriu. 10.) iz Kome u Milan; 11.) iz Milana u Komu.

2.) Oklopničkog puka vlastnik postade Henriko baron Sustenau-Schützenthal-ski, F. M. L. — 4.) Dragunskog puka drugi vlastnik postade mĕsto Narbonia Mavro baron Boyneburg-Lengsfeld-ski, F. M. L. — 2.) puk lahkih konjanika premĕstio se iz Opave u Krakov, i 6.) puk iz Gjöngješa u V. Varadin. — 4.) husarskoga puka drugi vlastnik mĕsto Geramba postade Franjo grof Lambert, F. M. L. — 10.) husarskog puka drugi vlastnik mĕsto Bretschneider-a postade Dragutin grof Auersperg. — 4.) ulanski puk premĕstio se iz V. Varadina u Gjöngješ.

(Na godinu stavit ćemo opet cĕli pregled.)

Proměne za vrěme tiskanja.

U Zagrebačkoj biskupii.

str. 42 u Krapinskih Toplicah kapelan: g. **Franjo Horvath.**

— 43 u Daruvaru, kapelan g. **Vinko Šagovac.**

— 45 u Resniku, kapelana neima

— — u Pušči, Kap. g. **Benko Kešer.**

— — u Sunji, kapelana neima.

— 46 u Martiancu, kapelan g. **Stěpan Kary.**

— 47 u [Mrežnici, drugi kapelan g. **Antun Holiac.**

— 49 u Remetincu,] kapelan g. **Franjo Sirovec.**

— — u Orovici, kapelan g. **Martin Botinčan.**

— — u Gradini kapelana neima.

— — u Lukaču kapelana neima.

— 50 u Garešnici, g. **Ivan Levačić**, upravitelj, kapelana neima.

— — u Tomašici, kapelan g. **Dragutin Herceg.**

— — u Ludini, kap. g. **Petar Kovačić.**

— 51 u Bartholovcu, kapelana neima.

— — u Obrešu, kapelan g. **Dragutin Mattačić.**

— 52 Križovljanih župnik g. **Mihalj Baneković.**

— — Vinogori, kap. g. **Ivan Mašek.**

— 54 g. **Konstanc Stěpan**, sv. bogoslovja doktor, sěminišta duhovne mladeži otac duhovni, skupa naukah nastojnik.

— 54 g. **Molnar Gjuragj**, càrkovnih pravah doktor i sl. zbora pravnoga kod sveučilišta Peštanskog sučlan, u gradu biskupskom bibliotekar, sl. var. Varašd. ssp.

Kod kaptola st. càrkve Senjske.

— 58 Město stolnog arcidjakona neima, čitaj: »Preč. g. **Vinko Žanić**, st. càrk. modruške ili kàrbavske kanonik; stolni arcidjakon, i duhovnoga stola prisěd.

Kod kaptola st. càrk. modruške.

— 59 město stioca neima, čitaj: Preč. g. **Nikomed Mudrovčić**, st. càrk. modruške ili kàrbavske štioc, duhovnoga stola i sl. v. križev. ssp.

— — město arcidjakona bakarskog ili preko albinskog neima, čitaj: Preč. g. **Matia Balas**, st. càrk. modruške ili kàrbavske kanonik i arcidjakon bakarski ili preko albinski, dohov. stola prisědnik.

str. 59 město Meštar kanonik, g. **Nikomed Mudrovčić**, čitaj: Preč. g. **Vacslav Soić**, st. càrk. modruš. ili kàrbavkc kanonik, sv. bogoslovja udruženi doktor, duhovnoga stola prisědnik, župnik bakarski i kotara bakarskog pod-arcidjakon.

— 58 město pojca neima, čitaj: Preč. g. **Matej Dorić**, st. càrk. modruš. ili kàrbavske pojac, duhovn. i sl. v. zagr. ssp.

— — Městri kanonici: Preč. g. **Ivan Keršul**, càrk. modruš. ili kàrbavske kanonik, i duhovn. stola prisědnik.

— — Preč. g. **Vinko Kombol**, st. càrk. modruš. ili kàrbavske kanonik, duhovnoga stola prisědnik i župnik bribirski.

— — Začastni kanonici nisu naměstjeni.

Kod kaptola odměne skupne càrkve reičke.

— 58 město ostalo kanonie jesu izpražnjene, čitaj: Preč. g. **Josip Visner**, odměne skupne càrkve riečke kanonik, càrkvenih pravah doktor, i duhov. stola prisědnik. — Preč. gg. **Franjo Šrok**; **Franjo Mateicić** i **Franjo Sebastianović**, odměne skupne càrkve riečke kanonici i duhov. stola prisědnici. — Naměstnici kanonikah: gg. **Antun Matković**, **Bonaventura Kertica** i **Ivan Maršanić.**

Kod bisk. ureda senjske i modruške . biskupie.

— — čitaj: Branitelj ženidbah i zavětah: Velečastni i veleučeni g. **Antun Heski**, s. bogosl. dokt., u liceu bisk. sejnskom iztočnih jezikah, bibličkih starožitnostih, uvoda, obrane i tumačenja s. pisma starog i novog zakona j. r. naučitelj, branitelj ženidbah i zavětah, te duhov. stola prisědnik.

-- 60 u Brinji, město: **Mihailo Kombol**, čitaj: **Manojlo Sladović**, kapelan.

— 61 u gornjem Kosinju, město: **Josip Mažuranić**, čitaj: **Laurentio Brainik.**

(Proměne za vrěme tiskanja.)

str. 61 u Otočcu, město: Ambroz Brozović, čitaj: Vatroslav Vinski, pod-arcidjakon otočkog kotara i duhovnog st. prisědnik.

— — u Ramljanih město, Vatroslav Vinski, čitaj: Ambros Brozović.

— — u Sincu, město: Franjo Ivić, pod-arcidjakon i s. duhov. st. prisědnik, čitaj: Ivan Ivić, župnik.

— — u Lěšću: čitaj: Jakob Zagar, kapelan.

— — u Brušanih, čitaj: Jos. Mažuranić, župnik.

— — Budačka župa je prenešena u Ošik.

— 62 u Širokoj-kuli, město: Pavla Pobora, čitaj: Antun Ciganić.

— 63 u Ričici, Baltazar (Svetozar) Habulin, župnik.

— — u Perušiću Stěpanu Sarkotiću, dodaj: kotara perušićkog pod-arcidjakon, i s. duhov. st. prisěd.

— — u Kaludjerovcu, čitaj: Fabian Sokolić, upravitelj.

— — u Pazarišću dolnjem, čitaj: Franjo Jeličić, župnik.

— 62 u Bribiru, čitaj: Preč. g Vinko Kombol, župnik. — Stěp. Stanić i Franjo Kombol, kap.

— — u Selcu, čitaj: Ivan Strižić, upravitelj.

— — u Novom, čitaj: Antun Mudrovčić i Ivan Šegulja, kap.

— 65 u Modruši, čitaj: Rok Merzljak, župnik.

— — u Ogulinu, čitaj: Ivan Žanić, upravitelj.

— — Generalskom-stolu, čitaj: Mihailo Kombol, kap.

— — u Munjavi, čitaj: Ivan Zeunig, kapelan.

— — u Bakru, čitaj: Preč. g. Vencesl. Soić, župnik. — Ivan Soić, naměstnik. — Nik. Bobus i Dragutin Kertica, kap.

str. 62 u Hreljinu, čitaj: Vatrosl. Bontić, upravitelj.

— — u Tersatu, citaj: Pask. Zuvicić, upravitelj.

— — dodaj Zlobinu: Matia Škiljan, župnik.

— 63 u Lukovom dolu, dodaj Matia Serdoc, kap.

— 64 Mèrkoplju Josip Dobrila, kap.

— — dodaj Nadkupa-Razlogo: Matia Segulja, župnik.

— — u Terstju město: Franjo Mihić, čitaj: Augustin Žagar, župnik.

— — u Gerovom dodaj: Antun Žagar, kapelan.

— 65 kod gg. izsluženih župnikah dodaj: Vinko Župicić, izsl. župn. kaljudjerovački stoji u Rieki. — Ivan nep. Rožanić, izsl. župn. križopoljski stoju u Senju. — Martin Miković, izsl. sakrista senjski, stoji u Senju.

U zagrebačkoj varmedji.

— 142 g. Eduardu Jelačiću, dodaj Njih c. k. apost. veličanst. komornik.

U požežkoj varmedji.

— 172 dodaj: g. Mirko Kršnjavi, začastni podbilježnik sl. v. požež.

U ličkom puku.

Pod-satnik Ivo Popović postao je satnik. — Nad-poručik Stěpan Meštrović postao je pod-satnik. — Poručik s većjom platjom Petar Vitas postao je nad-poručik. — Poručik s m. pl. Andria Souvan postao je poručik s već. platjom. — Stražmešter Martin Kovačević postao jo poručik s manjom pl.

Kazalo děla I.

Stran.

Kolendar za sve zakone . . . 1—27
Rodoslovje vladajuće austrianske kuće 28

Imenik.

Visoko duhovn. kr. Ugarsk. Hàrv. i Slav.

Nad-biskupi i biskupi . . . 30—33
» „ iztoč. izpověd. 34
Sl. biskupia zagrebačka . . 34—57
» » senjska 58-67
» » križevačka . . . 67—69
» » djakovačka . . . 70-77
Archi-episkopia karlovačka . 78—85
Eparhia Bačka . . . . . . 85—89
» gornjo Karlovačka . 89—93
» Pakračka . . . . 94—97

Visoka světska dostojanstva.

Nadvornik i baroni kraljevine . 98—99
Veliki zupani kraljev. ugarske 100—103
» » » hàrv. i slav. 103—105
Kr. ug. dvorska pečatnica (kancellaria) . . . . 105—107
Kr. ug. dvorska naměstničtvo 107—111
» » » komora . . 111—113
» komorsk. upraviteljstvo zagrebačko . . . . . . 112—113
Kr. komorsko nadzorničtvo primorsko . . . . — —
Naměstni rudarski sud u hàrv. i slav. 114-115
Stol sedmorice . . . . . — —
Kr. sudbeni stol 117
Banski stol . . . . 116—117
Prizivno měnbeno sudište u Peštu 118-119
Stol sudbeni kraljevine Dalm., Hàrv. i Slav. . . . . . . — —
Měnbeno sudište pàrve molbe u Karlovcu . . . . — —
Literarno okružje zagrebačko — —
Akademia znanostih zagrebač. 120—121
Arcigimnazia i gimnazia . . 123
Višje elementarne učione . . 124—126
Nižje » » . . 126—132

Stran.

Poglavarstva varmedjah

zagrebačke . . . . 133—149
varašdinske . . . . 150—163
križevačke . . . . 163—175
požežke . . . . 175—183
věrovitičke . . . . 183—191
srěmske . . . . 188—203
Rěčki gubernium 200-205

Slob. kotari.

Turopoljski . . . . 204—205
Bakarski . . . . 206—207
GG. odvetnici u kraljev. Hàrv. i Slavons. . . . . 206—209
Slob. i kr. gradovi, tàrgovišta i občine . . . . 208—213

Uredi kr. tridesetnicah i solarah.

U varašdinskom okružju . . 214—215
— karlovačkom » . . —
— rěčkom » . . —
Poštarsko varašdinsko upraviteljstvo . . . . 216—217
Zagr. skladno-glasno družtvo . 218—219
Hàrvatsko slavon. gospodarsko družtvo . . . . 220—221
Štedionica pàrva hàrvatska . —

Vojnička dostojanstva.

C. kr. bojno veće u Beču . . .
Vàrhovno bansko-varašdinsko i karlovačko vojn. zapovědničtvo
Bansko-karlovačko upraviteljstvo pošte u Senju . . . .
Vàrhovno vojničko zapovědničtvo slavonsko srěmsko u Petrovaradinu . . . .
11 narodni pěšački graničarski pukovi hàrvatski i slavonski . .
Šajkaška narodna četa sa izpisom brodovolja i oružane . . .
Poglavarstva gradovah u granici hàrvatskoj i slavonskoj . . .
Učione u karlovačkoj granici . .
» » bansko-varašdin. granici
Proměne u vrěmenu tiska . . .
nema brojene strani, nego slěda ovim redom.

Kazalo děla II.

Stran.

Čàrtice junačtva dalmatinskog 1
Baba Nidića 3
Ajdukova zaručnica 5
Dositej Obradović 32
Pravo reci, pa gledaj te uteci 33
Bratji Sàrbskoj jabuka ljubavi za novu godinu Miloš Obilić 46
Vĕrozakon starih Slavjanah 49
Dvĕ rĕči o krasnom spolu 61
Kraljević Marko i Damadpaša, ili boj kod Petrovaradina god. 1716 . . 69
Narodne pĕsme iz zbirke Dragutina Rakovca 71
Spomenik Kreču, Kupiši i Raku 75
O najkoristniih vàrstih žita 76

Kratak pregled **najstarie dogodovstine ilirske**, t. j. od najstarjih vremenah do došastja Hàrvatah i Sàrbaljah u Ilirik 81

Nĕkoje za našu dogodovštinu znamenite povelje.

1) Hàrvatski sabor izbira i priznaje Ferdinanda I. za svoga kralja . . . 96
2) Naputak hàrvatskoga plemstva, dan poklisaru svojemu kod Ferdinanda I. 103
3) Odgovor kraljevski Hàrvatom dani 110

Domači lĕkar. Od. dra. Š. 112
Pàrva Hàrvatska stedionica 117

Pazari ili Sajmi u Hàrvatskoj, Medjimurju, Slavonskoj i Srĕmu, Primorju hàrvatskom, Dalmacii, Banatu, Bačkoj i ostaloj Ugarskoj, i Erdelju; — u Koruškoj, Stajerskoj, Krajnskoj, Istrianskoj i veći sajmi cĕle austrianske carevine.
Poštarski red u Zagrebu, Varašdinu, i u Karlovcu.
Skrižaljke za Kamate.

Čàrtice junačtva dalmatinskog.

Pěvati ću pobro bez prestanka
Od Gjurgjeva do Petrova danka,
Od koljena neka do koljena
Naših starih leti uspomena.

U zahodu četàrnaestoga věka prokukaše mnogi narodi našega slovinskoga plemena, mnoge majke mile zažališe sinke, a ljubovce za izgubljenim se dragim u càrno zaviše. Samo preseljenje narodah moglo je biti kobnije od ovoga žalostnoga doba. Mnoge glasovite obiteli proměniše britke mače, tvàrde oklope i plemenite povelje s malom njivicom i zahàrdjanom motikom, izprevàrnuše se carska prěstolja, razrušiše se kraljevstva, mnoga vladajuća koljena ili se sa svim izkorjeniše, ili nepoznata i neznatna postadoše, izměšaše se narodi, pomàrsi se politički život, jednom rěčju preobrazi se cělo lice iztočno-poludnevne Europe. Ista čověčanska narav proměni se u svome živcu, brat je suhim okom i gvozdenim sàrcem gledao razasutje i propast brata svoga, i nije se prenuo, nego kad je na njega red došao, tad se je obazrio jeda li bi mu tko bio u pomoći, ali nije vidio oko sebe nego ujarmljene robove. U tom gàrdnom prevratu bi zanešena i moja otačbina, koja pade turskim mačem probodena, te zarumeni svojom kàrvlju hitroletne rěke i zelena polja. U ovo bo doba hudi čopori otmanovih robovah preseliše se iz aziatskih divjih pokrajinah u oni razkošni i blaženi predelj Europe, gdě se stopiše gàrčka milina i goruće rodoljubje s rimskim vitežstvom i krěpkoćom, i gdě uvehnu napokon ovo voće dvojevàrstnim sokom zadojeno, kad u razkošnom boravenju, razbluda, otrovna zavist, i žarka želja za tudjim, ote město staroj krěposti ovih dvajuh u davno doba na světu najglasovitiih narodah.

Potla dakle nego oni surovi uvori ognjem i poraznim mačem protàrčaše i opustošiše zemlju klasičkih uspomenah, uzor i milinu naravi; odpraviše napred svoje vuhvene čete, koje prejezdivši Dinaru planinu, navàrviše u jadnu razkomadanu Dalmaciu, pak malo da ne svu, kao nemila i preoteća poplav prikriše i zadušiše. Ječaše ova siromašica pod težkim jarmom i britkim mačem turskih zulumćarah, zaludu vapiaše bratju i obližnje puke, jer bratja něka cviljaše u nevolji kao i ona, a něka postavša udo inostranog těla, nisu niti osěćali što je sveti steg jednorodjene kàrvi. Ostali narodi, nisu harni bili ni sebe obraniti od sile mladih janjičarah, a kamo li drugome u pomoći biti. Nitko dakle nepriteče tebi na pomoć, nitko neotra gorke suze tvoje oj majko moja poljubljena! — Ali čuj čuda věkovah slavne uspomene! razdàrta nemilim progonstvom, i oslabljena potajnim nevěrstvom one iste vlasti, pod koje se krila bědna uticaše, najde sama u sebi pomoć, koju zahman očekivaše od drugoga. Zagrozi joj ona strašna poslovica: „vae vobis alienam opem petentibus“ (jao onome koji čeka pomoć od drugoga) te naperi svoje zatàrnute sile, iz kojih uzplanu plamen stare hrabrosti, i oživi narodoljublje starih otacah naših. Ona ustade kao lav, koji se vidi oblit svojom kàrvlju, kano tigar, kom je nevĕrni lovac njegova mala čedašca ugrabio, tere nagla i žestoka u srĕd smàrtnih ranah pokazaše se svojim usilnikom. Ali kakvom se pomoćju ona tako krĕpko osvĕsti? Slogom, rodoljube brate. Prikloniše se sela selim, varoši varošim, svagdi se kupe i rastu čete turskih pobĕditeljah, sve to tàrči da Turčina sĕče, nož i pušku, i u torbi kruha, to je oružje i zaira božjih vitezovah.

Oj koliko krat mala četa hrabrenih junakah okrene pod mač desetorostruko Turakah! oj koliko krat prie bitke càrnoj se smàrti posvetiše, a po bitki slavnim pobĕde vĕncem ovĕnčani, k svome se rodu veseli povratiše!

Ali tada biahu sladka vrĕmena bratinskog pomirenja i ljubavi, nije se tada gledalo, jeli tko iztočnog, ili zapadnog vĕroizpovĕdanja, nego jeli tvàrde vĕre, vàrle mišice, ljubitelj svoga roda i zavičaja. Tada Janko i Stojan Mitrović, Franjo Posedarac, Vučković, Smiljanić, Surić, Fanfonjić, i ini mnogi kao zvĕzde sjajni i neizbrojni, složno i bez zavisti skupa vojevaše i progonike svoje otačbine pregnaše prĕko dinarskih planinah. Tada ova bratja od zaljubljenja zadaše si zamjenivo vĕčnu vĕru i bratinstvo pred oltarom jedne, ili druge càrkve. Tada bez razlike vĕroizpovĕdanja, jedan ili drugi svĕštenik, dàržaše okrĕpnu rĕč vojnikom, ali rĕč punu bratinstva, iskrenosti, i svete istine, koja je kano uzdàrmiva munja prodirala do sàrca mladoga junaka. Tada okrĕpljeni istinom i ljubavju udaraše jedan na dvadeset golim pàrsi i nožem u ruci. Dĕla su taka počinili ovi naši dĕdi, da bi bili dostojni gusle Omirove, ali vaj! da nam zahvalni prosti narod nebude sačuvao njihova imena, nebi od njih sada ni spomenka bilo; jer vole moja bratja Dalmatinci izvidjavati, tko su bili, i što su učinili nĕki inostrani do duše slavni muževi, ali koji nami nikakvoga dobra nisu učinili, nego proučiti tko su bili svoji starji, i njihova slavna dĕla izneti na bĕli svĕt, da se sadašnja porodica u njih ogleda. Svi hoće danas da hvale Andriu Kačića, ali nitko baš neće da bude njegov slĕditelj, pače voli svoj znoj roniti na tudjem žàrtveniku i u tudjem perivoju........ Dalmatinci bratjo! — Vami se veli, da Iliri nisu bili Slavljani, ali ako i nisu bili oni, jeste vi, to vas Historia i vaš lĕpi jezik uči, to vam kaže bojna vatra i vitki uzrast, koimi se od nesrodnih nam narodah odlikujemo. Vami se veli bratjo, da je vaš jezik izumrao al vi toga nevĕrujte, vaš je jezik u najmladjem i najkrĕpčijem životu, ali zanemaren, što nam na veliku sramotu služi. Vami se veli, da ste vi pravi ogranak Italianskoga stabla, ali toga vi nevĕrujte, pače vi ste pravo i krĕpko udo velikoga i slavnoga slavjanskoga tĕla, vi govorite jezik hàrvatski, vi se resite milovidnim slavjanskim odĕlom, pri vami su u cvĕtu slavjanski običaji, jednom rĕčju u vami je sama čista slavjanska jezgra. Jezik razlikuje narode od narodah, a ono mora da bude narodni jezik, koga prosti puk jednako i svakud govori, a ne onaj, koji se sada govori u dvama trima gradovim od tobože velikaške klase, koja misli da je ona sama jedini živac okolo koga se imadu svi ostali obàrtjati.... Bratjo!

Svoj kod svoga neima vavĕk svega,
Al kod tudjeg neima ničega!

Neka mi oproste čitatelji za ovo malo odalečenje od puta kuda sam udario, jer nije doista iz ničesa drugoga proizteklo, nego iz najsvetijeg čuvstva, koje čovĕk može gojiti u svome sàrcu, t. j. iz čiste ljubavi prama svome narodu — dosta od toga. — Evo ja dakle bratjo odluči u ovoj godišnjoj knjigi priobćiti, ako ništa drugo, barem nĕka imena naših slavnih praotacah i nĕke čàrtice njihovih dĕlah na vidilo izneti, nebi ili na taj način koga na veće zauzetje i iztraživanje podbo ili ga barem iz tudje čarobnosti na toliko odvratio, da kadkad i na svoj ponos pogleda, pače da poznade da i on ima, što bi ga občarati moglo, i čim bi se imao ponositi.

I.

Baba Nidića.

Pàrši po slavjanskome narodu slava Marte Posadnice rad njezine ljubavi prama slobodi rodjenoga grada, pàrši Kosare kraljice bosanske radi njezinih plemenitih krĕpostih, kuje se uz vĕzde Marula dĕvojka radi njezinoga vitežtva, zašto dakle da ostane u tami i zaboravi siromašna baba Nidića, koja može biti, nije manje nego one za svoj rod učinila? Opisati ću u kratko ovdĕ njezino dĕlo, pak neka joj iz njega ako je zaslužila slava proizteče.

U početu 16-tog vĕka pojezdi nĕkoliko tisućah Turakah prĕko Kotara, na Nin grad, u to doba dosta lĕp i bogat (nĕgda stolica i krunište dvajuh ili trijuh kraljah hárvatskih, a sada razvaline i slabo selašce) jedabi ga osvojili, i njegovim se bogatstvom napàrtili. Tako putujući odtište se od cĕle vojske 700 turskih konjanikah te sajdući s puta počeše robiti po selih, plĕniti blago po polju, sĕci bez milosti i derati gdĕ bi god koga našli, i ine okrutnosti i nepodobnosti dĕlati. Kroz kàrv, požar i haranje doprišе do mora velebitskoga i do Ražanca (selo i danas moždeno) koje je uz isto more sagradjeno. Ovo je mĕsto bilo u to doba dobro utvàrdjeno, kako i danas svĕdoče njegove mirine i njegov položaj. Sa sĕverske strane morem je obkolišeno, a s doljne debelimi miri opasano, i trima visi (turris) na istim miri sagradjenim branjeno. Iz vana pod miri uz vrata bile su dvĕ šimlatice, gdĕ bi puškari išli prenoćiti, da mogu lakše podraniti ako bi naumili pozdraviti polisničke, ili nadinske Turke.

Budući pak, da po svemu okolišu mora velebitskoga sàrtale su bez prestanka turske čete, i vučeno robile, ajdučki palile, kàrvnički sĕkle i derale, gdĕ bi im god što do ruke došlo, toga radi mĕstjani okolišnih selah, dosadivši im već po sve 'tursko nasilje, zapitaše pomoć u sabora mletačkoga. Posla im odmah ona milostivna skupština, nu poslušaj vĕre ti što? dvajest vojnikah!! Vavĕk su vojnici mletački ostajali u srednjem visu, koji je bio najčvàrstii i najprostranii, te bi tobože čuvali selo a mistjani, koji bi mogli pušku nosit, tàrčali su tamo amo, da što više mogu Turcim zla čine i primljeni zajam što prije odvrate. Tako i u taj isti dan, kad prispiše Turci biahu se naši odtisli u potĕru, jeda bi što vitežkoga proizveli. Neosta u selu neg ono dvajest vojnikah, nĕšto sĕdih staracah, kojima skrajna starost uzkrati ono poduzeti, za čim im je sàrce često, i žarko kucalo; i ostadoše nejaka dĕčica i ženskići, a ostali pušku na rame pak za lovom. Još možebit Ražanačka četa nije bila odmašila četir, pet miljah, kad iznikoše iza brĕga turske čete. Vojnik mletački koji čuvaše stražu na vàrh visa, kad opazi iznenada, da tolika četa vàrvi k selu, osjetise namah da su, Turci, česa radi poče vikati iz svega gàrla: Aberia na noge se bratjo! evo Turakah na noge se. Zatĕm niz listve te putem pred càrkvu, pak desetak petnaest kratih brec brec u zvono..........

Sve se to uzprednu kad ču viku vojnika i zvek zvona, sve se zapanji i osudi pred jamačnom smàrti, koja ih do skora čekaše. Ali čudna zgoda ina čije izvede stvar.

Ugleda se na sred sela jedna siromašna ali krěpostna starica, koja je bila iz plemena Nidića, oběsila pušku o rame, dàrži gô nož u ruci i vapije njekima ženskim koje su suze ronile, i svoja čeda uz nědarca u suzami i u plaču i sdvojenju stiskale: Neplačite sada, jer plakati nije vrěme, svaka neka donese što oružja imade u kući, pak neka ide za mnom k velikome visu, da pomožemo vojnicim. Tu ili ćemo slavno poginuti, ili obraniti naš zavičaj. Ako ostanemo žive i odbijemo nevěrnike, eto lěpe sreće i dike! ako poginemo, platja nam na nebu, věčna čast i slava pred ljudim. Tako Nidinka besědeći, sletiše se oko nje malo da ne sve ženske glave. Tad sěda junačica poče vatrěnije govoriti: Puške, nože, kose, kosare, motike, sěkire, nosite kćerce, hodite kud vas sěda Marta vodi, evo pasah, nedajmo im k našim vratim. Pogledajte na me, sve da i otmu Turci Ražanac, malo bi ja štetovala, jer ništa, već da život nebi mogla izgubiti, koji slab i pod težkim bremenom starosti pritisnut, malo može produgljiti. Ja sam kao dàrvo odsěčeno u srěd gore, neimam roda ni poroda, neimam kuće ni kućišta, drugom kudjilju predem da preživim, a vi sve imate kuću, rod, pleme, vašu děcu, vaše najsvetije blago, koju će oni běsni psi pred vašim očima nemilo pokresati ako im dojdu do ruke; promislite žalost vaše bratje, otacah, rodjakah, kad na povratku najdu svoje kuće poharane porobljene kàrvave i puste, a svàrhu svega promislite na vaše poštenje, opet mogli bi i naši povratit se i osloboditi nas, hajde u ime Boga oprimo se i nedajmo se do zadnje kaplje kàrvi, i u nami jedno sàrce tuče, i naša mišica može puškom i nožem kretati. . . .

Lěpa čuda! da je kome bilo pogledati one ženske glave baciti kape i jasmake, te junačka oružja pripasati, pištolje za litar, pušku na rame, pak tko sam? ja sam; — Žurnim korakom za babom k velikom visu pohitiše. Baba pàrva, a za njom ostale pripeše se na šanac, s koga ugledaše kako se približava gomila od 700 turskih divjakah. Ali Nidinka slobodi svoje junačice, da ih hrabreno dočekaju. Istom baba slobodeći svoju družinicu, doigraše pod tvàrdjavu turski konjanici. Kako iznikoše na nišan, baba pàrva, a za njom ostale puškami živi oganj daše. Pade stàrmoglav několiko Turakah a ini puni sramnoga jeda kad vidiše, da su branitelji ponajviše ženske glave, u nebesno k zidim poletiše, scěneći, da će ih sam trisak, i hàrzanje konjah sa zida poplašiti, ali čekaj ponosni Turčine drugačije je to. —

Slobodi sěda vojvodica mlade Ražanke, i ono něšto vojnikah; proliva se vrěla voda i sěče se, gdě može nož i kosa dohvatiti, nestoje zahman ni sěkire ni rasnice, puškaraju puške bez prestanka, padaju naše junačice nu nekriva ni Turčinu. Ali tko će sili odolěti, gdě li dvajest vojnikah, i šaka sto ženah, sto děvojakah obraniti se od 700 turskih aždajah!

Bijaše naših već mnogo izginulo, a inim što turska sila, što prenestanje praha i olova, počelo strah zadavati, pače da rečem jednom rěčju, da nebude srěća priskočila, bili bi Turci, kroz četvàrt sata unutra prodàrli. Ali u dobar čas, zapali se někako jedna od gorespomenutih šimlaticah, baba danas u svemu divna, pak i u slědećem domišljenju, zavika radosnim glasom: Sad je naš mejdan moje bojnice vrědne! — amo za mnom, samo tri četiri, a vi ostale branite se mužki, eto mene do časa sa srećom u ruci, to rekavši sajde niz šanac a za njom četiri, koje su bile bližnje do nje vojnjakinje, kad čuše što govori baka, koju već za vidovitu deržaše, započeše se još junačnije braniti. Neprojde několiko časovah, kad eto babe s četrima drugaricami, noseći svaka svoje ulište pčelah, a baba koraca pred njima, kolik da nebroji više od petnaest godinah, i viče iz svega gàrla: Udrite, udrite, eto nas sad ćemo im dati po ledjih. Kad opaziše vojnici duždevi, što baba radi i nosi, obradovaše se, cěneći, da ju je na to njezina vila posestrima savětovala. Kad dojde pod zid, zapovèdi, da se prime gori ulišta, što bivši u taj mah izvàršeno, pripe se i ona s drugimi četrima, te uze sěkiru, pa s njem dva tri putah po ulištu, a s ulištem na pol razcèpanim, u pepeo i žeravu izgorěle kuće, i tako sa svim petima, nehajući ni ubašto joj pčele oko očijuh obliću, i kad kad ju kojim žalcom šiknu. Kad se ulišta svaljaše sa mirih na zemlju, razkomadaše se posve, a pčele ljutite, što radi vrućine, što rada razbijene kuće, sunuše na jata, te naokolo běsneće Turke i njihove konje navališe. Počeše se Turci pipati rukom za ruku, gladiti po obrazu, mahati oko uha, ali za ludu, pčele neprestaju šarati im lica, ljutim bockami.

Nebogi baveći se tako o sebi, pustiše duždume konjim, koji čujući na sebi něku vàrtljavinu, a badanje po sebi, počeše propinjat se, i klisati kao smamni tamo i amo po gomiljah i krasu, te ko prije na njima sad pod njima. Kad vidi Nidinka tu željnu smetnju, razglasi iz petnih žilah: Eto naših, eto naših, milom Bogu hvala. Čekajte sada turske strašivice, koje ste došle sa ženskimi boj biti, pàrsimice se poznaje junak sa junakom. Pak opet okrenuvši se k istoku, kolik da někoga vidi nadostavi: Bàrže, bàrže, evo Turakah na selu, bàrže pogibosmo. Jadni Turci kad začuše tu nenadnju viku, budući i tako dosta smeteni, počeše dàrhtati, i blěditi od straha, Stojeći něko vrěme kao zableknuti, i neznadući čega da se dohvate, viknu jedan iz medju njih: Valaj běžimo, eto Kaurina. Bàrže bolje, netom čuše taj nepogodni glas poskakaše na konje, pa i bez kape, i bez saruka, neimadavši ih kad uzeti, na vrat na nos odskakaše prěko vlakah ražanačkih, mlateći bez prestanka jadno živo uzendjiom po drobu, da ih nebi dostigla četa ražanka, koja je taj isti dan veselo jela i pila na Islamu kod Jankovića svoga vojvode, a nije o njima niti mislila. . . .

Evo što umide učiniti jedna prosta i siromaška starica s malim brojem ženah, koje taj dan pod barjakom sěde vojvodice pokazaše se hrabrenije od istih vojnikah. Baba od toga dana bi gledana kao jaje na dlanu, ona već nije bila dàrvo odsěčeno bez roda i poroda, jer ju je sve selo majkom nazivalo. Majke su je za izgled svojoj děci pokazivale, junaci štovali i častili, a děvojke joj pěsme izvodile i u kolu pripěvale. I dan današnji njezina uspomena nije sa svim izumàrla, jer se još često spominje junačtvo Babe Nidića.

V — z — ć.

Ajdukova zaručnica.

preradjeno iz pověsti ruske po

N. F — ću.

Vrěme grade gradi, pa ih vrěme i razgradi! uzdahnut će hrabri našinac, grizuć se za ustnicu, kad mu zboriš o možnosti, sjajnosti i slavi njegovih pradědovah, o lěpoti velikih naših někadašnjih bělih gradovah, kad mu pripovědaš koješta što je bilo a prošlo i čega više neima.

Vrěme grade gradi, pa ih vrěme i razgradi. — Narodna ova poslovica obistini nam se vazda, kad ma i na koju granu razcěpanog našeg naroda oko bacimo, koje nam rodoljubivo sàrce gorkom naoblači suzom. Gdě se někoč velebne càrkve i premnoge zadužbine bogoljubivog Bugara do oblakah prema suncu kano labudovi běljahu, ničemu ni traga više neima, niti već kamen kamena tišti. — Gdě něgda sveti vezi sloge i ljubavi, tvàrdi jamci prirodne slobode hrabrih Arbanasah stojahu, sad su gvozdene okove, bič, čalma i kolac. —

Běli gradovi, lěpi ponos ohola Bošnjaka, kad bi po vama hata jašio, mnio bi, da mu većeg u světu neima, sada su mu suze i jadi i najveća tuga, kad vas polazit mora, nu ne jašući, već spuštenim okom konja za sobom vodeći u slici najpotištenieg roba. Težki jaram nosi narod junački. — Oj Kosovo nemilo, nenapojilo se ladne vode, kad si toli ljudske ožednělo kàrvce, s tebe su svi ovi jadi, s tebe gvozdeni jaram turski, jaram nevěrnikah, s tebe propast hristjanskog naroda. . . . . Ali tko će sunce dlanom zastàrti, ili ga bělom světu sasvime sakriti; što je od Boga, uništit se neda.

Veliki je pao narod, ali mu božanska iskra jošte neizčeznu izpred lica. Ostanci bitne slobode i někadašnje samostalnosti nadjoše utočište na golih stěnah Gorice càrne, koje blage zrake uzpiriše vatru u komšiluku po Macedonii i Epiru rěčju većoj strani prostrane Arbanske; — uz to uzkàrsne Jure Škenderbeg i š njime blago vrěme nove slobode — vrěme rani, no vrěme i lěči. . . Ali jao žalosti, istina je što govore ljudi — „vrěme grade gradi, pa ih vrěme i razgradi“. Bog uze Škenderbega, a ljudi zemlji slobodu, zlatno doba. — Jadna Arbanska, gdě su ona krasna vrěmena carovanja? Oj Prizrenu kameni, sunce ogrijano, — ti ognjište sjajne smožnosti silnog naroda. . . . stolice kraljah i carah — sada gnjezdo noćnih sovah i jastrebah, ti kruno sàrbske slave. — sad si svědok njihove běde, bratske nesloge; ti jadniče! moraš da glediš gdě se usrěd tvojih razvalinah bratja kolju, jedne majke děca Càrnogorci i Arbanasi — gdě, o nevolje! — od slavjanskog mača prolivena slavjanska kàrvca, slavjansku zemlju kvasi. . . .

Gdě je slavna Kroja, bez sirotinskieh sagradjena suzah? — gdě běli Svetigrad. stolica Škenderbegova? — neima joj traga; — stolica je sada vladarska u Janjini, Šta? da li opet imadu Arbanasi vladara? . . . . imadu, imadu, neimala ga majka, iz kostih mu travica pronikla, — imadu glasovita vladara, Ali pašu tepelinskog, što ga pozna zemlja turska i kaurska, a nije ni čudo, zlo se bo dalje čuje nego dobro — odmetnika od cara stambulskog, no strašilo hristjanstva i raje, uzor okrutnosti i kàrvološtva. Lěpa Arbanska bog te blagoslovi, mati priroda uresi i nadari, kao majka na udaji svu jedinku, lěpimi polji i bàrdi, različnim no ugodnim podnebjem. Kad u Epiru naranče i masline cvatu, kad se polja i ravnine zelene, u onaj se par Nišava gora burom bori, Ljubotin se i Čardak sněgom běle; — a nije se ni čudit toj milini zemlje, jer ju hristjanski Škenderbeg s junačkom svojom bratjom pravednom kàrvlju posveti, za kàrst i slobodu prolivenom, nu jao! — stari ju zmaj Ali nedužnom hristjanskom kàrvlju i sirotinskimi suzami jadi i skvàrni. On vàrh grobovah slavnih junakah — svetacah svog naroda nepravedno toči kàrv; njegova prokleta ruka hara, sěče, kolje, tare sve što je kristjansko, svešto je narodu milo, drago i sveto.

Častni kàrst i sloboda zlatna, nenadjoše više utočišta i sigurnosti u ravnih poljanah i čistoj zemlji, neostade im ino, nego da se mane lěpih obalah Drine, Vojuše i Bojane, da se povuku sa ženami, děcom i što im preostade stada ka izvoru ladne gorske Sušice, tamo gdě se slavna skupština Suleotah pravih Arbanaskih Càrnogoracah s oblaci rukuje. Sva se zemlja pokori starom janjinskom zmaju, svaka duša bez obzira podmetnu glavu pod jaram, samo suleotski bàrdjani i kristijani, neće da mu skute i koljena ljube, neću da budu robu robovi. Arbanski i bugarski tako zvani uskoci na Selajskih bàrdinah postave si medju se vodju, tako zvana kapetana, pa se do boga nikoga neplaše; u nevěrnoj kàrvi britke si mače često maste; — Turci ih zovu ajducima, oni se ponose, znadu bo dobro, da je i Càrni Gjorgje ajduk bio ali zajedno i Andjeo naroda svog; na golih si stěnah grade kule, càrkve, manastire.

Mili bože čuda velikoga! kad se prosti bàrdjan sa šarom prěko ramena po glavicah golih svoih stěnah šeće, kano da se soko u oblacih vije. Potamnělim suzno gleda okom poda se pram zapadu na prostrano sinje more, gdě mu talasi izpod noguh o ogromne udaraju stěne, za tim se obrati na istok s pram Epiru, gdě sve cvate po ravninah kano u samom raju, — oko mu se smuti, ali u njem neima suze, čelo mu se namàrgodi, kó da će iz njeg strěle udarati — bàrkovi na pàrsi padnu; — vidi mu se na obrazu da mu je osveta u misli; sad uzdahne, i muklim prodre se glasom: „Turci polje a Latini more, a kristjani dèrvje i kamenje! Ej Janjino, Janjino! ostala bez traga, s tebe su Arbanske tuge i nevolje, s tebe gorki kristjanah jadi. . . kad će se lěpe tvoje poljane prestat škropit ljudskom kàrvi? kad li lěpa tvoja bělica pšenica biti onog koi ju sije?

I doista godine 1815 bijaše u Epiru već svàrhom ožujka sve ozelenělo kano u po Lipnja. Ugodni bijahu dnevi, i priroda obuče nove haljine da svome visokome tvorcu a i stvoru radost čini. Mnio bi, da je to najsrětnia pod nebom zemlja Stàrn je u polju kano sinje more, vinogradi u list idu, na zelenih obalah janjinskog jezera, što se baš do gradskih proteže bedemah, nebrojena stada pasu; čini se kao da je višnji tvorac obilni svoj blagoslov kò jutarnju rosu nad lěpim Epirom u punoj měri razsuo. Nu da si se sastao s kim mu drago od bědnih stanovnikah, vidio bi mu na ogurenom čelu da tu njemu neima veselja; — jer sve što vidiš, samoga je Ali paše jedinoga zemlje gospodara, njemu polja rode, njegova suběla stada, vino za njeg samog raste, njegova je zemlja i ljudi, koji neimaju druge do njegove volje, što on uzhoće to oni nemogu nehtěti, što on neće, jao onome koji bi to uzhtio, On čini Bogu slična bitja skotu i němoj životinji spodobnimi.

Po srěd plodnih njivah i vinogradah onkraj sinja jezera visoki se běle bedemi lěpog janjinskoga grada, vàrh kojih se još više dižu gradske kule i tanane turske džamie. Na četiri su strane otvorene gradske kapie, ljudstvo vàrvi na ove po ulicah i čaršiah kano sitno po zemljici mravlje! iz razgovora možeš razabrati da tu gàrčki živalj vlada *) Nu nečuješ kó što je to u našem narodu

---

(* U Arbanskoj se dva življa, tako isto dva jezika za pàrvenstvo bore t. j. gàrčki i ilirski; no poslědnji, ov kraj Drine nepoměšan i neograničeno vlada — gàrčki se pako on kraj Drine s arnautskim bori, nu kod Janjine i bliže granicah gàrčkih sve čistii biva. — Arnautski će se sam u sebi raztopiti.

obično, a ni tako rekuć na glas divaniti, sve je tiho, sve někako brižno kanoti u strahu; sve medju sobom šapće, kao da bog zna kaki prevrat u misli nose. Ali bi se ljuto prevario; jer puk koi se kroz dulje vrěme priuči vrat prigibati pod težki jaram, biva màrtva makina; on poznaje samo volju gospodara, ona mu je sveta.

Tako i janjinski žitelji, onoga samo hvale, koji im děcu, bratju, mile i drage u tamnice vuče, na kolac nabija; — a najveća im je milost, kad im stari Alia po namišljenoj velikodušnosti nekrivih i nedužnih život za nebrojeno blago poklanja; ah šta ćemo — vele oni — on je gospodar života i smàrti! — Pune su janjinske càrne tamnice, hiljada može biti dušah u njima skuči i cvili; ali zato nikoga ni briga nije, jer je volja čestitog gospodara, — sve ga na jezik hvali, nu što u sàrcu misle Bog bi ih znao. Sve pita: što je danas zaželio? što li kome naručio, ili zapovědio? Nu nitko se neusudi zavest rěč: koliko ih je danas pogubio? · koliko li jadnih roditeljah u càrno zavio? . . . . a Bože sačuvaj, to su tajne, kojih pošto je živ nitko na usta pustiti nesmě. Čini na očigled sviuh Janjinčanah, pa ih opet nitko nezna, ili bolje nesmě nitko znati.

U ovom jadu i nečovečnoj bědi žarko sunce kod svakog izhoda nadje i kod svakog zapada ostavlja lěpu Arbansku, no one tajne, što ih često blědi měsec u gluho doba gleda, nesmě svět da znade, no toliko je poznato da je i sam čestogorke prolivao suze krijući si càrnimi oblaci sjajno lice.

Nakon jednog prelěpog svibanjskog dana, pocàrveni se na zapadu sunce kao da se stidi, što je cěo dan tako sjajno na Epir i nevrědnu Janjinu světilo, i ostavljajuć càrvene trage svog stidljivog rumenila po stàrmih se Arbanskih bàrdinah ukrade za Nišavu goru, a sumračje široki svět hvata, kad se eno posrěd janjinskog jezera laka šajka šetaše krěpkom těrana rukom mlada šajkaša. Alia nebi za dugo, kad eno bezposlenu ruku na mirno veslo spusti i šajka se u jezeru kao list na větru ljuljaše. Bistri pogled njegova sokolova oka prosěcaše ko munja gustu večernu maglu i ukočeno se ustavi na jednoj děvojci, koja je pred njim sěděla. Zaludu si ona càrnom razpletenom kosom stidno děvojačko sakriva lice; kad joj noćni izdaica blědom svojom odozgo lučom i kroz maglu žensko izdade obličje. „Neboj mi se děvojko — uze govoriti šajkaš — smiri se, ti si slobodna. Kaži mi čim dati siroma ajduk služi? Kaži, nisi li dopala ranah?

Neznanka si rusu kosu s lica skloni i veliko joj modro oko někom pouzdanostju gledaše, u oko ajdučko; — netom bi reći, razparši se magla; — i kao da iz ajdukove šajke rujna zora puca, otvarajuć zlatna vrata běla danka, razasjase našem šajkašu čudotvornom někom silom bělo jezero. No nehtěde on da izdade pobědu lěpote děvojačke — ozbiljno ju zapita: „Kaži děvojko šta ti tražiš kod jezera u srěd večernog sumračja?

Smàrt — odgovori ona dàrhćućim glasom; — otca mi i majku ubiše, rod raztěraše i našu kuću užegoše, a evo već prodjoše tri běla dana, odkad se ja tučem od kamena do kamena i krijem od špilje do špilje; bolja je smàrt, nego sva sjajnost i pusto blago u Alijnom haremu . . . . Sad još čujem strašnu onu huku i buku okò sebe — ha! sad mi jošte u uših zuji . . . . Bože! sa sviuh su stranah iz pušakah za mnom bacali . . . . i smàrt, koju sam kao jedino spasenje toliko želila, bijaše preda mnom, bijaše mi kod kuće . . . . no kuku meni ostavljenoj jadnici! ona mi se sada učini strašna. Ja joj se htědoh ukloniti i poběći; nu strah mi nadvlada sile, te padnem — al jao eto gorega zla, dotàrče Turci i dopanu me. Tko me dignu i odnese?“ —

„Kaži: oslobodi“ pade joj šajkaš u rěč — nisi ti bila nišan puškaranja, Turci su mene gonili i za mnom pucali, u běgu me srětna kob nanese na te, i žao mi bijaše, da u divje pandže turskih pasah nepadneš, digoh te u nadi da ćemo se běgom spasti. Děvojko, veliki je bog! koga on čuva njega puška nebije, — ugledah kraj jezera ovi kaik, skočih u njeg, otisnuh se i do mala nam nemogahu više naudit turska taneta. Smiri se dušo, sada ti neima više pogibeli.“

Děvojka ga začudjenim pogledom izměri od glave do petah, udivljenje i strah bijaše u jedan par na njoj viděti i na nebosličnom njezinom oku puče, bi reći, oblak, te proplače, kano ljuta kiša da sve suza suzu stizat neprestaje.

Jao meni nevoljnoj! da se za zelenbor uhvatim i on bi se zelen osušio; zašto me ti neostavi mojoj tuzi i nevolji? zašto nepusti da me ubiju? bolje je, štono se veli, da me smàrt prěka digne nego suza siromaška stigne; zašto me ti siliš na pusto veselje povraćena života? ta šta će meni život? bila sam jedina u majke, a sad sam ostavljena sirota, sàrce mi je ranjeno, tělo razstavljeno, a od smàrti me groza hvata.“ Na novo ju rěka polije suzah, rukama si jadna sakrije od ajduka lice, kojega slobodni pogled podněti nemogaše.

„Neboj se děvojko, ti nisi više sama. Ja sam siromah prost ajduk, ali —“ pogled preda se nogam baci, pogladi si lěvi bàrk i mramorkome ušuti.

Neznanka si mokro lice maramom suši i zaplakane oči pàrsti tare, vidělo se da se na što pripravlja, něžno ju rumenilo probije po licu, pàrsi joj se dizahu, kao da ju sàrce na někako junačtvo i hrabrost nuka i budi — najposlě se oporavi, svine glavicom, pa uze govoriti: E žalosti moja! ja sam jadna ostavljena sama kao bor u gori, neima mi u bělom světu nigdě ni mila ni draga, to ti znadeš ajduče, neznao te bog! pa se nadaš, da ću se ja i za vrělo gvoždje uhvatit da neutonem; no ljuto se varaš, ludo momče, što mniješ da je to slabo sàrce moje děvojačko, da će se tebe vrěla gvoždja dohvatit, ta bolja je častna smàrt neg bezčestan život.

Njena hrabrost i bi reći ponos stražnji stupanj dostiže, na koliko bi to od ženske moguće, kad još jedanput sve uništujući svoj pogled na šajkaša baci i obolu progovori reč: ajduče, ajduče, znaj jadniče, gospodsko sam děte, kći sam čestitog čeonika!“

Ajduk se namàrgodi kô da će mu kiša iz čela udariti; neodvrati ni càrno ni bělo; izvàrne doljnu ustnicu u znak spàrdnje i prěko càrnih naustnicah, pa počne jednom rukom veslo gibati; kaik se vrati i plovi natrag.

„Šta činiš? popita ga spokojno děvojka, koja se opet jedva usudi okom pogledati ga — uzalud bi prie ohola i hrabra.

„Tĕram natrag do Janjine“ odgovori šajkaš onom ajdučkom hladnoćom, koja bi i najtvàrdje sàrce smàrznuti morala.

„Momče bog te ubio! jesi li oludilo? stani, stani!“

Šajkaš šuti, kò da nečuje oli nehaje, te odbija vodu tankim veslom. Lako ti je razcvilit nevoljna; dèvojka pisnu kò zmija na tàrnju, te ga zaklinje miliem i dragim, da stane, da netèra natrag šajke: a kad uvidi sirotica da joj molbam staze u sàrce šajkaša neima, i da mu nigdĕ neima ni mila ni draga, obrati molbe s nova u nove prĕtnje, al se neda s glavom o stĕnu, pa neima ni tu ništa, u ajduka bo je sàrce kameno, tamo neima zapovèdi niti ljudskim prĕtnjam sluha, gvozdenom je samovolju gnjezdo tam.

„Zašto vĕtrom sipati rèči, zašto gluho moliti jezero“? cikne jadna neznanka — „tko me čuje? ta prie bi tvàrdi kamen rĕčma podigla, negoli ajduka na milost ganula.“

Čili se bàrdjanin ni neobazre, već kao da ni njeno jadikovanje nečuje zaori bezbrižno pĕsmu ajdučku da se čulo na daleko po ravnom svĕtu janjinskom; a dĕvojka kao bez ufanja sakrije si bèlo lice, i kroz maramu se je vidèlo da joj vruće prokapljuju suze, i pàrsa se uzdižu od težkog uzdisanja i neprestanog humcanja.

Od zapada se netom càrni uzdigoše na nebu oblaci sakrivajući ljudskom oku mladi mĕsec i jasne zvĕzdice, tiha noćca baš posve omàrknu; sve je gluho i nĕmo, samo se kad kad voda javi kad ju tanko veslo uzbije. No se jadi prešutit nedadu, mlada epirotkinja vidivši se na nevolji dokine dugo šutanje; ali ne opet onim nepouzdanjem i prĕtnjami; sĕti se jadna što pričaju ljudi: zlo godište roda ište a nevolja prijatelja; pa probĕsedi nĕkim pouzdanjem, zaufanjem, i umiljatim ženskim glasom što i ledeno sàrce tali, misleći ajduka ako i ole čovĕčanske ćudi ima na kaku taku rĕčcu ganuti.“ Kaži mi čovĕče, ta bili ti mogó odolĕti junačkom sàrdcu da samohranu dĕvojku, — mene ostavljenu jadnicu mojim ljutim izdaš kàrvnikom? Nadaš li se bakšiša zato od Ali paše? oli hoćeš da moju — žensku slabost kušaš? ej kukavna ti junačtva! – Ne, velikodušni junače, do toga tebi nije, ta nemože biti da bi se ti zaludu ili od opake namĕre vlastitoj pogibèli bio izvàrgo da mene izbavis. Momče, prijatelju, braco! šta misliš činiti? ta ti nisi poturica oli izdaica! ajduci neumiju prokletih ovih rĕčih! probesĕdi besĕdu, bit će ti za dusu, dočni lĕpo dĕlo što si započeo, ta u ajduka je rĕč bolje nepočeti, nego nedočeti! momče, momče· majčinim te bratimim· mlĕkom, obrati šajku, ti si mi jedini vez, što me za kukavni ovaj život veže“!

„Ja sam vrĕlo gvozdje“ zamàrmlja ajduk potmulo i hladnokàrvno, pa opet ušuti kao i noćna tmina, a kaik lagano sve dalje plovi. No kad smotri da je dĕvojka blizu sdvojenja, probesĕdi iz nenada kao preobražen, prijatnim glasom: neboj se gospojo, smiri se, mi neidemo u Janjinu, već sam ti htĕo samo malu nauku dati i pokazati“ — I u taj par nasĕde i kaik kod obale na prud, momak skoči na noge lagane, dohvati razstavljenu od trojednevnih bĕdah dĕvojku za bĕlu ruku, te ju izvede na obalu vàrh jezera.

Mili Bože, tavna ti je noćca, nevidi se momak ni dĕvojka, nedĕli se zemlja od neba, niti kopno od jezera, nevidi se drum ni staza: lĕvo li desno li svratit trĕba, sve je càrnom oděveno koprenom, malo da se i rukama hvatati nedade. Kud će naš momak sa sirotom děvojkom, na koju li stranu? gdě će noćit gdě li krova naći, da odpočine umorna moma, a kiša već prokapljiva, sva je prilika bit će oluje. Laka nam je tude skàrb, neima tu ajduku velike brige, netrèba vuku pokazivat šume, a niti ajduku noćna utočišta, kud on jednom prodje bilo i màrklom noćju, neće više tražit vodje ni pratioca. Al děvojka sirotica nezna jeli u životu, jedali se š njim razstavlja; kud pogleda strah ju hvata no najviše od ozbiljna pratioca, koj ju krèpkom rukom iz pod pazuha uhvati. Svako njegovo kretanje okrene i njezino sàrce u grudih — ona bijaše srěd goruće vatre ledene vode.

Ovkraj sinja jezera, prěko ravna janjinska polja, upravo prema běloj Janjini, tik pod stàrmom planinom, na nizkom ognjištu suho prutje i šiblje praskajuć gori, i modro càrvenkastim plamenom obilno razsvětljuje uzku i nizku kućaricu od nerězana sagradjenu kamena, a u njojzi sirotinja neima ni kamena, osim něšto skoro napravljena zemljana posudja, što se kod vatre suši.

Kod ognjišta na podvinjenih noguh sědi starac jedan, sědih i rutavieh kosah, orlova nosa, živahna jošte i vatrena gleda, u platnenih modrih dimlijah i u poderanoj već ječermi te si ruke na plamu grije i vidilo se je kako s mahanjem glave i sa šaptjućim ustima uzhitjenjem sprovadja něku ajdučku pěsmu koju je jedan dečak djipajuć po kolibi na glas pěvao.

Momče je ovo bilo poderano, skoro na pò golo, da bi š njime bèli svèt oprosijo. — Càrna njegova, duga, nu smetena kosa, izgorělo lice i ruke žagreće oči, živahno djipanje, kò da misli děvojku u kolu nadigrati, a k tome jošte neobično neugodni i hrapavi glas u pěvanju, učine ga prilično paklenom duhu što ga càrna zemlja izbaci da svèt plaši.

Iz nenada něki šušanj dokine ovu divnu zabavu; starac se bàrzo maši za pištolj te skoči na vrata, no ova bijahu već izstavljena.

Na pragu stoji mlad, visok, lèpa uzrasta mladić, podgorèlog lica, càrvenieh naustnicah, u càrvenom već podobro iznošenom fesu, hàrdjavoj arnautskoj kabanici, u širokih moorih čakširah i bardjanskih opancih, o plećí mu visi duga arnautska puska, u desnoj mu sjaje gò jatagan, u lěvoj lèpota děvojka, tanka vilinskoga struka, u malo ne sasvim běloj odeždi, nu već i poněšto zamèrljanoj i poderanoj càrna kosa bijaše joj razpuštena od napred i straga, valjda sirotica svoj sitni gàrčki turban izgubi u běgu po Janjini; na noguh joj beše někaki kukavni cipeli po svoj prilici někada càrveni, no sad im se nemože razabrati boja.

„Tvàrda ti věra, sěd junače“ zaori na vratima momak, ele primi nas na konak, da noćimo, da odpočinemo.

Starac neprogovarajući žive rěčce pokaže rukom na kup suhe listine u kutu, pritvori opet izvaljena vrata, pokaže glavom něšto svom momčetu, prekàrsti opet kraj vatre noge, te pruži mirno kò i prie svoje ruke na plamu neznanac odvede dèvojku do listja, pa ju brižljivo posadi nanj, da odpočine; poslie skine s ledjah pušku, te prisloni kraj děvojke na duvar. Al eto mali djavò već nosi golem kavez sa nèkoliko debelih prepelicah. Neznanac svine noge, sěde kraj ognjišta, pa se prihvati posla, kò da je domaćin u kući. — Izvadi jednu po jednu iz kaveza prepelicu, pokolje ih redom, izčupa, te na tanki ražanj neobičnom věštinom ponatiče. Kod cělog ovog děla nepomično ga je měrilo mladog momčeta ljubopitno oko.

Mili Bože divna junaka! — pomisli děte samo u sebi — da sam ja kao što je on! šteta samo što ima staru mantiu, pa je bez pištolja, a šta je momak bez pištolja? ali more biti da ih pod mantiom imade, a tako će po svoj prilici i biti.“

Děvojka, sèdeći na listini, podvàrže prèko pojasa izpod njedarah desnu lèvoj ruci a na dlan ove nasloni blèdo svoje lice, koje kod vatrenog plama jošt većma poblědi. Razgleda se nèkim neobičnim stidom ili bolje strahom po kolibi, te i nehotice naidje okom na svog pratioca i oslobodìtelja, pa pomisli sama sobom: Lěp čověk, lěpa i gospodska obraza; ne, zdravlja mi, ovo nemože hàrdjav čověk biti, nu mnogo mi je žao što se ova lěpa slika u prosta ajduka nalazi. Već joj se je u bistroj zenici mogla opaziti veća pouzdanost, spokojnost i nada něčega, nu da si ju zapitao čega, neznam šta bi ti jadna odgovorila; može biti je pomislila da će joj roditelje i prijašnju gospodsku sjajnost povratiti? ili je moždar bila lěpota junačka što zatravi sàrdce děvojačko, misleći si, živèti ću š njime ma i prosjak bio? — neka bude što mu drago, tko bi znao tajne ženskih dubokih grudih. — Čudnovata je iskra nade u čověku, ona je zvèzda, koja kroz najtmastnije oblake proviruje, jer čověk se i u skrajnjoj bědi čemugod uzraduje, i kad već za uvěk sva nada izčezne, još u ovoj istoj misli ufa se on i nada tajno u sàrdcu; i dok je života u čověku donle neugasne iskra nade za njega. Děvojka ova, malo što nedopade turskieh mukah, i od njih sigurnu smàrt, — od ove ju oslobodi ajduk, a i to joj nebijahu, po vlastitom pojmu, milie ruke od prijašnjih — dobro ona promisli njegovo dàržanje i bi reći nemilosàrdje na šajki, promisli način kako dodjoše do ove kolibe, gdě je on cělim putem šutao kao da ga majka nenauči govoriti — u nju nepoznati na silu i kao na juriš unidju, duboko šutanje domaćina a opet tolika domaćnost mladog junaka, prem da se ovom nepoznat čini a još k tome čarobna slika onoga maloga djavola u drugom budžaku; — sve joj ovo bijaše tamnom tajnom, nu doista i neugodnom — al da vidiš, pored svega toga umiljati i kao što je kazala gospodski obraz, lěp stas i sokolove oči, otvoreno i pošteno čelo mladog njenog pratioca, — zalud bi joj oduran svaki ajduk, — ulèze u trepteće njezino sàrdce něka pouzdanost, spokojnost i nova nada.

Starac, pored svega svoga kò što se vidělo hladnokàrvja, poviri ipak izpod svojih dugih obàrvah na neznanca, te si pomisli: ala od oka junaka, on unidje kao hrabar momak. — Nu dali sam i ja gori bio za mladosti? žao mi ga je samo, što već nije u gori na svom domu, u svojoj slobodi, jer će ludo izgubiti glavu, te da je soko neće izmaći Turkom, a najviše što ide s děvojkom.“

Ajduk nikuda negledje, samo vàrti svoje prepelice na ražnju, pa sad iz nenada priměti směšeći se: děvojko! što me gledaš toli prezirnim okom? — Što ti je toliko omàrznuo siromah ajduk? I ti mali djavole što upireš gavranove oči u me, da li oš nisi viděo hrabrih naših momakah? stani samo stani, dok jednoć narasteš bit ćeš i ti palikar i nosit ćeš zlatom obite pištolje. A ti starče negledaj me baš poprěko, nemàrči si čelo, kò da ćeš iz njeg strělama udarati, upoznaj me prie, da vidiš kò sam kaki li sam, pa onda sudi.

Ove su rěči tim većma smutile ostalu trojicu, što on i sad ni oka od svoje pečenke neodmaknu.

„Čuješ li me, starče — progovori napokon — umeš li onu pěsmu što se pěva:

Znaš li Kiso, djeno noćom Jovo
Sam udari jurišem na Turke?

U starca se namàrgodi čelo, i sědi bàrkovi mu po pàrsima panu, rukama se hvati za koljena; vidělo se, gdě mu se grudi šire, i dižu, koje poslě težkog uzdisaja duboko natrag panu, càrne mu oči, u kojima uzpàrkos starosti vatra sjevaše junačka, netom ugasnu, i čim se desnom po čela obriše, opet uzdahne: „težko ti je bracu, kog bratja progone“ — njegov neobični pogled i prodirajući svetčani glas kojim je ove rěči izustio, sličnieg učine ga preobraženom někom stvoru negoli čověku. Činilo se zatim, kao da se je zadubio u Bog zna kakve misli, nu za malo pogleda neznanca pouzdanim okom, uhvati se i nehotice rukama za sěde bàrkove pa ih gladi, okrene několiko putah domišljavajući se něšto glavom, oko mu se razbistri i živahnom razasja vatrom, te uhvati iza sebe tamburu, pritisne ju pàrsima, prihvati pàrstima lěve ruke žice, te desnom počme u nje udarati, da sva koliba zagàrmi, još několiko putah baci oko izměnce sad u vis, sad na neznanca, a sad na tamburu, pa najposlě nagne glavu i dàrkćućim nu krěpkim iz punih pàrsiuh zaori glasom:

Mili Bože čuda golemoga!
Ili gàrmi il se zemlja trese?
Il udara more o mramore?
Niti gàrmi, nit se zemlja trese,
Nit udara more o mramore;
Već se diže aždaj od Janjine
Silnom vojskom pod Cardak planinu,
Pod Klisuru, slobodu junačku,
Da raztjera sive sokolove
Što medj zemljom i càrnim oblakom
Gnjezdo viju, hitar lovak love.

„Dosta! . . . zaori mladi momak — kò umi u vrěme pěvati, valja mu i u vrěme ćutati; hvala ti za tvoju pěsmu, de vidim da si i ti sokolova roda i koljena; naša je večera, braćo, gotova. Evo ti, děvojčice, pečene prepelice i komadić hleba, otari si zube; a što si mi tako u licu blěda i potmula, prodji se svaka straha, a još većma stida i zazora, ta negradi si bez nevolje nevolju — ono što je bilo, neboj se, nedodje natrag; misli na ono što je sada, a zlo ti upravo nije, a ono što će biti, Bog će dati. A ti stari junače koji si nas tako lěpo prihvatio i počastio, budi voljan na besědi, ti si star, za tvoga života bilo je koješta,“

Starac se rukom maši iza sebe, digne někaki kamen pa izvadi pehar i kozju měšinu s vinom. Pijte děco! neka vam se pamet ugrije, i ja sam vaš brat, onaj isti Jovo, što se u pěsmi pěva. Mene rodi slobodna Suleotkinja, i pàrvo mi sunce na Sulejskih ogranu bàrdinah, odrasò več bijah valjan palikar, i za slobodu Suleotsku prot janjinskom lavu slobodna sàrca borac, moja ćorda nepromaši što je pomĕrila, ni puška neizbaci tane u zrak, kad strĕljasmo iz obĕsti kroz pàrsten jabuku, vazda sam ju pàrvi razpolovio. No da vidiš jada iz nenada, nĕko me kod starĕšinah Suleotskih krivo opadnuo, živo s njega meso opadnulo, ovi me osude u prognanstvo, da ostavim kuću i kućište i suleotsku lĕpu slobodu; jer se prevare jadni — prevari ih guja, što je htĕla pustim blagom prokletog Alie da na bàrdi medju bratjom kužni učini razdor; — jer se sad upravo stari Alia najvećom silom pod Klisuru dotura, da uništi sve što je na bàrdu, e da budnem kod rĕči, kò što rekoh, oni me osude, zapovĕdi oprĕt se nevalja a i nije fajde. Nu težko je svoje ostaviti a nepravo u zlo vrĕme boja i rata, i ja mislim i promišljavam, i sve sam misli na jedno smislio, da pokažem svojim kako me krivo sude, da nevĕra nikad bio nisam, i da junak na junaštvu poginem; pun gnjeva i jada, kad je noći u pò noći bilo, podjoh do Klisure da uhodim te da vidim što radi turska vojska? Al da vidiš, cĕla vojska bez brige spava, kano da su ladovati došli nemisleći na boj s bàrdjani; — tad uzplamtih kano vatra živa, te učinim juriš golom ćordom kano lav na Turke, i tako mi tvàrde vĕre, stotinu bi bio turskich odkinuo glavah, da me prokleto tane jednog stražećeg janjičara nestiže i težko u lĕvu nogu rani; ele kažem ti pobro, neima ti bez družtva junačtva — ja padoh, te se obeznanih. Turska me obteče vojska i več neznam što je kako li je bilo, nu kad poslĕ k sebi dojdem razumijem da će me težkim mukama mučiti, e ta ti znadeš kako je hristjaninu kad ga nesrĕća nanese u turske ruke; ja ti se tada učinim za nevolju lud, a vi znate dĕco kako Turci štuju ludjake — kadno najposlĕ uvidĕše da mi neima više možda u pravo mĕsto, a oni me puste nakon triumĕsečnog tamnovanja u bĕli svĕt. Od ovo doba prodje jurve desetak godinah, te se tučem od kamena do kamena od praga do praga, kao namišljeni luderina tvoreći zemljano posudje, da se hranim i oda zla branim — ovuda me svatko poznaje pod imenom kò što Gàrci kažu Janikoso, al tako mi moga svetca ja ostanem Jovo. Moja je kućarica mlogom od ljutog lava progonjenom zemljaku mojem sĕgurno utočište bilo. Pric dvĕ godine glas otide nĕkako od ustah do ustah i do mog sina Milenka, kog sam u drugoj godini ostavio, te ga pošlje majka, da si traži otca gdĕ kako li je, dĕte nĕkako pogodi do mene no da vidiš čuda, otac nepoznaje sina dokle mu nekaže ime, majku, gdĕ je i odkale je. I eto ti moje nevolje, mlad junače, dao Bog bilo ti bolje, nego je meni bilo. . . No da vidiš budale, e kratke ti pametce u stare ljudesine — ta malo da nezaboravih, da ti kažem, kò je bio moj pobratim Kisa što se takodjer u pĕsmi pĕva.“

„Neka, hrabri Jovo, ja znadem Kisu, al mi je upravo po volji što i tebe sada znadem, e tako je Bog dao da se svoji sa svojima sastaju bilo ma kad mu drago.“ „E pa neka bude kako ti misliš — primĕti starac — No ču li me momče, da ti rĕč kažem: jatagan se neće više u mojih rukuh vijati, zato ću ga povĕrit mom sinu, naučit ga kako š njime da maše, jer na mladjima svĕt ostaje; no ipak me jošte jedna mori želja: da još jedan put ladnih suleotskih bàrdinah zrak dišem, pa ma i odma za uvĕk izdahnuo, da još jedan put na slobodno, na svoje stupim bàrdo, ma bio i studen kamen, moj je, slobodan je — težko ti je sinko prekàrštenima rukama smàrt na tudjem pragu čekati. — Cu li me ajduče, Ali paša se s vojskom sprema na suleotsku slobodu — ja ću s mojim sinom na bàrda doći, daj i meni pušku, stavi me na tesni ulaz u kakav jarak, tamo kod Klisure, ja sam do duše star, ali mi je věrno oko, i ruka me prevariti neće, da jošte prie smàrti barem jedno ubijem pseto tursko, da me gnjev i sàrce mime. . . . Učini mi ajduče radost — lěpo ti je mili Bože, s bratom za bratju umrěti. . . . deder momče bit će ti za dušu!“

„Stani junače! — progovori mladi ajduk — evo ti desne ruke, neka ti je ona živi jamac, da će ti se želja izpuniti. — Šlušajder sada mene starče, da vidiš kò sam, kakoli ti je Bog dao pohode steći, a ono što bi mimoišo, ti si sam u misli nadoměsti — Otac mi je takodjer ajduk bio, no ne od poroda, niti od oběsti, veće za nevolju; u lěpoj otčevini, no jadnoj zemlji bugarskoj nehtě da se samovolji ljutog poturice Osman Pazvan Oglua pokori, valja da běži u gore u ajduke, da sebe i rodjenu bratju brani — ali nehtě slava božja da jadni narod od težke pedepse rěši — veće da jošte za goleme grěhe čini gorku pokoru — te tako i ajdukom loša srěća dodje; Pazvan Oglu uzbije i razbije po gori junake, i što se živo nepredaje, valja da běži kud može, da svu bratju, da svoj stari dom ostavlja; tako ti i moj otac ostavi lěpu Bugarsku i nadje novi dom medj hrabrimi Suleoti a slobodu u njihovih gorah — ja bih tada neuko děte, u běgu me u njedrih nosila majka; ovo što ti kazah, nauči me za dětinstva otac, da znadem što i odkale — no sad sam ti starče, gorski ajduk Marko—“

Starac, koj je odmah u početku ove pripovědke, nezna se dali od kakove radosti, oli od začudjenja, od ljubavi oli od neprijateljstva htio da skoči na Marka, da ga nije ozbiljnost i strogi pogled mlada ajduka obustavio, poče sada živahno kretati, i kò što se vidělo uzkliknut — nu Marko ga opet opomene. „Znadem ja, da si ti poznao mog otca Kàrstu ili kako ga ovdě zovete Kisu, kao što si ga i u pěsmi pripěvo, a i da si čuo od njegova sina Marka, kog si za dětinstva valjda i na rukuh ljuljao — no sada valja da šutiš, pa da u misli misliš što ti rěč nekaže. — Umiri se, pa se nečudi, stari junak ničemu se nečudi već me slušaj, da ti kažem što je bilo kako li se sbilo da me sada evo odje u kolibi vidiš. Kad bi istom dvanaestu navàršio godinu pěnjah se već po Suleotskih bàrdinah i nuz otca kao mladi ajduk vojevah; te tako jedan dan padoh u nemile ruke starog Janjinskog kàrvnika, al sam, děte, omilio někom dobriši Gàrku, te me on upotaji iz tamnice pusti. Moj se otac zakle da će mu ovu hristjansku uslugu onako kao što valja odvratiti ma pošto mu drago bilo; — ali kò bi znao šta će biti, što li tavna noćca, štonoli běli dan doněti ? Roditelj mi prie pane nego se zakletve rěšio. Blagodarnost i osveta bijahu pàrva čuvstva, koja mi majka za dětinjstva bělim mlěkom u mladjano sàrce usadi. — Dva puta sam pokušao da si otca zakletve rěšim, dva mi je puta loša srěća bila No kad mi ove godine glas dodje da něki kàrvopija, ljubimac starog zmaja, mog osloboditelja tište i progoni, podjoh da svetu dovàršim dužnost — al da vidiš starče trista jadah, jedva što u Janjinu dodjoh, uhvate me iz nenada kano iz zasěde prokleti Sćipetari, i odvedu pred Ali-pašu; a on čim me ugleda, nasměnu se, ko krilata guja, pa zadreči kò da je světa gospodar —“ bacite ga u dolnje tamnice dokle mi je volje, pa da onda vidi što je Ali paša“ — i evo me do mala pod zemljom càrna janjinska grada, medj tamnom i studenom zidinom, kud još zrake sunca ni měseca nedoprěše.

Za dva duga měseca težka tamnovanja, ostave me već poněšto od kojekakih nevoljah sile i sva do skora snaga; znadijah bo dobro, da druge svàrhe mome jadu neima neg sramotna smàrt — i ova mi misao najviše zadade mukah. Otac mi je puškom i jataganom u rukuh umro, djedo ne drugčie, — a ja? — ja da umrem bezoružan kao rob? — .... Nu Bog je htio te je drugčie bilo. Danaska pod večer dodjoše mi dva muža pred tamnička vrata. „Ustani momče — zaori savàrh glave do càrne zemljice oboružan Arbanas — poturica Arbanaska, zemlja mu kosti izmetala, pa dodje do mene, nedošao majci, te me nogom turi: „Ustani more! evo dodjosmo da ti težke ote okove skinemo, te boljima sapnemo, sutra ćeš pred čestitog vezira; ajde bre gani se: ta već te dugo kolac čeka. — A ti stara kujo, što blejiš tude ko da te groznica trese, zašto se nehvataš svog posla?“ — zagàrmi on na sirotu stara tamničara koji je nuz njega stajao. Dok mi je poplašeni starac okove razbijao, bijaše mi dovoljne zgode dobro proučit i promislit oboružanog izdaicu. Ovo bi jedan od najtočniih udvoricah starog kàrvopije Alì paše. Kàrv mi u žilah uzvrije, te upravo uztreptih od gorka jeda, da je tad od mene zmija okusila i ona bi se otrovala; i jedva što mi okove s rukuh i noguh panu te o zemlju zveknu, maših se ko munja pa stàrgoh Arbanasu iza pojasa gò jataganj, i eto ga u onaj par do dàržka u njegovih pàrsah. „Aman efendi‘, zadreči uplašeni tamničar pa se baci na koljena preda me „znadem da nećeš razoružanog ubiti“ — ja mu u město odgovora odsěčem s glave turban, pa mu šnjime zabušim usta; ruke mu svežem tkanicom, a ovu za lanac što je na zidu učvàrstjen bio. — Prie nego što sam iz tavnice izašao, ogàrnuh se kabanicom ubijenog Arbanasa, uzeh tamničarovu baklju i smotak njegova uža, i evo me za trenutak van tamnice. Nepozornost Kara Oglovih stražarah pruži mi dovoljno časa na bedemih za jedan stari top uže sapeti, na kojem sam se s visokog bedema jednim časom spustio. — Tàrstikom zarastjena bara na podnožju bedema obustavi poněšto moj běg — zatrajah se u njoj Bog ju nevidio, i malo da životom neplatih; — jedva što iz djavolskog ovog města uzmakoh začuh jur za mnom buku i viku „uhvati ga, ubi kaurina“ — i taneta mi pokraj ušiuh zviždahu — pa u najvećoj nevolji po srěći naidjoh na ovo děvojče, nemogoh da sàrcu odolim, digoh ju na ruke al eto ti božje pomoći iznenada, eno ugledah gdě se ribarski kaik kraj obale na jezeru njiše; noseći na rukuh děvojku, kročim š njome u šajku, dohvatim se vesla, odoh prěko jezera i evo me do tvoje kolibe.“

„A tako te Bog neubio, što mi i onoga starog tamničara neubi?“ zapita starac klimajući glavom.

Děvojka, koja je s prikrajka cěli ovaj razgovor i zanimivi prizor najvećom pozornostju slušala, i nepomičnim okom pripovedaoca motrila, u nesrětnih bo ovih krajinah slični glasovi niti slabom spolu neobični, strašni ni nepodnosni nisu kao što kod nas, gdě bi se koja lěpotica možebiti i obeznanila, ili barem na takovu pretvorila, da joj zabavnik ovako svoj životopis predstavi —; a naša lěpa Epirkinja kao što rekosmo sve sa zadovoljnostju posluhnu, niti se gděgod začudi do stražnjeg pitanja domaćina: „zašto mi i stara tamničara neubi?“ ovdě joj se nježna ćud uvrědi, i vruća kàrvca uzavrije, te joj se i nehotice zorolika otvore usta i milosàrdni prodre glas „a zašto po Bogu bezoružana ubit starca?“

„Tim većma! — pane joj u rěč stari ajduk, — on je Turčin, bilo kako mu drago, ma upravo i bezoružan — nevěrnike nevalja štediti.“

„Ja neubijam ni dušmanina bezoružana — odgovori Marko, — jer se ni oružanih neplašim, pa neboj se Jovane, neće nam ni taj, kad dodje vrěme, izmaći. — Evo, mi se sad znamo i poznamo — sad je na te red děvojčice, kaži nam sad ti svoje jade — tko je bio tvoj roditelj?“

Děvojka, koja se već malo po malo upitomi i nenadanomu ovom družtvu priuči, pouzdano pogleda Marka, i bez svakog otezanja prostodušno odgovori: „Čeonika Buonoroti.“ „Što se čudiš Marko? — možebiti da si znao čeonika Buonorota? Kaži mi — e da kako, ta kò ga znao nije? njegovo je ime dosta i u vaša bàrda dopàrlo. Nemila zavist razdraži vezira protiva mome otcu, a nije ni čudo, on je bio svuda obljubljen, bogat, milostivan prema ubogoj bratji raji, dobrotivan, i —“

„I još k tome imao lěpu kćerku — presěče joj bàrže rěč mladi ajduk — a to je, dina mi, dovoljno gradje da razdraži starog lava protiva sebi.“ —

Děvojka obori kod ovih rěčih oči u zemlju; — a stari Jovo pogledje Marka pa strese glavom. „Viditi se pobro, da si s Franki posla imao, kako bi mogao takova šta prěd děvojkom govoriti! — Neboj mi se kćerko moja, deder samo dalje, pa šta se onda sbilo?.“

„Čuj me Jovo“ produži děvojka obrativši se upravo k starcu — „Kara Oglu stari zakleti dušmanin naše kuće opadne mog otca pred pašom, da bi zašto nebi ni žalila, nu baš za ništa, bez uzroka, od gole navisti; glas ode od usta do usta, i do mala se raztrubi moj otac kao izdaica i potajni bunitelj raje protiva Turkom, Ali tako za dugo neostalo. — Prie tri dana obkoli iz nenada četa prokletih Šćipetarah našu kuću — 'Bože mili strašne uspomene! — Do mala sve, što u kući bijaše, hametom bude razoreno i potučeno, roditelji u vlastitoj stenjahu kàrvi, samo ja, neznam kako, ostadoh živa, nevěrnik pograbi otčino mi blago, nu meni něka srěća dade te utečem njegovim pandžam.“

„Čuo sam ja već bědu tvog roditelja — kaza starac — i znadem da te vezirevi Šćipetari evo već treći dan traže; nu neboj se, mi ćemo te u našu obranu uzeti; ja ću te za koj dan u potajnu hodaju moje kolibe sakriti, tamo se neplaši, onde izdaici traga neima, ali jao, kuda ćeš kasnie, gdě ćeš se sakriti, a zlo po onoga, koj te pod svoj krov primi.“

Děvojka smutjena i žalostiva, spusti glavu na pàrsi, gdě ju lěvim podupre dlanom i neodgovori ni rěči. Marko, koj je lěpu Savku do sad pozorno motrio, načne goriti, i do mala planu kao oganj živi: Děvojko! ti si gospodska kći, ja sam sirota, prosi ajduk; negledj me oholim okom, pred Bogom smo svi jednaki. — Tamo na bàrdinah, gdě sokolovi gnjezda svoja viju, tamo živu dobri slobodni ljudi, roda sokolova, tamo je i moja kuća, tamo žive moja stara majka i do dvě seke, one će te prihvatiti kò da si im taman od sàrca odpala — nećeš tamo naći mermernih avlijah niti zlatom izvezenih jastukah ni dušekah; — no naći ćeš sladku slobodu; krěpki kućni zidovi štitit će ti mladost, stitit će te štovanje i pažnja hrabrih Suleotah, koje oni vazda slabiem spolu ukazuju; — podji sa mnom!

Ajdukove ove rèči idjahu baš od sàrdca i prodrěše do sàrca Savkina. Protuslovna se ćutjenstva uzbude u děvojčinih pàrsih i ona se kolebala medju robstvom i slobodom, medju smàrtju i životom, medju nepouzdanostju i blagodarnostju; — několiko putah uzhtě progovoriti, nu stidljiva usta neusude se u poziv junaka privoliti, ali na poslědku nadvlada s jedne strane strah, s druge vèra i tvàrdo pouzdanje u Boga, svaku sumnju i brižljivost pa probesědi:

„Marko! ti si me od robstva i smàrti izbavio, na čunu si noćnom tminom sa mnom bègo, ti si hristjanin, zašto da te se plašim? poći ću s tobom“ —

„Čestita gospodjo; — uzklikne uzhitjeni mladić — neboj me se! ja sam pošten ajduk, ja ti jada učiniti neću, a s mojima ću te pàrsima štititi od svake druge běde i uvrěde. — Sada valja Savko! da se u skrovno povučeš město, dok se ja s domaćinom porazgovorim, kako da najbolje stvari uredimo na dalji put; jer u jadnoj ovoj zemlji neima města, — gdě bi čověk prost bio od prokletih turskih uhodah.“

Starac opomene svog sina da izadje napolje pred vrata, te da vidi nebi li ko došo, a on sam ustane, podje u kut do jednog ormara gdě je posudje stajalo, ukloni ga sa svog města, pa stane ondě zemlju odkapati, dokle do malá nedokopa do jednog četiriuglasta podobro široka kamena, nu kad i ovog digne i sa svog města ukloni, smotre Marko i Savka s velikim udivljenjem baš uredni otvor s mramornimi skalinami, koje pod zemlju vodjahu.

„Ajde ovamo kćerko moja — kaza starac Savki pruživši joj pripravljenu jurve uljenicu u ruke — neboj se ništa, doli duva čisti zrak i mi ćemo doskora za tobom doći, ajde ti samo, Bog s tobom.“

Děvojka stupi pouzdano na skaline, i uputi se s uljenicom pod zemlju, nu do mala ju neugodni prolete čami, kad začuje mukli tutanj kamena, kojim starac ulazak opet zatvori. Uz tamnu světlost svoje uljenice razabra Savka, da je duvar i svod njenog jadnog utočišta mramorom obložen, koi je medjutim već od vlage i starosti sasvim pocàrnio. Na tlih u jednom kutu ležalo je na slami něšto lěpo uredjenoga oružja, u drugom svake vàrste ruha i oděla. Děvojka upotrěbi màrtvu oko sebe tišinu, baci se i nehotice na kolěno, obrativši se vrućimi molitvama preveliko zaštitnici sviuh nedužnih nevoljnikah.

Marko sa starcem na novo pokraj vatre sědne: oni su tako dugo i dugo sědili nu šta su se razgovarali, o čem li sborili, kò bi znao, kad svědoka neimadjahu. Milenko je sveudilj pred vratma napolju stražio, on je samo gdě koju prihvatio rěč, nu sadàržaj razgovora nemogaše — polag sve svoje ljubopitnosti razabrati. — Màrko je često napominjao Gàrke, Vlahe, Bugare i Sàrbe, Miloša Obrenovića, Ali pašu janjinskog, no zašto upravo ove, ni za glavu saznati nemogaše; on se sirota sad razgledà po polju nebi li kò došao, sad opet poviruje kroz pukotinu, što je na vratih bila od kolibe, gdě je onu dvojicu često zamišljene vidio, gdě se je Marko više putah po čelu tro, sad koju rěč starcu kao prišapnuo, sad vatreno no nuza to tiho govorio; Milenko je osobito Marka promišljavao kako on sve boljma rukama sad po grudih, sad po kolěnu udara i sve većma u vatri raste, te najposlě kao razdraženi lav u jedan par ustane, prodje několiko korakah po kolibi, zatim stane, zagrozi se něšto junačkom svojom desnicom sprema onoj strani, gdě Janjina leži, najposlě kao běsan pogleda starog Jovana i u jedan čas tàrže iza pojasa jatagan. No da vidiš Milenka; — u onaj trenutak ostavi stražar stražu, provali na silu u kolibu i eto ti ga, gdě već Marka s obima rukama za gàrlo dàrži i strašnim kriči glasom „kàrvniče, šta činiš?“

Marko se začudi, mnijeći da sàm càrni djavo iz pakla na njega návali, nu čim Milenka upozna, sladko mu se nasmija; momče sasvim smutjeno, njegovim směhom, pusti ga, te sirota u zemlju pogleda, nemogavši razabrati šta se u istinu dogodi.

Otac — nije mogao se takodjěr od posměha uzdàržati: „lěpe mi věrě u tebe moj sinko, ladna ti pouzdanja, kada stražar stražu ostavi; šta si se snebio, ej nepoznaješ jošte ljudih kad si ludo mnio, da će mene ovi junak ubiti?“ —

Tako valja, Milane — pohvali ga Marko — to je znak slobodna sàrca i sinovske ljubavi; — neboj se, neće biti za dugo, da ćeš se ti moći ovako s dušmani hàrvati —“

Milenko se zastidi, pa hoće da izadje, nu otac mu kaže: ostani; đeder odvali onaj kamen ondě, mi ćemo u dolnju hodaju, već je doba; ti ćeš opet onako kao što valja špilju začepiti, — pak ovdi spavati.

On odma izvarši zapověd roditelja. Marko i Jovan sidju k Savki. — Milenko postavi kamen i ormar na svoje město, zapreta pepelom žeravku, zatvori vrata, pa se baci na listinu; zaspati jadan nemogaše nipošto, nebivši u stanju dovoljno prežalit svoju nesmotrenost i naglost.

Nebi za dugo, kad se nakon lěpog lětnog dana žarko sunce s càrnom gorom rukuje i gàrli i u podzemaljski kraj prešnom nogom harleći poslědnji još cělov, poslědnji zdravstzuj jadnoj Arbanskoj iza sebe baca, nu ne na uvěk, već da se na skoro opet vide, kao da kaže: zasijat ću, ogrijat ću pomàrknuti nit zalazit više neću. Nu najteže se razstaje s někim visokim hrastikom u šaroj gori, svět ga već i nevidi, a ono jošt càrvenkaste zrake na glavice visokog ovoga dubja hita, kao da se neda od njih odtàrgnuti.

Hrastik ovaj Arbanasi ušlěd praznověrja oskvàrnjenim nazivaju, jer se pričaše, da je ovdě něki ljubovnik nedužnu svoju milostnicu od ljubomornosti ubio. Hrabri Arbanas uzdàrma se, kad pogleda ovaj hrastik, bojeći se da ga nesukobi sěna nevine děvojke, što se više putah zaišavšim putnikom i dogodi. Tu se nekrivuda nikakva stazica, bila od pitoma stada ili od pastirah; ista divja zvěrad bi reći, běži čarobno ovo město, jer se niti ptičica nigdě nečuje; sve je němo, sve gluho, kao da ni živa càrva nigdě neima; pa opet ko bi se pozornie obazirao, ugledò bi, nu to samo iz bliza, duboko u gàrmju pod najstariim dubjem dva mlada bàrdjanina, dva ajduka kano dva rodjena brata, gdě se bog bi znao kojom nevoljom, kojom li bědom čak u pusti ovaj okoliš sakriše. Mladji na listini spava; ogromni mu koren stogodišnjeg duba za uzglavje služi, a iznošena ajdučka kabanica za odělo.

„Ustani momče! ustani!“ — progovori šaleći se starii, koj je već ustao i na svoj se smolati ajdučki štap naslonio bio. „Valjan ajduk neugadja si po volji. Ta dovoljno si već spavao; gle već se mrak hvata, a noćom nemožemo dalje ići.“

Golobrado momče digne fesom pokrivenu glavu, izpod kojeg gusti càrni prami prozirahu, otare pospane oči, pa pogleda umiljato svog druga, zatim pane okom na oružje oko pojasa i netom ga oblije něko neobično rumenilo po bělom obrazu.

„-Stidna bojazljivost je ures u děvojke, no sad je nepristojna i nije na svom městu — počne bàrkati ajduk — mužko odělo i junačko oružje neoskvàrnjuje poštenu děvojku. — Šta si se porumenila?“

„E moj Marko — preuze rěč mladji — ti hoćeš, da ja budem kao kakva Frankinja, koja se ne onako kao što bi valjalo, i kao što bi joj pristojalo, veće po nagonu vlastitih nevaljanih požudah oděva, koja i bez koprene muževe gleda i slobodno njihov pogled uzdarži, a neporumeni se.“

„Znadem ja dobro Franke, i ljubim ih kao što valja — reče Marko — no njihovi su mi običaji dosadni, a najvećma nepristojno ponašanje i dàržanje ženah. Ali věre mi, ni vaši u Janjini upravo bolji nisu. Janjinska děvojka nemože odpàrti pogled momka uzdàržati, jer ga se je naučila kroz guste rešetke ili kroz dugačku koprenu gledati: pa opet što negovori o muževih s lukavom Paramanom, koja joj potajnimi i podmuklimi razgovori sitan no krěpak otrov u sàrce lije! —

„E drugčije su, slava bogu, hrabre naše Suleotkinje! one niti predu svilu, nit sěde na svili, niti si zlatom vezu ruho, da š njime mlade neoženjene ljude mame. — Suleotkinja pravi fišeke za bratju, puni pušku, i pokraj otca ili brata boj bije za slobodu svojih, padšim rane veže i vida, neboji se žarka sunca ni ledene zime, a za nevolju i na kraju ponora se kretje, hodi i spava; a što da ti više o njima kažem, ta cěli svět znade, a valjda si i ti štogod o njima slušala?“

„Ali vi gradske děvojke toga nerazuměte, pa se divite — no šta može boljega i biti — u zraku, od putenih, razkošnih, nasladnih a nuz to kàrvoločnih Turakah osmradjenu. Lěp je grad janjinski i janjinske poljane, al je jadna ta lěpota, kod gospodstva turskog, gdě se bědna raja od ćoška do ćoška krije, ono što malo ima pod càrnu zemlju zakapa, a Turci se ko bogovi po čaršiah šire. Neima u polju onoga što je junaku najmilije, neima mu tamo zlatne slobode; na bàrdih se je ona udomila, njezin stan je dàrvlje i kamenje, na bàrdih se sokolovi legu, gděno neima izdaici traga, gdě u svetoj slozi svi za svakog i svak za sve živi.“ —

„Savko! děte! znaš li ti kakova je slast za svetu věru i dom kàrvcu proliti, s bratjom za bratju živět i tàrpiti, — koja li milina na slobodnih domaćih klisurah umrěti — ja mogu samo za nje i na njima umrěti.“ —

I nehotice se uzdignu pàrsi, koje natrag padnu kad mu težki uzdisaj na usta prodre. On sada ostavi děvojku da pred njom sakrije svoju uzbunjenost i razdraženost, otidje několiko korakah od nje, gdě se pod drugi dub na zemlju spusti. Ruke spusti na kolěna, a pogledom se u zemlju zadubi, kao da su ga oborile važne misli; do mala digne kradom oko, te pogledne na děvojku i opazi da ona suze roni, tome se on začudi.

„Šta ti je Savko, može biti da sam u tebi gorke uspomene probudio, ili sam te uvrědio.

„Nipošto, Marko, ja ronim suze, zašto tvoja čuvstva razumiem, no ipak neimam dovoljnih silah, da ih, kao što bi valjalo, slědim. U tebi Marko nevidim više onog kàrvopiju, odurna i prosta ajduka, ko što me ih pokojna jošte majka nauči poznavat. Oprosti što te prie razuměla nisam. Nepreziri me zato, već me žali; kad mi jednom gorski suleotski zrak těsna ojači i razširi pàrsa, tad ćeš me moći bolje proučiti. — Marko, ja zaslužujem tvoju dobrotivost i velikodušnost, i duše mi, kajat se nećeš, što si me od smàrti, ili robstva i gadnih haremskih opačinah oslobodio, — iz rukuh dušmanina hristjanskog imena iztàrgo, da se nesmije mome jadu i muki ljuti onaj stari lav, te da mi njegova zloglasna seka na càrnoj nespava kosi. *)

Zatim stupi bliže k sědećem ajduku, pogledne ga suznim okom i varže mu u znak milovanja bělu svoju ručicu na široko junačko rame.

„Ne prezri mě Marko! — zavikne, te se prepane, pa se natrag povuče — ti me jošte nepoznaješ.

Ajduk se samo, kao raztrešen, svojom puškom igra, te se čini kao da děvojku nesluša, jer ni negleda na nju — nezna se da li ju je htio time kušati, ili se je po svom običaju u ozbiljne misli odubio — bog bi znao, gdě je on sad bio, kud li u misli tumarao. — Savka medjutim nepomakne oka od njega, nebi li k sebi došao.

Čitatelj bi može biti rado znao, kako je naš ajduk s děvojkom gostoljubivu kolibu starog Jovana ostavio, kakva je ona podzemaljska rupa bila, u koju se Savka sakri, te kako se ona u palikara preobrazi.

Podzemaljski ovaj stan stoji, po mněnju mnogih, od pàrvog jošte věka Isukàrstovà narodjenja. Govori se, da su se ovdě, u vrěme progonstva, věrni hristjani skupljali i službu božju ovàršivali. Jedan učeni Francez tvàrdi, da je to někaka katakomba, četiri sto godinah prie Isukàrstova narodjenja kopana; a po mněnju někog učenog Engleza to nije ništa drugo, nego običnì podrum, gdě je jednom něki bogati i razkošni Rimljanin svoja vina čuvao.

Po svoj prilici bit će pàrvo i to obće mněnje, najvěrojatnie, buduć da se na nedvojbenoj dogodovštini osniva, da su pàrvi kàrstjani u vrěme progonstva u sličnih se podzemljanicah sastajali i Bogu se molili, a upravo u ovih je sad nesrětnih krajinah pàrvo sunce hristjanstva ogranulo, ovdě je bila već za vrěme Apostolah množina věrnih po Pavlu Apostolu obratjenih i poslě zakonom i savětim ravnanih i těšenih.

Jovana je dakle valjda srětna naměra naněla na podzemaljsku ovu hodaju, nad kojom si je on kolibu sagradio bio.

---

*) Poznato je da je Žajnica, Aliova seka, najveće nasladjenje u tome nalazila, što je na vlasih svojih robinjah a to najvećma janjinskih děvojakah sědila i spavala, zato je svakoj robinji koja nebi osobito starom Alii omilila, kosu dala odrězati, te š njome jastuke i dušeke puniti da joj to služi kao ponos i biljega najveće gospodje od Epira i Albanie.

Savka je ovdě cěla dva danka čamila, dočim se Marko sa starcem neprestano dogovaraše. Drugu noć ponudi joj Jovan palikarsko oděło i světova ju, da se veće sěgurnosti radi preobuče, jer nije zdravo da děvojka putuje s mladim momkom, bilo bi može biti za oboje naopako. — „Daleko je Suli, děte moje, a na putu je svakojakih ljudih —“

Savka na to privoli i zahvali starcu za otčinsku skàrb i brigu; preoděne se i odpravi na put, Marko ju primi za ruku, Jovan oboje u čelo poljubi, te ih blagoslovi, a oni starca u ruke, te tako ostave njegovu kolibu.

U město lěpe, mehke i tanane koprene, kojom se kriju bogate Gàrkinje sa vàrh glave do zelene trave, ovije si kneginja janjinska oko vilinskoga těla prost càrven pojas, iza kojeg prozirahu dugački pistolji, nemilo joj tištuć lěpa gàrčka njedra, kojim drugih u svoj zemlji neima. Prosti fesić zauze město krasnog i tankog turbana, i tvàrdi ajdučki postoli žuljahu njenu jelensku nožicu, kadifi naučenu. Negledeć na ovo ajdučko oděło, Savkina slika u mužkoj prilici bijaše Marku čudotvorno preobraženje. Ona je bila bez sumnje najlěpši palikar, koi je ikad bàrda i jaruge suleotske prolazio.

Kad je ona tako opojena i uznešena sladkim do sad jošt nečutjenim domoljubjem bělu ručicu na rame svog divjeg bi reći, pratioca vàrgla, bijaše samo Paris tako dražestan u onaj čas, kad je Veneri zlatnu jabuku pružio. Ona Marka u plemenitom smislu do skrajnosti uzhiti, te zato neuzmogne, rěči da joj odgovori, veće něm i gluh probudi se kao iza sna, ustane, primi ju za bělu ruku, te pojdu dalje Pozorni Marko putovao je samo noćom sa Savkom ; a danom sakriti gděgod u pustu pećinu, oli u koju kolibicu gostoljubivih, nu siromaških bàrdjanah. Na putu im već srětno prodju dva dana i dvě noći, gdě ih nesukobi ni nezgoda ni neprilika; nu ove noći sustane Savka, umori ju težki put, jer su slabi ženski udi. Marko prihvati děvojku izpod mišice, i već ju nosi više, negoli vodi, a mračno njegovo sveudiljno ćutanje uznemirivaše lěpu gàrkinju sve većma.

Mladi měsec razlěvaše blědu svoju světlost po golih bàrdinah, tvàrdih stěnah i oštrih klisurah, koje se prema njemu kano labudovi bèljahu; po ovih se je Marko najvećom věštinom uvěžbanog bàrdjanina penjao, i po skrajici ponoritih jarugah slobodno i okretno stupao, hvatajući se jednom rukom za oštre klisure ol gàrmlje; drugom tištuć dàrktajući svoj sladki tàrh na junačke grudi; većom skàrbljivostju nebi niti majka svoje rodjeno jedinče na rukuh nosila. Čestje smotri Savka čitave kule od stěnah kao da se ni bèrda nedàrže, već da će joj se sve vàrh glàve svaliti, češtje joj pretijaše ponorito bezdno, da će ju i sa pratiocem proždерati; ona uzhtě više putah od straha uzkliknuti i po ženskom običaju zavrisnuti, nu vazda svoj glas jošte u grudih utuši, bojeći se jadna, da Marku nedosadi te da ga neuvrědi.

Iza dugog napora i težkog po klisurah puta, dodju napokon na jednu uzku gàrmljem posutu ravninu; tuda si ajduk prostu stazu gradi neprestanimi udarci jatagana na lěvo i desno, te si odahiva kao da je na opreděljeno město dospio.

„Savko — progovori on napokon iza dugotrajnog ćutanja — ti ćeš do mala viděti města, kojih nečista noga turska nikad neoskvàrni —“ i bivši jošte u rěči, sagne se i odvali krěpkom rukom jedan širok kamen, koji se činjaše kao da je čitavoj stěni prirašten, — i netom se ukaže prostrana špilja. Marko uhvati děvojku za ruku i oseti da ona strahovito dàrkće.

„Šta ti je, Savko?

„Ništa, meni -- meni je ladno — “

„Uztàrpi se za malo — kaže on nečověčnom bi reći hladnokàrvnostju — neće bit za dugo te će ti vruće biti.“

Oni odu dalje u pećinu. Savka se je često obazirala natražke za otvorom, — na koji su unišli, nu ovaj ostade već toli daleko, da joj se učini samo kao kakova sitna modra biljega; neprestano se je ona na ovu ogledavala, kao na spasonosnu zvězdu, od koje njena sigurnost i spas zavisi.

Medjutim se pravac podzemaljske ove hodaje proměni i na krivo obrati. Modra ona biljega, zvězda prehodnica, izčezne, i bi réći kao ugasne, a š njome ugasne takodjer sve ufanje Savkino. Sad děvojka uvidi da je jadna u neodoljivoj sili, u rukuh nepobědnog ajduka, da je žàrtva ludog svoga pouzdanja i pověrenja i plěn divjeg bàrdjanina. Sve što se u gradovih o ajducima priča, o njihovoj divljosti, okrutnosti, neodoljivom junaštvu, o lukavosti u plěnu, i neopisivoj věštini u robljenju, ponovi se sada živahno Savki u misli, i učini ju dàrktati; ona se pokaja sto putah svoje prenaglo pouzdanje, jer uvidi jadnica da odkud se je nadala, da ju sunce ogrije, odonud led bije; sad se sěti onoga, što je hiljad putah čula: neidi za ajdukom u goru, ajdučke neima kuće ni sela i t. d. Ona je htěla da proplače u bezufanju no kaže se, da dok sàrce nezaboli, oko nemože da proplače“ — a Savku sàrce jošte zaboljelo nije, sàrce bo se njeno pověri Marku, ono bo je već za njega kucalo i nije se od njega plašilo. Nu ženska je strana plašivica, u misli misli na strašna ajduka, a sàrce se uzdaje u lěpa Marka.

Slobodni i krěpki korak bàrdjanina, u tmini izda, da mu je město ovo vàrlo poznato. On netom stane, te počne kremenom, što je na kuburi, vatru kresati; iskre se sipahu oko njega ko kiša, pa opet izčeznu u debeloj tmini — mučnom neuztàrpljivostju izgledaše Savka svàrhu ovom djavolskom prizoru — ali gle borovi ajdučki štap uhvati vatru i pàrvi sitni modri plamčić obrati se do mala u sjajnu luč. Gàrkinja netom nadje se u srěd prostrane i sasvim prirodne pećine, kakovih u kamenitih onih bàrdinah nemanjka. Ajduk ju prime za ruku, pa ju vodi k někim malenim upravo iz dàrveta priugotovljenim vratima, koja bez svakog napora věšto otvori. Neopisivo bijaše začudjenje Savkino, kad eto smotri iz nenada pred sobom urednu sobu, u kojoj zlatom i srebrom obito razno oružje, svake ine dragocěnosti i gvozdeni sanduci sa težkimi bravami amo tamo ležahu. S udivljenjem gleda Savka ovo neizměrno blago, nemogavši proesapiti, čije da to sve biti može i zašto na ovakovom městu nagomilano leži.

„Šta je to Marko? šta će reći ovoliko blago, pa odje?“ upita ga Savka, ali kad na ove rěči ni odgovora nedobije, obrati se od njega i uzdarhće kao šiba na vodi. Ajduk stajaše nepomično s lučom na vratih, činilo se, kao da će žagrećimi očima děvojku prodrěti, cělo njegovo inače junačko dàržanje izdade sada osobitu někaku pazljivost i sa šaljivom lukavštinom poměšanu ljubopitnost.

Čestita kneginjo! nema tu, čemu da se diviš, ta ti jošte nevidi ni desetu stranu cělog blaga, što ga tu ima; e da ti je znati, što u ovih sanducih jošte leži dukatnih djerdanah, burmuh i pàrstenja, suva zlata, srebra i bisera i što više lěpa blaga! — kaži, děvojko! — kaži, kako je pravo, dopadaju li ti se ove stvari?

Kad je on ove rěči, razkomadanim bi reći glasom, govorio, děvojka mukom umukne i čini se kao něma; sve veće njeno udivljenje štilo joj se je na oku, mnijuči, da pred sobom vidi ubojicu, ol izvanrednog duha čarobnog, napastnika u slici lěpa momka, i taman što je htěla tajnimi čarobnimi izrazi, kojih ju još majka kod kuće naučila, napastnika od sebe odvratiti, smuti ju iz nenada novo njegovo ljubezljivo pitanje:

„Kaži, Savko, dali bi ti htěla blago ovo imati?“

„Bi“ — odgovori ona prostodušno, pobědjena njegovom, kao što se na licu vidělo, prijatnostju.

„Bi?“ ponovi Marko s velikom proměnom i glasom, koj pospàrdni směh, a dà, i něko preziranje živahno izražavaše; — „Pa šta bi ti činila s nebrojenim ovim blagom?“

„Ono šta je moj otac sa svojim blagom učinio, sirotinje je pun běli svět; za sirotinju Bog čini da sunce grije; kod nas kaže se, da nje nije, ni sunce grijalo nebi — a blago nam je zaoto upravo dao, da možemo činiti světu dobro a Bogu po volji.“

Ajduk upre pogled najvećom ljubopitnostju u njene oči, kao da će joj do dna duše doprěti, i o istinitosti njezinih živahnostju izuštenih rěčih i istih mislih uvěrit se

„Ovo je blago našeg buljuk baše — progovori on — kod njega i kod njegove družbe ja sam protopalikar (pàrvi palikar) a on me pobratimom dàrži, — sabrano je božjom pomoćju od nevěrnih naših kàrvnikah Mahumedanacah — polovina je cělog ovog blaga odredjena već càrkvi svetitelja Ilie u zadužbinu, kuda ćemo je do zgode odpraviti, a za drugu si polu dobavljamo olova i baruta i druge bojne potrěbštine, kojih nam ih jedan Frank, Bog mu dobro dao, pod ruku po moru dostavlja — jer valja da se staro i mlado, malo i nejako, žena i děvojka do skora oruža — ide vrěme nosi brěme, vidět ćemo ko ima pravo kòli nepravo.

Zatim ušuti za malo, razgleda se po pećini, opet se obrati k-Savki, prime ju za ruku pa probesědi:

„Ovo je, děvojko, sveto město do kojeg otajstva nadopiru Turci; tvoja noga sad gazi, čeg se nevěrnik nikad ni taknuo nije, nit otrovnim izdaica okaljao tragom.

Glej Savko! podzemaljske ove podrume i hodaje čověčja ruka gradila nije, već ih božji pàrst sagradi, da bude otajno město gde se věrni světuju, kako da osvětlaju svetu věru, rěč odàrže praotacah, njihovu kàrvcu da operu. Svaka biljega ovih stěnah nosi po jednu tajnu, i věrno ju od nevěrnih ušiuh čuva, brani i krije. Větar duva i iskra se u plam pretvara. Hoćeš li i ti děvojko s našimi Suleotkinjami Gàrčku braniti, kad jednom dodje sladki i veliki onaj čas i sàt, kad će njena i naša otčevina srěćom procvasti. Nešilja nam zaludu modro nebo nevěrnu silu, i težki jaram, što nam zemlju muči i jadi — jer nepada sněg da pomori svět, već da svaka zvěrka svoj trag kaže, da se vidi, ko je věra, koli je nevěra. Al ko će još tada biti turski pridvorica, jer tako me moja nerodila majka, neće imat groba ni ukopa, nit će mu se grobak opojati. — Nu sve lagano trěba poći, i smotreno napred stupati, jabuka što doekan dozri, dugo stoji — nevalja poletiti dok krila ne na rastu.“ Marko se zagleda u zemlju, vidělo se da mu je něšta neugodna na um palo, jer poblědi u licu, okresne luč o duvar, pa začne kao na po glasno nazube màrmljati: „gdě je sreća, tuje i nesreća, a gdě nesreća, tu i sreće ima.“

Zatim baci pogled u vis i u cělom tělu kao uztrepti i netom ga něko neobično rumenilo po licu polije, te pusti rěč iz svega gàrla kao oduševljen:

„Sila otima zemlju i gradove; čemu je biti, biti će, nosi more sa zemlje nepravdu! za dom — věru i slobodu! — — — — nije li Savko, i ti ćeš s našimi hrabrimi Suleotkinjami u boj pojti?! —

„Hoću, tako me pučina neproždàrla morska!“ — zavikne vatreno děvojka dižuć svoju bělu desnicu u vis.

Marko se opet potmuli kao u misli udubljen, i viděło mu se je, da mu je žao, što se je opet tako uzpalio i pred děvojkom toliko govorio; nu do mala mu se razvedri čelo i razbistri oko; obrati se k děvojci, i djavolski njegov bi reći prisiljeni posměh, koji mu opet već naprěd na ustima lebdiaše, izdade, da će iz svega dosadanjega govora šalu načiniti, oli drugom stazom udariti, ko da ništa ni reko nije.

„Ej da, ladno ti je u te pouzdanje, ta šta bi ti tvojom ručícom branila, mani se ti te misli; — ali čuj me, meni je něšto drugo na um palo, — kad te naš buljukbaša vidi, on će te za svoju ljubovcu uzeti, jeli da ćeš za njega pojt; e zdravlja mi, dobro ćes se udomiti, nit te rodjena majka bolje udomila nebi — on nije prost ajduk, nego je čeonik i knez, kô što je i tvoj otac bio — a njegovo blago — čast i hrabrost, — e boga mi dovoljno gradje da uzpali sàrce děvojačko —“

„Medju ovimi svojstvi najboljma mi se hrabrost dopada“ priměti Savka bacivši pogled pred noge.“

„A kad ti još te glavu Kara-Oglua, tvog kàrvnika, koji ti je roditelje ubio, pred noge baci?“

„Ta šta će meni prokleta glava Kara-Oglua?“

„Šta?... šta će tebi tvog kàrvnika glava?“ začudi se ajduk — „mili Bože čudna pitanja! zar tebi nebi milo bilo viděti pod nogama kàrvavu glavu dušmanina, koji ti otca, majku i rod pomori — cělu porodicu ojadi, blago ote i tebi nesrěću nanese; oli ti nepoznaješ rajsku slast junačke osvete? znaš li što no naši kažu: ko se neosveti neposveti se — ej, ej, pa još tome psetu turskomu, što nam tolike zadaje jade.“ —

„Prosta mu bila kàrvca moja, Marko, šta će mi osveta? ja nikom neću da se osvetim; ni meni, ni mojima time pomoženo nije. — On gori, koji vedri i oblači, vidi pravdu i nepravdu — —.“

Ovo je nadilazilo običnì krug mišljenja ajdukova. On je mogó věrovati sve drugo, što mu děvojka kaza, on je.. mogó i to věrovati, da ima ljudih, koji bi htěli vlastitom kàrvju i pogibelju života pribavljeno blago, medj sirotinju razděliti, — no da bi čověk svom dušmaninu, a najvećma Turčinu, uvrědu oprostiti mogó, i neosvetio se, gdě je to moguće? to věrovati nije mogo, što više, to mu se čini najveća budalaština, a i někakva kukavna strašiva misao, koju bi on prezirao. On bi sada i Savku bio prezirao, da nije bio tvàrdo uvěren, da se ona samo pretvara, i kàrvavu glavu svog dušmanina samo iz čednosti zametava, tim više, što se ni neufa, da će joj ju tko doněti moći. — Nu ako joj buljukbaša Kara-Oglua glavu pred noge baci, pomisli si Marko, neće se ona uztezati, pružit mu zahvalnu ruku.

(*Koledar 1847.*) D

Marko zatvori opet věšto vrata od ove riznice, utàrne luč, primi Savku za ruku i tako ostave ovo město.

Za vrěme ostalog putovanja biaše Savka neobično turobna i smutjena, sve udiljno čudnovato i dvolično ajdukovo dàržanje i obhadjanje počne jù opet strašiti i uznemirivati, neznajući šta da věruje, šta li nevěruje; predbaci si na novo sto putah prenaglo svoje pouzdanje i pusto ufanje, ukori svoje slabo i budalasto sàrce; požali i prokune isti on čas, kad je u Janjini smàrti utekla; dobro promotri cělu svoju prošastnost s ajdukom na putu, al kad pomisli na budućnost, na cělom tělu uzdàrhta. —

Ona opazi, da se Marko, odkad po suleotskih bàrdinah putuju, neogledava i neobzire toliko, niti múčeć postojava i prisluškiva, kó što do sada. On je prie, kad bi samo list utrajuć sa dàrveta letio, netom stao i pozorno obazrio se; — a sad se upravo od ničega neprepada, nit neplaši. Ovdě češće pukne iz nenada strahovito tićukanje po bàrdinah, jarugah i dolinah, da je sve kroz uši zviždalo, al to Marka još većma obodri, gdě im on kojim hitcem iz puške ol oreći iz sviuh pàrsih pěsmom odgovori. — Ovo sve Savku podpuno uvěri, da je sirota sad od dàrzovitih njegovih drugovah obkoljena; njein strah sve je većma rastao.

U srěd djavolskog straha i nemira, koji je jadnu Savku cělim putem mučio, a sad upravo najvećma, ugleda ona napokon taman pred sobom na glavici gole stěne obzidani tako rekuć grad, kojeg četiri kule na priměr tornjah jutarno, što malo prije ogranu, obasja sunce. — Marko izbaci pušku i pištolje, valjda u znak svog povratka, i eto ih za čas gradu na kapii, gdě ih sàrdačno prihvati stara jedna Suleotkinja s dvima odraslima jurve kćerma; majka poljubi sina u čelo junačko, a on nju u bělu ruku.

Markove dve seke, prosta ova děča čiste prirode, stajahu na kapii kano dva uzorita cvěta srěd puste planine, kojih čověk nit nevidi, nit poželi, kao dvě čarobne iz gorice vile, lěpa stasa i uzrasta, běla lica, malieh ko dukat, rujnieh ko zora usnicah, càrnieh očiuh, càrnieh càrvenim fesićem pokritih kosah, oko fesa càrn se perčin divno spleten vàrhu čela na jero vije, kano kruna vàrh těmena caricah; izpod gàroca gjerdan od bisera, do pojasa divno izvezena škurtelka, ostalo ruho bělo dugih skutah, širokieh rukavah; dve děvojke jednolike, na njimi ruho jednoliko. One s majkom privinu k svojim pàrsam lěpu Gàrkinju, koju Marko staroj svojoj majci i sekam k sàrcu preporuči. One ju i u istinu na sàrce uzmu za tretju seku, a majka za ljubljenu kćerku, da joj bude ko rodjeno děte.

Seke odma odvedu Savku na gornje čardake, gdě ju u žensko odělo po suleotskom običaju, kao što se i one nošahu obuku; pa tako se k Marku i majci povrate.

Radost i veselje ovich sestricah raztopi se u nerazdružljivu i naj sàrdačniu ljubav prema Savki, kad im Marko objavi: da je ovo kćerka čeonika Buonarotia, kojemu su radi spasenja otca i brata do smàrti obvezane.

Savka pako kad sazna, da se je Marko samo njenog otca radi tolikim pogibeljma izvargo bijaše, kao očarana — pridruži se k onoj zahvalnosti, koju je radi svoga izbavljenja prema Marku gojila, udivljenje nad njegovom velikodušnostju — probudi se u njoj živa privàrženost — neodoljiva ljubav.

U pripovědanju, izpitivanju i odgovaranju ukrade se ovaj dan gorskoj našoj porodici, kao da je kraći od sviuh prijašnjih, zalud bi dani u ono jošte doba rasli — u razgovoru nije takodjer manjkalo raznih dvozvučnih i šaljivih rěčih — gdě bi stari Jovan bio moždar opet Marka ukorio — jer se Savka češće porumeni kao n. p.: Je li majko, valja da te odměnimo, da mi stečeš snahu za životà? – i koješta drugoga. — Ili: Savko hoćeš li se na suleotskih bàrdih udomiti? i t. d.

Lěpa Gàrkinja lebdeći u najvećoj nadi. očekivaše, da će joj već sutradan markova majka s očitimi ponudami doći. Bez obzira na gole puste i divie bàrdine suleotske, na njihove surove žitelje, snivaše ona o srěći, koju će sa svojim sad već neprecěnjenim Markom ovdě uživati. — Al se sirotica u jadan čas iz svog sna nemilo probudi, kad joj iz nenada u ložnicu dodje sám Marko, sav oboružan i kao na put spremit, — i s někakim neobičnim veseljem javi, da je njihov kapetan odredio jošte danas daleko i pogibelno četovanje, i ako im je sudbinom i odredjeno zdravo povratit se, da se ipak za dugo u otčevinska bàrda povernuti neće.

„S Bogom Savko! — progovori on uhvativši děvojku za ruku — s bogom — evo ti druge majke, i rodjenih sekah, neboj se kod njih; — s Bogom — ako sam te mojom surovostju uvrědio, oprosti — — — S Bogom majko, s Bogom seke —“ majku poljubi u ruku, děvojke u bělo lice -- te ode bez obzira nit nečeka rěči ni odgovora.

Savka proplače kano ljuta kiša, tim većma, što ju nemilo razjadi Markovo veselje, kojim ju ostavlja. — Nu stara majka těši ju da je to Markova dužnost, te da se u pravdu božju nada da će se opet zdravo vratiti.

Dugo je ona gledala onamo kud je mladi ajduk prošo, al zaludu, neima mu ni traga, jer proleti kano munja pod bàrdo; — milina je bilo viděti, gdě su dvě Markove seke uvěk oko mlade Gàrkinje lebdile, dvě gorske okol poljske vile. One su ju milovale i dvorile, da bolje biti nemože. Nu dani joj ipak u tuzi věčnoj, u nezadovoljnom i nestalnom očekivanju ljubljenog predmeta prolazahu. Rado je ona svaki dan, i to kad joj samo možno biaše, sama izšetala prama onoj strani, kud je Marko prošo. Težko se je ona priučavala tvèrdom i surovom, ko što joj se činjaše, životu Suleotkinjah, — nu ipak i ovaj život bio bi joj mio, dà neizměrno milii nego li razkošni život janjinski, da ga je samo s Markom děliti mogla, al badava želja i požuda — jer Marko neće da dodje! —

Lěpom jednom lětnom zorom urani Savka, nemogavši san boravit — jer ljubav sna neljubi, i čim za malo pàrve zlatne sunašca zrake po suleotskom vilaetu ogranu, ukrade se ona někako iz gradića, da se samcata prošeće nuz kameno bàrdo; — najmilie bo joj to biaše, i nuz to što je svoje nove seke od sàrca ljubila, kad se je barem po koj čas danju samoće dohvatiti mogla, da tim prostio svojim mislima prostrano polje pribavi — spusti se po stazici onim bàrdom, kud je i Marko prie dvě nedělje prošo. Jednozvučno žuborenje valjajućeg se po kamenju potočića, čavàrljikanje raznih drobnih pticah, pun otajstvene samoće jarak, po kojem je Savka u razbludi bludila, sva ova imadiahu dovoljno čarobnih silah ostavljeno děvojče na turovna mišljenja navesti. Ona promisli srětne dane svog dětinstva, ljubav svojih roditeljah, dražest bratje i sestarah. Svih ovih neima više — i iza kako bi sladkim ovim uspomenam silu vrućih suzah žàrtvovala, pomisli na Marka, na jedini štap, koji joj u svietu osta na koji da se osloni. „Mili bože! gdě li može on sad biti? pita sama sebe i suza suzu po bělom licu stizat neprestaje.

Upravo pred njome uzdizala se je tvàrda stěna, viseći nad bistrim potočićem. Savka se popne na ovu stàrmen, ovdě se spusti na studeni kamen, kao da tu naměri tuge i jada svàrhu čekat. Netom joj u oči pane stazica u jarku kraj potoka krivudajuća, i do mala se medju gàrmjem i klisuram gubeća. Na ovej stazi smotri ona dva muža; jedan od njih činjaše joj se kao da na nju pokazuje, a za male ugleda cělu četu palikarah istom stazom dolazeću. Pred njima se sakriti biaše nemoguće, jer ko ajduka vidi, vidi bogme i njega ajduk. —

Oni već biahu pod onom istom stěnom tako rekuć pod njeinim nogama. Mnogi nisu do nje gore pogledali, ali su ju svu viděli. Někoji medju njima nosili su na ramenima svoje ranjene drugove. Hrabrost, dàrzovitost, radost i veselje bijaše im u divjima očima jasno viděti, jeka veselih njihovih ajdučkih pěsamah napuni sav okoliš. Gàrkinja mnijući: da će mirno i nebrinući se za jadnu děvojku mimo projti, stisne se sirota još većma, i nepusti nit duha iz pàrsiuh, samo da ju nečuju i nesmotre.

Nu strah i trepet obuze jadnu děvojku kad uvidi, da nijedan ajduk neće da dalje ide, već oko one stěne svi stanu, kao da su se dogovorili; — kad se dàrhćuć ogleda i opazi, da je sa svih stranah obtečena od strahovitih palikarah, koji počinjahu svoje tàrhe i plěne sa sebe snimati, i polag običajne svoje bezbrižljivosti i hladnokàrvnosti nit negledeć na děvojku jedni u tambure udarati i uz nje pěsme voditi, a drugi se oružjem igrati, nadjačivati, preko gàrmja i kamenja nadskakivati, u kolo se hvatati i iz pistoljah na veselje bacati, kao da ih ni brige nije za nesrětne svoje ranjene drugove, koje su kano snopje na kamenje položili, gdě su koporili i stenjali, a gdě koji se možda i sa smàrtju borili; — pravo se veli: da ajduk neima straha, čuda, tuge nit veselja — on se pred ničim ne prepada, ničemu se nečudi, rědko se od sàrca veseli a još redje tuguje. Nije njemu mnogo stalo, da mu otac, bratja i najmilii, ma i koliko ih bilo, poginu, samo da on ono svàrši, što je naumio, — a za žàrtve on će se kad mu drago osvetiti, je se inače nebi posvetio.

Napokon dojdu tri uglednia palikara pred trepteću Savku, noseći na ramenih někaki dragocěnimi ćilimi i šarenicami oděveni tàrh.

„Nisi li ti kći čeonika Buonarottia?“ zapitaju jedan izmedju ovih, stupivši bliže k děvojci. Naš čestiti kapetan, junački Bočar, hoće da mu budeš po zakonu ljubovca. Dobro on znade, da u tebe neima ni otca, ni majke, i da si prosta samohrana i nezavisna, zato negledeć na naš adet i običajne prosioce, dade nama nalog da ti želju njegovu otvorimo i zaručne ove ponude dostavimo; i čim ih ti primiš, bit ćeš čestita naša kapetanica; medjutim neima tu nikake sile, volja ti je prosta, ako neimaš volje, ostavi ih — Bog je velik — sviet je prostran, a u njemu sijaset liepih děvojakah, a za seleiskog orla pojt će i carevo jedinče; mladom momku neizmanjka věrenica.“

Na ovu uljudnu besědu stovare ajduci s ramenah svoj tàrh, odvinu šarenice i eto čuda! odkriju čověka na rukuh i na noguh svezana. Savka se strašno prepane, kad pred sobom kàrvnika i ubojicu svojih, Kara-Oglua, smotri. Podla njegova duša u punoj svojoj zlobi viděla se je, kao u ogledalu, na ugašenih njegovih očiuh i iztrošenom blědom licu.

„Naš čestiti kapetan pošilja ti ovog izdajicu i tvoje kuće kàrvnika — kaže jedan od ove trojice“ — kao zaručnu ponudu na město jabuke od ljubavi i pàrstena od věre, kao što bi po običaju valjalo — neka ti je osveta od sàrca i sladka, da to pseto sama ubiješ, da na tebi od roditeljah kletva neostane. Mi smo ga u sred Janjine ulovili, e, pa da je i bio u sred càrna pakla, mi bismo ga i tamo našli — ali baš i janjinske Turke valjano izčešljasmo.

Čim je izgovorio, maši se rukom te izvuče od pojasa dugi jedan pištolj i hoće da ga Savki pruži — ona se još većma prepane, uzmakne malo natrag i zavapi: — razriešite ga — puštajte ga — ljudi ako Boga znate, puštajte ga, neka mu je moja kàrvca prosta! mene majka nenauči na osvetu — oprostite ga, Bog mu prostio!

Palikari se začude, i poglede jedan drugoga kao da će si na očima štiti, što da čine, oli da ga puste, ol ubiju. Šta? — zaviče jedan — zar smo mi zato toliko za ovom poturicom hodili, kao lovci za zecom, da ga sad puštamo, pa sta? da sve naše muke sada bez uspěha ostanu za volju lude jedne děvojke, — ta nepuštam ga iz očiuh živa, dok je meni na ramenu glave.“

Šta? bez uspěha tvoja muka“ — kaže pàrvi govordžia, koj se je činio, kao njihov poglavica — da li nisi imao dovoljno tvog veselja već u Janjini, a nisili već dobio tvoj dio od plěna.

„E da, to sam dobio, ali mi je težko, da najveću Alinu pridvoricu iz rukuh pustimo, kad nam Bog i srěća dade te ga uhvatismo.

.„A kó je i kad vidio — reče jedan drugi — da se ovakom glavnom dušmaninu doma i věre tako ludo oprašta, šta će reći svět i ljudi, ala su ti izdajice, oli ludi upravo ludjaci — nit će biti ljudma milo niti Bogu drago, ako ga pustimo.

„Naš čestiti kapetan je“ reče pàrvi govordjia — ovu hulju ovoj děvojci u město zaručnih ponudah poklonio, da š njim učini što ju je volja; — on je karvnik njene porodice a ona mu luda svoju kàrv oprašta — šta je dakle vama do toga stalo, oli ga ona ubije, oli ne, nama je kapetan za glavu naložio da ga sami neubijemo, veću da ga živa uhvatimo, mi to učinismo i njoj ga izručismo, pa šta nas je više briga — Čestiti kapetan tako hoće, a kò mu se protivi, izgubit će glavu, ko njega nesluša bolje mu je da se odma sám ubije, zato neka ga nitko neubija pošto je živ.“

„Puštajte ga, puštajte!“ zavapi Savka.

Ajduci pogledavši nezadovoljnim obrazom jedan po drugom i očevidnom žalostju i gnjěvom prignu se někoji k sapetomu i odrěše mu ruke i noge.

„Adje otale poturice“ — zaviče mu jedan momak gdě ga nogom po zemlji poturi — „Adje otale, bre trag ti poginuo!“ priskoče drugi natičući se, kò će ga bolje nogom udariti, ili da za boga koji to propustio nebi, jer čim bi se poslie hvalio?

Kara-Oglu někako kukavno na noge ustane, al i postane negibljivo kò studen kamen, smutjen něšto od straha něšto od neočekivanog pomilovanja neznade zlorad dà li bdije, dali spava — al netom iz bàrda něšto zazvizne, i Kara-Oglu se sa zemljom sastane, glava mu bijaše kamenom razbijena; u ovaj par svi pogledaju màrtva na zemlji, al se nitko nezačudi, niti nepopita, odkale bi ta striela, kò da ih zato ni brige nije.

„Tako valja da poginu svi naši dušmani“ — zaori izza bàrda strašan glas, — „zlotvore nevalja milovati — nosi more sa zemlje nepravdu!“

I eto ti čuda iz nenada — traljavi Jovo doplanta nuz bàrdo, a nuz njega njegovo djavolsko děte, vijajuć praću u ruci.

Pàrvi onaj ajduk ponovi Savki kapetanove ponude, i opomene ju na veliku srěću, koja joj iz nenada u dio pade, te da ju nepusti ludo iz rukuh, kad joj se sama ponudja. Savka na sva ova ništa neodgovori.

„Kaži děvojko, jada nedopala, — naš čestiti kapetan na tvoj odgovor već odavna čeka; kaži, hoćeš, nećeš — što dangubiš?

Savka mahne rukom u znak nepovoljnosti, i u skrajnoj bezufanosti zavapi: „Ajte s vašim kapetanom i njegovimi darovi; — neću da znam za njega,“ — bivši jošte u rieči, k zemlji se sruši te se obeznani.

Markova majka i njegove sestre bijahu pàrve osobe, koje Savka pred sobom smotri, kad je k sebi došla; umiljato njeno oko bijaše turovno u nje upàrto. Pokraj nje neima više ni jednog palikara. Ona se oporavi — ogleda se oko sebe, i strašne uspomene ponove joj se u misli. Činjaše joj se, da još vidi dàrzovite palikare kako od nje odgovor na jadne ponude odurnog kapetana zahtievaju, i da razbijenom glavom Kara-Oglu još pred njome u kàrvi pliva.

„Neima više ništa — sve je prošlo" počne Savka, te na pò glasno pridade — „on me nikad nije ljubio — on me prezire. Što ste tako vesele, seke? a što se vi tako radujete majko? — Da li vam se je sin povratio.

„Jest, moje čedo, povratio se on" odgovori stara: „on te ljubi, srětno je sve nadvladao, i kao slavan dobitnik danaske se kući vratio!

Savka se naokolo obazre, i činilo se je, kao da joj něko pitanje na usnah lebdi.

„Ćuti, Savko!" prišapne joj nevina Jerina u uši, povukavši ju pàrstima za oděću" — ćuti, sad ćeš ga viděti."

I jedva što dohvati vrěmena da joj to kradom prišapne — dodje Marko, poběđjen silom čiste ljubavi, upravi muževne svoje korake k Savki, obuhvati ju oběručki i pritisne pàrvu ženu na ovome svietu na svoje junačke pàrsi. Opojena srěćom i ljubavju omoči mu slaba děvojka od rajske miline vrućimi suzami široka pàrsa.

Mili Bože! da je kome viděti bilo, tanka i visoka uzrasta, oštro oboružana mlada ajduka, gdě na sve zaboravi, što je, i kako je, gdě mu se tvardo, što je do sad pokazivao, sàrce kao led na suncu raztopi te prině kao pomaman liepu gàrkinju na junačka pàrsa, niti vidi, niti čuje, da mu stara majka vàrhu glave na càrvenom fesu ruku dàrži a drugom mu iz pod brade Savku takne blagosivljajući svoju děcu.

„Děco" reče uzhitjena starica. — „Ajdemo u càrkvu Spasitelja, da blagodarimo otcu neba i zemlje, za srětnu poběду naše bratje i svetog kàrsta; — tamo ćemo ovàršiti što nam sveti zakon nalaže. — Nije lěpo, děco moja, da se mladi prie gàrle, neg ovàrše sveti zakon."

Marko se na ove rěči odvine od děvojke, — uzme opet ozbiljno svoje ajdučko dàržanje, oči mu opet bijahu bistre i slobodne, čim su prie, kao kakog roba, tamne i kao naoblačene na Gàrkinji visěle, pogleda na svoje težko pod pojasom oružje, modre široke turske dimlije i bàrdjanske opanke — pa se obrati prama ma majci, te reče: „majko, zazor mi je da ovako u càrkvu idjem, još ću se kući svratit — a vi ajte odma s děvojkami u càrkvu, ja ću sad za vama doći, zajedno s Kostom.

Marko se još jedanput obazre na Savku i kao mladi jelen proleti gore pram gradu. Starica se maši na stazu izpod stěne uz potočić a děvojke za njom. Dàrhtajuć pita Savka svoje druge, zašto je Marko kući otišo i tko je taj Kosta? Druge joj šapćuć odgovore, da Marko mora svadbeno odělo da na se udari po starom adetu, da se znade, ko je gjuvegia, a Kosta im je mladji bratac, koji će mu děver biti. — Savka opet popita, gdě je on do sad bio, te nebiaše kod kuće kod majke? nu seke joj kažu, de je bio u potaji u Janjini još od ono doba, od kad je Marko tamnovao, a kad se Marko srěćom oslobodi, neznade siromah Kosta, kud mu bratac prodje, zato ostade dulje u Janjini, nebi li si bratca gdě god sukobio.

Dočim se děvojke tako medju se razgovarahu, obrati se k njima majka, koja je do sad šuteć naprěd išla, te im rukom pokaže pred sobom lěpu cȧrkvicu Spasitelja. Cȧrkva biaše već odpȧrta, kad do nje dodju. Bistri plamčić titrao je u srebȧrnoj uljenici nasrěd cȧrkve. — Srebro i zlato i svake vȧrste drago kamenje, što se je posvuda u hramu ovom blistalo, udaralo je u oči, kao sunce, u koje se gledati nemože. — Upravo pram vratima bijaše, kao vȧrh žȧrtvenika, slika spasitelja u srebȧrnih okvirih. Pred ovu tri děvojke u němoj pobožnosti kleknu, a nuz njih stara počne marljivo prebirati patrice.

Za malo udari po cȧrkvi jeka od čověčjih stopah, i zatim dodje množtvo mužah i ženah u cȧrkvu, za kojimi unidje do mala sveštenik, a za ovim Marko na strani svog golobrada brata Koste, svetčano njegovo odělo, plemenito dȧržanje i ozbiljnost kojom u cȧrkvu unide i do žȧrtvenika dodje, prouzroči obću pozornost, udivljenje i mȧrtvu tišinu.

Sveti obredi po zakonu biahu ovȧršeni, i Marko sa Savkom svetimi vezi nerazrěšivog braka skopčani. Izza kako je ini svět iz cȧrkve izišao, izide i Marko sa svojom porodicom, jedna četa palikarah pričeka ih na brežuljku kod cȧrkve, gdě ih s gromovitim bacanjem iz pušakah i uzklikom pozdravi: Urra, naš čestiti kapetan s mladom kapetanicom!"

Zatim dodje i sveštenik i podje tako zajedno u Markovu tvȧrdjavu valjda u goste. Savka sve je putem svog gospodara po strani pogledavala i motrila njegovu ozbiljnost i dragocěno odělo, koje u tamnoj cȧrkvi dobro ni viděla nije, — ovake sjajne oděće ni u Janjini ona nevidě. — Mladi Kosta novi njezin děver, nemanje bogato urešen, savȧrši udivljenje i uzhitjenje Savkino. — Marko biaše poglavica Suleotah i bȧrdjanskih tih ajdukah kapetan. Marko Bočar *) biaše onaj buljuk-baša, čija je bila golema ona riznica u pećini, gdě se je Savka toliko čudila. To biaše onaj isti pred děvojkom junak Marko, koji je o velikoj budućnosti svog naroda snivao, te svečano se zakleo: da je samo za svoje i na svojih bȧrdinah kadar umrěti. Pa opet morade on dom ostaviti, nemože sili odolěti, koja tare zemlje i gradove, i otide sa svojimi věrnimi Suleoti 1821 godine u junačku Gȧrčku, — — — Odande izgledaše naš Marko spas svome cělome narodu, zato se junački prihvati sa svojima obće stvari. — Marko biaše pȧrvi junak u gȧrčkoj borbi, i on bi zavět svoj, da će na svojih bȧrdinah umrěti, izvȧršio bio, da ga jadna nesloga Gȧrkah samcata turskoj sili neizvȧrže, gdě u najlěpšoj dobi noćju izmedju 19-og i 20-og Kolovoza godine 1823. junačku svoju dušu Bogu povrati. I tako ga razcviljena Savka sa dvoje děce preživi.

---

*) Vidi prošaste godine Koledar.

Dositej Obradović.

Muževi, kojih su pàrsa plamtila za srěću i blago svog naroda, i koji su brigu nosili sjajnu izobraženosti iskricu svako vrěme u zapanjena svog naroda pàrsa uliti, metežke gromade k pravice putu dovesti i pučne - pomisli rěčju i činom u njima probuditi, najplemenitii su predmet štovanja za sve, koji žude udionici biti duhovnog i ćudorednog napredovanja. U ovakovom punog štovanja krugu sjaje i naš Dositej — zvězda ona slavenskog naroda — o kom se cělim pravom reći može, da si je mudrost i krěpost za drugaricu života bio odabrao. — Bivši naime u srěmskom perivoju i baveći se u manastirih fruškogorskih, poćuti neizrečenu želju k naukom, koju mu većom stranom usipa trublja ona apostolska i lira duhovna S. Jovana Zlatousta, jer kad se je uputio njegove govore čitati, možno žudjenje u mladjahnom njegovom sàrdašcu se uzpiri, koje ga blagom svojom desnicom vodjaše k daljnijem života uspěhu. Takovim duhom opojen naš Dositej oči i um jedino u to upiraše, da se čim bàrže fruškogorskog manastira rěši, i za naukom — najvažniim ovog světa blagom u běli svět pohiti; pàrvo dakle njegovo putovanje bi do našeg slavnog grada Zagreba, odonud prěko divnog Velebita u Dalmaciu, gdě tri godine danah děcu odličnijeg jednog muža učeći, duh svoj, koji je uvěk za većim hleptio, u daljine obrati, i poprimi put u Gàrčku, gdě se dobro upozna s gàrčkim jezikom, posěti mnoge manastire, pribavi si znanje vrědnih i ukusnih elenske moći običajah, i jošte kano ptičica u inostranih dàržavah po raznih městih proletajuća boljeg i srěćnieg pramalětja dane očekiva, dok tada něgda čarobne zidine Mlětakah ugleda, odkud krenu u Beč, gdě se je bavio sedam godinah odličniih roditeljah děcu u gàrčkom i talianskom jeziku podučavajući, sebi pako samom pribavi znanje francezkog jezika, vàrh toga slušao je ovdě najodličnije učitelje raznih naukah. Mnogi u ovom gradu izobraženi muževi tako su bili obljubili našeg Dositea, da motreći njegov izobraženi um, veliko poznanstvo světa, milinu sàrca i ine sposobnosti, njega pčelicom slavenskom nazvaše — isto kano Gàrci svog Ksenofona atičkom muzom. —

Iz Beča se povrati Dositej u naš prekrasni Srěm i Banat, da posěti svoje rodjake, pokloni se grobovom svojih roditeljah, i ogàrli zemljicu, u kojoj njihove kosti počivaju. — Zatim se odpravi u Karlovce, odande u Požun da krene u Němačku, buduć pako da ga něke okolovštine od ove lěpe naměre odvratiše, otišao je u Tàrst, pa odande po drugiput u Gàrčku, odovud za něko vrěme uze put u Moldaviu odkud se najposlě odputi u razne němačke dàržave. Po svàršetku dugotrajnih putovanjah svojih naměstio se je Dositej u Biogradu, da plodove kàrvavog truda svog svome narodu pokloni. — Na koliko to naš Dositej učini, poznato je svakom, koji se bolje upoznao sa njegovimi děli, o kojih se cělim pravom reći može: da u njih sjaje izvan duha mudrosti blagost postojanog znanja, i ljubeznost lěpe duše.

Pa ipak neumàrli ovaj muž, koji je tako plemenito ćutio, toliko se za dobro naroda svoga trudio, kolike je podnio sve zaprěke i progonstva u najsvetijem poduzetju, probudjenju naime i razsvětljanju zanemarenog svog naroda? — Da se i naši čitatelji barem u něšto sa ovim velikim mužem upoznadu, i da uvide, kako je težko ukorenjene jedared u narodu predsude iztrěbiti, stavljamo im iz dělah slavnoga ovoga sàrbskog spisatelja slědeći našim okolnostim podobro priměrni članak, koji će im ujedno i pokazati pravi uzrok, zašto Sàrbi i Hàrvati tako slabo naprěduju.

Pravo reci pa gledaj te uteci.

Baš ti se je ovo meni slučilo! Ovieh danah dodje mi od někuda jedno pismo puno vike i ukora; i što je jošte směšnie, puno prětnje! Nariče me, da sam čověk puten i da putene stvari mudarstvujem; pita me, tko sam ja, te uzimam něki učiteljski ton, i tko mi je dao ovu vlast? Predstavlja mi, da je to moja oholost, toliko zanovetati i napominjati da valja misliti; i da su ljudi od kad je světa i věka, sve mislili; niti im je potrěba bila da jim ja stopàrv kažem da valja misliti; gdě je tko ikada čuo i vidio, da živi ljudi nemisle? da ljudi ne samo budni, no i uspavani sve misle i sanjaju; da će prie zemlja prestati travu těrati, nego um čověčanski misli radjati. — — — — — Zahtěva, da se već jedanput jasnie očitujem, koja su to zloupotrěbljenja, na koja toliku bunu podižem; opominje me da pazim dobro, da podkapajući krivověrja neobalim pravověrje; kaže mi, da i osim mene u narodu našem ima učenieh ljudih, koji kad sgrabe proti meni pero, ugrijat će mi uši. Najposlje zaključava pismo pridodavajući, da zaludu harčim novce, da ako ću pući kao nenačet kesten u žeravici, neću ni jednu jedinu baku na svoju stranu pridobiti, — u ostalom ostaje želeći mi u naprědak bolju pamet.

Na ovako pismo dužnost je moja bila odgovoriti, jerbo koliko više možemo, dužni smo čuvat se, da drugim ni najmanjega povoda, o nama zlo misliti nedamo; ako li se kad sluči, da kogod, neimajući pravo, o nama zlo misli i zloslovi nas, mi smo dužni pokazati světu našu nevinost, pak u ostalom bezbrižno i spokojno prebivati; dan po dan doći će i Vidov dan. Tko je god nastojao ljudma svàrh něki pogrěšakah oči otvoriti i iskreno pravdu govoreći istinu pokazati: nije svima mogo ugoditi. Mnogo je ljudih, svakojakijeh medju njima ćudih, različna odhranjenja, različna naměrenja i sklonjenja! Svakojaki interesi i običaji! tko će sve izpraviti, složiti i urediti? Veliki car Petar jedva bi kroz tolike stare običaje i ukorenjene stare zavičaje probio i na kraj izišao. Něki bogat čověk dovede matorog svog sina k Aristipu, pitajući ga: šta će mu iskati, da ga dobro nauči; lako ćemo za to, odgovori Filosof; ali ćemo se mučno pogoditi, da ga odučim od svega, šta je do sad naučio, ovdi leži čvor! Hoće se posla i vrěmena za preobratiti rit i dubravu u njive i livade! Koliko je mučno samo jednog čověka dotle privesti, da pozna i izpovědi da je imao krivo, nekamoli jedan cěli narod! iziskuju se tomu stotine godinah, potrěbna su druga vrěmena, druge okolnosti i novi rodovi ljudih. Ima sad više od dvanaest stotinah godinah, od kad su Sàrblji Davora i Koleda za svoje Bogove imali, pak i današnji dan čut ćeš od Dalmacie do Banata, u ustih gděkoje stare bake: aj Davore mili bogo! a da je zapitaš tko-je i šta je taj Davor ? nikad dověka neće ti znati kazati. A igre Koleda ja dobro pamtim u Banatu: običavale su se po Božiću uz svu mesojedju: mladi momci čudno bi se někako poizoblačili i oružali, išli bi od kuće do kuće i pěvali igrajući i skakajući Koledjani koledo! vičte bratjo! skačte momci koledo, podvikujte koledo! i t. d. Blažene pameti gospodin Georgie Popović, episkop temišvarski imao je posla, dok je ove igre iztrěbio, a šta su govorili o njem? naš je vladika gori od Turčina, neda nam koleda igrati, ni vampire izkapati. Za čudo mi je bilo, kad sam něke naše običaje u Peloponesu i na drugih otocih Arhipelaga nahodio. U oči rodjenja svetoga Iovana Predteče neima kuće, pred kojom se vatra ne naloži, pak neka bi momci i děvojke preskakivale, nego dodje i koja baka da preskoči, pak buć u srěd vatre! U Arbanii imade městah, gdě su se Arbanasi u vrěmě Amurata drugoga izturčili, više od trista godinah, i kako se koga našega sveštenika dočepaju, vode ga na svoje groblje, da okadi i spomene njihove màrtve; i mora sveštenik glasno spominjati Useina, Mustafu, Aliu i druge ako mu se i neće , jer inače bi ga zdravo iztukli, a kad jim izpuni volju, oni ga lěpo časte i obdare; viču i proklinju hodže i derviši! ništa to nehasni. Otac umirući zaklinje sina, da nikakva popa nepropusti dok mu grob neokadi. Ove sam priklade napomenuo da predstavim, kakovu silu stari običaji imadu; i mlogo se krat nadje čověk na belaju proti njim govoreći. Što je god novo, čini se prostim ljudma neobično, ako će najpametnie biti; ako li se to jošt saviše tiče někieh običajah, koji se za svete počituju, onda već niti čekaj niti se obziri, jer si jim u živac dirnuo. Zato po većoj strani drago mi je bilo ovo pismo, i radostno na njege odgovaram; za neostaviti nikomu nimalo sumnjenja, kao da bi ja i najmanje štogod protiv pravoslavju uvodio; neka svaki očita ovi moj odgovor, pak će viditi i poznati istinu, ako mu je istina draga.

Odgovor.

Čestiti oče i brate!

Serafime zdravstvuj!

Tebi će po svoj prilici za čudo biti, kad čuješ od mene da sam se tvome pismu vàrlo obradovao, i možebiti pomislit ćeš, da ja ovako iz něke pritvornosti pišem; nu kad sav moj odgovor pročitaš, poznati ćeš mojieh rěčih istinu. Ja sam tvoje pismo s velikom pozornostju i više nego jedanput pročitao, po većoj strani ni si mi mogao povoljnie pisati i lěpšeg mi povoda dati, da ti takove stvari odpišem, baš koje su potrěbne za ovu moju knjižicu, koju izdajem. Istina je, što se tiče ukornih rěčih, mnogo bi bolje učinio, da si jih zaštedio, zašto, věruj mi brate, pred pametnimi ljudmi neće ti nikakva poštenja doněti; a prětnja je sa svim izlišna za jednog, koi se je neboji. Sam razsudi, česa bi se mogao jedan čověk plašiti i strašiti, koi neima ništa, šta bi mu tko oteti mogao, i koi gdě se god nahodi, pošteno pod obra-

nom zakonah gradjanskih živi; koi može u srěd Italie i Anglie, kakogod u srěd Banata i Dalmacie prepitanje svoje zaslužiti? koi ništa neželi, nego mediu krasnonaravnimi i prosvětjenimi ljudmi i s knjigami jošt několiko danah provesti; komu je sva zemlja domovina, i svi narodi, koliko pitomii i blagonaravnii, toliko srodnii i milii. Istina, da něka sladka simpatia k jednoplemenim našim i k zemlji na kojoj smo proizrasli, svagda nam na sàrdcu leži, i kao někakovi magnet k sebi nas poteže; i ja bi jako rado privolio da u Paštrovićih u Čàrnici, ili u Kuči moje ostavše dne provedem, kad bi se mogao nadati, nikakvih zaprěkah ne naći, za učiniti srodnim mojim toliko, koliko bi kadar bio, koristi: no ako ništa, ovo pismo tvoje, dovoljno mi pokazuje, da nebi se mogli ponagoditi; zato bolje je iz daleka ljubiti se, nego iz bliza nesnositi se i mèrziti. Čudna je stvar, Serafime moj, slobodno misliti i svàrh svake stvari razsudjivati i govoriti! i kad duša naša ovu bogodanu i sebi prirodnu slobodu pozna i okusi, nikako se i nipošto već porabotati nemože. Tělo se da prinuditi, usiliti i u željeza sapeti, a slobodni duh nipošto. Znam da ćeš mi reći: misli ti što ti drago, no ne izdaji na dvor što nije za svakoga; nije tako u svemu; što je nerazumno i zlo, nevalja ako je moguće ni pomisliti; ili barem nevalja na smutjenje i na štetu drugoga na svět pokazivati; ali sám razsudi, pošteno, razumno i koristno misliti, pak za atar glupomu neznanstvu i slěpomu praznověrju negovoriti; brata i bližnjega svoga moći iz mračnoga neznanstva izvesti i prosvětiti, a nehotěti, — ovo je proti ljubavi ne samo evandjelskoj nego i obće čověčanskoj! — ali politika to hoće? He Serafime, za politiku liceměriti, i sav život svoj lagati! i to kad bi bilo za veliku potrěbu i na korist občinstva — neka bi: ali na štetu i sramotu svega čověčanstva pošteno sàrce nemože ovoj politiki nipošto podvèrći se. Što ti se činiod onieh rěčih: i od velmožah mnogi su věrovali u njega, no niesu směli izpovědati, bojahu bo se Farisei da iz věća izagnani ne budu. Evo ti politika! Istinu za atar čověčanski sakrivati, i jasnu razuma světlost ugašavati na veliku i věčnu štetu dobroga i bezzlobivoga i za samu prostotu i neznanstvo svoje praznověrnoga naroda! — Što misliš, zašto su Hrista razpeli i ubili? Nizašto drugo nego zato, što je hotio narodu oči otvoriti i pokazati, koje je čisto pravověrje, koje li krivověrje. Što govore Farisei? ovi čověk nije od Boga, jerbo subotu nesvetkuje! A što čini u subotu? Kako, što čini? Slěpim oči otvara, i bolestnim zdravlje daje, — eto šta čini. — A da šta bi valjalo činiti u subotu? kakvo ti je to pitanje? — svetkovati; do podne u càrkvi biti,a od podne piti; — a tko nema zašto piti? — a on ima zašto spavati. Još něki kažu, da je jednoj ženi Samaritanki govorio, da će doći vrěme, da će se pravi bogopoklonici klanjati Bogu po svem světu, a ne u Jerusalimu niti u Samarii; zato valja njega ubiti! — no ja daleko zalazim, valja mi na tvoje pismo odgovoriti; ali prie nego k njemu dodjem, dopusti mi, da ti samo jošte jedno napomenem.

Ti pamtiš dobro moje prebivanje u Dalmacii, gdi sam ja s Amvona (predikaonice) propovědi govorio, ne samo po selih i po manastirih, nego i po pàrvih gradovih kako u Zadru cělu godinu; ovdě su me dolazili slušati poglaviti učeni od Talianacah; znaš kako je drago bilo našim Sàrbljem oficirom i ostalim gradjanom, čujući da me latinski predikatori hvale; a sad věruj mi stidim se za njeka ondašnja

govorenja. A zašto to? jedali sam zakon moj i věru izměnio? nisam, niti ću dok sam živ; no naučio sam se bolje i razumnie svàrh mojega zakona i věre misliti i suditi; knjige učenih ljudih dale su mi sposob, pravověrje od krivověrja razpoznati i čisto evangjelsko učenje od čověčanskih svakojakih predanjah i pridodavanjah, poznajem što je nužno i temeljito, što li je slučajno i izlišno; koje je pravo i unutarnje bogočestje i blagočestje, koji li su izvanjski običaji, obredi iliti cerimonie. Pročitaj samo ovi moj odgovor pozorno i bez pristrastja, pak ćeš poznati govorim li pravo. Evo me dakle k tvojim punktovom.

Naričeš me, da sam puten čověk i da putene stvari mudarstvujem: rad bi znati šta pod ovimi rěčmi razuměvaš i kakovi pojam s njimi skapčaš. Poslušajde me, da Ti ja svàrh ovih rěčih poprobesědim. Puteni se čověk zove i puteno mudarstvuje oni, koi se nimalo, ili vàrlo malo razlikuje od životinje; to jest, koi se nizašto drugo nestara, nego kako će samo tělesnim potrěbam i zahtěvanjem zadovoljiti; i k ovom samom naměrenju i koncu sve svoje misli i děla upravlja i preduzima; nimalo nestarajući se, kako će duševne svoje sile od dana do dana na veće savàršenstvo dovesti; razum svoj prosvětiti; zahtěvanja i želje u dobar red staviti i duhu to jest razumu ih pokoriti; koi niti misli, niti hoće da zna, da valja sàrce poboljšavati, oplemenjivati, naravi svoje ukrašavati, i ne samo na samoga sebe no i na iskèrnjega svoga korist i pomoć biti; koi sebi ni trunka brige nezadaje, za poznati i ćutiti, što to znači: savěst svoju od svieh zlih i nepravednieh dělah čistu i neporočnu sačuvati; kojemu nikada i nedolazi na pamet, da sva stvorenja sa svih stranah, kudgod oči okrene, podigne ili spusti, da ga pozivaju k poznanstvu velikoga, pravednoga, blagoga i premudroga Tvorca, da ga uče, kako će úm svoj od vidivih i oćutnih na nevidiva i umna uzvisiti; kom pristoje one proročanske rěči: Oči ima i nevidi, uši ima i nečuje. Ovakovi, ako je Hristjanin, on je samo po slučaju Hristjanin; štogod věruje i tvori, iz samog običaja i věruje i tvori; niti Ti on mari, niti se miče da prorazpita, šta je naš čověkoljubivi spasitelj učio i zapovědio. Evo Ti u malo rěčih puten čověk! o kom se ništa drugo nemože reći, nego: rodio se, živio, i umro, pak tu ti mu i Oluj!

Sada predstavi sám sebi drugoga čověka, koi nije ovomu podoban, niti je potrěba da Ti ga ja potanko opisujem; sámo sravnjenje naučit će te, što ćeš o njem suditi. Kao čověk mora biti puten: Nitko nemàrzi na tělo svoje, nego hrani ga i grije, uči nas Apostol Pavao; dužan je čověk tělo svoje čisto, cělo i zdravo hraniti, no u isto vrěme zahtěvanja tělesna uměreno i pristojno izpunjavajući i razumu ih pokoravajući; čestno i koristno živući; za prosvětjenje razuma svoga i za ukrašenje naravih svojih svagda starajući se; savàršenstvo koliko svoje toliko i iskèrnjega svoga po sili i mogućnosti svojoj uzrokujući; dužnost svoju, ili kao starešina ili kao mladji po činu i zvanju, u koje ga je nebeska providnost postavila izpunjavajući, — takovi se nezove puten, no duševan, razuman i jednim slovom pošten čověk.

Pitaš me, tko sam ja, i tko mi je dao vlast učiteljski ton uzimati? Izmedju tolike množine Sàrbaljah hotio je Bog, da se i ja rodim; slovesan čověk budući, imam bogodanu i prirodnu vlast drugim misli svoje priobćivati, i što sam dobro i pametno od drugih čuo i naučio, drugim kazivati. U svakom narodu i obćinstvu mora biti svakoga zanata i zvanja ljudih, i medju svimi njimi potrěbno je krěpko suglasje i sloga; a nije pravo jedan drugomu da rekne: Ti nisi od potrěbe. Sada kako smo poviše rekli: čověk nije samo puten, nego i slovesan; zato kad su potrěbni toliki zanati i umětnosti za tělesnu potrěbu; dostojno je i pravedno, da se imade koi zanat i za slovesnost našu; i toliko je više toga potrěba koliko samim preimućtvom razuma i slovesnosti čověk nadkriljuje sva ostala životna; dakle kad toliki drugi staraju se i rade za moje različne potrěbe, jedni stoje na oružju za moju spokojnost, drugi oru zemlju da mi hlěba dadu; jedni me oděvaju i obuvaju, a drugi mi donose iz daleka vilaeta svakojake potrěbne stvari; pravo je da i ja mojim zanatom što za njih uradim, da što sastavim i napišem što će potrěbno i koristno biti za njihovu plemenitiu stranu, to jest: za sàrce, slovesnost i razum, — ovo je moj zanat. Evo tko mi je dao vlast! Bog koi mi zapověda, da moju dužnost činim. Ako li se baš nadje tko, te rekne, da neće nipošto da zna za moje pisanje, ti znaš šta bi naš Marko slěpac u Dalmacii običavao reći, kad bi gdi na časti pěvao: Bratjo! kom nije moje pěvanje milo, nek metne pàrst u uši, jer ja sad za njegov atar neprogledah; ali tko je lud u vrěme ručka pàrsti u ušima dàrzati? — ili bi Ti zar hotio da ja svoje knjige kao Turci Aleksandrinsku biblioteku sažežem? nećemo se ako Bog da od Turakah pameti učiti.

U tretjem punktu bacaš mi preko nosa oholost moju i slavoljubje; i ove su Ti moje rěči, baš kao muha u nosu, da valja misliti. Evo ja ću Ti pravo kazati, da ništa drugo na ovome světu neželim, nego da moje ime ostane u rodu mojem i da mu milo i drago bude; i uzdam se u pravednoga Tvorca, koi poznajući čistotu i pravost naměrenja mojega, to će mi dati, kako je dao i svim onim, koji bez svakog vrěmenog interesa i čestokratno na štetu svoju za pravu i čistu ljubav k istini i k čověčanskom rodu pravdu su i istinu odkrivali i pokazivali; ali će to kasno biti; ništa zato; koliko kasnije toliko postojanie. Mili će oni ljudma biti, dok je god ljudih na světu, koji, da su bezsmàrtni bili, ni na što drugo, nego na korist čověčan skoga roda bezsmàrtje bi svoje upotrěbili. Nebi Bog ulio u sàrce moje takovu k srodnim mojim ljubav, da nije i njima ljubavna i ćuteća sàrdca dao, koja za ljubav nemogu da neljube. Slavoljubje i čestoljubje kad se prěko měre, nepravičnim i usilovanim načinom, na povrědu iskàrnjih naših ištu i traže, onda su zle i nedopuštene stvari, a kad čověk uměreno i razumno, svojimi pravimi zaslugami, dobrim i koristju, koju iskàrnjemu svojemu donosi, slavu i čest želi i traži, ovo nemože biti nego vèrlo pohvalno i naslědovanja dostojno dělo. Od samoga Boga šta se drugo za pravedno i krěpostno življenje čekati može, nego věčna slava i čest? Predstavi Ti sebi takvoga čověka, koi nimalo za pošteno ime nemari, može li se šta nevaljalie i hudje izmisliti? Avet i sluta mora takovi biti a ne čověk. Sluga i sluškinja ponose se marljivo i věrno služeći gospodare svoje i dostojni su za to hvale. Leži i ležati će do věka u robstvu narod, kojega sàrdce nezna šta je narodni ponos!

Veliš, da svi ljudi na světu misle i da neprestaju misliti; to govoreći osvědočavaš, da si u ovom poslu malo od děteta utekao, i da sasvim neznaš, šta će reći zrělo i razumno misliti. Matuzalemov věk da nam je, još nebi savàršili učenje mišljenja. Sva věžbanja i neumorni trudi, svi učeni i premudri ljudi na světu nisu ništa drugo nego mišljenja. Šta su drugo tolike hiljade hiljadah knjigah, nego učenih ljudih prekrasne misli? Svàrh několiko stvarih, i kao děte misliti; i svàrh svake stvari zrělo i razumno misliti, tu je tolika razlika kolìka medju nebom i zemljom. Nekder malo o ovom prodivanimo! **Misliti i zahtěvati**, ovo su sve sposobnosti čověka, iz kojih sve, što se u njem slučava, proizhodi, i svaka od one dvě sposobnosti děli se na dvě časti. Kako děte, tako i najveći prostak mìsli i mora misliti o svemu onomu, što mu u pet čuvstvah pada; vidi, kad se god rodi sunce, dan, a kad zadje, noć; vidi da iz oblaka ide kiša, vidi šarenu dugu, svàrh svega toga i misli, no šta i kako misli? Evo kako, misli da kad je dan nije noć, a kad je noć nije dan; misli da je kiša voda, a da je duga šarena; čuje gàrmljavinu i pěvanje slavulja i nahodi u tom veliku različnost; razpoznaje miris od smarda, sladko od gorkoga, i oseća zimu i vrućinu. Poslušajde jednu malenu Istoriicu ovde vàrlo priličnu. Spominjem se, kad sam u Càrnoj gori bio: Vladika Vasilie doneo je bio iz Rusio množinu knjižicah, činimi se, da se zvahu „Měsečna sočinenija"; u jednoj od ovih čitao sam něšto o dugi, pak baš u jedan lětni dan, pri tihoj kišici na čardaku kažem staromu vladiki Savi, šta sam čitao o dugi, a u isto vrěme prama nama vidjaše se prekrasna duga; al eto ti od někud dojaha na magaretu jedan Iguman; velika ljudina i prěko měre bradata. Vladika Vasilie, koi na polak našeg razgovora k nama dodje, kako upazi Igumana, reče mi: takoti věre Diakone, upitaj ovoga igumana, šta je duga, i zašto je šarena. Ja jošt nisam poznao bio lukavi običaj Vladike Vasilie, koi bi svagda radio medju druge zametnuti kavgu, samo da se ima čemu smijati, i jedva dočekam da mi to naloži. Moje nestašno sàrdce počne skakati od radosti, što ću metnuti u smetnju velikog igumana. Otvore se vrata, etoti igumana; jedva dočekam da se pokloni episkopom i da se posadi, iztàrčim kao petao i načnem ovako: Oče Igumane, kaži mi molim Te, šta je duga, i žašto je šarena? Počeo sam se već bio osmijavati, kako će se smesti i neće mi znati šta odgovoriti, i jedva sam se od većeg smija uzdàržavao. — Ovi da ti se smete, nebi bio pravi càrnogorac. Uhvati se širokom šakom za bezbrojenu bradu, pogleda malo na dugu, pak ti prevali někakve strašne càrne oči, Nevton bi se od njih prepao bio, — pak na město odgovora ovo mi pitanje učini. **Ig.** Vidiš li Ti ono moje magare? **Ja.** Vidim ali nije moja rěč o njemu bila; gdi duga, gdili magare? **Ig.** Znam ja što je tvoje pitanje, ali je treba da Ti prie povědam, da je ono moje magare daleko od tebe pametnie. **Ja.** Kakvom měrom měriš moju i magareću pamet? — rad bi znati. **Ig.** Slušaj pak ćeš, věra ti božja, znati! ono magare poznaje pljevu koja je pred njim, i ako nevěruješ: eno gledaj kako grize, a ti tòliki neznaš još što je duga? Duga je duga, nije kačni obruč; a pitaš zašto je šarena; ta zla ti srěća, moželi biti duga da nije šarena? ili si zar dje vidio i càrnu? — Episkopi su mislili puknuti od smija, a meni se zavàrti čardak oko mene, i duga mi od težke sramote pocàrni pred očima, gdě me čověk lěpo na očigled sravni, da barem konju ili volu, nebi toliko mario, nego uprav magaretu; a on ti pun zadovoljstva kad jedan kad drugi bàrk zasukuje, s takovim dičenjem kao da Kleopatru na triumfu nosi. Meni je s ovim bilo, baš kao s někim u Zadru teologom; ovi jednom čuju, da je došao u grad něki u svoj Dalmacii za svoje dišpute oglašeni Pop **Muž-**

dalo; neizgube ti vrěme, nego dodju i obkole ga na srěd grada, pak za posmijat mu se upitaju ga, ko je Melhisedeka rodio? a on njima: kažite vi meni najpre tko je mene rodio? kî će čort znati (odgovore teologi) tko je Tebe rodio? to nigde nestoji napisano. Pi, sram vas budi (vikne pop Muždalo), babe u mom selu pametnie su od vas! one sve znadu, tko je mene rodio; pak hoćete da vam ja kažem tko je Melhisedeka rodio. Bravo! bravo! Oče Muždalo, poviknu svi okolostojeći, a teologi se vrate od kud su i dosli i poznadu izkustvom, da nije čitav posao s ljudma od druge sfere u dišput puštati se. — A kad Ti moj iguman jošt opazi, kakovu ja knjižicu u rukuh dàrzim, s gradjanskim slovim, kaže mi bez straha i kao s tripoda, da ako se ja takih knjigah neokanim, da ću i to malo pameti što imam izigrati: nevidiš li (veli mi) da je u njoj polak latinskih slovah, i da je svaka knjiga pod anaćemom, koja jedno jedino slovce latinsko u sebi imade; kaže, da od kad su takove knjige na svět proizišle, da su ljudi počeli spuže jesti; ajme càrn vam obraz (podvikne), mogaše svět još koju stotinu godinah postajati, da mu vi s takim knjigama haka nedodjoste!

Sada vidiš Serafime moj, da iguman Càrnogorac nije u svemu krivo imao; zašto da magare poznaje pljevu, da duga nije kačni obruč, i da je šarena, tko može tome prigovoriti? ali se sve to nezove misliti i razsudjivati, nego samo čuvstvovati; a razumno i pristojno svàrh svačesa, što god vidimo i štogod čujemo i osěćamo misliti, suditi, razsudjivati, jedno s drugim sprilažući razpoznavati, i pristojna zaključenja odtuda proizvoditi, ovde se hoće mnogo više nego čuvstvovati: ovo je posao uma, pameti i razuma: ovo su tri vàrhovne i djeistvitelne sile duše naše, no ove iste sile ostaju slabe, dětinske i zamàršene, ako se dugim naukom, věžbanjem, i izkustvom nerazmàrse, neprosvěte i u savàršenstvo nedovedu. Zemlja, loza i različna plodovita dèrva radjaju svakojake po rodu svome plodove, no divje; za prepitomiti jih hoće se trud i majstoria. Tako je izvolio premudri Tvorac za dati čověku posla. Ovo isto prepitomljenje najviše potrěbno je duši, umu, sàrdcu i tělu našemu. Čověk da se u planini rodi i nasamo narasti, malo bi se razlikovao od životinje; nikakva jezika, nikakva zanata nebi znao; na kratko, bio bi bezslovesan. Satvori bog (veli sveto pismo) čověka po obrazu svojemu i po podobju. Koi je ovo obraz božji čověku i podobje? sposobna razuma i slovesnosti duša; no ova slovesnost leži sakrivena i vàrlo zamotana u duši našoj, ako se věžbanjem, maistorijom i naukom nerazmàrsi, ne pripitomi, neprosvěti i u savàršenstvo nedovede; ostaje kao srebro i zlato u zemlji s nepotrěbnim kamenjem poměšano; a koliko se razčištjava, pripitomljava i prosvětjuje, toliko se više k srodnomu, prekrasnomu i premudromu umu — Bogu približava. Evo ti Serafime, koliko na kratje mogoh, predstavih šta se zove prosto misliti i razumno misliti. Hodi sad da razmàrsimo drugu, i više nego misliti, potrěbniu sposobnost čověčansku, to jest: zaktěvati; i ovu valja na dvě časti da razdělimo, i da pokažemo, kolika je raznost, prosto po čuvstvam zaktěvati i razumno zaktěvati; no pre, nego se u ovu kàrčevinu upustimo, dozvoli mi da još jedanput spomenem našega Marka slěpca; dostojan je, brate; znaš koliko putah nas je razveselio: on bi često rekao: kad mi gusle nisu po ćudi, volio bi da nisam ni slěp. A našto to sad? reći ćes; to je na to, da dobro paziš, koliko na ono, što smo rekli, jošt više na ovo, što ćemo reći: zašto kad se što čita, gdě je potrěba paziti, bez paženja, bolje bi bilo da se i nečita.

Zaktěvati, želiti i hotěti, to sve na jedno izlazi; prirodno je čověku od dětinstva zaktěvati; sve što mu je poćudno i ugodno, zaktěva da mu bude, a sve što mu je neugodno, zaktěva da mu nebude, ili odricateljno da rečemo, nezaktěva i neće. Pitali su Aristotela, zašto je svakom milie gledati mladu, zdravu i lěpu nevěstu, nego staru kašljavu baku; slěpačko pitanje, odgovori filosof. Ko nevoli slušati slavuje nego žabe i svrake? Zaktěvati ono, što je priatno, sladko i milo; ovo je samo čuvstviteljno, čověku i životinji obće zaktěvanje; i daleko različno od razumnoga i samo koristnoga i krěpostnoga zaktěvanja; iz kojega se radja sva čověka vrědnost i dostojanstvo. Ništa drugo nezaktěvati i ne hotěti, nego što je nuždno i potrěbno k načalnomu koncu i naměrenju, za koje smo od Boga stvoreni. No ove rěči potrěbuju několiko izjasnjenjah. Něki su mudrovali, da je čověk samo za tělo i za ovi vrěmeni svět stvoren, i iz toga su zaključavali, da sva srěća i blaženstvo čověka sastoji se u zadovoljstvu i nasladjenju čuvstva. A drugi hoteći, ovo mudrovanje kao lažno da odmetnu, upali su u ovoj podobnu budalaštinu, učeći to jest, da je čověk sasvim za samu dušu i za oni svět stvoren, a da ovi vrěmeni svět mora smatrati kao tudju i ništetnu stvar. Mnogi su hotěli ovo poslědnje mudrovanje svetim pismom potvàrditi, pak smatrajući stvar samo s jedne strane i na krivo, tumačeći i prenadtumačivajući se pokliznuli su u svakojaka čověčanskoj naravi naprěko protivna mudrovanja. Istina nemože biti istina, ako je u njojzi najmanje laži poměšano. Ili mora biti cěla sa svim istina, ili je laž. Nikako dakle drugojače, nego razumno misleći i razsudjivajući, i što jest od šta nije razpoznavajući i razděljivajući, možemo čistoj istini doći. Evo dakle kako valja po zdravom razumu u ovih stvarih misliti i mudrovati.

Stvori Bog čověka — veli sveto pismo — od zemlje; evo tělesna čast čověka; i duhnu u lice njegovo duh života, evo slovesna i razumna čast; sad izmedju ove dvě časti potrěbno je veliko suglasje i sloga, za njihovo uzajemno sačuvanje i savàršenstvo. Tělo zaktěva i želi sve ono, što usladjava njegova čuvstva; a slovesni razum pokazuje ono, što je koristno i pravedno. Slěduje, da sva naša zaktěvanja koja su razumu koristi i pravdi suglasna, moraju biti dobra, budući da uzrokuju savàršenstvo koliko těla našega, toliko i slovesnosti; iz ovoga savàršenstva radja se krěpost, od koje zavisi sve naše věčno blaženstvo. Bez vrěmenoga na ovom světu života, nemože se nikako imati věčni život. Blaženstvo věčnosti radja se iz razumnoga i krěpostnoga upotrěbljenja vrěmenosti. Blagoslovi Bog čověka i reče, rastite, plodite se, napunjajte zemlju i vladajte njom. Sve što jegod ovom blagoslovu protivno, mora biti prokletstvo; neima što drugo biti; k tome valja jošte i ono da priložimo: čověk sam nemože na svět postati, niti živiti, niti sposobnosti svoje k savàršenstvu privesti; potrěba je da ima tko će ga roditi, odhraniti, naučiti i k savàršenstvu nastaviti; pravedno je dakle, istu pomoć i dobročinstvo, koje je od drugih primio, i on drugima po mogućstvu svome da pokaže i učini; jer inače bio bi Bogu i ljudma neblagodaran, nepotrěban i ništa čověk. Evo Serafime, dodjosmo onde, gdi smo hotěli; vidiš li, kako idući po tragu nadje čověk zeca. Sad vidiš i poznaješ, koje je načalno naměrenje, i poslědnji konac, zašto je čověk od Boga stvoren, i da je dužan k istom koncu sva svoja zaktěvanja, dok je god živ, upravljati; to jest srěću i savàršenstvo koliko svoje, toliko i bližujega svoga uzrokovati; zato su svi zakoni božanstveni i gradjanski; sve što je ovome koncu protivno, uprav je božjoj volji i zradvome razumu protivno, î po tomu se zove nevaljalo i zlo. Razumno i pametno misliti, ovo je pàrvo po redu, zašto tko neumě razumno misliti neće uměti razumno ni zahtěvati, neće znati zaktěvanje od zaktěvanja razpoznati, niti bolje od gorega predpočesti î predizabrati. No ništa manje, razumno zaktěvati, premda je drugo po redu, pervo je po cěni i dostojanstvu; zašto koja je korist razumno misliti, a nerazumno postupati? pametno govoriti a ludo raditi? Koliko ljudih vidimo na světu, koji po govorenju rekao bi da su pravedni Aristidi, i krěpostni Sokrati, a kad im pod kožu zaviriš, kàrstiš se i čudiš šta pod njom lězi! Ne redko da se i ovo vidjenje na světu opaziti, da učen čověk, vrědan i mnogo izkusan, nevaljalo i nepravedno radi, i zlo živi; zaludu se je oni naučio razumno misliti, kad nije hotio zaktěvanja svoja iz rana u dobar red postaviti i razumu pokoriti; zato takovi ako po slučaju vino ljubi, kako ga se gdě dočepa, opit će ti se kako god jedan, koi ni točke ne poznaje. Koja korist učenu biti i vrědnu, a imati sàrdce pokvareno, lukavo, prěko měre interesirato i màrzostno? Pakosna i zla sàrdca čověk koliko je vrědnii, i učenii, toliko bi više zla učinio, do mu zakoni gradjanski nesmetaju i ruke ne vežu. Ima někih rěčih, koje, koliko se na blizo čine, svaka od njih osobito što znači: na priliku, učen i razuman, pravedan i dobar, vrědan i zaslužen. Učen je, koi ima poznanstvo i izkustvo mnogih i različnih stvarih. Razuman je oni, koi sva zaktěvanja i děla svoja po razumu upravlja. Pravedan je, koi svakom svoje ostavlja i daje. Dobar je, koi u svemu svoju dužnost pazi i izpunjava. Vrědan je oni, koi ima dovoljno pronicateljstva, krěposti i postojanstva, mučne posle preduzeti i savàršiti. Zaslužen se zove, koi je mnogo više dobra obćinstvu učinio, nego bi se moglo od njega iziskavati. Ako dobro razsudiš, Serafime brate, ovo, što smo dovde rekli, uzdam se da ti više neće biti kao šiljak u nosu, moje rěči, da valja razumno misliti. Vidiš, kolika je raznost, od proste samo po čuvstvam do po razumu i slovesnosti misliti i zaktěvati. Ovdě nemogu preminuti da neopomenem dobre roditelje i učitelje, da děčici svojoj iz pàrve mladosti, razumne misli i mudrovanja useljavaju, i njihova mlada i lahkosvitka zaktěvanja na dobro okretju i upravljaju; mnogo o tom zavisi, što smo iz pàrve mladosti privikli i naučili! Evo me sad na tvoje druge punktove.

Pitaš me, što sam se oprò postu, dugim molitvam i mlogim svetkovinam, i što mi smetaju te sam se protiv njim oboružao? čitaj sveto evangelije, pak ćes viděti, što su spasitelju našemu te iste stvari smetale te je na njih vikao, i Farisee zato ukoravao govoreći; gore vam knjižnici i Farisei licemèrni! koji postom poblědjavate i pomračavate lica vaša, i molite se po sokacih i po ulicah da vas ljudi vide. Zloupotrěbljenja, koja su se u ono vrěme s ovimi posli činila, čine se i danas, i kogod Hristovu nauku prima, poznaje i ljubi, mora na sve ono na što je Hristos màrzio i vikao, màrziti. Dvadeset i pet godinah proveo sam ja s različnimi našega zakona narodi, u Grecii, Albanii, Bosni, Ercegovini, Moldavii; i gdi ti god drago malo ne sav narod, nipočem drugom nezna da je iztočne càrkve Hristjanin, osim po postu i po svetkovinam. A kako poste? E bratjo moja! Bog sve vidi i čuje! pravdu valja da govorimo! niko drugi neposti, nego krajnjeg siromaštva ljudi; i oni koji na neplodnim zemljam živu, i po několiko měsecih u godini, kad bi hlěba i proje samo imali, carske bi jim se tàrpeze činile. Oni bědni veću čast života svoga

poste, ali za ljutu nevolju; a oni, koji imadu različnih, što zovemo postnih jelah, ulja i vina, nikad do věka neposte; — valja znati, da ja ono za post nedàržim, kad čověk neruča, a večera i za ručak i za večeru; niti ono, kad mesa nejede, a nagruva se pasulja i kombosta te mu puca tàrbuh i znoji mu se čelo. — No reći ćeš mi, Serafime, a što ti to smeta? Običaj je stari, neka se dàrži, ako nečini nikakva dobra, nečini ni zla. Ha ovdě si mi dobro došo! da nečini nikakva dobra, to su već davno i davno razumni ljudi poznali, ali evo nevolje, čini mnogo zla. Znaš Ti dobro da Albanez i Càrnogorac ubije čověka kako god divju kozu, pak odposti; kradju, laži i svaku obědu i nepravdu uzda se da će zapaprenim pasuljom razduvati i kao gromom razlěrati, ncima smrada i nečistoće, koju se on neuzda da neće kiselicom i octom oprati, bělim i càrnim lukom razagnati. Kad bi se postilo kako božanstveni Apostol Pavao uči, samo za uzdàržanje svojevoljno, a ne silom: tko bi lud bio na post vikati? tko neposti, onoga koi posti neka nekori, a tko posti, onoga koi neposti neka neosudjuje. Ali tko smije sad Apostola Pavla ili samoga Hrista za svědočanstvo primiti? Namah istom čujes, ni pet ni devet, nego Lutorau! Kakvi smo ljudi, Serafime, pomagaj! Hrista preblagoga spasitelja, i Apostola Pavla na očigledce lěpo polutoranismo? Boga věčnoga i pravednoga primam za svědoka, da negovorim ni iz kakve zlobe ni iz pristrastja, no sàrdce me moje boli, koliki pošteni i čistosàrdačni narod u Dalmacii, Hàrvatskoj i Slavonii jednoga naroda i jezika, i koi u istoga Isusa spasitelja věruje, màrzi se, ukorava se, goni se, i jedan drugomu ljutu nepravdu čini! Zašto? Za post; tko posti srědu on je àrkać; a tko subotu, on je bunjevac. Sa svetkovinami biva jošt gore; nije potrěba do ti kažem, znaš i sám što se čini: u poslene dne svisu ljudi mirni i pametni, od jutra do noći rade i o svom poslu nastoje, a kako svetkovina, sve ti to poludi: do podne u càrkvi a posle podne u kàrčmi; i mnogi poharče na sveca, čim bi mogli sedam danah gladnu familiu prehraniti; pak neka bi samo to bilo, no kad su svadje i procesi? o svetkovinam; kad su pijanstva i bezčinja? o svetkovinam. Kad brat na brata nože tàrza? Kad se kàrv proliva? Glave razbijaju i ubijstva čine? o praznicih i svetkovinah! Ti pamtiš dobro popa Mauka s Otona rěč; kako ti svetac al' mene moj nos svàrbi! pak što to znači oče Mauče? što znači? da ću se taj dan opiti, i s kim god iztuci. Ta neidi čověče k vinu, Bog te vidio! neimaš pameti koliko jedno pače; ne utěrah ja moj nos u laž! u tom poslu neima nad njim Vilosova na světu! koliko putih nisam ja hotio k vinu poći, al' dodje ono ka meni. Dobro, a ti barem pij uměreno, pak se nećes opiti. Jao! jao! medjer si ti sasvim bez pameti! tko će vino uměreno piti? Zar je vino voda? Koliko ga više piješ, toliko ti se bolje žedni, dok ti se nezavàrti mozak, pak onda neznaš ni šta govoriš, ni sta činiš. A da što sad da činimo — reći ćeš — da odmetnemo poste i svetkovine, da uništimo običaje istočne càrkve, i da nov zakon uvedemo? to ja niti mislim, niti govorim. Prošla su sad ona fanatička vrěmena, kad je svaka nemirna glava nove zakone izmišljavala i izlegala! Hvala budi Gospodinu Bogu i premudrim carem i vladěteljem, sad je svaki u svom zakonu miran i slobodan; no valja narodu jasno dati da pozna, da čisto pravoslavje, i pravoslavno blagočestje nimalo ne sastoji se u kojekakvih običajih; a kad jošt saviše ovi isti običaji preokrenu se na zloupotrěbljenja, onda su uprav po konopcu pravoslavju i blagočestju protivni i sramotni. Zato tko posti, nek se čuva, da nikada ne ukori i ne osudi onoga, koi ili

nemože ili neće da posti; urečene poste hraniti, to je uredba i predanje covĕčansko, a neosudjivati brata svoga niti ukoravati, ovo je uprav zapovĕd božja. Kogod misli, da će prestupljenje zapovĕdih božjih, i obidu i nepravdu učinjenu odpostiti, on se debelo i bezslovesno ošibava, on od posta zloupotrĕbljenje čini i na taj način njegov je post pravi fariseizki post. Ovo se isto može i o svetkovinama reći; tko na praznik savàršenstvo koliko svoje toliko i bližnjega svojega uzrokuje, prie ručka Boga slavi, a posle ručka sveto Evangjelje čita, ili koje drugo dĕlo milosti izvàršuje, bolnoga i u tamnici polazi, skàrbnoga tĕši, siroti i nemoćnu ruku pomoći daje; njegova je svetkovina blažena, Evangelska i sveta; a tko svetkuje zloslove-ći i brata svoga osudjujući, opijajući se i zlo čineći, njegova je svetkovina idolopoklonička (poganska) a ne hristjanska. Koja hasna uraniti rano u càrkvu, pak kako izidješ pred vrata càrkovna, gledati kom ćes se porugati, posmijati i koga ćeš osuditi; na taj način bolje je da i neideš u càrkvu, kad iz càrkve bolji neizlaziš. Ti si dobro poznavao ona dva božja svetjenika u Dalmacii, protopopa Jovana Novakovića u Kninskom polju i onu blazenu Avramsku dušu, popa Avrama Simića u Kosovu; znaš kako su oni svoj narod svetkovati učili! kako bi se liturgia svàršila, ovo bi jim bila k narodu rĕč: Hristjaninu je naj koristnia svetkovina, kad najviše dobra učini; gledajte, koi siromašak u selu nije kadar njivu uzorati, posijati i požeti, pomozite slaboj i nemoćnoj bratji, da jim neostanu njive neuradjene; i na ovi način bi se medju ovim bratoljubnim i krĕpostnim narodom veća čast svetkovinah praznovala. Blaženi i sveti svetjenici i dobri vĕrni Hristova stada pastiri, mnogoli ti ste vi dobra u životu svojem učinili! Srećne tri godine mladosti moje! koje sam medju ovim ljudma proveo, dĕčicu njihovu učeći; godine spokojstva i bezzlobja nikada vas nemogu zaboraviti! No o ovom za sada dosta, valja da predjem na druga tvoja, jedan ili dva, koja nam jošt ostaju punkta.

Veliš mi da pazim dobro, da podkopavajući praznovĕrje, neobalim pravovĕrje: neboj se toga Serafime ni malo; može se praznovĕrje podkopati i izkoreniti, ne samo bez najmanjega pravovĕrju pritrunka i ubitka, nego jošte na veliki uspĕh i korist istinoga pravovĕrja i blagočestja. Nekder samo podjemo, nogu pred nogu, čistim sàrcem istinu tražeći; zdravi razum će nam je pokazati. Rekli smo poviše, da istina mora biti sva i u svemu istina, ili ako je najmanje u njojzi laži, već ti ona nije istina. Što će mrak s suncem, što li će laž s istinom? Pravovĕrje je: za istinito i izvĕstno sveto evangjelje dàrzati, i ništa neprimati što nije evangjelju, zdravome razumu, i koristi obćoj suglasno. Bacider sad jedan pogled na praznovĕrje, pak ćeš se užasnuti koja je rugoba i gàrdoba, Praznovĕrje po samome imenu pokazuje se što je; izprazno, to jest ludo i nerazumno vĕrovanje. Mnogo vĕrovati, svašta vĕrovati od straha i plašnje vĕrovati; to ti je praznovĕrje; tko se pomàrčine boji, šta ti on nemisli da neima u pomàrčini? i što je najsmĕšnie, boji se onakih stvarih koje nikada niti je vidio niti će viditi. Zašto ja na toliko mĕstah nazivljem praznovĕrje glupo? evo uzrok: koliko je više jedan čovĕk nerazumnii, nesmišlenii i gluplji, toliko je praznovĕrnii. Vĕruje siroma bedak, i što zna i što nezna, i šta je čuo i šta nije čuo, i koliko mu je jedna stvar plašivia i užasnija, toliko ju više i silnie vĕruje; zasto ova stvar uzbudjava u njemu nĕkakva mračna no krĕpka ćutjenja, koja on koliko krĕpčije ćuti, a nezna šta, toliko jih se više plaši i od težkoga straha vĕruje, a tu, gdĕ tko od straha i užasa vĕruje, s bogom već pame-

ti i razume! tu ti je već s vama. Pitali su jednu staricu, bojiš li se bako boga? moj sinko! tko se nebi zla bojao? odgovorila je. E Serafimo brate! samo sàrdce naše kadro je od časti ćutiti, a niti jezik može izreći, niti pero opisati, koliko je sladka i utěšna, razumna i prosvětjena věra, kad je na ljubavi k Bogu i cělomu čověčanskomu rodu osnovana! Věruje razuman i krěpostan čověk, da jest: Bog i da je savàršeno dobar i savàršeno pravedan, věruje da je slovesna duša, bezsmàrtna, koja svojom vrěmenom na ovom světu dobrotom i pravdom sjedinit će se s onom věčnom i blaženom dobrotom i pravdom, to jest s Bogom. Koliko je zlim i nepravednim strašna božja pravda, toliko je dobrim i pravednim sladka i mila. Tko će mariti, tko li će se bojati smàrti, věrujući da je duša bezsmàrtna i věčna? tko li neće s krajnjim zadovoljstvom i s neizkazanom radostju ono blaženo bezsmàrtje čekati, kad mu njegova čista i pravedna savěst svědoči, da u onoj bezkonačnoj věčnosti ništa ga drugo nečeka, nego věčna radost, i bezkonačno blaženstvo, to jest s bogom sjedinjenje? ovo je evangjelska věra, razumna, kratka, no sva i savàršena. Ovu je sladku i utěšnu věru čověkoljubivi naš spasitelj s neba ljudma doneo i pokazao, koje da su se ljudi dàržali, nikad bolje; svi bi pravoslavni, i svi bi krěpostni bili! ali tko će tolikom světu pamet dati? tko li će toliko čudnovatih glavah složiti. Nezna čověk šta je uměrenost niti šta mu je dosta; kad věruje, on hoće ili mnogo i svašta da věruje ili ništa; svaki narod i jezik imade svoje oce i učitelje, ovi ti počeše tumačiti evangjelje, kao da ovo bez njihova tumačenja ništa nebi valjalo; poče se ti se iz početka dišputati, pak ukoravati i psovati; razděliše se, prokleše se anatemi i vragu jedan drugoga predadoše i medju bratjom hristjani učini se veće smutjenje, nego pri babilonskom tornju; i na město sladke evangjelske ljubavi, uvede se velika màrzost i vražda; pak za učiniti da ovo razdjeljenje i màrzost ostanu věčne, uvedoše različni narodi različne običaje i ceremonie; urediše i ustanoviše da sve pravověrje i blagočestje u ovih običajih i ceremoniah sastoji se. — — — — — — — — — No budi věčna slava i hvala blagoj nebesnoj providnosti, koja filosofiom otvara ljudma oči. Sad se medju prosvětjenim ljudma ne pita, tko je iztočne, tko li je zapadne càrkve; no tko je krěpostan, pošten i vrědan čověk? Nikoga zakon njegov neće proslaviti, no svaki s svojimi děli proslavlja zakon svoj. Tako da se prosveti svet vaš pred ljudma da vide vaša dobra děla. Evo prava věra i zakon! svàrh ove materie — kako sam vidiš — moglo bi se više besěditi, no i ovo malo tko bude razsudjenjem i pravom ljubavju k istini pročitati, dosta će mu biti, za poznati da svi običaji i cerimonie bez ljubavi evangjelske nisu ništa drugo nego praznověrje.

A što mi prětiš s učenimi ljudi, — nisi ni malo pogodio, s kim ćeš me uplašiti. Ja se i sam odzivljem na sudučenih ljudih; no samo jednu jedinu stvar od njih, pre nego me sude, iziskujem; koju, ako su kako trěba učeni. sami će mi, da je ja i neištem, dozvoliti; to jest, da bez svakoga pristrastja iz same čiste ljubavi k istini sude; pak ćeš viditi tko će više dobiti, ti ili ja. Ja se pako staram za sud učenih, prosvětjenih i pravdoljubivih ljudih i mnogo više nego ti misliš; i ne samo onih učenih, koji u naše vrěme živu, nego i onih, koji će na

mnogo stotinah godinah poslě nas živiti. Njihove lincejske prosvětjene oči, koje su kroz sedamdeset zidovah istinu kadre upaziti, poznati će moje pošteno i dobro naměrenje, i ako mi koju pogrěšku pripišu, znaj da će ova biti: što nisam mnogo više protiv ovim stvarim, proti kojim govorim govorio; no prostit će mi kad razsude, da pri okolnostih u kojih se u sadašnje vrěme nahode oni, koje ja želim da mi čitatelji budu, ovo je dosta; staroga Isioda rěč vàrlo je dobra, koji veli:

Poznaj vrěme! vrěme je u svačem najbolje

A pri tom i poslě će nas se ljudi s ledjima radjati, neka i oni što ponesu. Još ću ti jednu rěč što se ovoga tiče, reći, da ništa neostane nerečeno; ako baš nadjoše da sam se u čemu kao čověk i ošubnuo, oni morat će sàrbski pisati da pokažu istom narodu, za koga ja pišem, koja je moja ošibka; to je meni dosta, ja sam to i hotio. Hotio si něšto reći, nenačetu kestenu prispodobljavajući me, no ništa nisi ostroumno rekao; koja prispodoba čověku s kestenom? da si barem rekao, ako ću pući kao čvàrčak pěvajući, koliko toliko slagalo bi se; ali me cvàrčku nisi smeo spriložiti, znajući da kad stari čvàrčak pukne, izidju iz njega mladi, koji glasnije cvàrkutju nego stari; žališ me što novce, štampajući knjige, trošim! a da još znaš kako ti bez vina ladnu vodu pijem, a ni malo tome — jao i pomagaj — nenaviknut, više bi me žalio; no meni i ovo za bezsmàrtja duše dokaz služi, kad je tako želja věčnosti zadovoljstvo gàrkljana poběditi kadra. Kažeš mi upravo, da neću ni jednu jedinu baku na moju stranu pridobiti; odveć si žestok, i lupaš baš kao s sikirom; ja sve naše starice počitujem, klanjam jim se i ljubim jim ruke kao zasluženim roditeljicam i hraniteljicam čověčanskog roda; ali što se kasa, da ti jih nepreotmem, spavaj sit na obadva uha, s moje strane na čašt ti sve bake; samo rad bi da te tko ima od mladih ljokati; znaš kako si drugda nespokojan baš kao june kad mu muha pod rep udje; zaludu se moj brajko zoveš Serafim, kad nisi još ni andjeo; sàrdačno ti zahvaljujem, što mi bolju pamet želiš, ja o tom nastojim i nastojat ću dok sam god živ:

Staram svagda učeći se.

Ovi isti moj prijatelj, svàršivši svoje pismo, prilaže mi, kao pod tajnom několiko vàrstah, no ova stvar nije ni malo za tajnu; a pri tom ja dobro znam, da će on tu tajnu mnogim priobćivati i publično govoriti; zato meni je potrěba za moje opravdanje, svàrh toga izjasniti se. Veli mi, da neuklanjam izpred očiuh, i ne mećem za ledja počitanje. koje sam mojemu narodu dužan; i da nečinim da nam se drugi narodi smiju. Kogod ima i naj manje pameti i razsudjenja, može vàrlo lasno poznati da ovo krivljenje nemože se meni nimalo pripisati. Neka mi tko pakaže jedan jedini narod na světu, koji nije imao svoja Koleda, svoje Dodole i Davore, Bramine, Kvietiste! Oštroumni Molier predstavljajući obćemu směhu i poruganju: Tartufe, Avare, Misantrope, i podobne ovih tricah ljude, nije nimalo mislio prosvětjenomu Francuzkom narodu rugati se, no budalama koji se u svakom narodu, gradu i selu nahode. Moralni ilili naravni nedostatki podobni su fizičkim bolestima, kako svi ljudi nemogu biti zdravi, tako nemogu ni svi biti pametni; zato su potrěbna lěkarstva, koliko fizička toliko i moralna. Rědka je ptica i bělom podobna gavranu bez nikakva madeža čověk! Samo je oni poruganja dostojan, koji svoje iste budalaštine visoko počituje i za sveta dàrži, a oni koji se pašti i sili, od dan do dan svoje nedostatke odkrivati, poznavati i odmetati, a na města njih preimućtva i krěposti pridobivati, naravi ukrašavati i slovesnost duše svoje sve k to višjemu savàršenstvu uzvišavati: ovi je vrědan i velike pohvale i česti dostojan čověk. Ovo se isto od slova do slova i o jednom cèlom narodu može reći: da je samo jedno jedino selo slavenosàrbskoga naroda na světu, ono bi duši mojoj prečestno i sveto, i mojemu sàrdcu sladko bilo; a nekamo li, hvala Bogu, imade ga toliko kraljevstvah i provinciah i na milione se broji. Nije se dakle čuditi, da se nahodi u tolikom mnogobrojnom narodu, različnih zakonah, običajah, cerimoniah, i kojekakvih, kao i medju ostalimi narodi na světu, budalaštinah: ali razumnia čast naroda nimalo ove budalaštine ne poštuje, niti jim zašto su svoje, atara pazi. Lišaj ni na kojem obrazu poštenja nečini, ali je onda najgori kad je na mom ili na moje žene obrazu. Naš nebesni učitelj što nas drugo uči govoreći: Oko, ruka, ili noga, ako te smutjuje, odreži je i baci. Ovdě svak može viditi, da rěč nije ni za ruku ni za nogu, nego za něke običaje, kojim smo obikli, za něke obrede, koji nam se čine sveti, za něka nagnutja, koja su nam mila kako očna zěnica; kako vidimo i poznamo da su protivne zdravome razumu i obćoj koristi, izbodi tako oko, i odrěži taku ruku i nogu. Ona naša poslovica ništa nevalja: Kakvi smo da smo, svoji smo, Na město ove, ovu drugu valja da uvedemo: Svoji smo, nek smo valjali.

Bratji Sàrbskoj

Jabuka ljubavi za novu godinu.

Miloš Obilić*).

„O moj rode, jel' se otvorio
I tvoj věk već, jesi l' ozdravio“?
„Ozdravit ću kad sva moja uda
Jedno tělo sačine po svuda.“
V — ć.

Tko će biti onaj vitez slavni,
Štono leti uz bojno Kosovo,
Kano munja kroz tamne oblake?
Reko b' ljubav i slava ga nosi!
Srebren oklop blista pram měsecom,
A biserom perje nakitjeno,
Vije mu se po kacigi zlatnoj;
Sěva sablja u desnici ruci,
Rajska světlost na licu junačkom,
Pěni konjic, hàrže, puše, skače,
Leteć nosi svoga gospodara,
Nek nevěrne i sěče i para—
Ono j' junak Miloš Obiliću
Od Prizrena mile postojbine,
Lěpost, věra i děla vitežka,
Koga iznose pram drugim junacim,
Kao medj' zvězdam, koje nebom kroje,
Jaka světlost, prežareno sunce.
Opadanje paše nevěrnoga
Ono sàrce podnět nemogaše,

---

*) Ova ista pěsma pre 2 godine izašla je na světlo puna što mojih što tiskarnih pogrěšakah. Ako ne sasvim čistu a to barem ne tako nagàrdjenu evo je šaljem opet u běli svět.

Koga věkom čast i slava kali,
S toga odluči sebe osvětlati
Pred potomstvom, i pred sadanjima!
Evo leti u sàrčbi pretežkoj
Noseć Turkom jade i čemere,
Idje umrět za živěti věkom,
Nek se pozna, je l' prevare kadar.
Već ga j' plahost medj Turke zaněla,
Veće kàrvcu britka sablja pije,
Već je u kàrvi konjic ogreznuo.
Po dvě, po tri u visinu skaču
Turske glave, prazni konji lete.
Kano medvěd hitrene jelene
Ljuto těra bàrdom i dolinom:
Tako Turke taborom prigoni
Od Prizrena sàrbski junak slavni;
A pod sàrpom kano zlatno klasje
Pada, tako pod vijernom ćordom
Prosiplju se glave od junakah.
Kada dodje do carevih vratah,
Zače klati mlade janjičare.
Pred čadorom koji cara brane:
Sve reko bi sablje otupiše,
Sama sěče sablja Miloševa,
Sablja sěče, a zelenko splesa,
Màrtva rastu gomilam tělesa.
Kad obori stražu pred čadorom
S konja vitez na zemljicu skače,
Leti preteć u naglosti, kruto,
Škriplje zubim, grozno sabljom stresa,
Iz prozorah gnjevnu vatru siplje,
Kàrvoločnog cara ište, da mu
Holu glavu na zemlju obori.
Kad ugleda divjačnu priliku,
Gdě nogama podvitima sědi
Po vàrh sagah zlatnieh i svilenieh,
Směh ljutački na ustih mu planu,
Kresne vatra iz očiuh càrnih
Jed rumeni, i blědi junaka.
K njemu stupi neuzmičnim stupom,
Kliknu glasom sàrčbom zamukljenim:
„Okrutniče otačbine moje,
Jutros zadnja zaběli ti zora.“
Zaleti se i s sagah ga svalja.
Lěvom rukom za bradu ga steže;
Desnom britkiem nožem sàrce para;
Težkom nogom po vratu g' udara.....
Već ukočen kazni Murat' leži.....
Sad reci mi Kućo Osmanova:
Da j' Sàrbia bila savezana
Složnom svezom, i da bědna nije
Porodila nevěrnoga Vuka,
Bi l' je bila igda osvoila,
Kada takiem diči se junakom,
Koji sàrne jedan na hiljade,
I sina ti u krilu hrabrenieh
Janjičarah para, ruši, gazi?
Neožaljene al slušaj žalosti
Svaki, koji slavno ime nosiš,
I na oči nek ti jedne nikne
Suza sveta svojoj otačbini:
Nit već haje, nit se Turkom brani,
Već u jakoj dražesti uzdignut,
Misli Miloš, oj golemi jade!
Da je smělost njegova vitežka
Iztàrgala lance otačbine.
Gomilama lete na hiljade
Turci jednu da odsěku glavu!
Ali na stas gledajuć i lice,
Iz kojega bojna munja sěva:
Nesmidu se da približe k njemu,
Već gledaju jedan na drugoga,
Dok neviknu vezir janjičarom:
„Oj žalosti, oj sramote věčne!
Děco moja, udrite, posěcte,
Ovaj vašeg usmàrtio j' cara.“
Skokom skoči sto běsnieh Turakah,
Zvekom zveknu sto britkieh sabaljah...
Pade zvězda moći Lazarove,
Pade sunce od Prizrena běla,
Pade Miloš slavi u naručaje.
Glava kad mu na zemljicu vàrci,
I dva, i tri poskoknula puta,
I toliko cvilom zacvilila
Rěči pune slave i ljubavi:
„Otačbino, rode! o ljubljena
Vuko“ — reče, nemogaše više,
Vukosavu svoju spomenuti
Kada htěše, jezik se ukoči. —
Plači, plači, nesrětna Sàrbio,

Murat pade, al slobodna něsi:
Zginu Miloš tvoje utočište,
Vuk nevěrni Murata osveti,
Te za jednu sto ti ranah dade,
Od kojih ćeš kasno prebolěti.
Sàrbske majke càrnim se obvite,
Dugi càrni nastoju vam dani!
Eto Turčin u běsnoći zvěrskoj,
Blago vuče, kàrvlju kuće kalja,
Kćeri otimlje, da ispuni strasti,
Odcěpljiva čedo od njedarca
Bědnoj majci, pitajućoj drago.
Toplih suzah niza lica vrutke
Livaj, majko Sàrbio nam jadna,
Nad porodom od Boga ti danim;
Koga silnik grabi ti iz krilah.
Kad podrastu ova čeda mlada,
Tvoja će ti otvoriti pàrsa
I zakleti biti će ti vrazi.
Zemlji u tudjoj odgojeni, nitko
Rodno město od njih znati neće,
Věri u tudjoj uzdignuti, nitko
Svoga otca věru znati neće,
Jedom tudjim zalijeti, svaki
Od njih tàrt će sve što tursko nije..
To je žalost koju ožalit niesu
Kadre suze od sviuh narodah
I od sàrca težki uzdisaji,
Što u jadu, što l' u suzah gorkieh
Ostade ti tugovavši robu,
Kad te svoja nepoznaše bratja,
Neg u tudjih čamiti verugah,
Dok se Turkom srěća iznevěri,
I okàrnuta nepodrastu t' krila
Te u skrušenju i pečalu sàrca
Dizat tople molitve onome,
Koji jednim strašno stresa migom
Ravna polja, visoke planine,
Sinja mora i okrug nebesah,
Da pomože i spomene s' pravog,
I mi jadni, ako i nesrětni,
Od njegove stvorenje smo ruke,
Te možemo nadati se pravdi.
Hitrim tokom běgućeg vrěmena
Proletiše i žalosti tvoje,
Sad je reko b' molba izmoljena
Lěpša nada, uniženi rode,
Već i tebi bolno sàrce těši —
Miloš pade, al nepade hrabrost
Tvoja, nego vrěmeno zadrěma,
Kano i lav, koi se ognjicom bori,
A za njom se većom snagom hrusti.
Gledaj tamo, sàrbske majke sinu,
Gdi na polju od umnoga šara,
(Gdi će dusi sjedinit se naši.)
Obćekàrvni i čarobni k nebu
Stup se diže, i pruža nam grane
Suzah iz naših i molitvah vrućieh,
Koje k Bogu dizasmo uzraste,
A sloga je lěpo ime njemu.
Bog nam veli: „podanj bratjo sàrbska,
Pak màrtvilo izčeznut će davno,
Pak narodnost procvasti će vaša,
Koja već je pupati počela.
Na jednome svi narodi stoje,
Kolu, a kolo obàrće se kolom,
Doć i vami ono srětno vrěme,
Kad ćete se na vàrh pomoliti.
Kad Vukova oprat će se ljaga,
I kada će cělom zacěliti
Gàrdne rane Vidovoga dana.“

V — ž — ć.

Věrozakon starih Slavjanah.

(iz obće hvaljenog Zrcadla Slovenskoga.)

1) O narodnom věrozakonu Slavjanah u obće.

Kako čověk samoga sebe poznavati počima, odmah se děli od svega, što ga okružuje, i sve ostalo kao od sebe različito smatra. Opazivši duh svoj u ovom konačnom světu, gdě je sve nestalnosti, proměnam i konačnoj pogubi podvàrženo, gleda se od njega osloboditi, i nad jedinstvene stvari k bitnomu, sveobćemu i neproměnitelnomu povisiti. Najviše ono bitje, koje mu se u ovom uznešenju duha predstavlja, jest mu božanstvo, ono pako, čim on zavisnost svoju i odnošenje k božanstvu očituje i priznaje, jest njegov věrozakon. Ako si božanstvo ovo predstavlja u kakovoj naravskoj stvari, na priměr: u sveobćoj moći prirode, ili světlosti, životu, smàrti, i t. d. to će věrozakon njegov biti prirodni ili naravni. Ovomu protustavljen, i od njega mnogo uzvišenii jest věrozakon duhovni, u kom je Bog čisti duh, početnik i uzrok sve tvoreće moći, koju čověk u životu za dostignuti svàrhe svoje upotrěbljava. U věrozakonu prirodnom ćuti se čověk bez svake cěne i vrědnosti, i misli, da odlučenje njegovo sastoji jedino u služenju, koje štovanomu svomu predmetu izkazuje; naproti pako u věrozakonu duhovnom čověk znade, da i on něšto vrědi, da je on gospodin prirode, a ova samo služkinja njegova. Svi skoro narodi u kolěvci svojoj, dokle se jošte jedinimi smisli ravnaju, štovatelji su prirodnih moćih, jerbo ove najsilnie u njih děluju. Nu kako sili ovoj naravi odoljivati, i uznešenost svoju nad njom poznavati počimaju, bivaju štovatelji duhovnih bitnostih, a narava im postaje samo srědstvom.

Prastari Slavjani, kako se čini, bili su štovatelji světlosti, kao izvora svega života. Dělovanje i učinak světlosti ukazivaše im se u neprestanom teku rěkah, u talasih jezerom i morem gibajućih, u čarobnom šumu gajah, u vatri, naročito pako u nebeskom blesku. Dakle štovanje ovo biaše sirovoj naravi ukazivano, koje sirovost i grabežljivost predstavljaše si u slici i spodobi kurjaka (navlastito u Novgorodu). Nu jerbo se světlost sama po sebi i u svojoj čistoći nigdě neukazuje, već samo u dělovanju u stvari bez světlosti. ili u obće u boju s tminom, naravski je bilo, da obadvě ove sebi protistavljene sile u ovom pàrvobitnom stanju Slavjanah věrozakonsko značenje dobiše. Tako postà Bělobog i Càrnobog. Onaj je bělu ili jasnu stranu božanstva predstavljao, iz koje sve proiztiče, počem po njezinoj pomoći sve stvari svoje lice i spodobu primaju; ovaj pako càrnu ili màrklu, u kojoj se sve gubi, jerbo stvarim njihovu osobitost oduzima! —

Na spodobni ovomu dvojvàrstni izvor svih stvarih věrovali su i stari Perziani, kod kojih Bělobogu Ormuzd, a Càrnobogu Ahriman odgovara. Svaki Perzianin je jednom ili drugom od ove dvojice život svoj posvetio, i time bojovnikom njegovim postao. Tako svaki u službi Ormuzda postavljeni, koga si u vatri predstavljahu, razširivao je svuda život, napajao zemlju, sadio dàrveta, obdělavao pustinje, obskàrbljivao putnike i uboge, brinio se o čistoći svoga těla; u obće svuda je radio samo o razširenju kraljestva Ormuzdova i o zatajenju samoga sebe. — Da je tako i kod starih Slavjanah biti moglo, samo slutimo, nu nikako sigurno tvàrditi nemožemo, po čem najstarie o njih uspomene samo do ono doba dopiru, kada sa proměnom pradavnog načina življenja i pojam o božanstvu i pàrvašnji věrozakon proměniše, a tima su i naravne moćnosti kod njih posve drugo značenje zadobiti morale.

2) Značaj i vlastitosti slavjanskoga božanstva i čověčanstva.

Miroljubiva narav Slavjanah, a zatim i zemljište njihovo, koje samo onda potrěbne za hranu stvari čovèku podaje, kada ruke svoje k njemu prilożi i obdělava, nukala su praotce naše k poljodèlstvu, i k stalnim sèdalištem vodila. U stanju ovom bivši obkoljeni i napadani razbojničkimi i skitajućimi se narodi, čim su više k obrani doma i blaga svoga prisiljeni bili, tim je više ljubav stalnoga života čitavu njihovu narav pronikla i zauzela. Sve to vodilo ih je k domaćnosti, u kojoj su pokoj i blago svoje nalazili, i koja čim joj veća opasnost od skitaocah pretiaše, tim u višji i veći svezak člane svoje vezaše, te u većoj razširenosti i mèri domaće krěposti plodjaše. Tako imade priměrah kod njih toli goruće ljubavi medju oženjenimi da se je žena od težke žalosti radi izgubljene polovine života svoga često s tèlom muža svoga spaliti i u grob zakopati dala, (ne kao kod Indianacah, gdě udova bez muža nikakove vrědnosti neima, i zato se umoriti mora). Tako nadalje nalazimo kod njih najveće, od samih tudjinah s udivljenjem napominjano, štovanje dětce prama roditeljem svojim, i u obće mladjih prama stariim. Tako opazujemo onu vruću ljubav i privàrž nost medju bratjom i sestrami, da se kod někojih granah jošte dan danas sgubitak brata za najveću nesrěću i neizlěčivu ranu smatra. Da su krěposti ove kod Slavjanah do tog stupnja sveobćenosti dopàrle, svědoči i potvàrdjuje to, što se je cěli njihov život jedino okolo domaćnosti vàrtio i kretao, i što upravo domaćnost biaše ono najvišje stanovište, do koga su se Slavjani popeli — dà kako, u svom prěsnom, čistom i izvornom značaju.

U domaćnosti nalazio se je Slavjanin na zemljištu i polju duhovnom, gdě se čovèk već okolo stalnih svàrhah pod zaštitom zakona i pravah, svakomu svoje granice ukazujućih, giblje. Budući pako glavna zadaća u domaćnosti kao takovoj biaše skàrb o potrèbitih stvarih za hranu, koje si je samo vlastitom radinostju nabavljao, poznavao je pri obdèlavanju zemlje visost svoju nad naravom, koja mu je služiti morala, i postala srědstvom k dostiženju njegovih svàrhah. Kod Slavjanina biaše osoba ciljem, a sve ostalo je u toliko samo valjanost imalo, u koliko se je na potrèbitosti čověčanske protezalo. Nu gdě čovèk već u samoga sebe toliku vrědnost polaže, tamo mora božanstvo i odnošenje čovèka k Bogu posve druge vàrsti biti. Ovdě Bog nije više sebičan, kod koga čovèk ništa nevrědi: već bitnost Boga čini dobrotivnost, koja svàrhe čověka kao takove za vrědne priznaje, pomaže i promiče. — Čověk u svojoj domaćnosti jest ono polje, na kom Bozi (kao što ćemo kasnie vidèti) dèlom potvàrdjuju svoju moć, dobrotu i mudrost. Sve što god rade, rade za čovèka, i tako rekuć, srèdstva su, kojimi Slavjanin potrèbne stvari i izpunjenje svojih željah si nabavlja. Time dakle možemo narodni vèrozakon Slavjanah věrozakonom domaćnosti nazvati.

Vidimo odatle, na koliko višji stupanj se je podiglo u Slavjanah poznavanje samoga sebe i vrědnost čovèka, nego kod posve protivnog vèrozakona Indianacah, kod kojih božanstvo čověka, kao svake samostalnosti lišeni, i nikakovo za sebe značenje neimajući stvor, i kao zlo samo uništuje. Kao što Indianci u ništetnosti svojoj i slabom poznavanju samih sebe okretju se okó Boga svoga, tako naproti kod Slavjanah Bozi se vàrte oko čověka, kao svoje osovine, njemu služe i uzdàržavaju ga. — Dovadjanje někojih slavjanskih bogovah iz indianskih, kao: Peruna od Brama, Triglava od Trimurti, Živane od Siva, buduć je samo na spoljašnosti i izvanjskoj slici nazivah, ne pako na unutàrnjem duhu stvarih utemeljeno, dakle povàršno i nezrělo, zabaciti moram. Obadva pojma o Bogu, indianski i slavjanski, tako su jedan od drugoga udaljeni, kao nebo od zemlje. Akoli iz kojekakvih sitnicah odmah na istovetnost zaključiti hoćemo, to ćemo takovih u svih věrozakonih naći, počemši od najnižjeg, i najpraznověrnieg, tja do najvišjeg, i najsavàršenieg, kàrstjanskoga. Meni je mnogo više stalo do dokazanja različitosti věrozakona Slavjanah od inih, kao i do dokazanja osobitostih njegovih kao věrozakona osobitog naroda za sebe. A u ovom opazujem, da božanstvo slavjansko, ne kao indiansko, zlohotno i sve osobno uništujuće, veće dobrotivno biaše, koje je svakomu svoje bitje u miru i pokoju ostavljalo. Ova dobrotivnost biaše navlastito u Bělobogu predstavljena, koi je proti svemu zlomu i škodljivomu branio što su Càrnebogu pripisivali. Bělobog s kàrvavim i komari posědnutim licem znači milostivnost i uztàrpnost dobrih bogovah. Svi doista dobroćudni bozi biahu u slici Běloboga, naproti svi zli i škodljivi u spodobi Càrnoboga predstavljeni, i tako jedan jedne, a drugi druge strane značajnom biljegom biaše. —

Dakle bogovi branili su čověka od svake štete i zla. Tako Svetovit ili Svantovit davaše savěte pri uživanju hrane iz ogleda nastajuće plodnosti ili neplodnosti, i vojevaše za Slavjane proti nepriateljem; Veles ili Volos zarašten i ljubitelj gudbe, čuvaše stado, i u obće biaše bog pastirstva, kao Perun osim drugih bog poljodělstva — kod Slavjanah dviuh najglavniih srědstvah za uzdàržanje života; Henil ili Honil bdio je s batinom u ruci nad gospodarstvom, navlastito pako stadom; Mokoš branio je ovce i koze; Zozim i boginja Usteja (austeja) skàrbiše za pčele; Stribogu, bogu i otcu větarah, biaše pověreno izvàršivanje pravice nad prokletimi i prognanici; Seja, boginja usěva, ustajala je sa ševami (škàrci) na rano dělo; Perguber, bog plodnosti i žetve davao je lěpo vrěme i kišu, i činio, da se livade zelene i cvětaju; Čur, u spodobi otesanog kamena, imao je pod svojom obranom medje, osobito medje od poljah — a tko bi se usudio bio takov medjaš (menjik) preměstiti, morao bi ga po smàrti nositi; Škritek ili Škratek odvratjao je svaku škodu od doma, a svakojako dobro prinašao; Didilia ili Dzidzila činila je neplodne plodnimi i t. d. —

Temelj svake domaćnosti čini nabavljanje i uživanje potrěbitih stvarih, od kojih je jedno i drugo bitno i k postignutju domaćnosti neobhodno potrěbno. Osim temeljnih ovih potrěboćah, imade jošte mnogovàrstnih stvarih, koje domaćnost zahtěva. Tim načinom morao se je i broj bogovah i božicah kod Slavjanah pomnožiti, od kojih je svaki svoj vlastiti i sebi odredjeni dělokrug imao, tako da su oni čověka od narodjenja njegova tja do smàrti u svih okolnostih života pratili. — Nad zemaljskim životom nosila je brigu Vesna (i boginja prolětja), koja pripomagaše k uzrastu, i Morena, koja je u věčnu noć ili smàrt ljude uspavljavala. — Perun biaše bog gromovah, pravah i pravice; nad junačtvom i budućimi stvarmi bdio je Svantovit;

nad šumami Svitibor; goram i guštaram pripisivali su Vile ili běle děvice, u běloj oděći s dugimi u běžanju letućimi vlasi. — Iz pećinah oglasivaše se ljudem kao duh Ozvěna. Děvana, postavljena nad gaji i šumami, zelenila je gaje, i davala sěncu i hladak. Dalje nalazimo bogove poljah i izvorah; boginje vodah, rěkah i potokah biahu Rusalke sa zelenimi kosami, zibajuće se na granah nad rěkami. Car morski, gospodin mora, imao je sebi podčinjenu svu zvěrad i proměne morske; boginja kiše biaše Mokošla; nad vrěmenom je gospodovao Krodo ili Sitivrat, nad lěpim vrěmenom Pogoda, a ljubezna njegova Zimstàrla těrala je zimu. Vesna božica prolětja, Lětnica božica lěta, a Zemargla, božica zime. Dan je bio podčinjen Hasonu ili Belenu, predstavljenom u spodobi mladića sa zažarenom glavom; noć pako Noćini ili Luni, božici měseca. Nad zrakom, zemljom i vodom imao je moć Triglav. Zatim nalazimo Živanu, božicu života u obće, Inavlastito pako svakojakog bilja, zelenja i rastja. Ista krasota i razkoš imaše svoju božicu Ladu, koje sinovi Leljo i Djundja biahu božići ljubavi. Nad ženidbom bogovaše Polel, nad plodom u materinskom tělu Porenut, nad porodom Zlata baba, nad odgojenjem děčice Hovana, nad plodnostju i inimi zemaljskimi proizvodi Kupalo, nad gostoljubivostju i obranom dàržave Radogost, nad hranom, kàrmom i napitkom Kors, nad srěćom Dažbog, nad osvetom i pravednostju Nemissa, nad mirom i svečanostmi Koleda, nad radostmi i gostbami Oslad, nad domaćim ognjištem Diblik. I boj je imao svoga boga Rugevita ili Davora, kao i junačtvo i sila Silnoboga. — Pod vlastitimi bozi i božići stajale su i pojedine okolice, města i naselbine, pojedine kuće, obitelji i osobe; u obće sve što god je koristno i milo, bilo je božansko, i imalo nad sobom vlastite božanske bitnosti. — Čověk bi dàržan kod Slavjanah za dobri stvor, i zato su svi bozi čověčji obličaj dobili, — naproti pako škodljive bitnosti predstavljahu si u zvěrinskoj spodobi, jerbo po mněnju Slavjanah priroda zvěrinska je zločesta.

Počem čověk, koi se nabavljanjem zemaljskih plodovah bavi, samo u stanovitih granicah slobodno se kretati može, u ostalom pako uspěh svake stvari za njega je neizvěstan, jerbo pripadnosti, kojim je najviše podvàržen, nije u stanju previděti i odvratiti, radi tago sdružen je s neizvěstnostju ovom i strah nad sgubitkom i uništenjem, koje jednako plodom unutàrnjoj moći naravi pověrenim prěti. Ovaj strah nesrěće nauči Slavjane i zle boge i duhe štovati, kojih škodljivost time od sebe odvratiti nastojaše. Bozi ovi, dobrim protistavljeni, jesu bitnosti noćne i stanovnici podzemaljski. Ovamo spada: Càrnobog, o kom je već prie govor bio. Ovje bio utělovljeno zlo i škodljivost, i u obće znak svih zlih duhovah, predstavljen u spodobi lava na podstavki ležećega. Běs, od běsnoće nazvan, imao je priliku ovna. Pohvist biaše ružno i zločesto vrěme. Zemargla boginja zime, koje dah biaše studen, oděća iz mraza, plašt iz sněga, a kruna iz ledenih kapljah. Div u spodobi ptice navěštivaše svojim kreštenjem nesrěću. Bobo ili Bobak (Bubak), Tras ili Djas radi grozovitih prilikah biahu strah i užas ljudih. Koščeg ili Kostlivec, strašan lupež, krao je děvojke i nevěste (snahe) i odnašao ih u svoje očarajuće grade. Leši i Morussi, kosmati bogovi šumski, plašili su ljude u šumah, po ženah svoje oči pasli, i zavadjajući ih s puta u svojih špiljah do smàrti škakljali, majkam dětcu oduzimali, i drugu na njihovo město podmetavali, koja su ipak vazda sgàrčena i mlohava ostala. **Pikulik** malenog tělesca, al veliki napastovatelj, gospodovao je nad màrtvimi; onomu, koi ga je imao, nosio je blago i bogatstvo, i za njega radio, ali mu je zato pri smàrti dušu oteo. Ovomu sličan biaše **Zmok**, koi kao namočeno pile s dugačkim vratom, ili kao gorući lanac u kuću dolaziaše. **Karah** ili **Karašek** pojavljivao se je u větru, koi se na smetištih vije, i smetje u vis baca; bio je bog gnjeva, pomagao kod igrah i pri bacanju kockah k sreći, nu čestje i k nesreći. **Vukodlak** je ljude davio i kàrv im sisao. **Kika Mora** ili **Kikimora**, strahovita utvora, biaše mati strašilah i sablastih, koje je noćju k ljudem pošiljala, da ih težkimi i nemirnimi sanjkami muče. **Vodnik** ili **vodni muž** sa zelenimi vlasi i iste boje odělom, sědio je obuven na obalah ili běžao po vodah pa děcu zvao i k sebi vabio, koju je došavšu u dubljinu za sobom povuko. **Ježibaba**, **Jenžibaba** ili **Jagababa**, strašna věštica visokog i màršavog těla, s kostnimi nogami, sědila je u gvozdenom mužaru dàržeća u ruci gvozdeni kolac, a kada se je vozila, zametavaše put s metlom ili ogarkom i t. d.

Nad svimi ovimi bozi i božicami uznosilo se je jedno najvišje božanstvo, **Bog**, koi je cěli svět i čověka stvorio. Ovaj biaše otac i bog svih ostalih bogovah, koji u dvih vàrstah, dobrih i zlih, iz njegove bitnosti proizašavši, biahu posréditelji medju njim i ljudmi. Čim je moć kojega boga veća bila, tim je bliže stajao do ovoga najvišjega, — a čim je na manje štvari vlada njegova ograničena bila, tim više od njega odaljen biaše. Najvišje bitje stolovalo je na nebu, i srědstvom pojedinih bogovah učinkovalo na zemlji medju ljudmi. I ovi su se k njemu pomoćju zemaljskih bogovah uticati morali. Tim dakle načinom nije ono bilo onaj slěpi udes, koi bi se bezobzirno i nemilice na čověka oborio, jerbo bi takovo postupanje uztegnula i preprečila bila braneća i priateljska čověka bitja. —

3) *Opis někojih staroslavjanskih Bogovah.*

Razložili smo do sada ponjatje starih Slavjanah o Bogu, po komu je Bog dobrotvorna moć, čověka u svojoj domaćnosti uzdàržavajuća. Razmotrili smo i uzroke, koji k množtvu bogovah, kao takodje k zlim i škodljivim bitjem povod dadoše. Pristupimo sada k někojim glasovitiim iz medju njih, i upoznajmo se pobliže s njimi.

Perun, **Prove** ili **Parom**, bog gromovah, poljodělstva, prava i pravice, stajao je na stupu obuven jednom nogom, a drugom na zvoncu u strahovitoj mužkoj spodobi, s razpaljenim licem, s nastavljenimi dugimi ušima, dàržao je u desnici široki lemeš càrven kao vatru, a u lěvoj ruci zeleno kopjo s barjačićem. Glava mu biaše iz srebra, bàrci zlatni, noge železne, ostalo tělo iz dàrva. Pilje i kipe u čast dizali su mu kod rěkah, od kojih najslavnii nalazio se je u Kiovu i Novgorodu (u Rusii). Pri ovih je danom i noćju zajedno vatra iz samih dubovih dàrvah gorěla, ako li bi ugasnula bila, platio bi bio sveštenik, na koga je spadalo vatru ložiti, nemarnost ovu glavom. Gvozdeni lemeš služio je k poznavanju zemlje i sumnjivih ljudih, koji ako ih razběljen lemeš opali, za krive, ako li ne, za nedužne proglašeni biahu. U svakoj pogibelji uticali su se ljudi k njemu, i svakojake mu žàrtve, koje su u domaćoj zvěradi sastojale, obećavali. Nadalje věrovali su, da sve one u kamen pretvara, koji bi dare njegove zloupotrěbili ili lagali. U posvetjenom njemu gaju dělio i krojio je sveštenik i knez pravicu, kojih odluke biahu za izreke samog boga uzimane. Osim onih, koji utečište kod njega potražiše ili žàrtve prinosiše, nije nikomu drugomu prosto bilo k žàrtveniku pristupiti.

Svantovit, **Svetovit** ili **Svatovit**, takodjer **Vitislav**, bog pobĕde i budućih stvarih. Njegov kip, veliku moć i silu predstavljajući imao je četiri glave, — dva lica naprĕd, dva natrag obratjena, — razčešljanu bradu i ostrižene vlasi; u desnoj ruci dàržao je svakojakimi rudami ukrašeni rog, a u lĕvoj k bedru prislonjeni luk; odĕća je do kolĕnah dosigala. Pri kipu bile su položene grablje, sedlo i veliki mač sa srebàrnim dàržalom (balčakom) i koricami. Kipe svoje imao je u Velegradu na Moravi, gdĕ pod imenom Vitislava, a kod Slovakah pod imenom svetog Vida štovan biaše, nu najkrasnii kip bi mu podignut u Arkoni na Rugenskom otoku. — Kao izvĕstitelja budućih stvarih štovaše ga s velikimi svečanostmi svake godine po dovàršenoj žetvi. U njemu posvetjeni dan uzè najviši njegov sveštenik, koi je u većoj važnosti bio, nego li sam knez, iz ruke njegove rog, koi je prošaste godine vinom ili medicom napunjen bio. Ako se je kroz godinu mnogo napitka ovoga posušilo i izlapilo, slabu lĕtinu, ako li malo, obilnost i plodnost buduće godine je proricao. U pàrvom slučaju nagovaraše ih na umĕreno uživanje žita radi nastajuće oskudice, u drugom pako na razborno i pametno uživanje rodnosti. Zatim je izlio stari napitak iz roga, kao žàrtvu bogu prinešenu k nogam stupa njegova, i na novo ga napunio. U vatrenoj molitvi zahvali mu se za prošavšu plodnost, i oprosi ga u buduće za pobĕdu i obilnost. Po dovàršenoj molitvi nazdravi sebi, svim nazočnim i čitavom narodu zdravicu, izpije rog, i na novo napunjeni položi bogu u desnicu. Za ovim je bio s medom načinjen kolač njemu žàrtvovan, toliki, da se je čovĕk za njega sakriti mogao. Za ovim stojeći sveštenik pitao je ljude, dà li ga vide? Odgovorivšim, da ne, želio je, da ga i buduće godine radi velikoće kolača vidĕli nebi, čim je obilnost i plodnost buduće godine razumio. Konačno bi ovaj kolač medju nazočne razdĕljen, a sveštenik prijemaše donešene dare i žàrtve, pri čem je ljude na marljivo štovanje boga nagovarao. Ostali dio dana bi medju igrami i gostbami sproveden, pri kojih malo jesti i piti bi za grĕhotu smatrano. — Osim godišnje ove slavnosti biahu mu i u drugo vrĕme žàrtve prinašane od prihodnikah, navlastito pako pred ratom i po odàržanoj pobĕdi. — Štovatelji njegovi vĕrovali su, da bog ovaj svaku noć proti nepriateljem njihovim na posvetjenom sebi bĕlom konju bojuje, radi česa je sveštenik u jutro oznojenog i zaprašenog ljudem ukazivao. Osim ovoga konja imao je arkonski Svantovit jošte 300 drugih i toliko oboružanih vojnikah, koji su pod krasno bojadisanim barjakom u boj hodili. — Konj Svantovitov, na koga sĕsti i hraniti ga samo vàrhovnom svešteniku je slobodno bilo, bi takodjer k gatanju pred bojem potrĕbovan. Prilikom ovom položio je sveštenik tri mača nakriž pred hram Svantovita, prĕko kojih je konja vodio. Ako je ovaj desnom nogom mače prekoračio, bi dàržano za dobar znak, ako pak lĕvom, za nesrĕću, i zato su za onaj dan od svakoga vojevanja odustali. Napokon hram arkonskog Svatovita toliko je silno bogatstvo posĕdovao, da je Valdemar kralj danski iz samog plĕna ovoga hrama 12 kàrštjanskih càrkvah sagraditi dao.

Radhost ili **Radogost**, bog gostoljubivosti, branitelj putnikah i gostiuh, naročito pako bojujućih. Njegov kip sav iz zlata, imao je na glavi krunu, na kojoj je labud s razprostàrtmi kreljutmi sĕdio; na pàrsih dàrzao je u desnici cernu bičju glavu, a u lĕvoj ruci sĕkiru, na koje dugačkom toporištu obvita zmija se nalaziaše.

Polag kipa bio je uzmožan i krasan krevet za počinak. — Po mněnju svih, bog ovaj biaše vodja u boju; a obvita zmija znak providnosti i mudrosti. Njemu biaše posvetjen vranac, koga je sam sveštenik hranio, nu bi i k gatanju upotrěbljavan. Najviše je štovan bio od Bodričah i na gori Radost od njega nazvanoj, medju Slovenskom, Moravom i Slezkom, gdě je sjajni hram imao. Veliko množtvo ljudih iz cěle okolice sakupilo se je svake godine u poćetku prolětja k žàrtvam i gostbam, kojom prilikom tri se je dana u gudbi i spěvu, plesu i igrah veselilo. Gora Radost i u kàrstjanska vrěmena tja do najnovieg doba biaše město prolětnih i lětnih zabavah za sve susěde.

Triglav, gospodin nad zrakom, zemljom i vodom; na jednom vratu imao je 3 glave ověnčane, kojih lica biahu koprenom zastàrta; u jednoj ruci světiaše se polovina měseca. I njemu je bio vranac posvetjen. Zastàrto lice značilo je njegovu uztàrpljivost kod ljudskih zlobah. —

Živěna ili **Živona**, božica života i živeša. U někojih městih biaše posve naga predstavljena s razpuštenimi vlasi, koji su pod kolěna dosigali, glavu imadiaše ukrašenu věncem iz klasja i cvětja uvitim, u desnoj ruci je dàržala jabuku, u lěvoj grozd, u ustih lěr (hl,an). — Drugdě je bila obučena dàržeća na glavi děte, a u ruci grozd; negdě je samo napó bila oděvena, imajuć u jednoj ruci klasje, u drugoj cvětje. —

Zimstàrla ili **Simstrla**, božica zimu těrajuća, stojala je vekšinom pri ljubezniku svojem **Pohodi**, bogu lěpog vrěmena. Zimstrlu predstavljaše krasna děvica, bělom oděćom oděvena, ružičnim pasom opasana, i věncem ověnčana, na vratu město bisera zastupljivalo je drobno cvětje. Polag nje na izšivenoj srebrom modroj koži sědio je **Pohoda** u spodobi krasnog mladića, modrim cvětjem ověnčan, i modrimi kreljutmi urešen, u desnici dàržao je rog, u lěvici batinu.

Krodo ili **Sitivrat**, bog vrěmena, starac s golom glavom, na dugoj ribi bosonog stojeći; njegova dugačka běla oděća bila je platnenim bělim pasom přepasana; u lěvoj ruci dàržao je koleso, u desnici posudu voćem i cvětjem napunjenu.

Kors, **Karaš** ili **Semenik**, bog jela i pila, sědio je tust i nag s hmelovom krunom na prevratjenom sudu. Pivo i medicu su mu žàrtvovali.

Lada, božica krasote i razkoši, najkrasnia osoba ženska, stojala je naga na zlatnom vozu, u koga su dva labuda i dva goluba, kao sněg běla zapregnuta bila. Tělo njezino biaše bělie od sněga, oči pune vatre i milosti, lice càrveno, vlasi zlatni do kolěnah, těme urešeno věncem iz mirtah i ružah; u posměškivajućih se ustnicah imala je ružični pupak, a iz sàrca je izlazila zlatna pruga; u desnici světile su se zlatne jabuke, a u lěvici dàržala je kuglu, na kojoj je cěli svět, sunce, zemlja i more predstavljeno bilo, jerbo sve to svojim mogućstvom u jedno spojuje. Za njom stojale su tri krasne děvojke, **Milostnice** (**Milostenky**), jedna k drugoj hàrbtom obratjena, podavajuć si zlatnu jabuku. — Božica ova imala je najkrasnie hrame u Nitri, Děvinu, Bàrnu i t. d. gdě su joj vekšinom slobodni mladi ljudi žàrtve prinosili, da u budućem zakonskom stališu srětni budu. S jedne i druge strane voza stojali su njezina dva sina **Lel** i **Djundja**, bogovi ljubavi, krasnog i malog stasa, oboružani oklopom i kacigom, kao i mačem o boku, imajući u jednoj ruci strělicu, u drugoj štit.

Porenut bog ploda u materinskom životu i osvetitelj prestupljenjah ženidbenih, nosio je na vratu četiri lica, i peto na pàrsih. — Kip pozlatjen **Zlate babe**, ožice poroda, predstavljaše žensku osobu, obučenu u ruho iz samurovih kožah, jedno děte na rukah, drugo pri boku.

Iz prilike Nemisse, božice pravednosti i osvete, virila je ozbiljnost i strogost; iz glave izlazile su tri ognjene zrake i jedna kreljut, na kojoj je golubica s razprostàrtimi kreljutmi na tàrbuhu ležala.

Sitnobog, u osobi silnog muža, biaše bog jakosti i hrabrosti, dàržeći u desnici kopje, u lěvici srebàrnu kuglu; kod noguh njegovih ležala je čověčja i lavova glava. —

Kip Rugevita, ili Davora ili Tura, boga rata i boja, biaše strašan, velik i iz dàrva iztesan, imajući sedam glavah, opasan sa sedam mačevah, a osmoga je u ruci dàržao. —

4) Odnošenje starih Slavjanah k bogom, i njihove službe božanske.

U kratko upoznasmo se s bogovi poganskih Slavjanah, sada ćemo vladanje čověka prama njima malo promotriti. — Zavisnost ona, u kojoj se čověk u poljodělstvu i domaćnosti iz ogleda neizvěstnog uspěha plodovah zemaljskih i t. d. nalazi, i u kojoj najlasnie ograničenost i nedostatnost svoju uviditi i ćutiti mora, učini Slavjanina od svojih bogovah odvisna. Nu odvisnost ova nije sastojala u robskoj i primoranoj podanosti, već u dobrovoljnom odanju i preporučenju sebe s čitavim domom svojim bogovom. Slavjanin je svuda i u svakom poduzetju s bogom, a bog s njim bio zabavljen, jerbo je sve od boga dovadjao i očekivao. I to ga je vodilo k onoj zakonitosti i onom dubokom štovanju bogovah, koje je kod njih gospodovalo. Tako gaji bogom posvetjeni nisu směli biti niti sěkirom dotaknuti, niti polaženi od drugih, nego od ljudih žàrtve prinašajućih i u opasnosti života postavljenih; na posvetjenog konja nije nitko, osim najvišjeg sveštenika sěsti smio; tko je u posvetjenom gaju zvěr ranio, platio je dàrzovitost ovu glavom; u svetinji, na priměr Svantovitovoj, nehtědoše niti dahom čověčanskim nazočnost božanstva oskvàrnuti, i zato je sveštenik pri pometanju njezinom k vratam běžao, da se tamo izdahne.

Štovanje ovo svemu, što je božansko, ukazano, tako je duboko u njih ukorenjeno bilo, da se niti u boju na svete stvari nepriateljah nikada oborili nisu. Onda samo, kada je pod najsvetiim stěgom Svantovitovim za njegovim sveštenikom vojevalo, osmělilo se je ljudstvo hrame, oltare i kipe rušiti i varoše paliti. — Iz istoga uzroka biaše kod njih zakletva i prisega sveta. --

Iz druge pak strane svakdašnje izkustvo nauči Slavjanina, da „bez děla, neima jěla“ i da bog samo onda potrěbne stvari čověku poděluje, kada on vlastitom rukom nje pribaviti gleda, da indi kod svega, što čověk trěba, bog i čověk medjusobno i zajedno děluju. „Čověče, prioni k dělu, i Bog će ti pomoć!“ To je njih vodilo k velikom cěnjenju vlastitog děla. Odtale dolazi, da se je u Slavjanah vazda mnogo hleba proizvadjalo, jerbo hleb je u domaćnosti onaj dar, u kom su najjasnie božansko i svoje dělovanje opazivali. —

Ova ista odvisnost u svàrhah i željah, u kojoj si budući uspěh protumačiti nemogahu, dovedoše ih na gatanje, srědstvom kojega nastojali su si budućnost odkriti, navlastito u obziru buduće plodnosti i poběde. U potrěbno vrěme bavili su se najviše sveštenici gatanjem, koji su najveće poznavanje světa, a po tom i najveću čast medju njimi imali. Osim bělca Svantovitova, vranca Radogostova i Triglavova, i osim razběljenog lemeša Perunovog, bi najviše iz spěva, leta i dolazka pticah gatano. Kukurěkanje pětlovah oglašivahu nesrěću, navlastito veliku škodu; svraka navěštivaše dolazak gostiuh, gavran nesrěću, bravenjak (drozd) smàrt, sokol i lastavica ljubav i srěću u obće, i t. d. — Nadalje gatalo se je iz teka vodah, iz dima, větra, sastanka sa zvěradom, osobito iz zeca i njegove krike i t. d. Najobičnije biaše bacanje dàrvacah u zrak, kojih unutàrnje strane běle, a izvanjske càrne biahu. Ako se je běla strana po padu ukazala, to je značilo srěću, ako li càrna, proricalo je nesrěću. — Gatanjem bavili su se i pěvači, věštci, čarobnici, sanjari, tumačitelji i t. d. —

Gdě je čověk živio u osvědočenju, da bitje njegovo proti zlu pod osobitom božanskom zaštitom stoji, i da sve, što od bogovah dolazi, čověku potrěbno i koristno jest, tamo věrozakonski obredi i običaji nisu mogli žalostan značaj primiti, već su 'morali veseli i slavni biti. Tako se je i u Staroslavjanah k zàrtvovanju uvěk i radostno plesanje pridruživalo. Na godišnjoj slavnosti Svatovitovoj gostiše se cěli dan, a na čast Radogosta sproveli su tri dana u spěvu, gudbi i igrah. Po srětno dovàršenom ratu i odàržanoj pobědi žàrtvovali su u radostnom plesanju osim barjakah i oružja nepriateljskog i stranu plěna u boju otetog.

Jerbo je u svakoj stvari bog i čověk dionik bio, zato si někada i poklonjene dare s bozi razděliše. Samo stranu žàrtve, koju sami potrošiti nemogahu, pališe bogu u čast, a drugo su medju sobom razdělili, i pěvajući pobožne pěsme i hvalospěve, zajedno u družtvu i veselju potrošiše. Tako na priměr, jerbo je Svantovit i Radogost s njimi vojevao, išla ga je čast svega dobivenog, i to Svantovita, osom oružja i bojnih spravah, jedna tretjina cěloga plěna; jerbo je Škritek zlo od kuće odvratjao, bili su ostanci večere njegovi i t. d. —

S tim obćim i družbenim uživanjem darovah biaše sdružena i velika skàrbljivost, kojom putnike i goste primahu. Gostoljubivost imaše svoga Boga, a tàrpeza pokrita hlebom, solju i t. d. vazda je za putnike pripravna bila. Tko se medju njimi nebi bio dosta uljudno prama gostom ponašao, ili što od svojih darah uzkratio i zaněkao, slobodno biaše kuću, i sav imetak njegov popaliti, jerbo se je nevrědna božanskih darovah ukazao.

I žàrtve slavjanske nosile su značaj i biljeg domaćnosti i gospodarstva, i sastojale najviše u stvarih njim najmiliih, kao što jest: domaća marva, pàrvenci plodovah, kolači, brašno (melja), med, medica, pivo i vino. Samo za upokojenje zlobnih bitjah: Càrnoboga, Běsa i t. d. prinosili su kàrvave žàrtve nuz turobno pěvanje. Zlatnoj babi za odvratjenje težkih bolih pri porodu poklanjali su takodjer marvinsku kàrv, nu istoj u radosti nad srětnim porodom zlato i srebro. Kod žàrtvovanja svaki je oko goruće i pekuće se žàrtve obilazio, u molitvah ili pěsmah bogu hvalio, ili za nova dobročinstva prosio i Boga slavio, dočim je pri tom gudba svirala. Na sve pak slědiše goštenje i veselja.

Žàrtve su prinosili ili u stanovito vrěme godine, ili u osobitih slučajih, kao prie boja, za pobědu, po spasenju iz pogibelji, po povratku iz puta i t. d. — Svakegodišnje slavnosti biahu: Koleda 24. Prosinca, gdě u spěvu, igrah i plesanju slaviše Koledu; boga svečanostih, pokoja i uživanja — odtuda današnja Koleda kod Slovakah i Čehah. — Kupalnica ili Vajanuo, takodjer Sobotky, dne 24. Lipnja, svečanost prie žetve, kojom prilikom u večer na slavu Kupala, boga zemaljskih proizvodah, vatru ložiše, cvětjem ověnčani medju pěsmami plesanjem i igrami, prěko nje skakaše; da zlobni duhovi nebi skoti ništa nahudili, silili su i nju na ovo preskakivanje; tko je veselii od drugih bio i najviše na čast boga skočio, onaj bi i veću plodnost od Boga očekivao — odtuda dolaze Ivanjske vatre kod Čebah, Slovakah i kod nas. O slavnosti svakogodišnjoj po žetvi na čast Svatovita, i o slavnosti Radogosta oko Josipova obsluživanoj već govorismo. — Kod kipa Perunova svaki poneděljak su žàrtve prinošene i pravica dělena. — Po prilici u sadašnju smàrtnu nedělju iznašali ili izvažali su Morenu, božicu smàrti i zime, iz selah do potoka s veselim pěvanjem od radosti, da zima prolazi, naproti pako Vesnu, božicu mladosti i prolětja, u početku prolětja nosili su u sela, vekšinom děvojke, imajuće na vilah (račvah) věnce, cvětje, i vàrpce oběšene. — Na čast Rusalkah biahu ustanovljeni svetci Rusadla rečeni, a u slavu Tura Turice i t. d.

Žàrtve su se prinosile na posvetjenih městih, kod hramovah, u gajih, pod dàrvom; navlastito pako na gorah na kamenitih zàrtvenicih, koji su često gorostasni bili. — Domaće žàrtve je pošiljao kuće domaćin i otac. Nu domaćim bogom je sám svaki dan nosio žàrtve pod njima posvetjeno dàrvo, koje je vekšinom pred kućom bilo, opěvao njihove hvale, poklonio se i udario u čelo.

Staroslavjanski hrami stajaše u najstarie doba na četirih stupih, negdě i više. Krov bi pomazan bojom, s veće strane zelenom, i braniše kip proti nezgodam vrěmena. Stupovi, na kojih je hram ležao, biahu svakojakimi symboličkimi urězbami urešeni, a jedni s drugimi kroz razapete škàrletne plahte (ponjave) i zastore spojeni. Kasnie na město ovih dodju čitave dàrvene stěne, koje su takodjer različite urězbe krasile.

Pokraj hramovah i svetih gajah, rěkah, vrutakah i t. d. stanovahu službenici bogovah, ili svećenici, koji su u velikoj važnosti bili, s knezi i starešinami sude dàržali, glede zaključenog mira i navěštenog rata pàrvi odvět imali, u boj hodili i znake boga njihova prednosili. U někojih granah slavjanskih, kao n. p. vendičkih, nalazimo znamenito svećenstvo, koje se je po cělih pokrajinah razprostiralo, imalo bogatu symboliku, poznanje světa i pisma, i sposobnosti, kojimi je tudje boge i věrozakone primiti, preinačiti i k potrěbam slavjanskim priljubiti znalo. Svećenici biahu učitelji puka, čuvaoci blagajnice i bogatstva hramovah, prikazaoci žàrtvah, gataoci budućih stvarih i t. d. — Naproti pako u někojih granah nenalazimo svećenstvo, kao vlastiti stališ za sebe, već dužnosti svećenske ovàršivahu světski poglavari. —

U čem je Slavjanin svoje stražnje odlučenje tražio? Ljudi, koji su se dobro uživali darovah božanskih, imali su doći k najvišjem Bogu i k otcem svojim, to jest, onim, koji na ovom světu njim najmilii biahu. Dobre ljude uspavala je Morena u sladki san, a zlobni su dolazili u pakao, gdě su ih paklene Ljutice trapile i mučile. Duša je kod umiranja u spodobi ptice iz těla odletěla, i na bližnje dàrvo sěla, gdě je tako dugo polatavala, dok tělo nije pokopano, i onda isto projde na zasluženo město.

Najstarii Slavjani palili su svoje màrtvace na lomačah. Čim je sjajnii pokop bio, tim je duže vatra gorěla, i to po 3 a někada i po 9 danah. Kod paljenja màrtvih bi i konj, oružje, ruho i druge màrtvomu za života mile stvari u vatru bacane i paljene. Pepeo je zatim pokupljen u zemljeni dvoušesni lonac, i u ovom u zemlju zakopan. Znamenitiim osobam su kupe od zemlje načinili, koji se grobi ili mogile zvahu. —

Kasnie su màrtve u čisto ruho obučene, u gajih ili poljah zakapali s hlebom pod glavom, s bocom vina i novcem u ruci — što se je negdě i do naših vrěmenah sačuvalo. — Nad grobovi dàržali su tako zvane Trizne, ili zàrtve, plese i igre na čast podzemaljskim bogovom, čim su pokoj preminuvšim dušam izprositi nastojali. Po dovàršenom sprovodu i pokopu slědiloje gošten je, Karem ili Karmine nazvano u to ime, da bi se raztuženi zajedno s tugom oprostili i potěšili, što je u někojih městih i danas običaj. — Rodjaci màrtvoga obilazili su grob, velikim glasom vikali, ruho rězali i vlasi čupali, što bi tri dana opetovano. Žene su nad grobom svojih suprugah do 30ga dana narekovale, a pri odlazku zemlju prěko glave za sobom bacale.

Mnogi ostanci iz ovih poganskih vrěmenah sačuvali su se tja do današnjega dana kod svih Slavjanah. Tako kod Slovakah u narodnih pripovědkah, igrah, pěsmah, poslovicah, običajih, kletvah, osim napomenutih već někojih obredah, živi jošte dan danas sveti Vid, Parom, Škritek, Rarašek, Pikulik, Zmok, Jenžibaba, Bobo, Lel (Leljo), Djundja i t. d. Dà ista ona temeljna misao o božanstvu i odnešenju čověka k njemu starih Slavjanah, živi i děluje sada jošte kod njihovih potomakah, i samo je slikom i licem kàrštjanskim prikrita; a to zato, jerbo dobrotivnost božja, domaćnost i domaće krěposti spadaju k onim věčnim življem, iz kojih je i kàrštjanski věrozakon sastavljen.

5) *Uvaženje narodnog slavjanskog věrozakona.*

Konačno moramo i nedostatke i mahne slavjanskog věrozakona navesti, da se naučimo i iz ove strane ih poznavati. Čověčnost slavjanska razvila se je samo do osobnosti i domaćnosti. Stanovište ovo najviše na zemaljske koristi i njihovo uživanje protežuće se odviše je jošte s prirodom spleteno, i ono kao svàrhu smatra, što je samo k najvišjem cilju srědstvo, i srědstvom biti ima. — Izměna ova cilja s onim, što je samo k najvišjem cilju srědstvo bilo, nije dozvolila, da bi se Slavjani iz domaćnosti k družbeniem životu, k narodnosti i dàržavnosti povisiti i podignuti bili mogli, kojim domaćnost kao srědstvo podčinjena biti mora, premda se inače na domaćnosti svaki družbeni život osniva. Slavjani zaisto, odviše k zemlji i koristnim stvarim prikovani, nemogahu poznati neprecěnjene dare, koji iz měnjanja i obćenja različnih domaćnostih i ljudih proiztiču, i zato na najnižjem stupnju družbenog života zaostaše. Radi toga s najvěćimi težkoćami i napori postajali su kod njih i različni stališi, k obćem životu potrěbni i to na početku stališ kneževski, a poslě istom srědnji stališi, koji poslědnji do današnjega dana na mnogih městih iz obširnieg dělokruga svoga, k užjemu i ograničeniemu često prionu, to jest k poljam i zemlji. U ovakovom stanju ukazali su se nesposobni u ustrojenju obćinah, i glede ovih bili su prisiljeni k tudjincem se uteći. Tako na sěveru skandinavski Vojci, na jugu Bugari postaše utemeljitelji mogućnih dàržavah i carstvah u njih, jerbo sami svoje pojedinosti i mnogovàrstnost i razdrobljenost svojih posalah urediti i poravnati nisu mogli.

Krivina ova spojena jest s pojmom njihovim o sveobćem, najvišjem i jedinom Bogu, koi je samo u nebu dělovao, a na zemlji s ljudmi ništa obćio nije. Razgovetno je odtale viditi, da bitje ono, radi kojega sve pojedinosti, kao takove, ništa nevrěditi, već jedno bi biti morale, na drugom světu stolovaše a neživiše u njih samih; oni pako nehajeći za sveobće koristi osobah, kućah i obiteljih, samo su na korist stvarih, kućah i rodbinah neposrědno se tičućih obzir imali. Zlo ovo veoma se u značaju Slavjanah ukoréni i razplodi, a u daljem razvinutju gorkim plodom za njih urodi! Osoba o sebi i za sebe stojeća biaše si kući svojoj najvišjom svàrhom, odvratjajuća sve od sebe, u čem neposrědnog probitka i koristi za sebe neuvidjaše. Zar su ikada od najstariih vrěmenah tàrpili koga nad sobom, koi bi glavu i jedinost sjedinjenja njihova predstavljao? Ili, kada je to već biti moralo, jeli nisu istu obćinu za svoje srědstvo smatrali, i onomu ju pověrili, koga su k vlastitim svojim naměram najbolje upotrěbiti, i od koga bi pojedini najviše koristi očekivati mogli. — Nerazděliše li **Vladimir veliki**, knez ruski, **Boleslav krivousti**, kralj poljski, **Dušan silni**, najmoćnii car sàrbski, sam **Svatopluk**, velikomoravski i t. d. dàržave svoje smatrajući ih, kao što osoba u domaćnosti koristne stvari uzima? Sveobće misli i družbeni život malo ih zanimaše, i kada ih je opasnost kakova i nesrěća do sjedinjenja privela, to su se po odvratjenju i premoženju ovih opet u pàrvašnji nesklad razpali — kao u vrěme vodje **Sama**. — Nalaze se do duše i někoje iznimke, gdě se silno samočuvstvo i potrěbitost višjeg života medju njimi pojavljivaše, kao što to vidimo u **Boleslava hrabrog**, kralja poljskoga, kod protěranja Mongolah i izabranja **kuće Romanovacah** u Ruskoj, — nu dà li je nastajuće potomstvo ovakove dogodjaje dokučilo i razumilo, neda se svuda tvàrditi. — Brižljivost ova samo o sebi i pojedinostmi vodiše ih tako rekuć skoro k tàrgovanju s domovinom i obćinom, koje su često onomu, koi bi najviše uhare i probitka obećavao, dà kako, opet samo pojedinim osobam, često bez svakog razsudjivanja propustili i predali, na pr. **plemstvo poljsko**, kod kojega sve ove neduhe u najvišjem stupaju opazujemo. Kako su malu vrědnost družbeni svezci imali, svědoče ona najgroznia izdajstva. Što bo svědoči braniborsko polje o Tugomiru, što bogate ravnine moravske o Milotu iz Dědicah, što zeleni gaji Sàrbie o Gjuri Brankoviću i t. d.? Kako malo skupni poslovi i koristi jošte danas kod njih valjaju, može se zaključiti iz njihova nehajstva prama onim mužom, koji velikih zaslugah imadu za cělokupnost na kojim god poljem. Dočim Slavjani na ovako zaslužene muže zaboravljaju, ini narodi ponose se pred čitavim světom sa svojimi muževi, noseći ih jednako u ustih. — U svem tom ništa drugo, nego nedostatak ozbiljnosti i ona lahkoumnost života se ukazuje, koja svakim višjim predmetom, dà s cělom objektivnostju, kojoj bi pojedini podčinjen biti i njezinu valjanost i važnost priznati morao nepriměrno postupa i samo se igra. Polag svega toga stanovište ovo domaćnosti, kao žive osobnosti i podmetnosti ili subjektivnosti nezabacujem, jerbo i ovo je k bitju čověka neobhodno potrěbno. Samo zato sam ovdě proti njemu, što, kada je jednostrano, cěloga čověka tako preuzme, da s višjim světom spojen biti nemože, jerbo k njemu pristupa neima. I zato ništa više neželim, neg da bi sveobće i najviše ono bitje s neba stupilo i na zemlji takodjer u Slavjanstvu s čitavom moći oživilo; što se i pak istom od spasonosne moći živoga i pravoga kàrstjanstva očekivati može,, kada slova i pravi smisao kàrstjanstva u kàrv i tělo Slavjanah prodje.

Na polju ove razkomadanosti svih željah i interesah, koji su u narodnom věrozakonu svoj temelj imali, razvinuo se je u Slavjanah i posve jednostrani pojam o **slobodi**, koga već i sam naziv ukazuje. Jest ona zaisto ugibanje se svemu onomu, što bi ih u kakov višji svezak „zaplesti“ moglo. Čim manje skupnih dužnostih i poslovah, a u obće čim manje družbeni i obćinski život ćutim, i čim više samo **svojim** i **sobom** sam, a **sebi** i za **sebe** živim, tim je slobodnia moja volja, i tim veće moje blago i moja srěća. Iz ovoga *noli me tangere* (nedotakni me se!)

i drobljenja rodiše se vazda bezbožni plodi; nu najgorčie voće urodi pak na saborih poljskih Slavjanah, gdě je jedna osoba polag svoje samoljubnosti i svojvoljnosti jednim *veto*, ili „niepozwalam“ odluku čitavoga predstavljenoga naroda uništiti mogla. — Nu samo ovo vàrvenje oko i u svojoj osobnosti, ili subjektivnosti jest pravo podkapanje prave slobode. Jest zaisto prenapetost i jednostranost, koja i ono uništuje, što je sama postavila, uništuje i svoga štovatelja i prodavaoca; jerbo čověk nemože svoje najviše odlučenje u svojoj osobnosti, već samo u propletenosti s drugimi u družbenom i obćem svezku dostignuti, i to samo onda, kada volju njegovu za svoju priznava. Hvale vrědne iznimke svuda i podvažno požàrtvovanje vlastite osobe i ovdě nalazimo, ali sve je to tako rědko, da se u obćem značaju života njihova gubi.

Nedostatak i mahne ove u věrozakonu i značaju Slavjanah pružale su priliku i k naslědovanju tudjih bogovah. Ako su od koga god boga korist i dobitak kakov očekivali, odmah su bili pripravni i štovati ga. Kod takove otvorenosti svemu, što god su za koristno i božansko priznavali, postaše slavjanska Panthea ili Svebožnice, kako su navlastito gradovi Retra i Kiov bili. U ovom stražnjem hotio je Vladimir veliki sve bogove i sve věrozakone spojiti. — U ovom naslědovanju upoznali su se i s věrozakonom karstjanskim, koga je veća strana obljubila i zagàrlila. Blago ovim, koji su tako srětni bili, te im ini narodi kàrstjanstvo neshodnim i okrutnim razširenjem neogadiše! Tamo zaisto, gdě im je kàrst Isukàrstov pravi kàrst postao, morale su i kod muževnog protivljenja i branjenja narodne věre pasti: jerbo kàrstjanstvo u dělovanju mnogo veću moć i silu, nego narodni věrozakon, imadiaše i ima. Tako je pala velika i bogata Arkona, Retra i t. d. i razvalinami svojimi veliku stranu Slavjanah pokopala, na kojih si samo obasjana glava Nemise spomenik ostavi!

Dvě rěči o krasnom spolu.

Moja ljuba, moja čeda draga
Za me 'e blago, vàrhu svega blaga.
N. poslovica.

Potišteni i podrugljivi cinizam, nije doisto drugo nego duh světine, vrag, koi věkom plete opadanja proti ljudskom narodu, jeda bi ga navukao, da se ruga s krěpostju da ju tlači.

Njegova je lukavost njega naučila, da skuplja samo ona děla, koja osvadjaju oltar, a da krije potanko ona koja ga rese, te da otvori laživa usta i da viče iz svega gàrla: Kakov Bog, kakov dobrostivi upliv misničtva i pobožnih poučenjah? Toi su sve izmišljotine ljudih verlovitieh! Poslie toga pridje na politiku, i zamučavši njezine dobre plodove, vapie: Kakvi zakoni, kakav socialni ured, kakvo poštenje, kakvo čeznutje i ljubav za otačbinom, ta to je sve rat lukavih i jakih iz one stranke, koja vlada, ili se vladanju nada, a mlitavost onih plitkoumnih, koji im věruju. Ali se on ni ovde neustavi, nego idje napred razlivajući svoj otrov po mladih sàrcih i kliče: Kakov je to stališ ženidbe ili neženidbe, kakvo odnošenje medju otcem i medju sinom, kakva rodjačka sveza, kakvo priateljstvo? To su sve prazne rěči ja sam izkusio, da je to sve svojeljubje, gola laž, uspalenje běsnućih strastih, màrzost i zaměnito preziranje.

Ali ja mislim naprotiv, da tko god trězno umno razmisli da će lahko spoznati, da u tom paklenom nauku nejma ništa drugo nego sebičnost, hinjenje, uzpalenje běsnećih strastih, nemarnost, i zaměnito preziranje.

Zar kako da ovi gadni i prosti duh, koji je zakleti neprijatelj svake izverstne stvari, nebude takodjer glavni neprijatelj nježnih krěpostih krasnog spola i da nenaperi svoje oštre strěle za otruniti mu najmilii cvět njegovog ponosa; to jest njegovu čast. On neće da poznade u ženi drugo nego nenavidost, nestalnost, izhitrenja, izpraznosti, něče joj sveti żar od ljubavi, jednom rěčju, ona je pred njim ništavo stvorenje stvoreno od naravi za zlo, běli grob pun gadnih porokah pred kojim se ludi svět klanja za zlo, koje mu iz njega proiztiče, i pred kojim plazi da mu se to zlo podvostruči. — Sve ženske glave, koje su bile u čemugod sjajne, pred njegovim su okom kao iznimka od pravoga pravca.

Ali milodušna ganutja čověčnosti zaštitiše ženu. Podiže ju kèrstjanstvo zabranivši čověku imati na jedan mah više ženah zabranivši nepoštene ljubavi, i uzdignuvši napokon poslě Čověko-Boga, pred sve svete Angjele Božje jednu ženu. Današnja izobraženost oćutila je takodjer vrědnost ovoga duha blagosti. Medju kàrvoločtvom srědnjega věka, viteżtvo oplemeniti se nježnom ljubavju, a i mi kàrstjani, i mi izobraženi sinovi viteżtva, nećemo da priznademo za izobražena nego samo onoga čověka, koji časti i počituje spol krotkosti, spol domaćih krěpostih i milinah.

Ništa manje davni nepriatelj plemenitih ćutjenjah krasnog spola, ostao je još na světu, a Bog bi dao, da ga naslěduju samo neupitomljene i plitke glave, ali izkvari żaliboże više krat ljude visokog uma, a ovo izkvarenje biva gdi nije pravog bogoštovja, koje samo može prosvětliti čověka i dovesti ga na pravi put.

Bilo je mudroznanacah, (tako su se barem nazivali) koji su u něko doba čeznuli za dòbrim i naprědkom čověčanstva, a u něko doba pako, obuzeti nepobožnostju i opojeni izpraznoztju, slagali su sramotne listove, da izmišljenimi pověsmi probude u čověku rat i razdraženje strastih, ili da ocàrne žarku světlost krěposti koju su prizivali jer ju nisu posidovali.

Jedan od najčarobnijih i najglasovitijih spisateljah sastavi jedno veliko pěsničkošaljivo dělo, da pogàrdi u njemu najslavniju junačicu koja mu je njegova otačbina porodila, varlo dušnu i nesrětnu Jovanu pastiricu poběditeljicu britanskih nasàrtnikah. Iz rěčih neznatnih i glasovitih ljudih, živućih i umàrših spisateljah, iz istog nesrama někih ženah, koje su postale izmet svoga nježnoga i stidnoga spola, jednom rečju od sto će te stranah zaletěti onaj surovi duh: Tlači ženu. — Sinu izobraženosti, odbaci od sebe toli pogàrdnu napast, ili ti isti kao sin žene, biti ćeš pogàrdjen. Odvrati stope svoje od ovih, koji neštuju u ženi mater i sestru svoju; pače postavši zaručnik (ako te zvenje i okolnosti na to navedu) ljubi i počituj iz dna sàrca onu, koja radi ljubavi prama tebi zamenula je ime svojih otacah s imenom tvojim, i koja po vrěmenu zvati će se sladkim imenom majke tvoje děce.

U čemu trěba, da budemo opazni.

Članak I.

Počitaj žensko lice, dali čuvaj se da te njegova lěpota, a još više njegovo sàrce neprimami. Blago tebi ako samo onu vatreno obljubiš, koju ćeš moći družbenicom za vas svoj život izabrati. Uzdàrži svoje sàrce slobodno od svake ljubne zamke, čuvaj se kao od živoga ognja, da se nebi zapleo sa ženom koja se malimi krěpostmi diči; čověk ponizkih ćutjenjah mogao bi biti š njom čestit ali ti nebi nikad.

Tebi trěba taka ljuba, koja će tvoje poznati krěposti i koja će se u njima uzhititi a ne koja će ih hladnim sàrcem mimoići. —

Ona valja da bude jedna od onih izabranih dušah, koje ćute vispreno pojam prave pobožnosti i ljubavi; osobito imaš se toga čuvati, da ti ju nebi tvoja mečta drugojačiju i saveršeniju prikazala nego je ona u sebi; na veliku bi tada nesrěću nagazio, tvoje bi sàrce ostalo prazno, a duša hladna i turobna.

Ako ju pak taku najdeš, i nedvojbeno poznadeš, da plamti čistom ljubavju prama Bogu, iskrenom ljubavju prama tebi, da je verstna za uzdignuti se k svakoj krěposti, da je nepomiriva protivnica sviuh dělah, koja su ćudoredno potištena, onda sklopi ruke svoje oko nje, jer će ona biti svěća tvoga života i pravi odziv tvoga sàrca. Ako k tim izverstnostima prilaže jedan um izobraženi, bez ikakve prazne želje za hotěti ga proglasiti, pače ako je s takim izverstnostima najponiznija medju ženami, ako sve njezine rěči i děla rese se dobrotom, uzoritostju naravnom, visokimi čustvi, čverstom odlukom u izveršavanju svojih dužnostih, ako nastoji da razgovori onoga, koi tuži, ako se služi svojim čarom da oplemeniti tudje misli; onda ju ljubi ljubavju neizměrnom, ljubavju koju tolikim izverstnostima zasluživa od tebe. Neka ti ona bude Angjeo mira i krotkosti, koji će biti za te živo znamenje Božje zapovědi, koji će te odvratiti od svake potištenosti, i koji će te potaknuti na svako plemenito dělo. Savětuj se s njom u svojih poduzetjih i dàrži za vrědno njezino potvàrdjenje, jednom rěčju, naumi tako se vladati, da njezino plemenito sàrce bude zadovoljno, što te za prijatelja imade, a sverhu svega, imaš ju štovati ne toliko pred ljudim, koliko pred svevidećim okom Božjim.

Ako je ona žena tolike mile duše i ukrašena sàrca, bila tvoja ljubav prama njoj velika koliko mu drago, nemoj se bojati da će biti preko měre, ili jedno kipoštovanje, ti nju toliko vruće ljubiš radi toga, što se njezina volja slaže s voljom Božjom, i što njezino sàrce uzdàrži u sebi jedan mali biljeg obilnosti Božje ljubavi. Ali samo do ove měre moraš ju ljubiti. Ako bi njezino hotenje okrenilo se proti hotenju Božjem, ako bi svoje plemenite prirodne dare upotrěbila, za oporočiti se, a ne za uresit se krěpostima: onda tvoja razkošna čarobnost neka se razpàrši, a u tvome sàrcu na město pàrvašnje goruće ljubavi neka preuzme město pobožno sažaljenje.

Ova plemenita ljubav pred očima onih, koji nisu izkusili, što je visoko-dušna žena, nije drugo nego klapnja. Ali ti, pošteni mladiću, sažaluj njihovo ništavo mudrovanje. Zaljubljenje čisto i koje vele na krěpost potiče se, bez dvojbe je mogućno, i imade ga, ako i rědko. A svi ljudi morali bi reći: ili će takva ljubav u mojem sàrcu proizniknuti, ili ću svaku u klici počupati, zadovoljiti ću se s onom cělog světa, koji nije drugo nego jedno skladno i zaměnivo ljubljenje.

Članak II.

Ali čuvaj se rekoh ti, da si nepredstaviš punu krěpostih jednu ženu, koja ih neimade; tad bi se zapleo u zamčice one ljubavi, koja se romantička zove, to jest směšna, štetna, to bi bila nepodobna žertva svoga sàrca taštome kipu.

Imade na světu počitajemih ženskih glavah, počitajemih rekoh u najvišjem stupnju; ali imade žaliboże u velikom broju i onih, koje ili zlo odgojenje, ili tudji opaki izgledi, ili vlastita vètrenost pokvariše, one, koje se nisu uměle do toga uzdignuti, da počituju ljubav samo krěpostna čověka, one, koje se više nasladjuju, što su zàrcane poradi svoje lěposti tělesne, poradi svoga razigrana duha, nego da svojimi plemenitimi čustvi udostoje pravu ljubav pravoga sàrca. Žene tako siromašne u izverstnostih običaju biti vèrlo pogibelne, pogibelnije od onih istih, koje se sa svim vuku po kalogu, kào je i zmija, koja medju cvětjem sakrivena, pogibelnija od one, koja plazi po goloj pećini. — Ove žene zanesu čověka ne samo prijatnostju i izhitrenimi načini, nu čestokrat i svojimi tobože krěpostima kojima nam laskaju, da će po vrěmenu bolje u njima nadvladati gorje. Ako želiš, da ti sladko proteče kratki rok tvoga života, nepusti, da te takvimi izličnim krěpostima nadvladaju, budi s njima oštar, ne u načinu, da li u dozvoljenju, sudi oštro njihove nedostatke, ne zato, da govoriš zlo o njima, ne da uzmožeš njihove pogrěške, nego samo da odcěpiš od njih svoje može biti odveć dobro sàrce, i da nepadneš u zamke njihove, vragometne krěposti, u koju bi tvoja iskrena i blagodušna narav mogla lahko zapeti. Koliko si više ljubak po ćudi, i nagnut štovati ženu dostojnu: toliko više imadeš kao dužnost sebi predstaviti, da se nećeš zadovoljiti jednom ženom slabih krěpostih, niti ćeš joj podati sladko ime svoje ljubezne. Razuzdani mladići rugati će ti se, prozvat će te divjakom, licuměrcem; ali ništa zato, rugaj se i ti njima, i njihovim plitkoumnim odsudam; divjak je i licuměrac onaj, koji predaje hudom sàrcu svoju ljubav, i koji se služi ovim plemenitim srědstvom za dokučiti najgadnije i najpodlije sverhe.

Tko ljubi izvàrsnu ženu, negubi ludo svoje vrěme u robskom dvorenju, laskanju, ili u taštih uzdasih. Ona ista nebi mogla to tàrpiti. Ona bi se stidila da imade za ljubovnika jednoga lanca i prenemagatelja, jer ona nezna cěniti ono nego prijateljstvo i ljubav čověka iskrena i pametna.

Ona žena, koja podnosi čověka kao bědna sužnja pred svojim nogami, koji se malodušno podlaže podnositi hiljadu njezinih samovoljicah, koji se o ničem drugom nezabavlja nego o razmazanih uzoritostih i ljubeznih previjanjah svoje tobože okrutnice, ta žena ne samo neljubi i necěni svoga zaručnika nego i nezna, što je svoje vlastito dostojanstvo.

Onaj, kome omili taki život, koji ljubi bez plemenite naměre da bi postao krěpkiji i klanjajući se jednoj velikoj krěposti, taj kàrši svoj um i kida svoje sàrce, i mučno da će mu ostati još malo jakosti, da děluje već ikad koje dobro na světu. Od ženah, koje su izgubile plemeniti cvět stida svog nježnog spola, neću ni da govorim, zgrozi se sàrce u poštenu čověku, kad o njima pomisli, i velika je sramota od njih se neukloniti. Ali čuvajmo se mi, da ne otrunimo ovaj njihov lěpi ures, te da im nepridbacivamo kašnje bezobrazno onu poslědicu, od koje smo mi isti bili uzrok. — Neću da diram više u onu žicu, jer bi nam žalosni i prigovorljivi može biti zvuci iz nje zazujali.

Kad ti se je učinilo, da je jedna žena dostojna tvoje ljubavi, nemoj se upuštati u sumlje i u nesvěstna zahtěvanja, da ti se mahnito klanja.

Članak III

Ili se ti oženio ili ostao neoženjen, imadeš visoko počitati stališ děvojački, kao takogjer i onaj jedne zaručnice.

Neimade na světu opasnije stvari od nestašnosti, i dobroga glasa jedne děvojke. Čuvaj se, da ti nebi utekla medju njima ni najmanja rěč, ili dělo razpušteno, koje bi moglo uzkvàrnuti njihove misli, ili uznemiriti njihovo sàrce.

Imadeš se takodjer čuvati od onog gàrdog ali žalibože svagdanjeg poroka, to jest nemoj se nikad usuditi, izustiti koju rěč pred děvojkom, ili za njom, po kojoj bi se moglo posumljati, da je vetrena i na zaljubljenje pohlepna.

Ako se osětiš, da ti sàrce ljubno igra za kojom děvojkom, a nije mogućno, da ju zaručiš, neimadeš joj podnipošto pokazati svoju žarku ljubav, da pače dužnost tvoja zahtěva, da ovo nagnutje velikom pomljom pred svim světom zatajiš. Jer doznavši ona, da ju ljubiš, mogla bi se takodjer u te zaljubiti, te tako postati žertvom jedne nesrětne ljubavi. Ako se pako osětiš, da se je u te koja děvojka zaljubila, koju ili ti nebi htěo, ili nebi mogao zaručiti, nastoj o njezinom miru, i njezino dostojanstvo neka ti věkem na sàrcu leži; prestani ju konačno pohadjati, to će joj se činiti okrutno i nemilo, ali kada se osvěsti, biti će joj draže. Što čověk tu više boravi više se u mrěžu zapletje. Onaj čověk, koji se raduje, što je žestoku ljubav podtaknuo u sàrcu jedne jadnice, i iz koje ljubavi nemože joj drugo da proizteče nego gorkost i stid, taj pokazuje, da je pun najopačije i najmàrskije izpraznosti.

Nemoj da budeš manje opazan sa ženama zaručenim. Jedno tvoje slěpo zaljubljenje u koju od njih, ili jedno zaljubljenje koje od njih u te, moglo bi vas na veliku nezgodu i žalost navući. Istinabog da bi ti manje štetovao nego ona, ali uprav za to, misleći koliko gubi běδna žena, kad pocàrni čast svoju i svoga zaručnika, ako si blagodušan, moraš dàrktati od straha, da ju s prave strane nezavedeš. Prekini, ako u tebi dobro i pošteno sàrce bije, jednu ljubav, koju odsudjuju Bog i ljudi. Sàrce tvoje, i tvoje ljubezne cěpati će se od žalosti na razstanku, ali ništa zato; krěpost zahtěva žertavah, a onaj, koji ih nezna prikazati, makar ta žertva bilo svoje sàrce, neimade u sebi krěposti niti za lěk.

Medju ženom zaručnicom, i čověkom, koji nije njezin zaručnik, nemože biti nikakvog drugoga odnošenja nego jedno zaměnito natěcanje u počitanju zaměnitih krěpostih, a ovo nemože da proizteče nego iz uvěrenja, da s obiuh stranah pred svakom drugom ljubavju vlada čvàrsta ljubav u izvàršavanju vlastitih dužnostih, Neimade veće opačine, što preoteti jednome zaručniku ljubav njegove zaručnice. Jer ako je on dostojan njezine ljubavi, kamo veće zloće nego mu je ugrabiti? Ako pako on nije pošteni zaručnik, njegove krivice nepodaju uba tebi oblast, da tlačiš onu jadnicu, koja mu je svoju vèrnost obvezala. Za ženu, koja imade zločesta zaručnika, neima drugoga lěka, nego pokoriti se svojoj sudbini i biti mu věrna. Onaj, koji pod izlikom da će ju razgovoriti i utěšiti, a onamo teži, da dostigne kod nje što nije njezino, nije drugo nego ljuti i neharni sebičar. A šta bi i bila njegova naměra milosàrdna, varovito je i žalostno ovo milosàrdje. Užgavši ljubnu vatru za tobom u sàrcu one žene, uzmnožao bi njezine nevolje, nadodao bi njezinom čemeru i taj, da spoznavši tvoje krěposti, i ljubeći te radi njih sve to više, sve to više bi takodjer màrzila na svoga muža, što ih neima. Promisli sada na sumnoljubje njezinoga muža, na njezinu unutranju žalost, i grizuću duševnost, koja je věkom nerazděljiva drugarica svakog pomanjkanja. Tko joj drugi mir obetjaje, taj joj laže i hoće da napoji žalostju njezinu već žalostnu i ogorčanu dušu.

Neimade manje čověk biti opazan sa ženama i děvojčicami, koje su mu mile radi njihovih krěpostih, da nebi izašla koja zloglasna sumlja iz čistoga prijateljstva. Pazi na način, kojim govoriš o njima s ljudim, koji po običaju i sàrcu druge zlo sude, jer oni slažu věkom svoje sumnje s pakostju svoga sàrca. Opaki tumačitelji svega, što čuju, izopačuju najbezazlenija govorenja i najnevinija děla, izmišljaju skrovitosti gdě ih niti za lěk neima.

Neimade skàrbi, koja bi se mogla nazvati suvišnom, ako je zato, da uzdàrži dobar glas ženskog lica. Ovi pošteni glas potla njegovoga čistoga poštenja, najlěpši mu je ures; jer poštenje bez dobroga glasa prilično je lěpom stablu, koga živuća krěpost goji, a nigda voće neresi, prilično je uzoritoj lěposti, koja u kavezu raste, u kavezu umre. Tko se dakle nebrini, da uzdàrži u cvětu ovu lěpu kitu krotkog spola, tko je tako bezčestan, da mu se dopada, ako drugi pomisli rad njega koju slabost u toj ili u toj ženskoj glavi, taj je čiste mi věre, pravi nedostojnik, koga bi bilo pravo izagnati iz svake skupštine.

Poglavje.

Ženidba.

Ako te od sàrca um ponosi, i ako te čednost priteže na ženidbu, pridji k žertveniku božjemu u čistih mislih, i u pravoj odluci, da ćeš čestitom učiniti onu, koja postavlja u tvoja nědra skàrb svojih danah, ona, koja da prigàrli tvoje, odriče se imena svojih roditeljah, onu, koja sebe dàrži kao najmilije svoje blago, koa se nada da će po tebi postati mati novih razboritih, i da Boga posěduju, odredjenih stvorenjah. Oj bědna ljudska nestalnosti!

Sama čista ljubav věnčava viši dio mladenacah, koji rekao bi da su odlučili lěpo i u Božjem blagoslovu do smàrti živěti, a kad tamo, a oni do godine ili dvě, a čestokrat i ranije, razljube se i omraze. A što je tome uzrok? Ništa drugo nego oni svagdanji nesrětni običaj, da se dvojica zaljubi i věnča na vrat na nos pàrvo, nego jedno poznade dobro drugo. Budi opazan o mladiću, razgledaj i razvidi pomljivo izvàrstnosti svoje ljubljene, jer inače zlo i naopako. A ovome je to glavni uzrok, što smo mi ljudi mlohavi i slabi, a mlohavi smo i slabi s toga, što nećemo da promislimo na našu odluku, koju smo učinili, kad smo našu ljubav zavětovali i da priznamo da je ta odluka bila, i da je još naša prava dužnost. Sve što ruži jednoga čověka nije drugo, nego poslědica nepostojanosti, sve što danas napunjiva zadružbeni život pogàrdjami i jadom, nije s ničesa drugoga, nego s toga, što ljudi neimaju krěpkog značaja.

Ženidba može biti srěćna i čestita samo na ovaj način: Obadva zaručnika imadu kao pàrvu svoju dužnost smatrati slědeću odluku. „Ja hoću da ljubim i štujem samo ono sàrce, koga sam vàrhu moga uoblastio. Ako je izabranje bilo dobro, ako od dvaju sàrca jedno nije bilo izopačeno, nije istina, da se može izopačiti i nezahvalno postati, kad ga drugo blaži sladkim opazami, i vàrlom ljudavju. Nije se nigda dogodilo da je jedan zaručnik, koji nije rapav i neotesan, nedostojno nemaran prama svojoj družbenici, ili na koji drugi način oporočen, postao màrzak ako joj je jednom bio mio. Žensko je sàrce po naravi nježno i blagodarno, i pripravno ljubiti najžestočijom ljubavju onoga čověka, koji ju stalno ljubi, i koji je dostojan njezine ljubavi. Nu za to što milo čustvuje, lahko se i razjari na nemilost i na sve ine krivice, koje mogu osvaditi njezinog muža. Ova ju jarost može nagnati na nepredobitnu màrzost, i na sve grěšne i jadne poslědice, koje se mogu iz nje poroditi, tada nesrětnica biti će bez dvojbe veoma kriva, ali uzrok njezinih krivicah biti će njezin zaručnik. Svaki čověk nek se neizbrisno zarěže duboko u glavu ovu istinu: Ni jedna se žena koja je dobra na pirni dan, neizopači u družtvu zaručnika, koji sa svojom njezinoj odgovora ljubavi. Tko hoće da uživa dugolětnu ljubav svoje věrenice, taj nevalja da pomrači svoje izvàrstnosti; ona zaručnička iskrenost, koja biva medju njima, nevalja ni ùba, da oduzme od onoga počitanja i čednosti, koju joj je pokazivao pàrvo neg je stupio s njom k žertveniku věčne obvěre. Nevalja da postane njezin maloumni rob, nego trěba da ju zna i pokarati, ako bi krenula, da se odaleči ili sadje s prave staze, ali nevalja da joj pokaže svoju samosilnu vlast i da ju oštro i okosno kori, trěba da ona imade odkle da pojme njegov razum i pravednost; trěba se tako ponašati, da se ona more sa svim pravom dičiti, što je njegova zaručnica i od njega žavisna, trěba, da ta zavisnost neizajde iz njegove ozorne oholosti, nego iz njezine nježne ljubavi, iz onoga dostojanstva, koje ona poznaje u njemu i u sebi. — Sve da si izabrao za věrenicu divnu lěpoticu, koju sve izvàrstnosti i krěposti rese, neimaš ti radi toga manje nastojati, da budeš ljubkii prěd njezinim okom, nemoj se nikad usuditi reći: Ona je tako mile duše, da mi oprašta sve moje pogrěške; netrěba da hitrujem, jeda bi joj to mili postao, jer me ona věkom jednako ljubi.“

Kako to? Zar što je ona toli nježne dobrote, ti ćeš manje nastojati, da joj ugodiš. Nemoj se varati. Uprav za to, što je plemenite duše, tvoja nemarnost, neugladjenost, i rapavost, toli više će ju ožalostiti. Koliko su pitomnii njezini načini, i njezina ćutjenja, toliko veću potrěbu oseća da ih take i u tebi najde. Ali ako ih nenajde, ako se osěti, da sa čarovite sàrčanosti zaljubljenika, prelaziš na uvredljivo nehajstvo zla zaručnika, iz svoje krěposti silit će se može biti dugo da izdàrži za te plamen svoje čiste ljubavi, ako i nisi dostojan, ali njezino siljenje biti će zahman, i bez tvoga zaklonka ovaj plamen će ugasniti. Oprostit će ti ali te neće ljubiti, i ti ćeš postati nesrètan. Oj jada golemoga! ako njezina krèpost nebi bila čvàrsta na svako pokušanje, ako bi joj drugi čovèk omilio. Njezino sàrce, koje si ti zlo cènio, i još gorje čuvao, moglo bi postati plènom grèšne strasti, strasti, koja bi bila zlokobna tvome i njezinu miru, zlokobna vašoj bezazlenoj dèčici. Imade sada mnogo zaručnkah, kojim se je to dogodilo, a njihove zaručnice koje oni sad proklinju, bile su krèpostne. Udariše sirotice stranputnom stazom, jer ih ljubav neuzteže. Kad si jedan put zavezao se svetim vezom ženidbenim s jednom ženskom, imaš se vas žertvovati za njezino dobro, na isti način, kao i ona za tvoje. Ali je težja dužnost, kojom si se ti napàrtio, ona bo je stvorenje slabije nego ti; a ti kao čvàrstji dužan si joj primèrom, dèlom i podporom na pomoć priskočiti.

Poglavje.

Ako budeš ima dètce, živa je tvoja dužnost obdariti svoju domovinu vrèdnim gradjanim, a istoga Boga duhovim, koji se njega pristoje. — O plemenite dužnosti, o plemenitog naloga! Tko ga se primi, te se iznevèri, taj je najveći nepriatelj svoje otačbine i svoga Boga. Nije ovdi od potrèbe, da se izbroje sve krèposti, koje imadu resiti jednoga otca, ti ćeš ih sve imati ako si bio dobar sin i dobar zaručnik. Zločesti otci bili su svi nezahvalni sinovi, i bezčestni zaručnici. Nu i pàrvo negi budeš imao dètce, ili ako je nebi nikad niti imao, oplemeniti svoje sàrce sladkim ćutjenjem otčinske ljubavi. Svaki čovèk mora gojiti ovo milo ćutjenje, ima ga pokazati prama svojoj dèci i mladićem.

Gledaj ljubkim i počitajemim okom taj novi dio zadružbenog života. Svaki, koi ili prezire, ili nepravedno cvili dètinstvo, ako nije opak, a on će se izopačiti.

Čovèk koi velikom pomljom nepočituje nevinost jednoga dètića, koi neće, da ga podučava u svakoj struci kad mu je to na ruci, da pazi da ga tko nebi u zlo uputio, koi se nebrine da užeže u njemu ljubav krèposti, taj bi mogao biti uzrok, da to dète postane nakazom, ali ni njegova duša nebi bila lèpša od nakaze. Ali za što da podmaknem moje mlahave rèči onim strašnim i presvetim, koje je izustio dètinji priatelj, Spasitelj. „Tko primi u ime moje jednoga dètića prima mene, ali tko bude smutio jednoga izmedju ovih malahnih, koji u me vèruju, bolje bi mu bilo, da mu bude obèšen oko vrata jedan žervan, ¡ da bude sunovratjen u pučinu morsku“ Cèni kano svoje sinove one, koi su po dobro mladji od tebe i verhu kojih tvoj primèr i tvoje rèči mogu imati koju oblast; postupaj š njimi blagom revnostju koja će ih od zla odvratiti, a na dobro potaknuti. Dètinstvo se po naravi ogleda u tudji primèr. Ako odrastnii, koji su oko dèteta, jesu pobožni, uljudni i ljubezni, to će dètescu omiliti, i takim će i ono postati, ali ako su odrastlenici nepobožni, ako su ništavi, zloćudni, dète će biti opako kao su opaki i oni, u kojih se primèr ogleda. Pokaži se ljubkim svim mladićem koje ćeš viditi u svome životu; reci im rèči pune krèposti i istine. Jedna tvoja krèposna rèč, jedan tvoj pošteni pogled, odvratit će ih može biti od potištenog pomišljenja, omilit će im da ih drugi ljudi počituju, što je doista plodonosno sème svake kreposti. Ako jedan mladić lèpe nade postavi u tvoja nèdra svoje poufanje, budi mu blagodušni prijatelj, priteci mu na pomoć pravim i krěpostnimi světi; nemoj mu laskati jer je to sěme svakeg poroka u mladome sàrcu; — proslavi uměreno njegova hvaledostojna děla, ali ga i od zlih uztegni oštrim pokaranjem.

Ako pak vidiš da je jedan mladić okrenuo po zlu ako i nisi š njim sàrčani prijatelj, nemoj se za to uztegnuti gde ti se prilika desi, da mu ne pružiš ruku da bi ga od bezdana odvratila. Dosta je kadkad jedan nagovor, jedna rěč, da čověk povrati na pravi put mladića koji je zlom stazom udario.

Kakvo ćeš dakle ćudoredno preobraženje poděliti svojoj děci? To ti nećeš moći dokučiti, ako ga ti isti nisi dobro primio. — Tko je pošteno izobràžen, taj će znati izobraziti svoju dětcu, a koje zlo, zlo njemu i njima. —

Pretočitio i preradio V - ž -ć.

Kraljević Marko i Damadpaša,

ili boj kod Petrovaradina godine 1716.

(Iz zbirke Luke Ilića oriovčanina, svezak 1.)

Još zorica nie zabilila,
Ni danica pomolila lica,
A već šalje Damad Kimurdžia,
A već šalje po svuda telale.
Da telale od jutra do mraka,
A od mraka do biela danka:
Da se kupe čestita gospoda,
Da se kupe caru na divane.
Kad su došla čestita gospoda,
Al' besjedi care gospodine:
„Sluge moje, čestita gospodo!
„Nije l' koga porodila majka,
„Da on ide u zemlju kaursku,
„I osveti kàrvcu prolivenu.
Sva gospoda mukom zamuknuše,
I u càrnu zemlju pogledaše;
Sam negledje Damad Kirmurdžia,
Slavni vezir Akmeda sultana,
Već besědi caru čestitemu:
„Svitla kruno care od Stambula!
„Daj ti meni svoju silnu vojsku,
„Ja ću poći u zemlju kaursku,
„I osvetit kàrvcu prolivenu.“
Kad to čuo care gospodine,
Što govori Damade vezire,
Daje njemu vojsku nebrojenu
Sto hiljadah agah i spahiah,
Triest hiljad' mladih janjičarah,
A toliko càrnih Arapinah.
Kad je Damad vojsku sakupio,
Pa on ide u zemlju kaursku,
Da osveti kàrvcu prolivenu.
Kad je došo u zemlju kaursku,
Šalje knjigu Kraljeviću Marku,
U knjigi je ovak' besědio:
„Kurvo kučko Kraljeviću Marko,
„Kupi roblje pa běži iz zemlje,
„Eto ide nebrojena vojska:
„Stó hiljadah agah i spahiah,
„Trijest hiljad mladih janjičarah,
„A toliko càrnih Arapinah,
„Ako nećes junak izseliti,
„A ti ajde na medjan junački,
„Gdi ćeš ludo izgubiti glavu“
Kad je Marko knjigu proučio,
K seb' doziva brata Andriaša:
„Andriašu brate jedne majke,
„Ajde kupi tu malenu vojsku,

„Da idemo mejdana diliti,
„Il' ajdemo roblje pokupiti,
„Pa běžimo iz te naše zemlje,
„Kojuno smo od Turak oteli."
Kad to čuo brate Andriašu,
Odgovara Kraljeviću Marku:
„Nebudali, brate jedne majke,
„Nebudali, Kraljeviću Marko!
„Veće sedlaj šarca od mejdana
„Da idemo Damadu na susret."

Malo tomu postojalo vrime,
Sastaše se do dva ljuta zmaja,
Do dva zmaja dvie silne vojske,
Jedna turska, a druga kaurska.
Tud je našo Kraljeviću Marko,
Tud je našo Ivu Banovića;
Pa mu veli Kraljeviću Marko:
„Boraj tebi, Ivo Banoviću
„Je li mnogo u Turakah vojske?
„Možemo li s Turci bojak biti?
„Možemo li Turke predobiti?"
Odgovara Ivo Banoviću,
Odgovara Kraljeviću Marku:
„Pobratime Kraljeviću Marko,
„Jeste mnoga u Turakah vojska;
„Svi mi da se u sol pretvorimo
„Nebi Turkom čorbe osolili,
„Niti čorbe a kamo li ručka:
„Al moremo š njimi bojak biti,
„Jer su Turci lude strašljivice
„Pa će běžat glavom bez obzira
„Kada čuju tope i lumbarde."
Kad je Marko pobru razumio,
Razredio svoju malu vojsku,
Pa besědi svojoj miloj vojski,
Pa besědi holo silovito:
„Ta boga vam moja bratjo draga,
„Danas ćemo udarit na Turke,
„Vi udrite jedan na troicu
„Ja ću junak i na šestoricu."

Malo tomu postojalo vrime,
Sastaše se do dva ljuta zmaja,
Do dva zmaja, dvie silne vojske:
Jedna turska a druga kaurska.
Turci viču: „svetca Muhameda"
A kàrstjani: „Isus i Maria!"
Tukle su se od jutra do podna.
U pol dana sunce pomàrčalo;
Kad to vidi Kraljeviću Marko,
Ciknu junak kao ljuta guja
„Jao meni i do Boga moga,
„Nitko mi je od roda uhvatit,
„Il' uhvatit ili sad pogubit
„Od mog dičnog kraljevskoga roda."
Pa podbode šarca konja svoga,
Sàrnja šarac kao i pomaman
I razganja po Kosovu Turke,
I donese do Damada Marka.
Ali Damad viša Andriaša
U kraj puta na dàrvo gàrbavo.
Kad to vidi Kraljeviću Marko,
Kad to vidi što veziru radi,
Ciknu viknu kanda se pomami
Pa navali na Damad vezira:
„Stani kurvo, uteći mi nećeš,
„Da si jučer běžati počeo,
„Još bi tebe junak sastigao,
„Sastigao i mejdan dilio."
Pa udara Damada vezira,
Pa udara s pernim buzdovanom;
Kako ga je lahko udario,
Oba mu je oka iztepao.
Pade Damad pokojna mu duša,
Pade Damad u zelenu travu.
Kad to vidi Ive Banoviću,
Što počini Kraljeviću Marko.
Pusti ručat tope i lumbarde
I ganjati Turke naokolo.
Běže Turci glavom bez obzira,
Kano stado bez čobana svoga.
Sam je šarac Kraljevića Marka
Pogazio trì hiljade Turak',
Toliko je Kraljeviću Marko,
Toliko je na sablji raznio.
Kad su vidli Turci janjičari:
Što se radi iz ag' i spahiah.
Běže ludi glavom bez obzira,
Naši siku gdigod koga stignu. —

Tud izginu silna turska vojska,
Tud izginu ni broja se nezna;
Sam' uteče šaka janjičarah,
Do Stambula grada gospodskoga,
Kad to vidi Kraljeviću Marko
Kad to vidi što se j' učinilo.
On podili vezirovo blago,
On pedili svojima junakom;
Seb' ostavlja svilnoga šatora,
U kome je Damad počivao,
Pak ga nosi svojoj virnoj ljubi,
Da mu ljuba pod njime hladuje.
Tko zna više, rodile mu višnje
Tko zna bolje, rodilo mu polje.*) —

Narodne pěsme
iz sbirke
Dragutina Rakovca.

1. *Proměnjeno čedo.*

Dvě su žene poroda imale,
Jedno mi je tanana Vlainja
A druga je premudra Latinka.
U Vlainje mužko čedo bilo,
U Latinke žensko čedo bilo,
Jednoga su okumile kuma
Okumile Gerčića Manojlu.
Al besědi premudra Latinka
Dragi kume Gerčiću Manojlo
Kade budu děca na kàrštjenju
Proměni mi čedo na kàrstjenju,
Dat ću tebi košulju od zlata
I dat ću ti iljadu dukatah.
Kad su bila dětca na kerštjenju
Proměnio čedo na kerštjenju,
Vlainja ga zove na užinu,
Al se na nju ni ogledat neće
Neg on ide premudroj Latinki.
Kad je bio na polak užine
Otud ide tanana Vlainja
Suze roni niz bielo lice:
Dragi kume Gerčiću Manojlo!
Ti si moje čedo promenio?
Nisam kumo tanana Vlainjo,
Ta tako mi Boga jedinoga! —
Bogme jesi Gerčiću Manojlo.
Nisam kumo tanana Vlainjo,
Ja tako mi kàrstnoga imena
I sedamnajst postov u godini
Da bi Bog dô, neizpostio ih
Ako sam ti čedo proměnio.
Bogme jesi Gerčiću Manojlo,
Nisam kumo, tanana Vlainjo
Imam děte nejakog Stevana
Nejakoga u sedam godinah,
Ako sam ti čedo promenio
Da bi Bog dô, pečenoga jeo.
Onda ona za Boga sprimala,
Povrati se nevesela dvoru,
Manojlo se svega zasitio
I on više užinati neće,
Sàrce njega jako dvoru vuče

---

*) Ovu sam pěšmu od jednog čověka iz Drenovca prepisao. U njoj se pod imenom Kraljevića Marka opěvaju čini bitke god. 1716 dana 5. Kolovoza pod upravom nadvojvode Eugenia. Od ovud se vidi, da se naš narod u svojih pěsmah služi imenom Kraljevića Marka u opěvanju drugih svojih junakah.

Latinka ga lěpo darovala,
Dala mu je košulju od zlata,
I dala mu iljadu dukatah,
I on sěde na dobra konjića
I on jaši prěko polja ravna,
Kad on dodje nasrěd polja ravna
Otud leti šareno janješce
Umilja se konju oko noguh,
Al besědi Gerčiću Manojlo:
„'Od otale šareno janješce,
Neplaši mi dobroga konjića,
Ako sadjem s dobroga konjića
I poterguem svoje britke nože,
Klat ću tebe na drumu junačku
Naložit ću oganj vatru živu
Polag puta druma junačkoga.
Peć ću tebe kod druma junačka
Oće mi se jako janjetine,
Što ostane od obroka moga
To će biti mom Stevi zabava.“
Ali janje za to ništ nemari,
Umilja se konju oko noguh
Razsàrdi se Gerčiću Manojlo
I on skoči s dobroga konjica
I potàrže svoje britke nože
I zakolje nejako janješce.
I naloži oganj vatru živu
I izpeče nejako janješce.
Sad Manojlo sěde za užinu
Od janjeta ništ mu neostade
Razam jedna a desnica noga.
I nju meće konju u jankeze
To će biti mom Stevi zabava.
On se maše konju na ramena
I on jaši dvoru bielome.
Kad on dodje blizu dvora běla
Pred njega je ljuba izšetala,
Konja prima, ljubi gospodara
Suze roni niz bielo lice.
Al ju pita Gerčiću Manojlo:
Oj Jelice, draga ljubo moja,
Evo ima devet godin danah
Kako si se ti za me udala,
Još te nigdar razcvilio nisam;
Što ti tako suze roniš jako?
I besědi Gerčićeva ljuba:
Gospodaru' Gerčiću Manojlo!
Nisi l' vidio našega Stevana,
Gdi se stvori šareno janješce
Pak odleti prěko polja ravna.
Něsam ljubo gospojo razumna;
Manojlo se bàrzo dosetio,
On se maše konju u jankeze
Da izvadi od janjeta nogu,
To ne bila od janjeta noga,
Već to bila Stevanova ruka.
Manojlu su suze rasipale,
I besědi Gerčiću Manojlo:
„Vidiš ljubo moga kumovanja,“
I on tàrgne nože od pojasa
I udara sebe u sàrdašce.
Pade màrtav na zemljicu càrnu;
Kad to vidi Gerčićeva ljuba
I govori Gerčićeva ljuba:
„Běli dvori ostali ste pusti.
Bělo stado tko će te čuvati,
Pusto blago, tko će uživati,
Kade nema gospodara moga,
Nit Stevana sina jedinoga,
Neka nema e ni meno same,
Po praznome dvoru gledajući;
Ona tàrgne nože od pojasa
I udari sebi u sàrdašce.
Pade màrtva na zelenu travu,
Ondi leži jedno do drugoga
Da nežali niedno nijednoga.

2. *Bitka kod Rajne.*

Proletiše dve korune zlatne
Od prelěpe Rajne vode hladne:
Jedno mi je Francisko cesare,
A drugo je Ester oberstare.
Oni idu, te u knjige glede;
Puste knjige, al ste potamnile
U prokletoj od Francuza zemlji
Tamnujući devet godin danah

I desete četiri měseca!
Knjigu piše od Francuza kralje
Od Pariza grada bieloga
Pak je šalje Beču bielome
A na ruke Franciška cesara,
U knjigi ga pozdravio lěpo:
Světla kruno Franciško cesare
Dodji meni k Rajni vodi hladnoj,
Lěpi sam ti ručak pripravio
Tebi ručak i tvojim soldatom,
Berza praha i olova težka.
Knjiga dodje Beču bielome
A na ruke Francišku cesaru
Knjigu štije Franciško cesare,
Jednu štije i već drugu piše,
Pak je šalje od Francuza kralju,
U knjigi ga pozdravio lěpo:
Krilo desno od Francuza kralje
Pričekaj me za dva za tri dana
Dok ja skupim moju silnu vojsku,
Doć ću tebi k Rajni vodi hladnoj.
Knjige piše Franciško cesare,
Jednu šalje nad Krajinom banu,
Drugu šalje husaru Magjaru
Tretju šalje děci Slavunii
A četvàrtu Němcu čaraparu;
Sve skupiše mlade Graničare,
Odvede ih Mialjević stari,
Odvede ih k Rajni vodi hladnoj.
Što sědoše i kruha jedoše
Pa stadoše komendirat vojsku:
S pàrva metje husara Magjara,
A do njega sàrdita Hàrvata;
S desna pera Varadinca mlada,
A s lieva Němca oklopenca,
Otrag metje Němca čarapara;
Al podvikne Mialjević stari:
Feuer! děco, nebi l naše bilo,
Nebi l Bog dao i srěća junačka.
Stane lupa velikih štukovah,
Stane lupa velikih lubardah,
Stane jeka bojnicah pušakah,
Stane zveka britkieh sabaljah,
Stane cika vranoga konjica,
Stane vika ranjenog junaka,
Ranjenika, žalosna mu majka.
Po njima se sve kàrvca prolěva
Za tri dana i tri noći tavne,
Da nevidi komrat komorata
Nit oficir svojega soldata
Od baruta i od dima ljuta.
Sve se jedan na drugog naslanja
A od glada i od ljute žedje
I od onog ali truda težka.
Sve su bratja Boga a molila:
Daj nam Bože, da s' magla razide!
Zašto idem zašto junak ginem?
Nije šala već tri běla dana,
Što se mladi počivali nismo.
Puhnu větar s velikih planinah,
Bog im dade malo rosne kiše,
Ugasnuo ali oganj težki,
Magla ode na četiri strane.
Kad stadoše računati vojsku,
Čije više poginulo vojske,
Naš je cesar potrošio vojske
Deset hiljad samog ranjenoga,
Sedamnajst mu na smàrt poginulo,
Francuzke je poginulo vojske
Petnajst hiljad samog ranjenoga,
Trideset mu na smàrt poginulo,
I našieh tri stotin koprolah
I četiri dobra oficira,
Jedno mi je Vitez kapitane
A drugo je Ester oberstare
Tretje mi je Sokolović major,
A četvàrto Lajter kapitane,
Koga žali cěla regementa
Ponajbolje stara mila majka.
Suze roni Franciško cesare,
Suze roni i kroz plač govori:
Děco moja sivi sokolovi,
Jeste li mi i žedni i gladni?
Generali, podajte im platja,
Naša s' děca trudna i umorna,
Naša s' děca i žedna i gladna;
A Krajina sivi sokolovi,
A Hàrvati desno krilo moje!
Čarapara žali i nežali
S čaraparom da je više vojske.

(*Koledar 1847.*)

Kako meni na sàrdašcu mome
Gdě je moja poginula vojska,
Da kamo li onoj staroj majki
Kad joj knjiga pred dvorove dojde,
Ona knjiga càrna i kàrvava,
Odkuda je soko izletio
Ali više doletět ti neće.
Ostali su kod Rajn' vode hladne,
Ostali su čuvajući stražu,
Za života, doklem je Krajine
Ondi im je krilo odsěčeno.
Piše knjigu Franciško cesare
Pak ju šalje nad Krajinom Banu:
Stare majke vi se nenadajte
Nenadajte sina svojiega,
A sestrica brata jedinoga,
Věrna ljuba dobrog gospodara,
Premnoga je sirota ostala,
I iunaka zemlja potàrpala,
Càrna zemlja i zelena trava.

---

3. *Gdě se dragi ljube?*

Sipna voda, ti nepadaj na me, :|:
Neg' mi padaj nasred Belovara. :|:
Kud se šetju dva Bimberi mladi, :|:
Bimber Ožek, Bimberica Bara. :|:
Oni misle, da nigdo nevidi, :|:
Nje mi vidi tica jerebica :|:
Ona kaže čobanu mladomu, :|:
Koji mi je s' ovcami na paši. :|:
Jeli vidiš gde se dragi ljube. :|:

iz Gračanah kod Zagreba.

---

4. *Bara vtone venec splone.*

Lepe moje černe gore, :|:
Po ke su mi vuske steze, :|:
Po nje idu dromni svatki, :|:
Poleg grada Medvedskoga. :|:
Oni idu po divojku :|:
Po divojku k' stare majke. :|:
Došli jesu do Dunaja; :|:
Reč govori pervi hdeči, :|:
Kdo nam bude Dunaj gazil? :|:
Reč govori Deverina, :|;
Naj ga gazi mladoženja. :|:
Gazil ga je, zagazil je, :|:
Zagazil je do gleženca. :|:
Reč govori deverina, :|:
Gazi dalje mladoženja. :|:
Gazil ga je, zagazil je, :|:
Zagazil je do kolenca. :|:
Reč govori deverina, :|:
Gazi dalje mladoženja, :|:
Gazil ga je, zagazil je, :|:
Zagazil je i do gerlca. :|:
Ivo vtone, kita splone. :|:
Reč govori divojčica, :|:
Jaj si mene do neboge, :|:
Nit' sem kropec, nit' vodica, :|:
Ni divojka, nit' snešica. :|:
On odleti Iva tica, :|:
Neboj mi se divojčica, :|:
Ne si Ive obospala. :|:
Reč govori divojčica, :|:
Počakajte dromni svatki, :|:
Bum delila po rubčeca, :|:
Sakom svatku po jednoga,
Deverine nijednoga. :|:
Sebe budem ostavljala, :|:
Z 'čem zavežem černe oči. :|:
Bum duknula v' mutni Dunaj. :|:
Bara vtone venec splone. :|:

iz Gračanah kod Zagreba.

Spomenik
Kreču, Kupiši i Raku.

od Krunoslava Johanidesa.

O dusi
Velikih muževa'
Kreča, Kupiše i Raka
Triuh ilirskih junaka'
Slavjanin vam pieva:
Zdravstvujte!

Slava vam o žàrtve čověčanstva,
Slava vam o zvězde od Slavjanstva!
Na vas tudjin zlobnim okom gleda;
Jerbo ste nas učili kak' trěba
Za dom živit oli mreti, kako
Valja blago prezirati svako,
Kad čest išće kralja, doma, roda,
Čověčanstvo, pravda il sloboda.
Vas pozabih paklenoga puka
Nenavist, al ne sàrca unuka!

Razbijeni Tatari tam leže,
Batu-Kan i druge čete běže,
Slavonci, Hàrvati, Dalmatini
Zdravog vode kralja domovini.
Pred njim Kreč, Rak, Kupiša i bani,
Za njim Šubić, Dragoš, Frankobani.
S bogom bratjo na grobničkom polju,
Smàrt vi naći niste mogli bolju!....
Porumeni nezahvalni svete
Trateć strelje nenavisti klete!!!

O dusi
Velikih muževa'
Kreča, Kupiše i Raka'
Triuh ilirskih junaka'
Slavjanin vam pieva:
Zdravstvujte!

O najkoristniih vàrstih žita.

Ovo potrebito i veoma koristno rastje spada u kotar travah. Bez njegova obradjivanja nemože nijedna dobro uredjena dàržava obstati; počem red, blagostanje i zadovoljnost ondě vladaju, gdě se usěvu ovih toli neuglednih rastlinah največja pomnja daje.

Prie nego se na opis pojedinih vàrstah žita svratimo, biti će shodno, da se několiko rěčih o poljodělstvu kaže, koje može bit gděkojemu štiocu neće neugodne biti.

Poljodělac ima pri obdělavanju svojih njivah dva glavna posla na oko uzeti i pomno izvàršiti, a to: *priměrno obdělavanje zemlje i pravo obavlijanje usěva.*

Pàrvo iziskuje znanje zemljišta, koje se zatim kroz gnojenje i oranje obavlja. Čim je pomnie zemlja uredjena, s tim ona većji plod daje, i jedna stara pričica netraži bez razloga, da se njiva više putah i u pravo doba orati mora. Pred usěvom dvaput orati, još nije dosta; dobar gospodar obavlja taj posao tri do četiri putah, i nagnoji obilno svoju njivu sa starim trulim gnojem, koi mnogo prinosi za plodnost i uništenje škodljivih travah. Čim su brazde s plugom užje načinjene, s tim je bolje; takodjer kažu izkusni poljodělci, da je najbolje, kad su brazde od poldneva put polnoći, a ne od istoka pram zapadu potegnute. U zadnjemu slučaju presiže iztočnjak (větar) cělu njivu, i lasno povali nježnu stàrn, što je naravski veoma škodno, buduć da slobodnu i prostu uzrastu smeta.

Pri obavljanju usěva ima se najprie na izbor sěmena gledati. Dobro sěme mora suho, sasvim zrělo i od kukolja čisto biti. Doba sianja visi o kakvoći i položenju njive, i o više ali manje dobrom vrěmenu. Kod sianja veoma je važno, da se srěda medju *prerědko i pregusto* pogoditi znade. Kad je usěv pregust, nemogu se klasovi podpuno zavàrći, i zato dadu samo lošo i maleno zàrnje; a kad je prerědak, izgubi se na plodu, i travurina ga preotme. Svako zàrno mora poldrug do dva palca razstojno biti, i nesmi niti preduboko, niti preplitko pod zemlju doći. U lagahnoj i toploj zemlji može se dublje metnuti, nego li u tvàrdoj, i zato valja usěv u onoj podorati, a u ovoj samo pobranati.

Plodnost žita, kad se svako zàrno samo za se u zemlju zatakne, neizměrno je velika. Naměsto da kod navadnoga usěva iz jednoga korena tri, najviše šest slamkah iznikne, izbaci jedno jedino, na način zelja posadjeno zàrno mnokrat dvadeset, trideset, i više slamkah. Ako se pako u dobru zemlju presade, tad se često od jednoga zàrnca preko dvě tisuće dobiu. Dapače dale su već u pravo doba posiane, i na pristojnu daljinu presadjene ražovne slamke sedam tisućostruki plod.

Dok je sěme u zemlji, nemože poljodělac mnogo prinesti za obilnost dobre žetve, nego on mora skoro sve dobroj srěći prepustiti. Ali tada ima se on poglavito brinuti za uništenje haluge, koja je opaki i mnokrat mučno izkorenjivi neprijatelj žita. Ostali njegovi nepriatelji obstoje u bolesti zàrnja, na što *hàrdja, požar i rožčići* spadaju.

Hàrdja se pokaže kao žuto càrljeni prilěpni prah na slami i klasu, koi rastjenju i podpunomu zavàrgnutju zàrnja smeta, koje mlitavo ostane i samo malo brašna dade. Ta bolest nastane, kad još zelene sočne cěvi kod zasebice proměnjive nagle kiše i jakoga sunca popucaju, pak se iztičući sok sgusne. Navadno se tad kaže, da je *medena rosa* pala. Izcurujući žutkasti sok preobrazi se na suncu malo po malo u prilěpni prah, koi dotle na slami i klasu ostane, dokle ga větar ne strese, ili dok se kod vàršitbe neomlati.

Požar nalazi se najvećma u pšenici, kadkad i u ječmu i zobi, a rědko kad u drugomu žitu. Ova bolest obstoji u tomu, da zàrnje u klasu pocàrni i malo po malo uvěk mekše postane, dokle se napokon u prah razpane, kao da bi izgorilo bilo. Poznato je već, da ta bolest samo od nezrěla i nesuha sěmena dolazi.

Rožčići (namelj, càrni klas, *secale cornutum*) nalaze se samo u raži U vlažnih godištih, ponajviše kad za mokrim prolětjem žestoka vrućina nastane, smotri se na klasovih protinaravno izrastjeno, veliko i debelo zàrnje, koje izvana càrnu ili tamno-modru, a iznutra modro-bělu mast i sladak, poněšto oštar ukus ima. Kad se ovo zàrnje osuši, mnogo je tvàrdje, nego naravsko sěmensko zàrno. Ta bolest dolazi od protinaravskoga uzvrianja i razvijanja oštre šećerne kiseline, koja se kroz preobilnost vlage porodi. Brašno iz takova bolestna zàrnja samleveno, izgleda skoro kao pepeo: a pečen kruh je càrn ili càrno zagašen, i odurna mirisa i ukusa. Tko ga užije, veoma mu naškodi; navadno dojdu zatim gàrčevi, padavica i smàrt. Porad toga mora se ovàršena raž uvěk pomno iztrěbiti od rožčićah.

Kad žito dozrija, tad započme žetva, koja je važni i trudni posao za poljodělca, koi poglavito na to gledati mora, da kod žetve mnogo zàrnja iz klasovah neizpane i po zlu neotide, što on s tim ukloniti može, da nepusti stàrn prezrijati.

Sad ćemo se na pojedine vàrste žita svratiti, i najprie raž, kao najpotrebitiu svih čověčanskih potrěboćah pod oko uzeti. Po raži vlada se cěna svih ostalih živešah, i zato ima ona medju svim druzim vàrstam žita najvećju prednost• Raž sadi se lakše i s manjim troškom nego pšenica, i daje mnogobrojnim poslujućim ljudim zdravu i krěpku hranu.

Obćenita obilježtva ove vàrste jesu po Lineu: kalež sastoji iz dva nasuprot stojeća, poredo sulična (linienlanzettförmig) listića, i skriva dva cvěta u sebi. Kruna je dvolistna, a vanjski listić na vàrhu igličast. Sěme je duguljasto; slama je u navadne raži ravna i dugačka, klas gust, a kaležni listići na kraju resasti. — Od ove obćenito poznate vàrste žita, koja iz Kandie proizhodi, razlučuje se po rastjenju i dobi sianja *ozima raž*, koja se u jesen sije; *jara raž*, koja se u prolětju u zemlju uspe; inače ima ozima raž dulju slamu i krěpnie zàrnje.

Osim ove dvě vàrste raži poznato je još několiko drugih vàrstah, koje su kroz različnost zemlje, podnebja i obdělavanja proizišle.

Ovamo spada *Arhangelska raž*, koja šest do osam noguh visoku slamu goni, dugačke klasove nametne i krasan pogled na polju daje. Iz početka neraste tako bàrzo, kao naša navadna raž, i tekar onda oklasa, kad ova cvětava; ali ju kašnje opet stigne i s njom zajedno sazrija. Ova se raž malo gdě kod nas sije, buduć da sitno zàrnje ima, koje manje i zločesta brašna daje, nego naša navadna raž.

Jedna je druga vàrsta busasta raž (Staudenroggen), koja je iz Norvežke do nas došla. Ne samo da se ona jako obusi, nego i na svakoj slamki više klasovah donese. Ona je malo sivlja, nego naša raž, neboji se toliko studeni i mokrine, i raste na svakoj zemlji. Zàrnja ima dosta i obilno, ali je slama pretvàrda i nemože se za navadnu porabu upotrěbiti.

Karlovačka raž raste još višje, nego navadna, i daje obilan plod. Njezina je slama meka i za kàrmu dobra.

Pšenica (triticum) je porad toga najplemenitia vàrsta žita, buduć da njezino zàrnje daje najbělie, najtanje i najdragocěnie brašno. Kao i od raži, tako ima i od pšenice iz istih uzrokah različitih vàrstah. Jedna veoma u oči skačuća razlika nalazi se na cvětnih ovàršcih, koji ili iglice imaju ili neimaju; ali je i to samo slučajno, budući da pšenica izgubi po ravnicah, a opet ih dobije po dubravah i planinah. Najkoristnie vàrste ovoga žita jesu: *poljačka pšenica* (trit. polonicum) tàrbušastim, poněšto oštrim, krovocrěpoličnim, igličastim, četvorocvětnim klasovim, od kojih su dva gornja cvěta mnokrat neplodna, i nejednakim, izvana resastim krunskim listim. Slamke uzrastu pet do šest noguh visoke, a klasovi pol noge dugački. Ona se veoma jako obusi, i pogne se u vrěme žetve pod bremenom klasovah, premda debelu slamu ima. Zàrnje je večje, nego kod drugih vàrstah, bistro, gotovo prozračno, težko i puno brašna; daje trećinu manje i pri tomu tanjih mekinjah (posijah), nego navadna pšenica.

Ova pšenica sadi se poglavito u Franceezkoj, i obdělava se kao ozimo i jaro žito. U pàrvomu slučaju posije se měseca Rujna, i sazori u Sàrpnju slědećega lěta, a kao jarica posije se měseca Ožujka. Buduć pako da ona u ovomu slučaju uvěk podpuno nesazori, najskoli u màrzlih podnebjih i kod neharna vrěmena, zato mnogi poljodělci daju prednost jesenskomu usěvu. Domovina ove pšenice nije točno poznata; samo se to izvěstno znade, da je najprie u južnih stranah poljske sadjena, i porad toga svoje ime dobila. Čini se, da je iz Istoka proizišla.

Dirna ili panožna pšenica (trit: compositum) proizilazi iz Misira, i sadi se poglavito u Sicilii, Smirni, Ugarskoj i po někojih městih južne Němačke.

U dobroj zemlji i na harnih městih uzraste slama četiri do šest noguh visoka. Glavni klas dugačak je tri do četiri palca, i od dna do blizo srěde stoji još četiri, šest do osam, i kadkad više ali manje manjih klasovah, kojih je gornje cvětje jalovo. Ona ukazuje dakle jedan sastavljeni igličasti klas, i daje u dobrih okolnostih obilatii plod, nego naša navadna pšenica. Na gděkojih městih izvàrgne se taj klas, i izgubi svoje panoge, ako se u posve plodnu i dobru uredjenu zemlju neposije. Druge su vàrste:

Velika englezka pšenica (trit: turgidum). koja se u Englezkoj sadi, i s igličastim i gladkim klasovim měnja, koji mnogo veći budu, i u vrěme zrianja pepelnastu mast dobiu. Ona potrěbuje dobru zemlju, i sije se navadno u prolětju.

Spanjolska pšenica (trit. hispanicum) raste samo pedalj visoko, i sadi se po Spanjolskoj.

Primorska pšenica (trit. maritimum) nalazi se u zatocih od Englezke i Francezke i t. d.

Pir (triticum spelta) jest takodjer jedna vàrsta pšenice, i to plemenita, koja pako od nje nepostaje, buduć da pir svoj razlučni značaj uvěk obdàrži. Izvana priliči pir navadnoj pšenici, ali mu slama nije tako visoka i jaka, i njegovo omanje zàrnje sědi tako čvàrsto u lupinah da se bez komušnoga žàrvna (Schälmühle) nikako drugčie iz njih otrěbiti nemože. To je bitno obilježtvo ove vàrste žita, od koje još i drugih razlikah imade, a to s iglicam i bez njih, s rumenim i bělim klasovim i t. d. Jedna vàrsta nalikuje većma na ječam, zàrnje stoji u srědi medju pšenicom i raži i raste dvoje po dvoje, u čvàrstih lupinah. Ova vàrsta (Speltgerste) sadi se kao jaro žito; ali je ozimni pir još bolji. On trěbuje tustu, težku i dobro uredjenu zemlju i više sunca, nego navadna pšenica; jer sasvim tim da u zimi mnogo studeni podnesti može, bez da ozebe, mora ipak mnogo vrućine imati, za da sazori. U hladnih stranah poglavito slama je màršava, a zàrnje mekše, dočim u topliemu podnebju skoro kao kamen tvàrdo postane. Francezka i južna Němačka bave se mnogo i s velikom koristi sa sadjenjem pira, buduć da njegovo zàrnje još bolje brašno daje, nego od navadne pšenice, ali prie, nego se može samljeti, mora se na komušnomu žàrvnu od lupinah očistiti. Najtanja vàrsta, koja se pod imenom Frankfurtskoga ili Nirnberžkoga brašna pozna, šalje se kroz cělu Europu. U kuhinji za těsto, kolače i drugo pecivo dàrži se u velikoj cěni, nu kruh od njega neima tako dobra ukusa, i zato se često poměša pirovo brašno s ražovnim ili pšeničnim, za da bolji kruh dade. Osim toga gradi se još iz pirova zàrnja prekrasna tarana, krupica i kaša, kao takodjer skrob ili klej; a neokomušano zàrnje daje bolju kàrmu za konje, nego ista zob.

Ječam (hordeum) razlikuje se po broju redakah, u kojih zàrnje na klasovih sědi, i zove se od dva, četiri i šest redakah. Navadno sie se kod nas *jari ječam od dva redka* (hordeum dystichon) s plosnim klasom i velikim zàrnjem. Premda on ima šest redakah cvětja, ipak su četiri jalova, i samo dva sěme izvedu. Ovaj se ječam dàrži, da najbolji kličnjak za pivo daje.

Navadni ječam od četiri redka (hord. vulgare) imade dugačke, poněšto uzke klasove i manje zàrno. Jedni mu daju prednost pred pàrvim u pogled većega ploda, poglavito jer i u osrědnjoj njivi vàrlo dobro raste, dočim jari ječam od dva redka već pšeničište zahteva; porad toga sie se on po mnogih stranah kao jaro i ozimno žito.

Ozimni ječam od šest redakah (hordeum hexastichon) preporučuje se kroz svoju veliku plodnost. On imade šest redakah žàrnja, koje pako gdikoje godine sve podpuno nesazori, i daje trećinu ploda više, nego ikoi drugi, ali nije tako dobar za kličnjak, kao za brašno i krupicu, i zahtěva posve dobru zemlju. Sadi se u jesen i prolětje, najvećma po Englezkoj i Švajcarskoj.

Bradasti ječam (hordeum zeocriton) daje takodjer obilan plod, i tu prednost ima, da se kod velike močvari i kiše nikad nepolegne, niti klasove pogne. On je od dva redka, u koih svakomu imade dvanaest do petnaest malih zàrnah, koja prekrasno bělo brašno i lěpu krupicu daju i od koih se u Englezkoj posve jako pivo vari.

Goli ječam (hordeum coeleste) razlikuje se poglavito kroz to, da mu zàrnje samo od sebe izpane, i zato ga „goli ječam“ zovu. On ima klasove od šest redakah i nadvisuje sve druge vàrste u plodu. Na istoj màršavoj i pěskovitoj zemlji izneslo je po izkustvu jedno jedino zàrno do dvadeset slamkah i na njih preko osam stotinah zàrnah, koje prekrasno brašno daju. On je za kašu i krupicu mnogo bolji, nego za varenje piva, i sadi se měseca Travnja u tustu zemlju.

Busasti ječam (Staudengerste) samo je izvâržak jaroga ječma od dva redka. On se kasno sadi, mnokrat još po Ivanjoj iznikne sa širjim i tamniim listjem, obusi se većma, i dozrija prie, nego navadni ječam, kojega i u plodu skoro za trećinu nadskoči, ali mu je zârno manje. U vlažnoj i težkoj zemlji urodi najboljma, ali se lako izvârgne.

Medju navadnim vàrstam žita najmučnie je ječam u pogled zemlje podmiriti. Lagašnja, tanka i žestoka zemlja mu je sasvim protivna. On ljubi vlagu, ali ne premnogo; težka i tusta, ali pàrhla i ne skoro pognojena zemlja godi mu najbolje. Ovčji gnoj nesmi se nikad upotrěbiti. Sěme mora posve čisto biti, i na njivi nesmi travurina rasti. Porad velike porabe ječma za varenje piva, vodi se s njim znamenita tàrgovina.

Zob ili ovas (avena), od koje tri vàrste ima: navadna (avena sativa), ugarska (avena orientalis), i gola zob (avena nuda.)

Navadna zob razděljuje se opet u bělu i càrnu, koja je zadnja samo izvàržak od pàrve. K běloj zobi spada, osim obćenito poznate *jare težka* englezka zob, koja u pogled većine i težine sve druge vàrste veoma nadilazi. Pred usěvom namoči se sěme za jedan dan u bureš, i posie se zatim na redko u dobro nagnojenu zemlju. Uzrast je jak, slama debela i cěvčasta, listje veliko i široko. Ova zob dade petnaest do dvajestostruki plod i jedan kuplenik od nje vagne do osam litarah više, nego od navadne zobi. Zàrnje je tako veliko i puno brašna, da konji samo malo prěko polovice navadne měre potrěbuju. Ova je zob takodjer za kašu i varenje piva veoma dobra.

Càrna zob po masti sěmenskih lupinah tako zvana, nije ništa bolja od navadne běle zobi. U brěgovitih i dubravatih okolicah sadi se jedna vàrsta od nje — kolovožnjak — s velikom koristi, jer već měseca kolovoza sazori. Buduć pako da joj zàrnje lako izpane, zato otide kod velikoga větra mnokrat veći dio žetve po zlu. Manjma se dopada jedna druga vàrsta càrne zobi, koja se porad svoje tvàrde lupine „žirna zob“ zove.

Ugarska zob razlikuje se poglavito kroz to, da sva zàrnja na jednoj strani slamke, tik jedno nad drugim nosi, i dakle nikakova razširena vlata (Rispe) neima. U ostalomu je posve plodna i njezino zàrnje veoma dobro. Jedan jedini koren iztěra navadno deset do šestnaest slamkah. Goveda rado jedu njezinu žutu slamu, koja je mnogo bolja, nego u navadne zobi.

Gola zob sadi se mnogo po Englezkoj i Škocii. Ona se tako jako obusi, kao i ugarska, i iztěra do tri noge visoku slamu, koja maleno, ali s tim obilatie zàrnje daje. To je njoj svojstveno, da njezino zàrnje u tvàrdoj komušci čvàrsto nestoi, nego kad sazori, da samo od sebe izpane, ili da kod mlatjenja, kao raž i pšenica, golo izleti. Dakle nije potrěbno, da se ova zob, kao druge vàrste, najprie na komušni žàrvan metne, za da se od nje krupica načini, buduć da ona naravsku krupicu daje, koju poglavito Englezi upotrěbljavaju.

Imade još i drugih vàrstah zobi, koje se po gdigdi samo za kàrmu siju i upotrěbljuju.

iz Zore Dalmatinske.

Kratak pregled najstarie dogodovštine ilirske, *t. j. od najstarjih vrěmenah do došaštja Hàrvatah i Sàrbaljah u Ilirik.**)

„Ime je ilirsko tako staro kao dogodovština“ veli A. Beck u austrianskom obćenitom Kolendaru (*Austrii za godište 1843.* **) I to podpunim pravom; jer u isto doba, kad ova naša strana zemlje, Europa, svoje zadobi ime (*godišta po prilici 1447 pred Isukàrstom*), spominje se i ime ilirsko. Ajde da vidimo, kako se je ovaj naš kraj světa Europom prozvao, pa ćemo time naći i ime Ilirie.

Herodot, otac gàrčke a i obćenite dogodovštine (*okolo godine 456 — 444 pred Isukàrstom*) veli doduše, da se pravo nezna, odkuda je ovo ime Europa nastalo. Ali po svoj prilici, kako se je to kasnije pronašlo, dobi ovaj naš kraj zemlje svoje ime od Feničanah, pàrvih slavnih brodarah po móru i tàrgovacah. Njima je bio naš kraj zemlje prama zapadu sunca i zato ga naravno prozvaše svojim jezikom Märob ili Merob, t. j. zapad: uprav onako, kao što stari Gàrci prozvaše iztočne zemlje Anatoliom (*Orient, Levante*) t. j. Natoliom ili Iztokom; jer su one nama od iztoka sunca. Gàrci pretvoriše polag ugodnosti svoga jezika ovu rěč Merob u Europu i skopčaše š njome onu poznatu mitologičnu (*bajoslovnu*) pověst o lěpoj kćerci feničkoga kralja Agenora.

Pověst ta, s kóm je i ime Ilirie sjedinjeno, glasi ovako: Europa, kćerca kralja feničkoga Agenora biaše u svoje vrěme najlěpše čeljade žensko. Jupiter, sin kralja Saturna u Kreti zaljubi se u nju i poište svaki način, kako bi se š njome sastati mogao. Te tako saznavši, da lěpa princeza na sidonskom móru (*u Sirii*) u jednoj zabavnoj kućici boraviti običaje te da se tuda sama obalom pošetkuje, naměri onamo svojom ladjom odploviti. Došavši tamo i spazivši ozbilja to prekrasno stvorenje, za kim danju i noćju pogibaše, vele, da su njegovi momci iz ladje Taura (*što znači vola*) na kopno izkàrcali, a kraljević za njima. Tudě, kažu, da su Europu zaplěnili godišta po stvorenju světa 2600 ili 1447 pred narodjenjem Isukàrstovim.

Ovu pověst upotrěbiše pěsnici kao lěpo gradivo te ju ovako prenapraviše: Kažu, da se je Jupiter pretvorio u běla vola, pa da se je na sidonskome moru pridružio k ostaloj marvi, što je ondě pasla, da se tako kao nevěst i nepoznan Europi dopane i da opet on nju s bliza gledati može. I kad se je Europa, po svom običaju, obalom šetat išla i marvu gledala, kažu, da je Jupiter, kao vol, svojim lěpim strukom Europu na toliko primamio, da se ona uslobodi, kad on ležè, te na njega sědne. Pretvoreni ljubovnik imajući na sebi tako dragocěno brème, vele, da se je u more bacio, te da je svim tim, što mu se je Europa protivila, nju u Kretu odnio, gdě se je opet u svoj pravi kip pretvorio. I budući da joj se Jupiter takodjer i u ovoj prilici dopadè, pričaju, da je imala š njime tri sina: Minoisa, Rhadamantosa i Sarpedona; a od njezina imena da je našoj strani světa ime naděveno. Europa pako biaše sestra Kadmova i to dadè povod někomu latinskomu pěsniku te on načini slědeća dva hexametra (*šestomèrca ili šestonožca*):

---

*) Vidi Kolendar g. 1846. str. 5. članak: Čàrtice iz dogodovštine hàrvatske.

**) Vidi u istom Kolendaru članak: „Die slavischen Sprachen Österreichs in Proben.“ Str. 56. IV. Der illyrische Stamm.“

(*Koledar 1847.*)

Cadma soror, tenuit manibus quae cornua falsa,
A qua percepit terrae pars tertia nomen.

To jest po naški:

Kadmova sele, kà dàržaše rogove krive,
Od ké strana zemlje tretja prozvà se tako.

I kad bi Europa tim načinom ugrabljena, pošlje otac Europin, Agenor, Kadma sa bratjom Feniksom (*Phoenix*) i Kiliksom (*Kilix*) u svět, da izgubljeno děvojče potraže s tom zapověštju, da se brez nje nevratjaju. U družtvu svoje matere Telefasse dojdoše najprie u Rhodus, gdě Neptunu sagrade templo (*càrkvu, hram*) u znak zahvalnosti, što ih je od strašne bure sačuvao. Zatim stigoše u Thraciu, gdě im majka Telefassa umre. Po njenoj smàrti ode Kadam u Delfo (*Delphi*), da tamo proročanstvo (*oraculum*) popita za svoju sestru. Ovo ga uputi, neka bi se on mahnio iztraživanja svoje sestre, veće da se spusti na kalauženje (*vodjenje*) někakve krave, pa da ondě, gdě ona stat bude, jedan varoš sazidje. Po kalauženju iste krave dojde on u Beotiu, i kad ovdě uzhtěde Minervi kravu da žàrtvuje, pošalje radi toga několiko svojih drugovah, da mu iz jednoga vrutka Martova vode donesu; a ovim neposluži srěća junačka, veće budu pogubljeni po Ždrakunu, jednom sinu Martovu, koi nad vrutkom bdiaše. Kadam umori istu neman i po zapovědi Minervinoj posije nje strašne zube u zemlju. Odmah poizrastoše iz zemlje oružani ljudi, koje on Sparti prozove. Ovi udare sami po sebi jedan na drugoga kao neprijatelji i posmiču se do njih pet, koji u životu ostadoše. Po Pherezydesu hitio je Kadam kamenje medju njih, i budući da su oni pomislili, da su to kamenje něci od njihovih medju se pohitali, poumaraju se uzajmno do spomenute petorice, koi se zvahu: Ehion, Udeus, Htonius, Hyperenor i Pelorus. Ovi pomognu kašnje Kadmu, te on varoš Kadmiu, narečenu od svog imena, sagradi. Na to ga Jupiter oženi sa Harmoniom, kćerjom Venerinom i Martovom. Na njegovu piru iliti svatbi biahu svikolici bozi i nadariše mladu (*nevěstu*); a Apollo i Muze učiniše mu muziku. S Harmoniom izrodi on Antonou, Inu, Semelu i Agavu i jednoga sina imenom Polydora. Něko vrěme vladao je Kadam nad svojom Kadmiom i nad dàržavom, koju je bio ustanovio; ali ne do svoje smàrti. On sve to ostavi, kako něci pripovědaju; jerbo mu je Bako, kojega službu nehtěde uzeti, zapovědio bio, te otide sa Harmoniom k Enhelejcem. Ovi se biahu zaratili sa Iliri i jedno proročanstvo im prorokuje, da će neprijatelje predobiti, ako Kadma i Harmoniu za svoje vodje izaberu. Dakle budu obodvoje za vodje izabrani i time budu Iliri pobědjeni, a Kadam zadobie vàrhovno gospodarstvo. Ovdè mu se rodi još jedan sin imenom Ilir, i bude za time zajedno sa Harmoniom po Jupitru u zmiju, a kako opet drugi hoće, u lava preobratjen i u Elisium premèšten.

Po pravoj dogodovštini dojdè Kadam okó godišta svèta 2489 iz Fenicie u Beotiu. Stari pribivaoci ove zemlje Hyanti i Aoni, uzprotive se novim došljakom; ali zalud ; jer budu pobijeni i moradoše svoju zemlju ustupiti. Stari stanovnici ponude pogodbu i slože se sa Feničaní. Oni zadàrže svoja prebivališta po selih, a došljaci nastane se u novosagradjenoj varoši Kadmii. Sada pokuša Kadam svoje nove podložnike poučavati. On jih upozna s feničkimi sloví (*pismeni*), pokazà im, kako mogu bakar upotrèbiti, pouči jih u svojem bogoštovju i upozna jih sa različnimi egipatskimi i feničkimi božanstvi, osobito s Bakom s Afroditom. Harmonia življaše sa svojim mužem do velike starosti u slogi, miru i ljubavi, i njiuh obodvoje budu u Ilirii pretvoreni u zmiju, a Jupiter jih prenese u Elysium (*Apollod. III. 4. 5.*)

Toliko pripovèdaju bajke i historia o Kadmu, Harmonii i Ilirii. Mi ćemo prie, nego što stupimo u pravu dogodovštinu ilirsku, ovdè nèšto napomenuti o Tracih, budući da nèkoji historici vele, da su Traci sa Iliri srodni; a iz Herodota očito se vidi, da cèl onaj prostor, što ga danas s veće strane naš jugoslavjanski narod zauzimlje, nèkada se Traciom zvaše.

August Ludovik Schlözer, kojega naš Katančić (*Specimen Philologiae et Geographiae Pannoniorum. Zagrabiae 1795 pag. 52*) za najslavniega ethnologa (*narodoslovca*) svojega vrèmena dàrži, veli u svojoj dogodovštini svèta (*Weltgeschichte. Wien 1786. Zweiter Kurs S. 89*): „Thraci su se zvali nègda svikolici ljudi, koji su prebivali medju Dunavom i tesalskim Penejem s jedne; a s druge strane medju jadranskim i càrnim morem u neizbrojnih sborovih (*Horden*) razštàrkani, i razpàršani. Za Indianci, veli Herodot (*lib. V.*) biahu oni najveći narod na zemlji, i bili bi po svoj prilici glavnim narodom postali, da su se bili u jednu dàržavu sjedinili. Što više, oni su već imali početak izobraženosti. U Pierierah pèvahu pàrve muze; Satri imadjahu na visokih brègovih proročanstvo, kano ono, što u Delfu biaše: oba ova naroda kopahu zlatne i srebrene rude. Iz Thracie donesè Orfej otajstva k Gàrkom, a Zamolksis učaše o neumàrlosti duše. U kašnja vrèmena naseliše se i ovdè takodjer izobraženii Gàrci kao naselnici na njihovih obalah i urinuše time pàrvoselce dalje u nutarnjost zemlje i prosvètiše ih tako malo kao Holandezi Hotentote. U poslèdnjoj tretjini predhistoričkoj sklopiše se napokon Epir, Iliria i Maćedonia, isto tako kao i ostala Thracia, u samosvojne, premda veoma neznatne kraljevine, i kojih je postanje stranom nepoznato, stranom očevidno bajoslovno (*fabelhaft*). A Gete (*u današnjoj Bugarskoj*) igrahu svoju veliku zadaću (*Rolle*) tekar poslè Isukàrsta.“ —

Pavao Josip Šafarik u svojem slavnom dèlu: „Slovanské Starožitnosti“ u Pragu 1837, opisuje Iliriu na strani 214 ovako: „U najstarie doba Illyris ili Illyrikum zvao se je onaj kraj zemlje, što leži na obali mora jadranskoga medju rèkami Neretvom (*Naron*) od sèvera i Drinom (*Drilon*) od juga, i graničio je od iztoka s domovinom Tribalah. I to ti je Illyrikum u najužjem smislu. Poslè se je ime Ilirie protezalo na svekolike primorske narode, počamši od celtičkih Tauriskah pa sve dole niže do Epirotah i Maćedonie, a na iztok sve do Moezie, imenito na Venete, Pannone, Dalmate, Dardane, Autariate i mnoge ine. I to ti je Iliria opet u širjem smislu, u kojem ga uzimaju svikolici pisci po Isukàrstu do 2 věka. Napokon, kada su Rimljani granice svojega carstva do Dunava pružili (*u 2-om stolětju*) i pokrajine svoje iznova porazdělili, spadale su na Illyrikum slědeće tako rečene provincie: dva Norika, dvě Pannonie, Valerie, Savie, Dalmacie, Dacie dvě, Moezie i Thracie. To razdělenje trajaše sve do vrěmena cara Konstantina velikoga, koi oddělivši dolnju Moeziu (*ali ne gornju*) i Thraciu od Illyrika, priklopio je k njemu město rečenih pokrajinah sedam drugih naime: Maćedoniu, Thessaliu, Ahaju, dva Epira, Praevallis i Kretu. I to biaše Illyrikum u najširjem smislu, sadàržavajući sedamnaest različnih pokrajinah i zemaljah. U tom smislu uzimaju Iliriu mnogi potlašnji pisci, imenito Sextus Rufus, Auctor Notitiae dignitatum Imperii, Zozimus, Jornandes i ini. Po razpolovljenju rimskoga carstva na iztočno i zapadno bì i Illirik na dvoje razcěpljen, i jedna strana njegova pod imenom iztočnoga (*Illyricum orientale*) priklopljena je bila bizantinskomu carstvu: a druga pod imenom zapadnoga (*Illyricum occidentale*) ostade pri rimskom. K ovomu poslědnjemu spadale su pokrajine: dva Norika, Pannonie dvě, Savia i Dalmacia; svekolike ostale brojiše se k iztočnomu carstvu.“

K tomu nalazimo jošte, da u najstarije doba děliše Gàrci Iliriu na dvoje: na Iliriu gàrčku (*Illyris graeca*) i na Iliriu samostalnu (*Illyris barbara*). Pod pàrvom razuměvahu onaj kraj zemlje, što ga je Pilip nadvladao, prama jugu od Drine (*Drinus*). Illyris barbara protezala se je od potoka Arse (*Arsia*) u Istrii pak do Drine (*sada Drino*). Ova je, glede širine svoje, ležala medju jadranskim morem i Pannoniom; graničila je dakle od zapada s Arsom; od juga sa Savom i Pannoniom; od iztoka s gornjom Moesiom, (*sadašnjom Sàrbiom i Drinom potokom, koi razstavlja Bosnu od Sàrbie*); prama jugu sa jednim dělom od Maćedonie i sa mlětačkim zalěvom (*Venetianischer Meerbusen*); k njoj su spadale jošte svikolici u bližini obalah ležeći otoci absyrtidski (*Cherso, naški Crez*; *Ozero, naški Jezero*); zatim Crepsa, Absolus, Coricta, Vegium (*Veglia, Kàrk*), Arba (*Rab*), Lissa, Corcira nigra sa svimi na njoj nalazećimi se gradovi. Iliriu ovako uzetu deliše obično na troje: na Japydiu, Liburniu i Dalmaciu. Japydia biaše najsěvernii dio zemlje, što je medjašio s Italiom. Ondě je bilo načinilo more velik zalěv (*Meerbusen*), koi se od grada Flanone (*sada Fianona*) Sinus Flanaticus zvaše (*sada se zove Golfo di Quarnero*). U istom kraju ležahu poznati absyrtidski otoci (*sada Osero i Cherso*). Gradove imadjaše Metulum (*sada po svoj prilici Metlika na granici Kranjskoj i Hàrvatskoj*); i Segniu (*Senj*). Ovaj dio zemlje imade ime od Japodah, što su ih Iliri iz svojih sědalištah u susědstvo Italie porinuli. Japidia dakle ležaše po prilici medju današnjom Rěkom (*Fiume*), Senjem (*Segnia, Zengg*), Ljubljanom (*Aemona, Laibach*) i medju Savom do Metlike.

Liburnia biaše srědnji dio Ilirie, ka kojemu su često još i Japidiu pridavali. Ona obuzimaše gradove: Jaderu i Scardonu (*sadašnju Zaru vecchiu kod Zadra, někadašnji hàrvatski Biograd, i Skradin*). Pred istom zemljom ležaše na moru otok Issa (*sada la Grossa*), na kojem pribivaoci kao vàrli pomorci slovljahu.

Dalmatia ili Delmatia, kao što se někda tako napisana nalazi, biaše pokrajina, koja dobì ime od ilirskoga puka Dalmatah. Nju su stari pisci u dvostrukom znamenovanju uzimali. Jedanput naime obuzima cělokupnu Illyris barbara, ili vaskoliki kraj izmedju Istrie i Drača (*Dyrrhachium*), izmedju jadranskoga mora i Dunava; a drugiput samo dolnji kraj od Illyris barbara, ili zemlju pod potokom Ticiem (*današnjom Kàrkom*), koi staru Dalmaciu od Liburnie dèljaše. U pàrvom smislu zove Sveton rat Augustov u Japydii i Pannonii ratom dalmatinskim; u poslědnjem smislu bì Dalmacia u primorsku (*maritima*) i srědozemnu (*mediterranea*) razdèljivana.

Stanovnici svihkolikih gore izbrojenih pokrajinah ilirskih u najužjem i najširjem smislu bijahu i sada su ponajviše jednoga i istoga plemena i zvahu se obćenitim imenom Ilirah. Kako je pako to ime nastalo? u tom se neslažu pisci. Jedni bo ga hoće da proizvèdu od Ilira, sina jednooka oriaša Polyfema; a drugi opet tvàrde, da je to Ilir sin Kadmov, što je grad Thebu sagradio; napokon imade někojih, koji kažu, da je Ilir bio sin někoga staroceltičkoga vojvode. Ali svakolika takova mnenja spadaju u carstvo basanah (*fabulah*).

Iliri su po Katančiću, koi se na Herodota i Polybia poziva, jednoga istoga iztočaja sa Thrací; a i drugi pisci — i po njih obćenito mnenje — potvàrdjuju: da su Iliri i Thraci bili jednoga plemena, da su t. j. bili po kàrvi i jeziku jednoga kolèna. K tomu reče Herodot (*lib. I.*), da su Iliri jednoga plemena sa Heneti ili Veneti jadranskimi. A slavni Šafarik, dokazuje u gorespomenutom dělu „Slowanske Starožitnosti“ str. 215. 12: da je ime Venetah jadranskih istovetno sa imenom Venetah zatatranskih, i da na zajednički iztočaj obojega naroda opominje. I tu se slavni dogodoslovac slavjanski pozivlje na §. 8 br. 15, svojega priespomenutoga děla, gdě dokazuje, da su praotci naši Slavjani inostrancem pod obćenitim imenom Henetah, Venetah, Venedah ili Vindah i Antah poznati bili.

Da su pako stari Iliri istim jezikom govorili, kojim i danas u svih pod starim imenom Ilirika sadàržavajućih se pokrajinah govore, to dokazuju najstarii, od dalmatinsko-hàrvatskih, zatim sàrbskih, bosanskih i hercegovačkih vladaocah od god. 837 do 1495 ovim jezikom izdane povelje i darovnice, kako takodjer uzaimni uvěti glede tàrgovine i putovanja, što se u Šafarikovih Serbische Lesekörner, Pesth 1833 i u knjizi „Srbski Spomenici“. U Běogradu 1840. viditi i svaki osvědočiti može. K tomu dodaje još dokaz Reutz u svojem dělu: Verfassung und Rechtszustand der dalmatischen Küstenstädte. Dorpath 1841, gdě medju ostalim na str. 9 jednu darovnicu od Tàrpimira kralja izdanu někoj càrkvi od god. 819 spominje, na kojoj podpisi ilirska imena nose. Napokon dokazuje Katančić, jedan od najslavniih ilirskih jeziko- i dogodoslovacah u svojem dělu „Specimen Philologiae et Geographiae Pannoniorum“ Zagrabiae 1795. str. 55. da je današnji jezik ilirski onaj isti, koi je bio 15, 10, 6, da i 3, — 2-a i 1-a stolětja po Isukàrstu. I po tom možemo mi iz očevidnih dokazah, koje gore napomenusmo, smělo reći: da ako se jezik ilirski nije za 1000 godištah do danas proměnio, nije se zaista ni za dva stolětja nazad proměniti mogao t. j. od one dobe, kad su se Hàrvati i Sàrblji u Ilirik doselili (*624 — 640*) pak do god. 837, od kojeg pismenih dokazah imademo.

Odovuda se može zaključiti: da su se oni Hàrvati i Sàrblji, koji sa svojom vojničkom silom u Ilirik dodjoše, te pobivši Avare dvě dàržave: Hàrvatsku i Sàrbiu ustanoviše, sa množtvom staroga puka ilirskoga stopili i sjedinili, te tako danas medju čistim jezikom hàrvatskim i sàrbskim nikakve razlike, do pismenah neima. Jer kako bi se inače ona misao Šafarikova, koi u svojem němačkom dělu o iztočaju Slavjanah „Über die Abkunft der Slawen“ Ofen, 1828 na str. **137** i **138** veli: Onaj, koi se je sa dogodovštinom slavjanskoga jezika čvàrsto upoznao i osvědočio, da su današnja slavjanska narěčja, što se glavne stvari tiče, i izuzamši někoje male iznimke, jur u VII věku obstojala; onaj, reče, nemože pod nipošto dopustiti, da su se ilirski Sàrblji i Hàrvati istom oko polovice VII stolětja od lužičkih i slezkih, kao grančice od stabla, odtàrgnule. Sàrbsko narěčje na Labi i ono na Savi stoje sasvime na dva protivna stojališta dviuh slavjanskih jezičnih razredjenjah, i nije moguće, da su u VII stolětju jedno narěčje sačinjavala i k jednomu stablu spadala“ — kako bi se, rekoh, ona misao Šafarikova sa mišlju Katančićevom u višespomenutom dělu „Specimen Philologiae str. 25: Linguâ Croatas non sinit ab Carpate deduci (*jezik nedopušta, da se Hàrvati od Karpatskih gorah proizvedu*) inače složiti mogla? — — —

Iliri su bili, kako gàrčki pisci opisuju, izobražen, ćudoredan i milokàrvan narod; oni su marljivo obradjivali polja i kopali su rude; oni su bili smioni brodari i veoma věšti u gradjenju brodovah, kojim, što se valjanosti i bàrzine dotiče, nebiaše para, osobito njihovim tako zvanim liburninskim brodovom; oní su bili pismeni jer je kraljica Teuta pismene zapovědi izdavala svojim zapovědnikom i Rimljani nadjoše po nadvladanju Ilirah veliku knjižnicu u gradu Prominu (***Promona***), kako što nas o tom Galen uči. Vidi o tom Doktora Dimitrie Demetra Teutu u predgovoru str. XXII. — Nadalje imali su Iliri, svoje kuzne, gdě su novce kovali, kao što to osobito pokazuje novac bivši pod poslědnjim kraljem Gencićem (***Gentio***) kovan i što se sada u popisu bečkoga muzeuma spominje. Popis taj izdao je Ekel god. **1779.** Napokon za njihovu izobraženost u umětnosti, za njihov druževni život govore najbolje gradoví, koje su Iliri lěpo i ukusno ustrojivali. Jerbo kad su Rimljani u Ilirik prodàrli, nadjoše oni mnoge i znamenite gradove kanoti: Aemonu (***današnju Ljubljanu***), Polu, Nosactium, Metulu, Faveriu, Seniu (***današnji Senj***), Promonu, Metullum, Arupium, Vendum, Terpio, Monetium, Avendo, Sisciu (***današnji Sisak***), Sirmium (***Srěm, današnju Mitrovicu***), Okru, Dimachum Fareu, Rhizon, Delmium, Skodru, Salniu, gdě biaše veliki kantir (***škar, škver t. j. mesto, gdě su se veliki brodovi gradili***). Setoniu, gdě se je čuvalo rimsko oružje, oteto bivše konzulu Gabiniu.

Što se tiče načina vladanja kod starih Ilirah, ona bijahu svakovàrštna. Jedni bo su imali skupnovladarstva (*demokracie*); drugi su živili pod boljarskim ustavom (***aristokratičkom konštituciom***); a někoji opet biahu pod samovoljnimi gospodarství (***pod monarkami ili despoti.*** *) I premda biahu na neizbrojne dàržave razkoljeni i raztàrgani; ništarmanje imadjahu savezni sustav i sklapljahu se i branjahu medjusobno proti svimkolicim neprijateljem. Kako bi jim pogibelj zaprětila, a oni odmah složno jedni k drugim u pomoć, što toliki ratovi svědoče, koje sa Maćedonci i Rimljani imadjahu. Ponase pako dokazuje to onaj silni i strašni savez svih tih dàržavah, kada se pod Batonima i Pěnatom proti Rimljanom uzdigoše za da pogàrdni jaram rimski sa sebe stresu; gdě im ipak siromahom loša srěća biaše. Vidi Velleji Paterculi Hist. Rom. lib. II. cap. 110 — 114.

---

*) Skymnos Chios (90, ili kako někoji hoće, 109. god. pred Isukàrstom) opisujući obale mora jadranskoga kralju bitinskomu veli o Ilirih ovako:

„Porrecta deinceps Illyris, quamplurimas
Gentes coërcet; nam frequentes admodum
Exstare turbas hominum in Illyride ferunt,
Quorum una pars remota degit a mari,
Pars obtemperat regiae potentiae,
Pars alia servit unius libidini,
Pars legibus vivit suis: piissimos
Eos ferunt, justosque et hospitibus bonos,
Civilem amare societatem maxime,
Studere vitae et moribus cultissimis.“

Podrobnie i obćenitie dogodovštine ovoga naroda neima; jer su knjige Livieve, koi je o njem obilnie pisao, čudnovatim načinom propale. I premda se trazi nalaze, da su stari Iliri svoju književnost imali (*vidi Kreljanović Storia de la Dalmazia*); ipak, žalibože, neimamo ni trunka od njihova pismenstva. Ono něšto malo, što iz razpàršanih izvěstjah gàrčkih i rimskih znademo, preteže se ponajviše na izvornu, duž mora jadranskoga ležeću Iliriu, koja se po samosilnom vladanju upravljaše. Po svoj prilici zato najviše o njoj znamo; jer je ona najjačja bila i radi toga Gàrci i Rimljani najviše posla š njome imadoše. Da i ta izvèstja nisu baš bezpristrana, to si možemo misliti, budući su tako Gàrci kao i Rimljani najžeštji neprijatelji Ilirah bili. A to znamo i iz najnoviih vrěmenah vàrlo dobro, kako se i u našem prehvaljenome, proslavljenome, i prosvětjenome věku o neprijateljih pisati običaje! — — —

Ali i iz istih ovih izvèstjah, punih màrzosti i pristrastja, vidi se: da su Iliri stajali na glasu kao ratoborni, junački i gostoljubivi narod, koi se je svojimi čini na kopnu i móru važnim i mnogocěnjenim učinio i da mu ništa drugo nemanjkaše, no sloga, kojom bi se bio do časti světovladnoga naroda uzpeo. Oni su vojevali proti Dionisu sirakuskomu i proti maćedonskim kraljem: Pilipu, Aleksandru, Perdiki i Antigonu. Pokle bi bili několiko putah na Maćedoniu navaljivali, nju poplěnili, i poněšto pod svoje gospodarstvo ju vàrgli, udari na njih Aleksandro veliki, nadvlada znatan dio njihove kraljevine te odvede ilirske čete u persianski rat, gdě su mu u pokorivanju Azie sila na pomoći bili.

Po smàrti ovoga vladaoca oslobodiše se Iliri maćedonskoga jarma i podigoše na kraljevsku stolicu Plevrata (Prevrata ?) I. kojega sjajno oružje svim susědnim narodom štovanje zadadè, budući je on ilirsko kraljestvo obnovio.

Za ovim kraljem primi kormilo vladanja sin mu Agron (*Ogran*) okolo 240 god. pred Isukàrstom. Ovaj biaše još silnii vladaoc nego li mu pobědonosni otac. Nigda nebiahu Iliri toli silni i mogućni kao pod njegovom vladom. On je predobio otoke: Korciru, Epidamnum i Hvar; zatim cèlu Albaniu, Epir i Dalmaciu; protezmó je češtje Etolce, poznate kao najjunačnie svojega vrěmena ljude, koji proti Dimitru kralju maćedonskomu vojevaše i proti kojim Ogran sam svoje silno brodovlje (*Flotte*) upravljaše. Plěn, koi bi njegova pobědonosna vojska kući donosila, obogatila mu je naravnim načinom dàržave, i njegovo silno i vele věšto brodovlje razprostiraše na sve strane strah i trepet, i zadavaše mnogu brigu susědnim narodom. Što je dakle moglo biti naravnie, nego da Rim sve moguće svoje sile napregne, pa da ovu silu pobije, koja po svoj prilici rimskoj pretiaše na oglede doći.

Nu tako dugo, dok silna ruka kormilom dàržavnim upravljaše, neuzdaše se Rimljani u svoje sile i nehtěše za života Ogranova na ilirske dàržave nasàrnjivati. Ali kako

Ogran izdahnù, koi je od prevelika veselja nad pobědom Etolacah poněšto veću kupu pitja iztresao te tako dobivši bodac na naglom dušu izpustio, i njegova druga žena Teuta, koju je po odpravljenju svoje pàrve žene Triteute uzeo, na prestolje stupi, mišljahu lukavi Rimljani, da je sada došla za njih hòra.

Ova je žena bila u istinu umnosna i nadahnuta duhom svojega muža; ali njezina bezkrajna taština i žestoka ćud pokvari opet sve, sto je po svojoj odvažnosti i pravom amazonskom junačtvu bila izvàršila. Pàrvi njezin posao, pošto je kormilo vladanja zauzela, biaše, svimkolicim susědnim narodom rat navěstiti i svoje mornare pod vàrhovnu zapověd Sàrdovlada (*Skerdilaides*) staviti, sve plavi, koje bi se na jadranskome moru ukazale, kao neprijateljske smatrati i odmah jih zaplěniti.

I tim bihu mnogi rimski brodovi zaplěnjeni. U istinu to biaše veoma pogibeljno, dà, uprav vratolomno poduzetje! — S početka joj srěća posluži; ona otme Fenič, neizměrno bogat i glavni grad Epira te pobì svukoliku epirotsku vojsku do noge. Ahajske plavi budu takodjer po Ilirih u bližini od Kàrfa (*Korfu*) sasvime uništene i Kàrf, sto su ga bili Etoljani opet predobili, bude nanovo preotet i za glavara Dimitar Hvaranin postavljen. Dirrhachium (*Drač*) i mnogi drugi gradovi dodjoše Ilirom u šake, i plěn, kog biahu zaplěnili, biaše nečuven.

Ovi hitri naprědci ilirskoga oružja razprostrješe obćeniti strah i trepet. Ali unutarnji nemiri, zametnúti po svoj prilici od Rimljanah, uzdàržaše ih od daljnje nakane. Teuta bude prisiljena svoje vojske kući pozvati, za da buntovnike upokore, i uslěd toga opozove onu zapověd, kojom je bila naredila inostrane brodove plěniti i potare zajedno time obćenito navěštenje rata, da nebi cěli svět proti sebi pobunila, budući se je i onako kod kuće posla zadobavila. Svim tim odtàrgnu se mnoge plavi od njezina brodovlja i stanu proti nje očitoj zapovědi plěniti inostrane pomorce. A to je uprav bilo Rimljanom dobro došlo, jer im je to povod dalo, da se mogu u poslove ilirske uměšati. Oni pošalju Kaja i Lucia Korunkana k Teuti, neka joj se zagroze ratom, ako nebude nastojala, da se sigurnost pomorske tàrgovine sačuva.

Akoprem je ona tvàrdila, da su tá gusarstva bez njezina znanja, dà uprav proti nje zapovědim učinjena; ipak se usmioniše oholi rimski poklisari nju očito ukoravati, u poštenje joj dirati te joj se strašno groziti. To je bilo preveć za ženu, koje taština nikakovih granicah nepoznaše i koja takovu jeziku nebiaše vična. Ona se u svome gnjevu i běsnilu tako zaboravi i prenagli, te zapovědi oba ona poklisara rimska umoriti.

Odmah za time pošalje Rim svoje brodovlje od **200** plavih pod čeoničtvom Kneja Fulvija Centimala proti Kàrfu, gdě ilirski glavar Dmitar Hvaranin s malom ilirskom posadkom nastanjen biaše. Drugi pako rimski konzul Posthumius Albinus stupaše sa **20,000** pěšacah i **2000** konjanikah na kopno. Ali svim tim čini se, da su oni više lukavštinom nego li oružjem Teutinu silu razbili; jerbo je to očevidna stvar, da su oni u Dmitru Hvaraninu, ilirskom glavaru od Kàrfa, izdajicu našli, koi njima nesamo Kàrf predadè bez ijedne kapljice kàrvi; nego jošte k otomu i sva njihova kretanja proti moći svoje kraljice Teute upravljaše. I tako se sbì, budući je on po svoj prilici velike i silne saveze u dàržavi imao, gdě i onako buna běsniaše proti domaćoj vladi — te se grad za gradom rimskoj obrambi dragovoljno podvàrgnù; Rimljani bo jedinu protimbu u gradovih nadjoše. Nu svim tim pobèda od nèkolicine mèstah stadè ih mnogo rimske kàrvi; jer isti Polybio, inače obožavatelj rimske vlasti, tvàrdi, da su kod Nutrie svoga kvestora i množtvo inih uglednih častnikah pogubili. Teuta od svojih ostavljena i iznevěrena izgubivši mnoge svoje zemlje, vrati se u svoj pàrvostolni grad Risan (*Rhizon*) natrag, te pošalje svoje poklisare k Rimljanom, neka bi mir od njih izprosili. Ovo joj bude dozvoljeno tim uvětom, da ona u buduće nikakva brodovlja više nedàrži te da godišnji danak platja.

Rimljani smatrahu ovo, za njih u istinu ne sasma dično odděljenje kao jur dovàršeno; ali znajući dobro, da junački, na samostalnost učni narod na ništa više nemàrzi nego na tudje gospodstvo i nastojanje: zato se zadovolje samo godišnjim dankom i predadu vladu njihovu glavaru Dimitru Hvaraninu, koi rodjen Ilir biaše i koi se je bio oženio sa Triteutom, pàrvom ženom Ogranovom i uzeo na se skàrb i nastojanje nad njezinim sinom Pinejem (*Pineus*), a sada svojim pastorkom.

Nu na skoro moradoše izkusiti Rimljani, da njihov ljubimac, dočim jim je svoju otačbinu izdao, sva moguća poduzeti mora, za da Teutu svàrgne, pa da sám na prestolje zasèdne, a ne, da si najpotišteniu slavu vèrnoga roba pribavi! — On bo je samo sgodu očekivao i izgledao, da se dosadanje svoje zadaće odrekne, te da drugu mnogo prijatniju primi. Nèko vrème stajaše u savezu s Maćedonci, na koje se je bio sa svime spustio. Ali jedva što 6 godištah prodjè, podignù on oružje proti Rimljanom; nu čini se, da nisu svi boljari privolili u njegovo nakanjenje; jer se štie u Polybiu, da je mnoge poglavice, koji nehtèše odmah s njime dàržati, posmicati dao, i da je nastojao u svekolike časti samo one muževe pometati, koji su njemu privàrženi bili. Dà li je bila màrzost proti oholomu uzvišencu, preziranje proti izdajici, ili želja jednoga Plevratjanina, višerečenoga Pineja, na obezčeštjeno prestolje opet staviti, koi li je bio uzrok, što su se tako mnogi proti inače hrabromu i mudromu Dimitru podignuli? nemože se iz dogodovštine pravo razabrati. — Nu toliko je jasno, da je Rimljanom ova nesloga u dobri čas došla. Malim dakle trudom podvàrgoše si Rimljani godišta 532 od sazidanja Rima pod konzulí: Kornelijem Scipionom Asinom i Minukciem Rufom istriansko kraljestvo, saveznu dàržavu Dimitrovu, koja po naputku njegovu oružje proti Rimljanom uzdignù; nu kojoj Dmitar radi rečenih okolnostih u pomoć priskočiti nemogaše. —

Dvě godine zatime udariše Rimljani i na samoga Dmitra, i rimski konzul Aemilius Paulus otvori sa znamenitom vojskom rat u Ilirii. Broj nezadovoljnikah valjada velik biaše; jer izvan Dymacha, koi se je samo 7 danah Rimljanom protivio, podvàrgoše im se svi gradovi dragovoljno. Ali tim težje im biaše sa vele obtvàrdjenim i svimi potrèbami dobro providjenim rodnim gradom Dmitrovim, sa věrnim mu gradom Hvarom, koi na otoku istoga imena ležaše. Nu i ovdě se lukavi Rimljani dosètiše te nadjoše srèdstvo, kako bi se od dugotrajnoga i svakako dvojbenoga obsèdnutja oslobodili.

Rimski konzul prebrodi noćju na otok i učini veći dio svoje vojske posakrivati u šikarju i dumačah; a čim se dan od noći stade dèliti poče on javno i očito broditi sa 20 svojih brodovah u luku hvarsku. Dmitar se prevari, ujela ga guja, te udari na Rimljane, i u pàrvoj žestini vojevanja svoga podje za njim sva posadka iz grada te nasàrne i ona na Rimljane. Ali jedva što ovi grad ostaviše, netom ti i posakrivane bivše čete rimske iz svojih kutovah promiliše i putove posadki izpreprečiše. I tako oda svih stranah, kao od bujice, obastàrte bihu poslě žestokoga boja čete Dmitrove posěčene i razpàršane. Mili Bože! silna ti kàrvca tudě protečě! — — Dmitru priskoči nèkako srèća te on iz te bitke zdravu iznese glavu i poběgne noćju i po magli ka kralju maćedonskomu, Kašnje je pao něgdě u bitki kod Mesene. Polybio veli: „da je Dmitar bio hrabar i velikim umom nadaren i smion čovèk; nu nesmišljen i nagao, te da je umró kako je i živio“. —

Pinej, Agronov sin, bude sada po Rimljanih kraljem ilirskim načinjen, pokle im je obećao, da će godišnji danak platjati. Pinej odàrži poštenu rèč i vladaše mirno pod rimskom obrambom.

Nu njegovi naslědnici: Sàrdovlad (***Skerdilais***) i Plevrat II. nebiahu time stališem zadovoljni, nego učiniše razlika pokušenja, kako bi svoje kraljestvo neodvislim učinili. Sin poslědnjega Genćić (***Gentius***) prekine napokon svako obćenje sa Rimljani i stane snova uznemirivati jadransko móre svojimi brodoví. Rimljani su pokušali s početka lěpim načinom pomirit se; ali Genćić baci njihove poklisare Maria Perpcuna i Lucia Petilia u tamnicu te pošalje još suviše kralju maćedonskomu Perseju (***Perseus***), koi se je s Rimljani bio zaratio, najmljenih vojakah, da proti Rimu vojuju. Rim pošalje na to Aemilia Pavla proti Perseju, koga takodjer u žestoku boju, gdě **20,000** Maćedonacah na bojištu padè, i nadvlada; — a Anicia Galla proti Genćiću. Aniciu Gallu podjè za rukom, te on svojim vele uljudnim načinom i postupanjem, kako takodjer i sa sto inih obećanjah, gane množtvo ilirskih gradovah, te se svomu kralju izneviriše. Samo Skadar (***Skodera***), najveći grad i zajedno najjačja tvàrdja ilirska, gdě biaše jezgra ilirskih četah sa svojim kraljem zatvorena, pàrkosiaše rimskomu oružju. K otomu je bio ovaj grad dvama potocima: Klausalom i Barbanom obkružen, koji se u veliku rèku Oriundo salěvahu.

Poslě nesrětne ipak bitke moljaše Gencio rimskoga konzula, da privoli u trodnevno mirovanje kao bivši u nadi, da će mu možebiti medjutim njegov brat Karavancio (***Karvančić ?***) u pomoć doći. — Rimljani privole u to trodnevno mirovanje, a kroz to vrěme odplovi Gencio rěkom Barbanom do jezera Labeata; nu videći se prevarena u svojoj nadi doplovi tretji dan natrag u Skadar te otide u rimski tabor (***logor***). Po danom mu ovdě uvěrenju, da mu se ništa bojati netrèba, ostane tudè na večeri. Ali kad sutradan na poziv u goste dojde u rimski tabor, bude po rimskom konzulu Kassiu (***Cassius***) ulovljen, te istim mahom dobiju i poslanici rimski Petelius i Pepernus zapověd, da imadu svukoliku kraljevsku obitelj i sve njihove prijatelje pohvatati. Poslanici po danoj im zapovědi odu u Medeon, grad Labeaksanah, te tudě sapnu kraljicu Etlevu, nje dva sina Sàrdovlada i Plevrata i brata kraljeva Karavancia pa ih dovedu u Skadar. Anicio konzul povede udilj zatime kralja i svu kraljevsku obitelj potežući ju nuz svoja pobědonosna kola u največoj slavi (***triumfu***) u Rim. I tako morade nesmotreni kralj Gencio tu nesrětnu čast sa gubitkom svoje i svojih rodjakah i prijateljah slobode platiti.

Tim načinom utàrnù se ilirsko kraljestvo. Ovoj nesrětnjoj bitki može se u istinu svim pravom pripisati kao glavni uzrok nesloga ilirskih pukah, izmedju kojih se někoji sa Rimljani sklopiše i tako Ilir proti Iliru, dakle brat proti bratu nemilo vojevaše i bratinsku kàrv proli. Ali jao i pomagaj svakoj onoj dàržavi, gdè se vodje jedne zemlje i domovine svojemu zakonitomu kralju i svojoj miloj otačbini izněvěre; gdě egoizam (*sebičnost*) sa zanemarenjem obćenitoga dobra nadvlada; ovakovo bo izštetjenje naravi i ćudorednosti te pomanjkanje čvàrstoga značaja mora prie ili poslie dàržavi propast doněti! —

Po ovom nesrětnom dogadjaju postane Iliria rimskom pokrajinom. Ali kao takova jedva da je proti sěveru tako daleko pružala se kao današnje kraljestvo istoga imena, i čini se, da je Rimljanom do Augustovih vrěmenah više na škodu, nego li na korist bila; budući su slobodoljubivi njezini stanovnici svaku prigodu upotrěbljavali, da tudje gospodstvo sa sebe stresu. I time se sbì, da je jedna buna za drugom slědila, i malone što se Rim po věčnih odděljenjih iznemognù, od kojih mnoga Rimljanom na škodu izidoše. —

Tako izgubì konzul Marcius Figulus veliku bitku u Dalmacii i morade po neopravljenoj stvari u Rim se vratiti. — Korneliju Scipionu Nasiki pojde doduše za rukom grad Delminium (*današnje Duvno*?), koi Figulus obsio biaše, razrušiti; ali badava; jer se nemogaše u onih pokrajinah nastaniti, premda su mu u Rimu slavu poběde odpěvali godišta po sazidanju Rima 598. On se je time gotovo osramotio kao i godine 637 Caecilius Metellus sa priděvkom Dalmaticusa, hvastajući se taštom slavom, kao da je Dalmatine pobědio, na kojega hotomce nehtědoše udariti, videći ga, kako směšno svoju vojsku vodi i upravlja i znajući pri tom, da mu je više stalo do časti slavodobitnoga uvoda u Rimu, nego li do iste poběde, i da po njegovu odlazku mogu opet činiti, što im drago. Rimljani su veoma lakomi bili za ratovi i pobědami, i ne rědko preslěpljavao je senat takvimi slavami sebe i puk. — Takodjer niti Apian Fulvius Flaccus nemogaše malo prie toga rat u Ilirii na kraj izvesti; premda su i njega god. 618 pobědonosnim uvodom u Rimu počastili. — Konzulu Semproniu Tuditanu biaše još gore, jer su ga Japodci sasma bili smàrvili i jedinomu junačkomu sàrdcu Junija Bruta podjè něko vrěme za rukom, te je ratoborne i razgnjevljene puke ilirske ublažiti i zauzdati znao. — Godišta 679 podignù se opet buna u Dalmacii i Kurius Koskonius imadjaše pune dvě godine danah posla, dok je mir samo na slěpo oko proizveo. —

Toliko o kraljestvu ilirskom do Caesarovih vrěmenah. —

Ostalih ilirskih pokrajinah, izvan Istrie, koja je po samovladarstvu upravljana bila i svoju neodvislost i samostalnost po razrušenju Nasaktiuma, u kom se je njegov kralj Apulo bio zatvorio i koi se je bezufajući bi reć do poslědnjega čověka branio i svoj život okó godišta 576 izgubio, — ostalih, rekoh, ilirskih pokrajinah do Oktavianovih vrěmenah nebiahu se Rimljani niti dotaknuli. Jerbo akoprem je Sempronius oko godišta 619 u gornjoj Pannonii prodró i na Sigetjane(*Segestane*) kod Siska (*Siscie*) na Savi udario: ipak nemogoše si Rimljani do onoga vrěmena u tih okolicah nijednoga plemena uprav rekući podvàrći. Dà isti njihovi saveznici po Luciu Kotti i Metellu jur prie pobědjeni Japodjani odpadoše u ono vrěme od Rima. Takodjer i polet konzula Scribonia Curiona do Dunava biaše bez stalnoga uspěha. Tekar Oktavianu podjè za rukom te si on ove pokrajine podvàržè i odprie već pobědjeno, nu toliko već putah odpadše kraljestvo ilirsko s Rimom opet čvàrsto skopča i sjedini. — Liburnia biaše još jedina pokrajina, što je s Rimljani u ovih pogibelnih krizah stalno i nepomično dàržala; nu moradè poradi toga od svojih suplemenikah dosta ukora podnèti.

Godišta 700 dodjè Julio Caesar u Iliriu, da pannonske Pyruste upokori, što su rimske podložnike u Ilirii uznemirivali. On naredi obćenitim jurišem na njih udariti; ali oni se bàrzo dosète, te se brez kara i u miru s njime lèpo pogode: plate mu učinjene kvare i pošalju mu taoce. Tim se zadovolji Caesar te ode u Galliu. Malo zatim biaše postajalo vrème, što Caesar odè, i Dalmatinci uzdignu oružje proti Liburnezom, koji su s Rimom vèrno dàržali te im otmu Promin (*Promonu*). — Liburnezi se potuže Caesaru i umoliše ga, da im dade pomoći. Ovaj zapovèdi, da se Dalmatini imadu odmah odnesti iz Promina, te za tu svàrhu pošalje rimsku vojsku proti njima; ali je dočekaju hrabreniti Iliri i posèku do noge. Nesloga medju Pompejem i Caesarom nedopusti poslèdnjemu, da se nad učinjenom mu pogàrdom osveti. Za potlašnjega Pompejeva rata dobie Gabinius zapovèd, da se sa 15 kohortah i 3000 konjanikah kroz Iliriu na bojište u Macedoniu stavi; ali Iliri znadoše veoma dobro, od kakovih bi poslèdicah bio za njih srètan uspèh ovoga rata, te ti oni uzdajući se u Boga i srèću junačku, koju su malo prie pokušali, udare s velikom silom na vojsku Gabinievu i razbiju ju i razpàršaju na sve strane. Težkom mukom uteče Gabinius sa nèkoliko još svojih vojnikah, ostavivši na bojištu màrtvih **2000** ljudih, 38 centurionah i 4 tribune, u vèrni Rimljanom grad Salonu (*Solin*), gdè i dušu izpusti, možebit od tuge, žalosti, sramote i izgubljena poštenja. —

Po ubojstvu Caesara mišljahu Iliri, da će do skora sat odbiti oholomu Rimu. Za uskorit dakle taj sat udare oni sjedinjenimi silami u Italiu, poplène i poharaju Ogleju (*Akvileju*) i rimsku naselbinu Tergestum. U ovaj par desi se Oktavian u Sicilii na putu za u Afriku, kad mu ta neugodna vèst iz Ilirie dospi. On se okrene odmah k sèveru i pohiti sa svojimi pobèdonosnimi četami na ilirsku granicu. Došavši ovamo unidje u Japidiu i morade svaki pedalj mèsta kàrvju naplatiti; Japodi bo ga gonjahu kao i sènu mu kroz svoje brègove, dolove i šume i smlate mu vojsku, bez da im je on ista nabuditi mogao.

Ovako vojujući i zauzevši grad Terpo (*današnji Laz i Terq*) dospie vojska Oktavianova u Metullum (*današnju Metliku, Mölling*), glavni grad Japidie. Ovdè se opet zametnù strašna bitka medju obsèdnici i obsèdjenimi. Ovi popališe mnoge rimske bojne sprave, odbiše jurišajuće Rimljane, dà istoga Oktaviana, koi se je bio na grad penjao, znamenito izraniše. Bitka ova poslè najžeštjega i najjunačniega branjenja, koje je igda u dogodovštini upisano, dovàrši se time: da su Iliri obećali 50 talacah staviti i rimsku posadku u grad primiti. Nu gle čuda golemoga! — kad Rimljani u grad unidjoše i obćenito odoružavanje preduzeti naumiše, udare pobèdjenici s nova na Rimljane, voleći svoj život nego li oružje položiti. Oni pozatvoraju svoje žene i dètcu u vèčnicu te zapovède stražarom, da ju upale, ako bi oni popadali. Hrabri padoše premoženi od sile rimske, a stražari izvàršiše savèstno danu im zapovèd. Žene i matere hitiše se samovoljno sa svojom dètčicom u pakleni oganj, da kleto robstvo izbègnu. Vatra obliže sve oko sebe, tako da neostà kamena na kamenu. Ona nèkolicina, što u sužanjstvo padè, učini kraj životu svomu samoubojstvom, ostali padoše na bojištu. Rimljanom neostadè drugo neg ogarci i tužno divljenje! — Gubitak Rimljanah biaše neizmèran, i Oktavian sám dopadè ranah na noguh i rukuh. —

Zatim povedè Caesar Augusto svoju vojsku u Pannoníu i obsědne Sisak. Ovaj upotrěbivši sve moguće načine, kako da tolikoj sili odoli i da se obsědnutja rimskoga rěši, te pretàrpivši pri tom sve moguće nesgode i neprilike sa sàrdcem junačkim na toliko, da se je isti Oktavian čuditi morao; nu na poslědku nemogavši više od 30 danah rimskoj sili i věštini vojničkoj pàrkositi, predade se Caesaru. To je i bio takodjer uzrok, što je on svoju osvetu do nametnutja poreza uzprezivao. I time metnuvši u nadvladani grad posadku od 25 kohortah i učinivši sa inimi puci ilirskimi ugovore mira, vrati se natrag u Rim, gdě mu senat slavu (*triumf*) odluči; ali ju Caesar neprimì, znajući dobro, da je zavrědio nije.

Još dva puta pohodio je Oktavian Iliriu i podje njegovu vèleumu i věštini njegovih vojakah za rukom, te oni nesamo Promin (*Promonu*) i druge tvàrde gradove razoriše, nego jošte i Dalmatine, najopornie pleme medju svimi Iliri, naposlědku upokoriše Ali biaše još više ratobornih pukovah u sěveru, Pannonii i Rhaetii, koji jošte nebiahu podjarmljeni, premda jih je Publius Sylvius više putah pobědio. Oni budu sa svime svladani istom po Drusu i Tiberiu. Nu stalo je to Rimljane neizbrojnih žàrtavah. Kad je po Tiberiu pobuna u Dalmacii utaložena bila, tad se je istom mogla smatrati cěla Iliria kao prava rimska pokrajina. —

Rim je dakle trěbovao 224 godine danah, da Ilire sasvime podjarmi; jerbo pàrvo nasàrnutje Rimljanah na Ilire sgodi se god. 524 po sazidanju Rima; a Oktavian zatvori Janovo templo god. 748. —

Odsada počemši upotrěbio je mudri Rim svakolika srědstva, kako da potare staru narodnost u ovih pokrajinah; časti budu samo Rimljanom davane; ljudstvo ilirsko věšto na oružju bude u inostrane zemlje preměštjivano; a premamljiva rimska kultura (*izobraženost*), rimske navade i običaji budu tako hitro i silovito ucěpljivani, da se je morao narodu mozak směšati. Ali znadjahu i to Rimljani, da se svaki narod svojih starih običajah pridàržava i da se materialnim blagostanjem najvećma zadobiti može: zato bì njihov stari ustav sačuvan, po čem su i postala tako zvana municipia i njihov dosadašnji porez bì na polu obaljen. —

Sasvim time čini se ipak, da su rimski glavari (*naměstnici, městodàržci*) silovitim i samovoljnim načinom i oglobljivanjem narodu dodijali; jerbo su se Iliri proti njihovu tiranstvu (*okrutničtvu*) gorko tužili. Ovo i još ne sasvime ugašeno ćutjenstvo savěsti narodne podhranjivaše pogibeljan oganj u sàrdcih Ilirah, koi osobito onda strašno buknù, kad su Rimljani u Germaniu proti silnomu markomanskomu knezu Marobodu svoje čete vodili i po ovom u takvu stisku utěrani bili, da se je kapitol od straha uzdàrmao. Svakolika Pannonia i Dalmacia dižè se na oružje i pod vojvodstvom obiuh Batonah i Pěnata sastavi se dobro uredjena i u najboljoj vojničkoj umětnosti vàrlo dobro uvěžbana vojska od 200.000 pěšakah i 9000 konjanikah. Rimski gradjani, častnici i posadke bihu pomlatjeni i na sablje raznešeni, a granice budu obastàrte i savez sa Marobodom sklopljen. Nikada nebiaše rimsko carstvo u većoj pogibelji. Strah i trepet zavlada u Rimu na te opake glase, koi svakidan iz Ilirie dolažahu i Augusto sám dade na znanje dàrštjućemu Senatu: da bi se moglo lahko dogoditi, da će Iliri za deset danah pred rimski kapitol doći, ako se skrajne sile nenapregnu i time se grozeća strahota neodvàrne. To navěštenje Augustovo prouzroči, te se u Rimu odmah vojnička vèžbanja začnu, bojni porez se popiše, i vojska se podigne za u Iliriu. *) —

Usrěd najveće zabune ovih naredbah, i kad istog Augusta znini (*zòne*) prolažahu, gdě biaše silno zabrinút za svoju slavu i dàržavu, dodjoše najednoč blagi i utèšivi glasi: da je Tiberiu pošlo za rukom, mir sa Marobodom ugovoriti. — Ovo odpadničtvo markomanskoga vladaoca od svojih saveznikah izbavi Rim od neuklonive propasti. Sada mogaše Rim svukoliku svoju silu proti Ilirom obratiti; ali sa svim time težko bi mu bilo išlo na ruku njih nadvladati, da nije jedan Bat (*Baton*), vodja pannonske vojske, za novce, krunu od Breûtiuma, svojega saveznika Pènata (*Pinnetus*), tretjega vodju od bunjevacah, sa svimi svojimi četami, nad kojimi vojvodovaše, Rimljanom izdao i predao.

---

*) Iz gore napomenutoga Velleja Paterkula Histor. Rom. lib. II. stavljam ovdě:

Cap. CX. Rumpit, interdum moratur, proposita hominum fortuna. Praeparaverat jam hiberna Caesar ad Danubium, amotoque exercitu non plus quam quinque dierum iter a primis hostium, Saturninum admovere copias jusserat, quae paene aequali divisae intervallo ab hoste, intra paucos dies in praedicto loco cum Caesare se juncturae erant: cum universa Pannonia insolens longae pacis bonis, et adulta viribus Dalmatia, omnibus quoque tractus ejus gentibus in societatem adductis, constituto arma corripuit. Tum necessaria gloriosis praeposita: neque tutum visum, abdito in interiora exercitu, vacuam tam vicino hosti relinquere Italiam. Gentium nationumque, quae rebellaverant, omnis numerus amplius DCCC millibus explebat. CC fere peditum colligebantur, armis habilia; equitum novem. Cujus immensae multitudinis, parentis acerrimis ac peritissimis ducibus, pars petere Italiam decreverat, junctam sibi Nauporti ac Tergestis confinio: pars in Macedoniam se effuderat; pars suis sedibus praesidio esse destinaverat. Prima duobus Batonibus ac Pinneti ducibus auctoritas erat. In omnibus autem Pannoniis non disciplinae tantummodo, sed linguae quoque notitia Romanae, plerisque etiam literarum usus et familiaris animorum erat exercitatio. Itaque, hercules, nulla unquam natio tam mature consilio belli bellum junxit, ac decreta patravit. Oppressi cives Romani, trucidati negotiatores, magnus vexillariorum numerus ad internecionem ea in regione, quae plurimum ab imperatore aberat, caesus. Occupata armis Macedonia; omnia et in omnibus locis igni ferroque vastata. Quin tantus etiam hujus belli metus fuit, ut stabilem illum, et firmatum tantorum bellorum experientia, Caesaris Augusti animum quateret atque terreret.

Cap. CXI. Habiti itaque delectus, revocati undique et omnes veterani; viri feminaeque ex censu libertinum coactae dare militem. Audita in senatu vox Principis, decimo die, ni caveretur, posse hostem in urbis Romae venire conspectum. Senatorum equitumque Romanorum exactae ad id bellum operae ex pollicitatione." —

To se dogodì god. od sazidanja Rima 760, a po narodjenju Isukàrstovu 7.

Sada ostadė još dalmatinski Bat, koi na svoga izdajnoga imenjaka vojskom udari i uhvativši ga pogubiti dadė. Sasvim time, da bi ovi Bat oda svih stranah iznevěren i ostavljen, zadadė on ipak jošte mnogo posla Rimljanom. Tek dvanaesto godište po narod. Isukàrstovu slavjaše Tiberio svoje slavodobitje nad pobědjenjem buntovnih Ilirah.

Po ovoj nezgodi klonuše sàrdcem Iliri i izgubiše svu nádu samostalnost si oružjem pribaviti, te radi toga budu od sada věrni podložnici rimski. I kao takovi pokazaše se junačkim i umnosnim narodom.

Iliria biaše u svakom obziru najznamenitia pokrajina rimska; jer su s vrěmenom čete ilirske na prestolje rimsko careve izabirali iz svoje kàrvi, počemši od Maksiminiana tračkoga pak do Momile Augustula i od Leona I. do Theodore iz kuće Vasilia Maćedonjanina. Ukupno vladahu 43 cara i dvě carice, koji svikolici iz plemena tračko-ilirskoga, iz velike Ilirie rodom biahu. Znamenite su u toj struci rěči glasovitoga historiografa Engleza Gibbona: „Rimsko carstvo biaše od vojnikah, od okrutnikah i barbarah potlačeno i malo ne uništeno, kad ga naslědstvo i krěpki duh velikih vladarah, koji rodom od rimske provincie Ilirika (*Illyrikuma*) biahu, opet podignù i izbavi." — Vidi obilnie o tom u Danici Ilirskoj god. 1842 br. 2, 3 i 4. članak: „Něšto iz dogodovštine velike Ilirie" od Ivana Kukuljevića Sakcinskog. Zatim kao odgovor na isti članak od Doktora Demetra br. 6, 7, i 8.

Uvidiše Rimljani taki s početka, od kolike je važnosti Iliria glede iztoka za njihovo světovladno gospodarstvo i zato svimi silami nastojahu, da se u tom gospodstvu uzdàrže. To ponase svědoče napori rimskih carevah, koji u vrěme nasàrtavanja divjih narodah od sěverne Azie sva moguća poduzeše, za da se u posědovanju Ilirie ukrěpe. Ovdě bo se je sva njihova sila sjedinjivala i odovuda su oni Alemanne, Gothe i Persiane odbijali i pokoravali. Ali sila Boga nemoli, veli naša poslovica, te tako sila barbarah: Hunah i Avarah ipak premogne svekolike zemlje ilirske, poplavi, pohara i poplěni i na njihovih màrtvih tělesih i porušenih gradovih, koji se něgda zlatom blistahu i svakim blagostanjem ponošahu — svoje neljudno carstvo, sagrade i ustanove. Nu i tomu barbarstvu bi konac učinjen; jer došavši iz sěvera silne mišice hàrvatske i sàrbske razbiše i razpàršaše carstvo avarsko oko godišta 634 — 640 po Isukàrstovu narodjenju. Vidi Čàrtice iz dogodovštine hàrvatske u Kolendaru god. 1846 str. 5.

Ferdinand Žerjavić.

Někoje za našu dogodovštinu znamenite povelje

(iz knjige Josipa Chmel-a: „Actenstücke zur Geschichte Croatiens in den Jahren 1526 und 1527. — Wien 1846.“)

1.) Hàrvatski sabor izbira i priznaje Ferdinanda I. za svoga kralja.

Mi presvětloga i premogućnoga vladatelja i gospodina g. Ferdinanda českoga i hàrvatskoga i t. d. kralja, infanta španjolskoga, s. rimskog cesarstva izbornika, nadvojvode austrianskog, vojvode burgundsk. brabantsk, štajerskog, koruškog, kranjskog, slezkog, virtembergskog i t. d. marhiona moravskog, burgovskog i t d. grofa tirolskog, celjskog, goričkog i t. d. gospodina krajine slovinske, luke Navon i slatinah, sv. rimskog cesarstva naměstnika obćenitog i t. d. vladara i gospodina našega najmilostivieg savětnici i poklisari Pavao Oberstein, božjom milostju predstavnik bečki, umětnostih i mudroljubja i obojega prava doktor i t. d. Nikola Jurišić vàrhovni vodja, Ivan Kacianer i Ivan Puchler, zapovědnik u Mačovu, vodje, svědočimo i dajemo na znanje svima. Kad smo mi uslied kraljevskoga mandata:

Nos Serenissimi et Potentissimi Principis et Domini D. Ferdinandi Bohemie et Croatie etc. Regis, Infantis Hispaniarum, Sacri Romani Imperii Principis Electoris, Archiducis Austrie, Ducis Burgundie, Brabantie, Stirie, Carinthie, Carniolie, Slesie, Wirtembergie etc. Marchionis Moravie: Burgouie etc. Comitis Tyrolis, Celeje, Goritie, etc. Domini Marchie Slauonice Portus Naonis et Salinarum, Sacri Romani Imperii Locumtenentis generalis etc. Principis et Domini nostri gratiosissimi Consiliarii et Oratores Paulus de Oberstain Dei gratia Prepositus Viennensis, Artium Philosophie, et Utriusque Juris Doctor etc. Nicolaus Juritschicz supremus, Capitaneus, Joannes Caczianer, Joannes Puchler, prefectus in Meichou, Capitanei, recognoscimus et notum facimus vniuersis. Quum nos vigore mandati eiusdem Serenissimi D. Regis nostri, cujus tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis:

Tu slědi od rěči do rěči kraljevski mandat, po kojem Ferdinand rečenim poklisarom svojim k hàrvatskom saboru daje nalog i punomoćje, govoreći (u izvadku):

Ferdinand, božjom milostju kralj českí i t. d. dajemo s ovim na znanje svima. Kad bi mi častnim, poglavitim, uzmožnim, plemenitim i odličnim, nama milim biskupom, prelatom, grofovom, plemićem i svim stališem i redovom kraljevstva Hàrvatskoga razlagali pravo, koje nama i presvětloj nama miloj supruzi našoj prema kraljevstvu ugarskom pripada, umoljavajući rečene stališe i redove, da nas ovoga prava kao i više drugih obzirah radi za gospodina i kralja svoga primu i kao takvoga pripoznadu. Rečeni stališi i redovi na to poklisare i poslanike svoje toga radi k nama poslaše, nu ovi nemogoše odluke naše svàrhu svih njihovih iskanjah primiti, budući da nisu od svojih pošiljateljah na toliko opunomoćeni bili.

Ferdinandus, Dei gratia Bohemie Rex etc. etc recognoscimus et notam facimus tenore presentium universis: Quod cum Reverendis, Spectabilibus, Magnificis, Nobilibus, Egregiis, sincere nobis dilectis Episcopis, Prelatis, Comitibus, Nobilibus ac universis Ordinibus et Statibus Regni Croacie jus nostrum, quod nobis et Serenissime consorti nostre dilectissime versus Regnum Hungarie competit exposuissemus, requirendo eosdem, quatenus nos illius vigore, aliorumque complurium respectuum intuitu in Dominum et Regem suum acceptarent et ut talem recognoscerent. Ipsi vero Status et Proceres Nuncios et Oratores suos ad nos propterea destinarint, qui tamen plenam sut per singulis per eos petitis resolutionem reportare nequiuerint, eo quod fines mandati eis a Principalibus suis traditi longius excedere non licuerit.

Zato gore pomenute poklisare šalje k hàrvatskomu saboru i daje im punomoćje:

„dajući i dopuštajući im moć i vlast, da mogu s pomenutimi stališi, biskupi, prelati, grofovi, plemići i sudrugovi njihovimi u naše ime i město nas o svih, koja smo im u napućenju našem naložili, raditi, věćati i govoriti: i kad će medju ostalimi i o tom raditi i pošto ih budu na to priklonili, da nama kao zakonitomu i rodnomu gospodinu prisegu vèrnosti i podanosti položiti uzhoće; da mogu ovu prisegu za nas i uměsto nas primiti i njih osiguravati, da mi hoćemo i naměravamo sve i svake njihove povlasti, prava, pravice i naredbe, kraljevstvu onomu i njegovim žiteljem i stanovnikom od presvětlih kraljevah njihovih nègda podane i uděljene, cěle i neoskvàrnjene hraniti i dàržati; da mogu ako od potrěbe bude vàrhu toga shodna pisma načiniti i izdati; i u obće sve ono činiti, govoriti, obnašati i izvàršiti, što je pri tom nuždno ili sgodno, što pravi, zakoniti i nesu-

„dantes et concedentes eisdem facultatem potestatem et autoritatem cum prefatis Statibus Episcopis, Prelatis, Comitibus Nobilibus et Consortibus eorum coniunctim uel in solidum nostro nomine loco et uice super omnibus et singulis que eis per instructionem nostram apud eos seriatim agenda iniunximus, agendi tractandi et proloquendi et postquam uigore instructionis nostre cum eis inter alia egerint atque in hoc• induxerint, quod nobis tanquam legitimo et naturali eorum Domino debitum fidelitatis et homagii Juramentum prestare uelint, tale Juramentum fidelitatis et homagii pro nobis et loco nostri recipiendi, eosdemque assecurandi, quod omnia et singula eorum Priuilegia Jura Libertates et Decreta Regno illi eiusque incolis et inhabitatoribus a Serenissimis retro Regibus eorum tradita et concessa salua et illesa conseruare et manutenere uolumus et intendimus, eisdemque iuxta mnjeni opravitelji i poklisari činiti mogu i što bi mi sami učiniti uzmogli, ako bi svemu tomu prisutstvovali i osobno pribivali, pa bilo i takovo, što inače obširniu poruku iziskuje, nego što je s ovim izrečena; — obećavajući našom kraljevskom rěčju, da ćemo odobriti i priznati sve, što će godj pomenùti poklisari naši, ili većina njih, u rečenih poslovih učiniti i obreći, i da nećemo nikad i šta proti čemugodj ovom prilikom učinjenu raditi, ni mi ni posrèdnje osobe, nikakvom prilikom niti kakvim načinom. Svědočanstvom ovog pečatju našom potvàrdjenog lista. Dato u gradu našem Beču dana petoga měseca Decembra lěta gospodnja tisuću pet stotinah dvadesti šestoga. Ferdinand (vlastitom rukom). Vidi L. de Harrach Kancellar.“

rei exigentiam et qualitatem literas desuper necessarias et oportunas érigendi, et concedendi, aliaque omnia et singula faciendi dicendi gerendi et exercendi, que in premissis et circa ea necessaria et oportuna fuerint, queque ueri legitimi et indubitati procuratores et mandatarii facere possunt, Et denique que nosmet facere possemus, si premissis omnibus et singulis presentes et personaliter interessemus, etiamsi talia forent, que mandatum exigerent magis speciale quam presentibus est expressum, promittentes in uerbo Regio nos habituros ratum et gradum quicquid per supradictos procuratores nostros uel maiorem ex eis partem circa premissa gestum et illorum occasione promissum fuerit nec aliquid contra ea uel eorum aliqua ullo unquam tempore attentaturos siue per nos aut interpositas personas quauis uia occasione uel modo. Harum testimonio literarum sigilli nostri appensione robotarum. Datum in ciuitate nostra Vienna die quinta mensis Decembris anno Domini milesimo Quingentesimo Vicesimo sexto. Ferdinandus (manu propria) Vidit L. de Harrach Cancellarius. Ad mandatum Serenissimi Domini Regis proprium Jo. Maius.“

sa prečastnim, poglavitimi, velmožnimi, hrabrimi, plemenitimi, i svimi ostalimi muževi i gospodom stališi i redovi kraljevstva Hàrvatskoga, gospodom i prijatelji nama premilimi, mnogo o tom radili i preduzimali, da rečenoga presvètloga g. kralja i t d. i njih kralj. veličanstva suprugu, presvètlu gospodju Anu ugarsku, česku i hàrvatsku kraljicu, vladateljicu, i gospodju našu premilostivu za rodnoga, zakonitoga, pravog i nesumnjenog svoga kralja i gospodina, kraljicu i gospodju priznaju, i njima vèrnost i podanost prisegu, i kad bi oni sve to dragovoljno, smireno, radostno i priklonito učinili, kao što se to jasnije viděti može, u njihovom nama izručenom listu, koji ovako glasi:

„Mi Andrija božjom i apostolske stolice milostju biskup kninski i opat toplički, Ivan Torkvat kàrbavski, Nikola zrinski, Christophor i Volfgang bratja i Gjorgje od Frankopanah senjski, kàrčki i modruški, Stěpan blagajski župani (grofovi)

Cum Reverendissimo, Spectabilibus, Magnificis, Strenuis, Nobilibus ac aliis omnibus et singulis Dominis et prudentibus uiris Statuum et Ordinum inclyti Croacie Regni Dominis et amicis nostris plurimum honorandis et dilectis plura egissemus et tractauissemus ut predictum Serenissimum D. Regem etc. et sacre sue Regie Majestatis Consortem Serenissimam Principem et Dominam Dominam Annam Hungarie Bohemie et Croatie Reginam Principem et Dominam nostram gratiosissimam in naturalem legittimum verum et indubitatum eorum Regem et Dominum, Reginam et Dominam recognoscerent prestarentque eisdem desuper debitum fidelitatis et homagii Juramentum, et ipsi id totum libenter deuote iocunde et reuerenter fecissent, quemadmodum in eorum literis nobis ea propter assignatis clarius intueri licet, que hac uerborum serie contexte sunt videlicet:

„Nos Andreas dei et Apostolice Sedis
„gratia Episcopus Tiniensis et Abbas Topli-
„censis, Joannes Torquatus Corbauie, Ni-

Christophor de Pernja, Bernard Tompić de Zechau (?), Ivan Kobasić de Brězovica (?), Pavao Janković, Gašpar Križanić, Toma Čipčić, Mihailo Skoblić, Nikola Babonišić, Gàrgur Otmić sudac varmedje zagrebačke, Antun Otmić, Ivan Novaković (?), Pavao Isačić (?), Gašpar Ježić (?) Stèpan Simić (?) i ostali svi plemići i velikaši, kao i plemenitih varmedjah, gradovah i kotarah stanovničtvo, skupština kraljevstva hàrvatskoga za věčiti spomen priznajemo i s ovim dajemo na znanje svima. Kako je presvètli i premogući vladar i gospodin Ferdinand božjom milostju kralj česki i hàrvatski, infant španjolski i t d. i t d i t d. poslao ovih danah k nama svoje savětnike i poklisare častnog po Kristu otca i gosp. Pavla Oberstaina božjom milostju predstavnika bečkog, umètnostih, mudroljubja i obojeg prava doktora, Nikolu Jurišića vàrhovnoga vodju, Ivana Kacianera i Ivàna Puchlera zapovědnika grada Mačova vodje, gospodu i prijatelje naše osobite, i kako su nas ovi u ime rečenoga kraljevskoga veličanstva, kao od njih dovoljno opunomoćeni, umolili, da njih veličanstvo za našega zakonnoga i rodnoga kralja i gospodina i presvètlu gospodju Anu, kraljicu ugarsku, česku i hàrvatsku gospodju našu premilostivu za našu zakonnu i rodnu kraljicu i gospodju priznamo i njima věrnost i podanost našu prisežemo; mi uvažavajući i pomno razsudjujući prava, koja isti naš presvětli kralj i supruga mu presvětla gospodja kraljica na naslědstvo ugarske kraljevine imaju, navlastito uslied više neoprovàrzivih ugovorah, koje mi viděsmo i čitasmo, a najposlie uslied zakonito po uredbah kraljevstva ugarskoga u obćenitom stališah i redovah one kraljevine saboru u gradu Požunu dana 16. sada prošastoga mèseca Decem. učinjenoga i proglašenoga izbora, ujedno sèćajuči se i razmišljavajući tolike milosti i pomoć, s

„colaus Zrinij, Christophorus et Wolfgan-
„gus fratres ac Georgius de Frangepani-
„bus Segnie Veglie et Modrusie, Stepha-
„nus de Blagay Comites, Christophorus de
„Pernya Bernardus Thompich de Zechau,
„Joannes Kobazich de Brikowiza, Paulus
„Jankowich, Caspar Krysanych, Thomas
„Chypchych, Michael Zkoblych, Nicolaus
„Babonisych, Gregorius Othmych Judex
„nobilium Comitatus Zagrabiensis, Anto-
„nius Othmych, Joannes Nobakwych, Pa-
„ulus Jsachych, Caspar Giezich, Stepha-
„nus Zymych ceterique vniuersi Nobiles
„et procceres nec non Nobilium Comitatuum
„ciuitatum et districtuum populorum vniuer-
„sitas Regni Croatie ad perpetuam rei me-
„moriam fatemur et recognoscimus, notum-
„que facimus tenore presentium vniuersis
„Cum Serenissimus et potentissimus Prin-
„ceps et Dominus Ferdinandus Dei gratia
„Bohemie et Croatie Rex, Infanns Hispa-
„niarum sacri Romani Imperii Princeps
„Elector, Archidux Austrie Dux Burdun-
„die Brabantie, Stirie, Carintie, Carniole,
„Slesie, Wirtenberge, etc., Marchio Mo-
„rauie, Burgouie etc., Comes Tirolis, Ce-
„leie, Goritie etc. Dominus Marchie Slauo-
„nice, Portus Naonis et Salinarum, Sacri
„Romani Imperii Locumtenens generalis
„etc. Princeps et Dominus noster gratio-
„sissimus miserit his diebus ad nos sacre
„sue Regie Maiestatis Consiliarios et Ora-
„tores Reuerendum in Christo patrem et
„Dominum Do. Paulum de Oberstain dei
„gratia Prepositum Viennensem artium Phi-
„losophie et utriusque Juris Doctorem, Ni-
„colaum Juritschiz Supremum Capitaneum,
„Joannem Caczianer et Joannem Puchler
„arcis Mechou Prefectum Capitaneos, Do-
„minos et Amicos nostros singulares, et
„ipsi prefate Regie Majestatis nomine tan-
„quam pleno et sufficienti Mandato ab ea
„suffulti nos requisierint, ut suam Majesta-
„tem pro nostro legittimo et naturali Rege
„et Domino, et Serenissimam Principem et

kojom je nas i kraljevinu hàrvatsku njih kralj. veličanstvo, jedino izmedju tolikih Kristjanskih vladarah mnoge godine od okrutnih Turakah branilo, i tako občuvalo, da se nismo po njihovom nasilju od dravověrnog zakona i càrkve kàrstjanske odmetnuli, i opominjući se nebrojenih drugih dobročinstvah i naklonosti, koju je uviek prema nas i svih naših stvarih ukazivao; za to pristasmo toliko smireno koiko priklono na pravednu i poštenu želju lrečenih gospode poklisarah, i danas prie oběda, još na taštih, svi i slědnji u obćemi sabor sakupljeni jedinodušno i jedinoglasno rečenoga presvětloga gospodina kralja Ferdinanda za pravoga, zakonnoga, nesumnjenoga i rodnoga našega i svega kraljevstva ovoga Hàrvatskoga kralja i gospodina, kao što i gorě rečenu presvětlu gospodju kraljicu Anu za pravu, zakonnu, nesumnjenu i rodnu našu i svega kraljevstva Hàrvatskoga kraljicu i gospodju srěćno izabrasmo i priznasmo, primismo, razglasismo, učinismo, postavismo i proglašivati učinismo po selih i ulicah, kao što i s ovim izbiramo, priznajemo, primamo, činimo, postavljamo, proglašujemo i počitamo (poštujemo) oba nj. veličanstva kao našeg (po rečenom) kralja i gospodina, kraljicu i gospodju, svim što boljim i kraćim putem, načinom, pravom, običajem i svečanostju, što više i bolje mogosmo i možemo, morasmo, i moramo; — zajedno s običnom věrnosti i podložnosti prisegom, koju isto tako javno, jasnim i razumljivim glasom, kao što ju rečeni g. bečki predstavnik prie nas izgovaraše, s podignutimi pàrsti i rukami u najvećem veselju položismo, na način, kao što od rěči do rěči slědi, ovi: „Prisežemo i obećavamo, da ćemo od sad u naprědak uviek věrni i poslušni biti presvětlomu vladaru i gospodinu gospodinu Ferdinandu českom kralju i supruzi njegovoj presvětloj gospodji Ani rodjenoj kraljici

„Dominam Dominam Annam Hungarie, Bo-
„hemie et Croatie Reginam Principem et
„Dominam nostram gratiosissimam pro no-
„stra legitima et naturali Regina et Domi-
„na recognosceremus illisque desuper de-
„bitum fidelitatis et homagii Juramentum
„prestaremus, quod nos exacte perpensis
„et diligenter consideratis Juribus quibus
„idem Rex noster Serenissimus vna cum
„dicta Serenissima Domina Regina sua
„consorte etc. pro sacro Regno Hungarie
„Jure hereditario obtinendo ad plenum et
„sufficienter fulcitus et prouisus est, pre-
„cipue vigore plurium inconuincibilium trac-
„tatuum, quos nos ex fundamemento uidi-
„mus legimus et relegimus, et postremo
„uigore electionis iuxta Decreta et Sanc-
„tiones Regni Hungarie in general Statuum
„et Ordinum illius Regni Conuentu die
„XVI Mensis Decembris proxime elapsi
„in Oppido Posoniensi rite et legittime facte
„et publicate, nec non attentis pariter tot gra-
„tiis opibus et emolumentis, quibus nos (et)
„Croatie Regnum sua Sacra Regia Maje-
„stas sola inter tot Christianos Principes
„pluribus annis contra immanissimos Thur-
„cas, ne nos illorum saeua tyrannide a fide
„orthodoxa et christiana republica deficere
„compelleremur benigne conservavit, ac
„infinitis aliis beneficentiis et nos et vniuer-
„sas res nostras pro singulari sua clemen-
„tia et liberalitate sibi continue commen-
„datas habuit, idcirco prefatorum Domino-
„rum Oratorum iuste et honeste requisi-
„tioni, tam deuote quam reuerenter annui-
„mus, et hodie ante sumptum prandium,
„quum adhuc ieiuni essemus, omnes et sin-
„guli, vnanimitate vna voce et proclama-
„tione nobis in generali nostro Conuentu
„existentibus, prenominatum Serenissimum
„Dominum Regem Ferdinandum in uerum
„legittimum indubitatum et naturalem no-
„strum et tocius huius inclyti Regni Croa-
„tie Regem et Dominum, nec non prefatam
„Serenissimam Dominam Reginam Annam

ugarskoj i českoj i t. d. gospodi našoj preblagoj i premilostivoj, kao pravim, zakonnim i naravnim naslědnikom i kralju i kraljici Hàrvatskim, zatim njihovim naslědnikom i naměstnikom ili upraviteljem, da ćemo njihovo dobro i njihovu korist pred očima imati i po mogućtvu promicati, štete pako i kvare njihove koliko u našoj sili bude predusrètati i od njih odvraćati, kao što i u obćeno sve ono činiti, što se dobrim podložnikom i vèrnim slugam naprama gospodinu svojemu pristoji i što im dužnost nalaže; i da nećemo nikad u buduće ikoga drugog, do njih veličanstva i njihove naslědnike, za gospodina i kralja našega primiti ili pripoznati. Ako li bi svi uskupno ili koji pojedini, opazili, da tko ili od càrkovnih, ili od svètovnih ljudih, na štetu i zlo njih veličanstvah, rèčju ili činom, drugoga koga ili drugih strane se dàržati želi, mi ćemo o takih osobah odma, kako za njih saznamo, njih veličanstva ili predpostavljeno nam od njih poglavarstvo izvěstiti, kao što i njima u pomoći biti, sve ovakove odmetnike k poslušnosti opet dovoditi, bez svake najmanje prěvare i lasti, tako nam Bog pomogo i njegova sveta evangjelia‘‘ “ —

„in ueram legittimam indubitatam et natu-
„ralem nostram et tocius Regni Croacie
„Reginam et Dominam felici omine elegi-
„mus et recognouimus, assumpsimus, pu-
„blicauimus, fecimus, constituimus et pro-
„clamauimus proclamarique fecimus per
„uicos et plateas prout tenore presentium
„eligimus recognoscimus assumimus faci-
„mus constituimus proclamamus et uene-
„ramur ambas suas Maiestates in nostrum
„(ut premittitur) Regem et Dominum, Re-
„ginam et Dominam omni meliori et ala-
„criori uia forma jure consuetudine et so-
„lennitate, quibus melius et efficacius fa-
„cere potuimus (et) possumus, debuimus
„et debemus una cum prestatione debiti
„fidelitatis et homagii juramenti, quod si-
„militer publice alta et intelligibili uoce ut
„nobis dictus Reuerendus D. Viennensis
„Prepositus sua quoque voce preibat, eleua-
„tis in altum digitis et manibus cum sum-
„mo gaudio prestitimus in forma ut de uerbo
„ad uerbum sequitur et est tale, uidelicet:
„„Juramus et promittimus, quod ex nunc
„„in antea erimus fideles semper et obe-
„„dientes Serenissimo Principi et Domino
„„Domino Ferdinando Bohemorum Regi,
„„eiusque Consorti Serenissime Domine
„„Anne Nate Regine Hungarie et Bohemie
„„etc. Dominis nostris clementissimis et
„„gratiosissimis, tanquam veris legittimis
„„et naturalibus heredibus ac Regi et Re-
„„gine Regni Croatie eorumque heredibus
„„et locumtenentibus siue gubernatoribus
„„bonumque et commodum ac salutem eo-
„„rum cogitabimus et pro uirili nostra pro-
„„mouebimus, damna uero et preiudicia
„„eorum pro posse nostro auertemus et
„„precauebimus, aliaque omnia et singula
„„faciemus que bonis subditis et fidelibus
„„seruitoribus erga Dominum suum conue-
„„niunt, et ad que tenentur et astringuntur,
„„quodque nullo unquam tempore deinceps
„„aliquem alium in Dominum aut Regem
„„nostrum acceptare uel recognoscere ue-
„„limus preter Majestates suas earumque
„„heredes. Quodsi uero coniunctim vel
„„diuisim comperiremus unam aut plures
„„personas siue ecclesiastici siue secula-
„„ris Status et conditionis, que in preiudi-
„„cium Maiestatum suarum uel uerbo aut
„„facto alii uel aliis in bonum eorundem
„„adherere uellent, Nos ubi tales rescire-
„„mus continuo Maiestates suas uel su-
„„perioritatem nobis per eas datam ad-
„„monebimus et auisabimus iuuabimus om-

„ za ovim se je ovdě u càrkvi manastira pohoda sv. Marie fratarah nižjeg reda višnjem Bogu u slavu i blagodarnost pěsan Tebe Bože hvalimo i td. pod tutnjavom zvonah svečano odpěvala. I tako smo mi svi ujedno i svaki pojedini, sa svimi naslědnici i potomci našimi postali pravi, prirodni, zakonni i nesumnjeni podložnici pomenutoga presvětlog gospodina kralja i presvětle gospodje kraljice naše, i njihovih, od njih u buduće radjajućih se naslědnikah. Za kojih svih gorě rečenih tvàrdje i postojanije věrovanje, i dovoljno svědočanstvo izdasmo ovi nas list, koji običnimi vlastitimi ili obćenimi pečatmi věčite valjanosti radi potvàrdismo. Dato u gradu Cetinu iz obćenoga našega sabora u rečenom monastiru párvi dan měseca Januarija lěta po rodjenju gosp. Isukàrsta spasitelja našega tisuću petsat dvadesti i sedmoga.“ —

Zato im mi, da i oni od tuda, kao što je pravedno, šta dobra imaju, uměsto i u ime rečenoga gosp. kralja našega obećasmo i obrekosmo, kao što i s ovim slobodno obećavamo i obričemo uslied pomenute poruke kraljevske :

Pàrvo : da će presvětli naš kralj, za obranu kraljevstva svoga Hàrvatskoga, u istom kraljevstvu dàržati tisuću konjanikah s platom od tri dukata za svakog konjanika i dvěsta pěšakah, tako medjutim da će rečenih pěšakah i dvěsta konjanikah vàrhovni vojvoda njih kralj. veličanstva ili i drugi ko, komu njih veličanstvo ovo brěme pověri, slobodno i bez ikakoga rečenih častnih stališah i redovah i kogagodj drugoga prigovora voditi; ostali pako osam stotinah konjanikah razdělit će se medju stališe i redove po svakoga časti i imućstvu. Ako li bi kraljevsko veličanstvo ove konjike izvan kraljestva upotrěbilo, morat će ovi služiti takodje za platu od tri dukata već samo pàrvi měsec, poslie kojeg će im se odma davati koliko i drugim takim konjikom.

„‚nes tales sic inobedientes ad debitum
„„obedientiam reducere, omni penitus dolo
„„et fraude remotis, ita nos Deus adiuuet
„„et sancta eius euangelia“““ —
„decantato desuper solemniter in Ec-
„clesia hic Monasterii S. Marie visitati-
„onis fratrum minorum de obseruantia ad
„omnipotentis Dei laudem honorem et gra-
„tiarum actionem Cantico Te Deum lauda-
„mus etc. cum campanarum frequenti
„sonitu et pulsatione. Quo fit inter ce-
„tera quod nos omnes et singuli, una
„cum Heredidus posteris et succeso-
„ribus nostris in infinitum, sumus fac-
„ti ueri naturales legittimi et indubita-
„ti subditi prefati Serenissimi Domini Re-
„gis et Serenissime Domine Regine no-
„stre ac suorum Heredum in infinitum ex
„lumbis eorum descendentium, in quorum
„omnium supradictorum inconcussam et
„integram fidem et sufficiens testimoni-
„um has literas fieri fecimus et ereximus,
„quas sigilis nostris solitis partim pro-
„priis partim communibus perpetuo vali-
„turas munimine roborauimus. Datum in
„Oppido Cetinensi in generali nostro Con-
„uentu in supranominato Monasterio cele-
„brato die prima mensis Januarii a Nati-
„uitate Domini Jesu Christi Saluatoris no-
„stri Millesimo quingentesimo Vicesimo
„septimo.“ —

Quod nos idcirco, ut aliquid inde boni iure merito consequerentur, illis vice et nomine prenominati Regis nostri promisimus et polliciti sumus, prout tenore presentium libere promittimus et pollicemur pariter uigore dicti mandati haec que infra sequuntur:

Inprimis quod Serenissimus Rex noster pro tuitione sui Regni Croatie tenebit in ipso Regno mille Equites cum stipendio trium Ducatorum pro singulo Equite et ducentos pedites, ita tamen quod eosdem pedites, et ducentos Equites Sue Regie Majestatis Supremus Capitaneus aut quiscunque alius cui Sua Maiestas id oneris demandabit, libere et sine omni dictorum venerabilium Statuum et Ordinum aut cuiuscunque alterius contradictione conducere debebit, reliqui autem Octingenti Equites inter dictos Status et ordines diuidentur secundum honestam et convenientem vniuscuiusque conditionem. Quodsi vero Regia Maiestas eosdem Equites extra Regnum conduci iusserit, tenebuntur illi seruire cum stipendio pariter trium Ducatorum per primum mensem

Drugo: Njih kralj. veličanstvo dàržat će dovoljan broj vojnikah na granicah vojvodstva Kranjskog prama Hàrvatskoj.

Tretje: Njih veličanstvo starat će se, da se gradovi i tvàrdinje u ovom kraljevstvu pregledaju i potrèbitimi stvari provide.

Četvàrto: Osiguravamo mi iste stališe i redove, da će njih posvećeno kraljevsko veličansto sve i svake njihove povlasti, prava, sloboštine i zakone Hàrvatskomu kraljevstvu i njegovim žiteljem i stanovnikom, nègda od presvètlih kraljevah njima predane i podèljene, zajedno sa starimi njihovimi pohvalnimi običaji i uredbami cèle i neoskvàrnjene utvàrditi, braniti i uzdàržati; niti će ih, kao što to pristoji blagomu i velikomu vladatelju, nebranjenje ostaviti, dok bude u životu, pače da će njima i slavnom ovom svojem kraljevstvu uviek najbolji pokrovitelj i hranitelj biti. Svèdočanstvo je tomu ovi pečatmi našimi potvàrdjeni list. Dato u obćenom častnih stališah i redovah kraljevstva Hàrvatskoga saboru u gradu Cetinu dana pàrvoga mèseca Januarija srèćnoga novog lèta po rodjenju gospoda Isusa Hrista spasitelja našega tisuću pet stotinah dvadesti sedmoga.

tantum, quo elapso statim illis tantum stipendii dabitur quantum aliis sibi similibus equitibus.

Secundo. Sacra Regia Maiestas condecentem bellatorum numerum in confinibus Ducatus Carniole Croatiam versus tenebit.

Tertio. Sua Maiestas arces et fortalitia in hoc Regno reuideri, et illis de rebus necessariis prouideri faciet.

Quarto assecuramus nos eosdem Status et Ordines, quod eadem Sacra Regia Maiestas omnia et singula eorum priuilegia jura libertates et decreta Croatie Regno eiusque incolis et inhabitatoribus olim Serenissimis retro Regibus illis tradita et concessa una cum ipsorum veteribus laudabilibus consuetudinibus et obseruationibus salua et illesa confirmabit , conseruabit et manutenebit, nec eos indefensos uti optimum et maximum Principem decet, donec illi uita supersit derelinquet, quin eos et hoc inclitum suum Regnum semper sub optima protectione fouebit et tuebitur. Harum testimonio Litterarum sigillorum nostrorum munimine roboratarum. Datum in generali Venerabilium Statuum et Ordinum Regni Croatie conuentu Oppidi Cetinensis die prima mensis Januarii foelicis noui anni a Natiuitate Domini Jhesu Christi Saluatoris nostri milesimi Quingentesimi Vicesimi septimi"

2.) Naputak hàrvatskoga plemstva, dan poklisaru svojemu kod Ferdinanda I.

Ovo je poslanstvo ili molba, koju naši poklisari kraljevskomu veličanstvu izjaviti i razložiti imaju.

Prie svega najponiznije naše službe, kao kralju našemu rodnomu i premilostivom.

Za tim, posvećeno kraljevsko veličanstvo, gospodine premilostivi! znat će vaše veličanstvo, da je vaše veličanstvo nas iskalo sebi za podložnike obričući da će nas prisjediniti ostalim svojim naslèdstvenim kraljevinam i u naših pravicah i običajih sačuvati i na kàrstjanskoj vèri uzdàržati. S tim obećanjem, da će vaše veličanstvo ovdè kod nas u Hàrvatskoj tisuću konjanikah i dvèsta pèšakah (koji se zovu martološi) dàržati, koji će uviek gotovu plaću dobivati: da će gradove na krajini s puškari i hranom providiti i obskàrbiti, nèkoje pako koji bi potrèbni bi-

Haec est legacio siue oracio que Nuncii nostri Regie Maiestati declarare et enodare debeant.

Inprimis humillimam seruiciorum nostrorum commendationem, tanquam Domino nostro naturali et graciossimo.

Postea Sacra Regia Maiestas, domine graciossime. Nouerit Maiestas Vestra quod eadem Maiestas Vestra nos quesiuit sibi subditos promittens nos coaggregare erga alia sua Regna hereditaria, ac in libertatibus et consuetudinibus nostris conseruare, ac penes fidem Christianam tenere. Ea promissione ut Maiestas Vestra mille Equites, ducentos pedites (qui dicuntur Martolosii) hic apud Nos in croacia teneret et conseruaret, quibus semper prompta solucio esse deberet, circa hoc Castra finitima pixidariis, ac victualibus ordinar. ordinaret ac guberli, gradove da će u svoje ruke primiti; i zato da će u našu pomoć vaše veličanstvo na medjah koruških vojsku dàržati. Sva ova obećanja, presvětli kralju, mi neuviděsmo. Něgda srěćnog spomena kralj ugarski samo na bana i puškare svake godine šest deset tisućah forintih trošaše i vàrhu toga gospodi i plemićem u pomoći biaše, isto nam tako i kraljevstvo Slavonije uviek podporom i za našu obranu s nami svezano biaše.

Osim toga nas papa i mlětčići hranom podpomagahu, a i vaše veličanstvo od više lětah zaštićavaše dàržeći vojsku u Koruškoj ; pored sve te pomoći ipak je cělo kraljevstvo hàrvatsko, koje se Hàrvatska zove, i sve primorje do Koruške poharano i izgubljeno, niti se je moglo uzdàržati, zašto martološi kraj mora već nemaju šta dobiti, sve do medje koruške. Ovdě, gdě je naša stolica, sakupismo se kraj vode Save. Nek věruje vaše veličanstvo, da samo na tom stoji, i ako Turci uzmu jedan jedini samo grad na vodi Wu (?) rečenoj; da duže ostati nemožemo. U takovom bo stanju i redu jesu ti gradovi, da će se malo koji preko tri dana dalje dàržati moći; zašto neima u njih ljudih niti šta za branjenje grada potrěbito. Već nigdě medju nami neima varoši ili grada, iz kojih bi se mogli braniti. Ni na medji Koruškoj (kao što to vaše veličanstvo bolje zna) nikakvog neznamo, koji bi se dugo dàržati mogo, kad bi sila nanj došla. To smo ipak mi, prie nego što smo se vašem veličanstvu poddali, sve razmatrali i promišljali, da je mogućnomu kralju težko s pomnjom i velikimi troškovi Hàrvatsku sačuvati; ništa manje kad čusmo one rěči u pismu veličanstva vašega, u kojih stoji, da nas ni u kakvoj prilici s cělom svojom moćju ostaviti nećete, kao što i da ćete nas u kàrstjanskoj věri ozbiljno uzdàržati i sahraniti.

naret. Nonnulla vero Castra, que Necessaria essent ad manus suas reciperet, Circa hoc ut Maiestas Vestra in confinibus Corintie exercitum teneret, ad Juuamen et auxilium nostrum. Has omnes promissiones Serenissime Rex, Nos non inspeximus Quia condam Rex Hungarie felicis memorie, singulis annis ad Regnum Croaciae expensas fecit, Tantum ad Banum, et ad pixidarios Sexaginta millia florenorum, et adhuc circa hoc dominis et Nobilibus auxilio fuit Regnum eciam Sclauonie cum tota sua potestate semper Nobis iuuamine et auxilio fuit et omnino ad defensionem nostram coadiunctum.

Circa hoc Summus Pontifex ac Venecii, victualibus prouisionibus semper bonum iuuamen et auxilium fecerunt, insuper Maiestas quoque Vestra a certis annis principale presidium Nobis fecit, et ad auxilium et defensionem nostram in Corintia exercitum conseruauit penes premisso auxilio totum. Regnum Croacie, quod Croatia dicitur ac totum Maritimum vsque arram corintiam deuastatum et deperditum est. Nec conservari potuit, quia Martholoczii penes mare jam non habent quid accipere vsque metas Corintie, hic ubi Nos residenciam habemus, coadiunximus se penes fluvium Zawa, Credat majestas Vestra, quod tantum in hoc stat, vt si vnum Castrum in fluuio, Wu dicto turci reciperint, vltra remanere non possimus, in tali enim gubernacione et ordine sunt, Isti idem Castri paruum vltra qui tres dies se remocius tenere potest, Quia in ipsis homines non sunt, Neque nulla que essent necessaria ad defendenda castra, Jam nullibi inter nos sunt Ciuitates neque Castra, ex quibus nos defendere possemus. In confinibus eciam Corintie (vti Majestas Vestra melius scit) Nullum scimus qui se longe tenere posset, cum Necessitas ad eum veniret. Hec autem omnia Nos primum quam Majestati Vestre se dedimus, arbitrauimus et in animo nostro voluimus, quod potenti Regi cum aduertencia et maximis expensis difficulter est sibi Regnum Croacie tenere. Nichilominus Serenissime princeps, quum Nos audiuimus illos articulos in literis Majestatis vestre, in quibus stat, vt Majestas Vestra Nos in ullo auxilio dimittere non vultis, cum omni sua potencia Ita quod Nos penes fides Christanam Majestas Vestra omnino conseruaret et teneret.

I odma kako smo rěči ove razuměli, od dobre naše volje pristasmo na podložnost pod vaše veličanstvo, jer se uvijek te hvale dàržasmo, da nikaki narod tako dugo u kàrstjanstvu nestoja, niti kàrv svoju proliva; više bo ima od osamdeset godištah od kako se branimo i borimo za věru kàrstjansku. U toj dici naši predji mrěše to isto i mi želimo.

Da zna vaše veličanstvo, da se nemože naći, da je koji gospodin ikad Hàrvatsku silom nadvladao; već poslie preminutja našega kao poslědnjega kralja Zvonimira blaženog spomena slobodnom voljom pridružismo se sv. kruni ugarskoj a iza toga sada veličanstvu vašemu.

Za tim, presvětli kralju, ako bi more biti někoji rekli ili se posumnjalo, da nisu troškovi, koje veličanstvo vaše na ovu kraljevinu čini, zaludni i izgubljeni, to može veličanstvo vaše znati, da smo mi dobar štit bili svim našim susědom. Nek věruje vaše veličanstvo, da neće nikakvo susědstvo naše ni za tretjinu se tako dàržati i braniti, kao što se je pokazalo prošastog godišta kod ugarskoga kralja.

Nek zna vaše veličanstvo, presvětli vladaru: da ako se Turci naměste u hàrvatsku zemlju, kao što to misle, i ako někoje gradove obkole, što takodjer kane, da će i kraljevstvo hàrvatsko predobiti, i sjediniti s Bosnom; moguće je da ih niko iztěrati neće moći, i bojimo se da će od ovih stranah za kratko vrěme Štajersku, Korušku, Kranjsku i Istriu opustošivati.

[Ponude Turčina]. I jošte, presvětli gospodine, ako bi tko navodio ili o tom dvoumio, da mi drugo činiti ni mogli nismo, nego se ovako u milost vašeg veličanstva predati, — neka tvàrdo zna vaše veličanstvo, da je prošadšeg lěta Turski car poslanike svoje k nama poslao, moleći nas da se njemu podvàrgnemo, obećavajući nam, da će svakomu pojedinomu od nas baštinu povratiti, i nas u našoj věri i slobodi kao i običaju sačuvati. niti da će nam ikakvi rat proti kàrstjanom zapovědati, te, da će za deset godištah sve naše podanike (kmete) od svake dacije osloboditi, kazujući nam da on više kàrstjanskih kraljevinah pod sobom ima, koje u věri i običajih njinih uzdàržava.

(Koledar 1847.)

[Croatiae] Et mox quum hos articulos intelleximus, illico libero arbitrio erga Majestatem Vestram stetimus, ad Subdicionem eiusdem Majestatis Vestre quia semper tenuimus se hanc laudem, vt nulla lingua in Christianitate tanto longo tempore non stetit. Nec sanguinem suum fudit, quia vltra sunt quam octuaginta anni quod se defendimus et pugnauimus penes fidem Christianam, In hac laude nostri pristini mortui sunt, Nos hoc Idem desideramus.

Nouerit Majestas Vestra quod inveniri non potest vt nullus dominus potencia mediante Croaciam occupasset. Nisi post discessum nostri quam ultimi Regis Zwonymer dicti felicis recordacionis, libero se coadiunximus circa Sacram Coronam Regni Hungarie, et post hoc, Nunc erga Majestatem Vestram.

Post hoc Serenissime Princeps, si qui dicturi essent, vel si dubium haberetur, vt expense ille inanes et deperdite essent, quas Maiestas Vestra ad hunc Regnum facit, hoc autem cognoscere potest Majestas Vestra quod Nos fuimus bonus clipeus omnibus vicinis nostris. Credat Maiestas Vestra quod nulla vicinitas nostra, tantum ad terciam partem non tenebit, neque defendebit, vt hoc elapso anno ostensum est super Regem Hungarie.

Sciat Sacra Majestas Vestra Serenissime Princeps, vt si turci se inposuerint in terram Croacie, vt nunc cogitant, et aliqua Castra obsident, que similiter cogitant, et quod Regnum Croacie occupabunt, et vnanimem facient cum Bozna, possibile est, vt nullus ipsos expugnare poterit, et timemus quod de his partibus vsque breue tempus Sthyryam Corintiam Carniolam et Istriam deuastabunt.

Insuper Serenissime domine Naturalis et semper graciosissime, si quis allegaret, vel ambigueret, vt nos nihil aliud facere non potuimus, Nisi ita ad gratiam Majestati Vestre dedimus. [Turcae oblationes] Nouerit Majestas Vestra stabiliter, quod inperator Turcorum anno preterito oratores suos ad nos miserat, et destinauerat Rogans Nos, vt se sibi subiceremus Nobis hoc promittens, vt unicuique nostrorum suam hereditatem redderet et restitueret, Nosque in nostra fide et libertate ac consuetudine conseruaret, et Nobis ad Nullam discordiam que esset contra Christianos precipere et mandare non vellet, Jobagiones quoque nostros vsque decem annos ab omni dacia libertaret, ostendens nobis quod ipse plura-

I presvětli kralju, koliko su nas putah molili i prosili, da ih s mirom u zemlje vašeg veličanstva propuštamo, obećavši, da će nam osim robovah, sav ostali plěn u našoj zemlji ostaviti, i mi i ljudi naši slobodno po njihovoj zemlji da putujemo, i da smo htěli na to pristati, ostali bi u cěloj našoj baštini.

[Ponude Mlětčanah] Osim toga presvětli kralju, odkad smo pod vašega veličanstva rukom, iskali su i Mlětčani, da uz njih mir učinimo s Turci, obećavši nam, da ćemo uviek s njimi mir imati i nama po zaslugah naših o njih providiti. To i prie veličanstvu vašem na znanje dadosmo, kolika nam je učinio obećanja erdeljski vojvoda, koji se sada nazivlje kraljem ugarskim, da mi odstupimo od podanstva pod vaše veličanstvo; nu mi proti věri kårstjanskoj ikad šta raditi ni nećemo ni nemislimo.

Na ova poslanstva mi smo po světovanju gosp. Nikole Jurišića našeg vårhovnog vodje, uvěk takove odgovore davali, kakovi se časti našoj pristoje, i nijedan kårstjanin nemože za naše odgovore proti nama išta kazati.

[Bědnost Hårvatske] Zato neka vaše veličanstvo zna da je nemoguće čuti siromaštva i nasiljah naših, koja pretårpismo i tårpimo još i sada; navlastito sada odkad jesmo pod rukama njih veličanstvu osobito zato što su nas svi, koji nam pårvo pomagahu, sad ostavili, sve prineske i podpore od nas uztegli i nama davati prestali.

[Glad.] Drugo što hrana ni morem ni Savom nedolazi, s čega je najvećje gladovanje u Hårvatskoj, da takvo još nitko živi vidio nije. Mnogi su već ljudi od gladi umårli i sad umiru. Presvětli gospodine, to je jedini uzrok, što nam ona plaća dana nije, kao što nam ju poklisari vaši obećaše. I ono malo novacah, što nam je dato, tako nam skupo daju, da ih ni u zemlji vašeg veličanstva niti igdě na světu pod onu cěnu pod koju ih nama daju, primati neće. [Gubitak novacah] Zašto novce koji nam se daju za osam krajcarah — od fe-

Regna Christiana sub se haberet, que in fide et consuetudine ipsorum conseruaret.

Et primum Serenissime Rex, quociens Nos Turci rogauerunt, et optauerunt, vt Nos ipsos pacifice dimitteremus ad terras Majestatis Vestre promittentes nobis exceptis Captiuis, sed omnia alia que acciperent, in terra nostra dimittere vellent, et Nos, hominesque nostri, libere essemus in terris ipsorum peragere, et si velemus penes hoc remanere, Nos in tota hereditate nostra in pace remansissemus.

[Venetorum oblatio.] Preterea Serenissime Rex, postquam pre manibus Majestatis Vestre summus Veneciani eciam a Nobis quesierunt, vt penes ipsos pacem iniremus cum turcis, Nobis promittentes, vnacum ipsis semper pacem facere, et circa hoc Nobis secundum merita nostra de se prouisionem facere, hoc eciam et prius dedimus ad Noticiam Majestatis Vestre, quantas promisiones Nobis fecit Wayuoda transsylvanus, qui nunc nuncupatur Rex Hungarie, ut Nos retraheremus a subdicione Majestatis Vestre, sed Nos contra fidem christianam nunquam facere volumus, nec facere cogitamus.

Ad has premissas legaciones semper per consilium domini Nicoj (Nicolai) Jwryssych nostri supremi Capitanei talem relacionem dedimus ut honori nostro incumbit, et Nullus Christianus in nostris relacionibus contra nos non potest dicere.

[Miseria Croatie.] Ideo Nouerit Majestas Vestra, quod impossibile est audire, paupertates ac oppressiones nostras, que passi summus, patimur et de presenti, presertim nunc postquam summus pre manibus Majestatis Vestre, inprimis quod omnes illi qui Nobis iuuamine et auxilio fuerunt, Nos relinquerunt, omnia collata et auxilia a nobis retraxerunt et Nobis dare recusauerunt.

[Fames.] Aliud quod victualia nec de mare nec Zawa non adueniunt, de qua causa summa esuricio in Croacia est, vt nullus hominum tantam vidit, Multi homines jam esuriendo mortui sunt, Nunc quoque moriuntur. Domine Serenissime, hoc una causa est, circa hoc, quod stipendium illud non est datum, ut Nobis ab oratoribus Majestatis Vestre promissum fuit. Illud eciam paruum pecunie, quod Nobis est datum Cariforo nobis dant, vt nec in Regno Majestatis Vestre neque nullibi sub illud accipere volunt, sub qua Nobis dant. [Pecunik magistro? — te u zemlji vašeg veličanstva za hranu ni pod šest krajcarah primiti neće, forinte zlatne koje nam daju, kod někojih gubimo krajcarah deset, kod drugih četàrnaest, sukno što nam ga daju, na svakom rifu gubimo krajcarah osam.

[Podložnici (kmeti)] S ovih uzrokah došla je zemlja naša do takvog siromaštva i bědstva, da naši podložnici sve pred Turka běgati hoće, a ne u gradove, ako su im i na putu; mnogi se vole predati, samo da se hlěbom zasititi uzmognu.

[Duhovnici] Osim toga čuli smo od naših duhovnikah, da jedan dio naših ljudih i o věri dvoumi, zbog nesreće, koje tàrpe.

Za tim, presvětli kralju, zna veličanstvo vaše, da su někoji izmedju nas već pisali vašem veličanstvu za druga nasilja i běde naše, i za pogranične gradove, u čemu već jedanput zbilja očekivasmo uredbe od vašeg veličanstva.

[Batjan] Zna takodje vaše veličanstvo, da Franjo Batjan još ništa u obziru Bihača grada učinio nije, koji u rečenom gradu nedàrži više od pet ljudih, a varošani se svaki dan drugamo sele. U Bihaču bo dàržalo se uviek, do banstva Franje Batjana, sto konjanikah i sto puškarah. Rečeni Batjan još nije nikad medju nami bio. Mi se nikad, ni presvětlomu někoč ugarskomu kralju, ni veličanstvu vašemu neobećasmo, da ćemo njega za bana imati. Nu vašem veličanstvu za volju hoćemo: ako rečeni Franjo Batjani medju nami stanovati uzhoće, i ako vašem veličanstvu tim što je dužan, uzsluži, hoćemo ga mi po zapověsti vašega veličanstva slušati. Zato molimo vaše veličanstvo, da nam nikoga, koji medju nami ostati neće, za bana nepostavi.

[Granični gradovi] Za ostale pogranične gradove, kao što smo vašem veličanstvu već pisali, da se bez oklěvanja (štentanja) naredbe učine. Jer se bojimo, budući da nam odgovori od vašeg veličanstva kasno dolaze, ne jedan grad, već cělu zemlju da ne izgubimo.

nie perditio.] Quia pecunie, que Nobis dantur, sub cruciferos octo ab fenyk Magistro illos in terra Majestatis Vestre pro victualibus nec sub sex cruciferos accipere volunt, florenos aureos quos nobis dant, ad aliquos perdimus cruciferos decem et ad aliquos quatuor decem, pannum quod Nobis dant, perdimus ad quemlibet vlnam cruciferos octo.

[Jobagiones] Respectu premissarum causarum, quod hec terra ad tantum inopiam et egestatem deuenit, quod iam Jobagiones nostri uolunt fugere ante turcos circa nulla fortalicia, Nisi in via stant, deliberato animo multi se darent ad Captiuitatem, vt pane saturari possent.

[Sacerdotes.] Insuper intelleximus a Sacerdotibus, quod vna pars hominum nostrorum eciam in fide ambigua est, propter hanc miseriam, quam paciuntur.

Preterea Serenissime Rex, scit Majestas Vestra, quod nonnulli ex Nobis scripserant Majestati Vestre, respectu aliquorum oppressionum et miseriarum nostrarum, ac respectu castrorum finitimorum, omnino jam expectabamus prouidenciam a Majestate Vestra.

[Bathyan.] Preterea eciam sciat Majestas Vestra, quod adhuc nulla prouidencia est Castro Byhag, ab Francisco Batthyany qui in castro non tenet ultra, nisi quinque homines. Incole vero Ciuitatis in dies recedunt alias habitare, In ipso enim Byhag, vsque Banatum ipsius Francisci Batthyany semper tenti sunt Centum Equites, et centum pixidarii, qui Franciscus adhuc nunquam inter nos fuit. Nunqum se promisimus condam Serenissimo Regi Hungarie, Neque Majestati Vestre, Eum Nobis habere pro Bano. Sed respectu ac intuitu Majestatis Vestre, si dictus Franciscus Batthyany inter nos habitare vult, et illis quibus debitor est Majestati Vestre seruire, Nos in hoc secundum mandatum Majestatis Vestre facere volumus, Quare supplicamus Majestati Vestre, quod nullum Banum inter nos facere dignetur, qui inter nos manere non vult.

[Castra finitima.] Pro ceteris castris finitimis, ut prius scripsimus Majestati Vestre, ut erga ipsa castra absque procrastinatione prouidere dignetur Majestas- Quare timemus, quia tarde Nobis relacionnes veniunt a Majestate Vestra, quod non tantum Castrum sed totam terram perdemus vnum.

[Plata] Što se tiče plate, koju već dvojinom zaslužismo, ponizno molimo vaše veličanstvo, da nam ovu platu bez daljeg kasnenja odma predati i izplatiti poruči i zapovědi.

[Novci] Isto tako pokorno molimo vaše veličanstvo, da nam takav novac davati zapovědi, koji ćemo bez velike štete primiti i izdati moci.

U ovom kraljevstvu trěbali bi ovi novci: ugarske forinte, i stari ugarski dinari, groši štono se zovu rypparii i krajcari. Ovi će se u našoj zemlji dobro upotrěbljavati moći.

[Martološi] Onda presvětli kralju, martološi, koje nam vaše veličanstvo obeća, još ne dodjoše; zato molimo veličanstvo vaše, dostojite ih bez daljeg zakašnjenja poslati; potrěba bo ih je najveća i Kranjskoj i nama.

Zatim smo čuli, da je vaše veličan. od onih tisuću konjah, koje ste nama obećali, dvě sta konjikah Franji Batjanu dato. Koje je sasvim proti vašem veličanstvu i proti nama. Zašto ni za jednoga konjanika neznamo, koga bi on u Hàrvatskoj dàržao. Zato prosimo vaše veličanstvo nek za ono dvě sta konjanikah zapovědi, da u Hàrvatskoj ostanu, na medjami gdě ih toliko trěba.

[Konjici] Presvětli i premilostivi kralju, dolazi nam na pamet i znamo, da ona tisuća konjanikah i dvěsta martološah protivu silnoj Bosni nije za nas jačja obrana, nego što se pučkim našim jezikom zove jedna straža. Jer nemožemo misliti, da za naše i ostalih zemaljah vašega veličanstva odbranjenja išta pomoći može, nego dva razloga. Pàrvo ako bi se vaše veličanstvo s kakvom silom podići moglo, svom Bosnom da preoblada, ili turske medje koliko je moguće od nas dalje da odmakne.

Drugo ako se ovo sad učiniti neda, to neka vaše veličanstvo na granicah Kranjske toliku vojsku dàrži da možemo, koliko bi godj putah Turci k nama plěniti i harati izašli, s njimi se pobiti, i kad bi koji grad obsěli, da ga možemo obraniti.

[Spremanje Turakah] Osim toga, presvětli kralju, i to izvěstno znamo, da je

[Stipendium] Insuper intuitu stipendii quod Jam reseruiuimus, supplicamus Majestati Vestre humillime, ut Majestas Vestra eundem stipendium mox absque ulteriori procrastinacione Nobis dare et persolui facere committeret et iuberet.

[Moneta.] Perinde Majestati Vestre supplicamus humillime, pro moneta, ut huiusmodi Monetam Majestas Vestra dare committeret, vt eandem absque magno dampno exponere possemus.

In hoc Regno Necessaria esset, tali moneta, floreni Hungarie ac denarii antiqui hungaricales, grossi vulgo Rypparii et Cruciferi, Isti poterunt bene expensare in hac terra.

[Marthalosii] Preterea Serenissime Rex Marthosii, quos Nobis promisit Majestas Vestra, nondum venerunt, sed supplicamus Majestati Vestre, dignetur eosdem absque vlteriori dilacione mittere. Quia Summa Necessitas est ipsos terre sine Regno Corintie, ut et nobis.

Insuper audiuimus, quod de illis mille equis quos Nobis Majestas Vestra spoponderat, dedit Majestas Vestra Francisco Batthyany ducentos Equites, quod omnino est contra Majestatem Vestram, ac contra Nos, quoniam nullum equitem scimus, quem ipse teneret in Croacia quare supplicamus Majestati Vestre, vt illos ducentos equites committere dignetur vt manerent in Croacia, in confinibus ubi necesse esset.

[Equites.] Serenissime atque generosissime Rex, Nobis occurit in memoriam et scimus, quod equites illi mille, ac ducenti Martholosii contra poten. Bozne, circa nostram defensionem non aliter, nisi quasi vna excubia volgari sermone Zthrasa nuncupata quia non possimus arbitrari pro defensione nostra, ac ceteris Regnis Majestatis Vestre, vt possint iuuari, nisi duobus causis. Vnum si se posset Majestas Vestra mouere cum tali potencia ut Boznam sub se occupare posset, vel autem quantumcunque confinia Turcorum remocius a Nobis ponere.

Secundum si istund nunc fieri non potest, vt Majestas Vestra, tantum exercitum teneret, in confinibus Corintie, quod quocienscunque Boznenses exirent Nos depopulare, ut semper cum ipsis confligere valeremus et si quod Castrum oppugnarent, Eundem defendere possemus.

[Turcarum apparatus.] Preterea Serenissime Rex, hoc certe scimus, quod à od někojeg vrèmena turska vojska sakupljena, i da spremna stoji; nu nemogosmo za cělo saznati, misleli nas ovdě nadvladati, ili će kroz našu na ostale vašega veličanstva zemlje ići. Nesumnjamo ipak da će jedno od ovih biti; zašto im je uvěk bivao običaj oko gjurgjeva dne plěniti i pustošiti izaći, a sada ne izidjoše jamačno zato, što jedan veliki udarac učiniti misle. S toga bi sada najnuždnije bilo, da se ona vojska, koju je vaše veličanstvo obećala, u Koruškoj dàrži.

Presvětli kralju, ove vojske nema na medjami Koruške, ni martološah, ni puškarah, ni hrane za potrěbu graničnih gradovah, niti plate naše nema, za koju služimo. Samo to jasno vidimo, da nas vaše veličanstvo iz svojih rukuh čas prie izgubiti hoće, što bi mnogo bolje bilo, za dušu vašeg veličanstva, da nas nikad u svoje ruke ni primilo nije. Ovake bi mi rěči više putih našem vàrhovnom vojvodi gospodinu Nikoli Jurišiću na znanje davali, koji nam je uviek obećavao, da će se vaše veličanstvo za sva ova već milostivo skàrbiti i providiti, koje providjenje i sad izčekujemo.

Za to se presvětli kralju, molimo vašem veličanstvu najpokornije i najusàrdnije, da ova naša poslanstva i pisma milostno primiti izvoli.

[Pohod Hàrvatske.] Prosimo takodje veličanstvo vaše, da nam ovu milost učiniti izvoli, da nam pošalje jednog savětnika od dvora, a drugog od věća vašeg veličanstva, koje se u Beču nalazi, s ovimi našimi poklisari, da opustošenu zemlju i obitališta naša ogledaju; budući da će to uviek dobro i prospěšno biti tako veličanstvu vašemu kao i nama. Jer ko nevidi potrěbe i nužde ovdašnje, nije moguće da može věrovati život ovoga prežalostnog kraljevstva.

[Potvàrdjenje oběćanjah kod izbora,] Takodje molimo vaše veličanstvo, da nam potvàrdi svojim listom ono pismo, koje su nam poklisari vašeg veličanstva izdali kao što to zna gospodin preposit Pavao.

Na sva ova obznanenja i poslanstva naša očekujemo blagi i milostivni od vašega veličanstva odgovor, kao od gospodina našega rodjenoga i premilostivoga. Dato u Četinu u obćenom našem

certo tempore Exercitus Turcorum in promptu congregatus stat, Sed veraciter rescire non possumus, si nos hic ocupare voluerit, vel per nos ibunt ad alia Regna Majestatis Vestre, et non dubitamus, quia ex his vnum erit quoniam consuetudo ipsorum circa festum Beati georgii exire fuit depopulare, sed non exierunt arbitramus quod maximum negocium vnum sunt facturi, nunc vero presertim Necessarium esset, illo exercitu Majestati Vestre quem promiserat tenere in Corintia.

Serenissime Rex, iste exercitus non est in confinibus Corintie, neque Martholosii, nec pixidarii, nec victualia ad Necesitates Castrorum finitimorum, neque stipendium nostrum pro quo seruimus. Nisi hoc manifeste inspicimus, quod nos Majestas Vestra, ex manibus suis tempore prius perdere vultis, quod valde melius esset, pro anima Majestatis Vestre, vt Majestas Vestra nos unquam ad manus suas reciperet. Que talia verba sumus pluries nostro supremo Capitaneo domino Nicolao Jwryssych daturi ad noticiam, qui semper Nobis promissus est, vt Majestas Vestra, ad omnia ista bene et generose prouidere vultis, quam prouidenciam et Nunc expectamus.

Ea propter Serenissime Rex, supplicamus Majestati Vestre humillime et intimme, vt has nostras Nunciaciones et scripta ingenerose suscipere non dignetur.

[Visitacio Croatie.] Et supplicamus Majestati Vestre, ut Majestas Vestra, hanc gratiam Nobis facere dignetur, vt vnum consiliarium ex curia, et alium ex consilio Majestatis Vestre, quod est in Wyenna mittere dignaretur, cum istis nostris Nunciis, reuidere desertam terram ac mansiones nostras, qualiter manemus, Quia hoc perpetualiter bonum ac prosperum erit Majestati Vestre, ac eciam Nobis, Quia quis non videt has Necessitates, que sunt hic necessaria, inpossibile est vt credere posset vitam istius miserimi Regni.

[Confirmatio promissionis electionis.] Insuper supplicamus Majestati Vestre, vt Majestas Vestra confirmaret suis literis, literas illas, quas dederunt Nobis oratores Majestatis Vestre ut scit dominus Paulus prepositus.

Et ad hec omnia nostra intimata et Nunciata bonam ac gratiosam relacionem a Majestate Vestra expectamus, tanquam a domino nostro Naturali et gratiosissimo. Datum in Czethyn in congregacione nostra saboru u nedělju pàrvu pred blažene apostole Filipa i Jakoba, lěta gospodnja tisuća pet stotinah dvadeseti i sedmoga.

P. V. vašeg věrni podanici

Andrija biskup Kninski, Ivan Torkvat župan Kàrbavski, Nikola župan Zrinski, Hristifor i Volfgang župani brinjski, Gjuragj župan Sluinski i Cetinski, Stěpan župan Blagajski i skupština plemićah kraljevstva hàrvatskoga.

generali dominica proxima ante festum Beatorum Philipi et Jacobi apostolorum, anno Domini Millesimo quingentesimo vigesimo septimo.

E. S. M. Vestre fideles subditi.

Andreas Episcopus Tininiensis, Johannes Toiquatus Comes Carbauie Nicolaus Comes Zryny, Cristoforus et Volffangus Comites de Bryne, Georgius Comes Zluny et Czethyny, Stephanus Comes Blagay, ac vniversitas Nobilium Regni Croacie.

8 malih pečatah (5 od càrvenoga, 3 od zelenoga voska) pritisnuto je oko devetog velikog (od càrvenoga voska). Poslědnje je poznati hàrvatski gàrb (kocke)

3.) Odgovor kraljevski Hàrvatom dani.

Njih kraljevsko veličanstvo Ugarske, Česke i t d. odgovara na podnešene sebi od strane svih stališah kraljevstva hàrvatskoga po poklisarih njihovih članke na slědeći način:

Pàrvo. Što se tiče neoskvàrnjenog uzdàržavanja povlasticah, sloboštinah i pravah rečenoga kraljevstva, odgovor njih veličanstva jest, da sva ova (kao što su se od starine i pohvalno do sada odàržavala) tvarda i nepovrědjena dàržati i nabljudavati hoće.

Drugo. Na to, što mole, da njih veličanstvo tisuću konjikah i dvě sta martološah za branjenje rečenoga kraljevstva dàržati i njima plaćanje u vrěme odredjivati izvoli, odgovara njih veličanstvo: da bi ovoj njihovoj molbi milostivo odgovarati želilo, nego njih se veličanstvo sad sprema na vojevanje u Ugarskoj protiv buntovnikom, za koje mu veliki broj konjanikah trěbuje i ove baš je sada diglo. Medju konjanici ovimi nalaze se i mnogi Kranjci, koje će, ako od potrěbe, bude u Hàrvatsku za branjenje kraljevine i uzbijanje Turakah odrediti. I budući da ih malo samo nedostaje, za to će se odma zatim broj njihov od pàrvo dàržanih konjanikah, kako se moli, umnožiti. To daklem uvaživši neka za onu 1000 konjanikah i 200 martološah za sada jošte imaju uztàrpljenja.

Tretje. Da im se, kako mole, vojnička hrana, topovi i puščani prah pošalje, to će njih veličanstvo, koliko se po sadanjih okolnostih moglo bude, uredbe učiniti.

Responsum Croatis datum.

Sacra Regia Majestas Hungarie et Bohemie etc. ad quosdam articulos sibi nomine omnium Statuum regni Croatie per Nuntios eorum exhibitos et petitos respondet in hunc qui sequitur modum.

Primo quantum ad priuilegia libertates et Jura regni prefati inuiolabiliter obseruanda Majestatis Sue responsum est quod omnia illa illesa et firmiter [sicut ab antiquo et laudabiliter hactenus obseruata sunt] seruare et manutenere vilit.

Secundo ubi petunt quod Majestas Sua equites mille et ducentos marthalosios pro defensione regni predicti intertenere eisque debito tempore solutionem ordinare dignetur; Majestas Sua respondet quod huic eorum petitioni gratiose annuere vellet sed nunc Majestas Sua instruit expeditionem hungaricam contra rebelles in qua magno equitum numere opus habet eosque nunc conduxit. Inter quos etiam acceptati sunt plures Carniolani, quos, ubi necessitas expostulaverit, ad Croatiam pro defensione regni et resistentia Turcarum ordinabit. Et in hiis cum parum adhuc desit statim postea numerum per eos petitum ad alios equites quos prius intertenet supplebit, hiis ergo attentis super 1000 equitibus et 200 Marthalosiis pro nunc habeant patientiam.

Tertio super commeatu, artellaria et pulucre tormentario ad eos mittendo Majestas Sua Regia in hiis prouisionem faciet quantum fieri poteri et presentes rerum occurrentiae patientur.

Četvàrto. Da se plate; na to odgovara njih veličanstvo, da je plaćanje zapovědilo, i misli, da je već učinjeno, i da će u buduće naredbe praviti, da se što bàrže plaćaju. Zato moli njih veličanstvo, da, kao što se ono za nje u ovoj i drugih njihovih potrěbah blagovoljno stara, i oni u zajam, kakvi su i dosad bivali, u těskobah njih kraljevskoga veličanstva taki budu, kako se njih veličanstvo od njih nada, što će blagodarnostju i priznavati.

Peto. Što se tiče grada i tvàrdjave Bihača, njih veličanstvo želi, da se sami stališi zajedno sa Nikolom Jurišićem vàrhovnim kraljevstva vodjom posavětuju, kako i kakvimi srědstvi bi se grad i tvàrdjava ona predobiti mogla, koja će moći svoj kraljevini i otačbini štitom i obranom biti.

Šesto. Što žele, da im se drugi ban postavi, za to njih veličanstvo ište, da mu několiko sposobnih i takvog sana (časti) dostojnih ljudih predlože i o njihovoj sposobnosti ga izvěstě; čim ovo i imena njihova dobije, njih će veličanstvo bana naimenovati.

Sedmo. Gdě mole, da se pogranične tvàrdinje i gradovi utvàrde, nalaže im njih veličanstvo, da je imence naznače. Za one, koje dosad označiše, još nije dovoljno izvěšteno, da li se sada u rukah i vlasti njih veličanstva nahode. Za to njih veličanstvo nalaže Jurišiću, da ga o tom točno izvěsti, i što koji grad važi, i kako bi se dàržati mogo. Ove i području njih veličanstva povračene gradove zapovědit će, kako potrěba zahtěva da se utvàrde.

Osmo. Za gradove i tvàrdinjice pripadajuće někojim županom u Hàrvatskoj, njih veličanstvo hoće, kao što im je već drugda otvorenim listom naložilo, da svoje gradove u dobrom redu dàrže i potrěbitimi orovidjaju. Jer njih veličanstvo zapovědit će po milosti i prijazni, koju rečenomu kraljevstvu nosi, vodji svojemu, u slučaju silne navale na rečeno kraljevstvo, odma sa pěšaci, topovi i puščanim prahom njima u pomoć da tàrči.

Deveto'. Da im se puščani prah u Metliku postavi, město toga učinit će njih veličanstvo naredbe, da se svakomu po potrěbi njegovoj iz oružane

Quarto quoad solutionem eis faciendam Regia majestas respondet illam nunordinasse, et credit eam quoque esse factam, Et quod in futurum ordinem faciet necessarium quod illam quantocius fieri possit habeant, petit igitur Majestas Sua ut quia eos in hijs et aliis necessitatibus eorum generose commendatos habet, ipsi vicissim sicut hactenus fecerunt se in rebus et occurrentiis Majestatis Sue Regie ita exhibeant, sicut Majestas Sua in eos gratiose confidit et omni erga eos gratia recognoscet.

Quinto quantum ad oppidum et Castrum Wyhysch Majestatis sue responsum est ut ipsi Status vnacum Nicolao Juritschitz Capitaneo supremo regni predicti deliberent et consultent, quibus viis et mediis opidum et castrum illud in manus et ditionem Majest. sue Reg. deuenire possit, quod in manus suas redactum postea ita muniri faciet ut toti Regno Patrieque presidio et tutelae esse debeat.

Sexto super deputatione alterius Bani per eos petita vult Majestas Regia ut ipsi aliquot personas idoneas et tali officio dignas indicet, seque de earum habilitate informent, qua simul et nominibus earum intellectis Majest. sua tunc eis de Bano prouidebit.

Septimo ubi petunt Castra et oppida in confinibus sita munirj, committit eis Majestas sua ut illa nominatim exprimant. Item de hijs que nunc nominarunt adhuc plenam noticiam non habet an inpresentiarum in manibus Majestatis sue sint vel aliorum. Ideo Majestas sua committit ipsi Juritschitz ut se ad plenum de hoc informet et quid illa importent, ac quomodo interteneri possint, quibus etiam castris in potestatem Majestatis Sue redactis ea iuxta necessitatem muniri jubebit.

Octavo quoad Castra et munitiones pertinentes Commitibus aliquot in Croatia Majestas sua vult, sicut eis alias literis patentibus commisit, ut Castra eorum teneant in bona custodia ac necesariis provideant. Nam Majestas sua pro gratia et favore quem in regnum prefatum gerit, iniunget Capitaneo suo vt quando regnum illud violenter invadi contingat ipse statim eis cum peditibus artelaria et pulueribus in auxilium veniat.

Nono super puluere tormentario ad oppidum Metlingense ponendo, Majestas sua ordinabit illum ex armamentario Labacensi iuxta exigentiam vnius cuiusque sumenljubljanske praha daje, budući da se zbog nezgodnosti města i pogibeli ognja u Metliku postaviti nemože.

Deseto. Mole, da njih veličanstvo posao sa županom Nikolom Zrinskim o njegovih rudnikah okonča; na to odgovara njih veličanstvo, da je to sada radi silnih i premnogih svojih drugih posalah preduzeti i svàršiti preprěčeno, nu da će kako moguće bàrže o tom raditi.

Jedanaesto. Što se boje, da nebi njih veličanstvo sa šipuškim se grofom pogodilo, njih veličanstvo želi, da se svakog straha i bojazni toga radi okane, budući bez voljnog ustupljenja ugarske krune da nikakav mir s onim grofom učiniti ne naměrava.

Dvanaesto. Što se tiče naimenovanja takih osobah, koje bi sudjenjem upravljale, njih veličanstvo nalaže stališem da sami nekoliko osobah naznače, iz kojih da se izberu četvorica, koji će zajedno s vodjom medju tim, dok njih veličanstvo to sasvim uredi, sudove nadgledati.

Trinaesto. Za sjedinjenje zemaljah (latinski domovinah) austrianskih i Hàrvatske, njih veličanstvo to sada zbog goleme množine poslovah preduzimati nemože, nu u pàrvo udobno vrěme hoće.

Četàrnaesto. Da se pošlju něke osobe, koje bi u Hàrvatsku došle i nju pregledale i oko hàrvatskih novacah, njih će veličanstvo zato potrèbite naredbe učiniti.

Na poslědnje, preporuku Petra Keglevića, kraljevsko veličanstvo već ga je primilo.

dum, quoniam propter incommoditatem et periculum ignis in Metlinga tuto collocari nequit.

Decimo, vbi petunt quod Majestas Regia cum Nicolao Comite de Serygna super mineris suis concludat, Responsum est Majestatis suae, quod propter ardua compluraque negotia quibus inpresentiarum Majestas sua, distinetur jam tractare aut concordare nequit attamen quantocius poterit cum eo desuper tractabit.

Vndecimo quod verentur ne Majestas Regia ineat concordiam cum comite Scepusiensi, Majestas sua jubet eos ab hoc metu plane vacuos et otiosos esse, Illa enim cum eodem Comite nullam penitus sine libera et spontanea cessione corone Regni Hungariae concordiam inire intendit.

Duodecimo, quantum ad personas pro administratione Justicie deputandas Majestas sua Statibus illis committit ut ipsi designent aliquas personas ex quibus eligantur quattuor homines qui unacum Capitaneo presint Justitiae vsque ad ulteriorem Majestatis sue commissionem.

Ad xiij. concernentem vnionem patriarum Austriacarum et Croatiae Majestas sua respondet quod nunc propter ingentem negotiorum sarcinam super illa in presenti deliberare nequeat Sed congruo ad hoc tempore deliberabit.

Ad xiv. quoad personas pro visitatione Croatiae deputandas, et monetam in ea exponendam Majestatis sue responsum est quod super hijis quoque gratiosam promissionem fieri demandabit. Ad ultimum, super commendatione Petri Keglouich Majestas Regia jam ullum acceptauit.

Domaći lěkar.

Produženje o boginjah

(ospicah, kozah, *Menschenblattern.*)

Govorili smo prošavše godine, kako valja postupati u onih dvijuh dobah stadia), koje su ponajviše i pogubne, t. j. gnojenja (*Eiterung*) i sušenja *Abtrocknung*); sad ćemo dalje da razlažemo postupak u dobi groznice (*Feerstadium*) t. j. od pàrvog pokaza ospicah (kozah), gdě je još neizvěstno, hoće li e osipna (*Ausschlag Krankheit*) ili kakova druga bolest od tuda poroditi. Potupanje ovo tim je koristnije, što se može vàrlo dobro upotrěbiti u svakoj poimljućoj groznici (zimnici), bila uzpaljene, želudčane, živčane ili gnjilaste naravi (*entzündlichen, gastrischen, nervösen oder fauligen Characters*) bila samobitna bolest ili predteča boginjah, ili drugoga kakog žestokog osipa (akuter *Hautausschlag*)· Ovo lěčenje, ako samo nije sakriven kakvi osip, čestoza 1, 2--4 dana najpogibelnije, što se čine, bolesti odvrati i izlěči — a sastoji u umotanju bolestnika u mokre ponjave (*vilahne*).

Za umotanje ovo potrebita jesu: velik i debeo, nu mekan vunen pokrivač (guber, gunj, ćebe, *Kotze*) tri od prilike rifa dug i širok, 2 ponjave (čaršafa vilahne), i 1 velika perina (*Federüberbett*); u pomanjkanju velikog vunenog pokrivača, mogu se uzeti 2 obične veličine, tako da se jedan na drugoga krajem širine nastavi, da ovako obadva jedan veliki četverugalni pokrivač sačinjaju.

Najprie se prostre u dobro pospravljenoj postelji preko matraca (dušekah, dunjah suhi guber (gunj, poplun od vune), a svàrhu ovoga jedna u škaf friške bunarske (zdenčene) vode umočena i što se bolje može izažeta (zažmikana) ponjava (vilahen). Na ovu ponjavu legne zatim čisto svučeni bolestnik, oko kojeg se najprie mokra ponjava, a poslie guber (poplun), počamši od ramenah do noguh onako lěpo, obavije, da čvàrsto od svakud tělo pokrivaju,) bez da mu ipak pàrsi ili vrat imalo stiskuju.

Preko umotanoga na ovaj način bolestnika metne se perina (blazina) tako da mu samo glava vani ostane; pri čemu se osobito paziti ima, da nebi morebiti bolestnik zbog nad ustima viseće perine uvěk isti zrak od- i udisati morao. Da je za suhu vruću kožu bolestnika ovaki hlad prava naslada, to si svaki misliti može. Ako je tělo kao obično ili malo hladnije, onda samo kod pàrvog umotanja malko zebe, koje medjutim već za několika minuta prestane. Kako se vrućina opet povrati, što različno za $^1/_4$ do 2 i 3 sata biva, odma se ima istim načinom u drugu ponjavu umotati; i to dotle (po 2, 3, 4 i 6 putah), dok pogibělna, osobito congestivna pojavljenja bolesti izostanu, i bolestnik pokoja zaželi.

Ako se poslie prestanka od několiko satah opet pojave vrućina, suhota i glavobolja, to se onda opetuje pàrvašnje postupanje, dok se ova pokazivanja izasutjem (*Ausbrechen*) kozjačah neublaže; a kod drugih felah groznice dok nepopusti bolest, ili krize nastupe. Ponjave proměnjuju se ovako: vuneni pokrivač razmota se, i ostavi na postelji, bolestnik pako jošte u pàrvu ponjavu umotan digne se na bližnju stolicu, postelju ili kanape; za ovim se prostre preko gubera nova umočena i izažeta ponjava. Kako je ovo što bàrže i udobnije pripravljeno, odma se opet bolestnik, pošto je uzeta s njega pàrvašnja ponjava na onu drugu položi i pokrije, kao što je prie rečeno. Dok bolestnik ovako u ponjavi zavit leži, valja mu časom svěže (friške) vode za pitje davati i zrak otvaranjem obloka čistiti.

Ako bolestnika medjutim dok je u ponjavu i poplun umotan, prie jošte neg što povraćena vrućina proměnu ponjave iziskuje, znoj (pot) uhvati, to je siguran znak da je taj pot rěšiteljan (*kritisch*). Zato neka se bolestnik ostavi, dok taj znoj, koji symptome i cělo čuvstvo ublažava, traje. U to vrěme dok bolestnik u kakvom, očito kritičnom znoju leži, nesmie se pod nipošto umotati, ili pàrvašnje umotanje proměniti; dočim u rečenih felah groznice ne samo suha vrućina, već i težki s nutàrnjom vrućinom i žestokimi symptomi pojavljujući se (dakle ne rěšiteljan) pot neobhodno umotavanja zahtěvaju. Po zadnjem izmotanju ima se bolestnik velikom špongiom (sungjerom) i studenom, kod nježnijih osobah něšto samo hladnijom vodom (16—18° Reaum.) po čitavom tělu bàrzo oprati, i brižljivo obrisati, a zatim uměreno pokrit ostaviti, da tako oblakšan spava, dok na novo probudjena bolest opet neuzpotrěbuje da se utažava.

Ja mogu ova umotanja preporučiti, osobito lěkarom u svih osipnih (exantematicus, *Ausschlags-*), uzpaljenih (*entzündlich*), žučnih (*gallig*), sopolinastih (*Schleim-*), živčanih (*nervös*) i gnjilastih groznicah (zimnicah), kao jedan način (*technicismus*), kojim će sigurno dobro uspěvati; navlastito u onih ne sasvim rědkih slučajih, gdě je diagnosa t. j. razpoznanje svojstva s težkimi symptomi (ukazi) pojavljajuće se bolesti jošte nesigurno, gdě dakle i zakatnenje, i svaka ne posve osnovana, i opravdana therapia (upotrěbljenje lěkovah) pogibelju prěti — budući da je ovo umotanje najobćenitija razumom i izkustvom potvàrdjena pomoć (*rationel empirisches Hülfsmittel*), koja upravo i neprestano zaprěčava razvitje topline i električnosti (*Wärme- und Electricitäts Entwickelung*) iliti uzkiseljivanje (*Gährungsprocess*) postajuće bolesti; i tim, dok se sva kàrv od bolesti proměnila nije (*in der Blutmasse zum Producte kommen*), ili svu bolest u samom postanku obustavi i kao odrěže, ili ako to više moguće nije, barem oštrinu (*Crasis*) boljezni ublažava, t. j. [normalno razměrje směšanja tekućih čestih (*stranah*) těla povraća], i njezino postupke (*stadien*) i krize osobito znojenjem ukrotjava i pospěšuje.

---

c. Vrućica (*Nervenfieber*).

Vrućica jest fela groznice (ognjice, zimnice), nepopuštajuće (*febris continua sine remissione*), koja se osobito pojavljuje stradanjem (tàrpljenjem) živčane systeme (živacah *Nervensystem*), kojemu se pridružuje obćenito oslabljenje i iznemaganje životnih silah (*Lebenskräfte*).

Vrućice nisu upravo svojstvene (*eigenthümliche*) fele groznicah, već su jedni od najznatnijih characterah (pojavljenjah) kod groznicah, t. j. osobito odnošenje (stanje uzbudjenosti) systeme nervozne (živčane) k ostalim systemam našeg organizma (ustroja tělesnog), koji se na najrazličitiji način kod drugih groznicah pojavljuju ili u koje druge groznice prelaze.

Počimajuće uzbudjeno stanje živacah (*nervöser Zustand*). Stanje ovo poznaje se po bučanju (*Eingenommenheit*) prazne i težke glave (*Leerheit und Schwere des Kopfes*), kadšto zajedno s vàrtoglavicom (omiljavica *Schwindel*). Bolestnik nemože nikako spavati; gubi sve malo po malo razboritost (***Besinnungskraft***) i svěstnost (***Bewustsein***), i počima osobito noćju, buncati (noro govoriti); lice dobiva osobiti něki raz (***Ausdruck***), jagodice (***Wangen***) upadaju, čelo se obličje kao duži i blědi, nu kadkad su jagodice i càrvenju (càrljenom bojom) obrubljene. Ista narav (ćud *Gemüth*) vàrlo se proměnjuje: bolestnika ništa nezanima [za ništa se neskàrbi], on biva turovan i nedruževan, premda nikakvu opreděljenu (stanovitu) bol neosěća (nećuti). Zrak očijuh nije tako živahan, oči nesěvaju, zuji i zveči bolestniku u ušima; jezik je po srědi suh, a po krajevih vlažan, jasno-càrvene boje, i sve se něšto trese; govor je takodjer proměnjen, hitar i malo mucav (tepav, bekav), žedja je ponajviše žestoka nikakvim pitjem nezagasiva, dihanje neprěčeno (slobodno) često bàrzo i visoko.

Kako se opaze ovakova znamenja, odma je sigurni znak, da pogibelj raste, i da će potrěbito biti učenog lěkara (doktora) pozvati. Medjutim, dok lěkar dojde, ili gdi ga neima ili se zbog siromaštva pozvati nemože, nepustite bolestnika nipošto, ako hoćete da se uzdàrži, žedje tàrpěti: već ako je sanljiv, miran, tih, za ništa nemareć, to je potrěbito, da mu se za pobudjivanje organisma barem svakih 5 minutah jedna puna lažica (žlica, kasika) toplog — ne vrućeg — napitka u usta daje; napitak taj može sastojati iz prekuhanog u vodi sirovog ječma, kukuruza, slěza (***Eibisch***), ili pače i iz čiste nu za ¼ ure kuhane vode, koja ovako pripravljena neprouzrokuje gàrštenja, nego bolestnika još i oblakšava; samo nije směti onda prestati, već trěba dan i noć, makar bolestnik i spavao u kavenoj žličici ulěvati; bolnik će neznajući napitak taj progutati i tim se zastupa (preprěči) tratjenje (***Verzehrungsprocess***) tekućih čestih těla. Ako li je bolestnik budan (skoznuje, ne spava), govorljiv, ako čestje bunca, ako je u licu càrven i ukočenog pogleda (***starrer Blick***), onda mu valja na malo prie opisani način čiste vode davati.

Da je ovo postupanje shodno prirodi, o tom će se i lěkari i neposvětjeni u lěkarstvu moći uvěriti, ako ga stanu bliže izpitati i upotrěbljavati. Jer neprestana suhota jezika jest dokaz, ako se bolestnik u neznani (***Bewustlosigkeit***) i netuži na žedju, da ta žedj u njemu biti mora, budući da ovakovi nemoćnici pruženi napitak dobre volje primaju, i obično se poslie 12—24 sata (ure) bolje nalaze. Ako li se nebi za 24 ure nikakav uspěh pokazao, to valja napajanje ono dalje produžavati, — kao što i u slučaju, ako je bolestniku lakše, — dok jezik nepostane vlažan. Nu nikako nije svejedno, ili bolestnik pio rědje pa više na jedanput, ili gorě prepisanim načinom; pače ovakovo pojenje uzrokovalo bi nadutost tàrbuha, i tim bi pogibelj umnožilo. Zato se valja posve dàržati pravila: često nu malo piti, da se slabe sile odviše ne natežu.

Da se u predidućom oddělu opisana umotavanja, gdě je samo moguće, upotrěbljavati imaju, to netrěba ni napomenuti.

Savàršeno uzbudjeno stanje živacah (***ausgebildeter nervöser Cha-***

racter) pokazuje sve symptome počimajućeg samo na višjem stupnju: izraz lica sve se više te više proměnjuje, buncanje sve biva i po danu češtje, svěst (znanje za se) dosta putah sasvim se izgubi, bolestnik mukom odgovora na najprostija pitanja, ili ne odgovori nikako ili posve ludo (bedasto, krivo) zujanje u ušima postaje nagluhostju (*Schwerhörigkeit*) kadkad i pravom gluhotom, da u někojih nu rědkih, slučajih oglunu i oněme bolestnici, koje stanje istom s ozdravljanjem i oporavljanjem od bolesti popušta, kao da se malo po malo s težka sna probudjuju. — Sopolinaste opne (*die Schleimhäute*) sušene, od tuda dolazi pomanjkanja slinah (šmèrkelj, sopolina nosa), jezik sasvim postane suh, skàrči se, samo se tresući može izplaziti, po uzetom pitju odmah opet usahne, govor sasvim biva tepav (jeckav), dihanje visoko i naglo, dublji odisaj je mučan, ali opet nije posve nemoguć, kod dihanja čuje se mnogo putah osobito něko slabije roštanje, sbog izsušenja sopolnih oponah pljućah (*Schleimhäute der Lunge*); žedja je vàrlo žestoka ili pako sasvim manjka; jer oslabljeni bolestnik više nećuti (osěća) da je žedan. Tàrbuh je nabreknut, ako se dotiče kârči (kruli) — metoorismus —), ili neboli ništa. ili je na desnoj strani ćutljiv i boli, što pokazuje stradanje crěvah, i neobhodno iziskuje što hitriju lěkarsku pomoć.

Ako je bolest i do ovoga stupnja dopàrla, to je ipak moguće bolestnika spasti jedino sa gorě opisanim napajanjem; samo je potrěbito, da se bolestnik, ako mu je koža suha i on izvan sebe, svaki dan u mlakoj vodi (25—26° Reaum.) okupa; i dok u vodi sědi, ima mu napitak davati.

Ako bi se bolestniku služilo, pa bi počeo bljuvati, onda mu se može dati i sladoleda (*Gefrorenes*) ili friške vode. Proti kàrčanju u tàrbuhu (meteorismus) vàrlo je dobro tàrbuh pod jorganom (poplunom) hladnimi izažetimi rubci tàrti (ribati); ako to posle 12 urah hasnilo nebi, onda nek se metju studeni oblozi (*kalte Umschläge*).

Ako se ova naputjenja, koja se na samu prirodu (narav, *Natur*) ove bolesti osnivaju, za vrěme i točno izvàrše, to će sigurno veoma rědko tko od vrućice umrěti morati.

d. Požarica, pogànac càrven, vèrbanec (*Rothlauf*).

Imeni ovimi požarica, poganac, verbanec (*Rothlauf, Rose, rosa, crysipelas*) nazivlje se obično uzpaljenje vlasastih žilah (izlapilice, *Capillargefäss-system u Dr. Augustinovića Versuch einer ilirischen Terminologie der Anatomie*) kože, s osobitimi ukazi; budući da ima uzpaljenjah kože, koja nisu požarica.

Pogànac pokazuje se bez městne naklonosti k bolesti (*örtliche Krankheits Anlage*); čověk se najprie osětja svega nezdravog, svi su mu udovi (kotrigi) lomni i težki, sav je zlovoljan, tišti ga oko želudca, jezik je nečist, u ustima mu je ružno i gorko, hoće mu se bljuvati, ima jačju slabiju groznicu, glavobolju, kad što se pojavlja i buncanje (fantaziranje), neprestani drěmež ili běsnilo (*Raserei*). Svih medjutim ovih pojavljenjah kod svakog počinjućeg se vàrbanca (požarice) neima, često se ukaže njih samo několiko, i to na manjem stupnju; često dolazi groznica istom poslie razvitije već bolesti, a glavobolja onda, kad se bolest na mozag baci, koje biva najčeštje kod požarice u licu (*Gesichtsrothlauf*)

Vàrbanac je sjajeći se otok (*Geschwulst*) kože, slabe žutkasto rumene boje (farbe), ne odsěčenih oštro krajevah, nije na sve strane jednako razprostàrt, već se k obrublju svomu kao gubi; ako se pàrstom pritisne, izčezne i ostavi malu jamicu, koja se odma, kako se pàrst oddali, opet, izjednači, kao što se i rumen taki povrati. Otok ovaj bridi i boli, i obično prispěva kraju, ako se koža ljuštava; ako li je tělesni ustroj bolestnika zločest, ili se krivo postupa i lěči, onda predje u razgnojenje i mesotrovnicu (*Brand*), pri čem se raztočivanje (*Zerstörung*) sve se više u unutàrnje tělo razširuje; a na koži prostranu, otvorenu, gnjilu, gnojavu ranatost ostavlja, nikad se nepretvori u oštro omedjašen absces.

Najobičnije pojavlja se požarica u licu, počinje ponajviše na jednom obrazu ili nosu, pa se od tuda razprostire po čelu i istoj kosom zaraštenoj glavi; vědji (oklopnice očne *Augenlieder*) oteču (naduvaju se), lice se proměni, otečene uši sjaje se; nu pokazuje se poganac i na drugih městih těla, u kojem slučaju nije tako ljut. Traje najviše 5 — 11 danah.

Poganac (vàrbanac) je vàrlo nestalna bolest; prelazi lako od jednog uda (kotriga) na drugi; kadkad izčezne sam od sebe, često se povuče poslie upotrěbljavanja stežućih vlažnih lěkovah (*zusammenziehende feuchte Mittel*), poslie nazebe (*Erkältung*), silnih duševnih udaracah (*Gemüthsbewegungen*), upotrěbljene hladne vode i t. d sa kože unutra u tělo i uzrokuje uzpaljenje mozga, pàrsiuh, tàrbuha, běsnoću, gàrčeve i kaplju (gutu, utàrnutje udovah *Schlagfluss*), ili se prometne u kakvu chroničku (dugotrajnu) bolest.

Pravi uzrok poganca je razdražena žuč, smeteno dělovanje jetarah, poremetjeno izlapljenje kože i ostalo čištjenje těla, sve žestoke strasti, razhladjenja po predišavšem velikom stopljenju (*Erwärmung*). mechanička povrědjenja n. p. udarac, potiska, rane (nu samo kao slědujuća bolest, (*Folgekrankheit*), nagomilanje nečistoćah u tàrbuhu, jedenje težkih jelah, ustavjleno obtěcanje kàrvi u dolnjem tàrbuhu, osobito svojstvo zraka (vazduha *Luft*) i vrěmena, zato se i pokazuje najčešće u jeseni i lětu, i to kao pošastna bolest (*epidemisch*), mnogi ga dobiju od samog pogleda gadnih njima jelah (ex idyosyncrasia).

Jedna je osobita fela požarice erypelas vesiculare ili bullosum (požar-měhurasta) — něm. *Blatterrose* —; gdě se ili odmaha u početku, ili s naprědkom bolesti na koži pojavljuju tamni (garavi, škuri, *braun*) ili modričasti měhurići, razne veličine, sad kao petići dobàrci (*Frieselausschlag*) sad kao grah ili kokošje jaje; kojih se kadšto više stiču, i napunjaju žitkim tekućim (gnojem), a poslie razpuknutja ostavljaju càrnkaste, debele kraste ili razširujuće se rane.

Druga poganu podobna nu bitjem i naravju odnjega različna uzpaljenja kože dolaze od udarca sunčanoga (*Sonnenstich* insolatio), žedje, zime, jakih pekućih mastih i melemah (flaštrah), bábakah, (zlatnih popićah cantharideu), melema od gorušice, [muštarde] (*Senfteig*), hrena, soka od dàrveta Rhus toxicodendron, jakog trenja (ribanja), svakojakih ranjenjah i povrědjenjah (k kojim se pridružuje poganac samo već medju lěčenjem), stinutih vlagah, *stockende Feuchtigkeiten*, otokah, otvàrdnutjah i t d. Uzpaljenje kože od ovih uzrokah ili je povàršno (*oberflächlich*) ili se razprostire dublje u samu kožu; razlikuje se pak od požarice tim:

a.) što nije nimalo žutkaste boje;

b.) što pritisnutje pàrsta po njem neostavlja onu odma opet izpunjenu jamicu;

c.) mogu se razpoznati i tim, što požarica nikad nije čista kožna bolest, već uviek svoj izvor u kakvoj predidućoj bolesti imade.

Česta ova, mnogo putah nepoznana, još češće zanemarena ili krivo lěčena bolest je izvor mnogim dugotrajnim čirovom (mozolom) i drugim ranam na noguh, bila je već često uzrok prieke (nagle) smàrti ili věkovitog bolovanja, ako se je na plemenitiji kakvi ud preniela, i mnogoga je lišila vida, pojavivši se u slici (formi) uzpaljenja vědjih (*Augenliederentzündung*). Zato nije moguće ljudma dosta preporučivati. da se kod ove u običnom životu sve zanemarene a za život toli pogibeljne bolesti bez světa lěčnikova svih domaćih lěkovah okane, i radije sva uzpaljenja na način poganca (vàrbanca) lieče. Ovaj se način u tom sastoji: one udove (kotrige, dělove těla), na kojih se je poganac pojavio, trěba osobito od vlage i nazeba čuvati, najbolje je kod dobre diaete (slabog jedenja) mirnim u postelji ili barem sobi ostati. Lěčećoj sili prirode (vis naturae medicatrix, *Naturheilkraft*) može se priskočiti, ako se topli rubci na bolestni ud metnu, i bolestnik od zime ili razhladjujućih srědstvah, kao n. p. bělila (běle masti *Bleiweiss*), struženog lika od zove [bazga] — *geschabten Hollunderbast* — hladnih rubacah, hladnog pranja i t. d. oběuva makar tkojoš toliko ova srědstva preporučivao.

Kako lěkar proti poganu postupati i kakvim ga načinom liečiti ima, to bi suvišno bilo ovdě razlagati htěti.

Dr. Š.

Pàrva hàrvatska štedionica.

Što su nauci i knjige za izobraženje duha, to su novci i pěnezi za materialno i tělesno blagostanje i srěću čověka. Bez novacah nemože se on u našem věku nikuda krenuti; bez novacah nemože naprědovati ni u poljodělstvu, ni u obàrtnosti, ni u tàrgovini. Dapaće i duhovno izobraženje bez novacah slabo postupa; novci su ono svemoguće srědstvo za namirenje svih materialnih potrěboćah i za pribavljanje svih materialnih radostih. Tko dakle da se ćudi, što sada sav svět za novcima uzdiše, što u njih vàrhunac srěće traži? — Nu težko li je dokopati se tih novacah! Akoprem se uvěk novi pěnezi kuju, svět opet misli, da ih sve manje biva. To je obsěna, dosta ima novacah, al su sgàrnuti samo kod pojedinih bogatušah, a siromah se veseli, kad vidi krajcaru. To je uzrok, što ih ni u ovoj zemlji mnogo nema, jer su Hàrvati ponajviše siromasi. Al baš zato nitko neće sumnjati, da bi ovakov zavod ili institut od neizměrne bio hasne, koi bi i siromaku pružao priliku, da si něšto imetka nabavi, i tako se od nevolje sačuva i mirnu si starost pripravi. Ovakov zavod jest štedionica (Sparkasse), ovaj spasonosni plod noviega věka, ova silna poluga čověčnosti. Nu prie nego bi progovorili od znamenitoj koristi, koju štedionica svoj zemlji donosi, trěba da se potanko upoznamo s njezinim ustrojenjem i uredjenjem.

Štedionice se ponajviše osnivaju po dionicah ili akciah; t. j., stanoviti broj ljudih obveže se, da će svaki od njih platiti opreděljenu sumu za utemeljenje takvoga instituta. Stavimo n. pr. da ta suma čini 100 forintih, dakle onaj, koi plati 100 for., dobije vàrhu toga namiru, i ta namira zove se dionica, a onaj, koi ju ima zove se dionik (akcioner), jer ima dio u onom institutu. Na koncu svake godine razděle dionici medju sobom dobitak. To se samo sobom razuměva, da bogatii može i 200 ili više forintih platiti, i da onda dobi 2 ili više dionicah, te zato i dvojinom više dobitka, kad se děle. Na takov način osnivaju se i štedionice, osnovala se je i pàrva hàrvatska štedionica. Vlastnik jedne dionice platio je 100 for., i buduć da ima 400 takvih dionicah, dakle temeljna glavnica družtva čini 40.000 for. u srebru. — Ova glavnica zato je skupljena, da družtvo može odmah započeti svoje dělovanje, i da pruži sigurnosti onim, koji će mu svoje novce pověriti (zaufati).

Pravo je, da se dionici, stavljajući na kocku tolike novce, nadati mogu kakvoj nagradi; nu u čemu se sastoji ova nagrada? Na ovo pitanje trěba po tanko odgovoriti, da tko nemisli, da to nepoštenim načinom biva, da se ondě vara ili komu krivica čini, da se lihvari (wuchern) i špekulira, te se mogu svi novci potratiti — i propasti. — Štedionica hàrvatska primat će novce u zajam za 4 od stotine kamate, a davat će u zajam za 6 od stotine ili možebiti i manje; najposlě bavit će se poslovanjem s měnicami (Wechsel), t. j. izplatjivanjem (diskontiranjem) valjanih i sigurnih měnicah za opreděljenu nagradu. Tako će se skupit nova glavnica; jer ako n. p. družtvo primi 100,000 for. u $^4/_{00}$, i posudi isto toliko u $^6/_{00}$, dobiti će 2000 for. — Iz dobitka najprie će se odbiti troškovi upravljanja (jer družtvo mora više urednikah platjati). Od onoga, što preteće, ostaviti će se opreděljena suma za pričuvanu glavnicu (Reserv-Fond), osobito na početku sav se dobitak navadno pričuvnoj glavnici priklopi. Glavnica ova zato se skuplja, jer ima nenadanih, nepredvidjenih slučajah, gdě može družtvo štetovati, ili više jošte novacah trěbati: onda se dakle pričuvna glavnica načne. Bez nje bi se družtvo, kad ga kakva nesrěća postigne, odmah razpalo i razmetnulo. — Višak (Ueberschuss) dobitka razděli se medju dionici.

Odavde se vidi, da dionici mogu mnogo dobiti, ali mnogo štetovati; jer kad se zavodu kakva nesrěća dogodi (n. p. kad bi se malo novacah družtvu predalo), morat će iz svoga džěpa doplatjivati. — Ali sve ovo nije dovoljni dokaz hasne, koju štedionica obećaje, jer iz toga, što smo do sada rekli, samo to se vidi, da se mogu dionici t. j. pojedini ljudi kod nje obogatiti: glavna je stvar, hoće li ona ostalomu světu hasniti, hoće li ona stanje siromašnoga gradjanina, seljaka i težaka podpomagati i put mu pokazati, na kojem se može kakvog imetka dočepati? — Dà ako hoće, tà ovo je njezina glavna svàrha, bez nje bi štedionica postala samo pusta špekulacia, novčana tàrgovina. Korist učestnikah ili uložnikah (Interessenten), to jest onih, koji se sa štedionicom u poslove upuštaju, glavni je cilj, pàrva je svàrha štedionice.

Korist, koju dobro uredjena štedionica obćinstvu donosi, i kojoj se dakle i od naše hàrvatske štedionice nadati možemo, tolika je, da onoj gospodi, koja su ovu blagotvornu misao začela i izvela, sva zemlja trěba da bude věkom zahvalna. Jer štedionica pruža za pàrvo siromaku način, da svoj s trudom stečeni novčić korisno uloži. Poznato je; da prosti puk, budući ograničen na svoje ruke, nemože mnogo na jedan put zaslužiti, tako da bi mogo odmah što većjega preduzeti; zasluga mu je tako malena, da ju ponajviše nabavljanjem svakdanjih potrěbah, hrane, oděće itd., potroši. Ako mu kad i kad něšto preteće, toga je tako malo, da mu se to nevrědno čini čuvati za budućnost. „Šta će mi ova cvanciga? — veli takav čověk — nemogu s njom ništa početi, dakle ću se za nju barem malko razveseliti!“ Pa ju onda potroši, propije, prokarta. Tko je pametnii, on čuva doduše svoju tečevinu (Erwerb), nu čuva ju u sanduku, u ladici, gdě mu nerasto i nikakva dobitka nedonosi — Ovdě će dakle štedionica kao prava dobročiniteljica dělovati. Ona će primati svaku forintu, čuvat će ju siromaku, bolje nego njegova dàrvena ladica, dapače platjat će mu još od nje priličnu kamatu. To će zaisto svakoga siromaka, u kojem još tinja něšto razboritosti, probuditi na većju jošte štednju, na većju màrljivost i pomnju, kad proračuna (i za takav račun netrěba baš mnogo matematičkog uma), da on može svaki měsec 2 for. zaštediti, što čini na godinu 24 for., za 10 godinah 240 for., i ujedno s kamatom do 300 for. srebra! — To je lěpi novac, koj će siromaku dobru pomoć u starosti davati. — Jer i to valja pamtiti, da štedionica platja od kamate, kója se kod nje ostavi, opet kamatu. Tako n. p. kada tko njoj preda 100 for., i na koncu pol godine nedigne pripadajući mu interes, naime 2 for., ova dva forinta privalit će se glavnici, i on će na svàrhi druge pol godine dobivati kamatu od 102 for., dakle 2 for. i $2\frac{2}{5}$ krajcare. A netrěba mu se bojati, da će mu pěnezi někako izginuti, kao što to često biva, kad ih privatnomu čověku posudi: ovaj mu, istina, obeća 6 od stotine kamate, a věrovnik (kreditor) izgubi najposlě svu glavnicu, ili pako morat će se těšiti poslovicom: „kad što je i glavnica lijepa vujdica!“ — Toga mu se ovdě netrěba bojati; jer kao što smo več rekli, štedionica ima samo svoga kapitala 40.000 for. u sr., koje ona neće a i nesmě u kojekakve lahkoumne špekulacie uložiti. — Ako dakle oni, koji s prostim pukom obće, potanko mu razlože hasan, koju mu podaje štedionica: neima sumnje, da će mnogi siromasi novce svoje ondě ulagati, gdě im se netrěba ni vatre ni tata bojati: da će se onda mnogi groš, koi se je do sada propio ili zaigrao, u štedionicu metnuti i korist donositi. Na ovaj način morat će se do skora i pijanstvo, razsipnost, siromaštvo, proizlazeće iz njega kradnje i druga zla umaliti a moralnost povekšati. — Ovdě se lěpa prilika pruža i roditeljem, osobito siromašniim, koji neće jednoč svojoj děci veliko bogatsvo ostaviti, da im barem poněšto budućnost osiguraju. — Mnoga mati daje sinku svaki dan krajceru za južinu, koju on odmah potroši, pa neima ništa. Kad bi takva skàrbljiva majka sve ove krajcare skupljala, to bi činilo na godinu 6 for., ako k tome još primetne kojekakve darove, koji barem 4 for. iznese, imao bi sinak 10 for., koja glavnica, ako ju pověri štedionici, donosit će mu već pàrve godine 24 kr., i ako bude mati svakoga lěta, dok sinak 20. godinu nenavàrši, po 10 for. ovoj glavnici primetala, te će on u 20. godini imati glavnicu od 300 for. u srebru! Da joj je sinak zanatlija, mogao bi već něšto s ovimimi novci početi: pa nebi li on svoju majku i u grobu blagosivljao, što mu je pomogla do meštrie? Nebi li on joj bio zato više zahvalan, nego za onu neznatnu krajceru, koju bi bio inače svaki dan bez koristi raztepao i potrošio? — Nu mnoga majka mogla bi bez velika truda i više jošte za svoje děte prištediti, i tako mu ovu glavnicu znamenito povekšati.

Ovaj navedeni priměr pokazuje dovoljno veliku korist štedionice za one, koji joj novce pověruju: isto toliko prudit će ona posudjivajuć novce drugim. Radinost, obàrtnost, tàrgovina nemože u zemlji kojoj naprědovati bez dovoljnih novacah. Rukotvorac mora više putah danas 100 for. posuditi, koje će moći za měsec danah povratiti i pri tom se pomoći! — Nu kao što sada kod nas stvari stoje, nemože se bogme takvim posudjivanjem pomoći, nego upravo odmoći — i to radi nenasitnog lihvarenja (Wucher), koje se je ovdě na najviši stupanj popelo. Koi ima novacah, čini mu se premalo 6 od stotine, on dakle zahtěva, što više može, interesah, a siromak, tàrgovac ili rukotvorac, kojemu svakako trěba novacah, mora u obvezu napisati 100 for., a primio je samo 80! — Sada mu je težko od svoga poduzetja město 6 platjati 20 for. kamate, i on tako sve dublje pada, dok sasvim nepropadne. — A još se mora za srěćna dàržati, ako dobije novacah za 20 od stotine; jer nije to čudo, ako koi bezdušni lihvar i više iste, dapaće od priatelja svoga, želećega posuditi 50 for. na jedan měsec, iskao je takav tvàrdica (škert) u ime kamate 10 for., dakle od 100 for. ište na godinu 240 for. interesa! — Nije li to od Boga grěhota? — Neka nitko nekaže, da bi ga valjalo tužit: on će zatajit sve pred sudom, i tužitelj bi još morao troškove platjati.

Svemu tomu doskočit će podobro naša štedionica, koja će svakomu uz dobar zalog posudjivati novacah za 6 od stotine, a možebit i jevtinie, ako joj poslovi dobro za rukom podju. To je uzrok, što su zavedenje štedionice mnogi lihvari i tvàrdice prěčili; ali hvala budi onim muževom, koji su se ovog zavoda svojski primili, te se nisu u njegovom utemeljenju nikakvih zaprěkah uplašili! — Dok se u Hàrvatskoj neosnuje založna kuća (Versatzamt) i věresna banka (Kreditbank), dotle će biti štedionica najkrěpčia poluga obàrtnosti i tàrgovine. — Dapače ona će moći jednoć i k razširenju političke slobode mnogo dopriněti, posudjivajuć novacah pojedinim seljakom i čitavim občinam za urbarski odkup.

Mogo bi još više o koristi štedionice govoriti; nu valjda će se još čestje prilika pružiti, da tko o njoj rěč povede. Samo ću još to primětiti, da ovo mudrovanje nije iz puke theorie izvedeno, nego da se i na *praxi* osniva. Pogledajmo pàrvu austriansku štedionicu! Ona je bila prie jedno 20 godinah osnovana, pa g. 1845. na mlado lěto iznosio je skup svih ulogah (Einlagen) oriašku sumu od 26 miliunah 916,640 for. u srebru; a pričuvna glavnica iznosila je 1,825,153 for. Tečajem iste godine predalo je 114,954 uložnikah štedionici 7,674,966 forintih, a 75,680 uložnikah uzelo je 6,281,051 forintih, tako da je na koncu 1845. godine sva suma ulogah činila 29,358,255 for. — Na koliko ova štedionica materialno blagostanje promiče, vidi se odatle, što su u novie vrěme sve gotovo velike sgrade privatnih ljudih u Beču njezinom pomoćju podignute; a koliko na tàrgovinu děluje, pokazuje broj měnicah, koje je g. 1845 eskomptirala, naime njih 78,488,938! — Koliko je to dobročinstvo za Bečane! — Iste tako naprěduje i požunska štedionica, koja si je iz pričuvne glavnice velelěpnu kuću sagradila, i kisečka, i peštanska, nedavno osnovane. — Ugarska ima već do 15 stedionicah, samo Hàrvatska nije imala do sada nijedne. Najposlě ogranu i njoj ovo sunce; 1. prosinca (Dec.) otvorila se je svečano pàrva hàrvatska štedionica. Nedvojimo, da će Bog i nju blagosloviti, i da će i ona tako blagotvorno dělovati kao i njezine sestre. — Napokon neka mi je prosto někoje želje glede ovoga zavoda očitovati. Pàrva je, da bi se u svih većjih varoših tako zvane komandite ili (kao što sam u Brodu na jednom dućanu čitao) naručbine zavele; druga, da bi se u njem na nàrodni jezik što većji obzir uzimao, da postane zbilja narodnim zavodom. Neću time da kažem, kao da je narodni jezik izključen; istina je, da su i dionice (akcie) i pravila (statuta) u narodnom jezikom tiskana i time se narodni jezik prima za jezik matice (originala): nu zašto nisu i uložne knjižice (Einlags-Büchel) istim jezikom pisane? -- Odličnii razumiju i tako oba jezika, ali siromasi ako znadu, znadu samo hàrvatski čitati, pa zavod ovaj baš je ponajviše za njih utemeljen. — Možebit da poslovodja nije hàrvatskomu jeziku věšt; nu toliko se od njega ipak može bez pretěranosti zahtěvati, da živući od hàrvatskih novacah, barem toliko od hàrvatskoga jezika nauči, koliko mu trěba, da može uloge upisivati. Tako će postati zavod ovaj, osnovani od samih rodoljubah, utočište sirotinje, izvor blagostanja, poluga materialnoga naprědka, mati drugih sličnih zavedenjah. U to ime Bog pomozi!

Objavljenje pàrve hàrvatske štedionice.

ošto bi dionici pàrve hàrvatske štedionice, propisanu uzv. naměstničtvom amčeću glavnicu položili i time zakonito poručanstvo pružili onim, koji će svoje novce istoj štedionici pověriti: dostavlja se štovanomu občinstvu do zanja, da će se ovaj zavod (institut) od sada za občenitu porabu otvoriti.

Za postignutje ove obće koristne svàrhe, štedionica bavit će se slědećimi poslovi:

1. Štedionica primat će uloge od 1 do 2000 for. u srebru; više se neće primati na jednu knjižicu. Za ove uloge platit će štedionica uložnikom 4 od stotine godišnje kamate, koja će se izplatjivati svake pol godine, imenito od 1. do 14. sěčnja (Januara), i od 1. do 14. sàrpnja (Jula). Kamate, koje se nebudu uzele, pribrojit će se glavnici, a od ove pověkšane glavnice platit će se budućega pollětja opet kamata. Ono što se uloži i izplati, upisivat će se u uložne knjižice, koje štedionica město navadne obligacie daje; za takvu knjižicu platja se kod pàrvog uloga 5 kr. u sr. Štedionica izplatjiva, bez obzira na upisano ime, samo onomu, koi knjigu donese: ovaj će se dotle smatrati za pravoga vlastnika, dok se god protivno sudbeno nedokaže i štedionici neprijavi. — Sasvim tim uložnik može ustanoviti, da se samo njemu ima platjati, i to će se onda u knjižici napose zabilježiti. — Uloženi novci od 1 do 50 for. izplatjuju se svaki dan bez odpovědi (Aufkündigung): nu većje summe na odpovědne roke naznačene u pravilih.

2. Štedionica posudjuje uložene kod nje glavnice:

A) na negibiva dobra sa 5 od stotine godišnje kamate i to ne samo na plemićka dobra, nego i na gradjanska zemljišta, zatim većjim obćinam, dapače i pojedinim seljakom na njihove urbarske zemlje: nu oni, koji žele novacah u zajam uzeti, trěba da izpune sve u pravilih naznačeno uvěte za sigurnost zavoda, i da platjaju na četvàrt godinu unapred kamate.

B) na gibiva dobra sa 6 od stotine, imenito

a) na austrianske dàržavne papire:

b) na privatne obligacie, pošto bi ih opreděljeni za tu svàrhu razsudnici (censori) pregledali i pronašli, da su izdane polag propisah sigurnosti navedenih u pravilih;

c) na robu, koja se lako nepokvari, pod nagradu magazine, osiguranja i drugih troškovah.

d) Na zlato i srebro; nu prie nego se što na ove predmete posudi, trěba da ih cenitelj štedionice procěni. Nadalje valja znati, da štedionica na takve stvari novacah posudjuje, nepitajuć za pravoga vlastnika, van da se štedionici u vrěme pismeno najavi, da su onakove stvari ukradene; ali ako se to štedionici u dobar čas nejavi, onda će štetovati pravi vlastnik.

U ostalom na gibiva dobra posudjivat će štedionica samo na tri měseca, nu na molbu moći će se ovaj rok produžiti, ako se dotične daće i kamate unapred izplate.

C. Glavnice; koje štedionica neće moći bolje uložiti, obratjat će se na poslovanje s měnicami (Excompt-Geschäfte).

3. Buduć da štedionica tako svojim unutarnjim ustrojenjem kao izvanjskimi naredbami, uz najvećju sigurnost za pověrene joj novce i robu jamčiti može: zato će se moći kod ovoga zavoda novci ili predmeti od novčane vrědnosti za malu daću na ostavu davati.

4. Za unaprědjenje obticanja novacah štedionica će po mogućnosti većje banknote s manjimi zaměnjivati i naopako; ona će takodjer banknote sa srebàrnimi novci i naopako za priličnu daću zaměnjivati.

O različnom poslovanju ovoga zavoda, o propisanih uvětih i naredbah za sigurnost, na koje, da se pravilom shodno izvàršuju, pazi odbor od 24 dionikah, (ovoga odbora naći ćeš u imeniku istog kolendara na svàrhi za gospodarstvenim družtvom); može se svaki, komu do ovoga obće koristnoga zavedenja stoji, izvěstiti u samom uredu (Amte) kod dotičnoga odbornoga pověrenika, ili pako iz pravilah, koja su na hàrvatskom i němačkom jeziku štampana i prodavaju se u pěneznici družtva po 5 kr. u srebru.

Ured štedionice nalazi se na Harmici u kući g. Zengevala (p. n.), i otvoren je svaki dan, osim nedělje i svetca od 9 do 1 sata u podne.

Poglavitiji novci u Europi i Americi.

(Vrědnost u srebu 3 cvancige jedan forint.)

U austrijanskom carstvu.

Souverain d'or 13 for. 20 kr.
Pol Souveraindora 6 for. 40 kr.
Dvodukatnik 9 for.
Dukat 4 for. 30 kr.
Talir (škuda) 2 for.
Pol talira ili forintica 1 for.
Dvadestak (Cvanciga) 20 kr.
Desetak 10 kr.
Petak 5 kr.
Groš 3 kr.
Kruna (kàrstaš, Kronenthaler) 2 for. 12 kr.
Pol krune 1 for. 6 kr.
Četvàrt krune 33 kr.
Lira 20 kr.
Pol lire 10 kr.
Četvàrt lire 5 kr.
Stara milanska škuda 1 for. 46 kr.
Stara milanska lira 17 kr.
Stara mlětačka lira 12 kr.
Nědašnja lira italica (Frank) 23 kr.
Mlětački kàrstaš 2 for. 33 kr.
Mlětački Giustino 2 for. 14¾ kr.
Mlětački Lirazzo 13¾ kr.
15 soldi 6¾ kr.
Novi 30 soldi 15 kr.
„ 20 „ 10 „
„ 10 „ 5 „

U Bavarskoj.

Dukat 4 for. 28 kr.
Forint od zlata 3 for. 9 kr.
Carolin 9 for. 30 kr.
Max d'or 6 for. 20 kr.
Kruna 2 for. 12 kr.
Talir 1 for. 55 kr.
Krajcar ¾ kr.

U Belgii.

Dukat (zlat.) 4 for. 18 kr.
Talir 2 for. 15 kr.
Cent ½ kr.
Liard ½ kr.

U Danii.

Christian d'or 7 for. 43 kr.
Species dukat 4 for. 23 kr.
Kruna 1 for. 12 kr.
Glava (Kopfstück) 22 kr.
Firk 2/4 kr.
Riksdaler courant (račun.) 1 for. 45 kr.
Riksdaler species (rač.) 1 for. 10 kr.

(Koledar 1847.)

U Franeezkoj.

Louis d'or 8 for, 55 kr.
Novi Louis d'or 7 for. 39 kr.
Napoleon d'or 7 for. 20 kr.
Frank (i po tom zlatni novci od 40, 20 a srebàrni od 5 i 2, ¾, ½, ¼ Franka) = 23 kr.
Couronne (kruna) 2 for. 21 kr.
Grand ecu 2 for. 16 kr.
Livre 22½ kr.
Louis blanc 2 for. 2 kr.
Ecu (škuda) 2 for. 18 kr.
Centime ¼ kr.
Decime 2½ kr.
Liard ¼ kr.
Sous 1¼ kr.

U Gàrčkoj.

Minerva (od zlat.) 2 for. 2¼ kr.
Phoinix (od srebr.) 20¾ kr.
Drahma (račun.) 22½ kr.

U Niederlandu.

Dukat (zlat.) 4 for. 21 kr.
Ruyder 14 for.
Souverain 6 for. 45 kr.
Ryksdaler (srebr.) 2 for. 3 kr.
Craon 1 for. 38 kr.
Dubbeltje 1 for. 4½ kr.
Groot 1 for. 1 kr.
Patagon 2 for.
Snaphahn 15 kr.
Stüber 2½ kr.
Forinta (račun.) 49⅔ kr.

U papinskih dàržavah.

Doppia (zlat.) 6 for. 28 kr.
Leonina 8 for. 50 kr.
Pistola 6 for. 39 kr.
Cekin (Zechino) 6 for. 28 kr.
Carlino (srebr.) 7½ kr.
Giulio 12½ kr.
Gropo 6¼ kr.
Lira 25 kr.
Škuda 2 for. 9 kr.
Gazetta 1¼ kr.
Bajocca (měd.) 1 kr.
Denaro 2 kr.
Soldo 1¼ kr.

*

U Portugalu.

Cruzado (zlat.) 1 for. 41 kr.
Doblas „ 6 „ 20 „
Dobra „ 33 „ 16 „
Dobraon „ 63 „ 12 „
Millerees „ 3 „ 10 „
Escudo „ 4 „ 9 „
Joao (Ivan) „ 16 „ 38 „
Lisbonina „ 12 „ 24 „
Moedor „ 33 „ 5 „
Cruzado (sreb.) 56½ kr.
Vintems 15 kr.
Teston 14 kr.
Croce 10 kr.

U Pruskoj.

Dukat (od zlat.) 4 for. 31 kr.
Friedriks d'or 7 for. 30 kr.
Blaffert (od sreb.) 4¼ kr.
Albertsthaler 2 for.
Groš 2¾ kr.
Talir 1 for. 25 kr.
Albus (od měd., bakr.) 2 kr.
Dreier ½ kr.
Pfennig ¼ kr.

U Russii i Poljskoj.

Cervónec sv. Andreja (Dukat sv. Andrije) od zlata 4 for.
Platinnoj červónec (od platine) 4 for. 37 kr.
Imperial novi 15 for. 16 kr.
„ stari 19 for. 37 kr.
Rublj (zlat.) 1 for. 53 kr.
Souverain (Poljski) 13 for.
Dukat u Kurlandu 4 for. 20 kr.
Rublj srebra stari 2 for. 10 kr.
„ „ novi 1 for. 32 kr.
Pjätok (Petak) 2½ kr.
Pjatalnik 23 kr.
Kopejka (od měda) ½ kr.
Poluška „ „ ¼ „
Trojak „ „ 1½ „
Pičniacdz „ „ (Poljski) ¼ kr.
Poltóra (Poljski) 1¼ kr.
Rublj (od měda) 16 kr.
Szóstak (šestak) Poljski 2¾ kr.

U Sardinii.

Carlino (zlat.) 18 for. 12 kr.
Madonna 7 for. 34 kr.
Pistola 10 for. 57 kr.
Zechino 4 for. 18 kr.
Lira (sreb.) 19 kr.
Giorgino 25¼ kr.
Parpajola 7 kr.
Scudo 1 for. 55 kr.
Soldo 5¾ kr.
Cagliarese (měděni) 3¾ kr.
Quatrino ¼ kr.

U Saskoj.

August d'or 8 for. 8 kr.
Dukat 4 for. 21 kr.
Groš (sreb.) 3¾ kr.
Dreier „ ¾ „
Talir 1 for. 30 kr.

U kralj. Obiuh Sicilijah.

Decuple (zlatni) 50 for.
Ducato 1 for. 20 kr.
Oncia 4 for.
Carlino (srebàrni) 3 for.
Scudo 1 for. 56 kr.
„ u Sicilii 1 for. 58 kr.
Taro 19 kr.
„ u Sicilii 10 kr.
Grono (měděni) 1 kr.
Quatrino ½ kr.

U Spanjolskoj.

Doblen (od zlat.) 30 for. 43 kr.
Coronilla „ „ 1 „ 52 „
Pistola „ „ 7 „ 50 „
Escudo d'oro (od zlata) 3 for. 38 kr.
Cinea (srebàrna) 31 kr.
Escudo de vellon 1 for. 2 kr.
Peseta de vellon 26 kr.
Peso duro (novi) 2 for. 4 kr.
Piast 2 for. 5½ kr.
Real 13 kr.
„ de vellon 7 kr.
Dinero (měděni) ½ kr.
Maravedi ¼ kr.

U Svajcarskoj.

Pistola (u Bazelu) 9 for.
„ (u Bernu) 8 for. 42 kr.
Bocke (u Zürichu) 30 kr.
Talir (u Genfu) 2 for. 16 kr.
Ecu blanc 1 for. 41 kr.
„ bon 1 for. 24 kr.
Frank 34½ kr.
i t. d.

U Švedskoj i Norvegii.

Dukat (zlat.) 4 for. 30 kr.
Daler (sreb.) 22 kr.
Mark „ 5½ kr.
Riksdaler 2 for. 12 kr.
Schilling 2¾ kr.
Orth (Norv.) 26 kr.
Daler (od měd.) 7¼ kr.
Firk „ „ ½ „
Slantar ¾ kr.

U manjih talianskih dàržavah.

40 lira u Parmi (zlat.) 15 for. 24 kr.
Pistola u „ „ 8 „ 51 „
Rosimo u Toskani „ 7 „ 52 „
Ruspone u „ „ 12 „ 15 „

Scudino u Modeni (zlat.) 1 for. 17 kr.
Zechino u Toskani „ 1 „ 37 „
„ u Parmi „ 4 „ 28 „
„ u Luki „ 4 „ 18 „
Ducatone u Toskani (sreb.) 2 for. 31 kr.
Pezzo u „ „ 2 „ 31 „
Scudo u Luki „ 2 „ 12 „
Tallaro u Toskani „ 1 „ 56 „
Soldo u „ (měd.) ¾ kr.
Crozia u „ „ 1½ „

U Turskoj.

Mabul (zlatni) 13 for. 12 kr.
Fonduk „ 3 „ 28 „
Šerif „ 2 „ 51 „
Mustafur „ 2 „ 46 „
Jermebesluk „ 5 „ 55 „
Piaster (groš) 10½ kr.
Rupija 11 kr.
Aspra lahka (sreb.) ⅓ kr.
„ težka 1½ kr.
Para 1 kr.
Kesa zlata po 30,000 grošah.
„ srebra „ 500 „

U Velikoj Britaniji.

Guinea (zlat.) 9 for. 38 kr.
Sovereign „ 9 „ 34 „
Crown (Kruna) (srebra) 1 for. 16 kr.
Shilling (sreb.) 28 kr.
Groat „ 9½ kr.
Penny „ 2¼ „
Dollar „ 2 for. 5 kr.
Farthing (měd.) ¼ kr.
Half penny „ 1 „
Pound sterling (računa) 9 for. 24½ kr.

U sjedinjenih dàržavah sěverne Amerike.

Eagle (orao) od zlata 10 for. 38 kr.
Double „ 21 „ 19 „
Quater eagle „ 5 „ 5 „
Dime (od srebra) 12½ kr.
Dollar „ „ 2 for. 4 kr.
Cent (od měda) 1¼ kr.

Sajmi ili Pazari.

I. U Hàrvatskoj.

Bakar : 14 Sàrpnja — Sve svete 1. Stud. — Andrievo 30. Studena.

Bàrdovec : uzk. ut. — duh. ut. — po Vidovu 16. Lip. — pond. po Petru i P. — p. angj. — Barbara 4. Pros.

Bàrckovljani : Tělovo — Poh. B. D. M. 2. Srp. — Miholje 29. Ruj. — Bàrcko 13. Stud.

Bělec : Jurjevo 24. Tr. — duhov. utor. — Ladisl. 27. Lip. — Pohod. B. D. M. 2. Sèrp. — Preobraženje 6. Kol. — Miholje. 29. Ruj. — Katarinje 25. Stud.

Biškupec : po V. Maši 16 Kol. — po M. Maši. 9. Ruj.

Bistra : Ana 26. Sèrp. — po M. Maši. 9. Rj.

Božjakovina : Ivanovo 16. Svib. — Ime Marie — Rok. 16. Kol. — po Simunovom 29. List.

Brezovica : 4. pond Korizme — Barnaba 11. Lip. — Donat. 7. Kol.

Čazma : pond po 3. Kr. — troj. utor. — Mandalinje 22. Sàrp. — Ned. po Katar.

Desnica : po Jurjevu 24. Tr. u radičak — S. Ana 26. Sàrp.

Dubovec : Franj. Sav. 3. Pr. — 5og uzk. pond. — 8a duhovnog pond.

Dubrava kod Saurića : Ana 26. Sèrp. — po V. Maši 16. Kol. — po M. Maši 9. Ruj. — Miholje. 29. Ruj. — Nikolje. 6. Pros.

Glina : Ivanovo 16. Svib. — 20. Rujna.

Gorica : Pond. po Svěćnici. — Filiplje. 1. Svib. — pond. po Tělovu — Lovrinčevo 10 Kol. — pond pred M. Mašom. — Mateovo. 21. Ruj. — Terezia 15. List. — 14. Prosinca.

S. Ivan : po Naš. S. Križa. 4. Svib. — dan po Tělovu — Ivan Kèrst. 25. Lip.

Ivanić : Gèrgurevo 12. Ož. — Florianovo 4. Svib. — Petrovo 29. Lip. — Franj. Sav. 3. Pros. — Tominje 21. Pros.

Jaminca : Antunovo 17. Sěč. — uzk. utor. — utor. po Trojstvu — S. Rok. 16. Kol.

Jamnica (kiselu voda) : Ignacio. 31. Sàrp.

Jaska : utorak po Duhovih.

S. Jalžabeta : Pond. po Duhovih — po M. Maši 16. Kol. — po Elisabeti 20. Stud.

Karlovac, Dubovac i Vugrovac : Miholjice 8. Svib. — Vidovo 15. Lip. — Jakobovo 25. Sàrp. — Miholje 29. Rujna — Tominje. 21. Pros. — Tjednji sajmi svakog petka.

Klanjec : pond. po III. Kraljih — pokladnji pond. — pond. po Cvětnici — pond. po

IV. Ned. po Vuzmu — pond. po Petr. 29. Lip. — pond. po Lovr. 10. Kol. — Linartovo 6. Stud. — 8., 9., 10., 11. svaki Kvatren pond.

Klenovnik: pond. po Trojstvu — Antuna Pad. 13. Lip.

Koprivnica: Blaževo 3. Velj. — po Nazv. B. D. M. 26. Ož. — Florianovo 4. Svib. — Poh. B. D. M. — Šimunovo 28. List. — po Nikolju 7. Pr.

Kostajnica: Gàrgurovo 12. Velj. — Marta 29. Sàrp. — 14. Stud.

III Kralji: po III Kraljih 7. Sěčnja — pond. za Stěp. kr. 20. Kol. — Jalžab. 19. Stud.

Krapina: Josip. 19. Ož. — Florian. 4. Svib. — Ivan Nep. 16. Svib. — Ladislav 27. Lip. — Ned. po Škap. B. D. M. 16. Serp. — pond. po Spasovu — pond. po Imenu Marie. — Miholje 29. Ruj. — Martin 11. Stud. — Nikola — Tjednji Sajmi svake Subote, ili, ako je svetčana, pond.

Križevci: Fab. i Seb. 20. Sěč. — Cvětni pond. — Našast. s. Križa 3. Svib. — ut. po duhov. — Ladisl. 27. Lip. — Porcuuk 2. Kol. — Uzviš S. Križa 14. Ruj. — Luka 18. List. — Martin 11. Studena — Ned. pred Božićem.

Ljubeščica: utor. po vuzmu — pet. po Trojakih — Pohod. B. D. M. — Odělj Ap. 15. Sàrp. — Gospa od sněga. 5. Kol. — — Bart. 24. Kol. — Mate 21. Ruj. — Šimunje 28. List.

Moslavina: Mladi uzk. — M. Gospu.

Otočac: pond. utor., i srěd med Trojst. i Tělov. — 6., 7. i 8. List.

Petrianec: po Petrovu 30. Lip. — Rozalia 4. Ruj.

Petrinja: V. Petak — pet. po Tělovu — po Lovrom. 11. Kol. — Tominje 21. Pros.

Pokupsko: po Petrovu 30. Lip. — pond. po Jakov. Ap. (25. Sàrp.)

Ravnagora: Tereza 15. List. — po III Kralj. 7. Sěčnja.

Rozgo: S. Ana 26. Sàrp.

Rěčica: 12. Svib. — Ivan K. — Usěk Ivana 29. Kol.

Rěka: Ivanje 24. Lip. — V. Gospoinu 15. Kolovoza — 1. Rujna.

Samobor: Valentinovo 14. Velj. — Josip 19. ož. — V. Petak. — Jelinje 22. Svib. — Inocent 28. Sàrp. — Subot. pred Lovrenčev 10. Kol. — Tominje 21. Pros.

Sela: po Kati 26. Stud. — pond. po mlad uzkàr.

Sěverin: Ivan kàrst 24. Lip. — Rok 16. Kol.

Sisak: srěd. po Svěćnici — utor. po cvětovih — Florianovo 4. Svib. — pet. po Spasovu — odděl. Ap. 15. Sàrp. — Klarinje 12. Kol. — 19 Ruj. — Jalžabetje 19. Studena — Tjednji sajmi svaki čevàrtak.

Sobota: Miholjice 8. Svib.

Stupnik: 17. Travnja.

Svi sveti: 25. Svib. — Mandalinje 22. Sàrp. — po Svih Svetih 2. Stud.

Tabor Gornji: Ivanje 24. Lip. — po Petrovu 30. Lip.

Toplice: Filiplje 1. Svib. — pond. pred Tělovo — po Martinju 12. Stud. — po uzviš. S. Križa 15. Ruj.

Topolovec: Obratj. Pavla Ap. 25. Sěč. — dan po cvětovih — Ivanje 24. Lip. — Lučinje 18. List.

Varaždin: Jurjevo 24. Trav. — Ivan Kàrst. 24 Lip. — Jakobo 25 Sàrp. — Mirkovo 5. Stud.

Vàrbovec: Naš. sv. Križa 3. Svib. — Vidovo 15. Lip.

Vàrbovsko: Pondelek po Telovom — Na Martinje 11. Stud.

Vinica: po Markovu 26. Trav. — V. Cetàr — Srěda pred Tělovo — Nikolje 6. Pros. — 5., 6., 7., 8. svaki pond. po Kvatr. Ned.

Voća: 1., 2., 3., 4. svaki pond po Kvatr. Ned.

Vočrećje: Bartol 24. Kol. Uzv. S. † 14. Ruj.

Vukovec: Ilinje 20. Sàrp. — B. D. M. od Sněga 5. Kol.

Začretje: Naš. S. † 3. Svib. — dan pred Spasovo — Bartolevo 24. Kol. — dan po Uzv. S. † 15. Ruj.

Zagreb: Četvàrt. pred Cvětovih — dan po Màrkovu 26. Trav. — Margaretje 13. Sàrp. — po Stěpanovu 21. Kol. — Simunje 28. List. — po začetju B. D. M. 8. Prosinca.

II. Medjimurju.

Čakovec: Cvětnica — Petar i Pavao 29. Lip. — Porciunk 2. Kol. — Katarinje 25 Stud.

Draškovec: Srěda po Jurjevu (24. Trav.) — Kajetan 7. Kol. — Rok. 16. Kol. — Martinje 11. Stud.

Dubrava: Margarětje 13. Sàrp.

S. Jelena (Kod Čakovca): Jelinje 22. Svib. — po Mateovu 22. Ruj.

S. Juraj (na brěgu): 1. Trojsto.

Kotoriba: 7. Zal. M. B., t. j. pet. pred cvětovih — Ned. po uzviš. S. † 14. Ruj.

S. Križ: Naš. S. † 3. Svib. — Uzv. S. † 14. Ruj.

Legrad: Gàrgurevo 13. Ož. — Bartolovo 24. Kol. — dan Màrtvih 2. Stud. — Lucia 13. Pros.

S. Maria: V. Maša 15. Kol.

S. Martin: Martinje 11. Stud.

Nedělišće i Vidovec: Vidovo 15. Lip.

Prelok: trojacki utor. — pond. po Jakovu (25. Sàrp.)

Racka Kaniža: Ivan Nep. 16. Svib. — Ivan Kàrst 24. Lip. — Lavrovo 10. Kol.

S. Rok (kod Čakovca): Miholje 29. Ruj.

Sàrdišće: 27. Listopada

Srědišće (Mursko): po Antunovu 18. Sěč. — Ladisl. 27. Lip — Mandalinje 22. Sàrp. — Martinje 11. Stud.

Štrigova i Dekanec: Josipovo 19. Ožuj. — Mandalěnje 22. Sàrp. — Jerolimovo 30. Ruj. — Barbaru 4 Pros.

Vidovec (dolnji): Benkovo.

III. U Slavonskoj i Srěmu.

Almaš: Apolonje 9. Velj. — Filipje 1. Svib. — uzviš S. † 14. Rujana. — Ceciliu 22. Studena.

Babina greda: Lovrinčevo 10. Kolovoz.

Babska: Brašančevo — M. Gospu 8. Ruj.

Bogičevci: Duhove.

Bošnjaci: Martinje.

Brod: pravosl. Blagověst 25. Ožuj. — Trojstvo — Porciunk. 2. Kol. — Katarinje 25. Stud. (Osam danah prie svakog ja màrvenski pazar) — Svakog mladog četr'ka — Tjednji pazari Neděljom i četàrtkom.

Càrna: Miholje 29. Rujna.

Cernik: Ned. po Spasovu — Linartovo 6. Studena.

Čadjavica: Petrovo 19 Lipnja.

Čepin: Trojstvo — pravosl. Miholje 8. Studena.

Dalj: pravosl. Jurjevo 24. Trav. — Lučinje 18 List. — prvl. Lučinje 18. List.

Djakovo: Filiplje 1 Svib. — Ana 26. Srp. — Simunje 28. List.

Dragalići: Usěk Ivana. 29. Kol. — Vidovo 15. Lip.

Drenovci: Miholji 29. Ruj.

Erdevik: pravosl. Markovo 25. Trav. — Miholje 29. Ruj.

Eraût: Vasilin. 14. Lip. — Bernardove 21. Kol.

Feričanci: Josiplje 19. Ož. — Duhove — Stepana Kr. 20. Kol. — Sve Svete 1. Studena.

Gibarac: Ivana Nep. 16. Svib.

Stara Gradiška: Miholje 29. Ruj.

Nova Gradiška: Stěpan Kr. 20. Kol. — M. Gospu 8. Ruj. — pravosl. Duhove — Sve Svete 1. Stud. — Tri dana prie svakog marvenski pazari.

Ilok: Antuna Pad.

India: Konstantinovo 19. Ruj. — 2. Lip. — 2. Pros.

Irig: pravosl. Teodoricu 8. Velj. — čisti pond. — pravosl. Vel. Gospoinu 16. Kolovoza.

Ivankovo: Ivanje 24. Lip.

Jankovci: 16. Travnja — 1. Kolovoza — Miholje 29. Ruj.

Jarak: pravosl. Petrovo 29. Lip.

Kamenica: Naš. S. † 3. Svib. — 22. Lip. — Lučinje 18. List.

Kaptol: Petrovo 29. Lip.

Kobaš: V. Gospu. 15. Kol.

Kopanica: Trojstvo — Ilinje 20. Sàrp.

Kukojevci: Trojstvo.

Kutjevo: V. Gospu. 16. Kol. — M. Gospu. 8. Ruj.

Lipovljani: Josipovo 19. Ož. — Ilinje 20. Sàrp. — Začetje B. D. M. 8. Pros.

Lovas: Martinje 11. Stud.

Lužani: Cvětnicu — Ml. Uskàrs. — Margarětje 13. Sàrp. — III. Kralja 6. Sěčnja.

Medjurić: Benkovo 21. Ož. — M. Gospu. 8. Ruj. — Nikolje 6. Pros.

Miholjac: Porciunk 2. Kol. — Miholje 29. Ruj. — Tri dana prie svakog màrvenski pazar.

Mikanovci: Bartolovo; prie toga 8 danah, je màrvenski vašar.

Mitrovica: provosl. 40 Muč. 9. Ož. — pravosl. Cvětnišcu — pravosl. Spasovo — pravosl. Ilinj 20. Sàrp. — M. Gospoinu 9. Rujna — Mitrovo 22. Pros.

Našice: Antuna Pad. 13 Lip. — V. Gosp. 15. Kol. — 40 Mučenikah 10. Ož. — Andrievo 30. Stud.

Nemci: Ana 26. Sàrp. — Stěpana Kr. 20. Kol. — Katarinje 25. Stud.

Novsko: Blagověst 25. Ož. — Ivana Nep. 16. Svib. — Lučinje 18. List.

Nuštar: Duhove — Jakobovo 25- Sàrp. — Simunje 28. List. Uvěk veliki marvenski pazari.

Okučani: pravosl. Cvětnicu — Petrovo 29. Lip.

Orahovica: Jurjevo 24. Trav. — Naš. S. † 3. Svib. — Katarinje 25. Stud.
Oriovac: Mirkovo 5. Stud. — Tominje 21. Prosinc.
Orubica: Ilinje 20. Sàrp.
Osěk: Fab. i Seb. 20. Sěč. — Jurjevo 24. Trav. — Ilinje 20. Sàrp. — Lučinje 18. List. Za osam danah prie svakog počimanju màrvenski sajmi; a nadalje traju 14, anda 21. ukupno danah.
Otok: Antuna Pad. 13. Lipnaj — Nikolje 6 Pros.
Pakrac: pravosl. M Gospoinu 8. Ruj.
Pazuho Staro: pravosl. Ilinje 20. Sàrp. — Sve Svete 1. Stud.
Petrievci: Nikolje 6. Pros.
Podgorač: Ivan Nep. 16. Svib. — Martinj. 11. Stud
Podvinje: Blagověst 25. Ož. — Ant. Pad. 13. Lip., tri dana prie, marvenski — V. Gospoinu 15. Kol. — Sve Svete 1. Stud. — Tominje 21. Pros.
Požega: Antuna Opata 17. Sěč. — Cvětnicu — Duhove — Terezu 15. List. — Tominje 21. Pros. — Lovrovo 10. Kol.
Račinovci: Ivan Kàrst. 24. Lip.
G. Raiči: Petrovo 29. Lipnja — Tominje 21. Pros.
Rakovac: pravosl. Preobraženje 6. Kol. — pravol. Kuzminje 27. Rujna.
Remeta: 10. Sàrpnja.
Ruma: pravosl. Cisti Ćetvěrt — pravosl. Petrovo 29. Lip. — pravosl. Miholje 8. Stud. — Trivunovo.
Sarvaš: Valentinovo 14. Velj. — Ivanovo 24. Lip. — Lučinje 18. List. — Tominje 21. Pros.
Srmeljci: M. Gospoinu 8. Rujna.
Sibinj: Ned po Spasovu — Ivana Kàrst. 24. Lip. — Ned. po Mateovu 21. Ruj.
Slankamen: Pohodj. Gospino 2. Sàrp.
Soljani: Petrovo 29. Lipnja.
Sopje: Mandalinje 22. Sàrp.
Solin: Preněšenje B. D. M. — Vidovo 15. Lipnja.
Svilaj: Gjurgjevo 24. Trav. — 5. Ned. po uzkàrsu — ime Marie, parve ned. po M. Gospi.
Šamac: Petrovo 29. Lipnja — Ned. po V. Gospi.
Šarengrad: Spasovo — Petrovo 29. Lip.
Šid: Josipovo 19. Ož. — Lovrinčevo 10. Kol. — Sve Svete 1. Stud.
Šišatovac: M. Gospoinu 8. Rujna.
Štivica: Mar. Mandalinu 22. Sàrp.
Tovarnik: Matejovo 21. Ruj. — Bartolovo 24. Kol.
Valpova: Ivan Kàrst. 24. Lip. — Mateovo 21. Ruj. s marvenskim sajmom — Gospoinu začetje 8. Pros.
Pet.-Varadin: Matievo 24. Velj. — Petrovo 20. Lip. — Martinje 11. Stud.
Vàrdnik: provosl. Lazarěvo.
Velika: Markovo 25. Travnja.
Vèrbanje: Ime Marie, pàrve ned po M. Gospi.
Vèrbica: Pohod. Gospe 2. Sàrp.
Věrovitica: III Kralja 6. Sěčnja — Filiplje 1. Svibnja.
Vinkovci: Ivan Nep. 16. Svib. — Preobraženje 6. Kol. — Sve Svete 1. Stud. Vincetu — Ilinje 20. Sàrp.
Vise Voćarice: kod. g. Raićah: Bonaventura 14. Sàrp. — Stěpana kr. 20. Kol. — Sve Svete 1. Stud.
Vukovar: Filip i Jakov. 1. Svib. — Ivanovo 24. Lip. — Lavoslavo 15 Stud.
Zemun: Matievo 24. Velj. — Nas. S. † 3. Svib. — Lučinje 13. Pros.
Županja: Naš. S. † 3. Svib. — Roka 16. Kol. — Usěk. S. Ivana 29. Kol. — Lučinje 13. Pros.

Opaska. Na turskoj granici u svakom selu, tàrgovišću, i gradu na lěvoj obali Dunave, Save itd. t. j. s naše strane ležećem obdàržavaju se skele ili pazari s Turskom svakog poněděljka srěde i petka.

IV. u Dalmatinskoj.

Brač: Petrovo 29. Lipnja.
Dubrovnik: 3. Veljače.
Imošči: 2 Kolovoza
Kastel Laštva: Svakog Utorka — Svakog petka.
Kastel novi: V. Mašu 15. Kolovoza.
Knin: Antuna Paduanskog 13. Lipnja.
Kotor: po Svěćnici 3. Veljače.
Lesina, na Faru: 10. Svibnja.
Mokar: Petrovo 29. Lipnja — 10 Sàrp.
Obrovac: Josiplje 19. Ožujka — Duhove.
Split: 7. Svibnja.
Šibenik: Jakobovo 25., 26 i 27. Sàrpnja.
Vis-Lisa: V. Gospoinu 15. Kolovoza.
Zaptat-Ragusa vechia: V. Gospoinu 15. Kolovoza.
Zadar: Brigitu od 8. do 15. Listopada.

V. u Banatu, Bačkoj; i u inoj Ugarskoj i Erdelju.

Ada: 19. Ož. — 15. Lip. — 25. Listop.

Almaš: 9. Velj. — 1. Svib. — 14. Ruj. — 22. Studena.

S. Andria: Petar u uzdah — Četert po Lućinju — Andriu Ap.; tri dana prie, marvenski.

Apatin: Gàrgurevo — Isidora — Bartolovo — Lavoslavovo 15. Stud.

St. Arad: Tjedan pred Cvětnicu — pravosl. Petrovo 29. Lip. — 19. Kolov. — 4. Stud.

N. Arad: 1. Ož. — 16. Lip. — 18. List.

Baboča: 19. Ožuj. — pond po trojakih — -- 24. Kol. — 20. Stud.

Bač: Cistu Nedělju — 1. Svib. — pond. po Duh. — V. Gospu — Simunje.

Baja: Jurjevo — Mandalinje — 21. Ruj. — Nikolje.

Batosěk: 1. Svib. — Petrovo — M Gosp. — 28. Stud.

Bardijov: 22. Velj. — Josipovo — Ivan Kàrst. — 1. Rujna — Terezu 15. List. — Tominje 21. Pros.

V. Bečaj: 5. Sàrpnja — 17. Listopada:

N. Bečaj: 7. Kolovoza — 8. Listopada.

Bečkerek: Spasovo — pravosl. 11. List.

Bekeš: 24. Ož. — 10. Lip. — 29. Rujna.

Bělatinec: 20. Sěčnja — 24. Velj. — 24. Trav. — 15. Sàrpnja. — 5. Stud.

Stolni Beograd: 24. Trav. — 24. Lip. — 24. Kol. — 16. List.

(Betlen): 25. Trav. — Duhovnu ned. — pond. po Margarěti — 21. Ruj. — Subotu po Katarini -- 13. Pros.

Borošjenov: 6 Sěč. — 22. Sàrp. — 15. List. — 1. Stud.

Bogdan: Antuna pustinj. — Markovo — Usěk Ivana kàrst. — Klemens — Uršulinje — Agatu.

Bozim: Ime Isusa — Gavrilo — Filiplje — Preobraženje — Sumunje.

Budim: Vodokàrstje — Jurjevo — Margaritje — Miholje.

Butin: Svěćnicu — Brašančevo — Usěk Sv. Ivana — Tjedan pred Božić pravosl.

Ćakova: Josiplje — Miholje — Martinje pravosl.

Čanad: 14. Velj. — 7. Svib. — 16. List. — 11. Stud.

Čepreg: četàrt. po pokladah — zeleni četàrt. — ned. po Spasovu — Petrovo 29. Lip. — Mandalinje — Miholje — četàrt. pred Božićem.

Čongrad: 1. Ož. — 1. Svib. — 15. Kol. — 10. Pros.

Darda: Novo Lěto — 5. ned. po Uzkàrsu — Dragutina Borom. Tjednji pazari svakog četàrtka.

Debrecin: 9. Sěć. — 24. Trav. — 15. Kol. — 9. Listopada.

Devečer: 25. Sèč. — 1. Svib. — 6. Kolov. — 1. Studena.

Egersek: 14. Velj. — Cvětnicu — Ned. Duhov — 22. Sàrp. — Ned po M. Gospi — 15. List. — 28. i 30. Studena.

Erdöd: 12. Ožujka — 21. Sàrpnja.

Eperješ: 27. Sěč. — Trojstvo — 20. Kol. — 30. Studena.

Feldvar: Blagověst — Step. kr. — Duhove — Svesvete.

(Fogaraš): utor. po Duhove — 20. Kol. 8. Rujna — 6. Pros.

Fraištak: 25. Sěčnja — ned. Srědopostnu — 1. Svjb. — Duhove — Petrovo — Lovrenčevo — Miholje — Svesvete.

Futok: pravosl. Blagověst — pravosl. Duhove — pravosl. Mitrovo 26. Lip.

Gač: Vidovo — Odělenje Apoštolah — pond. pred Cvětnicom — Vel. Gospoinu — Egidievo — Mirka — Katarinje — Lućinje.

Grana: 12. Ož. — 25. Svib. — 10. Kol. — 1. Studena.

(Hadad): 12. Sěčnja — 27. Lip. — 21. Sèrp. — M. Gospoinu — 16. Listopad.

Hajoš: 28. Trav. — 26. Sàrp. — 10. Pros.

Halaš: 28. Velj. — Martu — 13. Rujna — 19. Studena.

Hanzabeg: 1. Svibnja — Bartolovo.

Hatvan: 2. Velj. — 28. Trav. — 2. Lipnj. — 19. Kolov. — 2. List. — 8. Sudena.

Hodjaci: 15. Sàrpnja — 11. Studena.

Jager-Erlava: 10. Sěčnja — 12. Svibnja — 29. Lipnja — 7. Sàrp. — 29. Rujna.

Kaloča: Matievo — Brašančevo — Vel. Gospinu — Andriu.

V. Kaniža: 1. Veljača — 29. Ožujka — 17. Svibnja — 9. Kol. — 11. List. — 6. Prosinca — Tjednji Sajmi, svake srěde i Petka.

N. Kaniža: pond. pred Filiplje — pond po 3. Kolovozu — 3. Studena.

Kašova: 20. Sěč. — 1. Svib. — 27. Lip. 15. Kolovoza — 19. Studena.

Kapušvar: 10. Sěč. — Blagověst — 25. Ožujka — 1. Studena.

(Karanšebeš): 3. Svibnja — 7. Listopad.

Kečkemet: Jurjevo — Lovrovo — Ivana Nepom. — Katarinje.

Kemend: 15. Lipnja — 1. Rujna.

Kermend: 2. Velj. — 12. Ož. — Blagověst — 1. ned. po uzk. — 24. Lip — 6. Sàrp. — Anu — Bartola Apost. — M. Gosp. — 18. List. — Luku — Martinje — Lućinje.

Kesthelj: 6. Sěč. — Zel. čtrt. — Spasovo — Brasan. — Lovrovo — Mateovo — četàrtak pred Martina.

Kesi: 24. Travnja — V. Gospu. — M. Gospu — Miholje — Nikolje.

Kežmark: Čist. ned. — ned. po Troj. — 3. Svibnja — 14. Rujna — 13. Prosinc.

(Klausenburg): Jurjevo — Ant. Pad. — Lovrovo — 1. Stud. — sajam od konjah 7. Kolovoza.

Komora: 1. Svib. — 20. Lip. — 4. List. — 30. Studena.

Kremnica: 4. Svib. — 2. Kol. — Četàrt. po Miholju.

Kikinda: 24. Trav. — ned. po Blagověsti — ned. po Simunu -- 30. Studena.

Kiseg: petak po pedcsetni — pondel. po Brašanč — 24. Sàrpnj. — 31. Kol. — 20. List. — 1. pond. Došastja — svake srěde marvenski.

Lendva: 28. Listopada.

Levari: pond. po III kralj. — Gàrgurevo — pond. pred Spas. -- pond. pred Jak. — Matea — pond. po Lovr. — pond. po Mart.

Libova: 60. na ned. — Cvětn. — ned. po Spas. — 2. Sàrp. -- V. Mašu — ned. po Galu — Nikolje.

Lipanj: sub. pred Cvět. — dan pred Duhove — Usěk. Ivana kàrst. — 25. Stud.

S. Martin prěko Mure: 13. Lip. — Martinj.

Medješ: Četàrt. po čist. ned. -- 13. Sârp. 30. Studena.

Miškovec: 16. Sěč. — Spas. — Samuila — 18. Listopodu — 16. Prosinca.

Modra: 2. Velj. — 2. ned. po uzk. — 24. Lip. — ned. po Bartol. -- Meteovo — 11. Studena.

Moldava: 24. Velj. — 1. ned. po Spas. — Margaretje — 1. Studena.

Mošon: 13. Sàrp. — 5. List. — ned. po Franji.

Muhač: Matievo -- Ivana kàrstitelja — Martinje.

Munkač: 6. Sěć. — 9. Ož. — 24. Trav. — Duhove — 29. Kol. - 1. Studena.

Novi Sad: pravosl. Mučenike -- prsl. Petrovo — pravosl. Lučinje.

Novoselo: 25. Velj. — Troj. — 14. Ruj. — 1. Studena.

Nitra: 10. Sěčnja — Bezimeni — Brašančevo — 2. Sàrpnja — 28. List. — — 21. Prosinca.

Onod: 3. Sěč. — 19. Ožuj. — 10. Svib. 8. Sàrpnja — 4. Listopada.

Oštrogon: 2. Velj. — 12. Ožuj. — 25. Svib. — 22. Sàrpnja.

Ostrova (Siget): 24. Trav. — 13. Lipnja -- 29. Rujna.

Pakša: Ivan Nep. — Razděl Apostol — Mateovo.

Papa: 2. Velj. — 25. Ož. — Trojst. — 2. Sàrp. — 15. Kolov. — 8. Rujna — 8. Prosinca.

Papoča: 14. Velj. — ned. po Duhove — 18. Kol — 26. Listopada.

Parkanj: 23. Travnja — 24. Kol. — 28. Listopada — 15. Prosinca.

Pančevo: 1. Sàrp. — 18. Rujna — svaki traje 4. dana.

Pečuh: Světl. Marinje — Dohove — Stěp. k. — Katarinje.

Pečka: 9. Svibnja — 14. Rujna.

Pečvar: 25. Sârpnja.

Pešta: Josipa — Medard — Usěk Ivana — Lavoslava — Svaki traje 14. dana.

Piliš: 5. Sěč. — 5. Trav. — 5. Sàrp. — 5. Listopada.

Požun: Fab. i Seb. — Srědopost ned. — Spasovo — 30. Lipnja — Lovrovo — Miholje — Nikolje — svaki traje 8. dana.

Radvan: Stan. — III ned. po Trojst. — M. Gospoinu — 30. Studena.

Salavar: 22. Ož. — Srědu pred Duhove Andjela Cuv. — 31. List.

Sarvaš: Matievo — Blagověst — Ivana kàrst. — Lućinje — Tominje.

Satmer: 2. Velj. — 1. Svib. — 2. Sàrp. — 29. Ruj. — 1. Studena.

Segedin: pravosl. Jurjevo — 31. Sàrp. — pravosl. Miholje.

Sekčov: 12. Ož. — Trojstvo — 1. Rujna — 5. Listopada.

Seksard: Cvětn. — Spasovo — Pohod. B. D. M. — Uzv. s. † — Lizab:

Sibinj: pond. po III kralj. — utor. po pač. ned. — utor. po Cvětnici — 14. Rujna.

Siget: Pokl. — Duhove — Ilinje — Miholje — sve poleg pravosl. dnevnika.

Solnik: Matievo — Spasovo — 1. Lip. — 8. Ruj. — 5. Studena.

Sombathelj: Sestd. — 24. Travnja — Trojst. — 8. Rujna — 30. Studena.

Sölöš: Svěčnicu — 4. Pros.

Subotica: 24. Velj. — 16. Svibnja — 8. Ruj. — ned. pred Svesvete.

Šiklos: Trojstvo — Andrievo.

Šćavnica: Švake kvatr. srěde.

Srěda: kod Mure 1. Svib. — 16. List.

Stupava: Zel. Četàrt. — 1. Svib. — 25. Sàrp. — 20. Kol. — 6. Stud. — 21. Pros.

Sunj: 4. Ož. — 16. Svib. — 17. Sàrp. — 13. Rujna.

Sveti Andria: 5. Svib. — 13. Sàrp. — 1. Kol. — 1. Ruj. — 20. List.

Tekov-Bàrš: Čistu ned. — Spasovo — 8. Ruj. - 11. Stud.

Temešvar: pravosl. Čistu ned. — Duh. — Mitrovo — provosl. Nikolje.

Tepla: 24. Travnja.

Toplica: V. Mašu — Nikolje.

Tokaj: 25. Ožuj. — 24. Lip. — 26. Sàrp. 22. Ruj. — 26. List. -- 21. Pros.

Tolna: Naš. s. † — Lovrovo — Mirkovo

(Torenburg): 24. Travn. — 24. Lip. — 6. Ruj — 6. Pros.

Torna: 12. Ož. — 25. Svib. — 26. Sârp. 27. Ruj. — 6. Pros.

Trenčin: 2. Velj. — pond. po Gluh ned. — Duhove — 2. Sàrp. — Petr. u usdah. Uzv. s. † — Lučinje — Andrievo.

Trnava: 11. i 16. Sěč. — 22. i 27. Velj. — 19. i 24. Trav. — 14. i 19. Lip. — 26. i 31. Sàrp. — 30. Kol. — 4. Ruj. — 18. i 23. List. — 6. i 11. Pros.

Tirdě: 24. Trav. — 29. Rujna.

(Udvarhelj): Srědopost. ned. — Spasovo — 4. List.

Ujpeč: 4. Trav. — 10. Kol. — 28. List.

Ungvar: 25. Sěč. — Cvět. — 7. Svib. — 25. Sàrp. — 29. Ruj.

Vac: Matievo — pet. pred. Cvět. — Pohod B. D. M. — Galovo — 8. danah pred Božićem.

V. Varadin: 6. Sěčnja — Brašanč. — 2. Sàrp. -- 1. Ruj. — 4. List.

M. Varadin: 17. Ož. — Zel. Čtrt. - 15. Lip. — 1. Ruj. — 5. List. — 15. Pros.

Velika Kikinda: M. Gospu pravosl.

Vàrsac: pravosl. Cvětnicu — 9. Stud. — Simon.

Vesprim: 6. Sěč. — Gàrgurevo — Florianovo — 10. Kol. — M. Gospu — 6. Prosinca.

Vigna (Terezopolje): 15. Kol. — 6. Pros.

Železno Město: pond. po Bezim ned. — pond. po Spasovu — po Petr. okov. — Mateovo.

Zenta: pravosl. Preobr. — pravosl. Miholje

Zombor: pravosl. 25. Ož. — pravosl. Spasovo — pravosl. V. Gospu. — Sve Svete.

Zvolen: 12. Sěč. — Matievo — Zel. Čtrt. — Braš. — 4. Ruj. — Lisabetje. — Tominje.

VI. Ilirska kraljevina.

a) u Korutanskoj.

Bělak (Villach): pond. po III. Kr. — pond. po Lovrenć.

Čelovac: pond. po Ivan. N. — pond. po Uršuli.

Drauburg: Čistu Srědu — Srědopostni petak — uzk. pond. — 4. Svib.

Eberštein: 29. Ruj. — 27. Pros.

Friesah: 3. Velj. — 1. Svib. — 24. Kol. — 28. List.

Grifen: 24. Travnja.

Gurk: 20. Sěč. -- Duh. utor. — 11. Stud.

Gutarinje: Pokladnji utor. — 14. List.

S. Pavo: 29. Rujna.

Strasburg: pond. po III. Kr. — Čistu ned. — V. petak — 25. Sàrp. — 10. Kol. — 6. Pros.

S. Vid: pond. po 2 ned. po III. Kr. traje 4 tjedna — Miholje, traje 4 tjedna.

Volfsberg: Ned. po Tělovu — 13. List. — Svaki traje 4 tjedna.

b) u Kranjskoj.

Goče: 20. Sěč. — 4. Svib. — 15. Lip. — 25. Sàrp. — 24. Kol. — 30. Stud. — 31. Pros.

Idria: Srědu po Cvětn. -- 16. Svibnja — 21. Ruj. — 11. Stud. — 4. Pros.

Ljubljana: 25. Sěč. — 1. Svib. traje 14. danah — tri dana po Petrovu — 14. Ruj. -- 19. Stud. traje 14 danah.

(*Koledar 1847.*)

Gornja Ljubljana: korizm. pond. — Utor. po Uzk. - pond. po križevu — pond. po Trojst. — 25. Sàrp. — 6. Stud. — 27. Pros.

Metlica (Möttling): utor. po III. kr. — utor po Svěćnici — utor po Josiplju — utor po Mlad. uzk. — utor. po Duhove — utor. po Margar. — utor. p o V. Gospi

**

— utor. po Miholju — utor. po Martinju — utor. po Nikolju — Ako je u Najštadlu u isti koj dan sajam, tad se Metlički tako za tjedan kasnie dèrži.

Novoměsto (Naištadt): utor. po Ant. Pust. — utor. po Jurjevu — utor po Bartolu — ut. po Lučinjě — pervi ut. Prišastja.

Radmanovo: 12. Ož. — 24. Trav. — 12. Lip. — 15. Sàrp. — 28. List. — 21. Prosinca.

c) u Primorju ilili Dolnjoj Ilirskoj.

Aglar (Aquileja): pond., utor., srěda po Cvětn. — 11., 12., 13. Sàrp. — pond., utor., srěda pred Božić.

Kape d' Istria: 21. Ruj. — 21. List.

Gorica: Hilar. — Bartol.

Kastel novi: 22 Trav. — 28. Lip. — 27. Studena.

Miterburg (Pisino): 1. List.

Tàrst: Věkoviti Vašar, nu največi 29. Ruj. — 3. Stud.

VII. u Štajerskoj.

Admont: 3. Veljače. — I pond. o Listop.

Aflenc: pond. po Petrovu — pond. po 1. ned. Listopada.

S. Andria: 20. Sěč. — 30 Stud.

Anger: Zel. pond. — 1. Svib. — 21. Ruj. — 28. List.

Ause: 25. Sěč. — po duhovih 3. pond.

Bruk: 1. pond. korizme — utor. po Duhovih — 11. Stud. svaki traje 2 tjedna.

Biztrica: pond. pred Spasovo — Martinje — Mateovo.

Cili: Srědopost ned. traje 28. danah — 15. Lip. — 28. Kol. — 21. List. — 30. Stud.

Drahenburg: 26. Trav. — 25 Sàrp. — 7. Ruj.

Ebersdorf: 30. Stud.

Fering: Pokl. pond. — utor. po uzkàrsu — utor. po Duh. — Jokob Ap. — Mateovo — Tominje.

Feldbah: Obrati. Pavla — Filiplje — Vàrbana — dan pred Petr. — Anu — 1. pond. po Lovrovu — Rupertovo — Linartovo.

Fridava: 7. Zal. M. B. — pond. po Jakobovu — 11. Stud.

Friedberg: pond. po Bezimn. ned. — 25. Sàrp. — 15 Stud.

Fürstenfeld: Bežim. pond. — pond. pred Spas. — 24. Lip. — 28. Kol. — 28. Listop. — pond. po Nikolju.

S. Gal: 24. Velj. — utor. po Trojacih — pond. po Galu.

Glaisdorf: Cvětn. — 3. Svib. — pond. po Tělovu — pond. po pohodj Gosp. — 10. Kol. — 11. Stud.

Gnas: 9 Velj. — 23. Trav. — 5. Kol. — 1. pond. po M. Maši — 1. pond. po Dionisu — 25. Stud.

Gradac: Subotu pred Srědopostnom — Egidievo: svaki traje 14 danah.

Herberg: 24. Lip. — 21. Ruj. — sub. pr. Gluh. ned. — sub. pred Trojake. — Lizabetje.

S. Jukov: 20. Sěč. — 25. i 26. Sàrp.

Ilc: Pačisti pond. — utor. po Trojakih — pond. po vuzmu — Matievo — Jakov Apostol.

Judenburg: 1. Svibnja — 10. Kol. — 21. Listopada.

Kaniža, predvaroš Ptujski: 23. Travnja — 25. Stud.

Kostrainica: 10. Ož. — Markovo — Vidovo — 30. Sàrp.

Lankovica: 25. i 26. Sàrp.

Laibnica: pond. po Svěčn. — 1. Svib. — 25. Sàrp. — 11. Stud.

Lemberg: Pankrat. — pond. po Ulrik. — Medard. — Osvalda.

Ligist: utor. po Vuzmu — pond. pred Trojake — pond. po Petr. — 25. Sàrp. — 6. Stud. — 21. Pros.

Marenberg: pond. po Božiću — pond. po Cvětn. — utor. po Trojak — Miholje — Martinje.

Maribor: sub. po Lučinju — neděla pred Trojak — 4. Sàrp.

Maria Celska: utor. pred Miholje.

Murava: 21. Ruj. — 6. Stud.

Naimark: 26. Sàrp. — 25. Stud.

S. Osvald: 7 Trav. — 3. Stud. — 29. Pros.

Pasail: Vel. četàrt. — 5 pond. po Vuzmu — 15 Lip. — 29. Ruj. — 21. Pros.

Ptuj: 23. Trav. — 5. Kol. — 25. Stud.

Prasberg: 22. Sěč. — 15 Lip. — 16. Kol. — pond. pred M. Mašu — 18. List.

Predinje: 12. Ož. — pond. po Spasovu — 26. Sàrp. — pond. po V. Maši — pond. po Terezii.

Radkersburg: 14 danah pred poklade — utor. po Trojak — 10. Kol. — 15. Stud. svaki traje 3 dana.

Ran (Brešce): 14. Velj. — pond. po Flor. — 13. Lip. — 10. Kol. — 6. Stud. — sub. pred Božić.

Rogatci: 24. Velj. — 21. Ož. — 2. pond. po Vuzmu — Naš. s. † — 25. Svib. — 13. Lip. — 12. Sàrp. — 24. Kol. — 14. Ruj. — 30. Stud.

Rotenman: 11. Svib. — 24. Ruj. — 11. St.

S. Rupert: 20. Sěč. — 23. Trav. — utor. po Trojakih — 24. Lip. — pond. pred Mandalěnu — pond. pred M. Mašom. — 29. Ruj.

Švanberg: 20. Sěč. — 3. Svib. 24. Lip. — 2. Kol. — 4. List.

Sekova: 23. Trav. — 29. Ruj.

Straden: 2. Stud. — 28. Pros.

Tüfer: 24. Velj. — Vel. čtrt. — 24. Trav. — utor. po Trojakih — 24. Lip. — 21. Ruj. — 11. Stud. — 21. Pros.

Turnava: 2. pond. List.

Valtersdorf: 24. Velj. — 20. Sàrp. — 20. Kol. — pond. po Miholju — 21. Stud.

Vaic: utor. po Vuzmu — 16. Svib. — 20. Sàrp. — pond. po imenu Marie — 15. List. — 25. Stud.

Vildon: 24. Velj. — utor. po Vuzmu — 2. i 22. Sàrp. — 29. Ruj. — 25. Stud.

Gornji Völs: 1. Svib. — 22. Sàrp. — 24. Ruj. — 11. Stud.

Dolnji Völs: 1. pond. po Maximilu — Pokladni pond. — Srědu pred Spasovo.

VIII. Veći Sajmi u cěloj Austrianskoj Carevini.

Beč, u dolnjoj Austrii: pond. po 3. ned. po Uzk. — dan màrtvih, svaki traje 4 tjedna — Leopoldinovoj pred varoši — Margaritje, traje 14 danah.

Brasova, (Kronštat) u Erdelju: Brašančevo — Sve Svete.

Bocen, u Tirolskoj: 4. Ož. — 10. Lip. — 24. Kol. — 10. Stud.

Brno, (Brünn) u Moravskoj: pond. po čistoj srědi — pond. po Braš. — 3. Ruj. — pond. po Začetju Gosp., svaki traje 3 tjedna.

Budvica, u Českoj: pond. po III Kr. — po Brašanč — po M. Gospi — Martinje, svaki traje 14 danah.

Brescia, u Lomb.: 6 — 18. Kol.

Debrecin, u Ugarskoj: 6. Sěč — 24. Trav. — 15. Kol. — 9. List.

Ens, u gornj. Austrii: Ivan Kàrst., traje 14 danah.

Falkenštain, u. dol. Austrii: 8 pred, i 8 danah po Simunju.

Gradac, u. Štajerskoj: Srědopost — Egidievo, svaki traje 14 danah.

Holomouca, u Moravskoj: pond. po ned. u Osmini od III Kraljah — pond. pred Jurjevo — 3. pond. pu Ivanu Kàrst. — 2. pond. po Miholju, svaki traje 14. danah.

Kalusz, u Galicii: 6 do 14. Lip. — 19. do 30. Sàrp — 25. List. do 2 Kol.

Laa, u dol. Austrii 14. pred, i 14 danah po Augustinu.

Lavovo, (Lemberg) u Galicii: Janju — 4. Svib., traje 4 tjedna — 12. List., traje 2 tjedna.

Linc, u gornjoj Austrii: uzkàrsni pond. — — 16. Kol., svaki traje 3 tjedna.

Mantua, u Mlětač: 13 — 25 Lip.

Mlětci: svake subote.

Milano, u Lomb.: svaki dan, i osobito ned.

Novo Město, u Moravskoj: utor po imenu Isus. — 2. utor. u Svib. — 2. utor. po Petrovu. — 1. utor. Ruj. — utor. pred Martina, svaki traje 8 danah.

Osěk, u Slavonsvoj: koi gori.

Pešta, u Ugarskoj: koi gori.

Zl. Prag, u Českoj: dan po Svěć. — Vidovo — Vacslava, svaki traje 20 dan.

Požun, u Ugarskoj: koi gori.

Padova, u Mlětač: 10 — 30. Lip. — 7 — 21. List.

Przemisl, u Galicii: 26. Lip. — 9. Pros., svaki traje 14 danah.

Sambor, u Galicii: 3. Velj. — 1. Svib. — 21. Ruj. — 30. Stud., svaki traje 14 dan.

Sibinj, (Hermanstat) u Erdelju: koi gori.

Tàrst, u Ilirii: koi gori.

Tarnov, u Galicii: dan po Svěć. — po IV ned. po Uzk. — Mandalinje — Uzviš. s. †, svaki traje 2 tjedna.

Tešanj, (Tešen) u Šlezkoj: dan po Svečnici — pu Duhovih — pond. pred Mandal M. Gospu — Andrievo.

Tropava, u Šlezkoj: 1 do 9. Velj. — 1 — 15. Svibnja — 1 — 9. Kol. — 1 — 15. Studena.

Vaidhofen, u dol. Austrii: pond. po III. Kr. — po Jakobovu, svaki traje 14 danah.

Věrona, u Mlětač: po mlad. uzk. 14 danah — 4 — 19. List.

Vels, u. gorn. Austrii: subotu po Spasovu — po M. Gospi, svaki traje 8 danah.

Vičenca, u Mlětač: 29. Sàrp. do 8. Kol.

Zagreb, u. Hàrvatskoj: koi gori.

Znojma: Dorot. — utor. po Bezim. ned. — Jurjevo — Ivana Kàrst. — Ctrt. po M. Gospi — Šimon i J. — Čtrt. pred Začetj. B. D. M., svaki traje 8 danah.

Ždrablovica, u Českoj: po Gluh. ned. — po Katarinju, traju svaki 8 danah.

) (

Red pri orsačkom
odpravničtvu vozeće pošte u Zagrebu.

Dolazeći vozi.

Ponedĕljak: Po podne 2 u. bàrzovoz s listovi iz Varašdina.

Obnoć u 11 u. bàrzovoz s listovi iz Rĕke, harvatskog i Austrianskog Primorja.

Utorak: Po podne 2 u. bàrzovoz s listovi iz Beča.

Po podne 1 u. bàrzovoz, u obće Mallevoz, iz Petrinje, Siska, i iz cĕle Banovačke i Slavonske vojničke krajine.

Srĕda: Po podne 2 u. bàrzovoz s listovi iz Beča.

Po podne 1 u. bàrzovoz, u obće Mallevoz, iz Samobora, Ljubljane, iz Krajnske; Korutanske, Tirolske, Tàrsta, Talianske, Švajcarske, iz Franceske i Englezke.

Četàrtak: Rano 6 u. bàrzovoz Mallevoz iz Karlovca, Otočca, Gospića, Zadra i cĕle Dalmatinske.

Rano u 5 u. teretna kola iz Karlovca, Tàrsta, Talianske, Francezke i Englezke.

Po podne u 2 u. bàrzovoz s listovi iz Beča.

U noći u 11 u. bàrzovoz iz Rĕke.

Petak: Po podne 2 u. bàrzovoz s listovi iz Beča.

Po podne 1 urah Mallevoz iz Siska.

Subota: Po podne 2 u. bàrzovoz s listovi iz Beča.

Obnoć 11 urah bàrzovoz s listovi iz Rĕke.

Nedĕlja: Po podne 1 u. bàrzovoz s listovi iz Ljublane.

Po podne 2 u. Mallevoz iz Beča.

Odlazeći vozi.

Ponedĕljak: Jutrom u 5 u. bàrzovoz s listovi u Beč, Austriu, Poljsku i Rusku.

Večerom u 8 u. Mallevoz u Rĕku.

Utorak: Rano u 5 u. bàrzovoz s listovi u Beč.

Po podne u 3 u. Mallevoz u Ljublanu.

Srĕda: Rano u 5 u. bàrzovoz s listovi u Beč. Većerom u 8 urah Mallevoz u Sisak.

Večerom u 8 u. Mallevoz u Rĕku.

Četàrtak: Rano 5 u. bàrzovoz s listovi u Beč.

Večerom 8 u. Mallevoz s listovi u Rĕku.

Petak. Rano u 5 u. bàrzovoz s listovi u Beč.

Po podne 3 u. Mallevoz u Ljubljanu, Tàrst, Taliansku, Francezku i Englezku.

Večerom u 5 u. teretna pošta u Beč.

Večerom 8 u. Mallevoz kroz Karlovac, u Zadar i Dalmatinsku.

Subota: Rano 5 u. bàrzovez s listovi u Beč.

Večorom u 8 u. Mallevoz u Rĕku.

Nedĕlja: Rano 5 u. bàrzovoz s listovi u Beč.

Večerom 8 u. bàrzovoz s listovi u Sisek.

Opazke.

Jamčenje Poštarskoga ureda.

C. k. poštarski ured jamči za točno razpošiljanje i izručenje svih njemu predanih listovah i drugih stvarih, i obvezuje se da će ih podpunoma nadoknaditi, ako se pokvare ili izgube, sbilo se to krivnjom poštarskih službenikah, lupežtvom ili drugim kojim slučajem. Nu jamčenje ovo prestaja: a) ako izručevo pismo ili paquet neima točna naslova, b) ako oštetjena stranka zakasni rok traženja, i odgovornosti ureda, koja je za stvari rasposlane u Austriskom carstvu opredĕljen na 3 Mĕseca, a izvan carstva na 6 Mĕsecih

Kako se imaju novci predati.

List s novci ili papirom u vrĕdnosti novacah, s dokumenti itd. obtàršen, mora se otvoren na poštu donĕti, — izručitelj mora na naslovu (*Addresse*) ono što je u pismu točno i posebno naznačiti. —

Banknote, Banke, Einlösungs i Anticipations-Šajne mora primajući službenik prebrojiti, i po dobitom obsvĕdočanju o istinitosti predstavite vrĕdnosti, u nazoćnosti izručitelja, s njegovim i poštarskim pečatom zapečatiti. – Deržavni i privatni Obvezi (Obligatorie), mĕnice, Couponi, novčani naputći, srĕćke od loterie, knjižice zaštĕdnih blagajnah i ine vrĕdnosti u artii koje veće sume, u sebi zaderžaju, bite će po dobivenom službenom obsvĕdočenju ozbiljnog saderžaja u naslovu naznačenih stvarih; samo s pečatom izručitelja zapečatjene, jer zavod samo za naznaćenu vrědnost jamči.

Odpravci za Francezku se moraju u voščanicu (*Wachsleinwand*) umotati.

Novci zlatni i sreburni.

Iznesci u zlatnih, do 100 fl. sr., a u srebernih novcih da 10 for. sr. u vrědnosti, moraju sa kao i papirni novci otvoreni Službeniku predati, jer se pečatjom izručitelja i zavoda zatvoriti moraju.

Višji iznesci, i to do 5 Pf. u težini, moraju se u smotke papirom mnogoput čvèrsto i pristojno oviti, i s izrućitelja pečatom zatvoreni predati. Odpravci od 5 do 40 Pf. moraju se još prěko toga u jaku voščanicu umotati. Odpravci od 41 do 125 Pf. (največja tezina jednog odpravka) primaju se samo u škrinji (sanduk-*Verschlag*) ili u lagvi (sudu-*Gefäss*) dobro naobručanoj, i slamom ili sěnom umotanoj.

Kako se moraju tereti predati.

Izrućitelja je dužnost terete tako dobro spremite predati, da od vlažnosti, ribanja ili dropenja nikakvu oskudicu nedobiju, imaće ili se neće od službenika pimiti, ili će se samo na vlastitu pogibel izručitelja, odpraviti. Medjutim isti teretni odpravak se mora ili s podpunim naslovom primitelja ili barem s znamenjem, i naznačenjem odlučenog města providěti; osim toga još mora na svaki teretni odpravak, težji od tri lota, drugi naslov (*Frachtbrief*), dojti, koj će točni zapis primitelja, s dovodom znamenja odpravka, zatim točno naznačenje saderžaja i njegove vrědnosti, kao i podpis, i utisak prečata imati. Oni odpravci, koji Hervatske, Slavonske, Ugarske, ili Erdelja granice prelaze, mora se izručitélj postupanju carnika (*Zollbeamte*) podložiti, buduć takvi odpravci samo obskerbljeni s carskimi bolletami primiti se mogu. Odpravci koji se u Francezku, Nizozemsku, Holandiu ili Belgiansku upravljeni, moraju imati izjasnenja (deklaracie) u francezkom jeziku, koje točne izjasnjuju 1) Podpuni naslov primitelja 2) Imenovanje i opisanje odpravka glede spremanja 3) Znamenja 4) Točni razbroj saderžaja 5) Težinu robe 6) Město i dan izdane deklaracie 7) Ime i město stanovanja izrucitelja.

Ogled urah za izručenje i primanje

listovah (pisamah) kod c. k. pošte

u Varašdinu

Izručenje listavah odlazečih u:

Šopron: i uzputna města, zatim u Budim i Peštu, svaki dan u 3 u. popodne; (primanje do 2 u. po podne.)

Zagreb, Karlovac, Rěku: svaki dan do 5. u. jutrom.

Zadar, Dalmatinsku i t. d.: Pond. Srědu, Petak i Subotom do 5 u. jutrom; (primanje dan prie do 6 u. Večerom)

Koprivnicu, Pečuh, Osěk: Nedeljom i Srědom, do 5 u. večerom.

V. Kanižu, kroz Letenje: Utorkom i Subotom do 2 u. po podne.

Ptuj, Maribor, Gradac, Beč, Česku itd. svakdam 5 u. po podne.

Bellovar: Utorkon i Subotom u 5 u. jutrom; (primanje dan prie do 6 u. večerom) i u Srědu do 5 u. po podne.

Primanje listovah dolazečih iz:

Beča, Austrie, Česke, Moravske. Slezke, Budima i Pešte: svaki dan u 5 u. jutrom.

Požuna: Nedelj. i Četàrtkom 5. u. jut.

Zagreba, Karlovca i Rěke: svaki dan u 3 u. po podne.

Zadra, cěle Dalmatinske: Poneděljak, Utotrak, Četàrtak i Subotu u 3 u. po podne.

Koprivnice, Pečuha, Oseka: Poneděljkom i Petkem rano.

V. Kaniže: Utorkom i Subotom u 5 u. jutrom.

Ptuja, Maribora, Gradca svak dan o 7 u. jutrom.

Bellovara: Utorak, Četàrtak, i Subotu 5 u. jutrom.

u Zagrebu.

Izručenje listovah odlazečih u;

Beč, Šopron, Kisek, Sombathelj, Kermend, Varašdin svak dan do 5½ urah večerom.

Gradac, Ptuj, Maribor svakdan do 5½ u. večerom.

Karlovac i Rěku: svaki dan do 5 urah večerom.

Zadar: u Pond., Srědu, Petak i Subotu do 5 u. večerom.

Ljubljanu i Tàrst: Pond., Utor., Četart., Petak do 11½ u. obdan.

Novu Gradišku do Zemuna: Neděla Srědu i Petak do 5½ urah večerom.

Sisak i Petrinju: Pondelak Srědu, Petak i Nedělu do 5½ urah večerom.

Glinu: u Nedělju, Srědu i Petak do 5½ urah večerom.

Budim i Peštu, kroz Kermend i Stolni biograd: svaki dan do 5½ u. večerom.

— kroz Križevacah i Koprivnice: Ned. i Srědom do 11 urah obdan.

Osěk, Pečuh i Belovar: Ned i Srědom do 11 urah obdan.

Veliku Kanižu kroz letenje: Poned i Petkom do 5½ urah večerom.

Primanje listovah dolazečih iz:

Beča svaki dan po 4 urah večerom.
Gradca, Ptuja, Maribora svaki dan po 4 urah večerom.
Karlovca i Rěke: svaki dan po 8. jutr.
Zadra: Pondelak, Utorak, Četàrtak i Subotu po 4 urah poslěpodne.
Ljubljane i Târsta: Pond. Srěd. Pet. i Ned. po 3 u. po podne.
Siska i Petrinje: Pond. Utor. Četârt. i Petkom po 3 u. po podne.
Nove Gradiške sve do Zemuna: Pond. Četàrt. i Petkom po 3 u. po podne.
Gline: Pond. Četàrt. i Subot po 3 u. pop.
Budima: i Pešte prěko Stolnog Běograda i Körmenda: svaki dan po 4 u. pop.
Budima, Križevacah i Koprivnice: Pond. i Petkom 10 u. jutrom.
Osěka, Petčuha i Bělovara: Pond. i Petkom po 10 u. jutrom.
Velike Kanižeˇ kroz Letenje: Utork. i Subotom po 4 u. večerom.

u Karlovcu (gornjem.)

Izručenje listovah odlazečih u:

Poneděljak: Mallevoz u Zagreb u 2 u. po podne. — U Rěku u 10 u. jutrom. — U Ljublanu u 4 u. po podne.
Utorak: Mallevoz u Rěku u 4 u. rano. — U Zagreb Mallevoz u 2 u. po podne. — U Zadar u 4 u. jutrom.
Srědu: Mallevoz u Zagreb u 5 u. po podne. — U Rěku u 10 u. jutrom. — U Slavoniju u 6 u. po podne. — U Zadar u 6 u. večerom.
Četàrtak: Mallevoz u Rěku u 4 u. jutrom. — Mallevoz u Zagreb u 2 u. po podne. — U Zadar u 4 u. po podne. — U Ljublanu u 4 u. po podne.
Petak: Mallevoz u Réku u 4 u. jutrom. — U Zagreb u 3 u. po podne. — U Slavoniju u 6 u. večerom.
Subotu: Mallevoz u Zadar u 4 u. jutrom. — U Rěku u 10 u. jutrom. — Mallevoz u Zagreb u 2 u. po podne. — U Rěku u 6 u. po podne.
Nedělju; Mallevoz u Rěku u 4 u. jutr. — U Zagreb u 5 u. po pod. — U Slavoniju u 6 u. večerom. — U Zadar u 4 u. jutrom.

Primanje listovah dolazečih iz;

Poneděljak: Iz Zadra u 4 u po pod. — Iz Rěke u 3 u. po podne. — Iz Beča, Zagreba u 4 u. jutrom. — Iz Ljublane u 10 u. jutrom. — Iz Slavonske u 4 u. po podne.

Utorak; Iz Beča, Zagreba u 4 u. jutrom. — Iz Rěke u 3 u. po podne.

Srědu; Iz Beča, Zagreba u 4 u. jutrom. — Iz Zadra u 4 u. po podne. — Iz Slavonske u 4 u. po podne. — Iz Rěke u 3 u. po podne.

Četàrtak; Iz Beča, Zagreba u 4 u. jutr. — Iz Réke u 3 po podne.

Petak; Iz Ljublane u 9 u. jutrom. — Iz Beča, Zagreba u 4 u. jutrom. — Iz Zadra u 4 u. po podne. — Iz Slavonske u 4 u. po podne. — Iz Rěku u 4 u popodne.

Subotu; Iz Beča, Zagreba u 4 u. jutr. — Iz Rěke u 3 u. po podne.

Nedělju; Iz Beča, Zagreba u 4 u. jutr. — Iz Zadra u 4 u. po podne. — Iz Rěke u 4 u. po podne.

Opazke: Pismena od kojih se recepise zahtěvaju, imadu se 2 sata prie odlazka predavati — kod onih poštah koji jutrom pred 8 urom odilaze, imaju se pismena onaj dan prie odlazkom predavati.

Skrižaljka za kamate

Od 4 na 100.

Glavnica od	na celo leto			na pol leta			na 3 měseca			na 1 měseca			na tjedan			na dan		
fl.	fl.	kr.	cv.	fl.	kr.	cv.	fl.	kr.	cv.	fl.	kr.	cv.	fl.	kr.	cv.	fl.	kr.	cv.
1	—	2	2	—	1	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
2	—	4	3	—	2	2	—	1	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—
3	—	7	1	—	3	2	—	1	2	—	—	2	—	—	1	—	—	—
4	—	9	2	—	4	3	—	2	—	—	—	3	—	—	1	—	—	—
5	—	12	—	—	6	—	—	3	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—
6	—	14	2	—	7	1	—	3	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—
7	—	16	3	—	8	2	—	4	3	—	1	2	—	—	1	—	—	—
8	—	19	1	—	9	2	—	4	2	—	1	2	—	—	1	—	—	—
9	—	21	2	—	10	3	—	5	—	—	1	3	—	—	2	—	—	—
10	—	24	—	—	12	—	—	6	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—
20	—	48	—	—	24	—	—	12	—	—	4	—	—	1	—	—	—	1
30	1	12	—	—	36	—	—	18	—	—	6	—	—	1	2	—	—	1
40	1	36	—	—	48	—	—	24	—	—	8	—	—	1	3	—	—	1
50	2	—	—	1	—	—	—	30	—	—	10	—	—	2	1	—	—	1
60	2	24	—	1	12	—	—	36	—	—	12	—	—	2	3	—	—	2
70	2	48	—	1	24	—	—	42	—	—	14	—	—	3	1	—	—	2
80	3	12	—	1	36	—	—	48	—	—	16	—	—	3	3	—	—	2
90	3	36	—	1	48	—	—	54	—	—	18	—	—	4	2	—	—	2
100	4	—	—	2	—	—	1	—	—	—	20	—	—	4	1	—	—	3
200	8	—	—	4	—	—	2	—	—	—	40	—	—	9	2	—	1	1
300	12	—	—	6	—	—	3	—	—	1	—	—	—	13	3	—	2	—
400	16	—	—	8	—	—	4	—	—	1	20	—	—	18	1	—	2	3
500	20	—	—	10	—	—	5	—	—	1	40	—	—	23	—	—	3	1
600	24	—	—	12	—	—	6	—	—	2	—	—	—	27	3	—	4	—
700	28	—	—	14	—	—	7	—	—	2	20	—	—	32	1	—	4	2
800	32	—	—	16	—	—	8	—	—	2	40	—	—	37	—	—	5	1
900	36	—	—	18	—	—	9	—	—	3	—	—	—	41	2	—	6	—
1000	40	—	—	20	—	—	10	—	—	3	20	—	—	46	1	—	6	2

Od 5 na 100.

1	—	3	—	—	1	2	—	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—
2	—	6	—	—	3	—	—	1	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—
3	—	9	—	—	4	2	—	2	1	—	—	3	—	—	1	—	—	—
4	—	12	—	—	6	—	—	3	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—
5	—	15	—	—	7	2	—	3	3	—	1	1	—	—	1	—	—	—
6	—	18	—	—	9	—	—	4	2	—	1	2	—	—	1	—	—	—
7	—	21	—	—	10	2	—	5	1	—	1	3	—	—	2	—	—	—
8	—	24	—	—	12	—	—	6	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—
9	—	27	—	—	13	2	—	6	3	—	2	1	—	—	2	—	—	—
10	—	30	—	—	15	—	—	7	2	—	2	2	—	—	2	—	—	—
20	1	—	—	—	30	—	—	15	—	—	5	—	—	1	1	—	—	1
30	1	30	—	—	45	—	—	22	2	—	7	2	—	1	3	—	—	1
40	2	—	—	1	—	—	—	30	—	—	10	—	—	2	1	—	—	1
50	2	30	—	1	15	—	—	37	2	—	12	2	—	3	—	—	—	2
60	3	—	—	1	30	—	—	45	—	—	15	—	—	3	2	—	—	2
70	3	30	—	1	45	—	—	52	2	—	17	2	—	4	—	—	—	2
80	4	—	—	2	—	—	1	—	—	—	20	—	—	4	2	—	—	3
90	4	30	—	2	15	—	1	7	2	—	22	2	—	5	1	—	—	3
100	5	—	—	2	30	—	1	15	—	—	25	—	—	5	3	—	—	3
200	10	—	—	5	—	—	2	30	—	—	50	—	—	11	2	—	1	3
300	15	—	—	7	30	—	3	45	—	1	15	—	—	17	1	—	2	2
400	20	—	—	10	—	—	5	—	—	1	40	—	—	23	—	—	3	1
500	25	—	—	12	30	—	6	15	—	2	5	—	—	28	3	—	4	—
1000	50	—	—	25	—	—	12	30	—	4	10	—	—	57	3	—	8	1

Od 5½ na 100.

Glavnice od	na celo leto			na pol letu			na 3 měseca			na 1 měsac			na tjedan			na dan		
fl.	fl.	kr.	cv.	fl.	kr.	cv.	fl.	kr.	cv.	fl	kr.	cv.	fl.	kr.	cv.	fl.	kr.	cv.
1	—	3	1	—	1	3	—	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—
2	—	6	2	—	3	1	—	1	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—
3	—	10	—	—	5	—	—	2	2	—	—	3	—	—	1	—	—	—
4	—	13	1	—	6	2	—	3	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—
5	—	16	2	—	8	1	—	4	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—
6	—	19	3	—	10	—	—	5	—	—	1	3	—	—	2	—	—	—
7	—	23	—	—	11	2	—	5	3	—	2	—	—	—	2	—	—	—
8	—	26	2	—	13	1	—	6	2	—	2	1	—	—	2	—	—	—
9	—	29	3	—	14	3	—	7	2	—	2	2	—	—	2	—	—	—
10	—	33	—	—	16	2	—	8	1	—	2	3	—	—	3	—	—	—
20	1	6	—	—	33	—	—	16	2	—	5	2	—	1	1	—	—	1
30	1	39	—	—	49	2	—	24	3	—	8	1	—	2	—	—	—	1
40	2	12	—	1	6	—	—	33	—	—	11	—	—	2	2	—	—	1
50	2	45	—	1	22	2	—	41	1	—	13	3	—	3	1	—	—	2
60	3	18	—	1	39	—	—	49	2	—	16	2	—	3	3	—	—	2
70	3	51	—	1	55	2	—	57	3	—	19	1	—	4	2	—	—	3
80	4	24	—	2	12	—	1	6	—	—	22	—	—	5	—	—	—	3
90	4	57	—	2	28	2	1	14	1	—	24	3	—	5	3	—	—	3
100	5	30	—	2	45	—	1	22	2	—	27	2	—	6	1	—	1	—
200	11	—	—	5	30	—	2	45	—	—	55	—	—	12	3	—	1	3
300	16	30	—	8	15	—	4	7	2	1	22	2	—	19	—	—	2	3
400	22	—	—	11	—	—	5	30	—	1	50	—	—	25	2	—	3	2
500	27	30	—	13	45	—	6	52	2	2	17	2	—	31	3	—	4	2
1000	55	—	—	27	30	—	13	45	—	4	35	—	1	3	2	—	9	—

Od 6 na 100.

Glavnice od	na celo leto			na pol letu			na 3 měseca			na 1 měsac			na tjedan			na dan		
fl.	fl.	kr.	cv.	fl.	kr.	cv.	fl.	kr.	cv.	fl	kr.	cv.	fl.	kr.	cv.	fl.	kr.	cv.
1	—	3	2	—	1	3	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
2	—	7	1	—	3	2	—	1	3	—	—	2	—	—	1	—	—	—
3	—	10	3	—	5	1	—	2	3	—	1	—	—	—	1	—	—	—
4	—	14	2	—	7	1	—	3	2	—	1	1	—	—	1	—	—	—
5	—	18	—	—	9	—	—	4	2	—	1	2	—	—	1	—	—	—
6	—	21	2	—	10	3	—	5	2	—	1	3	—	—	2	—	—	—
7	—	25	1	—	12	2	—	6	1	—	2	—	—	—	2	—	—	—
8	—	28	3	—	14	2	—	7	1	—	2	2	—	—	2	—	—	—
9	—	32	2	—	16	1	—	8	—	—	2	3	—	—	2	—	—	—
10	—	36	—	—	18	—	—	9	—	—	3	—	—	—	3	—	—	—
20	1	12	—	—	36	—	—	18	—	—	6	—	—	1	2	—	—	1
30	1	48	—	—	54	—	—	27	—	—	9	—	—	2	—	—	—	1
40	2	24	—	1	12	—	—	36	—	—	12	—	—	2	3	—	—	2
50	3	—	—	1	30	—	—	45	—	—	15	—	—	3	2	—	—	2
60	3	36	—	1	48	—	—	54	—	—	18	—	—	4	1	—	—	2
70	4	12	—	2	6	—	1	3	—	—	21	—	—	4	3	—	—	3
80	4	48	—	2	24	—	1	12	—	—	24	—	—	5	2	—	—	3
90	5	24	—	2	42	—	1	21	—	—	27	—	—	6	1	—	1	—
100	6	—	—	3	—	—	1	30	—	—	30	—	—	7	—	—	1	—
200	12	—	—	6	—	—	3	—	—	1	—	—	—	13	3	—	2	—
300	18	—	—	9	—	—	4	30	—	1	30	—	—	20	3	—	3	—
400	24	—	—	12	—	—	6	—	—	2	—	—	—	27	3	—	4	—
500	30	—	—	15	—	—	7	30	—	2	30	—	—	34	2	—	5	—
600	36	—	—	18	—	—	9	—	—	3	—	—	—	41	2	—	6	—
700	42	—	—	21	—	—	10	30	—	3	30	—	—	48	2	—	7	—
800	48	—	—	24	—	—	12	—	—	4	—	—	—	55	2	—	8	—
900	54	—	—	27	—	—	13	30	—	4	30	—	1	2	1	—	9	—
1000	60	—	—	30	—	—	15	—	—	5	—	—	1	9	1	—	9	—

Ovaj kolendar dobiva se kod p. n. gg.

u *Bagu:* Ivana Maleševića.
„ *Bakru:* Paškala Zuvicića, kateketa.
„ *Beču:* Wimmera, knjigotàržca.
„ *Bělovaru:* Věkoslava Fleišera (Mesarića), gradjanskoga organiste.
„ *Biogradu:* Grigorie Vozarovića i Stevana Lazarevića, knjigotàržca.
„ *Bistrici:* Slavoljuba Finka, kapelana.
„ *Brinju:* Vita Zoričića.
„ *Brodu:* Věkoslava Berlića.
„ *Budimu*: Vatroslava Ig. Bertića u Landeskrongase.
„ *Djakovu:* Mate Topalovića, professora i Pavla Penjića, eksaktora gosp. bisk.
„ *Glini:* Milozvana Augustinovića, c. kr. prakt. kod upraviteljstva.
„ *Gospiću:* Todora Rabatića, stražmeštra i pukovne pisarne pomoćnika.
„ *Gradcu:*Damian i Sorgea, knjigotàržcah.
„ *Karlovcu:* Ivana Prettnera i Ghilardia, Barona Kušlana, Ljudevita Šplaita i Mihaila Krešića, tàrgovca.
„ *Karlovcu (dolnjem):* Arkidiakona Gruića.
„ *Koprivnici:* Mihaila Hajka, kapelana.
„ *Krapini*: Josipa Kèrleže, velik. bilježnika i glavne škole ravnitelja.
„ *Križevcih*: Ern. Neuberga, knjigovezca.
„ *Lipovljanih:* Luke Ilića, kapelana.
„ *Ljubljani:* pl. Kleinmeyera, knjigotàržca.
„ *Mitrovici:* Ivana Sertića, c. kr. kadeta i pomoćnika sl. petrovarad. puka.
„ *Munjavi (Josefsthal):* Štěpana Paunovića, c. kr. opravitelja pošte.
u *Novoj Gradiški:* Jakoba Petka, kapelana.
„ *Novomsadu:* P. E. Stojanovića.
„ *Ogulinu:* D. Alex. Theodorovića, c. kr. poručika kod upraviteljstva.
„ *Oseku:* Otca Svetimenka Lackovića, prof.
„ *Otočcu:* Věkosl. Blaževića, c. kr. prakt. i Ivana Pilepića, kapelana.
„ *Pěšti:* Kiliana i Webera.
„ *Petrinji:* Josipa Mašgona, knjigotàržca i kadeta Jovana Adamovića.
„ *Petrovaradinu:* Kiriakovića, knjigotàržca.
„ *Početertku:* Dr. Koćevara, Fisika kot.
„ *Požegi*: Otca Vatrosl Muhe, prof.
„ *Požnnu (Bretislavu):* Petra Kellnera u novinarni slavjanskih nar. novinah.
„ *Pragu:* Pospišla.
„ *Rěki:* Joakima Pavletića, advokata.
„ *Samoboru:* sudca Ferdin. Wisnera.
„ *Senju:* Antuna Heskia, c. kr. prof. itd.
„ *Sisku:* Franje Lovrića.
„ *Zomboru:* Konjevića, fiškala.
„ *Tàrstu:* H. F. Favargera, knjigotàržca.
„ *Temišvaru:* Alexievića, gradjanina.
„ *Varaždinu:* Josipa Vustla, knjigotàržca, Otca Hinka Hergovića, prof., i Ivana Zubera, knjigotàržca.
„ *Vukovaru:* Rob. Zlatarovića, tajnika presvětl. g. vel. župana srěmskoga.
„ *Zadru:* Bratje Battarah.
„ *Zagrebu:* izdatelja u mletačkoj ulici; — Franje Suppana i Hiršfelda, knjigotàržcah.
„ *Zemunu:* Vasilie Vasiljevića, tàrgovca.

Cěna mu je u Zagrebu 1 for. u srebru.

☞ *Gospoda predplatitelji i ostali kupci (p. n.) izvan Zagreba, umoljavaju se, da bi izvolili naknaditi vozarinu (*Spesen*) gospodi prodavaocem, buduć da im izdatelj uz tako neznatnu cěnu nemože procente dati, i oni su prodavanje samo iz čistoga rodoljublja na se primili.*

Josip Hausbaum,

slikar i Dagueŕovih kipovah sačinitelj u Zagrebu,

preporučuje se u svako doba godine saveršenih kipovah, kakovi do sad još nikomu po ruki pošli nisu, po 3 — 6 do 10 forintih u srebru sačinjati.

Ima takodjer čast preporučiti se prepoštovanomu duhovničtvu za svakojake potrěbitė càrkvene slikarie i risarie u olju i frešku, kako takodjer za pozlatjenje cèrkvenih uresah.

Ukazat će se obitalište njegovo u Zagrebu u tèrgovini Antuna Korlina.

Österreichische Nationalbibliothek
+Z181133704

ner

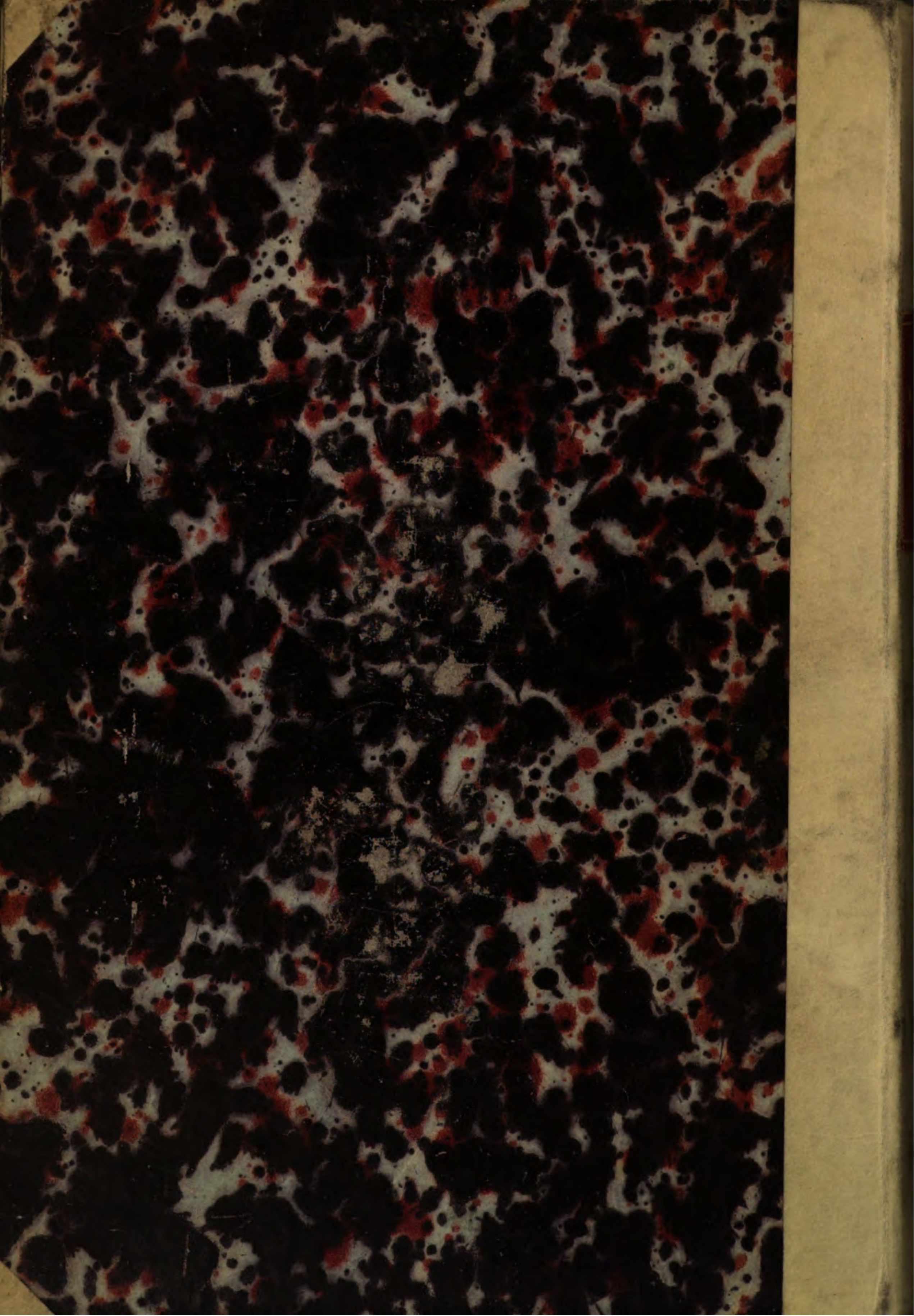

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com